

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน 2565

Vol. 7 No. 11 November 2022

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 11 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Acadami เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บกจ.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภูมิภควัชร ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ

ผศ.ดร.ญาณกร โท้ประยูร

ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ, ดร.

ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.รุ่งโรจน์ สรสระบุญ

ดร.ธันยรัตน์ จันทรทรวงพล

ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยสยาม

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทรผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชสร
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิฐรูปญโญ,ดร.
ดร.เกษสุตา โภคานิตย์
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรรณธ์ รัตนพิมลพลแสน
ดร.ลักขณา อินทร์บึง
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
ดร.รัชดา ภักดียิ่ง
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนันคำจร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักวิชาการอิสระ
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการ ของเทศบาลตำบลแก่นฝาง 1
อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
เยาวธิดา สุริจักษ์หงส์ และ รัชดา ภักดิ์ยิ่ง
- ➔ การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา 17
มัธยมศึกษามุกดาหาร
นฤมล มิ่งขวัญ, วาโร เฟื่องสวัสดิ์ และ บุญมี ก่อบุญ
- ➔ ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่มี 39
ต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง
ปริมาตรและความจุ ของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
วิรมน ศรคม และ วนินทร พูนไพบูลย์พิพัฒน์
- ➔ การจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแพะดินดง ตำบลพุด 55
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
ธัชพล ทิธี, จุฑามาศ พรรณสมัย และ ชลิดา แสนวิเศษ
- ➔ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของ มหา 71
วิทยาเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
อามีนะห์ ใจหาญ
- ➔ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน 83
เชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จารุวรรณ สังฆะจารย์ และ อัฐพล อินทะเสนา
- ➔ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมี 99
วิจารณ์ญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ณิชาภาภ์ กันขุนทด, สฤชต์ ศรีขาว และ นิราศ จันทระจิตร
- ➔ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาสมรรถนะ 114
คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3
พยอม กุลสง และ วนินทร พูนไพบูลย์พิพัฒน์

- ➔ **แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง** 129
เกษมสันต์ ยะตินันท์, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และ ชัชฎา สีสุมพ
- ➔ **การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการ** 145
แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ณัฐสุดา ไชยสีหา และ อัฐพล อินตะเสนา
- ➔ **รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ และ** 160
การกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
วิทวินทร์ ประสงค์, พิจิตรา ธงพานิช และ สฤณี ศรีขาว
- ➔ **ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3** 176
ตำบลบ้านคลอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก
พิเชษฐ์ เชื้อมุ่น และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ **การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู** 189
พนิดา พิมพ์จันทร์, หยกแก้ว กมลวรเดช และ สุกัญญา รุจิเมธากาส
- ➔ **การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์โดยใช้การสอนแบบ** 205
สร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรูปสี่เหลี่ยม
วริญา พงษ์ไพบูลย์ และ อาทร นกแก้ว
- ➔ **การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์** 223
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ณิชา พันธกนก และ อัฐพล อินตะเสนา
- ➔ **อยู่รอด อยู่เป็น อยู่เย็น : การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลเมือง** 239
หนองบัวลำภู
วลีรัตน์ แสงไชย และ สุพัฒน์ สมสุข
- ➔ **แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิษฐ์** 255
วราภรณ์ ต๊ะอุป, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และ วจี ปัญญาใส ปัญญาใส
- ➔ **แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง :** 273
กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิษฐ์
สุริยา สงทอง

- ➔ **แนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1** 293
ปิยธิดา แก้วปลาต, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และ วจี ปัญญาใส
- ➔ **การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัด ขอนแก่น** 310
ภูธดา คุณผลิน และ นุชธิดา โยสัย
- ➔ **การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ย และมูลค่าของ เงิน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา** 324
ณัฐรดา ธรรมเวช
- ➔ **การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2** 340
นันทิยา นุ่นจ้อย และ กัลยมน อินทุสุต
- ➔ **การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น ตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0** 357
พีรดา สัจจิตพันธ์
- ➔ **การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ตามกระบวนการ คิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5** 372
ชรินทร์ ดั่งธรรม และ วรินทร์ พูนไพบูลย์พัฒน์
- ➔ **การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม ของนักเรียนประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E)** 390
นพณัฐ นาบุตรบุญ และ แสงเดือน คงนาง
- ➔ **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการเขียนเชิง สร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5** 403
ปริยะพงศ์ พิมพ์ระลัป และ อัฐพล อินตะเสนา
- ➔ **รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร และความ ฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย** 420
นาตยา ทกพินนา, สฤชต์ ศรีขาว และ นิราศ จันทระจิตร
- ➔ **ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ ของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย** 434
สมนึก เตชมหามงคล, ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชย์ และ เกียรติชัย วีระญาณนนท์

- ➔ ปัจจัยสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเขกา 452
จังหวัดบึงกาฬ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

จุฑาทิพย์ ชนชนะกุล, ทองฟู ศิริวงศ์ และ สมพล พุ่มหว่า

- ➔ การถอดบทเรียนการบริหารงานที่เป็นเลิศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา 468
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาล ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด
เชียงใหม่

อมาพร ปวงรังสี

- ➔ **An Implementation of Flipped Classroom Within Role-Play Technique to 493
Develop English Speaking Skills of Prathomsuksa 6 Students**

Theerapat Pikulthong and Sumolnit Kerndnoonwong

- ➔ การศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุความสามารถทางการแข่งขัน ของโรงพยาบาล 512
เอกชนในประเทศไทย

เกษร คำมีทอง และ นุจรี ภาคาลัย

บทความวิชาการ

- ➔ การรับรู้และอยู่ร่วมกับโควิด-19 ในภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง 529
สิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์ และ โชติ บดีรัฐ

- ➔ บทบาทของท้องถิ่นกับการตอบสนองนโยบายรัฐต่อการจัดการเศรษฐกิจ ระดับฐานรากใน 541
สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19

กิตติพล บัวทะลา และ ศรชัย ท้าวมิตร

- ➔ การวิจัยแบบผสานวิธี 559

สาคร มหาหิงค์ และ เกรียงไกร อุดมพันธ์

- ➔ การถอดบทเรียนการพัฒนาทักษะนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลาโดยการบูรณาการการ 577
เรียนการสอนกับพันธกิจวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

กรกฎ จำเนียร, เมธาวิ จำเนียร, ทองพูล มุขรักษ์, ศศิพัชร บุญขวัญ, ปัญจพร เกื้อนุ้ย,
ปาริฉัตร ศรีหะรัญ และ ธัชชา สามพิมพ์

➔ **Is Globalization a Threat or Opportunity to the Local Culture of Spirit Worship?** 591
Pakaus Poshakrishna

ภาคผนวก

602

**คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการ
ของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
Service Quality Affecting Satisfaction on Services of Kaen Fang Subdistrict
Municipality Ban Fang District Khon Kaen Province**

เยาวธิดา สุริจักหงส์ และ รัชดา ภักดียิ่ง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Yaowathida Surichak-hong and Ratchada Phakdeeying
Northeastern University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : yaowathida717@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง 2) เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ใช้ตัวอย่างจำนวน 370 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการพยากรณ์ด้วยวิธีการ Enter (Enter Method)

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ประกอบด้วย ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านช่องทางการให้บริการ คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความความพึงพอใจในการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 คุณภาพการให้บริการทั้ง 5 ด้าน สามารถรวมกันพยากรณ์ความพึงพอใจการให้บริการ ได้ร้อยละ 85.30 ($R^2 = 0.853$) ซึ่งทำให้เห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝางมีกระบวนการให้บริการที่สอดคล้องกันกับความต้องการให้บริการของประชาชนในเขตพื้นที่ให้บริการ

* วันที่รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 5 มิถุนายน 2565

Received: May 14, 2022; Revised: June 4, 2022; Accepted: June 5, 2022

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ; ความพึงพอใจในการให้บริการ; เทศบาลตำบลแก่นฝาง

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study service quality and satisfaction on services of Kaen Fang Subdistrict Municipality; and 2) to study service quality influencing the satisfaction on services of Kaen Fang Subdistrict Municipality, with 370 samples. An instrument used in this study included a questionnaire. The statistics for data analysis were Mean, Standard Deviation, and Multiple Regression Analysis. The independent variables were brought into the forecast equation using Enter Method.

The findings revealed that the service quality of Kaen Fang Subdistrict Municipality, Ban Fang District, Khon Kaen Province, in overall, was at a high level in all aspects, including adequate service, progressive service, equal service providing, fast service, and continuous service, respectively. Satisfaction towards services of Kaen Fang Subdistrict Municipality, in overall, was at a high level as well, which consists of service officer, facilities, and service channels. Service quality affecting the satisfaction on services of Kaen Fang Subdistrict Municipality found that the service quality has affected the satisfaction on services with statistical significance at the level of .01 and .05. In conclusion, the quality of service in all 5 aspects can together predict service satisfaction by 85.30% ($R^2=0.853$). This shows that the service of the Kaen Fang Subdistrict Municipality has a consistent service process with the service needs of people in the service area.

Keywords: Service Quality; Service Satisfaction; Kaen Fang Subdistrict Municipality

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนรู้จักรับผิดชอบดูแลและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้กำหนดอำนาจหน้าที่ และการกำกับดูแล ท้องถิ่นให้อยู่ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ขณะเดียวกันการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง การแบ่งแยกหน่วยการปกครองออกจากส่วนกลาง โดยให้องค์กรที่จัดขึ้นในท้องถิ่นหรือ องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอิสระในการดำเนินงานภายในท้องถิ่นของตนได้ ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง รวมทั้งแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการบริหารและบริการประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 การปกครองส่วน ท้องถิ่น) เพื่อนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าโดยอาศัยสร้างมิติใหม่กับราชการไทย การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญ และพยายามผลักดันให้มีการ พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากในสังคม ประชาธิปไตยนั้น การตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นพันธกิจสำคัญอันดับแรกๆที่รัฐพึงกระทำ ยิ่งในช่วงปัจจุบันเป็นกระแสการเรียกร้องให้ปรับเปลี่ยนสภาพสังคมให้เข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ซึ่งในทุกภูมิภาคของโลกล้วนมุ่งเป้าไปสู่จุดหมายเดียวกันคือ การยึดประชาชนเป็น

ศูนย์กลาง ในปัจจุบันภาครัฐและประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีและเพิ่มมากขึ้นประชาชนมีการเรียกร้องการบริการที่ดีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปแสดงความต้องการของตนให้สังคมได้รับรู้ง่ายขึ้น ประชาชนมีระดับการศึกษาและค่านิยมประชาธิปไตยที่สูงขึ้น ทำให้เกิดความต้องการภาครัฐที่มีความโปร่งใสและรับผิดชอบในการดำเนินงานมากขึ้น รวมถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับเงินภาษีของประชาชน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการ พบว่าผู้รับบริการจะเกิดความพึงพอใจต่อการบริการหรือตัดสินใจว่าบริการใด ๆ จะมีคุณภาพหรือไม่นั้นต้องพิจารณาว่าเป็นการบริการที่ผู้รับบริการได้รับในระดับที่เทียบเท่าหรือมากกว่าสิ่งที่ผู้รับบริการให้ความสำคัญหรือคาดหวังจากการบริการนั้น ๆ หรือไม่ ซึ่งคุณภาพของการบริการนั้น ไม่สามารถกำหนดลงไปอย่างเฉพาะเจาะจงได้ แต่การวางแผนเตรียมพร้อมสำหรับการบริการไว้ล่วงหน้าย่อมก่อให้เกิดการบริการที่มีคุณภาพดีได้ ดังนั้น การบริการใด ๆ ก็ตาม จะต้องเกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญหรือความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการเสมอ จึงกล่าวได้ว่า การให้ความสำคัญหรือความคาดหวังต่อการบริการในด้านต่าง ๆ ของผู้รับบริการเป็นมาตรฐานที่แท้จริงในการตัดสินคุณภาพการบริการ

เทศบาลตำบล คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า 5,000 คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบลเขต เทศบาลตำบล แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของ เทศบาลตำบลเองขณะเดียวกันความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบล คือ ช่วยในการแก้ปัญหาของท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาดีกว่าคนภายนอก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเท่ากับเป็นการฝึกฝนประชาชนให้รู้ถึงการปกครองระดับชาติและหากท้องถิ่นมีความมั่นคง แข็งแรง และมีเสถียรภาพ ประชาชนย่อมมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารและนอกจากเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลแล้วยังฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองอีกด้วย (สุทิน นพเกตุ, 2562 : 149-158)

เทศบาลตำบลแก่งฝาง เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีสถานะเป็นนิติบุคคลและมีหน้าที่ในการแปลงนโยบายที่เป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการบริหารงานแบบบูรณาการและยังส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ถ้าเทศบาลตำบลแก่งฝาง มีการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพจะส่งผลเสียอย่างมากต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแก่งฝางเอง เนื่องจากเทศบาลตำบลแก่งฝาง เป็นหน่วยงานที่ต้องมีการดำเนินงาน ด้วยกระบวนการบูรณาการร่วมกับภาคประชาชนเป็นหลัก หากขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน แล้วจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดการล่าช้า การประสานงานเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนและ

ในทางกลับกันหากเทศบาลตำบลแก่นฝาง มีการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ การดำเนินงานของหน่วยงานเกิดความราบรื่นมีการประสานงานในการปฏิบัติร่วมกับประชาชนได้ดี ตลอดจนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงจุด ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้ เทศบาลตำบลแก่นฝาง ได้รับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและปรับปรุงพัฒนาการให้บริการให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในหน่วยงานเทศบาลผู้ให้บริการประชาชน และกำลังศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อที่จะนำมาพัฒนากระบวนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยและขอบเขตการวิจัย โดยมีวิธีการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. พื้นที่การวิจัย เทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น รวมจำนวนทั้งสิ้น 4,701 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 2,303 คน และเพศหญิง จำนวน 2,398 คน (ส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2562 :ออนไลน์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 อ้างในสุทธนู ศรีไสย์, 2551 : 5) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 370 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้ในการสอบถามผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดในเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่นจำนวนทั้งหมด 370 คน โดยผู้ตอบเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และลักษณะปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) แบบเลือกตอบ (Check List) สอบถามข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนครั้งที่ใช้บริการ หน่วยงานที่ใช้บริการ ประเภทของการที่ใช้บริการ สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 2. แบบสอบถามระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการ ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1. คุณภาพในการให้บริการ ของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้บริการอย่างเท่าเทียม 2) การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) การให้บริการอย่างก้าวหน้าเป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale Method) ในรูปแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 7)

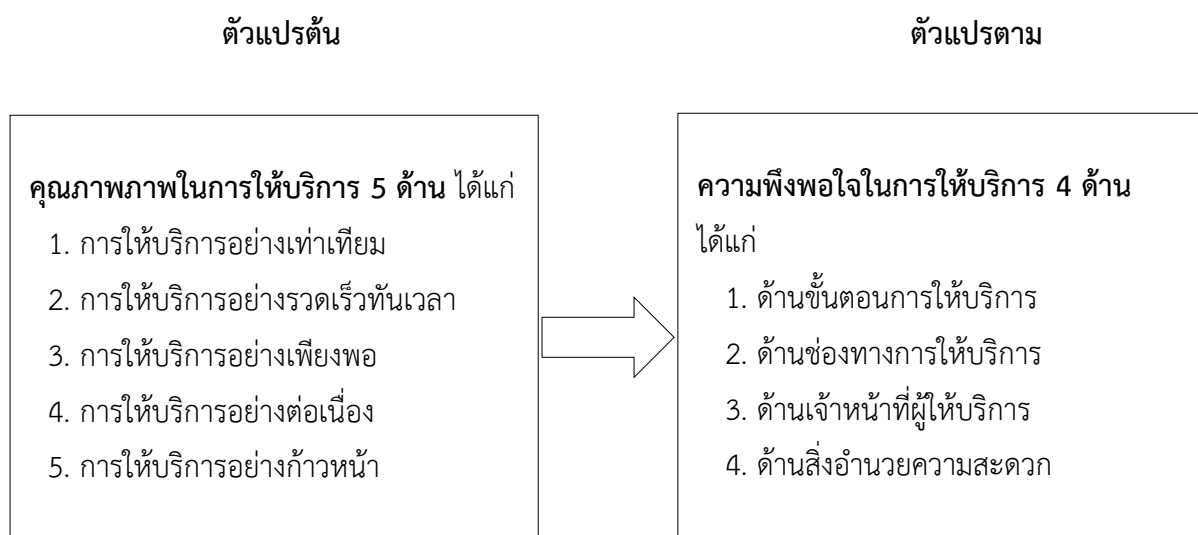
ตอนที่ 2. ความพึงพอใจในการให้บริการเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านขั้นตอนการให้บริการ 2) ด้านช่องทางการให้บริการ 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale Method) ในรูปแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 7)

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการ ของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ด้านคุณภาพภาพในการให้บริการและการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 7) การวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการพยากรณ์ด้วยวิธีการ Enter (Enter Method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาและทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพในการให้บริการในหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ โดยได้นำเอาแนวคิดและทฤษฎีของจอห์น ดี.มิลเล็ท (John D.Millet, 1954 : 33) มาเป็นตัวแปรและกรอบแนวคิดในการวิจัยและประยุกต์ใช้แนวคิดของเพนชานสกีร์ และโทมัส (Penchansky and Thomas,1981 : 127 – 140 อ้างถึงใน วันดี เจียมจิตศิริพงษ์, 2528 : 16) และ อเดย์และแอนเดอร์ เซน (Aday and Andersen, 1975 : 58 – 80 อ้างถึงใน ลาวัลย์ เผือกบุตร, 2534 : 36) เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน คิดร้อยละ 64.3 และเพศชายจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 อายุส่วนใหญ่ในช่วง 41-50 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมาคือ ต่ำกว่า ม.6/ปวส. จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา เป็นเกษตรกร จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ จำนวน 5,000-10,000 บาท จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาคือมีรายได้ จำนวน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 109 การมาติดต่อกับทางเทศบาลเฉลี่ย ส่วนใหญ่มาติดต่อ

จำนวน 2-3 ครั้งต่อปี จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 รองลงมาคือ มาติดต่อปีละครั้ง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 การมาติดต่อรับบริการที่งานส่วนใดบ่อยที่สุด ส่วนใหญ่มาที่งานกองคลัง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาคือติดต่องานกองช่าง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 ประเภทงานที่มาใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็นงานชำระภาษี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 61.4 รองลงมาเป็นงานขออนุญาตก่อสร้าง จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 และได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของเทศบาลจากสื่อใดมากที่สุด ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่/พนักงานของเทศบาล จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ ได้รับข่าวสารจากผู้นำชุมชน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9

2. วิเคราะห์คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝางอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น (ภาพรวม)

คุณภาพการให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	ลำดับ
ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม	4.44	.58	มาก	3
ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา	4.43	.61	มาก	4
ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ	4.48	.62	มาก	1
ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.43	.62	มาก	5
ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.46	.60	มาก	2
รวม	4.45	.57	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยไม่มีการแบ่งแยกเลือกปฏิบัติกับผู้มาใช้บริการ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในหน่วยงานกับทุกคนเหมือนกัน ส่วนข้อที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ ให้บริการด้านความเสมอภาคตามลำดับก่อน-หลัง

ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือ ให้บริการสำเร็จได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ ตามหลักเกณฑ์การให้บริการอย่างเพียงพอ รองลงมา คือ มีการกำหนดระยะเวลาการให้บริการงานแต่ละประเภทอย่างชัดเจนทันเวลาได้ส่วนข้อที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ มีจุดบริการแบบครบวงจรแบบ One Stop Service

ด้านการให้บริการอย่างพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการให้บริการสะดวก เพียงพอ รองลงมา คือ มีบุคลากรสำหรับให้บริการที่เพียงพอ กระตือรือร้น ดูแลเอาใจใส่ และเต็มใจในการให้บริการ ส่วนข้อที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง

ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือ มีการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีระบบ และมีเวลาเปิด ปิดทำการที่ชัดเจน รองลงมา คือ มีความพร้อมต่อการให้บริการ ส่วนข้อที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ เมื่อเกิดเหตุวิกฤตก็สามารถแก้ปัญหาทำให้บริการได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดชะงัก

ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือ มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน รองลงมา คือ มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ลดขั้นตอนการให้บริการ

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น (ภาพรวม)

ความพึงพอใจในการให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	ลำดับ
ด้านขั้นตอนการให้บริการ	4.50	.62	มากที่สุด	2
ด้านช่องทางการให้บริการ	4.27	.59	มาก	4
ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.52	.63	มากที่สุด	1
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.46	.63	มาก	3
รวม	4.44	.87	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมากดังนี้ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านช่องทางการให้บริการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านขั้นตอนการให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจในการให้บริการมากที่สุด คือ มีป้ายประชาสัมพันธ์ขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ผู้ใช้บริการสามารถทราบขั้นตอนต่างๆในการให้บริการและเข้าถึงการบริการได้อย่างรวดเร็ว รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ การรับบริการในแต่ละขั้นตอน ได้รับความสะดวกสบาย

ด้านช่องทางการให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจในการให้บริการมากที่สุด คือ มีการเผยแพร่ข้อมูล ช่องทางการติดต่อสอบถามเกี่ยวกับการรับบริการ เช่นแจ้งรายชื่อและเบอร์โทรติดต่อผู้รับผิดชอบนั้น ๆ รองลงมาคือ โทรศัพท์ Face book Website อีเมล

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อโดยข้อที่มีความพึงพอใจในการให้บริการมากที่สุด คือ มีความรู้ความสามารถในงานที่ให้บริการ รองลงมา คือ มีการให้บริการอย่างถูกต้อง ตั้งใจ/เต็มใจให้บริการด้วยความรวดเร็ว และเสมอภาคตามลำดับ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจในการให้บริการมากที่สุด คือ สถานที่ตั้งหน่วยงานตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม สะดวกในการเดินทางเข้ารับบริการ รองลงมา คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องน้ำ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น น้ำดื่มสำหรับรอรับบริการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ที่จอดรถ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ที่พักสำหรับรอรับบริการ

4. การวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบล แก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปรพยากรณ์	ความพึงพอใจ				
	B	SE _b	β	t	P-values
ค่าคงที่ (Constant)	.317	.093		3.417	.001*
1. การให้บริการอย่างเท่าเทียม (X1)	.105	.043	.106	2.423	.016*
2. การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (X2)	.251	.046	.266	5.494	.000**
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (X3)	.216	.049	.234	4.366	.000**
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (X4)	.050	.046	.054	1.065	.015*
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (X5)	.304	.049	.315	6.179	.000**
R = 0.923					
R ² = 0.853					

** PV<0.01, *P<0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น (Y) อย่างมีนัยสำคัญจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การให้บริการอย่างเท่าเทียม (X1) การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา (X2) การให้บริการอย่างเพียงพอ (X3) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (X4) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (X5) ซึ่งทั้ง 5 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจการให้บริการ ได้ร้อยละ 85.30 (R² = 0.853) โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

จากการพยากรณ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สามารถอธิบายได้ว่า

ถ้าการให้บริการอย่างเท่าเทียมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง เพิ่มขึ้น 0.106 หน่วย

ถ้าการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง เพิ่มขึ้น 0.266 หน่วย

ถ้าการให้บริการอย่างพอเพียงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง เพิ่มขึ้น 0.234 หน่วย

ถ้าการให้บริการอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง เพิ่มขึ้น 0.054 หน่วย

ถ้าการให้บริการอย่างก้าวหน้าเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง เพิ่มขึ้น 0.315 หน่วย

การพิจารณาว่าคุณภาพการให้บริการใดมีผลต่อความพึงพอใจการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่ง
ฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น มากที่สุด พิจารณาจากค่า β ซึ่งมีการปรับให้เป็นค่ามาตรฐาน พบว่า
คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่งฝาง สูงสุด คือ การให้บริการ
อย่างก้าวหน้า ($\beta = 0.315$) รองลงมาคือ การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา ($\beta = 0.266$) การให้บริการ
อย่างเพียงพอ ($\beta = 0.234$) การให้บริการอย่างเท่าเทียม ($\beta = 0.106$) และคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อ
ความพึงพอใจการให้บริการน้อยที่สุด คือ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\beta = 0.054$)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.315(X_5) + 0.266(X_2) + 0.234(X_3) + 0.106(X_1) + 0.054(X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$X = (0.317) + 0.105(X_1) + 0.251(X_2) + 0.216(X_3) + 0.050(X_4) + 0.304(X_5)$$

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การให้บริการอย่างเท่าเทียม และการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มี
อิทธิพลต่อความพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่งฝาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การ
ให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ และการให้บริการอย่างก้าวหน้า มีอิทธิพลต่อ
ความพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่งฝาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่งฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ รองลงมาเป็นด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า และคุณภาพ
การให้บริการของเทศบาลตำบลแก่งฝางมากที่สุดคือด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนากระบวนการให้บริการที่มี
ความต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมออยู่ตลอดเวลาเพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการให้ดีขึ้น เมื่อนำมาพิจารณาเป็น
รายประเด็น พบว่า **ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ** ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการ
มากที่สุด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการให้บริการสะดวกเพียงพอรองลงมา คือ มีบุคลากรสำหรับให้บริการที่เพียงพอ
กระตือรือร้น ดูแลเอาใจใส่ และเต็มใจในการให้บริการ ส่วนข้อที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ มี
ช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง **ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า** อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการ
ให้บริการมากที่สุด คือ มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน การให้บริการ
น้อยที่สุด คือ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการลดขั้นตอนการ
ให้บริการ **ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม** อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด
คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยไม่มีการแบ่งแยกเลือกปฏิบัติกับผู้ใช้บริการ คุณภาพน้อยที่สุดคือ ให้บริการด้วย
ความเสมอภาคตามลำดับก่อนหลัง **ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา** อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มี
คุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือ ให้บริการสำเร็จได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ ตามหลักการเกณฑ์การให้บริการ

อย่างเพียงพอ คุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ มีจุดบริการแบบครบวงจรแบบ One Stop Service และ **ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง** อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือ มีการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีระบบ และมีเวลาเปิด ปิดทำการที่ชัดเจน ส่วนข้อที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด คือ เมื่อเกิดเหตุวิกฤตก็สามารถแก้ปัญหาทำให้บริการได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดชะงัก ซึ่งสอดคล้องกับไพรวัลย์ รัตนมา (2558 : 77) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของข้าราชการศาลยุติธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความเท่าเทียมกัน ส่วนด้านความพอเพียงของการบริการ และด้านความสะดวกรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความสะดวก รวดเร็ว

2. ความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านช่องทางการให้บริการ สิ่งที่ต้องพัฒนา ทางเทศบาลควรพัฒนาช่องทางการให้บริการให้มีมากขึ้น เมื่อแยกเป็นประเด็นสำคัญพบว่า **ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ** อยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นมีความรู้ความสามารถในงานที่ให้บริการ รองลงมา คือ มีการให้บริการอย่างถูกต้องตั้งใจ/เต็มใจให้บริการด้วยความ รวดเร็ว และเสมอภาค **ด้านขั้นตอนการให้บริการ** มีป้ายประชาสัมพันธ์ขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ผู้ใช้บริการสามารถทราบขั้นตอนต่าง ๆ ในการให้บริการและเข้าถึงการบริการได้อย่างรวดเร็ว รองลงมาเป็นการรับบริการในแต่ละขั้นตอน ได้รับความสะดวกสบาย **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** สถานที่ตั้งหน่วยงานตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมสะดวกในการเดินทางเข้ารับบริการ รองลงมา คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องน้ำ น้ำดื่มสำหรับรอรับบริการ **ด้านช่องทางการให้บริการ** มีการเผยแพร่ข้อมูล ช่องทางการติดต่อสอบถามเกี่ยวกับการรับบริการ เช่นแจ้งรายชื่อและเบอร์โทรติดต่อผู้รับผิดชอบนั้น รองลงมา คือ โทรศัพท์ Face book ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2561 : 55) ได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการต่องานบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 พบว่าประสิทธิภาพของการบริการจากผลการประเมินโดยภาพรวมของงานบริการทั้ง 4 งานบริการ/ โครงการประชาชนมีความพึงพอใจ คิดเป็นร้อยละ 91.00 ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการ ให้บริการต่อกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ช่องทางการให้บริการ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ สิ่งอำนวยความสะดวก ผู้รับบริการงานบริการมีความพึงพอใจในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 90.60 สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ พึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมากที่สุด รองลงมาพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ช่องทางการให้บริการ และกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ตามลำดับ ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อคุณภาพของการบริการ ความคุ้มค่าของภารกิจและ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ มีความพึงพอใจโดยภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 91.40 สามารถเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย คือ พึงพอใจต่อผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ ความคุ้มค่าของภารกิจ และคุณภาพของการบริการ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะอุตสาหกรรมและ

เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร (2562 : ออนไลน์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพรรณานิคม อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลพรรณานิคม โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจการให้บริการในระดับพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.77 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.44 โดยเมื่อพิจารณาคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพรรณานิคมใน 4 งาน พบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจต่อกิจการด้านสาธารณสุข รองลงมาทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาด้วยงานด้านรายได้หรือภาษี และงานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลพรรณานิคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80, 4.79, 4.78 และ 4.71 และเมื่อพิจารณาตามคุณภาพการให้บริการ 4 ด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด รองลงมาด้านช่องทางการให้บริการ ตามด้วยด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านขั้นตอนการให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82, 4.80, 4.77 และ 4.71 ตามลำดับ

3. คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความความพึงใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความความพึงใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 คุณภาพการให้บริการทั้ง 5 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจการให้บริการ ได้ร้อยละ 85.30 ($R^2 = 0.853$) การพิจารณาว่าคุณภาพการให้บริการใดมีผลต่อความพึงพอใจการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น มากที่สุด พิจารณาจากค่า β ซึ่งมีการปรับให้เป็นค่ามาตรฐาน พบว่าคุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง สูงสุด คือ การให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\beta = 0.315$) รองลงมาคือ การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา ($\beta = 0.266$) การให้บริการอย่างเพียงพอ ($\beta = 0.234$) การให้บริการอย่างเท่าเทียม ($\beta = 0.106$) และคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจการให้บริการน้อยที่สุด คือ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\beta = 0.054$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ชนะสิมมา และทนต์ แสงสว่าง (2564 : 52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษีท้องถิ่นกับเทศบาลหนองนาคำ กรณีศึกษาตำบลบ้านโคก อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น พบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษีท้องถิ่นกับเทศบาลหนองนาคำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรคุณภาพการให้บริการทั้ง 5 ตัว สามารถร่วมกันทำนายและส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษีท้องถิ่นกับเทศบาลหนองนาคำได้ร้อยละ 36.40 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์และนิคม เจริญจินดา (2561 : 1-13) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสมรรถนะตามตำแหน่งงาน สมรรถนะด้านการจัดการ และ สมรรถนะหลัก อยู่ในระดับสูง สำหรับคุณภาพการให้บริการขององค์การ โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องและด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้าอยู่ที่ระดับสูง การทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมรรถนะของการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการให้บริการขององค์กร และสามารถทำนาย คุณภาพการให้บริการขององค์กร ได้ร้อยละ 28.7 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการมีผลต่อความความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยและผู้วิจัยยังพบสิ่งที่ควรนำไปพัฒนาประยุกต์ใช้กับงานหรืองานวิจัยอื่นๆ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำวิจัยไปใช้และสำหรับการวิจัย

1. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มให้คุณภาพการบริการที่ดียิ่งขึ้นจึงควรมีการคัดกรองข้อมูลที่เป็นไปเพื่อช่วยในการแก้ปัญหากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง
2. ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมเพื่อเพิ่มให้คุณภาพการบริการที่ดียิ่งขึ้นจึงควรมีการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในแต่ละจุดบริการให้มากขึ้น เนื่องจากในบางครั้งมีผู้มาใช้บริการจุดนั้น ๆ หลายคน ทำให้เกิดความล่าช้า
3. ด้านการให้บริการอย่างพอเพียงเพื่อเพิ่มให้คุณภาพการบริการที่ดียิ่งขึ้นจึงควรมีสั่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ และที่พักสำหรับบริการประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างเทศบาลตำบลแก่นฝางกับท้องถิ่นอื่น หรือระหว่างเทศบาลด้วยกัน โดยเปรียบเทียบการให้บริการประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อศึกษาถึงจุดเด่น จุดด้อย และข้อควรปรับปรุงแก้ไข อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาในหน่วยงานย่อยของแต่ละหน่วยงานเพื่อนำมาประกอบกระบวนการให้บริการของเทศบาลและเพื่อพัฒนาในแต่ละส่วนงานให้ดีขึ้น
3. ควรศึกษาแนวทางการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2562). ส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน. ออนไลน์. สืบค้น เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>
- แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์ และ นิคม เจียรจินดา. (2561). สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์กร. *วารสารเกษมบัณฑิต*. 19 (ฉบับพิเศษ), 1-13.
- คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร. (2562). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพรรณานิคม อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <http://www.pnk.go.th/fileupload/7553339251.pdf>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ไพรวลัย รัตนมา. (2558). *แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของข้าราชการศาลยุติธรรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ลาวัลย์ เผือกบุตร. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลกับความพึงพอใจของผู้ป่วย และนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร). สาขาพยาบาลสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร :
- วันดี เจียมจิตศิริพงษ์. (2528). *ปัจจัยทางสังคมจิตวิทยาของผู้ป่วยนอกที่ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนเชิงธุรกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิรัตน์ ชนะสิมมา และ ทตมัล แสงสว่าง. (2564). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษีท้องถิ่นกับเทศบาลตำบลหนองนาคำ กรณีศึกษาตำบลบ้านโคก อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น*. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุทิน นพเกตุ. (2562). คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท. *วารสาร
มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*. 4 (1), 149-158.
- สำนักบริการวิชาการ. (2561). *ความพึงพอใจของผู้รับบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
ปีงบประมาณ 2561*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- John D. Millet. (1954). *Management in the Public Service*. New York: Mc Graw-Hill
BookCompany Inc.

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร
**Development of Competencies Indicators of School Administrators Under
Mukdahan Secondary Educational Service Area Office**

นฤมล มิ่งขวัญ,
วาโร เพ็งสวัสดิ์ และ บุญมี ก่อบุญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
**Narumol Mingkhwan,
Waro Phengsawat and Boonmee Koboon**
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: patty.kinglong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) พัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร การดำเนินการมี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ระยะที่ 3 การพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 313 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.60 - 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย 48 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น องค์ประกอบหลักภาวะผู้นำ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 12 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลักการทำงานเป็นทีม จำนวน 12 ตัวบ่งชี้

* วันที่รับบทความ: 20 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2565; วันตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 13 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $\chi^2 = 26.78$ $df = 28$ $P = 0.53$ $GFI = 0.98$ $AGFI = 0.96$ $RMSEA = 0.00$ $CN = 563.73$ และค่าดัชนี goodness of fit ประกอบทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ มีค่าตั้งแต่ 0.50 – 0.81

3. คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้; สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน; ผู้บริหารโรงเรียน

Abstracts

The objectives of this study were 1) to develop competency indicators of school administrators 2) structural model consistency verification to the competencies indicators of school administrators with empirical data and 3) to develop competency indicators of school administrators handbook of schools under Mukdahan secondary educational service area office. The process of this study was divided into 3 phases; phase 1) the development of competency indicators of school administrators phase 2) the testing of competency of school administrators structure model of schools 3) the development of competency indicators of school administrators handbook of schools. The data were collected from 313 administrators and teachers of schools under Mukdahan secondary educational service area office in the academic year 2021, which were randomly selected by using five-level rating scale version questionnaire with Index of Item Objective Congruence (IOC) 0.60-1.00, Reliability of Cronbach's Alpha Coefficient is equal to 0.98. The collected data were analyzed by using ready-to-use statistical program. The results have been found as follows;

1. The develop competency indicators of school administrators handbook of schools under the secondary educational service area office Mukdahan comprised of four core components, 12 subcomponents, and 48 indicators which distinguished as 12 indicators for Leadership, 12 indicators for Management, 12 indicators for Working Achievement, and 12 indicators for Teamwork.

2. The competency of school administrators structure model of schools under the secondary educational service area office Mukdahan was consistent with empirical data with χ^2 value = 26.78, degree of freedom (df) = 28, statistical significance (P - value) = 0.53, Goodness of fit index (GFI) = 0.98, Root Mean Square Error of Approximation ($RMSEA$) = 0.00 and Critical N (CN) = 563.73

3. The competency indicators of school administrators handbook of schools under the secondary educational service area office Mukdahan the appropriation was in the high level.

Keywords: Indicator; Competency of School Administrator; School Administrator

บทนำ

สถานศึกษานับเป็นหน่วยขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนนำพาจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีภาระรับผิดชอบในการบริหารจัดการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งปฐมสุข สีลาเดลา (2559 : 22) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินการในฐานะผู้ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้น การพัฒนาผู้บริหารจึงถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งของการบริหารบุคลากร ผู้บริหารยุคใหม่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นผู้นำทีมงานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ให้เป็นยุทธศาสตร์หลักในการแก้ไขและพัฒนาสังคมมวลชน โดยต้องตระหนักว่า คุณภาพคนต้องเกิดจากระบบการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร (2557 : 165-184) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหน่วยงานทุกภาคส่วนให้บรรลุเป้าหมาย จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะทรัพยากรบุคคลอยู่เสมอ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสมรรถนะของผู้บริหารทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นในลำดับต้นที่ควรเร่งพัฒนาให้เหมาะสมกับความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ อาจกล่าวได้ว่าสมรรถนะนั้นเป็นอาวุธสำคัญคู่กายที่มีอยู่ในตัวตนของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่ออาชีพอันจะนำไปสู่ความสำเร็จได้

ปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งงานวิจัยต่างๆ เป็นที่ยืนยันได้ว่าสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญในการควบคุมการดำเนินงานทุกอย่างภายในโรงเรียนให้เป็นอย่างราบรื่น (อุทัย ภัคดีประยูรวงศ์ , 2556 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับ ปาริฉัตร ช่อชิต (2559 : 2) ที่กล่าวว่าแนวความคิดเรื่องสมรรถนะเข้ามามีบทบาทและถูกนำมาใช้ในการจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพราะการกำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหน่วยงาน อีกทั้งเชื่อว่าการนำแนวคิดเรื่องสมรรถนะมาใช้จะทำให้การบริหารทรัพยากรบุคคลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการคัดเลือก การพัฒนา และการบริหารผลงาน ในส่วนของการพัฒนาบุคลากรนั้น แนวคิดเรื่องสมรรถนะนี้มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการมุ่งเสริมสร้างความสามารถในการให้ทรัพยากรบุคคล โดยมีความเชื่อว่าเมื่อพัฒนาคนให้มีความสามารถแล้ว คนจะใช้ความสามารถที่มีไปผลักดันให้องค์การบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการนำเรื่องสมรรถนะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงควรมุ่งพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรเป็นหัวใจสำคัญ

การบริหารโรงเรียนต้องเป็นบทบาทของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องมีสมรรถนะในการบริหารงาน มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการบริหารความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนและการดำเนินการอื่นๆ ของ

สถานศึกษา ทั้งนี้สมรรถนะของผู้บริหารมีความสำคัญและเป็นเกณฑ์การประเมินหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดแนวทางประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารมีอาชีพจึงต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียนและจากผลการวิจัยของ จีระ งอกศิลป์ (2557 : 22) ได้ศึกษาพบว่าหนึ่งในสามด้านของการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาคือสมรรถนะ สมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กรช่วยในการแปลงวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์องค์กร ดังนั้น ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจึงเป็นผลมาจากสมรรถนะของผู้บริหารที่สามารถดำเนินการร่วมกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไร สุขชัย (2555 : 51) ที่ศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องวางแผน ต้องตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จสร้างผลงานเป็นหลักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์เชื่อมั่นในตนเองและสร้างสัมพันธภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน รวมทั้งต้องเป็นผู้มีทักษะทางการบริหาร การจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุด เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนมีบรรยากาศในการทำงานที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอำนาจสูงสุดเพราะเป็นผู้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ จึงต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ กล่าวคือต้องมี 1) ความรู้เฉพาะด้านของผู้บริหาร เช่น ความรู้ด้านการบริหาร การศึกษา ความรู้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี และสารสนเทศ เป็นต้น 2) ทักษะ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะทักษะสำหรับการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะการเป็นผู้นำระดับโลก ความสามารถในการบริหารเวลาและความใส่ใจ เป็นต้น แบ่งเป็น 2 ด้านหลัก คือ ทักษะด้านการบริหารจัดการ และทักษะด้านเทคนิคเฉพาะงาน 3) บุคลิกลักษณะ ประจำตัวที่ติดตัวมาและไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร องค์ประกอบสมรรถนะทั้งสามกลุ่มนี้ เป็นลักษณะของผู้บริหารยุคใหม่และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลการบริหารงานโรงเรียนที่ดีกว่า (บรรลุ ชินน้ำพอง, 2556 : 92-103)

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ต้องเป็นบุคคลที่มีสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับ หนูกันต์ ปาโส (2562 : 64) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเนื่องจากสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

สังคมในปัจจุบันและอนาคตเป็นสังคมรากฐานความรู้ที่การเรียนรู้ ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสร้างสภาพการณ์เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ โดยยึดหลักการสร้างเครือข่ายและให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือหน่วยงานของตนและสถานศึกษา การสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จเช่นนี้ จะทำให้เกิดพลังพัฒนาสถานศึกษาที่เข้มแข็ง อาจจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนตลอดไป (ประยูร อัครบวร, 2553 : 13) ดังนั้นความสำเร็จขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือ การจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางที่สำคัญในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็งยั่งยืน ผู้บริหารและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรยังมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากเท่าใดก็ยิ่งมีความเข้าใจในปัญหาขององค์กรและบทบาทของฝ่ายบริหารมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและผลักดันให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 ที่กล่าวว่าปัจจุบันมีการใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ตามความจำเป็นของแต่ละบุคคลและสนองยุทธศาสตร์ชาติ และความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาโดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่างๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุน การจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งในกระบวนการพัฒนาการศึกษา เมื่อผู้บริหารใช้ความสามารถหรือสมรรถนะของผู้บริหารอย่างเต็มศักยภาพ การจัดการศึกษาจึงจะประสบผลสำเร็จราบรื่นและทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความเชื่อถือ ไว้วางใจ ยอมรับในการบริหารงาน และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามากขึ้น จนเกิดเป็นการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาองค์กรผลักดันให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย

จากการศึกษาปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาเพื่อจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในด้านที่ 1 ด้านคุณภาพของคนไทยแต่ละกลุ่มวัยเป็นปัญหาสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตทั้งเรื่องพัฒนาการและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก การขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อผลผลิตภาพแรงงานของประเทศและปัญหาด้านสุขภาพในวัยผู้สูงวัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลจากระบบการศึกษาของประเทศที่ยังไม่สามารถเตรียมและพัฒนาคนในแต่ละช่วงวัยให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ

เศรษฐกิจและสังคม และเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับระบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการศึกษาในทุกระดับการศึกษามาตรฐานสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูตามมาตรฐานวิชาชีพ และระบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูคดาหาร (2561 : 220) ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารจึงได้ดำเนินโครงการการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อพัฒนทักษะในการคิด การตัดสินใจของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 9) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะประจำสายงาน ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาคิดตลอดเวลาให้เกิดงานที่สร้างสรรค์ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เป็นไปตามกำหนดการ มีทักษะทางความรู้ ความคิด มีสติปัญญาและมีวิสัยทัศน์ ซึ่งสามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้และการศึกษา การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง และการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น และส่งเสริมให้พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจ ในสมรรถนะประจำสายงาน ซึ่งการสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจเป็นการส่งผ่านข้อความที่ทำให้ผู้รับและผู้ส่งสามารถคาดคะเนความคิดซึ่งกันและกันได้และทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันในฐานที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อใช้ในการสื่อสาร ติดตามการปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูล วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรให้ตรงกัน รวมทั้งติดต่อสื่อสารกับองค์กรอื่นๆ การสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม สร้างบรรยากาศการทำงาน การควบคุมสั่งงานและการสร้างความพึงพอใจการทำงาน และยังส่งเสริมให้มีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ซึ่งการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรและการบริหารในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ว่าสมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียน มีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนเป็นนวัตกรรมในการบริหารการศึกษาและกระตุ้นในสถานศึกษาได้มีการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหาร
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหาร
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหาร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหาร ผู้วิจัยใช้รูปแบบเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหาร ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 1,033 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหาร, 2564 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหาร ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 313 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม
วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Comrey and Lee (1992 : 125) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ โดยเรียงลำดับ
การดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของ
แบบสอบถามดังนี้

2.1.1 นำข้อมูลที่ได้จากรอบแนวคิดการวิจัยมาร่างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามระดับความ
คิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มุกดาหารแล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.1.2 นำร่างแบบสอบถามที่แก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือ
โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ที่มีค่า IOC = 0.50
ขึ้นไป

2.1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try - out) ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม (r) การหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ค่า **Item Total Correlation** ถ้าข้อความใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูง กล่าวคือ สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ .01 แสดงว่าข้อนั้นมีอำนาจจำแนก และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach กำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551 : 7)

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหารเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2.2.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามพร้อมส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์โดยใช้ลิงค์และคิวอาร์โค้ด

2.2.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 313 ฉบับมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

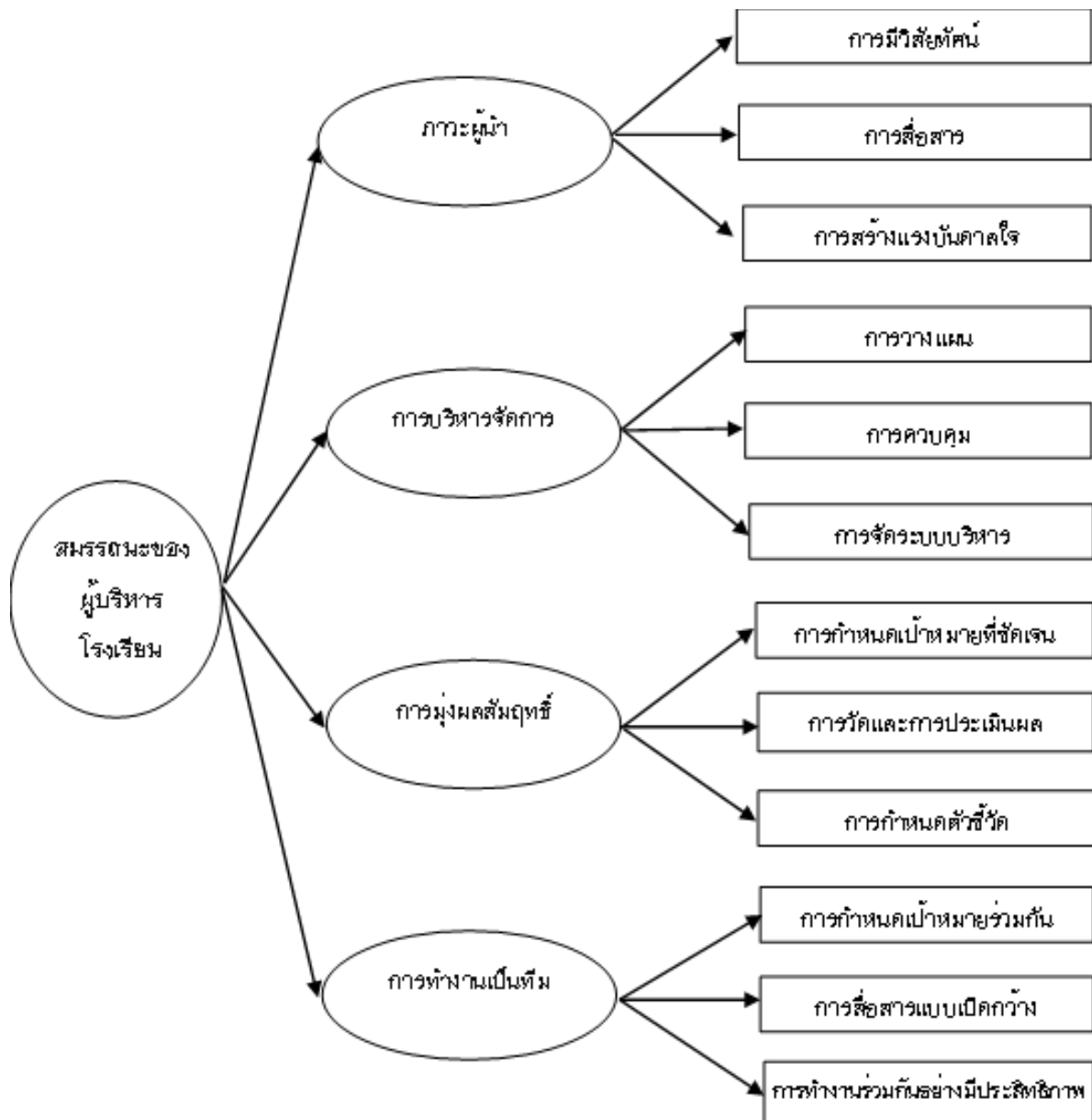
3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 11 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 แสดงในตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ลำดับ ที่	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความ เหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 1 ภาวะผู้นำ						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีวิสัยทัศน์						
1	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดภาพอนาคตของ ผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรอย่างเป็น รูปธรรม	3.990	0.794	- 0.677	0.716	มาก
2	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย กล ยุทธ์ ภารกิจ ค่านิยม ความเชื่อและจุดหมายที่ ชัดเจน	3.993	0.729	- 0.439	0.395	มาก
3	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างความร่วมมือใน การปฏิบัติงานของคนในองค์กร	4.134	0.797	- 0.818	0.847	มาก
4	ผู้บริหารโรงเรียนนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และเติบโตอย่างยั่งยืน	3.760	0.748	- 0.406	0.304	มาก
รวมเฉลี่ย		3.969	0.626	- 0.597	0.864	มาก

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การสื่อสาร						
5	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการติดต่อสื่อสาร รูปแบบต่างๆได้อย่างเหมาะสม	3.878	0.766	- 0.348	0.074	มาก
6	ผู้บริหารโรงเรียนมีการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ค่านิยม ทศณคดียอย่างชัดเจนและบรรลวุ้ตฤประสงค์	3.977	0.810	- 0.759	0.800	มาก
7	ผู้บริหารโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิด ผ่านกระบวนการที่หลากหลาย	3.872	0.802	- 0.289	- 0.235	มาก
8	ผู้บริหารโรงเรียนเป็นสื่อกลางให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร	4.04	0.787	- 0.555	0.158	มาก
รวมเฉลี่ย		3.943	0.656	- 0.486	0.461	มาก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การสร้างแรงบันดาลใจ						
9	ผู้บริหารมีการกระตุ้นครูให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ	4.284	0.737	- 0.892	0.912	มาก
10	ผู้บริหารโรงเรียนมีการจูงใจผู้ร่วมงานให้ทุ่มเทความพยายามในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ	4.095	0.753	- 0.612	0.472	มาก
11	ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.977	0.856	- 0.851	0.964	มาก
12	ผู้บริหารโรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานด้วยตนเอง	3.722	0.761	- 0.494	0.787	มาก
รวมเฉลี่ย		4.020	0.633	- 0.752	1.240	มาก
รวมเฉลี่ยด้านภาวะผู้นำ		3.977	0.584	- 0.611	1.311	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร องค์ประกอบหลัก ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและองค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.020$, S.D. = 0.633) การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.943$, S.D. = 0.626) การสื่อสาร($\bar{X} = 3.943$, S.D. = 0.656) เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้าน

ภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.977$, S.D. = 0.584) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) จากตารางพบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการบริหารจัดการ

ลำดับ ที่	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความ เหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 2 การบริหารจัดการ						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การวางแผน						
13	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการการกำหนดเป้าหมายขององค์กรและวิธีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ	3.322	0.760	- 0.045	0.224	ปานกลาง
14	ผู้บริหารโรงเรียนมีการคิดและการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานในแต่ละสถานการณ์	3.332	1.062	0.117	- 0.335	ปานกลาง
15	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดและวางแผนสิ่งที่จะกระทำต่างๆ ในอนาคตอย่างเป็นขั้นตอน	3.00	0.814	0.126	0.461	ปานกลาง
16	ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางในการประสานกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรเข้าด้วยกัน	3.108	0.844	0.844	0.394	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.167	0.749	0.254	0.418	ปานกลาง
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การควบคุม						
17	ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการหรือกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารในการตรวจสอบแผนงานและกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้	3.495	3.495	0.793	0.358	ปานกลาง
18	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์ และมาตรฐานสำหรับกำกับการทำงานขององค์กร	3.637	3.683	0.779	0.730	มาก
19	ผู้บริหารโรงเรียนมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน	3.821	3.821	0.780	- 0.195	มาก

20	ผู้บริหารโรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัญหา แก้ไข และปรับปรุงให้ดำเนินงานเข้าสู่เป้าหมาย และสอดคล้องกับข้อจำกัดของสถานการณ์	3.613	3.613	0.801	- 0.233	มาก
รวมเฉลี่ย		3.653	0.671	- 0.393	0.678	มาก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การจัดระบบ						
21	ผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินการต่าง ๆ ให้ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้	3.639	3.639	0.768	- 0.387	มาก
22	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการดำเนินการ อย่างเป็นระบบเพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติ ราชการของส่วนราชการบรรลุผลสำเร็จ	3.821	3.821	0.847	0.456	มาก
23	ผู้บริหารโรงเรียนมีการวัดผลการปฏิบัติงาน โดยยึดถือความพึงพอใจในการให้บริการต่อ ผู้รับบริการ	3.760	3.760	0.860	0.103	มาก
24	ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาและแก้ไข ปรับปรุงผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	3.891	3.891	0.793	1.466	มาก
รวมเฉลี่ย		3.778	0.694	- 0.336	0.535	มาก
รวมเฉลี่ยด้านการบริหารจัดการ		3.501	0.602	- 0.113	0.793	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร องค์ประกอบหลัก ด้านการบริหารจัดการเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ การจัดระบบ ($\bar{X} = 3.778$, S.D. = 0.694) การควบคุม ($\bar{X} = 3.653$, S.D. = 0.671) และอยู่ในระดับ ปานกลาง คือด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.167$, S.D. = 0.749) เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการ บริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.503$, S.D. = 0.635) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) จากตารางพบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

ลำดับ ที่	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความ เหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 3 การมุ่งผลสัมฤทธิ์						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน						
25	ผู้บริหารโรงเรียนมีการตั้งเป้าหมายที่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	4.019	0.750	- 0.397	- 0.195	มาก
26	ผู้บริหารโรงเรียนถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ทิศทาง และภารกิจขององค์กรให้เป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน	4.089	0.872	- 0.903	0.597	มาก
27	ผู้บริหารโรงเรียนมีกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติการที่กำหนดไว้ให้รู้ชัดเจน	4.111	0.818	- 0.738	0.299	มาก
28	ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ	4.031	0.779	- 0.464	- 0.222	มาก
รวมเฉลี่ย		4.063	0.730	- 0.614	0.041	มาก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การวัดและการประเมินผล						
29	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานอย่างเป็นระบบ	4.063	0.790	- 0.742	0.831	มาก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การวัดและการประเมินผล						
30	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการสังเกต บันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากผลงาน วิธีการ หรือสิ่งทีบุคคลในองค์กรปฏิบัติ	4.028	0.752	- 0.592	0.566	มาก
31	ผู้บริหารโรงเรียนมีการเน้นประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน	3.747	0.774	- 0.405	0.383	มาก
32	ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง	4.147	0.786	- 0.742	0.657	มาก

รวมเฉลี่ย		3.996	0.648	- 0.589	0.809	มาก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การกำหนดตัวชี้วัด						
33	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการติดตามประเมินผล	4.035	0.797	- 0.559	0.308	มาก
34	ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างเครื่องมือที่มีมาตรฐานเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล	4.099	0.784	- 0.738	0.799	มาก
35	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าได้	4.086	0.777	- 0.645	0.393	มาก
36	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถแก้ปัญหาหรือวางแผนการปฏิบัติงานในอนาคต	4.054	0.772	- 0.640	0.494	มาก
รวมเฉลี่ย		4.068	0.690	- 0.682	0.841	มาก
รวมเฉลี่ยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์		4.042	0.630	- 0.563	0.653	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร องค์ประกอบหลัก ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและองค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวัดและการประเมินผล ($\bar{X} = 3.996$, S.D. = 0.648) การกำหนดตัวชี้วัด ($\bar{X} = 4.068$, S.D. = 0.690) และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.063$, S.D. = 0.730) เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.042$, S.D. = 0.630) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) จากตารางพบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครด้านการงานเป็นทีม

ลำดับที่	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 4 การทำงานเป็นทีม						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน						
37	ผู้บริหารโรงเรียนมีขั้นตอนเริ่มต้นสำหรับกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันของสมาชิก	4.000	0.697	-0.98	0.220	มาก
38	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดแนวทางในการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	3.910	0.719	-0.333	0.025	มาก
39	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน	3.920	0.681	-0.327	0.226	มาก
40	ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายงานแต่ละบุคคลสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร	3.990	0.740	-0.510	0.501	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.955	0.625	-0.378	0.172	มาก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การสื่อสารแบบเปิดกว้าง						
41	ผู้บริหารโรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารของผู้ร่วมปฏิบัติงานอย่างเปิดเผย	3.920	0.778	-0.435	0.138	มาก
42	ผู้บริหารโรงเรียนมีการเปิดโอกาสในการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในและภายนอกองค์กร	3.993	0.751	-0.492	0.363	มาก
43	ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอยู่เสมอ	4.038	0.737	-0.592	0.421	มาก
44	ผู้บริหารโรงเรียนมีการสื่อสารที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้อย่างมีอิสระและมีประสิทธิภาพ	4.006	0.796	-0.662	0.449	มาก

รวมเฉลี่ย		3.989	0.692	- 0.526	0.466	มาก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ						
45	ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.022	0.786	- 0.517	0.113	มาก
46	ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีผลประโยชน์ร่วมกัน	3.971	0.722	- 0.419	0.436	มาก
47	ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียนให้ความเคารพในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน	3.952	0.734	- 0.462	0.203	มาก
48	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถประสานความสามารถระหว่างบุคลากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ	4.000	0.751	- 0.411	- 0.113	มาก
รวมเฉลี่ย		3.986	0.692	- 0.526	0.466	มาก
รวมเฉลี่ยด้านการทำงานเป็นทีม		3.977	0.612	- 0.395	0.188	มาก

จากตาราง 19 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร องค์ประกอบหลัก ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและองค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสื่อสารแบบเปิดกว้าง ($\bar{X} = 3.989$, S.D. = 0.692) การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.986$, S.D. = 0.692) และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ($\bar{X} = 3.955$, S.D. = 0.625) เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.977$, S.D. = 0.612) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) จากตารางพบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร กับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปตามขั้นตอนการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

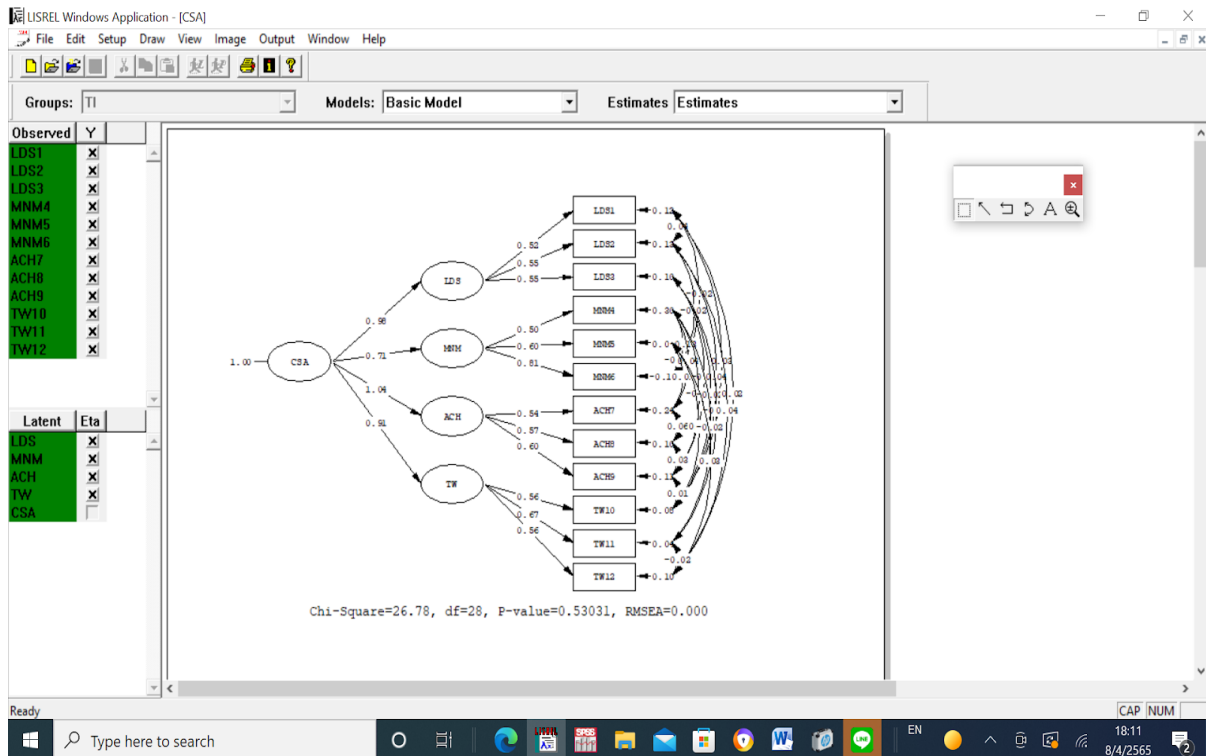
2.1 การวิเคราะห์การสร้างสเกลองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนการ

วิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า

สรุปได้ว่าโมเดลมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ เมื่อนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า โมเดลตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2 การวิเคราะห์การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมี ค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 26.78 ไม่มีนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 28 เมื่อพิจารณาค่า χ^2 / df มีค่าเท่ากับ 0.956 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่าค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 และค่าดัชนีที่แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 563.73 ($\chi^2 = 26.78$ df = 28 ค่า $P = 0.530$ ค่า $GFI = 0.98$ ค่า $AGFI = 0.96$ ค่า $RMSEA = 0.000$ CN = 563.73) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.50 – 0.81 จึงสรุปว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสม

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า คุณภาพการใช้คู่มือตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปน้อยดังนี้ ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญ สอดคล้องกับสภาพปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) แบบสรุปผลการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน นำไปวัดได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.89) คำชี้แจง มีความชัดเจน ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89) วัตถุประสงค์ของคู่มือสามารถนำไปใช้บรรลุเป้าหมายได้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89) ประโยชน์ของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) แนวทางการนำตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินไปใช้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89) แบบประเมินพฤติกรรมสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89) และนิยาม เนื้อหาสาระขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้และแหล่งข้อมูลประกอบการวัดตัวบ่งชี้ ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.89)

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ของโมเดลสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบคือ ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการทำงานเป็นทีม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน โดยได้ดำเนินการนำข้อมูลมาร่างตัวบ่งชี้สร้างแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ถึงผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยทุกตัวมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แล้วผู้วิจัยทำสอบถามถึงผู้บริหารและครูเพื่อวิเคราะห์หาความ

เชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถามโดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .987 จึงถือว่า ตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของ Nardo, et al. (2005 : 6) ; Burstein, Oakes, and Guiton. (1992 : 6) ; Johnstone. (1981 : 6) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการนำเสนอรายงาน

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การบริหารจัดการ 3) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 4) การทำงานเป็นทีม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย ดังนั้น องค์ประกอบหลักสมรรถนะของผู้บริหารทั้ง 4 องค์ประกอบหลักจึงประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร ทั้ง 48 ตัวบ่งชี้

3. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน

ในการนำเสนอผลการสร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินคุณภาพคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยรวมในการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดตัวบ่งชี้หรือกำหนดนโยบาย สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 48 ของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรง

เชิงโครงสร้าง เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงถึงสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร โดยใช้แบบสอบถาม ดังนั้น หากมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพที่หลากหลายจะทำให้สามารถอธิบายสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนได้ชัดเจนอีกทางหนึ่ง

2.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการทดสอบจากงานวิจัยนี้เป็นแนวทาง ซึ่งจะทำให้ได้โปรแกรมในการฝึกอบรมหรือพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบตนเองและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาต่อไป

2.4 ควรนำตัวบ่งชี้ทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ดังกล่าว ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วติดตามผลการใช้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

เอกสารอ้างอิง

- จิระ งามศิลป์. 2557. *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรลุ ชื่นน้ำพอง. 2556. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 7 (1), 92-103.
- ปฐมสุข สีลาดเลา. (2552). *การศึกษาพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ประยูร เจริญสุข. (2553). *พัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริฉัตร ช่อจิต. (2559). *สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2557). สมรรถนะสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 6 (12), 165-184.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือและชุดฝึกอบรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา แนวใหม่ ตามแนวสปฏิติการศึกษาในทศวรรษที่ 2: การอบรมแบบผสมผสาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- หนูกันท์ ปาโส. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*. (9) 3, 64.
- อุทัย รักดีประยูรวงศ์. (2556). “สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 20”. ปริญญานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุไร สุขจัย. 2555. *สมรรถนะ*. กรุงเทพมหานคร: สยามการพิมพ์.
- Burstein, L., Oakes. J., & Guiton, G. (1992). *Education indicators*. In M.C. Alkin (Ed.), *Encyclopedia of Educational research*. New York: Mac Millan. Resnick Nolan and Resnick (1995)
- Comrey, & H.B. Lee. (1992). *A first course in factor analysis*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum ssociates.
- Johnstone, J. M. (1981). *Indicators of Education System*. London: The Ancho Press.
- Nardo, M., Saisana, M., Saltelli, A., and Tarantola, S. (2005). *Tools for Composite Indicators Building*. Joint Research Centre, European Commission.

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทาง
คณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร
สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ
ของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

**The Effects of Mathematics Learning Activities Based on Mathematical
Argumentation Model on Mathematical Problem Solving and
Mathematical Communication in Volume and Capacity
of a Rectangular Shape of Grade 5 Students**

วิรมน ศรคม และ วนินทร พูนไพบูลย์พิพัฒน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Wiramon Sonkom and Wanintorn Poonpaiboonpipat

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Wiramons06@gmail.com

บทคัดย่อ

การแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายเป็นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน แต่ผลการประเมินในระดับชาติและระดับนานาชาติ ยังคงสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนไทยจำนวนไม่น้อยที่ขาดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เหล่านี้ งานวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมาย เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก และ 2) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ใบกิจกรรม 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และ 4) แบบสังเกตความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

* วันที่รับบทความ: 16 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 29 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 พฤษภาคม 2565

Received: May 16, 2022; Revised: May 29, 2022; Accepted: May 30, 2022

ผลการวิจัย 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก มีประเด็นควรเน้น ได้แก่ การทบทวนความรู้พื้นฐานให้นักเรียนโดยสามารถใช้วิธีที่หลากหลาย การใช้คำถามกระตุ้นคิดกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีส่วนร่วมของนักเรียน อีกทั้งสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดต้องมีความท้าทาย และมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และ 2) นักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้การโต้แย้งทางคณิตศาสตร์; การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์; การสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

Abstracts

Problem solving and communication are mathematical process skills that are essential to learning mathematics. They are also important skill in daily life. However, the results of national and international assessments reflect that Thai students lack these mathematical skills. This research aims to 1) study learning implementation using a mathematical argumentation model to promote mathematical problem solving abilities and mathematical communication abilities in subject area of the volume and capacity of rectangular shapes, and to 2) study the mathematical problem solving abilities and mathematical communication abilities of students after learning activities using a mathematical argument model in subject area of the volume and capacity of rectangular shapes. This research used a classroom action research model. The target group was the grade 5 students, totaling 15 persons. The research instruments were 1) lesson plans, 2) worksheets, 3) test of mathematical problem solving and mathematical communication and 4) observation form. Data were analyzed by content analysis and check for the trustworthiness of the data by methodological triangulation. The research findings were 1) learning implementation using using a mathematical argumentation model that promotes mathematical problem solving abilities and mathematical communication abilities should be highlighted, in preparing of basic knowledge to students in a variety of ways, consistently using provoking questions with students and student participation. In addition, the problem situations should be challenged and various solutions to the problems. 2) Most students had increasingly developed mathematical problem solving abilities and mathematical communication abilities after learning through a mathematical argumentation model in subject area of the volume and capacity of rectangular shapes.

Keywords: Learning activities base on Mathematical argumentation Model; Mathematical problem solving ; Mathematical communication

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างเป็นระบบ และมีแบบแผน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน สิริพร ทิพย์คง (2545 : 54) กล่าวว่า คณิตศาสตร์สามารถช่วยพัฒนาให้บุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ เพราะคณิตศาสตร์ช่วยส่งเสริมความมีเหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการคิดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการวางแผนการทำงาน และมีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนมีลักษณะของความเป็นผู้นำในสังคม

จากผลการประเมินในโครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ พ.ศ.2558 (Trends in International Mathematics and Science Study 2015: TIMSS 2015) ประเทศไทยมีผลการประเมินในวิชาคณิตศาสตร์ เฉลี่ยอยู่ที่ 431 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่ากลางของการประเมินที่กำหนด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561 : ออนไลน์) โดยสอดคล้องกับผล การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2563 พบว่านักเรียนในประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 29.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564 : ออนไลน์) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ยังคงมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ขาดทักษะและกระบวนการทั้งการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสารและนำเสนอแนวคิด การเชื่อมโยงเนื้อหา และความคิดสร้างสรรค์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555 : ออนไลน์) การแก้ปัญหาเป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีความสำคัญ ซึ่งนอกจากจะเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้คณิตศาสตร์แล้ว ยังเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยนักเรียนต้องได้รับโอกาสอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะกำหนดวิธีคิด เสนอแนะและต่อสู้กับการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน โดยการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีคิด สร้างอุปนิสัยของความเพียรและความใฝ่รู้ใฝ่เรียน รวมทั้งความเชื่อมั่นในตัวเองในการเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดี (NCTM, 2000 : 6) และยังเป็นความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการหาแนวทางหรือวิธีการในการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้ซึ่งคำตอบของปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย ความสามารถด้านการเข้าใจปัญหา ความสามารถด้านการเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหา และความสามารถด้านการสรุปคำตอบ (Krulik and Reys, 1980 : 5) อีกทั้งการแก้ปัญหามักรวมทักษะอื่นๆ ที่สำคัญเข้าไปด้วย เช่น การให้เหตุผล การสื่อสารและการตัดสินใจ ผู้ที่มีทักษะการแก้ปัญหาก็มีความรู้ ประสบการณ์ ระบบการคิด และการตัดสินใจที่ตรึงไว้เข้าด้วยกัน (อัมพร ม้าคนอง, 2553 : 54) ซึ่งการสื่อสาร

สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น เกิดความมั่นใจในการแสดงออก อีกทั้งยังช่วยให้ครูเข้าใจระบบความคิดของนักเรียนและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการของนักเรียน (ชนิสรา เรืองนุ่น, 2556 : 5) โดยความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย ความสามารถด้านการใช้ภาษา คำศัพท์ และสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ความสามารถด้านการแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ความสามารถด้านการนำเสนอ (Kennedy and Tipps, 1994 : 112)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ครูควรจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้มีการพูดอภิปรายโต้แย้ง และแสดงเหตุผลของตนเองกับเพื่อนร่วมชั้นและครูอย่างมีอิสระ และฝึกให้นักเรียนหาแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายวิธี รวมถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน ให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์ข้อมูลและให้เหตุผลโดยการเขียนบรรยายพร้อมทั้งใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์อย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดพร้อมตรวจสอบและอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหากับเนื้อหาหรือความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (NCTM, 2000 : 6) ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพร ทิพย์คง (2545 : 54) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาไว้ว่า ครูควรเลือกใช้รูปแบบของการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และในส่วนของการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ครูควรจัดประสบการณ์ในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนไปค้นหา สืบค้นปัญหาด้วยตนเอง ให้นเวลามากพอในการแก้ปัญหา ให้นักเรียนได้อธิบายแนวคิดในการแก้ปัญหาแต่ละขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถและความมั่นใจในการแก้ปัญหาโดยการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน แนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวคือ การโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Argumentation) ซึ่งการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน (Langrall and Rumsey, 2016 : 412-419) ช่วยให้นักเรียนได้แสดงแนวคิด อธิบายเหตุผลโต้แย้งข้อคาดการณ์ทางคณิตศาสตร์ในระหว่างการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนด ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์และเพิ่มทักษะการคิดทางคณิตศาสตร์ (Hiebert et al., 1999 : 111-132)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของ Knudsen et al. (2018 : 35) โดยมีโครงสร้างการโต้แย้งที่เหมาะสมสำหรับครูและนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างกรณี 2) การคาดเดา 3) การแสดงเหตุผล 4) การสรุป เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ของ Schumuck (2006 : 8-12 อ้างอิงใน สิริินภา กิจเกื้อกูล, 2557 : 149-151) ซึ่งดำเนินการเป็นวงจรปฏิบัติการที่ต่อเนื่องกัน แต่ละวงจรประกอบด้วยขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 4 วงจรปฏิบัติการ

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 15 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก จำนวน 4 แผนจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง ได้แก่ 1) ปริซึม 2) ปริมาตรและความจุ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาตร หรือหน่วยความจุ 4) โจทย์ปัญหา

2.2 ใบกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งข้อความคำถามแต่ละข้อในใบกิจกรรมจะส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยการเขียนตอบแบบอิสระ

2.3 แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้สังเกตและจดบันทึกสภาพปัญหา ข้อดี และข้อที่ควรปรับปรุง ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยในวงจรปฏิบัติการถัดไป

2.4 แบบสังเกตความสามารถการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความสามารถการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ด้านการนำเสนอ

2.5 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความสามารถด้านการเข้าใจปัญหา ความสามารถในการเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหา ความสามารถในการสรุปคำตอบ ความสามารถในการใช้ภาษา คำศัพท์ และสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการนำเสนอ ที่มีแนวคำถามให้นักเรียนได้เขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล 4 วงจรปฏิบัติการ ใช้เวลา 12 ชั่วโมง เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ปฐมนิเทศพร้อมทั้งชี้แจงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 12 ชั่วโมง

3.3 ในระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันศึกษาและเขียนคำตอบหรือแสดงวิธีคิดลงในใบกิจกรรม พร้อมทั้งนำเสนอ ผู้วิจัยสังเกตและจดบันทึกการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ลงในแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ รวมถึงสังเกตและจดบันทึกความสามารถการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ด้านการนำเสนอของนักเรียนลงในแบบสังเกตความสามารถการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

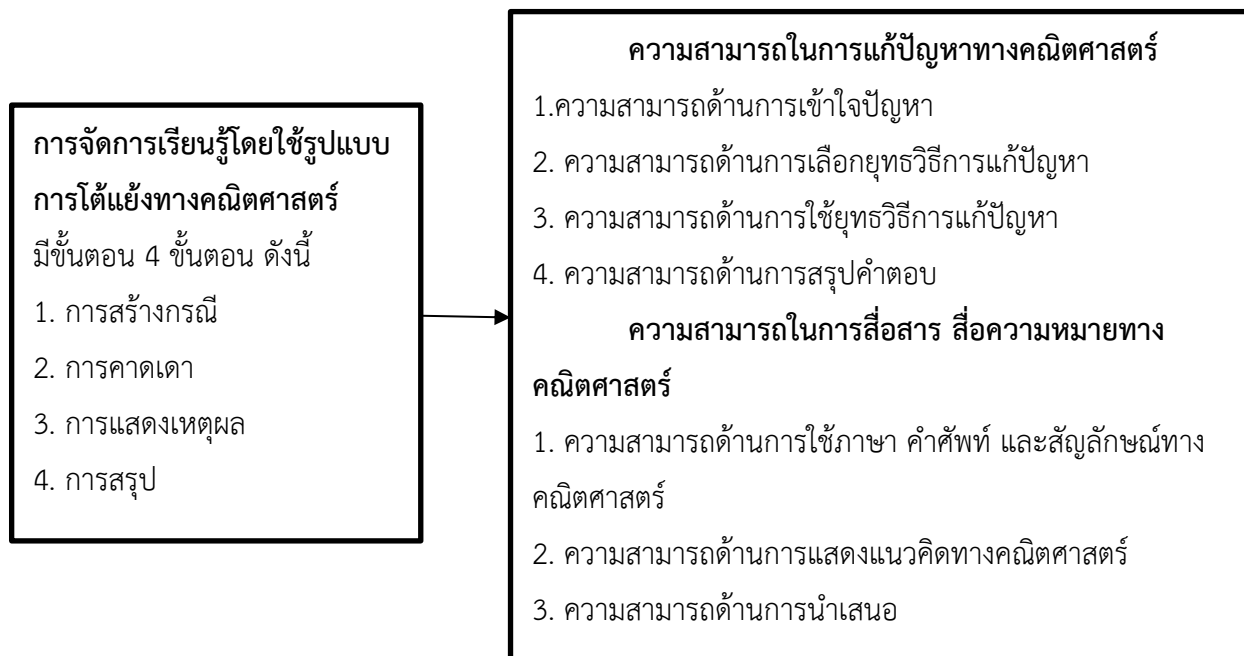
3.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 4 แผน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เวลาในการทดสอบ 2 ชั่วโมง

3.5 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากใบกิจกรรม แบบทดสอบ และแบบสังเกตความสามารถการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ มาวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ มาดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทาง คณิตศาสตร์ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

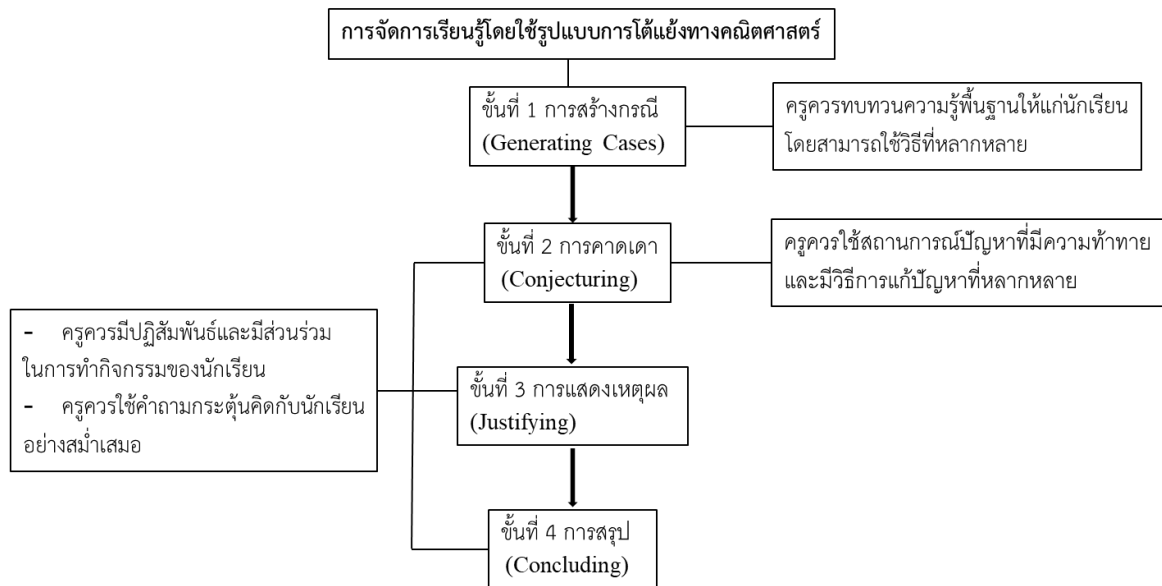
ขั้นที่ 1 การสร้างกรณี (Generating Cases) ขั้นการสร้างกรณีซึ่งเป็นขั้นแรกในการจัดกิจกรรม ครูควรทบทวนความรู้พื้นฐานที่เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ได้แก่ รูปเรขาคณิต 3 มิติ การหาพื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก หน่วยการวัดความยาว ความสัมพันธ์ของหน่วยวัดความยาว โดยใช้วิธีที่หลากหลายเช่น การอธิบาย การยกตัวอย่าง เล่นเกม หรือตอบคำถามแบบสั้น เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสังเกต รวบรวมข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งในช่วงแรกนักเรียนอาจจะยังไม่เข้าใจ และไม่กล้าเขียนผลของการรวบรวมข้อมูล ครูควรยกตัวอย่างการสังเกต การรวบรวมข้อมูลให้นักเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้กับนักเรียน พร้อมทั้งใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดการสังเกต สังเกต และรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 2 การคาดเดา (Conjecturing) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนคาดเดาวิธีการแก้ปัญหา หาคำตอบ โดยผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนการคาดเดากันภายในกลุ่มและร่วมกันสรุปการ

คาดเดาของกลุ่มเพื่อให้ได้การคาดเดาที่สามารถแก้ปัญหาที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งในครั้งแรก ครูควรอธิบายทำความเข้าใจร่วมกันกับนักเรียนก่อนว่าการคาดเดาเป็นการนำเสนอแนวคิด วิธีการในการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยใช้ความรู้ ข้อมูล ที่นักเรียนรู้อยาก่อนหน้านำมาสร้างการคาดเดา และการคาดเดาสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและมีความมั่นใจในการแสดงความคิดโดยไม่กังวลว่าจะผิด อีกทั้งครูควรใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิด การคาดเดาของนักเรียนออกมาก่อน แล้วจึงสรุปเป็นการคาดเดาของกลุ่ม โดยให้นักเรียนพูดเสนอแนวคิดและเขียนแนวคิดลงในใบกิจกรรมเป็นรายบุคคล อีกทั้งครูควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนการคาดเดาภายในกลุ่ม เช่น เข้าไปสอบถามเพิ่มเติมถึงขั้นตอนการแก้ปัญหาของนักเรียนให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการแก้ปัญหาย่างละเอียด

ขั้นที่ 3 การแสดงเหตุผล (Justifying) เป็นขั้นที่นักเรียนเขียนการพิสูจน์ ให้เหตุผลและวิธีการแก้ปัญหา วิธีการหาคำตอบเพื่อยืนยันการคาดเดาและสรุปคำตอบของกลุ่มตนเอง พร้อมทั้งนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา แสดงวิธีการคิดหาคำตอบให้เพื่อนต่างกลุ่มฟัง และวิจารณ์ผลงานของเพื่อน ซึ่งพบว่าในครั้งแรก นักเรียนยังขาดความมั่นใจในการนำเสนอ ครูควรใช้คำถามกระตุ้น แนะนำแนวทางในการนำเสนอแก่นักเรียน เช่น นักเรียนมีแนวคิดหรือขั้นตอนในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ข้างต้นอย่างไร เริ่มจากกระบวนการใดก่อน เมื่อนักเรียนตอบคำถามและอธิบายขั้นตอนแนวคิดจากการคำถามของครูเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูจึงให้นักเรียนนำเสนอใหม่อีกครั้ง และในกระบวนการของการวิจารณ์และแสดงความคิดเห็นผลงานของเพื่อน พบว่าครั้งแรก นักเรียนไม่กล้าวิจารณ์และแสดงความคิดเห็นกับผลงานของเพื่อน ครูควรวิจารณ์ผลงานของนักเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างและใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้เสนอความคิดและวิจารณ์งานของเพื่อน เช่น นักเรียนเห็นด้วยกับเพื่อนหรือไม่ นักเรียนคิดว่า เพื่อทำถูกต้องหรือยัง อีกทั้งครูควรคำนึงระยะเวลาในการทำกิจกรรมควรกำหนดเวลาให้ชัดเจนทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 4 การสรุป (Concluding) ในขั้นนี้ นักเรียนร่วมกันสรุปผลจากการคาดเดาและแสดงเหตุผล แสดงวิธีการแก้ปัญหาและผลจากการโต้แย้งที่ผ่านมา ครูควรใช้คำถามกระตุ้นคิดเพื่อให้นักเรียนเกิดข้อสรุป เช่น จากที่นักเรียนได้ฟังการนำเสนอของเพื่อนและร่วมกันวิจารณ์ผลงานของเพื่อนเราได้ผลการโต้แย้งอย่างไร นักเรียนเห็นด้วยกับวิธีการแก้ปัญหาใดมากที่สุด วิธีการแก้ปัญหาใดที่สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

แผนภาพที่ 2 ประเด็นที่ควรเน้นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์

2. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

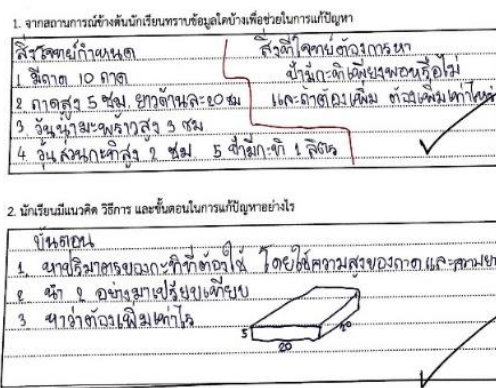
2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

การจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนทำใบกิจกรรม และทำใบกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม จำนวน 3 กลุ่มและเมื่อจัดการเรียนรู้ครบ 4 วงจรเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคลและทำการวิเคราะห์ผลจากใบกิจกรรมและแบบทดสอบ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	ร้อยละของจำนวนกลุ่มในแต่ละระดับ												ร้อยละของนักเรียนในแต่ละระดับ		
	วงจรปฏิบัติการที่1			วงจรปฏิบัติการที่2			วงจรปฏิบัติการที่3			วงจรปฏิบัติการที่4			แบบทดสอบ		
	ระดับ1	ระดับ2	ระดับ3	ระดับ1	ระดับ2	ระดับ3	ระดับ1	ระดับ2	ระดับ3	ระดับ1	ระดับ2	ระดับ3	ระดับ1	ระดับ2	ระดับ3
1. ความสามารถด้านเข้าใจปัญหา	66.67	33.33	0.00	0.00	66.67	33.33	0.00	0.00	100	0.00	0.00	100	13.33	15.56	71.11
2. ความสามารถด้านการเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา	33.33	66.67	0.00	33.33	66.67	0.00	0.00	66.67	33.33	0.00	33.33	66.67	13.33	31.11	55.56
3. ความสามารถด้านการใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหา	33.33	66.67	0.00	33.33	66.67	0.00	0.00	100	0.00	0.00	33.33	66.67	17.78	35.55	46.67
4. ความสามารถด้านการสรุปคำตอบ	33.33	66.67	0.00	33.33	66.67	0.00	0.00	66.67	33.33	0.00	33.33	67.67	17.78	35.55	46.67

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในแต่ละองค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับ 1 และ 2 เมื่อเข้าสู่วงจรปฏิบัติการที่ 2, 3 และ 4 นักเรียนมีพัฒนาการของแต่ละองค์ประกอบย่อยเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับ 3 และจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับ 3 เช่นเดียวกัน ซึ่งนักเรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านเข้าใจปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหา ด้านการเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา และด้านการสรุปคำตอบ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากใบกิจกรรมและผลหลังการจัดกิจกรรมจากแบบทดสอบ พบว่า มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

แผนภาพที่ 3 แสดงความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

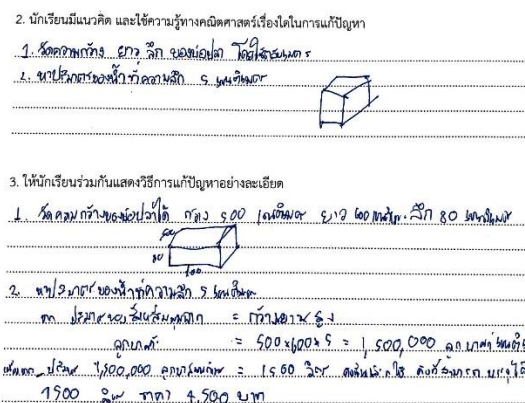
2.2 ความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

การจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนทำใบกิจกรรมและเมื่อจัดการเรียนรู้ครบ 4 วงจรปฏิบัติการเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคลและทำการวิเคราะห์ผลจากใบกิจกรรมร่วมกับแบบสังเกตการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ด้านการนำเสนอ และแบบทดสอบ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

ความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์	ร้อยละของนักเรียนในแต่ละระดับ														
	วงจรปฏิบัติการที่ 1			วงจรปฏิบัติการที่ 2			วงจรปฏิบัติการที่ 3			วงจรปฏิบัติการที่ 4			แบบทดสอบ		
	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1. ความสามารถด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์	33.33	53.33	13.33	26.67	46.67	26.67	13.33	53.33	33.33	13.33	33.33	53.33	13.33	26.67	60.00
2. ความสามารถด้านการแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์	73.33	26.67	0.00	60.00	20.00	20.00	33.33	40.00	26.67	26.67	20.00	53.33	17.78	37.78	44.45
3. ความสามารถด้านการนำเสนอ	86.67	13.33	0.00	46.67	33.33	20.00	33.33	40.00	26.67	20.00	20.00	60.00	13.33	33.33	46.67

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในแต่ละองค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับ 1 และ 2 เมื่อเข้าสู่วงจรปฏิบัติการที่ 2, 3 และ 4 นักเรียนมีพัฒนาการของแต่ละองค์ประกอบย่อยเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับ 3 และจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับ 3 เช่นเดียวกัน ซึ่งนักเรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านการนำเสนอ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ และด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากใบกิจกรรมร่วมกับแบบสังเกตการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ด้านการนำเสนอและผลหลังการจัดกิจกรรมจากแบบทดสอบ พบว่า มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

แผนภาพที่ 4 แสดงความสามารถของนักเรียนในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขั้นที่ 1 การสร้างกรณี (Generating Cases) ครูควรใช้คำถาม ยกตัวอย่าง เล่นเกม การถามตอบแบบสั้น เพื่อทบทวนความรู้เดิมหรือความรู้พื้นฐานสำคัญที่เชื่อมโยงกับเรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยม และกำหนดงานหรือสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนได้สำรวจ สังเกต รวบรวมข้อมูล ในระหว่างที่นักเรียนรวบรวมข้อมูลครูควรใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ปัญหา และรวบรวมข้อมูลจากสถานการณ์ให้ได้มากที่สุด เช่น จากสถานการณ์ที่นักเรียนได้อ่านปัญหาของสถานการณ์นี้คืออะไร สถานการณ์ให้ข้อมูลอะไรกับเรามาบ้าง เพื่อที่จะนำไปคาดเดาขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา และคำตอบในขั้นต่อไป สอดคล้องกับอัมพร ม้าทอง (2554 : 54) ที่กล่าวว่า การใช้คำถามของครูผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการคิด

และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียน บางครั้งเมื่อผู้เรียนตอบคำถามหรือคิดไม่ได้ แต่ผู้สอนช่วยเหลือด้วยการแนะ หรือตั้งคำถามใหม่ที่ง่ายกว่าหรือเป็นคำถามที่ผู้เรียนสามารถคิดได้ ผู้เรียนจะค่อยๆ ตอบได้ และอาจนำไปสู่การแก้ปัญหาสุดท้ายที่ต้องการได้

ขั้นที่ 2 การคาดเดา (Conjecturing) ครูควรกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาที่ท้าทายและมีวิธีแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ในขั้นการสร้างกรณีมาร่วมกันวิเคราะห์และคาดเดาขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา คำตอบที่สามารถเป็นไปได้ และนำไปสู่การอภิปรายภายในกลุ่ม เนื่องจากการให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาจะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้พยายาม ไตร่ตรอง ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คำตอบที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ นพเรศวร์ ธรรมศรีณกุล (2553 : 26) กล่าวว่า ควรพัฒนาการใช้วิธีการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพ ให้โอกาสในการอภิปราย การฝึกฝนและการไตร่ตรองอย่างเพียงพอและส่งเสริมความพยายามในการแก้ปัญหาของนักเรียน ควรส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลายและให้ตรวจสอบสมมติฐานการแก้ปัญหาที่ตั้งขึ้นด้วยอีกทั้งครูควรเน้นให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการตัดสินการคาดเดาของคนอื่น

ขั้นที่ 3 การแสดงเหตุผล (Justifying) นักเรียนจะต้องแสดงเหตุผล และแสดงวิธีการแก้ปัญหาอย่างละเอียดเพื่อสนับสนุนและยืนยันคำตอบที่นักเรียนได้คาดเดาไว้จากปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาให้ครบถ้วนพร้อมนำเสนอโดยการเขียนและการพูดให้เพื่อนฟัง ครูควรใช้คำถามกระตุ้นนักเรียนให้แสดงเหตุผลด้วยคำถามที่ถามถึงเหตุผล เช่น คำถามที่ถามว่าทำไม เพราะอะไร อย่างไร จากนั้นนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ และร่วมกันวิจารณ์โต้แย้งเพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา ผาระนัด และประสาธน์ เนิ่งเฉลิม (2561 : 174-181) ที่พบว่าการโต้แย้งอย่างมีเหตุผลจะช่วยพัฒนาให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รู้จักคิดและเข้าใจประเด็นปัญหาและแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณ์ญาณได้

ขั้นที่ 4 การสรุป (Concluding) ครูควรให้นักเรียนแต่ละคนได้สรุปตัดสินใจว่าการคาดเดาของกลุ่มใดเป็นจริงและสามารถแก้ปัญหาได้พร้อมให้เหตุผลประกอบ จากนั้นครูและนักเรียนทุกคนร่วมกันหาข้อสรุปที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุดอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งเขียนสรุปของนักเรียนจากการโต้แย้ง เพื่อให้นักเรียนได้ ประเมินสิ่งที่เรียนรู้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง และสรุปสาระสำคัญให้แก่ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Sampson & Gleim (2009 : 7) กล่าวว่า การปรับปรุงรายงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการพัฒนาการเขียนบนพื้นฐานของข้อมูลเพื่อสร้างผลงานสุดท้ายให้ได้คุณภาพสูงสุด

2. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ พบว่านักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้นทุกองค์ประกอบย่อยในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ซึ่งในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทบทวนความรู้เดิมและความรู้พื้นฐานที่เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ให้นักเรียน ใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนทำความเข้าใจและเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานการณ์ปัญหาได้อย่างละเอียดครบถ้วน ให้นักเรียนคาดเดาขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลและร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มเพื่อรวบรวมวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนแนวคิดเพื่อหาข้อคาดเดาของกลุ่มที่สามารถนำมาแก้ปัญหาได้เหมาะสมที่สุด และเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีคิดในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด พร้อมทั้งนำเสนอและร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ หาข้อโต้แย้งกับผลงานของเพื่อน เพื่อให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และให้นักเรียนร่วมกันสรุปผลเพื่อให้ได้ขั้นตอน วิธีการและคำตอบของการแก้ปัญหาที่ถูกต้องมากที่สุด ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ปัญหาและสามารถเขียนระบุข้อมูล เงื่อนไขและสิ่งที่สถานการณ์ปัญหามองหาได้อย่างถูกต้องครบถ้วน สามารถเลือกวิธีการที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับปัญหา พร้อมทั้งนำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ได้อย่างถูกต้องและแสดงขั้นตอนอย่างชัดเจน และสามารถสรุปคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ Stigler & Hiebert (1999 : 43) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นักเรียนควรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนแนวคิด การอธิบายแสดงแนวคิด และร่วมกันวิเคราะห์เกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการดำเนินการแก้ปัญหา จะทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และ สอดคล้องกับ Sampson & Gleim (2009 : 7) ที่กล่าวว่า การปรับปรุงรายงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการพัฒนารายงานเขียนบนพื้นฐานของข้อมูลเพื่อสร้างผลงานสุดท้ายให้ได้คุณภาพสูงสุด

2.2 ความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ พบว่านักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้นในทุกองค์ประกอบย่อยในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ซึ่งในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เขียนแนวทางขั้นตอนในการแก้ปัญหา โดยมีการใช้ภาพ สัญลักษณ์และแบบจำลองประกอบการเขียนอธิบายขั้นตอนในการแก้ปัญหา เขียนแสดงแนวคิดวิธีคิดที่ได้จากข้อคาดเดา พร้อมนำเสนอให้เพื่อนฟัง อีกทั้งนักเรียนได้วิจารณ์สร้างข้อโต้แย้งกับ

ผลงานของเพื่อน และนักเรียนได้เขียนสรุปผลจากการโต้แย้ง ซึ่งสอดคล้องกับ National Council of Teachers of Mathematics (1989 : 5) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ว่าควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างเต็มที่ในลักษณะของการสืบค้นการสืบเสาะการพรรณนาและการอธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์และควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการสื่อสารทางคณิตศาสตร์โดยการอ่านการพูดและการแสดงแนวคิดจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์ต่อกันมีโอกาสนำเสนอความคิดเห็นและชวนเชื่อให้บุคคลอื่นเห็นด้วยกับแนวคิดของตนทั้งการพูดและการฟังซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน สอดคล้องกับ พลฐวัตร ฉิมทอง (2563 : 41) ที่กล่าวว่า แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสื่อสารนั้น ควรเน้นให้นักเรียนมีโอกาสนำเสนอความคิดเห็น มีโอกาสในการอธิบายแนวคิด แสดงความคิดเห็นและเหตุผล ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่อยู่ในรูปของภาษาพูดและภาษาเขียน และสอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551 : ออนไลน์) ที่กล่าวว่า ครูควรพยายามช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้องในการสื่อสารการสื่อความหมายและการนำเสนอทางคณิตศาสตร์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันระหว่างนักเรียนและสามารถตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันด้วย และครูต้องเป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารที่ดีให้การสนับสนุนนักเรียนในการนำเสนอพูดฟังเขียนและอ่านอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่ควรเน้นของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน จึงมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ครูควรทบทวนความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเริ่มทำกิจกรรมทุกครั้ง

1.2 ครูควรเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักเรียน เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ได้ครบทุกองค์ประกอบ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์เน้นการสืบค้นข้อมูล อภิปราย แสดงความคิดเห็น และอธิบายเหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อโต้แย้ง จึงมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ร่วมกับความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

2.2 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการโต้แย้งทางคณิตศาสตร์ ร่วมกับรูปแบบการสอนผสมผสาน (Blended Learning)

เอกสารอ้างอิง

- ชนิสรา เรืองนุ่น (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยบูรณาการ กลยุทธ์พุทธิปัญญาและอภิปัญญาที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและการ สื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพเรศวร์ ธรรมศรีณกุล (2553). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยประยุกต์รูปแบบ 4 ขั้นตอนของสเตียร์นเบิร์กเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลฐวัตร ฉิมทอง (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ตัวอย่างงานที่มีต่อความรู้ทางคณิตศาสตร์และ ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ผาชนะดี และประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2561). การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล: ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 37 (2), 174-181.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: 3-คิว มีเดีย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). สรุปผลการวิจัย PISA 2015. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา : <https://drive.google.com/file/d/0BwqFSkq5b7zScUJOOV9ldUNfTlk/view>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน). (2564). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1620890316.pdf

- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2557). *การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทิศทางสำหรับครูศตวรรษที่ 21*. เพชรบูรณ์: โรงพิมพ์จุลติสการพิมพ์.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). *หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพทางวิชาการ.
- อัมพร ม้าคนอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hiebert, J., Stigler, J., Jennifer, K.W., Jacobs, Givvin, B.K., Garnier, H., Smith, M., Hollingsworth, H., Manaster, A., Wearne, D., & Gallimore, R. (1999). *Mathematics Teaching in the United States Today (and Tomorrow): Results From the TIMSS 1999 Video Study*. *American Educational Research Association*. 27(2), 111-132
- Kennedy, L., and Tipps, s. (1994). *Guiding children's learning of mathematics*. Belmont, Ca:Wadsworth Pub. Co.
- Knudsen, J., Stevens, H., Meloy, T., Kim, H., & Shechtman, N. (2018). *Mathematical Argumentation in Middle School—The What, Why, and How*. California: Corwin.
- Krulik, S., and Reys, R. E. (1980). *Problem Solving in School Mathematics: National Council of Teachers of Mathematics 1980 Year Book*. Reston, Virginia: National Council of Teachers of Mathematics.
- National Council of Teachers of Mathematics. (1989). *Curriculum and evaluation standards for school mathematics*: National Council of Teachers of Mathematics.
- National Council of Teachers of Mathematics. (2000). *Principle and standards for school mathematics*. Reston, Virginia: National Council of Teacher of Mathematics.
- Rumsey, C., & Langrall, C. (2016). Promoting Mathematical Argumentation. *Teaching Children Mathematics*, 22(7), 412–419.
- Sampson, V., & Gleim, L. (2009). *Argument-driven inquiry to promote the understanding of important concepts and practices in biology*. The American Biology Teacher.
- Stigler & Hiebert, J. (1999). *The Teaching Gap: Best Ideas from the world's Teachers for Improving Education in the Classroom*. New York: The Free Press., 1999.

การจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแพะตีนดง
ตำบลพุกแค อำเภอลำดวนพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
**The establishment of a waste recycling bank with participation of Ban Phae
Teen Dong community, Phu Khae Sub-district, Chalerm Phra Kiat
District, Saraburi Province**

รัชพล ทีดี,

จุฑามาศ พรรณสมัย และชลิดา แสนวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thatchapon Teedee,

Juthamard Pansamai and Chalida Seanwisedi

University of Thepsatri Rajabhat, Thailand

Corresponding Author, E-mail: thatchapon.t@lawasri.tru.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาแนวการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลที่เหมาะสมในชุมชนบ้านแพะตีนดง ตำบลพุกแค อำเภอลำดวนพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ข้าราชการ/ข้าราชการเกษียณอายุ ประชาชนที่อาศัยในชุมชน นักวิชาการ และ ผู้ประกอบการธุรกิจขยะ จำนวน 16 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) และการประชุมแนวทางในอนาคต เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลชุมชนบ้านแพะตีนดง ตำบลพุกแค อำเภอลำดวนพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี การจัดตั้งธนาคารขยะ มีความเป็นไปได้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลพุกแค ให้ความสำคัญต่อปัญหาขยะพร้อมสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และมีความคุ้มค่าในเรื่องผลตอบแทน มีการวางแผนพัฒนา 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) การบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิล อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลพุกแค ในรูปแบบคณะกรรมการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ขั้นตอนการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล ประกอบด้วย (1) ประชุมชี้แจงแนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะ (2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารธนาคารขยะ (3) จัดประชุมประชาคม (4) องค์การบริหารส่วนตำบลพบ แด ออกระเบียบการจัดการธนาคารขยะรีไซเคิล (5) รับสมัครสมาชิก และ (6) ขั้นตอนสุดท้ายรับซื้อขยะ

คำสำคัญ : ธนาคารขยะรีไซเคิล; การมีส่วนร่วม; ชุมชนบ้านแพะตีนดง

Abstracts

This research aims to study the guidelines for suitable establishment of recycle waste bank at Ban Phae Teen Dong community, Phu Khae Sub-district, Chalem Phra Kiat District in Saraburi Province. A sample used as derived from selection through purposive sampling was 16 people including community leaders, government officials/retired civil servants, community residents, academics, and junk business entrepreneurs. The instruments used in this study were the semi-structured interview forms, and the meeting minutes form of A-I-C workshops and future guidelines meeting. The data collection was performed through in-depth interview and meeting, and content analysis were used to analyzed the data..

The results showed that

1. The establishment of a waste recycling bank of Ban Phae Teen Dong community, Phu Khae Sub-district, Chalem Phra Kiat District, Saraburi Province is feasible. As Phu Khae Subdistrict Administrative Organization pays attention to the waste problem, supports the established budget for materials and equipment, value of return, and 5-year development planning (2018-2022). The management of the waste recycling bank is the responsibility of the Phu Khae Subdistrict Administrative Organization in the form of a committee with community participation.

2. The process of establishing a waste recycling bank consists of (1) a meeting to clarify the concept of establishing a waste bank (2) appointing a waste bank management committee (3) organizing a community meeting (4) Phu Khae Subdistrict Administrative Organization issues regulations for recycling waste bank management (5) Recruiting members (6) buy garbage (the last step).

Keywords: Waste recycling bank; participation; Ban Phae Teen Dong community; Organization

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกวัน มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น การพัฒนาประเทศที่มีอย่างต่อเนื่องรวมทั้งผลผลิตเทคโนโลยีใหม่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดวัสดุเหลือใช้และกลายเป็นขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และในปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอย เป็นปัญหามลพิษที่สำคัญและมีความเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไขเนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นแปรผันตามจำนวนประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในขณะที่หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีขีดจำกัดในการบริหารจัดการอันเนื่องมาจากขาด

แคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านและขาดกฎระเบียบมาตรการการควบคุมหรือหลักเกณฑ์ การปฏิบัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายแม่บทที่ชัดเจน จึงยากต่อการปฏิบัติเพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันซึ่งการที่ ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวนมากขึ้นในแต่ละวัน ดังนั้น แนวทางหนึ่งในการลดปัญหา คือ การลดปริมาณขยะ มูลฝอยให้เหลือไปสู่การกำจัดน้อยที่สุด และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูล ฝอย (ณรงค์ เลออลงกรณ์, 2547 : 1 ; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562 : 55)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นใน พื้นที่ ยังประสบปัญหาไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนได้ โดยปัญหาที่พบ เช่นปัญหาขยะมูลฝอย ตกค้างสะสมจำนวนมาก สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการมีไม่เพียงพอ ประชาชน คัดค้าน นโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญ ปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันมี ขนาดและความรุนแรงมาจากปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมากที่ไม่อาจกำจัดได้หมด และมีปริมาณเพิ่มขึ้น ตลอดเวลา ขยะมูลฝอยที่ได้จัดเก็บส่วนใหญ่นำมากำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เนื่องจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักมีข้อจำกัดทั้งบุคลากร งบประมาณ การจัดการ และองค์ความรู้ นอกจากนี้ประชาชนก็ยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพด้วย หากมี ขั้นตอนการลดขยะหรือการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่จะสามารถลดปริมาณขยะที่นำไปกำจัดได้งบประมาณที่ ทางท้องถิ่นได้รับก็เพียงพอจะนำไปใช้กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกหลักสุขาภิบาลยิ่งขึ้น (อรพรรณ ทัพชัย, และ วิจิตร ศรีสอน, 2563 : 29-42)

ธนาคารขยะเป็นรูปแบบหนึ่งในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการคัดแยกขยะ โดยเริ่มจากคนในชุมชน เป็นหลักเพื่อให้คนในชุมชนได้เกิดความเข้าใจในการคัดแยกขยะ หลักการของการทำธนาคารขยะ คือให้คนใน ชุมชนเข้ามาเป็นสมาชิกของธนาคารขยะและนำขยะรีไซเคิลมาฝากไว้ที่ธนาคาร โดยมีเจ้าหน้าที่ธนาคารทำการ คัดแยก ชั่งน้ำหนัก คำนวณเป็นเงินและบันทึกลงในสมุดเงินฝาก โดยใช้ราคาที่ทางชุมชนประสานกับร้านรับซื้อ ของเก่าเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา รายได้ของกิจกรรมมาจากผลต่างของราคาที่คณะกรรมการของชุมชน กำหนดราคาที่ขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการ ประชาสัมพันธ์ ซึ่งรายได้สามารถใช้เป็นทุนหมุนเวียนและจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อใช้ในชุมชน (กรมควบคุมมลพิษ , 2560 : 43)

จังหวัดสระบุรีมีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นประมาณเฉลี่ยวันละ 685.14 ตัน / วัน รวมปีละ 250,074.55 ตัน เมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวนทั้งสิ้น 108 แห่ง อปท. ที่ให้บริการเก็บขยะจำนวน 78 แห่ง ดำเนินการเก็บขนขยะได้รวม 478.7 ตัน/วัน จากขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้บริการจำนวน 584.13 ตัน/วัน ขยะ มูลฝอยที่อยู่นอกเขตบริการพื้นที่ให้บริการ 101.0 ตัน/วัน ส่งผลให้ปัญหาขยะในพื้นที่จังหวัดสระบุรีเริ่มทวี ความรุนแรงมากขึ้น (กองสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น, 2563 : 24)

ตำบลพุดแค อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เป็นสถานที่กำจัดขยะของเทศบาลเมืองสุรินทร์ มีขยะที่เก็บขนได้และนำไปกำจัด 55 ตันต่อวัน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 (สุรินทร์, 2564 : ออนไลน์) ซึ่งก่อเกิดปัญหาในการจัดการขยะกับหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่ และจากการลงพื้นที่ภายใต้ “โครงการบริการวิชาการ” ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า ประชาชนในตำบลพุดแค ยังขาดความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในบางประเด็น ชุมชนนิยมกำจัดขยะโดยการส่งต่อให้องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เว้นกระทั่งมูลฝอยประเภทโฟม หรือพลาสติก ยกเว้นขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปจำหน่ายหรือขายได้ ในระดับชุมชนมีปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ อาทิเช่น วิธีการทิ้งขยะรวมกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักวิชาการ ปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องมีการแก้ไข

จากที่ได้กล่าวข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าธนาคารขยะเป็นโครงการที่น่าสนใจในการให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมเพื่อช่วยลดปริมาณขยะและปัญหาจากขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลที่เหมาะสม อันจะเป็นประโยชน์สำหรับชุมชน และชุมชนอื่นๆ ที่จะจัดตั้งธนาคารขยะภายในชุมชนของตนเองในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลที่เหมาะสมของในชุมชนบ้านแพะดินดง ตำบลพุดแค อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ข้าราชการ/ข้าราชการเกษียณ ประชาชนที่อาศัยในชุมชน นักวิชาการ และผู้ประกอบการธุรกิจขยะ รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน 2) ข้าราชการ/ข้าราชการเกษียณอายุ จำนวน 4 คน 3) ประชาชนที่อาศัยในชุมชน จำนวน 4 คน และ 4) ผู้ประกอบการธุรกิจขยะ จำนวน 4 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับ ความสำคัญและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งธนาคารขยะ และการบริหารจัดการโครงการ ปัญหาและอุปสรรค

2. แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) แบ่งออก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เข้าใจสถานการณ์และกำหนดเป้าหมายร่วมกันของประชาชน (A: Appreciation) ขั้นที่ 2 ข้อคิดค้นวิธีการสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย (I: Influence) และขั้นที่ 3 ขั้นตอนการกำหนดแผนปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบ

3. แบบบันทึกการประชุมแนวทางในอนาคต (Future Search Conference) ใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีต 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบัน และ 3) การสร้างภาพอนาคตที่พึงปรารถนาในประเด็น

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล สืบค้นข้อมูลด้วยการกำหนดประเด็นหลัก (Main Issue) ตามแนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชน และงานวิจัยของผู้อื่นที่ได้มาตรฐาน

2. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การสร้างคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open end) และคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มโดยสาระจะตรงกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (Key-Expert-Information) ที่มีประสบการณ์ตรงและเกี่ยวข้องกับประเด็นในการสัมภาษณ์

3. กำหนดประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) และ การประชุมแนวทางในอนาคต 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีต 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบัน และ 3) การสร้างภาพอนาคตที่พึงปรารถนาในประเด็นหลักของการประชุมเพื่อร่วมกัน กำหนดความคิดเห็นร่วมและสร้างแผนปฏิบัติการไปสู่อนาคตร่วมกัน

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารที่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำประเด็นมากำหนดเป็นโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ถามหลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of item-objective Congruence) โดยใช้สูตร $IOC = \Sigma R/N$ โดยมีค่าดัชนีสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และได้รับข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) จัดทำหนังสือขอลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และติดต่อประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลพุดแค
- 2) ติดต่อประสานงานบุคคลกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ เพื่อขออนุญาตให้ความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก
- 3) สำรวจพื้นที่และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ
- 4) จัดการการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) และจัดการประชุมแนวทางในอนาคต
- 5) นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึก และผลการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) และจัดการประชุมแนวทางในอนาคตที่ได้รับมาสรุปให้ครบถ้วน

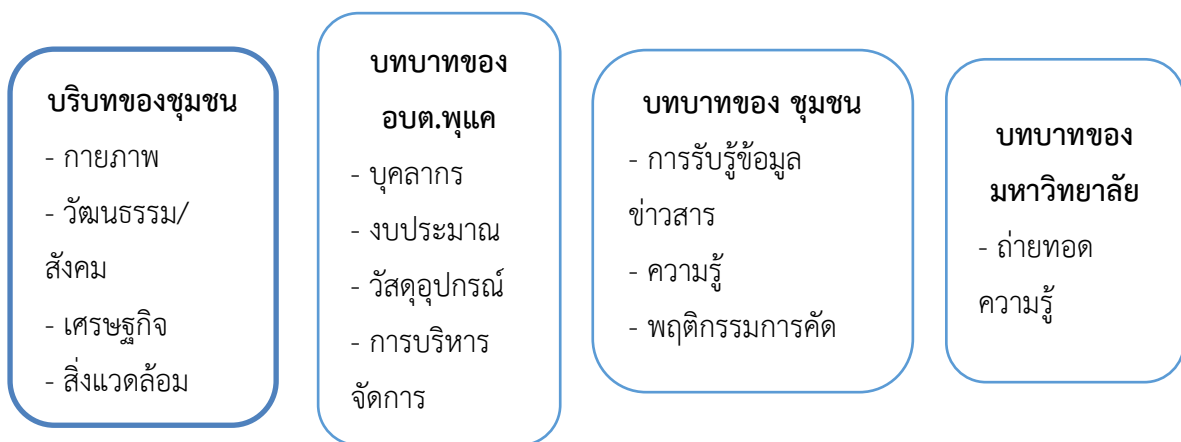
การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ใช้สำหรับการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ และการประชุมแนวทางในอนาคต ใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis)

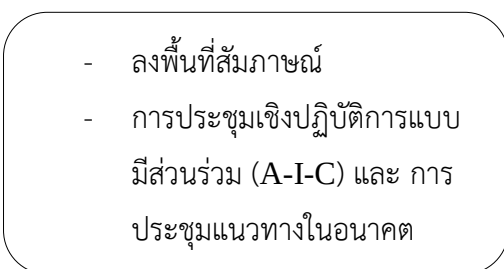
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องนี้อย่างต่อไปนี้

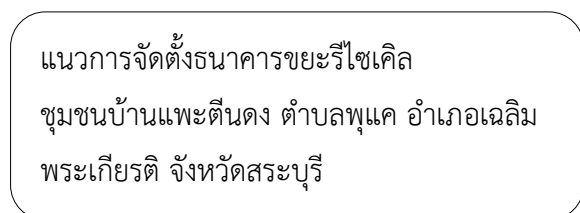
ระยะที่ 1

ระยะที่ 2

ระยะที่ 3

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

แนวการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลที่เหมาะสมในชุมชนบ้านแพะดินดง ตำบลพุดแค อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี พบว่า

1. สภาพการจัดการขยะ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล มีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสัมภาษณ์

ประเด็น	กลุ่มผู้นำชุมชน	ข้าราชการ/ข้าราชการ เกษียณอายุ	กลุ่มประชาชน	กลุ่ม ผู้ประกอบการ ธุรกิจขยะ
1. ความสำคัญและความเป็นไปได้				
	<u>มีความเป็นไปได้</u> -องค์การบริหารส่วนตำบลพุดแค ให้ความสำคัญต่อปัญหาขยะ โดยมี การวางแผนพัฒนา 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565)	<u>มีความเป็นไปได้</u> - หน่วยงานราชการมีนโยบายดำเนินกิจกรรมการ ลด คัดแยกขยะ -บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีการจัดการขยะ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะ	<u>มีความเป็นไปได้</u> ประชาชนมีวัฒนธรรมในการคัดแยกขยะไว้เพื่อจำหน่ายเป็นประจำ	<u>มีความเป็นไปได้</u> ผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลที่มีการแยกวัสดุที่เหลือใช้ รับซื้อจากชุมชน
2. การบริหารจัดการ/ปัญหาอุปสรรค				

การบริหาร จัดการ	องค์การบริหารส่วน ตำบลพุแค มี แผนพัฒนารองรับ มีงบประมาณและ ความด้านวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอ ใช้หลักข้อสัตย์ สุจริต เป็นธรรม โดยให้ประชาชนมี ส่วนร่วมทุกขั้นตอน	การบริหารโครงการ ควรอยู่ในความ รับผิดชอบขององค์การ บริหารส่วน ตำบลพุแค ในรูปแบบ คณะกรรมการโดยการ มีส่วนร่วมของชุมชน	การบริหาร โครงการ ควรอยู่ ในความรับผิดชอบ ขององค์การ บริหารส่วนตำบลพุ แค ในรูปแบบ คณะกรรมการโดย	การบริหาร โครงการ ควรอยู่ ในความรับผิดชอบ ขององค์การ บริหารส่วนตำบลพุ แค ในรูปแบบ คณะกรรมการโดย

			การมีส่วนร่วมของ ชุมชน	การมีส่วนร่วมของ ชุมชน
ปัญหา อุปสรรค	-	-	ประชาชนในชุมชน บางส่วนยังขาด จิตสำนึก	-
ข้อเสนอแนะ	-	-	-	-

ที่มา: (อิศพล ทิธี, จุฬามาศ พรรณสมัย, และชลิดา แสนวิเศษ, 2565 : 35)

2. แนวทางการการจัดตั้งธนาคารขยะ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) และการประชุมแนวทางในอนาคต มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ขั้นตอนเข้าใจสถานการณ์และกำหนดเป้าหมายร่วมกันของประชาชน (A: Appreciation)

คณะผู้วิจัยได้แบ่งผู้ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) เป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่ม 1 คือ ตัวแทนของชุมชน ได้แก่ สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. และประชาชนทั่วไป กลุ่ม 2 ได้แก่ นักวิชาการสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ประกอบการธุรกิจขยะ ซึ่งทั้งสองกลุ่มเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการจัดตั้งธนาคารขยะ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ขยะมูลฝอยอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และสาเหตุของปัญหาขยะในชุมชน ซึ่งได้ข้อสรุป ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุการเกิดมูลฝอยในชุมชนตำบลพุดแค

กลุ่ม 1	กลุ่ม 2
1. ประชาชนขาดจิตสำนึก	1. ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย
2. ขาดการจัดที่ถูกต้อง	2. ความมั่งคั่งของประชาชน
3. ไม่มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	3. ขาดความรู้

ตารางที่ 3 ตารางสาเหตุของปัญหาขยะในชุมชน

ปัญหา	สาเหตุของปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา	กิจกรรมแก้ไขปัญหา
1. ไม่มีการคัดแยกขยะ	ขาดความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย	การให้ความรู้	อบรม/ศึกษาดูงาน /ประชาสัมพันธ์ /โครงการธนาคารขยะ รีไซเคิล

2. ขาดความตระหนักในการทิ้งขยะ	ไม่มีความรู้ถึงผลที่ตามมาของการทิ้งขยะไม่ถูกที่	ปลูกฝังจิตสำนึก	โครงการรณรงค์การสร้างความตระหนักรู้ในการจัดการขยะ/โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล
3. ไม่มีการนำขยะมูลฝอยที่มีประโยชน์กลับมาใช้ใหม่	ไม่รู้ประโยชน์และกรรมวิธีของการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	การให้ความรู้ การศึกษาจากตัวอย่าง	อบรมให้ความรู้/โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล

2.2 ข้อคิดค้นวิธีการสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย (I: Influence)

ในการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแพะตีนดง ตำบลพุด อำเภอนครหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลพุดฯ ควรเชิญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการขยะ ให้กับผู้นำชุมชน อสม. และประชาชน เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์ โดยมีการกำหนดไว้ดังนี้

- 1.1) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบกำจัดลดลง
- 1.2) เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ครัวเรือน
- 1.3) เพื่อจัดสวัสดิการ (ตามมติของชุมชนจะนำมาจัดสวัสดิการด้านใด)

2) ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดไว้ดังนี้

- 2.1) ประชุมชี้แจงแนวคิด
- 2.2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ 1) กำหนดหลักเกณฑ์ กำหนดราคาการรับซื้อขยะรีไซเคิล 2) กำหนดหลักเกณฑ์ การแลกเปลี่ยน เพื่อรับขยะอันตรายจากชุมชน 3) พิจารณา และให้ความเห็นชอบการจ่ายเงิน 4) วางแผน และพัฒนากองทุนธนาคารขยะชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และ 5) กำหนดเงื่อนไขการสมัครสมาชิก กองทุนขยะ (ขั้นตอนนี้ต้องกำหนดร่วมกันของชุมชน)

3) จัดประชุมประชาคม รับฟังความคิดเห็นประชาชนในการจัดตั้งธนาคารขยะของชุมชน

4) ออกระเบียบการจัดการธนาคารขยะรีไซเคิล โดยคำนึงการจัดสวัสดิการ ผลประโยชน์ตอบแทนต่างๆ ให้กับสมาชิกของธนาคารขยะชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการของธนาคารขยะชุมชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ

5) รับสมัครสมาชิก รับสมัครสมาชิกเป็นครัวเรือน ที่มีทะเบียนบ้านในเขตชุมชนบ้านแพะดินแดง การคุ้มครองสิทธิสมาชิกทุกคนในครอบครัว (ไม่เกิน10คน) สมาชิกต้องนำขยะมาขายติดต่อกันทุกเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน เป็นต้น

6) รับซื้อขยะ ธนาคารขยะรีไซเคิล จะรับซื้อขยะเดือนละ 2 ครั้ง

2.3 ขั้นตอนการกำหนดแผนปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบ (Control)

สามารถนำมาวางแผนโครงการเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาของชุมชนโดย ภายใต้ “โครงการตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลชุมชนบ้านแพะดินแดง ตำบลพุดแก้ว อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี” มีการตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการธนาคารขยะ (ทั้งนี้จะต้องจัดทำประชุมประชาคม ชุมชนแพะดินแดง) ซึ่งกำหนดแผนปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบ (Control) ดังนี้

1. โครงสร้างธนาคารขยะรีไซเคิล ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารธนาคารขยะรีไซเคิลผู้จัดการ จำนวน 1 คน งานบัญชีการเงิน/รับสมัคร จำนวน 1 คน งานจัดการ/ติดตามประเมินผลโครงการ จำนวน 1 คน

2. สถานที่ตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล ศาลาประชาคมชุมชนแพะดินแดง

3. เวลาเปิด-ปิดธนาคารขยะรีไซเคิล เดือนละ 2 ครั้ง

4. การคัดเลือกร้านรับซื้อและกำหนดราคา กำหนดไว้ดังนี้ 1) การคัดเลือกร้านรับซื้อขยะรีไซเคิล จะคัดเลือกร้านที่เสนอราคาสูงสุดและเปรียบเทียบราคากันอย่างน้อย 3 รายการ ทุก 3 เดือน 2) ติดประกาศและประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย ก่อนธนาคารเปิดทำการอย่างน้อย 3 วัน

5. สมาชิก รับสมัครสมาชิกเป็นครัวเรือน ที่มีทะเบียนบ้านในเขตชุมชนบ้านแพะดินแดง ให้มาขอใบสมัคร กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน แล้วยื่นให้เจ้าหน้าที่ธนาคาร เพื่อทำการบันทึกเลขที่ และจัดทำสมุดคู่ฝาก

6. การนำฝากขยะ สมาชิกนำวัสดุรีไซเคิลที่ต้องการฝากมาพร้อมสมุดคู่ฝากในวันทำการของธนาคาร แล้วกรอกรายละเอียดที่ต้องฝากในใบนำฝาก

7. การถอนเงิน สมาชิกที่มีความประสงค์จะถอนเงิน สามารถถอนได้หลังจากฝาก 1 สัปดาห์เมื่อธนาคารเปิดทำการ สมาชิกต้องนำสมุดคู่ฝากมาด้วย โดยใช้ประกอบกับใบถอน

8. การติดตามผลและประเมินผล ผู้จัดการธนาคารขยะรีไซเคิลทำการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจากรายงานสรุปผลประกอบการของธนาคารประจำเดือนและตามไตรมาส เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแพะตีนดง ตำบลพุกแค อำเภอนครหลวงพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีประเด็นที่สำคัญที่ต้องนำมาอภิปรายดังนี้

1) การจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลที่เหมาะสมในชุมชนบ้านแพะตีนดง ตำบลพุกแค อำเภอนครหลวงพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี การจัดตั้งธนาคารขยะ มีความเป็นไปได้ องค์การบริหารส่วนตำบลพุกแค ให้ความสำคัญต่อปัญหาขยะพร้อมสนับสนุนงบประมาณจัดตั้ง ด้านวัสดุอุปกรณ์มีความคุ้มค่าในเรื่องผลตอบแทน โดยมีการวางแผนพัฒนา 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) การบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิล อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลพุกแค ในรูปแบบคณะกรรมการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกชั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทบาทของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพุกแค ผู้นำชุมชน รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ ซึ่งให้ความสำคัญในการดำเนินการที่จัดการขยะมูลฝอยและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ผ่านโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล โดยเสียสละมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการทำงานให้กับชุมชน เพื่อที่จะลดผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก มีการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทำให้มีการดำเนินการมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ นิชนันท์ ปฏิทัศน์ (2560 : 87) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดตั้งและการบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชน สำหรับผู้สูงอายุ ตำบลราชสถิตย์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุและคนชุมชนส่วนใหญ่มีการคัดแยกขยะเพื่อไว้จำหน่ายให้กับชาเล้งรับซื้อเพื่อหารายได้เสริมอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การจัดตั้งธนาคารขยะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่มีผลในการจัดตั้งธนาคารขยะคือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ความรู้ความสามารถของประชาชนในชุมชน และหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การบริหารจัดการโครงการธนาคารขยะและการสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชน และผลจากการวิเคราะห์ความเหมาะสม การจัดตั้ง และการบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชน สำหรับผู้สูงอายุตำบลราชสถิตย์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดลำปาง มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ สอดคล้องกับ ศรีนรินทร์ ศิลปศึกษา และผ่องพรรณ มุริกันนท์ (2562 : 384-393) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนา ระบบการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือประชาชนทุกครัวเรือนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง มีการดำเนินการธนาคารขยะอย่างต่อเนื่อง รายได้จากการขายขยะนำมาจัดสวัสดิการแก่คนในชุมชน ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น หมู่บ้านเป็นแหล่งศึกษาดูงานการจัดการขยะ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก

2) ขั้นตอนจัดการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลที่เหมาะสมของในชุมชนบ้านแพะตีนดง ตำบลพุกแค อำเภอนครหลวงพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์โครงการ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยสร้างรายได้เข้าสู่ครัวเรือน และ จัดสวัสดิการตามมติของชุมชน โครงสร้างการบริหารธนาคารขยะประกอบด้วย ฝ่ายบริหารธนาคารขยะรีไซเคิล ผู้จัดการ จำนวน 1 คน งานบัญชีการเงิน/รับสมาชิก จำนวน 1

คน และ งานจัดการ/ติดตามประเมินผลโครงการ จำนวน 1 คน สถานที่ตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล คือ ศาลาประชาคมชุมชนแพะดินดง เวลาเปิด-ปิดธนาคารขยะรีไซเคิล กำหนดไว้เดือนละ 2 ครั้ง มีการกำหนดเกณฑ์คัดเลือกร้านรับซื้อและกำหนดราคา การรับสมาชิก คือรับสมัครสมาชิกเป็นครัวเรือน ที่มีทะเบียนบ้านในเขตชุมชนบ้านแพะดินดง กำหนดการรับฝากและการถอน และมีการติดตามผลและประเมินผล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ 1) ประชุมชี้แจงแนวคิด 2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน 3) จัดประชุมประชาคม 4) เมื่อผ่านประชาคม องค์การบริหารส่วนตำบล ออกระเบียบการจัดการธนาคารขยะรีไซเคิล 5) รับสมัครสมาชิก และ 6) รับซื้อขยะ ธนาคารขยะรีไซเคิล คือ รูปแบบการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม การคัดแยกขยะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการคัดแยกขยะ โดยอาศัยหลักการของธนาคารมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้สมาชิกของธนาคาร นำขยะรีไซเคิลมาฝากที่ธนาคาร โดยมีเจ้าหน้าที่ธนาคารทำการคัดแยก และชั่งน้ำหนัก คำนวณเป็นมูลค่าเงินและบันทึกลงสมุดคู่ฝาก โดยใช้ราคาทางธนาคารประสานงานกับร้านรับซื้อของเก่าเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา รายได้ของกิจกรรมเพื่อนำรายได้จากการขายมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินการนิติธรรมวรรณกลัด (2552 : 43) ซึ่งการดำเนินของธนาคารขยะรีไซเคิล มีขั้นตอนการดำเนินงาน ธนาคารขยะ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะทำงาน เจ้าหน้าที่ของคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้จัดการธนาคาร รับผิดชอบดำเนินงาน ในภาพรวมของธนาคาร เจ้าหน้าที่จดบันทึก รับผิดชอบการจดบันทึกรายละเอียด เจ้าหน้าที่คัดแยก เจ้าหน้าที่คิดเงิน เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่ควบคุมการเงิน และเจ้าหน้าที่ควบคุมการซื้อ-ขาย

ขั้นตอนที่ 2 คณะทำงานมีการประชุม

ขั้นตอนที่ 3 การจัดเตรียมสถานที่เก็บรวบรวม

ขั้นตอนที่ 4 การประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 5 การเปิดธนาคารขยะรีไซเคิล และขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล (กรมควบคุมมลพิษ, 2560 : 43) สอดคล้องกับการจัดตั้งกองทุนขยะกองทุนธนาคารขยะของเทศบาลตำบลหน้าพระลาน, (2562 : ออนไลน์) มีขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนขยะ 1) ประชุมชี้แจงแนวคิด 2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน 3) จัดประชุมประชาคม 4) ออกระเบียบการจัดการกองทุนขยะ 5) รับสมัครสมาชิก 6) รับซื้อขยะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ในระดับชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายกับปัญหาขยะอย่างต่อเนื่อง

1.2 ในระดับท้องถิ่น ควรให้มีการจัดทำประชาคมในการจัดตั้งโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพิจารณาเงื่อนไข บริหารธนาคารขยะ ร่วมมือกันของชุมชนเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ธนาคารขยะมีประสิทธิภาพ

1.3 ในระดับจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายเกี่ยวกับธนาคารขยะร่วมกันระหว่างท้องถิ่นใกล้เคียง และท้องถิ่นในระดับจังหวัดเพื่อสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิล

ไซเคิลที่เป็นภาคีเครือข่ายกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในการร่วมกันบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชน แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรใช้การวิจัยและพัฒนา เพื่อการพัฒนารูปแบบธนาคารขยะรีไซเคิลแบบครบวงจรในการพัฒนาระบบการจัดการธนาคารขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). *คู่มือประชาชนเพื่อการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย*. กรุงเทพมหานคร: กขกร พับลิชชิ่ง.
- กองสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น. (2563). *แผนปฏิบัติการ “จังหวัดสะอาด” 3Rs-พระราชรัฐจังหวัดสระบุรี*. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- ณรงค์ เลอลงกรณ์. (2547). *การพัฒนาการดำเนินงานโครงการธนาคารขยะและวัสดุเหลือใช้ในโรงเรียนบ้านลำน้ำกตะคร้อ กิ่งอำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา*. การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เทศบาลตำบลหน้าพระลาน. (2562). *กองทุนธนาคารขยะ*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.naphralan.go.th/news_detail.php?hd=1&doIP=1&checkIP=ch&IP&id=12690&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk.
- ธัชพล ทิธี, จุฑามาศ พรรณสมัย, และชลิดา แสนวิเศษ, (2565). *การจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแพะดินดง ตำบลพยุหะ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี*. รายงานการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นิพนธ์ ปญฺิทัศน์. (2560). *แนวทางการจัดตั้ง และการบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลราชสถิตย์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง*. คลังปัญญา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิติธร วรรณกลัด. (2552). *การประเมินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล บริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) ตามแนวทางการประเมินเชิงสมดุล (Balanced Scorecard)*. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศรัณรัตน์ ศิลปศึกษา และผ่องพรรณ มุริกันนท์. (2562, พฤษภาคม - มิถุนายน). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 28 (3), 384-393.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี. (2564). สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดเขต
รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2564.
แหล่งที่มา: <http://www.mnre.go.th/reo07/th/information/more/456>
- อรพรรณ ทัพชัย, และ วิจิตรา ศรีสอน. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
นครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสาร การบริหาร-นวัตกรรมท้องถิ่น*. 6 (3), 29-42.

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

**Guidelines on the Quality of The Process of Academic Journals for Publish
of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi**

อามีนะห์ ใจหาญ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Ameenah Jaihan

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Thailand

E-mail: ameenah.c@rmutsb.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 2) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสายวิชาการและบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่าง Taro Yamane ที่มีความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 296 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและตัวแทนจากกองบรรณาธิการของวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ และวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) จำนวน 10 ท่าน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีค่า IOC เท่ากับ 0.60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า (1) การให้บริการวารสารควรมีระบบออนไลน์ในการส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ ซึ่งสามารถเปิดค้นคว้าจากหน้าเว็บไซต์ของวารสารและศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง อาทิเช่น สมัครเป็นสมาชิก ส่งบทความและตรวจสอบสถานะบทความได้ด้วยตัวเอง รวมถึงการมีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือสำหรับผู้ส่งบทความที่มีข้อสงสัย พร้อมมีคู่มือการส่งวารสารผ่านระบบออนไลน์ให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ (2) การจัดเตรียมต้นฉบับควรมีการตรวจทานระบบประเมินคุณภาพของต้นฉบับบทความอย่างละเอียดครบถ้วน

* วันที่รับบทความ: 13 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 6 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 10 มิถุนายน 2565

Received: May 13, 2022; Revised: June 6, 2022; Accepted: June 10, 2022

ควรมีการอ้างอิงตามศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai – Journal Citation index Centre : TCI) รวมถึงเกณฑ์การประเมินคุณภาพเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI อย่างเคร่งครัด และ (3) การเผยแพร่วารสารเป็นการนำบทความสู่การตีพิมพ์ ควรตรงต่อเวลาที่กำหนดไว้ และการจัดทำวารสารต้องมีระบบการจัดการวารสารแบบออนไลน์ที่สามารถสืบค้นย้อนหลังได้สะดวกและรวดเร็ว และควรมีการดูแลเว็บไซต์ให้เป็นเพื่อเป็นการตรวจสอบสถานะบทความและอัปเดตข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การดำเนินงาน; วารสารวิชาการ; การเผยแพร่ผลงานวิจัย

Abstracts

The study aimed 1) to study the general condition of the academic journal preparation to publish the research works of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, 2) to synthesize the guidelines for the development of academic journal preparation to publish the research works of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. The sample used in the research was academic and support personnel of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi employing the Taro Yamane sample program with a discrepancy of 0.05, obtaining the size of a sample of 296 people and a group of informants including 10 executives and representatives from the editorial boards of academic journals and journal humanities with purposive selection. Research instruments include questionnaires and in-depth interviews with an IOC value of 0.60 - 1.00 and a reliability value 0.95. Standard deviation and content analysis were statistics used for analysis.

Findings were as follows: 1) the general condition of the of academic journal preparation to publish the research works Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi was at a very high level, 2) for guidelines for the development of academic journals to publish the research works of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi classified according to each aspect, it was found with the followings: in terms of services, journals should have an online system to submit articles for publication with author manual to follow e.g. journal page, steps, as signing up for a membership, the status of the article, including a support staff in case of additional explanation along with a guideline to submit journals via the on-line system as a practical guide ; in terms of manuscript preparation, there should be inspection with a system to assess the quality of the manuscript article in details together with references according to the Thai Journal (TCI) including quantitative and qualitative quality assessment criteria for strictly assessing the quality of academic journals in the database ; in the journal publication, the publication of articles should be punctual and journal preparation requires an online journal management system that can be traced back quickly and easily, and the website should always be kept up to date to check the status of the article and keep it up to date.

Keywords: Development guidelines; Action; Academic Journals; Research Publicatio

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 กำหนดให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี มีภารกิจในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่เน้นการปฏิบัติ ทำการสอน ทำการวิจัย ผลิตครูวิชาชีพ ให้บริการวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้นักศึกษามีโอกาสในการศึกษาต่อด้านวิชาชีพเฉพาะระดับปริญญาเป็นหลัก มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติและภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินการอย่างเป็นระบบด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา การดำเนินการ การกำกับติดตามและประเมินผล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ผู้นักศึกษาของอาชีวศึกษามีโอกาสในการศึกษาต่อด้านวิชาชีพเฉพาะทางระดับปริญญาตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยการบริการวิชาการ ส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุวรรณภูมิ พ.ศ. 2560-2564 : 8)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นการศึกษาสูงสุดที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการเพื่อปฏิบัติพันธกิจสำคัญของสถาบันในการผลิตบัณฑิตศึกษาวิจัยเพื่อการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ ดังนั้นสถาบันจึงมีบุคลากรสายวิชาการที่มีคุณสมบัติพร้อมด้วยความสามารถที่สำคัญ คือ ความสามารถในการวิจัยหรือบริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งผลงานวิชาการเป็นข้อมูลที่สำคัญในการแสดงให้เห็นว่าบุคลากรทางการศึกษารวมถึงนักวิจัยได้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องเป็นผลงานที่มีคุณค่าสมควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ผลงานวิชาการอาจอยู่ในรูปของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการผลงานสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์หรือผลงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน (สมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2558 อ้างถึงใน เดชดนัย จุ้ยชม และคณะ, 2562 : 2)

บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ได้ถูกนำมาเรียบเรียงจากงานวิจัยที่สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่นักวิจัยได้ค้นพบเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะในวงการวิชาการ ซึ่ง นางลักขณ์ วิรัชชัย (2555 : 8) ได้ระบุว่าบทความวิจัยมีความสำคัญต่อนักวิจัยและต่อแวดวงวิชาการเช่นเดียวกับรายงานการวิจัย นักวิจัยที่เขียนบทความวิจัยได้อาศัยบทความวิจัยของนักวิจัยอื่นในการสร้างผลงานของตนและจากการเขียนบทความวิจัยก็ได้นำเสนอความรู้ความคิดใหม่ ๆ รวมทั้งได้ตรวจสอบความคิดของตนไปด้วยในขณะเดียวกัน นอกจากนั้นบทความวิจัยนั้นยังมีส่วนช่วยจุดประกายความคิดให้นักวิจัยได้สร้างผลงานใหม่สืบเนื่องต่อกันไปด้วย ดังนั้นบทความ

วิจัยจึงเป็นเอกสารทางวิชาการที่มีคุณค่ามากสำหรับนักวิชาการทุกคนโดยเฉพาะนักวิจัยและมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นตัวเชื่อมความรู้ในอดีตกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยในการสร้างเสริมองค์ความรู้ทางวิชาการและกวีนิพนธ์ พิมจินนา (2562 : 1) ได้ระบุว่า วารสารวิชาการมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ ความคิดและพัฒนาการที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าวิจัย ตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่าง ๆ ของวิทยาการอันหลากหลาย การอ่านวารสารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการติดตามความรู้ใหม่เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เผยแพร่ไปยังประชาคมวิชาการ ตลอดจนชุมชนเป้าหมายที่จะนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ และ พรชนก ทองลาด (2561 : 279) ได้ระบุว่า ผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จควรนำไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า การเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ผลงานอาจเผยแพร่ในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ ระดับนานาชาติหรือการเผยแพร่ในวารสารวิชาการที่ผ่านการประเมินวารสารตามเกณฑ์คุณภาพวารสาร ซึ่งเป็นการเผยแพร่ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด โดยนำมาประมวลให้ครอบคลุมสาระตามกระบวนการวิจัยซึ่งเกิดจากต้นทางของคุณภาพวิทยานิพนธ์หรือผลงานวิจัย

จากเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านการพัฒนาผลงานทางวิชาการให้มีการดำเนินงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิได้มีจำนวนวารสารแบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ วารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ และวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เผยแพร่แบบราย 6 เดือน (2 ฉบับต่อปี) โดยกำหนดออก คือ เดือนมกราคม – มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) โดยวารสารได้เริ่มดำเนินการจัดทำวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน รวมจำนวน 18 ฉบับ และวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน รวมจำนวน 12 ฉบับ โดยวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ มีบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ รวมจำนวนทั้งสิ้น 173 บทความ และวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มีบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ รวมจำนวนทั้งสิ้น 122 บทความ (ข้อมูลจากหน่วยเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยี สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. เพื่อสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการและบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จำนวนทั้งสิ้น 1,135 คน (ข้อมูลจากกองนโยบายและแผนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ปี พ.ศ. 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการและบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยใช้โปรแกรมคำนวณกลุ่มตัวอย่าง Taro Yamane ที่มีความคลาดเคลื่อน 0.05 (Yamane, Taro 1973) อ้างถึงในศิริพงศ์ พลฤทธิพันธ์, 2553 : 203) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 296 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัยทุกคณะ จำนวน 6 ท่าน และตัวแทนจากกองบรรณาธิการของวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ และวารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ฉบับละ 2 ท่าน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ร่างประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งได้จัดแบ่งโครงสร้างและเนื้อหา ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประเภทของวิชาชีพ คณะ ศูนย์ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย ประกอบด้วย ด้านการให้บริการ ด้านการจัดเตรียมต้นฉบับ และด้านการเผยแพร่วารสาร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่า IOC ซึ่งพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (r_{tt}) กับกลุ่มตัวอย่างอื่น จำนวน 30 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.95

เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนโดยใช้เกณฑ์ประเมินของ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 121) ดังนี้

4.50 - 5.00	คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
3.50 - 4.49	คะแนน	หมายถึง	มาก
2.50 - 3.49	คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
1.50 - 2.49	คะแนน	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.49	คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

5. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับการสัมภาษณ์โดยมีการกำหนดประเด็นหัวข้อการสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน/สังกัดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาในการส่งหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย

2. ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเองและผ่านระบบออนไลน์ในการศึกษา โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการวิจัยและอธิบายแบบสอบถาม พร้อมแจกแบบสอบถาม จำนวน 296 ชุด

3. พิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน ทำการลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

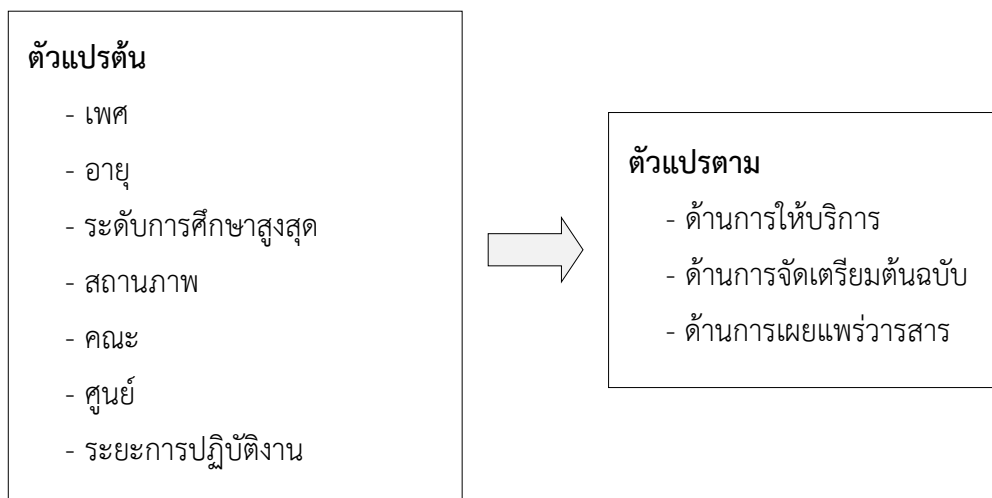
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและนำเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 296 คน พบว่า เพศหญิง มากกว่า เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.30 และคิดเป็นร้อยละ 52.70 ระดับการศึกษาสูงสุด เรียงจากมากไปหาน้อย คือปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 43.90 ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 34.50 และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 21.60 สำหรับสถานภาพบุคลากรสายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 78.04 และบุคลากรสายสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 21.96 หน่วยงานที่ปฏิบัติงานเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 21.30 คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 18.60 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 17.20 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 11.50 สำนักงานอธิการบดี คิดเป็นร้อยละ 9.12 คณะศิลปศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 7.40 คณะเทคโนโลยีการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร คิดเป็นร้อยละ 6.10 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 3.40 และสถาบันวิจัยและพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 2.70 เท่ากับสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน คิดเป็นร้อยละ

2.70 ศูนย์หน่วยงานที่ปฏิบัติงานเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ศูนย์นันทบุรี คิดเป็นร้อยละ 33.80 ศูนย์สุพรรณบุรี คิดเป็นร้อยละ 30.10 ศูนย์หันตรา คิดเป็นร้อยละ 29.10 และศูนย์वासกรี คิดเป็นร้อยละ 7.10 สำหรับระยะเวลาของการปฏิบัติงานเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงระยะเวลา 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.80 ช่วงระยะเวลา 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 ช่วงระยะเวลา 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.90 ช่วงระยะเวลา 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.50 และช่วงระยะเวลา 5 ปีหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 7.80 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการให้บริการ	3.75	0.69	ระดับดี
2	ด้านการจัดเตรียมต้นฉบับ	3.97	0.65	ระดับดี
3	ด้านการเผยแพร่วารสาร	4.10	0.71	ระดับดี
เฉลี่ย		3.95	0.68	ระดับดี

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ ($\bar{x}=3.95$, S.D.=0.68) โดยพิจารณาตามประเด็นในแต่ละด้าน คือ โดยที่ด้านการให้บริการ ($\bar{x}=3.75$, S.D.=0.69) รองลงมาคือด้านการจัดเตรียมต้นฉบับ ($\bar{x}=3.97$, S.D.=0.65) และด้านการเผยแพร่วารสารมีค่าเฉลี่ย คือ ($\bar{x}=4.10$, S.D.=0.71) ตามลำดับ

3. จากการสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย จึงได้ข้อสรุปที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

(1) ด้านการให้บริการ มีการปฏิบัติงานหรือระเบียบวิธีการปฏิบัติงานที่ผู้รับผิดชอบงานวารสารได้ดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่สะดวก รวมถึงการสร้างเครือข่ายของกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ระบบโควต้า) และการให้ความหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกในการให้บริการเผยแพร่บทความในระดับอุดมศึกษา ควรมีระบบออนไลน์ในการส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ ซึ่งสามารถเปิดค้นคว้าจากหน้าเว็บไซต์วารสาร และทำการศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง อาทิเช่น สมัครเป็นสมาชิก ส่งบทความ และตรวจสอบสถานะบทความได้ด้วยตัวเอง

รวมถึงการมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำได้ในกรณีผู้ส่งบทความไม่เข้าใจและพร้อมมีคู่มือการส่งวารสารผ่านทางระบบออนไลน์ให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ

(2) ด้านการจัดเตรียมต้นฉบับ มีแนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำต้นฉบับของวารสารวิชาการจะเป็นมุมมองด้านการตรวจทานระบบประเมินคุณภาพของต้นฉบับบทความอย่างละเอียดครบถ้วน ควรมีการอ้างอิงตามรูปแบบมาตรฐานสากล รวมถึงเกณฑ์การประเมินคุณภาพเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI อาจมีเกณฑ์หลักที่เคร่งครัด อาทิเช่น กระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ที่ชัดเจนและมีระยะเวลาที่เหมาะสม การจัดทำวารสารออกตรงตามเวลาที่กำหนด มีเลขมาตรฐานสากลประจำวารสารรูปแบบออนไลน์ (e-ISSN) ที่จดทะเบียนถูกต้องตามหลักสากล รวมถึงวารสารต้องมีเว็บไซต์ที่มีข้อมูลครบถ้วนและมีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานไว้อย่างชัดเจน ส่วนเกณฑ์รองก็ควรมีการแจ้งเตือนโดยตรงกับเจ้าของบทความ เช่น การเพิ่ม citation ของบทความที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสาร เป็นต้น

(3) ด้านการเผยแพร่วารสาร การนำบทความสู่การตีพิมพ์หรือเผยแพร่ ควรมีการตรวจทานความถูกต้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทั้งฉบับ (หรืออีกนัยสำคัญคือ เจ้าหน้าที่ควรมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าของบทความให้ทราบอีกครั้งก่อนที่จะมีการตีพิมพ์) การจัดทำวารสารต้องมีระบบการจัดการวารสารแบบออนไลน์ที่สามารถสืบค้นย้อนหลังได้สะดวกและรวดเร็วและควรดูแลเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบันเพื่อเป็นการตรวจสอบสถานะบทความและอัปเดตข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิอยู่ในระดับดี เนื่องจากกระบวนการดำเนินงานจัดทำวารสารนั้นมีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน มีการจัดทำเอกสารคู่มือต่าง ๆ เพื่อให้การสนับสนุนการเขียนบทความตามรูปแบบของวารสารกำหนด พร้อมกันนี้ได้มีขั้นตอนการตรวจคุณภาพของบทความ การเตรียมต้นฉบับของบทความก่อนเผยแพร่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังมีการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามที่กำหนดเวลาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ พรชนก ทองลาด (2561 : 290) การเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ผลงานเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนบทความนั้นได้สร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่ผ่านกระบวนการพัฒนา การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตลอดจน มีจรรยาบรรณนักวิจัย รวมถึงการบริหารจัดการความรู้ตามรูปแบบการนำเสนอผลงานของแต่ละแหล่งที่กำหนดขึ้น จึงเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่งานวิจัยคือ นำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ เพราะผ่านกระบวนการพิจารณาถ่วงถ่วงตามเกณฑ์มาตรฐานการเผยแพร่

และ Miller et al. (2010 : 17) ได้สำรวจบรรณาธิการวารสารจากหลากหลายสาขาวิชาเพื่อหาค่ากระบวนการตีพิมพ์และรวบรวมคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องทางด้านแนวทางการเผยแพร่ อัตราการตอบรับระยะเวลา ผลลัพธ์เหล่านี้หาปริมาณใหม่ไต่การตีพิมพ์และสนับสนุนการวิจัยเชิงรุกและมีคุณภาพในระยะเวลาที่กำหนด ข้อมูลควรใช้เพื่อช่วยนักวิชาการใหม่พัฒนากลยุทธ์การวิจัยที่มีประสิทธิภาพและปรับปรุงประสิทธิภาพของความสามารถในการวิจัยความสำคัญของการกำหนดปัญหาการวิจัยอย่างชัดเจนและการเขียนที่ดี และกฎเกณฑ์กระบวนการนี้ความสามารถในการเรียบเรียงและการถ่ายทอดความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ผ่านการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญที่วารสารกำหนดในสาขาที่เกี่ยวข้อง

2. การสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย ได้เสนอดังนี้ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (1) ด้านการให้บริการ มีการปฏิบัติงานหรือระเบียบวิธีการปฏิบัติงานที่ฝ่ายดำเนินงานจัดทำวารสารเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายของกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและการให้ความหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกในการให้บริการเผยแพร่บทความในระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่องที่เป็นไปตามเกณฑ์วารสารกำหนด (2) ด้านการจัดเตรียมต้นฉบับ ควรการดำเนินงานจัดทำต้นฉบับของวารสารวิชาการจะเป็นมุมมองด้านการตรวจทานระบบประเมินคุณภาพของต้นฉบับบทความอย่างละเอียดครบถ้วน ควรมีการอ้างอิงตามศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) รวมถึงเกณฑ์การประเมินคุณภาพเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI อาจมีเกณฑ์หลักที่เคร่งครัด รวมถึงกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ที่ชัดเจนและมีระยะเวลาที่เหมาะสม (3) ด้านการเผยแพร่วารสาร เป็นการนำบทความสู่การตีพิมพ์ควรมีการตรวจทานความถูกต้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทั้งฉบับรวมถึงการจัดทำวารสารต้องมีระบบการจัดการวารสารแบบออนไลน์ที่สามารถสืบค้นย้อนหลังได้สะดวกและรวดเร็ว การดูแลเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบันเพื่อเป็นการตรวจสอบสถานะบทความและอัปเดตข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันเสมอ เนื่องมาจากการดำเนินการจัดทำวารสารสู่การเผยแพร่เป็นส่วนที่สำคัญที่ต้องให้บริการด้านวิชาการเพื่อนำเสนอองค์ความรู้และการนำไปต่อยอดงานในทางปฏิบัติสำหรับผู้ที่มีความสนใจ ดังนั้น ขั้นตอนของการดำเนินงานต้องผ่านการยอมรับที่มีคุณภาพพร้อมกับการตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงต่อเวลาและถูกต้องตามเกณฑ์คุณภาพวารสารที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี นาคอนอมทรัพย์ และคณะ (2557 : บทคัดย่อ) ได้บอกแนวทางในการพัฒนาคุณภาพกระบวนการดำเนินงานซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนากองบรรณาธิการโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องสำหรับกลั่นกรองเนื้อหาครบทุกสาขาและหลากหลายหน่วยงาน (TCI) รวมถึงการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการจัดทำวารสารเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ส่งบทความ

และพัฒนาสู่มาตรฐานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงด้านการบริการให้คำแนะนำสำหรับการส่งบทความสู่การเผยแพร่ และวุฒิพงศ์ หว่างดี (2561 : 6) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการในประเทศไทย พบว่าการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการให้บรรลุประสิทธิภาพได้ดีนั้น ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุด คือ ความสามารถของหน่วยงานในการประสานและติดตามงาน ฉะนั้นหน่วยงานจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว ทั้งในแง่ของบุคลากรในหน่วยงานดำเนินการตามแนวทางขั้นตอนอย่างเคร่งครัด และ Newton (2010 : 130) ได้ศึกษากระบวนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้บทความวิจัยที่จะนำสู่การเผยแพร่มีคุณภาพและตรวจสอบ กลั่นกรองข้อมูลที่สำคัญและไม่สำคัญของเนื้อหาบทความพร้อมให้คำแนะนำปรับเปลี่ยนแก้ไขในทิศทางที่ถูกต้องที่เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการเตรียมต้นฉบับของบทความ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปใช้

1.1 จากการสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สามารถนำไปขยายผลหรือการถ่ายทอดต่อการพัฒนาศักยภาพการจัดทำบทความและการเขียนบทความวิชาการได้อย่างถูกต้อง

1.2 จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอให้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติและขั้นตอนการส่งเสริมการตีพิมพ์บทความรวมถึงผลงานทางวิชาของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

2.2 ควรศึกษางานขอบเขตอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่งานวิจัย รวมถึงประสิทธิผลของการนำความรู้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กวิณทร์ พิมจินนา. (2562). การจัดการและปัญหาการจัดทำวารสารวิชาการ: กรณีศึกษาวารสารการเมืองการปกครอง. *วารสารการเมืองการปกครอง*. 9 (1), 1-24
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล* พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2565 . แหล่งที่มา : <https://www.rmutsb.ac.th/2016/home>

- เดชดนัย จุ้ยชุม และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตีพิมพ์ผลงานวิชาการในวารสารระดับนานาชาติของอาจารย์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขา มนุษย์และสังคมศาสตร์*. 6 (2), 1-13.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). รูปแบบและลักษณะของบทความวิจัยที่พิมพ์ในวารสารตามมาตรฐานสากล. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 4 (1), 7-16
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรชนก ทองลาด. (2561). การเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ผลงานทำได้อย่างไร. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 10 (ฉบับพิเศษ), 279-291.
- วุฒิพงศ์ หว่างดี. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการในประเทศไทย. *รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- ศิริพงศ์ พลทธิพันธุ์. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ฮาชั้นพรินติ้ง
- สมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา CUPT QA. กรุงเทพมหานคร: สมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย
- สุมาลี นาคณอมทรัพย์, วัลยา พุ่มต้นวงศ์ และพัชรา สมองค์. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดทำวารสารแพทย์เขต 4-5สู่การเป็นวารสารระดับชาติ. *การประชุมวิชาการแห่งชาติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 11*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
- Miller, L.T., Smith, A., & Labach, E. (2010). Guidelines And Advice For Successful Publication Provided By Journal Editors. *American Journal of Business Education* 3 (3), (17-34). USA.
- Newton, D. P. (2010). Quality and Peer Review of Research: An Adjudicating Role for Editors, *Accountability in Research*, 17 (3), 130-145. UK.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถใน
การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

**Learning Management for Cooperative Integrated Reading and
Composition to Promote Creative Writing
Ability of Grade 5 Students**

จารุวรรณ สังฆะจารย์ และ อัฐพล อินตะเสนา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Jaruwan Sangkachan and Autthapon Intasena

Maharakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Jaruwan58124@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC และส่งเสริมความสามารถที่ต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่จัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่จัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียน 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาล ๔ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 15 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งการจัดห้องเรียนแบบละความสามารถทุกห้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC แบบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 83.32/83.47 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ความสามารถ

* วันที่รับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 8 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 9 มิถุนายน 2565

Received: May 18, 2022; Revised: June 8, 2022; Accepted: June 9, 2022

ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์; กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ; เทคนิค CIRC

Abstracts

The objectives of this research were : 1) To develop the lesson plan by learning using the CIRC cooperative technique for the creative writing ability of Prathom 5 management with an efficiency of 80/80; 2) To compare creative writing ability by using the CIRC cooperative technique of Prathom 5 before and after class; 3) To compare the achievement in creative writing ability by learning using the CIRC cooperative technique of Prathom 5 during, before and after class; 4) To study the students' opinions about learning using the CIRC cooperative technique The sample used in the study were the Prathom 5/1 of Tessaban 4 Chalermphrakiat School during the second semester of the academic year 2021. Fifteen students were cluster randomly sampling. The tools used in the research consisted of lesson plan for learning using the CIRC cooperative technique, a test of creative writing ability and a questionnaires inquiring students opinions towards learning the CIRC cooperative technique. The collected data were analyzed by mean and standard deviation, t-test dependent analysis.

The research findings were as follows. 1) Lesson plan for learning using the CIRC cooperative technique was found to have efficiency at 83.32/83.47 reaching the criteria of 80/80. 2) The creative writing ability of students after using the CIRC cooperative technique was significantly higher than before at the .05 level. 3) The learning achievement in creative writing after using the CIRC cooperative technique was significantly higher than before at the .05 level. 4) The opinions of students towards learning the CIRC cooperative technique were highly positive.

Keyword: Learning Activities; Synergistic; Creative Writing

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการให้และการรับความรู้ประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติการสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และที่สำคัญการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพประชากรของชาติให้มีคุณภาพ (สมหมาย ปะบุตร, 2558 : 7) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนเลือกใช้วิธี การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การอ่านและการเขียนนับว่าเป็นหัวใจในการเรียนรู้ (วิรงรอง ศรีพอง, 2557 : 1) การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจึงถือว่าเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และรายวิชาต่าง ๆ หากการเรียนรู้ภาษาไทยไม่ดีหรือนักเรียนไม่มีความสามารถในการใช้ภาษาตามที่หลักสูตรกำหนดในแต่ละระดับชั้น จะทำให้การเรียนกลุ่มสาระอื่น ๆ หรือรายวิชาอื่น ๆ ไม่ดีตามไปด้วย ดังนั้นภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญจึงจะสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และการใช้ถ้อยคำได้ตรงตามความหมายถูกต้องตามฐานะบุคคลและสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2545 : 8)

การอ่านเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตของคนเรา เพราะเราอาจหาได้ทั้งความรู้และความบันเทิงได้ทุกเมื่อที่อ่าน ในการสอนอ่านมีทั้งอ่านในใจและอ่านออกเสียง เวลาสำหรับฝึกอ่านในใจควรมากกว่าฝึกอ่านออกเสียง เพราะการอ่านในใจใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าอ่านออกเสียง การอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อตัวเอง ซึ่งผู้อ่านทำเพื่อประโยชน์หลายอย่าง เช่น อ่านเพื่อหาเวลา อ่านเพื่อความบันเทิง อ่านเพื่อหาความรู้ จุดหมายปลายทางของการฝึกทักษะการอ่าน คือ ให้นักเรียนสามารถอ่านหนังสือเข้าใจได้เอง เพื่อจะได้สามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือหาความรู้และความบันเทิงนอกเวลาเรียนได้ ส่วนการอ่านออกเสียงนั้นเป็นการอ่านเพื่อผู้อื่น ผู้อ่านต้องคำนึงถึงผู้ฟังด้วยในขณะที่อ่าน คือ คำนึงถึงพื้นความรู้ สติปัญญา ความสามารถ ตลอดจนความ

ต้องการของผู้ฟังและประโยชน์อันผู้ฟังคาดว่าจะได้รับ ผู้อ่านออกเสียงได้ดีที่สุดคือผู้ที่สามารถทำให้ผู้ฟังได้เข้าใจที่สุด

นอกจากการอ่านแล้ว การเขียนก็เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ เป็นการแสดงออกของความคิดที่เรียบเรียงออกมาเป็นเรื่องราวอันแสดงถึงความเจริญหรืออารยธรรมของมนุษย์ การเขียนจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพราะการเขียนจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในการติดต่อสื่อสาร เป็นหลักฐานที่มั่นคงเพราะไม่ลบเลือนเร็วเหมือนคำพูด สามารถใช้ติดต่อได้ดีแม้ในระยะทางไกล และเป็นเครื่องวัดความเจริญของงานทางวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยที่ได้ถ่ายทอดมรดกทางด้านสติปัญญาของมนุษย์สามารถบันทึกวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของตนเพื่อสื่อไปถึงผู้อื่นได้ การเขียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ ความคิด จากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญมากในการสื่อสาร เพราะการเขียนเป็นหลักฐานที่คงทนถาวรยิ่งกว่าทักษะอื่น ๆ ในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้ส่งสารสู่ผู้รับสาร ถ้าผู้ส่งสารบกพร่องด้านความรู้ความคิดในการเขียน การถ่ายทอดสื่อสารก็บกพร่องต่อคุณค่าตามไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) ดังนั้นการเขียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาของเด็กไทย การเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เขามามีบทบาทต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการเขียนเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก จินตนาการ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ออกมาในทางสร้างสรรค์อย่างมีอิสระเสรีโดยถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน (กชกร เสมาทอง, 2561 : 4) จากที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิวรรณ อินทะกนก (2559 : 23) ที่กล่าวว่าเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ผู้เขียนถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ตลอดจน ประสบการณ์ ผ่านงานเขียนที่มีความแปลกใหม่ทั้งทางด้านรูปแบบและเนื้อหาโดยอาศัยศิลปะทางภาษา การใช้สำนวนโวหาร ตลอดจนเทคนิควิธีการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ลอกเลียนแบบผู้ใด สร้างงานเขียนที่มีคุณค่า ให้ความเพลิดเพลิน จรรโลงใจ ตลอดจนให้สารประโยชน์แก่ผู้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ (วรรณวีร์ บุญคุ้ม, 2556 : 21) ที่ได้เรียบเรียงความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากความคิดและจินตนาการของตนเองโดยที่ได้ลอกเลียนแบบมาจากผู้อื่น การคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อมนุษย์เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์แล้วก็จะสื่อสารออกมาในลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ และสถานการณ์การศึกษาในปัจจุบันพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มักประสบปัญหาเกี่ยวกับการที่ผู้เรียนเขียนไม่ได้ดี ขาดการจัดลำดับความที่ดี ใช้ภาษาที่ขาดความมีสุนทรียภาพทางภาษา ใช้ภาษาไม่ถูกต้องกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจน การแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการเขียน จากแนวคิดดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องตระหนักดีว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องจัดการเรียนการสอน และจัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อสร้าง

บรรยากาศการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้านการเขียน ที่อยู่ในตัวผู้เรียนให้ถ่ายทอดออกมาให้ได้

เมื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการเขียนและประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการเรียนการสอนจึงได้กำหนดเรื่อง การเขียนไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระ ที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราว ในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2) ส่วนการเขียนเชิงสร้างสรรค์เมื่อพิจารณาจากสาระการเรียนรู้แกนกลางใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก็จะมีปรากฏอยู่ใน สาระที่ 2 มาตรฐาน ท 2.1 ตัวชี้วัดที่ 8 คือ เขียนเรื่องตาม จินตนาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 26)

แม้ว่าการอ่านออกเขียนได้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของคนไทยมากเพียงใดก็ตาม มีข้อมูลที่ชี้ชัดว่าการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จะเป็น เห็นได้จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียน เทศบาล ๔ เฉลิมพระเกียรติ ปีการศึกษา 2561-2563 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศร้อยละ 55.90, 49.07 และ 56.20 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติจากปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยที่ลดลง และในปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่า ค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นแต่ในทุกปีการศึกษาจะสังเกตเห็นว่า สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 มีสัดส่วนคะแนน เฉลี่ยที่ต่ำกว่า สาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 การอ่าน และสาระ ที่ 3 มาตรฐาน ท 1.1 การฟังการดูและการพูด ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดทักษะพื้นฐานในการเขียน สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการ เขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนต้องมีบทบาทในการปรับปรุง วิธีการเรียนการสอนและมีหน้าที่ส่งเสริม โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาข้อบกพร่องให้ดีขึ้น เพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะนั้นได้

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนที่สร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ซึ่งได้รับการออกแบบและพัฒนาขึ้นเพื่อบูรณาการอ่านและการเขียน โดยเฉพาะ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการ คือ กิจกรรมพื้นฐานด้านการ อ่านและการเขียน (Basal Related Activities) การดำเนินการสอนของครู(Direct Instruction) การบูรณา การการอ่านและการเขียน (Integrated Reading and Composition) จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC เป็นการผสมผสานการอ่านเพื่อความเข้าใจควบคู่กับการเขียนนั่นเอง ซึ่งในต่างประเทศได้มีการ ศึกษาวิจัยไว้แล้วพบว่าเหมาะสมและใช้ได้ผลดีและในประเทศไทยก็ได้มีผู้ศึกษาวิจัยการใช้การเรียนแบบ

ร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านและการเขียน (เพชรรัตน์ ยური, 2558 : 7) เช่น งานวิจัยของ วณัฐพล สีนภิบาล (2564 : 33) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC นั้นสามารถพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC มาพัฒนาความสามารถทางด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาทักษะด้านการเขียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นพื้นฐานของการเรียนการสอนในชั้นที่สูงต่อไป ทั้งนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อิงของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดกับนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถที่มีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่จัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่จัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาล ๔ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ห้องเรียน จำนวน 89 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาล ๔ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งการจัดห้องเรียนแบบความสามารถทุกห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย 4 ชนิด ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ชนิด 4 ตัวเลือก ที่วัดความรู้และความเข้าใจที่จำเป็นในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ การเขียนประโยคจากคำ การเขียนประโยคจากภาพ การเขียนเรื่องตามลำดับเหตุการณ์จากภาพที่กำหนด การเขียนบรรยายภาพตามจินตนาการ และการเขียนเรื่องตามจินตนาการ เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล ๔ เฉลิมพระเกียรติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ปฐมนิเทศชี้แจงข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อธิบายถึงความสำคัญประโยชน์และข้อตกลงร่วมกันให้นักเรียนเข้าใจ

2. ก่อนดำเนินการทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ใช้เวลา 45 นาทีเพื่อทดสอบก่อนเรียน

3. ตรวจให้คะแนนการทำแบบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC จำนวน 5 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง

5. นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน

6. ตรวจให้คะแนนการทำแบบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

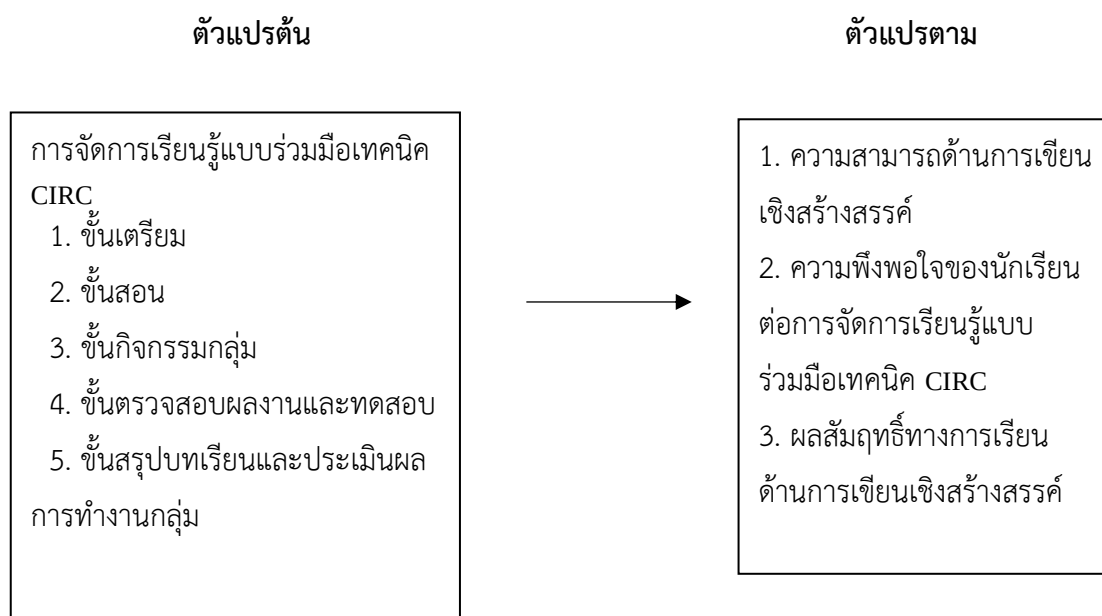
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่จัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียน
3. วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยคำนวณหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก
4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80 มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	275	229.13	3.74	83.32
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	30	20.87	1.81	83.47
ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 83.32/83.47				

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 83.32 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.47 ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.32/83.47 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	n	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	15	16.67	2.02	10.69*	.000
หลังเรียน	15	20.87	1.81		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.67 คะแนน และ 20.87 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียน เชิงสร้างสรรค์	n	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	15	16.73	3.20	9.81*	.000
หลังเรียน	15	21.60	2.35		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.73 คะแนน และ 21.60 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ฉันรู้สึกกระตือรือร้นเพราะเป็นการเรียนที่สนุก	4.53	0.52	มากที่สุด
2. ฉันชื่นชอบการจัดการเรียนการสอน เพราะมีกิจกรรมที่หลากหลาย	4.13	0.64	มาก
3. ฉันมีความสุขทุกครั้งที่ได้เรียน	4.53	0.52	มากที่สุด
4. ฉันภูมิใจที่ได้แสดงออกและนำเสนอผลงาน	4.67	0.49	มากที่สุด
5. ฉันชื่นชอบกิจกรรมเพราะมีความท้าทายความสามารถในการเขียน	4.27	0.70	มาก
6. ฉันรู้สึกประทับใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.40	0.74	มาก
7. ฉันรู้สึกชื่นชอบในการทำกิจกรรมกลุ่ม	4.80	0.41	มากที่สุด
8. ฉันดีใจที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และกล้าแสดงออกมากขึ้น	4.53	0.52	มากที่สุด
9. ฉันดีใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม	4.73	0.46	มากที่สุด
10. ฉันรู้สึกยินดีที่จะเรียนรู้ด้วยกิจกรรมนี้ต่อไป	4.13	1.13	มาก
รวม	4.47	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC พิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.22

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายผลจากข้อค้นพบพบในการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผลการหา ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพฤติกรรม ผลงาน และการทดสอบย่อยระหว่างเรียน เท่ากับ 229.13 จากคะแนนเต็ม 275 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.32 และคะแนนจากการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 20.87 คิดเป็นร้อยละ 83.47 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.32 /83.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผล คือ รูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนการสร้างที่เป็นระบบ โดยเริ่มศึกษาด้านหลักสูตร สภาพปัญหาการเรียนของนักเรียน โดยตระหนักถึงความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีรูปแบบที่หลากหลาย น่าสนใจ เนื้อหาหรือคำที่ใช้ควรเหมาะสมกับวัยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตราที่ 24 ที่ระบุว่า กระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ เกิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับปัญหาและวัยของนักเรียน นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC สามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของเรียนให้สูงขึ้นอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและเป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและจินตนาการสอดคล้องกับ จิรนุช ภูทองเงิน (2563 : 45-53) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ผลการศึกษาพบว่า 1) การ

จัดการเรียนรู้เขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.45/85.87 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เท่ากับ 0.5655 คิดเป็นร้อยละ 56.55 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 16.67 คะแนนหลังเรียนเท่ากับ 20.87 ค่า t เท่ากับ 10.69* แสดงว่าความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดีขึ้น และผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจกระบวนการคิดที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนภายในกลุ่ม รวมถึงการทำงานในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง นักเรียนแต่ละกลุ่มให้ความสนใจในกิจกรรมและให้ความสำคัญกับงานของนักเรียน นักเรียนมีการตอบสนอง ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึกทักษะแต่ละครั้งดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยในการทบทวนความเข้าใจในเรื่องที่ เรียนมาแล้ว เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ และสอดคล้องกับวิจัยของ วณัฐพล สีนภิบาล (2564 : 33) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด 2) ศึกษาทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิดและ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการร่วมมือของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิดในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 16.73 คะแนนหลังเรียนเท่ากับ 21.60 ค่า t เท่ากับ 9.81 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่ช่วย สร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน และได้ร่วมมือกันในการสร้างความสำเร็จของตนเองและกลุ่ม โดยแต่ละคนได้ทำหน้าที่ของตนเอง ได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันภายในกลุ่ม ดังแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2553 : 32) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ดังนี้ 1) มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (greater efforts to achieve) เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น 2) มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (more positive relationships among students) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ใส่ใจผู้อื่น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์ และการรวมกลุ่ม 3) มีสุขภาพจิตดีขึ้น (greater psychological health) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะ ทางสังคม และความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความแปรผันต่าง ๆ

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ โดยใช้เทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.22 ทั้งนี้เป็นผลมาจากความรู้สึกพอใจหรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือ นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและประสบผลสำเร็จ รวมทั้งการได้รับคำยกย่องชมเชย รางวัล จากครูและ เพื่อนๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจในผลงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546 (2546 : 33) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรัก ความพอใจ ความชอบใจ และ ขวลิขูกำแพง (2551 : 1) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า คือ ความสนใจ ชื่นชอบ และเต็มใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ และความพึงพอใจทำให้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิรนุช ภูทองเงิน (2563 : 45-53) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่จะนำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรศึกษาวิธีการและขั้นตอนการสอนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนควรสนับสนุนและส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนควรจัดเตรียมเอกสาร ใบงาน รวมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

1.3 ครูผู้สอนควรกำหนดเวลาให้ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั้น และบริหารเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนประเภทอื่น ๆ เช่น การเขียนเรียงความ การเขียนบันทึกและการเขียนสรุปความ สำหรับวิชาภาษาไทย ในระดับชั้นต่างๆ

2.2 ควรศึกษาวิธีสอนในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เสมาทอง. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ร่วมกับเทคนิค KWDL. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมวิชาการ. (2545). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สาระภาษาไทย*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิรนุช ภูทองเงิน. (2563). การพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การ เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 14 (3), 45-53.
- ขวลิต ชูกำแพง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ทศนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชรรัตน์ ยูรี. (2558). การศึกษาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วณัฐพล สันธิบาล. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและทักษะ การร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณวีร์ บุญคุ้ม. (2556). ความสามารถในการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในการเรียน. รายงานวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิรงรอง ศรีทอง. (2557). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่าน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการใช้กิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC กับแบบ SQ4R. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหมาย ปะบุตร. (2558). ตำราหลักสูตรการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุทธิวรรณ อินทะกนก. (2559). การเขียนเชิงสร้างสรรค์. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียน
อย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
**The Learning Management Model Enhances Analytical Reading and
Writing Abilities Judgment of Grade 5 Students**

นิชาภา กันขุนทด,
สฤณี ศรีขาว และ นีราศ จันทรจิตร

มหาวิทยาลัยนครพนม

**Nichapha Kankhunthod,
Sarit Srikao and Nirat Jantharajit**
Nakhon Phanom University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Nichaphakan27@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) ทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามแนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การให้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ จังหวัดกาฬสินธุ์ ศูนย์เครือข่ายนาคมน ปีการศึกษา 2565 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระยะที่ 2 การทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โรงเรียนชุมชนบ้านหลักเหลี่ยม จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1) ผู้สอนได้ให้ความสำคัญกับความรู้ ความเข้าใจ และต้องการเสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น 2) ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่าผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมร่างรูปแบบการจัดการเรียนของผู้เชี่ยวชาญโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46

* วันที่รับบทความ: 28 ตุลาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 พฤศจิกายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2565

Received: October 28, 2022; Revised: November 14, 2022; Accepted: November 15, 2022

2. ผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ เท่ากับ 23.54 (S.D. = 1.56) และ 32.57 (S.D. = 1.45) ตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้; การอ่านเชิงวิเคราะห์; การเขียนอย่างมีวิจารณญาณ;

Abstracts

This research aimed 1 .to study problem, involved body of knowledge, and a learning management model enhancing analytical reading and critical writing competencies at primary level in Grade 5 students. 2.to test the learning management model according to learning transfer approach, giving reason, and co-operative learning theory, Kalasin Province, Namon connecting Center, Academic year 2022. Research was conducted in phase 1 including study of current situation, involved body of knowledge, and also design the model to improve the competencies. Phase 2, trying out , the model was used with target group including 30 students from Lak Liam Community school. Statistical tools were Percentage, Average, and Standard Deviation while qualitative data was presented by descriptive analysis.

Research Results:

The results found that 1) teachers had also emphasized increasingly on knowledge, understanding, and enhancement in order to develop student's competencies. 2) the result of evaluation in quality and appropriateness of the learning management model by experts, an average was 4.21 while standard deviation was 0.46.

2. The result of trying out the model found that students who received the model were developed as 23.54(S.D.1.56) and 32.57 (S.D.1.45) respectively

Keywords: Learning Management ; Analytical Reading ; Critical Eriting

บทนำ

ภาษาไทยเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ในปัจจุบันคุณภาพด้านการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก เพราะยังขาดมาตรฐานและด้านประสิทธิภาพของครู ครูและนักศึกษาครูส่วนใหญ่เน้นการสอนทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลายหรือแปลกใหม่ (ประภัสสรวรณ ตู๊แก้ว, 2559 : 25) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังมุ่งเน้น พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยกำหนดการประเมินสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเฉพาะสมรรถนะในข้อที่ 2 คือ ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3-5) ซึ่งสอดคล้อง กับประเด็นหนึ่งที่ได้มีการกำหนดไว้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในมาตรา 24 ซึ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ ควบคู่ไปกับกระบวนการคิด โดยเน้นว่าจะต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

อีกทั้ง ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่าบริบทการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ ศูนย์เครือข่ายนาามน ยังมีความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นภายใต้เงื่อนไขการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การใช้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce et al. (2004 : 177) ซึ่งแนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเพื่อการสร้างสรรค์และเข้าถึงข้อมูลความรู้ การนำความรู้ไปใช้อธิบายและสื่อสารข้อมูลให้มีความหมายที่ชัดเจน และการปรับเปลี่ยนหรือสร้างความรู้ใหม่ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้การใช้แบบแผนการเรียนรู้ที่หลากหลายจะช่วยนำพาการถ่ายโอนและการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารของผู้เรียน ซึ่งการเผยแพร่ความรู้และการใช้ความรู้ด้านเดียวจะมีใช้ทางเลือกสนับสนุนให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ เนื่องจากการถ่ายโอนการเรียนรู้ต้องการบรรลุผลด้านความเข้าใจในความคิดรวบยอดของเหตุการณ์ที่ปรากฏเกี่ยวข้อง ขณะที่แนวคิดการให้เหตุผล (reasoning) เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้ใช้เหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนข้อมูลในมุมมองที่ดีขึ้นสิ่งที่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลใช้เหตุผลขั้นสูงในบริบทใหม่ (Constructive metareasoning) ได้แก่ ปัจจัยด้านความคิดรวบยอดในตัวเอง (self-concept) ที่เหมาะสม เจตคติและความมุ่งมั่นตั้งใจ (intention) รวมทั้งการค้นหาคำถามที่ต้องชัดเจนและความมีจิตที่ยุติธรรม (Moshman, 1994 : 245-260) การใช้เหตุผลในระดับสูงจะเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการให้ข้อโต้แย้ง ซึ่งการให้เหตุผลขั้นสูง (metareasoning) จะเป็นการอธิบายหรือแปลความหมายที่มีประโยชน์ ในมุมมองความแตกต่างที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญที่เป็นเงื่อนไขการนำเสนอข้อมูลของบุคคลที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่ต้องการใช้ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อนอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยมีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนและใช้ทักษะการร่วมมือของกลุ่ม ดังนั้นการเรียนด้วยกลุ่มร่วมมือจึงเป็นการเรียนรู้ของกลุ่มย่อยที่สนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานของกลุ่มประสบผลสำเร็จสูงสุดขณะที่ผู้เรียนแต่ละคนจะเกิดการเรียนรู้เท่าเทียมกันและ (Slavin 1994 : 237) ได้อธิบายการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือว่า เป็นการจัดโครงสร้างกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมแก้ปัญหาให้เกิดการ

เรียนรู้ร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของกลุ่ม และให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านบวกของผู้เรียน

เนื่องจากผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องและร่วมรับผิดชอบในการกำกับและติดตามการจัดการศึกษารายวิชาภาษาไทย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ ศูนย์เครือข่ายนวมาน จำนวน 4 โรงเรียน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาความสามารถการเรียนรู้ภาษาไทยของผู้เรียนที่มีคุณภาพ จึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการบูรณาการหลักการแนวคิดและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการด้านการเรียนรู้ ในบริบทของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายนวมาน อำเภอนามน สำนักงานการศึกษาการประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 4 โรงเรียน รวม 146 คน ประกอบด้วย โรงเรียนโรงเรียนบ้านยอดแก่งสงเคราะห์ จำนวน 30 คน โรงเรียนชุมชนบ้านหลักเหลี่ยม จำนวน 30 คน โรงเรียนนวมานราษฎร์สงเคราะห์ จำนวน 60 คน และโรงเรียนบ้านโนนเที่ยง จำนวน 26 คน รวมทั้งหลักการแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ประกอบการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำร่างรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนในบริบทที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ในการพัฒนาร่าง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานการศึกษา การประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ โรงเรียนบ้านยอดแก่งสงเคราะห์ โรงเรียนชุมชนบ้าน หลักเหล็ก โรงเรียนนามนราษฎร์สงเคราะห์ และโรงเรียนบ้านโนนเที่ยง จำนวนโรงเรียน ๆ ละ 1 คน ได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) กลุ่มเป้าหมายนักเรียน ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 ใน โรงเรียนนสังกัดสำนักงานการศึกษาการประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ โรงเรียนบ้าน ยอดแก่งสงเคราะห์ โรงเรียนชุมชนบ้านหลักเหล็ก โรงเรียนนามนราษฎร์สงเคราะห์ และโรงเรียนบ้านโนน เที่ยง โรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการวิชาภาษาไทยในระดับสูง กลาง และต่ำ รวม 12 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มเป้าหมายนักเรียน ที่ใช้ในการ สังเกตพฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน ในการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 โรงเรียน ๆ ละ 1 ห้อง รวม 4 ห้อง ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3) กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องด้านการจัดการ เรียนรู้เสริมสร้างการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน รวมทั้งมีประสบการณ์ ด้านการวิจัยและการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 การทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และ การเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนชุมชนบ้านหลักเหล็ก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีบริบทการเรียนรู้ใกล้เคียงกับนักเรียนโรงเรียนอื่นในศูนย์เครือข่าย เดียวกัน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความ ต้องการในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ

ของนักเรียนในบริบทที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในระหว่างที่ผ่าน มาของสถานศึกษา และผู้สอนได้ให้ความสำคัญ ในการเสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการ เขียนอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด โดยได้ดำเนินการในลักษณะใดบ้าง เพื่อให้เกิดความ เข้าใจใน ความคิดรวบยอดพื้นฐานที่ 2) บริบทการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนของ ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ มาก น้อยเพียงใด โดยเฉพาะประเด็นการใช้เหตุผลและปรากฏผลด้านบวกกับนักเรียนอย่างไร 3) ครูผู้สอนได้มุ่งเน้น การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการ เขียนอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนตามกรอบเนื้อหาบทเรียนด้วยแนวทางและวิธีการที่น่าสนใจลักษณะใดบ้าง และผู้เรียนได้ตอบสนองและแสดงออก พร้อมทั้งมีเงื่อนไขปัจจัยอื่นสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติมมุมมอง ใดบ้าง 4) ผู้สอนได้จัดกิจกรรมสนับสนุนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมี วิจารณญาณของผู้เรียนผ่านการอธิบาย แนะนำและปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่กำหนด โดยจัดกิจกรรมและ นำเสนอข้อมูลปัญหาให้สอดคล้องกับศักยภาพความพร้อม และบริบทการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียน ร่วมกับเพื่อนของผู้เรียนจนบรรลุผลในลักษณะใดและวิธีการใดบ้าง 5) ผู้สอนได้กระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยง ความรู้หรือประสบการณ์พื้นฐาน พร้อมเหตุผลเชื่อมโยงกับสถานการณ์การเรียนรู้ใหม่ประกอบกิจกรรมการ อ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณลักษณะใดบ้าง

2. แบบสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความ ต้องการในการ จัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมี วิจารณญาณ ในมุมมองความต้องการ ความสนใจและความพร้อมของนักเรียน ในบริบทที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) นักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยหรือไม่มากนัก เพียงใด เพราะเหตุผลใด และ การเรียนวิชาภาษาไทยมีความยากง่าย 2) นักเรียนสนใจการอ่านที่ใช้ความคิดจำแนก หรือจัดกลุ่มความเหมือน ความต่างของเนื้อหาระหว่างเรียนวิชาภาษาไทยหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และมีการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ พร้อมใช้เหตุผลอธิบายหรือไม่ และมีตัวอย่างประกอบอย่างไร 3) นักเรียนสนใจใช้ความคิดเพื่อวิเคราะห์ จำแนกในเรื่องที่อ่านและการเขียนที่ใช้เหตุผลประกอบด้วยตนเองหรือทำร่วมกับเพื่อน หรือไม่ ลองยกตัวอย่าง ประกอบ 4) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง เมื่อมีปัญหาในการวิเคราะห์จำแนกข้อความเนื้อหาที่อ่าน และการเขียน ที่ใช้เหตุผลประกอบไม่สำเร็จ หรือไม่ได้คำตอบที่ถูกต้อง นักเรียนจะกระทำหรือปฏิบัติเช่นไร

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียนของนักเรียน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่

1) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่แสดงออกถึงความตั้งใจความใส่ใจ ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ การตอบคำถาม การมีปฏิสัมพันธ์ และการแสดงความคิดเห็นใน ประเด็นที่น่าสนใจ 2) การแสดงออกด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ในมุมมองการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ที่เชื่อมโยง

เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั้นเรียนและเหตุการณ์ ในชีวิตจริง 3) การปฏิบัติงานกลุ่มให้บรรลุผลตามเงื่อนไขของการเรียนรู้ในลักษณะการ เชื่อมโยงและบูรณาการกับเหตุการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

4. แบบทักข้อมูลสารสนเทศประกอบการสนทนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นตามกรอบโครงร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่มีคุณภาพพร้อมทั้งเงื่อนไขข้อจำกัดของรูปแบบและการนำรูปแบบไปปฏิบัติกิจกรรมกับผู้เรียนและการประเมินคุณภาพของร่างรูปแบบครอบคลุม 8 รายการ ประกอบด้วย ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการแนวคิดทฤษฎีสนับสนุน 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นเผชิญและวิเคราะห์ความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์องค์ประกอบสาระสำคัญในการเขียน ขั้นที่ 4 ขั้นออกแบบการเขียนด้วยเหตุผล ขั้นที่ 5 ขั้นแสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปการอ่านและการเขียน ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลการเรียนรู้ 5) เงื่อนไขการตอบสนอง 6) แหล่งเรียนรู้และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล 8) ภาคผนวก (ได้แก่ ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบประเมินความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบประเมินการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ)

5. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 แผน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 24 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละแผนมีสาระสำคัญประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สาระการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผลและ 7) ภาคผนวก และพบว่าผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีคุณภาพและความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

6. แบบประเมินการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยสร้างเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ประกอบการประเมินการอ่านเชิงวิเคราะห์ ตามเงื่อนไข 3 ด้าน รวม 30 ข้อ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 1)การวิเคราะห์สาระสำคัญของเนื้อเรื่องที่อ่าน 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนที่เป็นประเด็นหลัก ประเด็นรองหรือประเด็นย่อย 3 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงประเด็นที่ปรากฏเกี่ยวข้องในบริบทเนื้อเรื่องที่อ่าน

7. แบบประเมินความสามารถการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ โดยสร้างเป็นอัตนัย ประกอบประเมินความสามารถการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนตามเงื่อนไข 5 ด้าน ๆ ละ 2 ข้อ รวม 10 ข้อ ซึ่งกรอบเงื่อนไขการเขียนอย่างมีวิจารณญาณแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1) การประเมินการกำหนดประเด็นและความต้องการหรือวัตถุประสงค์ในการเขียน ด้านที่ 2) สร้างความเข้าใจในประเด็นเนื้อหาหรือสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ด้านที่ 3) เสนอออกแบบและกำหนดข้อมูลหรือประเด็นรายละเอียดเนื้อหาที่จะนำมาประกอบเขียนสื่อสารพร้อมเหตุผลสนับสนุน ด้านที่ 4) ดำเนินการเขียนตามทางเลือกแบบแผนที่ไตร่ตรองพร้อมความ

ถูกต้องตามหลักภาษาโดยคำนึงถึงข้อโต้แย้งหรือผลด้านลบที่อาจเกิดขึ้น ด้านที่5) ประเมินผลของการเขียนและด้านคุณค่าและผลเสียที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการสื่อสารพร้อมนำไปปฏิบัติในระยะต่อไป

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูและนักเรียน เพื่อรับรู้ข้อมูลที่ปรากฏเกี่ยวข้องโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ครูผู้สอนเกี่ยวกับข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถ การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยสัมภาษณ์นักเรียนในมุมมองความต้องการ ความสนใจและความพร้อมของนักเรียนในบริบทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมการเรียน การตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปฏิบัติ กิจกรรมอื่นที่ครูกำหนดหรือมอบหมายในระหว่างเรียน ในบริบทการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ประกอบกับผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ที่สนับสนุนการจัดทำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเห็นว่าหลักการ แนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การให้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของผู้เรียนให้บรรลุผลและนำไปปรับใช้ในกระบวนการวิจัยครั้งนี้ให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากขึ้น

2) ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและ ปรับปรุงแก้ไขรวมทั้งตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น และเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลสนับสนุนการทดลองใช้รูปแบบ และการศึกษาผลการใช้รูปแบบ ดังกล่าวผ่านกระบวนการสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) จำนวน 5 ท่าน รวมทั้งการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลตามกรอบโครงสร้างของร่างรูปแบบให้มีความถูกต้อง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากับผู้เชี่ยวชาญและการประเมินร่างรูปแบบ มาพิจารณาปรับปรุงคุณภาพสาระสำคัญของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพของเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลประกอบการใช้ร่างรูปแบบให้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากขึ้น

3) ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณกับนักเรียนกลุ่มทดลองใช้ร่างรูปแบบจำนวน 30 คน หลังการจัดการเรียนรู้ตามแผนประกอบร่างรูปแบบ เพื่อนำไปใช้อธิบายคุณภาพของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน หลังการทดลองใช้ร่างรูปแบบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน นักเรียน

การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ รวมทั้งผลการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีองค์ประกอบครอบคลุมสาระสำคัญ ตามหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม พร้อมประเมินคุณภาพของร่างรูปแบบและความเที่ยงตรงของเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลตามกรอบตัวแปรในการวิจัย โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

2) การทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนชุมชนบ้านหลักเหลี่ยม จำนวน 30 คน โดยการวิเคราะห์ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน รวมทั้งการสัมภาษณ์และสังเกตชั้นเรียนของนักเรียน พร้อมสรุปสาระสำคัญของข้อมูลใน บริบทที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประกอบการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ ได้แก่แนวคิดความสามารถ การอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ การถ่ายโอนการเรียนรู้ การให้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการวางแผนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการ เรียนรู้พร้อมสรุปสาระสำคัญของข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประกอบการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3. กำหนดกรอบการพัฒนาและสังเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ แนวคิดของ Joyce et al. (2011 : 122) และ Hunter (1976 : 96) สนับสนุนการร่างรูปแบบ พร้อมจัดทำเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลตามกรอบการวิจัย

4. การตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบประเมินการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมี
วิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรต้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ
- 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 3) หลักการแนวคิดทฤษฎีสนับสนุน
- 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้น
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นเผชิญและ
วิเคราะห์ความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ขั้นที่ 3 ขั้น
วิเคราะห์องค์ประกอบสาระสำคัญในการเขียน ขั้นที่
4 ขั้นออกแบบการเขียนด้วยเหตุผล ขั้นที่ 5 ขั้น
แสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปการอ่านและการเขียน
ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลการเรียนรู้
- 5) เงื่อนไขการตอบสนอง
- 6) แหล่งเรียนรู้และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้
- 7) การวัดและประเมินผล

ตัวแปรตาม

1. ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์
2. ความสามารถด้านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ วิชาภาษาไทยของนักเรียน ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการพัฒนารูปแบบ พบว่า 1) ผู้สอนได้ให้ความสำคัญกับความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของผู้เรียนตามกรอบเนื้อหาและตัวชี้วัดในหลักสูตร และต้องการเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้สอนต้องการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้และหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 2) ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียนโดยทั่วไป เห็นว่า ได้แสดงออกถึงความสนใจและตั้งใจ ในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจแต่ยังขาดการอธิบายและให้เหตุผลที่ชัดเจน หากได้รับการสนับสนุนหรือชี้แนะประกอบเชื่อว่านักเรียนจะสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น การแสดงออกด้านความรู้ ความเข้าใจ ในมุมมองการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั้นเรียนและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน นักเรียนบางส่วนมีความพร้อมในการนำเสนอข้อมูลและอธิบายประเด็นหลักและประเด็นรองเชื่อมโยงกับบริบทของปัญหาในบทเรียนได้ค่อนข้างน่าเชื่อถือ ขณะที่ส่วนมากยังต้องการความพร้อมในเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณในประเด็นหลักและประเด็นรองที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนและเป็นข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของนักเรียน แต่บางสถานการณ์ยังขาดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ รวมทั้งการขยายข้อมูลสนับสนุนประเด็นที่ใช้การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณเพื่อสร้างความเข้าใจในองค์ความรู้ใหม่ of นักเรียน

และผู้วิจัยได้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาตามแนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การให้เหตุผลและทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน โดยร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการแนวคิดทฤษฎีสนับสนุน 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นเผชิญและวิเคราะห์ความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์องค์ประกอบสาระสำคัญในการเขียน ขั้นที่ 4 ขั้นออกแบบการเขียนด้วยเหตุผล ขั้นที่ 5 ขั้นแสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปการอ่านและการเขียน ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลการเรียนรู้ 5) เงื่อนไขการตอบสนอง 6) แหล่งเรียนรู้และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 7) การวัดและ

ประเมินผล จากนั้นได้นำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมการสนทนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.00-5.00 และมีคุณภาพความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

2. ผลทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ ตามแนวคิดการถ่ายโอน การใช้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 23.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.56 และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 32.57 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.45 อีกทั้งนักเรียนกลุ่มทดลองใช้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในบริบทการแก้ปัญหาที่ปรากฏในบทเรียนควบคู่กับการคิดวิเคราะห์ การตอบคำถาม การแสดงเหตุผล ประกอบการอธิบายปัญหา พร้อมกับเสนอทางเลือกเพื่อค้นหาคำตอบที่เป็นไปได้ในมุมมองการคิดที่เหมาะสม ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและการคิดวิเคราะห์ข้อมูลสนับสนุนการอธิบายได้ถูกต้องด้วยตนเอง และครูได้แนะนำเพิ่มเติมในบางประเด็นที่มีเนื้อหาบทเรียนค่อนข้างซับซ้อน เพื่อให้นักเรียนบางคนหรือบางกลุ่มที่มีข้อสงสัยสามารถค้นหาคำตอบได้ในเวลาที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

บริบทการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทั่วไปจะมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็น ความคิดรวบยอดตามขอบข่ายเนื้อหาบทเรียน มากกว่า การพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นปัจจัยและเงื่อนไขที่นักเรียนยังต้องการสนับสนุนในด้านดังกล่าวเพิ่มขึ้น ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระยะแรกจึงยังไม่บรรลุผล การเรียนรู้ตามเป้าหมายของรูปแบบ เมื่อผู้สอนได้สนับสนุนให้คำแนะนำในประเด็นปัญหาที่พบและข้อมูลการเรียนรู้ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากประเด็นที่นำเสนอเป็นองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนได้ออกแบบตามเงื่อนไขแนวคิดการถ่ายโอนความรู้ การให้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ที่นำมาประยุกต์ใช้กับนักเรียน ซึ่งหลักการถ่ายโอนความรู้ต้องการมุ่งเน้นให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อสร้าง ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยนักเรียนจะต้องเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและการให้เหตุผลในมุมมองด้านการอุปนัย (Induction) และการนิรนัย (Deduction) ข้อมูลความรู้และ ความคิดรวบยอดที่ถูกต้องเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยและมีคุณภาพสำหรับนักเรียน ควรสนับสนุนให้การถ่ายโอนความรู้เพื่อเสริมสร้างการใช้สติปัญญา และกระตุ้นเร้าความสนใจให้นักเรียนค้นพบความรู้ในสถานการณ์ปัญหาจริงสนับสนุนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนและมีความหมายมากขึ้น

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ปรากฏตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้อภิปรายผลสนับสนุนในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า 1) ผู้สอนได้ให้ความสำคัญกับความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของผู้เรียนตามกรอบเนื้อหาและตัวชี้วัดในหลักสูตร และต้องการเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้สอนต้องการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้และหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 2) ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนโดยทั่วไป เห็นว่า ได้แสดงออกถึงความสนใจและตั้งใจ ในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจแต่ยังขาดการอธิบายและให้เหตุผลที่ชัดเจน หากได้รับการสนับสนุนหรือชี้แนะประกอบเชื่อว่านักเรียนจะสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น การแสดงออกด้านความรู้ ความเข้าใจ ในมุมมองการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั้นเรียนและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน นักเรียนบางส่วนมีความพร้อมในการนำเสนอข้อมูลและอธิบายประเด็นหลักและประเด็นรองเชื่อมโยงกับบริบทของปัญหาในบทเรียนได้ค่อนข้างน่าเชื่อถือ ขณะที่ส่วนมากยังต้องการความพร้อมในเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณในประเด็นหลักและประเด็นรองที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนและเป็นข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของนักเรียน แต่บางสถานการณ์ยังขาดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ รวมทั้งการขยายข้อมูลสนับสนุนประเด็นที่ใช้การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณเพื่อสร้างความเข้าใจในองค์ความรู้ใหม่ของนักเรียน

ภายหลังการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และหลักการแนวคิดทฤษฎีสนับสนุนผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ ตามแนวคิดการถ่ายโอนความรู้ การใช้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการแนวคิดทฤษฎีสนับสนุน 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นเผชิญและวิเคราะห์ความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์องค์ประกอบสาระสำคัญในการเขียน ขั้นที่ 4 ขั้นออกแบบการเขียนด้วยเหตุผล ขั้นที่ 5 ขั้นแสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปการอ่านและการเขียน ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลการเรียนรู้ 5) เงื่อนไขการตอบสนอง 6)

แหล่งเรียนรู้และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและประเมินร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

ที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามเงื่อนไข ของหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ สนับสนุนในประเด็นโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ โดยมีเป้าหมายของรูปแบบที่ชัดเจน สำหรับการพัฒนานักเรียนที่ปรากฏตามบริบทมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตร ทั้งนี้กรอบโครงสร้างและกระบวนการของรูปแบบสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลได้เมื่อเห็นว่ารูปแบบมีองค์ประกอบและมีคุณภาพที่ยอมรับได้รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้ได้จริง โดยมีหลักการแนวคิดและงานวิจัยสนับสนุน ตามความเห็นของ Joyce, Weil, & Calhoun (2011 : 117) ที่เสนอว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการได้แก่ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการแนวคิดทฤษฎีสนับสนุน 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) เงื่อนไขการตอบสนอง 6) แหล่งเรียนรู้และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผลการสอนที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. ผลทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตาม แนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การให้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 23.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.56 และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 32.57 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.45 อีกทั้งนักเรียนกลุ่มทดลองใช้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในบริบทการแก้ปัญหาที่ปรากฏในบทเรียนควบคู่กับการคิดวิเคราะห์ การตอบคำถาม การแสดงเหตุผลประกอบการอธิบายปัญหา พร้อมกับเสนอทางเลือกเพื่อค้นหาคำตอบที่เป็นไปได้ในมุมมองการคิดที่เหมาะสม ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและการคิดวิเคราะห์ข้อมูลสนับสนุนการอธิบายได้ถูกต้องด้วยตนเอง และครูได้แนะนำเพิ่มเติมในบางประเด็นที่มีเนื้อหาบทเรียนค่อนข้างซับซ้อน เพื่อให้ นักเรียนบางคนหรือบางกลุ่มที่มีข้อสงสัยสามารถค้นหาคำตอบได้ในเวลาที่กำหนด อีกทั้งยังมีประเด็นที่ควรสนับสนุนให้นักเรียนเข้าใจในบริบทปัญหา และคิดหาคำตอบควบคู่การใช้เหตุผลในมุมมองที่แตกต่างหลากหลายและบรรลุผลมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้พิจารณาปรับปรุงสาระสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ในประเด็นเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และเนื้อหาของใบกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายหรือตัวชี้วัดสำคัญในหลักสูตร รวมทั้งปรับกิจกรรมในบางแผนให้สอดคล้องกับความสามารถพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียน ตามเป้าหมายกิจกรรม ระยะเวลา ให้เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้ปรับข้อความในแบบประเมินความสามารถแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณบางประเด็นที่มีความซับซ้อน ให้นักเรียนอ่านและตีความหมายได้ชัดเจน ส่วนแบบประเมินการคิดวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ปรับข้อความที่มีประเด็นซ้ำซ้อนในข้อความถามให้มีความกระชับและเหมาะสมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้แนวความคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การให้เหตุผล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ช่วยเสริมสร้างความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเรียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเพิ่มขึ้น เห็นว่าการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในบริบทการเรียนภาษาไทยที่มีคุณภาพ ในองค์ความรู้หรือความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้อง และนำไปอ้างอิงเงื่อนไขการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเรียนอย่างมีวิจารณญาณ

1.2 เนื้อหาวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ปรากฏตามกรอบหลักสูตรสถานศึกษาและนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในการวิจัย ครั้งนี้อาจยังไม่มีความน่าสนใจและเอื้อต่อการพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเรียนอย่างมีวิจารณญาณเท่าที่ควร หากนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนในสถานการณ์จริงให้เกิดความมั่นใจในผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน เห็นว่าสามารถเลือกหรือกำหนดเนื้อหาในบทเรียนประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเรียนอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ประภัสสรวรณ ตู่แก้ว (2559). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.*
- Hunter, Floyd. (1976). *Community Power Structure*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
- Joyce, B. & Weil, M. (2000). *Models of Teaching*. (6th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- Larson-Joyce, B., & Weil, M., & Calhoun, E. (2004). *Models of teaching* (7 th ed.). Boston: Pearson Education.
- Joyce, Bruce Weil, Marsha and Calhoun, Emily. (2011). *Model of Teaching*. 8th ed. Boston: Pearson Education, Inc.
- Moshman, D. (1994). Reason, reasons and reasoning: A constructivist account of human rationality. *Theory & Psychology*. 4 (2), 245-260.

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาสมรรถนะ
คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

**Learning Management to Practice–Oriented by Mathematical Tasks for
Developing the Daily Life Mathematic Competencies on Money and
Recoeding at Income–Expense of Grade 3 Students**

พยอม กุลสง และ วรินทร์ พูนไพบูลย์พิพัฒน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Payom Kunsong and Wanintorn Poonpaiboonpipat

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Payomkunsong2@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยเป็นนักเรียนของโรงเรียนบ้านธารทิพย์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 20 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2564 โดยใช้ แบบสังเกต ใบกิจกรรม และแบบประเมิน ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันดีขึ้นครบทั้ง 5 ด้านหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ โดยแต่ละด้านนักเรียนมีพัฒนาการ เรียงจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ใช้ศัพท์สัญลักษณ์ แผนภูมิแผนภาพอย่างง่าย ๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับวัยเนื้อหาและสถานการณ์ 2) ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนมาข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนเองอย่างสมเหตุสมผลตามวัย 3) อธิบายความรู้และหลักการทางคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองพบในชีวิตจริงได้อย่างมีเหตุผลตามวัย 4) แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับวัยโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ 5) คิดโน้มน้าวในการบอกคุณค่าการเงินได้อย่างคล่องแคล่วว่องไวแม่นยำเพื่อแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ; สมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน; งานทางคณิตศาสตร์ ;
เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย

* วันที่รับบทความ: 16 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 29 พฤษภาคม 2565; วันที่รับบทความ: 30 พฤษภาคม 2565

Received: May 16, 2022; Revised: May 29, 2022; Accepted: May 30, 2022

Abstracts

This action research aimed to develop the mathematics in everyday life competency learning activities based on the hands-on learning implementation and mathematical tasks of grade 3th students in the topic of money and record of income and expenses. The participants of the study were 20 students of tharntip school in Phetchabun Province which were collected the data in the academic year 2021. The research instruments were including reflecting forms for learning activities observation forms, activity sheets, and rubric score. The data were analyzed by content analysis. The results revealed that most students developed skills of mathematics in everyday life competency after receiving the hands-on learning activities through the mathematics in everyday life competency in all five fields: After receiving the learning activities focusing on practice using mathematical applications. In each aspect, students developed in descending order as follows: 1) Use simple terminology, symbols, charts, and diagrams to convey their thoughts to others in a variety of ways that are age, content, and situation appropriate. 2) Apply the mathematical knowledge learned to come to a rational conclusion that explains one's thoughts according to age 3) Explain mathematical knowledge and principles related to problems or situations that one encounters in real life rationally according to age 4) Use mathematical problem solving procedures to solve age-appropriate everyday issues while considering the rationality of the results. 5) Consider your ability to quickly and precisely add, subtract, multiply, and divide money to solve mathematics problems that emerge in everyday scenarios

Keywords: Hands-on; Mathematical Tasks; Mathematics in Everyday life Competency; Money and Record of Income and Expenses

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยพัฒนาให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดเป็นเหตุเป็นผลเป็นระบบมีแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วนช่วยให้คาดการณ์วางแผนตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) นอกจากนี้คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอดที่ได้จากประสบการณ์ มีระเบียบแบบแผน แต่ละขั้นตอนมีเหตุผลอ้างอิง มีการกำหนดสัญลักษณ์ที่ชัดเจนสื่อความหมายได้ตรงกัน และคณิตศาสตร์เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ทำให้ค้นพบสิ่งใหม่ๆ ก่อเกิดความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างยิ่งตลอดจนสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์เข้าสู่สังคมใหม่ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 29)

การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เห็นได้จากผลการประเมินระดับชาติ (National Test : NT) ปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 44.94 คะแนน และในปีการศึกษา 2563 ได้คะแนนเฉลี่ย 40.47 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (สำนัก

ทดสอบทางการศึกษา, 2564 : ออนไลน์) รวมถึงประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนส่วนมากจะอธิบายแนวทางการแก้ปัญหาตามตัวอย่างที่ผู้วิจัยหรือแนวคิดที่เขียนแสดงไว้ในหนังสือเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับวัยโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ และความสามารถการคิดคำนวณด้านบวกลบคูณหารไม่คล่องแคล่ว อีกทั้งขาดความสามารถเชื่อมโยงและนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนหาคือสรุปที่อธิบายความคิดของนักเรียนอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่สามารถในการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในความคิดของได้อย่างหลากหลายในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่านักเรียนไม่สามารถนำความรู้ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ผ่านมา แม้ว่านักเรียนจะเข้าใจโมโนทัศน์ แต่นักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องเร่งพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และให้ได้มาซึ่งความรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 4) ซึ่งสอดคล้องสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันที่มีมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนความสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ในระดับเนื้อหาที่เรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย คือ สมรรถนะที่ 1 แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับวัยโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และคำนึงถึงสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ สมรรถนะที่ 2 ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนหาคือสรุปที่อธิบายความคิดของตนอย่างสมเหตุสมผลตามวัย สมรรถนะที่ 3 ใช้ศัพท์สัญลักษณ์แผนภูมิแผนภาพอย่างง่าย ๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับวัยเนื้อหาและสถานการณ์ สมรรถนะที่ 4 อธิบายความรู้และหลักการทางคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองพบในชีวิตจริงได้อย่างมีเหตุผลตามวัย และสมรรถนะที่ 5 คิดในใจในการบวกลบคูณหารเงินได้อย่างคล่องแคล่วว่องไวแม่นยำเพื่อแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 54) ซึ่งสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันเป็นการนำคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้หรือใช้อธิบายเหตุการณ์ใกล้ตัว เหตุการณ์ที่สนใจ ซึ่งสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันทั่วไป “คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” จึงเป็นเสมือนสะพานที่เชื่อมระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตจริง ทำให้คณิตศาสตร์เป็นเรื่องใกล้ตัว จำต้องได้ และใช้งานได้จริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์

แนวทางการจัดการเรียนรู้และกลยุทธ์ที่ใช้ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ กิจกรรมปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำได้สัมผัสและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนสร้างเข้าใจจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม ทั้งนี้การใช้กิจกรรมปฏิบัติยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่ลึกซึ้ง

มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเดิมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นอีกด้วย (Santoro, 2004:43) สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 4) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติเน้นการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและช่วยแก้ปัญหาการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำได้ฝึกคิดฝึกลงมือทำฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเองและฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติผ่านสถานการณ์ปัญหา ซึ่งสถานการณ์ปัญหาทั้งที่อยู่ในโลกความจริงและเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่จะเอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา นั่นคืองานทางคณิตศาสตร์

การจัดการเรียนรู้ผ่านงานทางคณิตศาสตร์จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของนักเรียนซึ่งงานทางคณิตศาสตร์จะเป็นตัวขับเคลื่อนและเป็นตัวสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และลงมือแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเองรวมทั้งเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน (Cai & Lester, 2010 : 97) ดังนั้นครูผู้สอนควรออกแบบงานทางคณิตศาสตร์หรือพิจารณาใช้งานทางคณิตศาสตร์ให้เหมาะสมกับนักเรียนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาที่หลากหลายตามความต้องการเชิงการรู้ของนักเรียนงานทางคณิตศาสตร์จึงถูกแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้ 1) งานแบบการใช้ความรู้ความจำ 2) งานแบบอาศัยการใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการที่ไม่ได้เชื่อมโยงความรู้อื่น ๆ หรือชีวิตจริง 3) งานแบบอาศัยการใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการที่มีการเชื่อมโยงในชีวิตจริงและ 4) งานแบบเน้นการลงมือทำและใช้ความรู้ประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Stein et al. (2000 : 56) กล่าวว่าไว้ว่างานทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อชั้นเรียนที่เน้นให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการแก้ปัญหาและกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน

ปัญหาและเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการใช้งานทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมกับระดับการคิดของผู้เรียนนั้นเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยการใช้งานทางคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่าย เนื่องจากเงินและบันทึกรายรับรายจ่ายเป็นบทเรียนสำคัญที่สามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (2000 อ้างอิงใน สิริรักษา กิจเกื้อกูล, 2557 : 149-151) เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน (P) ขั้นปฏิบัติการ (A) ขั้นสังเกตการณ์ (O) และขั้นสะท้อนผล (R) มีลักษณะทำซ้ำเป็นวงจรปฏิบัติการทั้งหมด 4 วงจร โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านธารทิพย์ จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านธารทิพย์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

เก็บรวบรวมข้อมูล 4 วงจรปฏิบัติการ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 16 ชั่วโมง เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 4 ชั่วโมงดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การบอกจำนวนเงินเป็นบาทและสตางค์ของธนบัตรและเงินเหรียญ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเปรียบเทียบจำนวนเงินและการแลกเงิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การบวก การลบ การคูณและการหารจำนวนเงิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเงิน

2.2 ใบกิจกรรมด้านสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันตามองค์ประกอบของสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันของงานทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 ลักษณะดังนี้ 1) ใบกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมจ่ายค่าไฟฟ้า(งานแบบความจำ) 2) ใบกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมร้านค้าของบ้านนายทัพไทย (งานแบบใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการ แต่ไม่มีการเชื่อมโยง) 3) ใบกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมรับจ้างเหมาตกแต่งเฟอร์นิเจอร์(งานแบบใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการและมีการเชื่อมโยง) และ 4) ใบกิจกรรมที่ 4 ผู้ประกอบการร้านขายของชำ (งานแบบการใช้ความคิดขั้นสูงที่เน้นการลงมือทำและใช้ความรู้ประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหา) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำเป็นกลุ่ม

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันตามองค์ประกอบของสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกความสามารถสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันแต่ละด้าน

2.4 แบบประเมินสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันตามองค์ประกอบของสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน จำนวน 5 สถานการณ์ ใช้เพื่อวัดสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน โดยมีสมรรถนะย่อยดังนี้ สมรรถนะที่ 1 เก็บเงินซื้อโทรศัพท์ สมรรถนะที่ 2 เปรียบเทียบเงินและแลกเงิน สมรรถนะที่ 3 นับเงินฝากธนาคารของเด็กหญิงแก้วตา สมรรถนะที่ 4 เลือกซื้อสินค้า และสมรรถนะที่ 5 บันทึกรายรับรายจ่าย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากจากใบกิจกรรมและแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตีความและสรุปข้อมูลสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนตามความสมรรถนะย่อย 5 ด้าน โดยเปรียบเทียบค่าเป็นร้อยละในแต่ละระดับความสามารถ โดยใช้การจำแนกสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ที่พัฒนามาจากสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2564 : 5) ซึ่งจัดกลุ่มคำตอบของนักเรียนโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้และปรับปรุง ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างเกณฑ์การจำแนกสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

คะแนน (ระดับคุณภาพ)	เกณฑ์การพิจารณา
	สมรรถนะที่ 2 ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนหาข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนอย่างสมเหตุสมผลตามวัย
5 ดีมาก	- มีการอ้างอิงที่ถูกต้องและเสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล - ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อช่วยในการข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนอย่างสมเหตุสมผลตามวัย ได้อย่างเหมาะสมดี
4 ดี	- มีการอ้างอิงที่ถูกต้องและเสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล - ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อช่วยในการข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนอย่างสมเหตุสมผลตามวัยได้บางส่วน
3 ปานกลาง	- มีการอ้างอิงที่ถูกต้องและเสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล - ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อช่วยในการข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนได้บ้างบางส่วน
2 พอใช้	- มีการอ้างอิงที่ถูกต้องและเสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล

	-ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อช่วยในการข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนไม่ได้เป็นส่วนใหญ่
1 ปรับปรุง	-ไม่ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์หรือไม่มีการข้อสรุปอธิบายความคิดได้

2. ทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการใช้เครื่องมือวิจัยมากกว่าหนึ่งชนิด (Method Triangulation) ซึ่งในงานวิจัยนี้จะวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลวิจัยเกี่ยวกับความสามารถด้านสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันจากใบกิจกรรมและแบบประเมิน

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

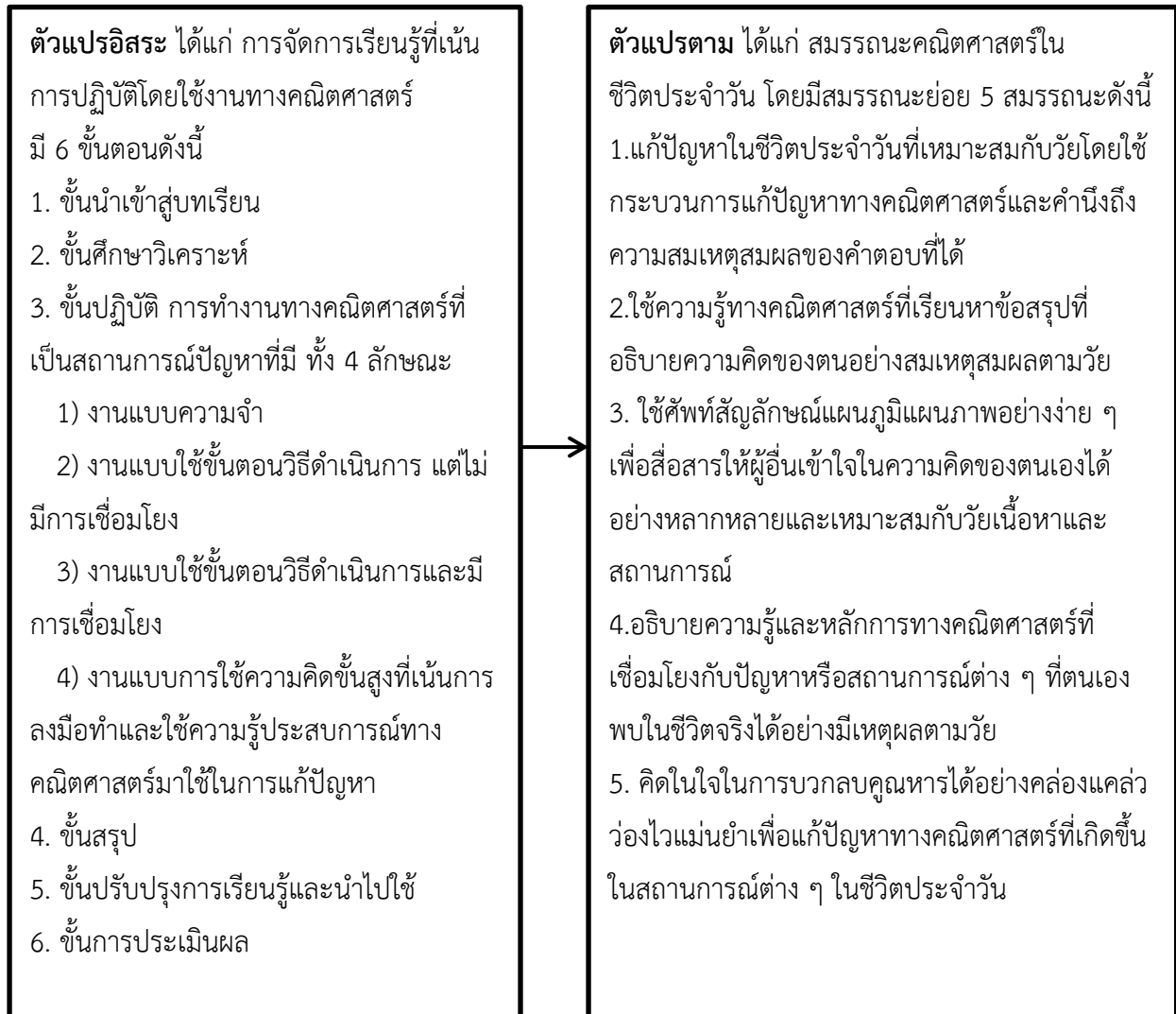
1. ประชุมชี้แจงจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เข้าร่วมวิจัย
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ เรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่าย พร้อมทั้งให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการณ์วิจัย ร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ หลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

4. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 4 แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินวัดความสามารถด้านสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

5. ผู้วิจัยนำแบบประเมินวัดความสามารถด้านสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน มาตรวจจำแนกระดับความสามารถด้านสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันตามเกณฑ์และสรุปผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรมและแบบประเมินมาจัดกลุ่มคำตอบของนักเรียนจำแนกออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1-5 ตามตัวอย่างเกณฑ์ในตารางที่ 1 แล้วแสดงผลในรูปแบบจำนวนนักเรียน (ร้อยละ) ดังตาราง 2 และ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงระดับความสามารถสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนจากใบกิจกรรม

แผนจัด การเรียนรู้ที่	สมรรถนะที่	ระดับความสามารถสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน				
		ระดับ 5	ระดับ 4	ระดับ 3	ระดับ 2	ระดับ 1
1	2	0(0.00)	5(25.00)	8(40.00)	5(25.00)	2(10.00)
	3	2(10.00)	6(30.00)	7(35.00)	5(25.00)	0(0.00)
2	2	3(15.00)	10(50.00)	5(25.00)	2(10.00)	0(0.00)
	5	0(0.00)	0(0.00)	8(40.00)	9(45.00)	9(10.00)
3	1	0(0.00)	3(15.00)	3(15.00)	12(60.00)	2(10.00)
	4	0(0.00)	3(15.00)	6(30.00)	9(45.00)	2(10.00)
	5	0(0.00)	5(25.00)	5(25.00)	10(50.00)	0(0.00)
4	1	3(15.00)	6(30.00)	8(40.00)	3(15.00)	0(0.00)
	3	10(50.00)	9(45.00)	1(5.00)	0(0.00)	0(0.00)
	4	3(15.00)	6(30.00)	9(45.00)	2(10.00)	0(0.00)

จากตาราง 2 แสดงกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันจากการเก็บข้อมูลใบกิจกรรมของนักเรียนจะพบว่า แต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะพบการวัดสมรรถนะย่อยครั้งที่ 2 จะไม่มีนักเรียนกลุ่มใดอยู่ในระดับ 1 จะเห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันที่ดีขึ้นในทุก ๆ สมรรถนะย่อย โดยอันดับที่ 1 คือ สมรรถนะที่ 3 ใช้ศัพท์สัญลักษณ์แผนภูมิแผนภาพอย่างง่าย ๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับวัยเนื้อหาและสถานการณ์ อันดับที่ 2 คือ สมรรถนะที่ 2 ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนหาข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนอย่างสมเหตุสมผลตามวัย อันดับที่ 3 คือ สมรรถนะที่ 1 การแก้ปัญหาใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่มีแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับวัยโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างเหมาะสมและคำนึงถึงสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ อันดับที่ 4 คือ สมรรถนะที่ 4 อธิบายความรู้หรือหลักการอย่างง่ายที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์เชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันอย่างสมเหตุสมผลตามวัย และอันดับที่สุดท้าย คือ สมรรถนะ

ที่ 5 คิดในใจในการบวกลบคูณหารได้อย่างคล่องแคล่วว่องไวแม่นยำเพื่อแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 3 แสดงระดับความสามารถสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนจากแบบประเมิน

ข้อที่	สถานการณ์	สมรรถนะที่	ระดับความสามารถสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน				
			ระดับ 5	ระดับ 4	ระดับ 3	ระดับ 2	ระดับ 1
1	นับเงินฝากธนาคาร	3	11(55.00)	3(15.00)	4(20.00)	2(10.00)	0(0.00)
2	เปรียบเทียบเงินและแลกเงิน	2	12(60.00)	3(15.00)	3(15.00)	2(10.00)	0(0.00)
3	บันทึกรายรับรายจ่ายของเด็กหญิงแก้วตา	5	1(5.00)	6(30.00)	6(30.00)	7(35.00)	0(0.00)
4	เลือกซื้อสินค้า	4	5(25.00)	5(25.00)	5(25.00)	5(25.00)	0(0.00)
5	เก็บเงินซื้อโทรศัพท์	1	2(10.00)	3(15.00)	8(40.00)	7(35.00)	0(0.00)

จากตาราง 3 เป็นการแสดงกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันตามประเด็น หลังการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ นักเรียนพัฒนาการสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน พบว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ นักเรียนมีพัฒนาการสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

สมรรถนะที่ 1 แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับวัยโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น พบว่านักเรียนแก้ปัญหาในสถานการณ์เกี่ยวกับเงินและรายรับรายจ่ายคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากสามารถใช้ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่ายมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง เช่น การนับเงิน การแลกเงิน การเปรียบเทียบเงิน การเลือกซื้อสินค้าและบริการจากการลงมือปฏิบัติ และนักเรียนบางส่วนไม่สามารถใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง เนื่องจาก

นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะเริ่มคิดแก้ปัญหาอย่างไร ซึ่งเป็นฝึกปฏิบัติการทำงานทางคณิตศาสตร์ที่ต้องการเชิงการรู้ในระดับสูงต้องใช้ความรู้เรื่องต่าง ๆ และประสบการณ์ มาช่วยในการแก้ปัญหาดีขึ้น และนำการแก้ปัญหานั้นมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำให้นักเรียนได้เกิดการเสนอแนวคิดของตนเองภายในกลุ่มและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดที่หลากหลายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดตามสถานการณ์ แล้วเลือกและนำไปใช้ให้ตรงกับสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดได้ดีขึ้นตามที่ NCTM (2014 : 53) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานทางคณิตศาสตร์เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้และค้นหาวิธีการในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนสอดคล้องวรรณิสา เมืองโคตรและณัชชา กมล (2560 : 64) นักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ด้วยงานทางคณิตศาสตร์สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาได้ถูกต้อง ชัดเจน พร้อมทั้งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของเงื่อนไขที่กำหนดให้ในสถานการณ์ปัญหาได้ ส่วนการวางแผนในการแก้ปัญหา นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว และสามารถดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งสรุปคำตอบได้ถูกต้องครบถ้วน

สมรรถนะที่ 2 ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนมาข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนเองอย่างสมเหตุสมผลตามวัย นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น เนื่องจากสามารถใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่าย หาข้อสรุปในระดับที่สามารถเลือกใช้แนวทางในการนำความรู้เรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่ายที่ได้จากการเรียนรู้มาตัดสินใจปรับใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในชั้นปฏิบัติและยังสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ เช่น ไปเลือกซื้อสินค้าและบริการในสถานการณ์ใหม่ได้ถูกต้องจากขั้นปรับปรุงการเรียนรู้และนำไปใช้ แต่นักเรียนยังอธิบายเหตุผลว่าใช้ข้อมูลส่วนใดในการตัดสินใจ โดยครูต้องใช้คำถามกระตุ้นคิดและเป็นคำถามปลายเปิดหรือคำถามนำทางเพื่อให้นักเรียนได้แสดงแนวคิดของตนเองสอดคล้องกับ กษมา เกิดประสงค์ (2560 : 2121-2137) กล่าวว่าการพัฒนาสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการให้เหตุผลของเน้นการใช้คำถามกระตุ้นการคิด การให้เหตุผลของนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้นและยังเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองที่ทำให้ทราบข้อบกพร่องของตนเองว่า มีประเด็นใดบ้างที่ยังไม่เข้าใจ อีกทั้งยังต้องออกแบบงานทางคณิตศาสตร์ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนหาข้อสรุปที่อธิบายความคิดของตนเองอย่างสมเหตุสมผลตามวัย สอดคล้องกับ นิราวรรณ หมูธรรมไชยและณัชชา กมล (2560 : 135-146.) กล่าวว่างานทางคณิตศาสตร์ออกแบบโดยครูผู้สอนลักษณะของงานทางคณิตศาสตร์เน้นให้ผู้เรียนให้เหตุผลเพื่ออธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์ในการหาข้อสรุปหรือคำตอบของงานทางคณิตศาสตร์

สมรรถนะที่ 3 ใช้ศัพท์สัญลักษณ์แผนภูมิแผนภาพอย่างง่าย ๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับวัยเนื้อหาและสถานการณ์ นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น พบว่านักเรียนสามารถอ่านและเขียน ศัพท์ สัญลักษณ์ แผนภูมิแผนภาพ สามารถสื่อสารได้ตอบใน

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเงินและบันทึกรายรับรายจ่ายในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องจากลงมือปฏิบัติ และ
ขั้นสรุปจากการได้นำเสนอและอภิปราย สามารถออกมาเขียนบนกระดานได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนทาง
คณิตศาสตร์ หรือสามารถออกมาพูดอธิบายแนวคิดของกลุ่มให้เพื่อนเข้าใจได้ จากวงจรปฏิบัติการแรกนักเรียน
จะนั่งเงียบๆ ไม่กล้าที่จะพูดคุยกันเพราะกลัวที่จะตอบผิดหรือคิดว่าตนเองนั้นเรียนไม่เก่งวิชาคณิตศาสตร์ จึงให้
เพื่อนที่เรียนดีกว่าคิดแก้ปัญหาเอง ซึ่งหลังจากที่ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิดของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้แสดง
ความคิดของตนเองออกมา โดยเลือกใช้คำถามที่ท้าทายความคิดของนักเรียน ทั้งที่เป็นระดับง่ายและยากตาม
ความเหมาะสมของความรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละคน สอดคล้องกับอัมพร ม้าคนอง (2553 : 50)
ที่กล่าวว่าการให้นักเรียนได้อธิบายชี้แจงความรู้ที่ได้รับจะช่วยให้ให้นักเรียนได้ทบทวนการทำงานเพื่อสะท้อน
ความคิดของตน และที่สำคัญคือ นักเรียนจะได้สรุปหรือตัดสินใจความต้องการของสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองมากกว่าที่
จะเชื่อตามที่ครูบอกหรือตามที่หนังสือเขียนไว้และสอดคล้องกับ Mumme and Shepherd (1993 : 9-11) ที่
กล่าวว่าการให้โอกาสนักเรียนได้เขียนสื่อสารแนวคิดและฝึกเขียนแสดงแนวคิดของตนเอง เป็นการส่งเสริม
ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการเขียนของนักเรียน และยังทำให้นักเรียนเห็นว่าการเขียน
เป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการทางคณิตศาสตร์

สมรรถนะที่ 4 อธิบายความรู้และหลักการทางคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ
ที่ตนเองพบในชีวิตจริงได้อย่างมีเหตุผลตามวัย นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น พบว่านักเรียนสามารถ
อธิบายความรู้และหลักการเรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่ายเชื่อมโยงกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่
ตนเองพบในชีวิตประจำวันได้จากขั้นปฏิบัติ และขั้นสรุปที่ให้นักเรียนอธิบายการเลือกซื้อสินค้าและบริการใน
ราคาถูกได้ และนักเรียนบางส่วนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์เดิมกับความรู้คณิตศาสตร์ใหม่ได้ใหม่
เนื่องจากนักเรียนเรียนแล้วลืมและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันในระดับชั้นประถมศึกษายังมีน้อย ครูก็ช่วย
ให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์อย่างมีคุณภาพ โดยอาจจะทำใบสรุปความรู้ สมุดเล่มเล็ก หนังสือมีชีวิต เป็นต้น
เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้พื้นฐานสอดคล้อง คอภิญญา ทศละมัย, อังกูร หวังวงศ์ชัย และวิราวรรณ ชินวิริย
สิทธิ์ (2559 : 53) ครูควรมีการทบทวนความรู้ในบทเรียนหลังเรียนจบบทเรียนเรื่องนั้น ๆ ทุกครั้ง ซึ่งครูผู้สอน
อาจจัดทำบทเรียนในรูปของสื่อมัลติมีเดียเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาเพื่อแนวทางในการ
พัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

สมรรถนะที่ 5 คิดในใจในการบวกลบคูณหารได้อย่างคล่องแคล่ว่องไวแม่นยำเพื่อแก้ปัญหาทาง
คณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เกิดการพัฒนาด้านนี้เนื่องจาก
นักเรียนส่วนใหญ่มีมีโน้ตคณิตศาสตร์ที่คลาดเคลื่อน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากพื้นฐานความรู้การบวก การ
ลบ การคูณ และการหาร และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ไม่ชอบแสดงแนวคิดของตนเองมักเรียนรู้โดย
เป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ ไม่ลองพยายามทำกิจกรรมด้วยตนเองและขอคำแนะนำจากผู้สอนหรือเพื่อนกลุ่มเก่ง
ผู้สอนควรใช้คำถามกระตุ้นนักเรียนรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดทันที นอกจากนี้พบว่า

นักเรียนส่วนใหญ่สามารถแสดงแนวคิดผ่านการตอบคำถามผ่านการพูดและการเขียนได้อย่างหลากหลายขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มที่มีสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง โดยผู้สอนให้คำแนะนำด้วยคำถามปลายเปิดผู้สอนควรใช้งานทางคณิตศาสตร์กระตุ้นนักเรียนรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิด ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนแนวคิดกันในกลุ่มตามที่ นักสสร แก้วมีชัย และสิรินภา กิจเกื้อกูล (2563 : 180-190) ได้กล่าวว่า นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มที่มีสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง โดยผู้สอนให้คำแนะนำด้วยคำถามปลายเปิด ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนแนวคิดกันในกลุ่ม ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถด้านความคิดคล่องมากขึ้นและตามที่ Henningsen and Stein (1997 : 524-549) ได้กล่าวว่า งานทางคณิตศาสตร์จะช่วยกระตุ้นการเข้าร่วมในการแสดงแนวคิดและทักษะเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ นำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนควรออกแบบสถานการณ์ปัญหาตามลักษณะของงานทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 ลักษณะในงานทางคณิตศาสตร์ภายใต้สถานการณ์ปัญหาเดียวกันหรือบริบทเดียวกันจะช่วยให้แก่นักเรียนได้นำแนวคิดที่ได้จากงานที่ใช้ความรู้ความจำและงานที่ใช้ขั้นตอนไปต่อยอดทางสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ในการทำงานที่ซับซ้อน เช่น งานในระดับที่มีความเชื่อมโยงในชีวิตจริงที่ต้องนำความรู้หรือประสบการณ์ด้านอื่น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยและพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณอย่างคล่องแคล่วไว้วางใจแม่นยำเพื่อแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญในระดับชั้นที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกษมา เกิดประสงค์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ)*. 10 (3), 2121-2137

- นภัสสร แก้วมีชัย และสิรินภา กิจเกื้อกูล (2563). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนและจำนวนคละ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 36 (1), 180-190.
- นิรารวรรณ หมูธรรมไชย และ ณัชชา กมล. (2560). การส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยใช้งานทางคณิตศาสตร์: การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์*. 22 (2), 135-146.
- วรรณิสสา เมืองโคตร และณัชชา กมล. (2560). การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้งานทางคณิตศาสตร์. *รายงานการประชุมวิชาการทางคณิตศาสตร์ ครั้งที่ 22*. 2-4 มิถุนายน 2560. โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว
- ศอภิญญา ทศละมัย, อังกูร หวังวงศ์ชัย และ วิรารวรรณ ชินวิริยสิทธิ์. (2559). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5. *รายงานการประชุมวิชาการทางคณิตศาสตร์ ครั้งที่ 22*. 2-4 มิถุนายน 2560. โรงแรมโลตัสปาง สวนแก้ว
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับประถมศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคมคม 2564. แหล่งที่มา <https://www.scimath.org/ebook-mathematics/item/8378-2560-2551>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตร ฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา*. นนทบุรี : 21 เซ็นจูรี กำจัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *คู่มือการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2564). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน(NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://180.180.244.48/NT/ExamWeb/FrLogin.aspx>
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2557). *การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่คทางสำหรับครูศตวรรษที่ 21*. เพชรบูรณ์: จุลลติ การพิมพ์.
- อัมพร ม้าคนอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Cai, J. & Lester, F.K. (2010). *Why is teaching with problem solving important to student learning*. Reston, VA: National Council of Teaching of Mathematics
- Henningsen, M. & Stein, M. K. (1997). *Mathematical Tasks and Student Cognition: Classroom-Based Factors That Support and Inhibit High-Level Mathematical Thinking and Reasoning*. Journal for Research in Mathematics Education. 28 (5), 524-549.
- Mumme, J., & Shepherd, N. (1993). *Communication in mathematics*. In *Implementing the K-8 curriculum and evaluation standard*. Virginia: NCTM.
- Santoro, A. M. (2004). *The Academic Value of Hands – on Craft Project in School*. New York: n.p.
- Stein, M. K. , Smith, M. S. , Henningsen, M. and Silver, E. A. (2000). *Implementing standards based mathematics instruction: A casebook for professional development*. New York: Teachers College Press.
- The National Council of Teachers of Mathematics. (2014). *Implement Tasks That Promote Reasoning and Problem Solving, Principles to Actions: Ensuring Mathematical Success for All Produced*. VA: NCTM.

แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน

กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง

The Development of Environment Learning of the Learner : A Study in Long Industrial and Community Education College

เกษมสันต์ ยะตินันท์

พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และ ชัชภูมิ สีชมพู่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Kasemsan Yatinant,

Phimphaka Thammasit and Chatphum Sichomphoo

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: martpopular@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น หาแนวทางการพัฒนา และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง รวม 196 คน ระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ศึกษาพิเศษ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนนักศึกษา รวม 12 คน และระยะที่ 3 ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษา และครู รวม 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านกายภาพ และด้านจิตวิทยา ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็น ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกายภาพ รองลงมา คือ ด้านจิตวิทยา และด้านสังคม ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ วิทยาลัยปรับปรุงระบบไฟฟ้าภายในห้องเรียนใหม่ ระดมทรัพยากรเพื่อนำมาพัฒนา สนามกีฬาและพื้นที่นันทนาการให้ใช้งานได้ปกติ จัดสวนหย่อมให้มีความร่มรื่น มีที่นั่งเพียงพอ และมีแหล่งน้ำ

* วันที่รับบทความ: 13 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 1 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 13, 2022; Revised: June 1, 2022; Accepted: June 6, 2022

ดื่มไว้ให้บริการ สร้างศาลาหรือมุนั่งเล่นเพิ่มขึ้นในบริเวณรอบ ๆ และอาคารต่าง ๆ 2) ด้านจิตวิทยา วิทยาลัย
เพิ่มจำนวนของถังขยะตามสถานที่ต่าง ๆ ทัวบริเวณวิทยาลัย กำหนดมาตรการทิ้งขยะ จัดทำโครงการปรับปรุง
อาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัยต่อนักเรียนนักศึกษา จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับปรับปรุง
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา
สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และ 3) ด้านสังคม วิทยาลัยจัดประชุมผู้ปกครองโดยมีการแบ่งแต่ละ
ระดับชั้นแต่ละสาขาวิชาให้ครูที่ปรึกษา นักเรียนนักศึกษาและผู้ปกครองได้พบปะพูดคุยกันเพื่อเป็นเครือข่ายใน
การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มอบหมายให้นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้จัดกิจกรรมด้วยตนเอง ให้นักเรียนนักศึกษา
ร่วมแสดงความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครูจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นแบบ
โครงงานเป็นฐาน

3. ความเหมาะสมของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง
ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านจิตวิทยา และด้าน
กายภาพ ตามลำดับ ส่วนความเป็นไปได้ ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจิตวิทยา
รองลงมา คือ ด้านสังคม และกายภาพ ตามลำดับ

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวทางแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลองที่มีความเป็นไปได้ นำเสนอต่อฝ่ายงานแผนและความร่วมมือเพื่อจัดทำโครงการ
พัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของวิทยาลัยการอาชีพลองในปีการศึกษาถัดไป

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบันและความต้องการ; การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้; แนวทางการพัฒนา
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

Abstracts

This research the objective is to study the current condition. Necessary needs find development approaches and assess the suitability and feasibility of approaches for the development of environment learning of the learner in long industrial and community education college. The sample group was divided into 3 phases: Phase 1 was the director, the deputy director, the teacher, the school committee. and students Long Vocational College, a total of 196 people. Phase 2 is the Director, Deputy Director of Supervisory Education, Teachers, Educational Institutions Committee. and students, a total of 12 people, and the third phase is the director, deputy director The educational institute committees and teachers consisted of 53 people. The research instruments were questionnaires and group discussion forms. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results of the research found that

1. The present condition and learning environment of students of the Long Vocational College, including 3 aspects, were at a moderate level. The aspect with the highest mean was social aspect, followed by physical aspect and psychological aspect, respectively. The need for

necessity as a whole of the three aspects was at a high level. The aspect with the highest mean was physical aspect, followed by psychological and social aspect, respectively.

2. Approaches for developing learning environment for students of Long Vocational College in 3 aspects: 1) Physical aspect: The college renovated the electrical system inside the classroom. mobilize resources for the development of sports fields and recreation areas to function normally Make the garden have shade. have enough seats And there is a source of drinking water available. Build more gazebos or sitting corners in the surrounding areas and buildings 2) Psychologically, the college has increased the number of bins at various locations around the college grounds. set waste disposal measures Make a project to improve the building to be safe for students. Allocate enough budget to improve the learning environment. encouraging teachers to use learning resources in learning management so that students can build knowledge by themselves; Students and parents meet to form a network to exchange information. Assign students to organize activities by themselves. Ask students to share their opinions on the format of various activities. Teachers manage learning in an active learning style, emphasizing a project-based model.

3. The appropriateness of the learning environment management approach of the students of the College of Professional Studies overall in 3 aspects was at a very good level. The highest mean was social aspect, followed by psychological and physical aspects, respectively. As for the likelihood, the overall picture of the three aspects was at a good level. The highest mean was psychological, followed by social and physical, respectively.

Research results mentioned above researcher has adopted a possible approach to the development of environment learning of the learner in long industrial and community education college. Present to the Planning and Cooperation Department to develop a project to the development of environment learning of the learner in long industrial and community education college in the next academic year.

Keywords: Current Conditions and Needs; Learning Environment Management; Learning Environment Development Guidelines.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 55) ได้ให้ความหมายถึงการจัดการเรียนรู้ดังนี้ หมวด 4 มาตรา 24 (5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ให้ผู้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้เรียน ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพเต็มศักยภาพ และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข ดังที่ จิราพร เครือแวงมน (2562 : 16) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน

สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตาม เป้าหมายขององค์กร ดังจะเห็นได้ว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา อย่างมีคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ว่าด้วย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้อง มุ่งเน้นทั้งคุณภาพและมาตรฐาน สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตาม มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ.2561 โดยมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษสถานศึกษา

วิทยาลัยการอาชีพลอง เป็นสถาบันการศึกษาด้านอาชีพในท้องถิ่น โดยมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการ สอนในระดับ ปวช. และ ปวส. อีกทั้งยังมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของหลักสูตรระยะสั้นและ หลักสูตรสร้างอาชีพที่ให้ผู้สนใจสมัครเรียน โดยจะมีการจัดการเรียนรู้ภายในวิทยาลัยและออกไปให้บริการ ชุมชนด้วย (รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยการอาชีพลอง : 2563 : 7) ได้กล่าวถึง จุด ที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา ให้วิทยาลัยการอาชีพลอง มีการบริหารจัดการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งการเรียนรู้ โรงฝึกงาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการใช้งานของผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และ ผู้เรียน จากผลการประเมินตนเองวิทยาลัยการอาชีพลองได้มีการวางแผนและคุุบริบท เนื่องด้วยความที่มีพื้นที่ ของวิทยาลัยที่กว้างขวาง สิ่งอำนวยความสะดวกมีน้อย เช่น ห้องน้ำ ตู้กดน้ำ ระยะห่างระหว่างโรงอาหารและ ตึกเรียน การจัดสรรพัฒนาไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ ทำให้การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมไม่ ครอบคลุมทั่วถึง อีกทั้งยังขาดแหล่งเรียนรู้ภายในที่ทันสมัย และจำนวนแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่มีจำกัดไม่เข้ากับ ประสบการณ์ที่จะเป็นตัวเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งในยุคปัจจุบันที่มีเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้ต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยจากโรค รวมไปถึงการจัดการสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนให้รองรับจำนวนผู้เรียนตามข้อกำหนดของกรมควบคุม โรคติดต่อ อีกทั้งการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเกิด กระบวนการการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษาของวิทยาลัยการ อาชีพลอง

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในวิทยาลัยการอาชีพลองจึงเล็งเห็นความสำคัญของการ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่จะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นจุดที่สถานศึกษาควรพัฒนา จึง สนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน และการบริหารงาน ของวิทยาลัยการอาชีพลอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบ R & D (Research and Development) ในรูปแบบผสมผสาน (Mixed Method) คือ เริ่มการดำเนินงานด้วยกระบวนการวิจัย บนพื้นฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จากผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อจากนั้นดำเนินการจัดกระบวนการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และทำการเก็บข้อมูลความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เข้าร่วมด้วยพื้นฐานการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน ครู จำนวน 35 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง และนักเรียนนักศึกษา จำนวน 143 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนในแต่ละสาขาวิชา หลังจากนั้นจึงสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) รวมทั้งหมด 196 คน

ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ตัวแทนครูที่เป็นหัวหน้าแผนกวิชา จำนวน 4 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนนักเรียนระดับชั้น ปวช. จำนวน 1 คน และตัวแทนนักศึกษาระดับชั้น ปวส. จำนวน 1 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือก รวม 12 คน

ระยะที่ 3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน ครู จำนวน 35 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน รวมทั้งหมด 53 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเรียงลำดับการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง ในหลาย ๆ ลักษณะ ทั้งเป็นแบบ QR code และแบบลิงค์ Google Form (<https://forms.gle/bBdkB117zxSkbN526>) โดยนำลำดับสภาพปัจจุบันและความต้องการมาหาค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) แล้วเลือกค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับของแต่ละด้าน เพื่อมาหาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง

2.2 การหาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group) จากกลุ่มเป้าหมาย นำความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับของแต่ละด้าน มาจัดทำข้อคำถาม ซึ่งเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง

2.3 การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง โดยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพลอง จากแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปเก็บจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา โดยทำแบบสอบถามในหลาย ๆ ลักษณะ ทำเป็น แบบ QR code และแบบลิงค์ Google Form (<https://forms.gle/tVRsi4HeKV8bM5Tk7>)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอค่าสถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์หาค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI)

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงวิทยาลัยการอาชีพลอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ พร้อมแจ้ง link ของ Google forms ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการอาชีพลอง และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย

2. จัดการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง

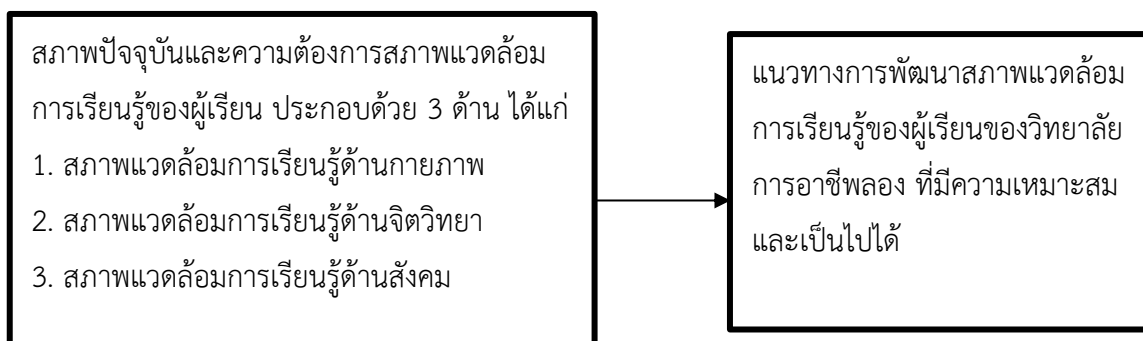
4.3 แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้

1. จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ พร้อมแจ้ง link ของ Google forms ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการอาชีพลอง และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง มีกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านจิตวิทยา และด้านสังคม ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ของผู้เรียนวิทยาลัยการ อาชีพลอง	สภาพปัจจุบัน (D)			ความต้องการ (I)			ความต้องการ จำเป็น (PNI modified)	
	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปล ผล	(I-D)/D	ลำดับ
1. ด้านกายภาพ	2.759	0.273	ปาน กลาง	4.219	0.606	มาก	0.529	1
2. ด้านจิตวิทยา	2.756	0.271	ปาน กลาง	4.206	0.621	มาก	0.526	2
3. ด้านสังคม	2.766	0.296	ปาน กลาง	4.193	0.637	มาก	0.516	3
โดยภาพรวม	2.761	0.280	ปาน กลาง	4.206	0.622	มาก	0.524	-

จากตารางที่ 1 ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.761$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านสังคม ($\bar{x}=2.766$) รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านกายภาพ ($\bar{x}=2.759$) และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยา ($\bar{x}=2.756$) ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็น ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.206$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้าน กายภาพ ($\bar{x}=4.219$) รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยา ($\bar{x}=4.206$) และสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ด้านสังคม ($\bar{x}=4.193$) ตามลำดับ

2. ผู้วิจัยนำค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1-3 ของการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ของผู้เรียน ทั้ง 3 ด้าน มาศึกษาหาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพ ลอง ดังตารางที่ 2 ดังนี้

อันดับ	แนวทาง
ด้านกายภาพ	
1. แนวทางการพัฒนาห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ	- การปรับปรุงระบบไฟฟ้าภายในห้องเรียนใหม่ - ติดตั้งหลอดไฟเพิ่ม - เปลี่ยนเป็นหลอด LED - ทาสีห้องใหม่ให้เป็นสีสว่าง สะท้อนแสงได้ดี
2. แนวทางการพัฒนาพื้นที่ในการจัดกีฬาและนันทนาการอยู่ภายใน	- จัดทำผ้าป่าเพื่อพัฒนาสนามกีฬาและนันทนาการ - จัดสรรพื้นที่ของสนามกีฬาและนันทนาการใหม่ - ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด เช่น หลอดไฟสปอนต์ไลท์ที่ส่องช่วงหัวค่ำที่เสียไป เสาโกลที่เป็นสนิม - จัดพื้นที่ให้สามารถเล่นกีฬาและนันทนาการได้หลากหลายพร้อม ๆ กัน
3. แนวทางการพัฒนาการจัดสถานที่เพื่อให้ได้พักผ่อนเพียงพอและเหมาะสม	- จัดระเบียบสวนหย่อมให้ร่มรื่น มีที่นั่งเพียงพอ มีแหล่งน้ำดื่มที่สะอาด - มีศาลาหรือมุมให้นั่งเล่นเพิ่มขึ้นตามอาคารต่าง ๆ
ด้านจิตวิทยา	
1. แนวทางการพัฒนาการกำหนดมาตรการรักษาความสะอาดและความปลอดภัย	- จัดทำถังขยะตามจุดต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น - ตั้งมาตรการการทิ้งขยะ โดยการแยกขยะเป็นประเภท - การติดตั้งกล้องวงจรปิดในวิทยาลัยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ - การซ่อมแซมโรงรถมอเตอร์ไซด์ของนักเรียนนักศึกษาให้มีความปลอดภัย - มีโทษของการทิ้งขยะไม่เป็นที่หรือการทำลายทรัพย์สินของวิทยาลัยและของผู้อื่น - จัดทำโครงการซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัยตลอด
2. แนวทางการพัฒนาการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาและบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา	- การจัดสรรงบประมาณให้พอเพียง และลำดับความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่ควรจะพัฒนาก่อน-หลัง ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาที่เป็นไปอย่างเหมาะสม - รวบรวมปัญหาของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่าง ๆ มาเข้าที่ประชุมเพื่อการจัดสรรงบประมาณ และการลำดับก่อน-หลัง

อันดับ	แนวทาง
3. แนวทางการพัฒนาครูให้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้นักเรียนนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	- ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และติดตามผลของการอบรมของครู ว่ามีการพัฒนาจัดการการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ - ให้ครูเพิ่มเติมแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา สามารถสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองได้ - ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางสถานที่และจิตใจ ให้นักเรียนนักศึกษาสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่
ด้านสังคม	
1. แนวทางการพัฒนาให้ครู นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	- การจัดประชุมผู้ปกครอง โดยมีการแยกให้ครูที่ปรึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ได้พบปะพูดคุยกันแยกออกไป เพื่อจะได้เข้าถึงปัญหาหรือเรื่องที่ครูที่ปรึกษาต้องการจะแจ้งเกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษาโดยตรงให้ผู้ปกครองทราบ - ให้ครูติดต่อกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ - การเยี่ยมบ้านนักเรียนนักศึกษาอย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง - การจัดกลุ่มของผู้ปกครองเพื่อเป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูล
2. แนวทางการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาความสามารถให้สูงขึ้น	- ให้นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้จัดกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น งานวันไหว้ครู ให้นักเรียนนักศึกษาที่เป็นองค์การวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัด โดยมีตัวแทนจากนักเรียนนักศึกษาระดับต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการจัดสถานที่ ออกแบบกำหนดการทางวิทยาลัยทำหน้าที่สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น - ให้นักเรียนนักศึกษาร่วมออกความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มที่กิจกรรมของสาขาวิชาก่อน เพื่อปลูกฝังการกล้าแสดงออกและกระบวนการคิดวิเคราะห์
3. แนวทางการพัฒนาครูให้เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาซักถามหรือแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้	- ให้ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบครูเป็นโค้ช - ส่งครูไปอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบ PBL เพื่อเพิ่มทักษะในการตั้งคำถามของครู ที่เป็นแบบอย่างในการตั้งคำถามของนักเรียนนักศึกษา

3. ผลการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพลอง	ความเหมาะสม (S)			ความเป็นไปได้ (P)		
	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปลผล
1. ด้านกายภาพ	4.746	0.224	ดีมาก	4.120	0.296	มาก
2. ด้านจิตวิทยา	4.772	0.206	ดีมาก	4.278	0.320	มาก
3. ด้านสังคม	4.780	0.223	ดีมาก	4.226	0.294	มาก
โดยภาพรวม	4.766	0.218	ดีมาก	4.208	0.304	มาก

จากตารางที่ 3 ความเหมาะสมของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}=4.193$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคม ($\bar{x}=4.193$) รองลงมา คือ ด้านจิตวิทยา ($\bar{x}=4.193$) และด้านกายภาพ ($\bar{x}=4.193$) ตามลำดับ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดี ($\bar{x}=4.193$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจิตวิทยา ($\bar{x}=4.193$) รองลงมา คือ ด้านสังคม ($\bar{x}=4.193$) และด้านกายภาพ ($\bar{x}=4.193$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลอง เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ ด้านสังคม ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการที่จะพัฒนาเรื่องให้ครู นักเรียนนักศึกษาและผู้ปกครองได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาความสามารถให้สูงขึ้น และครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาซักถามหรือแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่าง ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่ทำให้เกิดความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียน มีผลมาจากความสัมพันธ์ที่มีระหว่าง ครู นักเรียน และผู้ปกครองกล่าวคือคุณภาพของความสัมพันธ์และการให้ความสนับสนุนร่วมมือกันมีผลต่อระดับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนเนื่องมาจากสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้และมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้านการเรียน (ศราวุธ บุญปลอด, 2562 : 19-20) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรชिरา อนุบุตร (2561 : 59) ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สภาพการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคม ให้สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้การช่วยเหลือเกื้อกูลในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับครู และสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน

2. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพลองทั้ง 3 ด้าน ผู้วิจัยนำประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญในแต่ละด้านมาอภิปรายดังนี้

2.1 ด้านกายภาพ พบว่า วิทยาลัยปรับปรุงระบบไฟฟ้าภายในห้องเรียนใหม่ เช่น เปลี่ยนสายไฟและสวิตช์ไฟใหม่ เพื่อให้แสงสว่างเพียงพอและป้องกันอันตรายจากไฟฟ้ารั่ว ติดตั้งหลอดไฟภายในห้องเรียนเพิ่มขึ้น จากเดิมที่มีห้องละ 2 ดวง เพิ่มเป็น 4 ดวง เปลี่ยนหลอดไฟเป็นหลอด LED เพื่อให้ประหยัดค่าไฟฟ้าและให้แสงสว่างที่มากขึ้น เป็นต้น ระดมทรัพยากรเพื่อนำงบประมาณมาพัฒนาสนามกีฬาและพื้นที่นันทนาการ เช่น จัดงานผ้าป่าสามัคคี เป็นต้น จัดระเบียบพื้นที่สนามกีฬาและนันทนาการใหม่ เช่น การตีเส้นสนามฟุตบอลใหม่ ให้สามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด เช่น หลอดไฟสปอร์ตไลท์ที่ส่องสว่างช่วงหัวค่ำที่เสียไป และเสาประตูฟุตบอลที่เป็นสนิม เป็นต้น หาพื้นที่เพื่อแบ่งพื้นที่มาจัดทำสถานที่เล่นกีฬาและนันทนาการได้หลากหลายประเภทพร้อมกัน จัดสวนหย่อมให้มีความร่มรื่น มีที่นั่งเพียงพอและมีแหล่งน้ำดื่มไว้ให้บริการ และสร้างศาลาหรือมุนั่งเล่นเพิ่มขึ้นในบริเวณรอบ ๆ และอาคารต่าง ๆ ทั้งนี้ เป็นเพราะการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพภายในห้องเรียนและบริเวณภายในสถานศึกษา มีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสภาพปัจจุบัน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร เครือแวงมน (2562 : 16) ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า ด้านกายภาพ มีแนวทางการพัฒนา คือ จัดให้มีระบบสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวกและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน เช่น ไฟฟ้า น้ำดื่ม น้ำใช้ จัดสภาพบริเวณโรงเรียน เช่น ถนน สวนหย่อม สนามให้มีความสะอาด สวยงาม มีแปลงไม้ดอก ไม้ประดับ มีการแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบชัดเจนเพื่อให้นักเรียน จัดสถานที่สำหรับทำกิจกรรม เช่น สถานที่สำหรับกิจกรรมออกกำลังกายเพียงพอสำหรับเล่นกีฬาเกือบทุกชนิดเหมาะสมสำหรับนักเรียน และมีบุคลากรภายนอก ชุมชน มาขอใช้สนามในการเล่นกีฬาหลายประเภท สถานที่มีความร่มรื่น เหมาะสำหรับพักผ่อน จัดสภาพแวดล้อมของอาคารเรียน ห้องเรียนและห้องพิเศษอย่างเป็นสัดส่วนมีความสะอาด เรียบร้อย เพียงพอและเอื้อต่อบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน จัดสภาพอาคารเรียนและห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม ไม่ร้อนอบอ้าว อากาศถ่ายเทได้ดี สีแสงสว่างเพียงพอ เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน จัดโต๊ะ เก้าอี้ จัดเก็บขยะมูลฝอยและกำจัดของเสียต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยการจัดตั้งธนาคารขยะ นักเรียนช่วยเก็บและคัดแยกขยะแล้วนำไปขาย

2.2 ด้านจิตวิทยา พบว่า วิทยาลัยเพิ่มจำนวนของถังขยะตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วบริเวณวิทยาลัย กำหนดมาตรการทิ้งขยะ เช่น ให้แยกประเภทของขยะ เพื่อลดเวลาคัดแยกขยะในตอนเก็บขยะ เป็นต้น ติดตั้ง ถังขยะปิดภายในวิทยาลัยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซ่อมแซมโรงรถจักรยานยนต์ของนักเรียนนักศึกษาให้มีความปลอดภัย เช่น ซ่อมหลังคาโรงรถที่แตก และทางเข้าโรงรถที่ชำรุด เป็นต้น กำหนดบทลงโทษผู้ที่ทำลายทรัพย์สินของวิทยาลัยและของผู้อื่น จัดทำโครงการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัยต่อนักเรียน นักศึกษา จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยเรียงลำดับความสำคัญที่ใช้เกณฑ์ว่าสภาพแวดล้อมนั้นสอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา รวบรวมปัญหาของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลไปใช้จัดลำดับความสำคัญและจัดสรรงบประมาณ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยการอบรม และติดตามผลว่ามี การนำเอาความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ให้ครูแนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองได้ และครูจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านสถานที่และจิตใจ ให้ นักเรียน นักศึกษาสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างเต็มความสามารถ เพราะสะดวกสบายและความปลอดภัยทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการเรียนรู้จะลดลง เมื่อมีความเครียดความกังวล ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อให้ ไม่ขัดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับความสะอาดของวิทยาลัย การรักษาความปลอดภัยของนักเรียนนักศึกษา การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม และการพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยทั้งทางกายและทางจิตใจ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวานนท์ วงษ์ พล (2560 : 57) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของ นักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การจัดการ สภาพแวดล้อมด้านจิตวิทยา ให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกสบาย ปลอดภัย ในทุก ๆ ด้านและโรงเรียนควร จัดการให้บริการแก่ผู้เรียนได้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เช่น การบริหารอาหารกลางวัน การ จัดบริการเกี่ยวกับสุขอนามัย การจัดบริการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน การจัดห้องดนตรีสากล การจัด สหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน การจัดบริการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การจัดบริการเกี่ยวกับการเงิน ความรู้ด้าน อื่น ๆ นอกเหนือจากห้องเรียนและอื่น ๆ แก่นักเรียน เป็นต้น

2.3 ด้านสังคม พบว่า วิทยาลัยจัดประชุมผู้ปกครอง โดยมีการแบ่งแต่ละระดับชั้นแต่ละสาขาวิชา ให้ครูที่ปรึกษา นักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครอง ได้พบปะพูดคุยกัน จะได้เข้าถึงปัญหาหรือเรื่องที่ครูต้องการ แจ้งเกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษาโดยตรงกับผู้ปกครอง ให้ครูติดต่อกับผู้ปกครองโดยตรงอย่างสม่ำเสมอ จัดให้ครู เยี่ยมบ้านนักเรียนนักศึกษาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จัดกลุ่มของผู้ปกครองตามสาขาวิชาเพื่อเป็นเครือข่ายใน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มอบหมายให้นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้จัดกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น งานไหว้ครู ให้

นักเรียนนักศึกษาที่เป็นองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำ โดยมีตัวแทนจากนักเรียน นักศึกษาสาขาต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรม และทางวิทยาลัยทำหน้าที่สนับสนุนงบประมาณและ ทรัพยากร ให้นักเรียนนักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มที่กิจกรรมของแต่ละสาขาวิชา เพื่อปลูกฝังการกล้าแสดงออกและกระบวนการคิดวิเคราะห์ ให้ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบ **Active Learning** เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ และมอบหมายให้ครูเข้าร่วมการอบรมการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นฐาน เนื่องจากนักเรียนนักศึกษาจะต้องทำโครงงานเพราะเป็นเกณฑ์ของการสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ เป็นเพราะความสำคัญของการเรียนรู้มีหลักการจากความรู้และทักษะของครูและผู้อุปถัมภ์ ต้องติดตามความก้าวหน้า ในการเรียนของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนทักษะของตนเองผ่านการทำกิจกรรมจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความ ต้องการจำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตตานันท์ สุพรรณอินทร์ (2560 : 110) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนา แนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 19 พบว่า ด้านสังคม มีแนวทางได้แก่ 1) ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ส่งเสริมให้ ครูสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เต็มไปด้วยความรัก และความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน

3. จากการศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยการ อาชีพพลอง ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านจิตวิทยา และด้านกายภาพ ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของ ผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพพลอง ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจิตวิทยา รองลงมา คือ ด้านสังคม และกายภาพ ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะผู้เกี่ยวข้องพิจารณาว่าการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นแนวทางที่เป็นไปได้ ทำให้เกิดความปลอดภัยในการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพัฒนาด้านกายภาพและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ บุญปลอด (2562 : 98) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใน สถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน ($\bar{x} = 4.64$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนว ทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหาร ($\bar{x} = 4.44$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพลอง ด้านสังคมอยู่ในลำดับที่ 1 ดังนั้นวิทยาลัยการอาชีพลองควรมีโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครองเด็ก ชุมชน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การจัดประชุม ผู้ปกครอง โดยมีการแยกให้ครูที่ปรึกษา นักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครอง ได้พบปะพูดคุยกันแยกออกไป เพื่อจะได้เข้าถึงปัญหาหรือเรื่องที่ครูที่ปรึกษาต้องการจะแจ้งเกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษาโดยตรงให้ผู้ปกครองทราบ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าด้านสังคมมีค่าดัชนีความสำคัญความจำเป็นในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพลอง อยู่ในลำดับที่ 1 ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพลอง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จิตตานันท์ สุพรรณอินทร์. (2559). การพัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. วารสารบัณฑิตศึกษา. 14 (4), 91-100.
- จิราพร เครือแวงมน. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ. (2563). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยการอาชีพลอง.แพร่ : วิทยาลัยการอาชีพลอง.
- ศราวุธ บุญปลอด. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครพนม.

- ศิวานนท์ วงษ์พล. (2560). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรชिरา อนุบุตร. (2561). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค **Think Talk Write** เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
**Learning management using Think Talk Write Learning Activities
techniques to improve Mathematical problem solving ability
for Mathayomsuksa 2 students**

ณัฐสุดา ไชยสีหา และ อัฐพล อินทะเสนา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Nutsuda Chaiseeha and Autthapon Intasena

Maharakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : 63010552005@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ ระหว่างก่อนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 44 คน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แบบคละความสามารถ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบอัตนัย 5 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูตรหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ และสถิติทดสอบที (t-test dependent sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.18/76.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และ S.D. เท่ากับ 0.08

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; เทคนิค Think Talk Write; ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstracts

The purpose of this research were 1) to develop lesson plans using Think Talk Write on Statistics for grade 8 (Mathayomsuksa 2) students with the efficiency 75/75 criteria. 2) To compare the ability to solve mathematical problems of grade 8 students using Think Talk Write on Statistics between before class and after class. 3) To study satisfaction of students towards Think Talk Write learning activity for grade 8 students. The samples were 44 students from Mathayomsuksa 2/3 at Kalasinpittayasan School in the academic year 2021, selected by cluster random sampling technique. The research instruments were as follows: 1) 5 lesson plans totaling 10 hours. 2) The subjective test to measure the ability to solve mathematical problems for 5 items. 3) The achievement test in the form of four-option multiple choice questions for 30 items. 4) The satisfaction of students questionnaire towards Think Talk Write learning activity for 10 items. The statistics used in the research were percentage, the average, standard deviation, formula of the efficiency of learning activity, and T-test dependent sample.

The results shown as follows: 1) The efficiency of lesson plans using Think Talk Write on Statistics for grade 8 students was 77.18/76.14, which meets the determined criteria. 2) The ability to solve mathematical problems of grade 8 students, using Think Talk Write technique on Statistics, in after class was higher than before class with the significantly different at the statistical level of .05. 3) The satisfaction of students towards Think Talk Write learning activity was at high level; the average is 4.01 and S.D. is 0.08.

Keyword : Learning management; Think Talk Write; solve mathematical problems

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยพัฒนาความคิดของมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังได้กล่าวไว้อีกว่าทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นที่จะต้องพัฒนา ได้แก่ความสามารถต่อไปนี้ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ (สถาบันส่งเสริม

การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560b : ออนไลน์) อีกทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ม้าคนอง ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์นั้นเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียนทุกคน เพราะวาทั้งความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์นั้นเป็นของคู่กัน เมื่อมีความรู้แล้วจำเป็นต้องมีทักษะจึงจะสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้น (อัมพร ม้าคนอง, 2554 : 65)

ปัจจุบันกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้คำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นนั้นคือการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านต่าง ๆ เช่น การแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ อีกทั้งยังได้กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 3 สาระ ได้แก่ จำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต และสถิติและความน่าจะเป็น เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีในสาระคณิตศาสตร์ที่จำเป็นพร้อมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา การสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ได้ สามารถเชื่อมโยงการให้เหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ตลอดจนการประกอบอาชีพ และมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน และการแก้ปัญหาย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 145)

จากการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติของโครงการ TIMSS หรือ โครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558 (Trends in International Mathematics and Science Study 2015, TIMSS 2015) เป็นโครงการที่สมาคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (International Association for the Evaluation of Educational Achievement; IEA) ดำเนินการร่วมกับประเทศสมาชิกเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ให้ความสำคัญในเนื้อหาวิชาและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเข้าใจในการแก้ปัญหา พบว่าผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยอยู่ในระดับต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 431 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการประเมินที่ 500 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560b : ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนส่วนใหญ่ในรายวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ต่ำ สังเกตได้จากคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากประจำปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 22.37 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.25 และในปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 23.03 จากคะแนนเต็มทั้งหมด 100 คะแนน และเกณฑ์ของ

ผลการทดสอบมีมาตรฐานขั้นต่ำที่คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50 ซึ่งจากคะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากปีการศึกษา 2560 – 2562 อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : ออนไลน์) ซึ่งจะเห็นได้ว่านักเรียนมีความบกพร่องในด้านความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหา การตีความคณิตศาสตร์ในสถานการณ์ต่าง ๆ

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ ผึกฝน และพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นในตนเอง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวทางในการคิดที่หลากหลาย รู้จักประยุกต์และปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหา และจะต้องทำความเข้าใจปัญหา คัดวิเคราะห์ วางแผนแก้ปัญหาและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงเหตุผลสมเหตุสมผลของคำตอบพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : ออนไลน์) อีกทั้ง อรยา ยูวะนะเตมีย ได้กล่าวว่าการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ คือการหาวิธีการหรือหาทางออกของปัญหาซึ่งอาจเป็นสถานการณ์หรือคำถามที่ผู้เรียนไม่มีความรู้หรือคุ้นเคยมาก่อนและไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ดังนั้นในการหาคำตอบจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหา สติปัญญา วางแผน ตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสม (อรยา ยูวะนะเตมีย, 2560 : 54) และเทคนิคการสอนที่จะทำให้ผู้วิจัยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น คือเทคนิค Think Talk Write ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาผ่านทางช่องทางการพูด และการเขียน โดยแนวความคิดนี้มีพื้นฐานมาจากการเข้าใจทางการเรียนทำให้ผู้เรียน คิด พูด และเขียนได้ (พัชรภรณ์ ทองนาค, 2559 : 54)

เทคนิค Think-Talk-Write เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่งที่นำมาประกอบการสอนเพื่อเน้นทักษะการคิด พูดและเขียน โดยคิดในประเด็นที่สงสัยหรือต้องการหาคำตอบ พูดแลกเปลี่ยนอภิปรายความคิดและเขียนข้อสรุปจากการอภิปราย เทคนิค Think-Talk-Write นอกจากช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนแล้วยังส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาได้ด้วย อีกทั้ง เดลี (Dila, 2012 : online) ได้กล่าวว่า เทคนิค Think Talk Write คือ เทคนิคที่ส่งเสริมทางด้านการคิดแก้ปัญหา การพูดและการเขียนอย่างคล่องแคล่ว เทคนิคนี้อยู่บนพื้นฐานของการเข้าใจในการเรียน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมทางด้านการคิดแก้ปัญหา ส่งเสริมให้นักเรียน คิด พูด แล้วสามารถเขียนออกมาได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมนต์วลีสิทธิ์ประเสริฐ (2560 : ออนไลน์) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงปัญหาในด้านการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ ระหว่างก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (OneGroup Pretest-Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มีจำนวน 15 ห้อง จำนวนนักเรียน 632 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 44 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบบคละความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สถิติ โดยใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้ง 5 แผน เท่ากับ 4.12 มีความเหมาะสมระดับมาก

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.60 มีค่าความยาก (P_E) ระหว่าง 0.34 - 0.50 มีค่าอำนาจจำแนก (D) ระหว่าง 0.43 - 0.55 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ผลปรากฏว่าแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00 มีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.20 - 0.49 มีค่าอำนาจจำแนก (B) รายข้อระหว่าง 0.26 - 0.71 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่เข้าเกณฑ์ และเลือกแล้ว 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งฉบับ ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ลักษณะของแบบวัดความพึงพอใจเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.2 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{cc}) อยู่ระหว่าง 0.39-0.78 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองครั้งนี้ ดังนี้

1. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยจัดการเรียนรู้ในรายวิชารายวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. จัดเตรียมนักเรียนก่อนดำเนินการสอน แนะนำวิธีการศึกษา พร้อมทั้งแจ้งจุดประสงค์และเงื่อนไขในการศึกษาให้กลุ่มทดลองทราบ

3. ขั้นก่อนสอน ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. ขั้นดำเนินการสอน ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง สถิติ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 5 แผน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ 10 ชั่วโมง

5. ขั้นหลังสอน เมื่อดำเนินการสอนครบตามจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว จึงดำเนินการทดสอบหลังเรียนนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง

สถิติ แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และใช้แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write

6. นำคะแนนหลังเรียนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการจัดกิจกรรมระหว่างเรียนและการทดสอบความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์

2. เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test dependent Sample)

3. ศึกษาคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค

Think Talk Write

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาจากโจทย์ นักเรียนคิดและทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาที่ครูกำหนดให้ (Think) จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน (Talk) และเขียนสรุป (Write) ปัญหาจากโจทย์

ขั้นที่ 2 การเลือกวิธีแก้ปัญหา นักเรียนคิดและทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาที่ครูกำหนดให้ (Think) จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน (Talk) และเขียนสรุป (Write) วิธีแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา นักเรียนคิดและทำความเข้าใจจากวิธีแก้ปัญหา (Think) จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน (Talk) และเขียนสรุป (Write) ขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 สรุปและตรวจคำตอบ นักเรียนคิดและทำความเข้าใจจากขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา (Think) จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน (Talk) และเขียนสรุป (Write) ผลและตรวจคำตอบ

ตัวแปรตาม

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
2. ความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สถิติ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	<i>S.D.</i>	ร้อยละ
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)	100	77.18	3.17	77.18
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)	80	60.91	5.02	76.14
ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 77.18/76.14				

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพด้านการบวนการ (E_1) เท่ากับ 77.18 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 76.14 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สถิติ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 แผน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.18/76.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ ระหว่างก่อนและหลังเรียน

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที (t-test Dependent Sample) ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ

การทดสอบ	<i>N</i>	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	<i>S.D.</i>	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
ก่อนเรียน	44	80	53.59	4.58	12.34*	0.000
หลังเรียน	44	80	60.91	5.02		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนการเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 53.59 คะแนน และหลังการเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 60.91 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏดังตารางที่ 8

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ฉันพอใจเมื่อได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์	3.82	0.84	มาก
2	ฉันมีความสุขในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	3.98	0.79	มาก
3	ฉันชอบที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน	3.86	0.90	มาก
4	ฉันพอใจกับคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด	4.00	1.01	มาก
5	ฉันชอบวิธีแก้ปัญหาทำให้ฉันรู้แนวทางในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.14	0.93	มาก
6	ฉันชอบที่ได้คิดด้วยตนเองก่อนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ	3.98	0.93	มาก
7	ฉันชอบโจทย์ปัญหาเรื่อง สถิติ ของครูที่มีความหลากหลาย	4.00	0.96	มาก
8	ฉันพอใจกับกิจกรรมในห้องที่ทำให้ฉันแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้	4.02	0.90	มาก
9	ฉันชอบที่ครูเปิดโอกาสให้ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น	4.14	1.05	มาก
10	ฉันชอบวิธีการสอนของครูทำให้ฉันเข้าใจง่าย	4.20	0.82	มาก
รวม		4.01	0.08	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และ S.D. เท่ากับ 0.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.20 คือ นักเรียนชอบวิธีการสอน

ของครูทำให้ฉันเข้าใจง่าย มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดเท่ากับ 3.82 คือนักเรียนพอใจเมื่อได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สถิติ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพฤติกรรม ใบงานระหว่างเรียนเท่ากับ 77.18 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.18 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ หลังเรียนจากคะแนนเต็ม 80 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 60.91 คิดเป็นร้อยละ 76.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สถิติ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $77.18/76.14$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สถิติ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Think Talk Write ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างถูกต้องและดำเนินการสร้างอย่างเป็นขั้นตอน คือ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค Think Talk Write และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชฌาย์ สีหะวงษ์ (2564 : ออนไลน์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์แบบเรียลไทม์โดยใช้ Line meeting ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ Think-Talk-Write โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ Think-Talk-Write หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เซต วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน 1 รหัสวิชา ค31101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ Think-Talk-Write หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เซต วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน 1 รหัสวิชา ค31101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ $82.26/79.36$ ซึ่งสูงกว่าตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ ระหว่างก่อนและหลังเรียน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 2 ก่อนการเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 53.59

คะแนน และหลังการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 60.91 คะแนน จะเห็นได้ว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เป็นเทคนิคการสอนที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน จึงสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีกระบวนการในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การแก้ปัญหา โดยมีการคิดหาวิธีที่จะนำมาแก้ปัญหา และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านช่องทางการพูดและเขียนสรุป ซึ่งประกอบด้วย ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียน และทบทวนเนื้อหาความรู้เดิมที่นักเรียนมีเพื่อนำเนื้อหามาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ขั้นที่ 2 ครูนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่พร้อมทั้งแสดงการหาคำตอบ โดยใช้คำถามให้นักเรียนตอบ ขั้นที่ 3 ครูกำหนดประเด็นปัญหาให้กับนักเรียนและให้นักเรียนคิดและทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาที่ครูกำหนดให้ (Think) จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นของตนเองกันเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน (Talk) และเขียนสรุป (Write) และขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบประเด็นปัญหาและสรุปเนื้อหาสาระที่ได้จากการเรียนและการทำกิจกรรมในคาบเรียน ดังที่ Yamin and Ansari (2008 : 84) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของเทคนิค Think-Talk-Write เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนอ่านข้อความและจดบันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองอ่าน (คิด) ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่มเพื่ออภิปรายบันทึก (พูดคุย) ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนใช้คำพูดของตนเองเพื่ออธิบายแนวคิดในกลุ่มของตน ผู้เรียนแสดงผลการสนทนาในรูปแบบข้อความเขียน (เขียน) การเขียนจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ สอดคล้องกับ Huinker and Laughlin (1996 : 81) ที่กล่าวถึงขั้น Think Talk Write ประกอบด้วย ขั้นตอนการคิด ที่เป็นขั้นตอนที่ฝึกให้นักเรียนคิดเมื่อนักเรียนรับคำถามหรือการกระตุ้นนักเรียนจะคิดที่จะแก้ปัญหา และคิดหาคำตอบที่เป็นไปได้ โดยจะมีการบันทึกเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับการคิดของตนเอง หรืออาจบันทึกสิ่งที่ไม่เข้าใจโดยใช้ภาษาของตัวเอง ขั้นตอนการพูด (พูดคุยหรือสนทนา) เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยหรือสนทนาและอภิปรายถึงการหาคำตอบซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะนำความคิดในขั้นตอนแรกมาพูดคุยกันด้วยภาษาที่เป็นกันเองอีกทั้งยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นหรือสะท้อนความคิดของตนเองร่วมกับผู้อื่น ขั้นตอนการเขียน เป็นขั้นตอนของการเขียนคำตอบที่ได้จากการคิดและอภิปรายร่วมกันขั้นตอนแรกและขั้นตอนที่สองโดยนักเรียนจะเขียนตอบอย่างเป็นลำดับขั้นตอนอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ ภิรมย์ราช (2555 : 53) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้เทคนิค Think-Talk-Write ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนจากการใช้เทคนิค Think-Talk-Write ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสอบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค Think - Talk - Write ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียนเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ ทองนาค (2559 : 54) ที่ได้วิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบฮิวริสติกส์ร่วมกับเทคนิค Think Talk Write ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบฮิวริสติกส์ร่วมกับเทคนิค Think Talk Write กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบฮิวริสติกส์ร่วมกับเทคนิค Think - Talk - Write สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Think Talk Write เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และ S.D. เท่ากับ 0.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.82 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 3.98 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 3.86 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.00 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.14 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 3.98 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.00 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.02 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 9 มีค่าเฉลี่ย 4.14 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 10 มีค่าเฉลี่ย 4.20 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในกระบวนการเรียนรู้เทคนิค Think Talk Write มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจคือ นักเรียนได้ฝึกกระบวนการการคิด (Think) เกี่ยวกับการแก้ปัญหา และคิดคำตอบที่สมเหตุสมผล การพูด (Talk) ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการสื่อสาร โดยการพูดกับเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อถ่ายทอดความคิดออกมา และอภิปรายเกี่ยวกับความคิดนั้น แล้วช่วยกันค้นหาข้อสรุปที่เป็นไปได้ และการเขียน (Write) ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการเขียนสรุปผลที่ได้จากการอภิปราย วิธีการแก้ปัญหา ผลที่ได้รับ และคำตอบ กระบวนการที่กล่าวมาข้างต้นมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Kotler and Armstrong (2002 : 79) ที่ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (motive) หรือแรงขับเคลื่อน (drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาและพิจารณาทางเลือกในการแก้ปัญหา ดังนั้นการเลือกปัญหามาใช้ในการจัดกิจกรรมควรเป็นปัญหาที่มีแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้โดยพิจารณาทางเลือกในการแก้ปัญหาได้มากกว่า 1 ทางเลือก

1.2 ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยใช้คำถามให้นักเรียนได้สื่อสารกันภายในชั้นเรียน และครูควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างเป็นกันเอง เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดอย่างอิสระ และเกิดการอภิปรายกันภายในชั้นเรียนให้ได้มากที่สุดเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการแก้ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write ร่วมกับการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2.2 ควรนำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ไปใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ และเนื้อหาวิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

พัชรภรณ์ ทองนา. (2559). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบฮิวริสติกส์ร่วมกับเทคนิค Think Talk Write ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- มนต์วลี สิทธิประเสริฐ. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ร่วมกับเทคนิค *Think-Talk-Write* ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). รายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <http://timssthailand.ipst.ac.th/timss/reports/timss2015report>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). ผลการทดสอบ o-net ระดับชาติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: https://sp.moe.go.th/sp_2563/info/
- สุดารัตน์ ภิรมย์ราช. (2555). ผลของการใช้เทคนิค *Think-Talk-Write* ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และการสื่อสารทางคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิชฌาย์ สีหะวงษ์. (2564). การจัดการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์แบบเรียลไทม์โดยใช้ *Line meeting* ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ *Think-Talk-Write*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=180620&bcat_id=16
- อรยา ยวนะเตมีย์. (2560). การเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ใช้วิธีการประเมินตนเองต่างกัน: วิธีการรูบริกแอนโนเทตประยุกต์และแบบสอบถามปลายเปิด. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ม้าคอง. (2554). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dila, D. O. (2012). *Think talk write strategies*. http://syahputri90dila.blogspot.com/2012/01/metode-pembelajaran-bahasa-inggris_12.html
- Huinker, D. & Laughlin, C. (1996). *Communication in mathematics, K-12 and beyond*. United States: National Council of Teachers of Mathematics.
- Kotler, P. and A. (2002). *Principle of Marketing*. USA: Prentice-Hall.
- Yamin, M. and Ansari, B. (2008). *Taktik Mengembangkan Kemampuan Individual Siswa*. Jakarta: Putra Grafika.

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ
และการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

**The Instructional Model to Enhance Critical on Reading, Writing and
Self-Regulation Learning in English of Mathayomsuksa 3 Students**

วิฑูรินทร์ ประทังคติ,

พิจิตรา ธงพานิช และ สฤณี ศรีชาว

มหาวิทยาลัยนครพนม

Withthawin Pratangkati,

Pajittra Thongpanich and Sarit Sri-kae

Nakhon Phanom University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: iamwiththawin@esdc.go.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คือ ครู 14 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และนักเรียนความสามารถ 20 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 6 ชนิด สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนทักษะการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง ขาดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ครูยังเห็นว่านักเรียนขาดการกำกับตนเองด้วย และจากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่าส่วนใหญ่ขาดทักษะและวิธีในการอ่านการเขียน นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์ค่อนข้างน้อย ขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

2) ผลการพัฒนาสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 9 ขั้นตอน

3) ผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 (S.D. เท่ากับ 0.69)

* วันที่รับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 พฤศจิกายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2565

Received: November 5, 2022; Revised: November 14, 2022; Accepted: November 15, 2022

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ; การอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ; การเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ; การกำกับตนเองในการเรียนรู้

Abstracts

This research aims to 1) study the current condition, problems and needs for an instructional model to enhance critical reading, writing and self-regulation learning in English of Mathayomsuksa 3 students, 2) develop an instructional model and 3) try out for an instructional model. The informants by interview were 14 teachers, obtained by Purposive Sampling and 20 students of mixed abilities were obtained by Simple Random Sampling. Six types of data collection tools. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results showed that;

1) Most of the teachers did not organize their learning activities according to the correct steps for teaching English reading and writing skills, lack of active learning activities and they also saw that the students lacked self-regulation.

2) The results of the development of an instructional model drafting consisted of 6 components and 9 steps of learning.

3) The results of finding the quality of the tools found that an instructional model drafting has a high level of overall consistency; the mean is 4.46 (S.D. = 0.69).

Keywords: Instructional model in English; Critical reading in English; Critical writing in English; Self-regulation learning

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและสามารถเข้าสู่การแข่งขันในยุคดิจิทัลได้ ดังนั้นหากนักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพแล้ว นักเรียนก็จะสามารถดำเนินชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีนโยบายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนคือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงมีความสามารถในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างหลากหลายให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ นักเรียนมีประสบการณ์ตรง เกิดทักษะและกระบวนการที่จำเป็นจากการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ อันจะนำนักเรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Fosnot. 1996 : 20-21) และ Mayer. (2011: 16-21) ที่ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าการเรียนรู้สาระวิชา ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของนักเรียน โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมด้านการสื่อสารและมีวิจารณญาณ นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดไว้

ชัดเจนในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศว่านักเรียนมีความเข้าใจ และตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล นักเรียนมีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล เกิดกระบวนการคิดที่นำไปสู่การอ่านและเขียนอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์ด้านการอ่านหนังสือของนักเรียนไทยในปัจจุบัน พบว่าอ่านหนังสือน้อยลง เหลือเพียงแค่ 3 บรรทัดเท่านั้น โดยความสนใจหลักของนักเรียนจะมุ่งเน้นไปที่ข้อความสั้นๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านโทรศัพท์มือถือ เช่น คำคม ความรู้สึก คำบรรยายรูปภาพสั้นๆ หรือเรื่องราวที่กำลังให้ความสนใจในช่วงนั้น ขณะเดียวกันการอ่านเนื้อหาโดยไม่สามารถวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง อาจทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในเจตนาแฝงของผู้เขียน ไม่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ขาดการสังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ หรือประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้ ทำให้ตีความผิด และนำไปใช้ในทางที่เป็นโทษได้ (Organization for Economic Co-operation and Development ; OECD. 2021 : 20-26) สอดคล้องกับ Richards & Rodgers. (2001 : 74) ยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องได้รับการจัดการเรียนรู้โดยต้องมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผ่านทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้สามารถในการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการอ่าน แสดงความคิดเห็น และประเมินสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบันจำเป็นที่ต้องใช้แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและเทคนิค กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อนำมาบูรณาการให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณแล้ว การกำกับตนเองในการเรียนรู้ (Self-regulated learning) ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Zimmerman. (1989 : 330) ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ เพราะจะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนากระบวนการทั้งด้านพฤติกรรมและความรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน เมื่อนักเรียนมีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ นักเรียนจะมีความรับผิดชอบต่อการเรียน สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง แสวงหาความรู้และคิดหาวิธีที่จะช่วยให้ตนเองประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ Mezirow. (2000 : 5-8) ที่ได้อธิบายว่าหากนักเรียนผ่านขั้นตอนในการเรียนรู้ที่สำคัญคือ การใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองอย่างมีวิจารณญาณ และการสนทนาเชิงวิพากษ์ จึงจะทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้จากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่าครูผู้สอนควรออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะแตกต่างกันตามบริบทของเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ของการเรียน เพื่อเสริมสร้างให้กระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Malcolm L. (2017 : 50-65) ที่ได้กล่าวเสริมว่า กิจกรรมและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจะนำมาใช้เป็นกรอบในการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องมีขั้นตอน เทคนิครูปแบบที่หลากหลาย น่าสนใจและมั่นใจว่าเป็นปัจจัยเงื่อนไขที่มีคุณค่าในการเรียนรู้มากที่สุด เนื่องจากการเรียนรู้ที่สมบูรณ์จะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำพาให้นักเรียนสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยวิธีการหรือกลวิธีการเรียนที่มุ่งใจให้นักเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและมีประโยชน์และสามารถปรับและประยุกต์ใช้ในบริบทที่ต่างกัน

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติหน้าที่นี้เทศ กำกับและติดตามการจัดการศึกษา รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ตามหลักสูตร ตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาและมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและเสริมสร้างความสามารถของนักเรียน จึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามรูปแบบการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้เพื่อเป็นวิธีการที่มุ่งสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเสริมสร้างสติปัญญาของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดแก่นักเรียนทั้งในด้าน การเห็นคุณค่าและความหมายของความรู้ ด้านการเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติและทักษะสำคัญต่าง ๆ และด้านคุณลักษณะทางจิตใจที่ส่งเสริมการนำความรู้และการปฏิบัติไปใช้ทั้งในชีวิตการเรียนและการทำงานในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 14 โรงเรียน ที่มีศักยภาพและความพร้อมของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน รวมทั้ง หลักการแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ประกอบการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำร่างรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนในบริบทที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาปัจจุบัน และความต้องการจำเป็น ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำผลที่ได้มาสังเคราะห์ จากกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายครูผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาจริง และความต้องการจำเป็น ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 14 โรงเรียน รวม 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มเป้าหมายนักเรียนผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมืองนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยผู้วิจัยเลือกสุ่มจับสลาก จำนวน 3 เครือข่าย จากทั้งหมด 7 เครือข่าย เพื่อคัดเลือกนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน รวมนักเรียน 20 คน

3. กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ รวมทั้งด้านการวิจัยและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 ออกแบบ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการในระยะที่ 2 ดังนี้

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ และการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำข้อมูลที่เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในระยะที่ 1 มาใช้ในการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ และการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ ร่างคู่มือ

การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และร่างแผนการจัดการเรียนรู้

3. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ และการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัด ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดการกำกับตนเองในการ เรียนรู้ 2 ด้าน คือ ด้านความรู้และกระบวนการเรียนรู้ และด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ระยะเวลาที่ 3 การทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมี วิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้

1. กลุ่มทดลองใช้ร่างรูปแบบ (กลุ่ม try out หรือกลุ่ม pilot) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเหล่าภูมิคำธาตุ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 36 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยพิจารณาจากประสบการณ์ความรู้ความสามารถ วิชา ภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระดับใกล้เคียงกัน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองคำโคกกุง จำนวน 37 คน ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และโรงเรียน บ้านผึ้ง จำนวน 35 คน ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และจับสลากเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ ตามระยะของการวิจัย ดังนี้

2.1 การเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในระยะที่ 1

1) ขั้นปฐมภูมิ โดยการแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างการ อ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพการจัดการเรียนรู้และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร 2) สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนของท่านเป็นอย่างไร 3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีส่วน ในการส่งเสริม สนับสนุน ในการใช้เทคนิค วิธีการหรือแนวทางการสอนเกี่ยวกับการอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างไร 4) ครูผู้สอนและนักเรียนมีส่วน ร่วมและบทบาทในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างไร 5) ครูผู้สอนมีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในด้านสื่อ อุปกรณ์และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร 8) นักเรียนทราบและได้ แสดงออกถึงการกำกับตนเองในการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร และการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมี
 วิจารณ์ญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การ
 จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในห้องเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร 2) นักเรียนมีปัญหาในการเรียน
 ภาษาอังกฤษอย่างไรบ้าง 3) นักเรียนคิดว่าตนเองมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษอยู่ใน
 ระดับใดและเพราะอะไร 4) นักเรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ
 อย่างไร 5) การจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ มีการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมทางการ
 เรียนรู้หรือสื่อและอุปกรณ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้หรือไม่

2) ขั้นทฤษฎี โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์
 บรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร การวัดและประเมินผลและ
 วิเคราะห์เนื้อหาคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานและรายวิชาการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น
 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ
 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณ์ญาณ การกำกับตนเอง
 ในการเรียนรู้ และการออกแบบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากบทความวิชาการ วารสารทางวิชาการ
 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และพบว่าทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ กลวิธีอภิ
 ปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง และแนวคิด Lexical approach สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อ
 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนให้บรรลุผลได้

2.2 การเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในระยะที่ 2

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1
 มาพัฒนาและสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมการสนทนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship)
 จำนวน 5 ท่าน รวมทั้งการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ จัดเก็บข้อมูลตามกรอบโครงสร้างของร่าง
 รูปแบบให้มีความถูกต้อง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนาอิงผู้เชี่ยวชาญและการประเมินร่างรูปแบบมา
 พิจารณาปรับปรุงคุณภาพสาระสำคัญของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพของเครื่องมือจัดเก็บ
 ข้อมูลประกอบการใช้ร่างรูปแบบให้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากขึ้น ดังนี้

1) ดำเนินการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินคุณภาพร่าง
 รูปแบบ ครอบคลุม 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการ
 แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) ระบบสังคม
 และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล รวมถึงภาคผนวกของเอกสารคู่มือประกอบร่าง
 รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ประกอบร่างรูปแบบ จำนวน 4 แผนๆ ละ 7 คาบ รวม 28 คาบ ซึ่งในแต่ละแผนประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล รวมถึงภาคผนวกของแผนการจัดการเรียนรู้

3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยบทอ่าน บทความ ข้อความจากสื่อสิ่งพิมพ์และจากสื่อสังคมออนไลน์ เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ ชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และชนิดอัตนัย จำนวน 10 ข้อ

4) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ โดยให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubrics scoring) จำนวน 10 ข้อ กำหนดเกณฑ์การผ่านการเขียนภาษาอังกฤษร้อยละ 65 ซึ่งเกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก่อนการสอบและเป็นเกณฑ์ของการเรียนรู้ (Master Criterion)

5) แบบทดสอบวัดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ชนิดอัตนัย จำนวน 2 สถานการณ์ โดยสถานการณ์ที่ 1 ประกอบด้วยด้านความรู้ จำนวน 3 ข้อ และด้านกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ และสถานการณ์ที่ 2 ประกอบด้วยด้านความรู้ จำนวน 3 ข้อ และด้านกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ ให้คะแนนด้วยเงื่อนไขแบบรูบริกส์ (Rubrics scoring)

6) แบบสอบถามวัดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

2.3 การเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในระยะที่ 3

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคำโคกกุง จำนวน 37 คน โดยใช้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบทดสอบวัดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ชนิดอัตนัย และ 5) แบบสอบถามวัดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ หลังการจัดการเรียนรู้ตามแผนประกอบร่างรูปแบบ เพื่อนำไปใช้อธิบายคุณภาพของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน หลังการทดลองใช้ร่างรูปแบบจริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างของครูผู้สอนและนักเรียน สังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวและทฤษฎีเพื่อ

นำมาออกแบบร่างรูปแบบ และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและข้อมูล (Content Analysis)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) วิเคราะห์จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของร่างรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าความยากง่าย และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

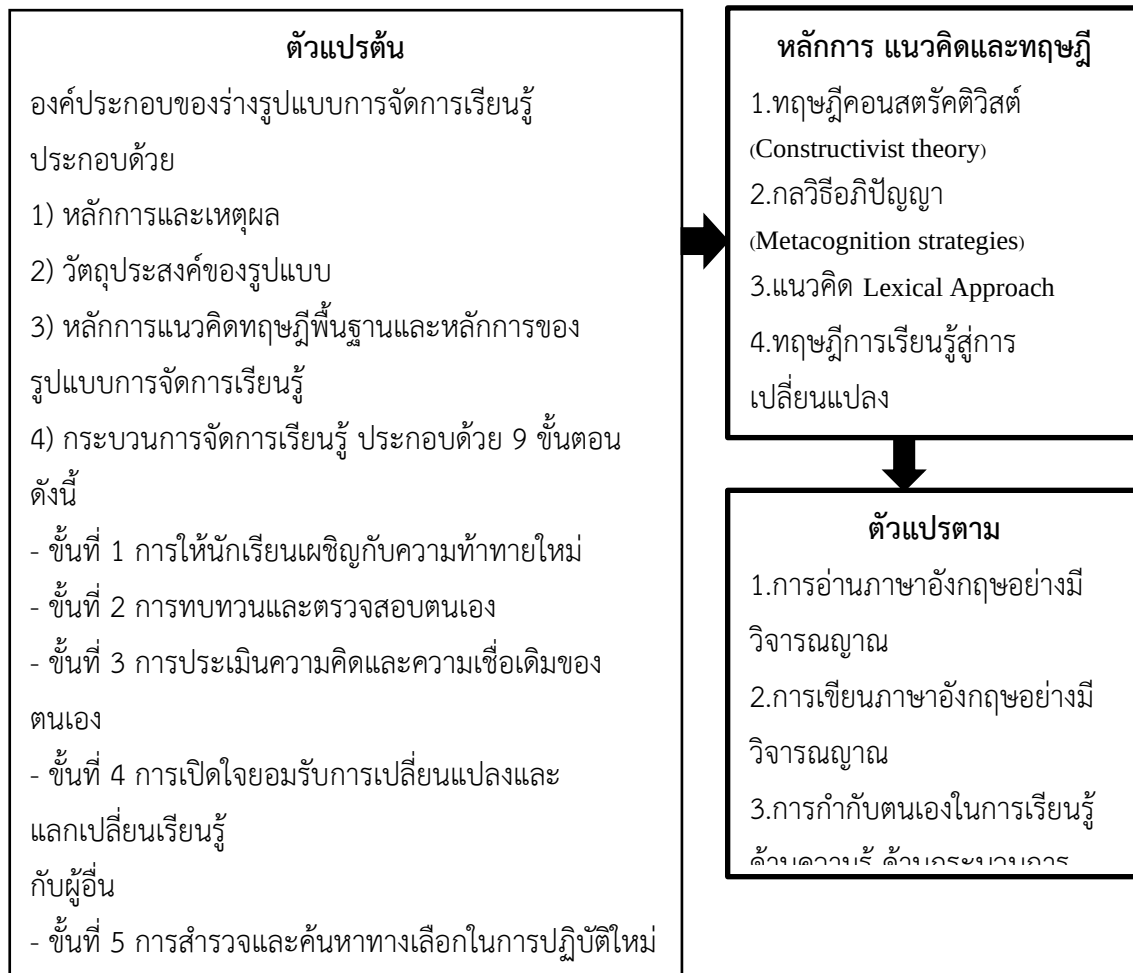
1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาปัจจุบัน และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ ครูผู้สอนและนักเรียนพร้อมทั้งสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน รวมถึงศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ เอกสารในบริบทที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและองค์ความรู้ ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีการสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ แนวคิดการเสริมสร้างกระบวนการคิด แนวคิดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ กลวิธีอภิปัญญา แนวคิด Lexical Approach และทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ พร้อมสรุปสาระสำคัญของข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประกอบการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3) ดำเนินการพัฒนาและสังเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยประยุกต์แนวคิดของ Keeves J.P., (1997: 386-389), Oliva. (2009: 345-348) และ Joyce & Weil. (2003: 49-54) เพื่อนำมาสนับสนุนร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการจัดกระทำและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตามกรอบการวิจัย

4) ตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ร่างคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ชนิดอัตนัย และ 5) แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยการผสมผสานวิธีการวิจัย (Mixed Methods Research) ระหว่างวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) กับวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ผู้วิจัยสรุปผลตามระยะของการวิจัยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน

1.1) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการพัฒนารูปแบบ พบว่า 1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่าครูส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนทักษะการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง ครูขาดการตรวจสอบเนื้อหาที่สัมพันธ์กับหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงยังยอมรับว่านักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมและไม่ให้ความร่วมมือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าแสดงออก นักเรียนขาดการส่งเสริมและสนับสนุนทักษะและกระบวนการอ่านภาษาอังกฤษที่เป็นระบบ ขาดโอกาสในการได้รับกลวิธีที่ช่วยในการอ่านภาษาอังกฤษ รวมถึงขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์

1.2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่ค่อยสนใจและไม่ได้ให้ความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษซึ่งมีความซับซ้อนทางด้านโครงสร้างภาษา รูปแบบประโยคและคำศัพท์ที่ยากขึ้น นักเรียนขาดทักษะและวิธีในการอ่านบทความข้อความหรือเหตุการณ์ เพื่อนำมาสรุปความคิดรวบยอดจากเรื่องที่อ่าน มีความรู้ด้านคำศัพท์ค่อนข้างน้อยและไม่ชอบเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มเติม ขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการอ่านภาษาอังกฤษ รวมถึงมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงเกิดความเบื่อหน่ายในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน

2) ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ของ Duffy & Cunningham (1996 : 170-195.) และ Fosnot (1996 : 75). 2) กลวิธีอภิปัญญา ของ Flavell (1979 : 75). และ Marzano, R., & Kendall, J. (2007 : 33). 3) แนวคิด Lexical Approach ของ Lewis (1993 : 66). และ 4) ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ของ Mezirow (2000 : 5-8). และ Brock, S.E. (2010 : 24). โดยร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 9 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การให้นักเรียนเผชิญกับความท้าทายใหม่ ขั้นที่ 2 การทบทวนและตรวจสอบตนเอง ขั้นที่ 3 การประเมินความคิดและความเชื่อเดิมของตนเอง ขั้นที่ 4 การเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ขั้นที่ 5 การสำรวจและค้นหาทางเลือกในการปฏิบัติใหม่ ขั้นที่ 6 การเลือกกลวิธีในการปฏิบัติ ขั้นที่ 7 การแสวงหาความรู้และทักษะจำเป็นสำหรับการอ่านและการเขียน ขั้นที่ 8 การทดลองบทบาทและสร้างความมั่นใจใหม่ และขั้นที่ 9 การประเมินความรู้และผลงานด้านการอ่านและการเขียน 5) ระบบสังคมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล รวมถึงภาคผนวกของเอกสารคู่มือร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3) ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ปรากฏผลดังนี้

3.1) ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.46, S.D. = 0.69) และผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการ

เขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) ที่ใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้ 3.1) ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{x} = 12.51$, S.D. = 3.11) 3.2) ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{x} = 6.73$, S.D. = 1.90) 3.3) ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านความรู้ ($\bar{x} = 6.31$, S.D. = 2.03) 3.4) ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 10.62$, S.D. = 2.27) และ 3.5) ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา/โครงสร้าง (CVI) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้อภิปรายเหตุผลเพื่อสนับสนุนในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่า ครูผู้สอนและนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็นในการพัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ด้วยสภาพปัญหาความพร้อมของครูผู้สอนและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้และต้องได้รับการสนับสนุนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและทำให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Clark, C.R., & Mayer, E.R. (2003 : 174) ที่เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะให้ความสำคัญที่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูเป็นสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงการมีปฏิสัมพันธ์และการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนพร้อมไปพร้อมด้วยส่วนผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้น จะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ของผู้เรียนโดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้จะปรับสภาพเป็นประสบการณ์ใหม่ที่คงทนถาวรและตัวผู้เรียน ส่วน Morrison et al. (2011 : 168-172) ยังได้ให้ข้อเสนอว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ได้ในสถานการณ์ปัญหาที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่ผลผลิตหรือบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้สามารถปรับใช้ได้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและมืองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาผู้เรียน คุณลักษณะของผู้เรียน งานที่ผู้เรียนจะปฏิบัติ การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การจัดลำดับขั้นตอนการระบุหรือ

ออกแบบกลวิธีการจัดการเรียนรู้ การออกแบบสื่อการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและการประเมินผล สอดคล้อง Starkey, L. (2010 : 42-43) ที่พบว่ากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีนัยสำคัญในทางบวกกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับ Djiwandono, P. I. (2013 : 32-47) ที่พบว่า การอ่านคือการคิดอย่างหนึ่ง คนที่กำลังอ่านคือคนที่กำลังคิด ดังนั้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงมีประโยชน์ที่เอื้อต่อการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับ Cottrell, S. (2005 : 67) ที่เห็นว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นแนวทางหรือวิธีการที่แตกต่างและเป็นแนวทางให้สอดคล้องกันเพื่ออธิบายในประเด็นความแตกต่างที่จะสรุปสาระสำคัญในแนวทางดังกล่าว และเป็นทักษะจำเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมผู้เรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ

2. ผลการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของงานวิจัยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยประยุกต์แนวคิดและทฤษฎี ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ กลวิธีอภิปัญญา แนวคิด Lexical Approach และทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบว่าจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ปรากฏผลดังนี้ 3.1) รังรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.69) ผลลัพธ์นี้อาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข โดยมีการสนับสนุนแนวคิดเชิงทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ โดยมีการวางวัตถุประสงค์ โครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนานักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตรที่กำหนดไว้ เมื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบและคุณภาพที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับได้ กรอบแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของร่างรูปแบบก็สามารถนำมาใช้ในสถานการณ์ของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับ Brookfield, S. (2006 : 6) ที่เสนอว่าองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนของรูปแบบ 2) ระบบสังคม 3) หลักการตอบสนอง 4) ระบบการสนับสนุน 5) ผลที่เกิดจากรูปแบบการเรียนการสอน และ 6) การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

3. ผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับกลวิธีอภิปัญญา แนวคิด Lexical Approach และทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ร่างรูปแบบ มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{x} = 12.51$, S.D. = 3.11) 3.2) ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{x} = 6.73$, S.D. = 1.90) 3.3) ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านความรู้ ($\bar{x} = 6.31$, S.D. = 2.03) 3.4) ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 10.62$, S.D. = 2.27) และ 3.5) ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา/โครงสร้าง

(CVI) ตั้งแต่ 0.80 -1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านการประเมินและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของครูผู้สอนและนักเรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนด้านทักษะการคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจำนวน 9 ขั้นตอน ที่มุ่งเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับกลวิธีอภิปัญญา แนวคิด Lexical Approach และทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง จะช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ให้เพิ่มขึ้น จึงเห็นว่าสามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปปรับใช้ให้เกิดผลกับนักเรียนได้ โดยให้ความสำคัญในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 9 ขั้นตอน

1.2 เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ อาจยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณเท่าที่ควร อาจต้องมีการทบทวนตัวชี้วัดที่ต้องรู้และควรรู้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านสมรรถนะอื่นที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การคิดและใช้คำถามแบบอุปนัยและนิรนัย และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือระดับชั้นที่ใกล้เคียง โดยประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีอื่นสนับสนุน ได้แก่ ทฤษฎี Schemas แนวคิด Graphic Organizer แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) และแนวคิดกลุ่มร่วมมือ

2.2 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่านการเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ไปศึกษาวิจัยกับนักเรียนระดับชั้นอื่นตามเงื่อนไขเดิมของรูปแบบ และบูรณาการองค์ความรู้ตามเงื่อนไขอื่นของตัวแปรต้นสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ รวมทั้งศึกษาหรือเปรียบเทียบผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และเกิดประโยชน์กับนักเรียนในบริบทของหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- Brock, S.E. (2010). Measuring the importance of precursor steps to transformative learning. *Adult Education Quarterly*, 60 (2).
- Brookfield, S. (2006). *The skillful teacher: On trust, technique and responsiveness in the classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Clark, C.R., & Mayer, E.R. (2003). *E-Learning and the science of instruction*. San Francisco: John Wiley and Son.
- Cottrell, S. (2005). *Critical Thinking Skills: Developing Effective Analysis and Argument*. New York: Palgrave Macmillan.
- Djiwandono, P. I. (2013). Critical Thinking Skills for Language Students. *TEFLIN Journal*, 24 (1), 32-47.
- Duffy, T. M. & D. J. Cunningham. (1996). *Constructivism: Implication for the Design and Delivery of Instruction*. pp. 170-195. in D. H. Jonassen (ed.). *Handbook of Research for Educational Communications and Technology*. New York: Macmillan Library Reference USA.
- Flavell, J.H. (1979). *The Development of Metacommunication*. Paper presented at the Twenty-First International Congress of Psychology, Paris.
- Fosnot, C.T. (1996). *Constructivism: Theory, Perspective, and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2011). *Models of teaching*. (9th ed.). Boston, MA: Pearson Education Inc.
- Keeves, J.P. (1997). *Models and model building*. In Keeves, J.P. (ed.). *Educational research, methodology and measurement: An International Handbook*. 2nd ed., Oxford: Pearson Press.
- Lewis, M. (1993). *"The lexical approach: The state of ELT and the way forward."* Hove, England: Language Teaching Publications.
- Malcolm Larking. (2017). Critical reading strategies in the advanced English classroom. *APU Journal of Language Research*, 2. 50-65.
- Marzano, R., & Kendall, J. (2007). *The new taxonomy of educational objectives*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Mayer, B.J. (2011). "Use of Top-Level Structure in Text: Key for Reading Comprehension of Ninth Students," *Reading Research Quarterly*. 16, 72-103.
- Mezirow, J.D. (2000). *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Morrison et al. (2011). *Designing Effective Instruction*. (6th ed.). Hoboken, NJ.: John Wiley & Sons.
- Oliva, P. F. (2009). *Developing the Curriculum*. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Organization for Economic Co-operation and Development: OECD. (2021). *21st-Century Readers: Developing Literacy Skills in a Digital World*, PISA, OECD Publishing Paris.

- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. (3rd ed.). Cambridge University Press.
- Starkey, L. (2010). *Critical Thinking Skills Success in 20 Minutes A Day*. (2nd ed.). New York, Learning Express.
- Zimmerman B, J. (2002). "Becoming a Self-Regulation Learner: An Overview". *Theory into Practice*. 14, 65-70.

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาค
ที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

**Morality in Work Performance of the personnel in the company 3rd. Army
Area Headquarters, Ban Khlong Subdistrict, Mueang District,
Phitsanulok Province**

พิเชษฐ์ เชื้อมัน และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Phichate Chueman and Chot Bordeerat

PibulsongkramRajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail:mosaanix@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาคที่ 3 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาคที่ 3 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล สังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาคที่ 3 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถาม กับกำลังพล จำนวน 379 นาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุปผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาคที่ 3 พบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาคที่ 3 พบว่า กำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาคที่ 3 ที่มีสถานภาพ จำนวนปีที่ทำงาน รายได้ระดับชั้นยศ และหน่วยงานย่อยที่สังกัดที่แตกต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน 3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล สังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพนาคที่ 3 พบว่า ผู้บังคับบัญชาควรหาสาเหตุของปัญหาและกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น แล้วคิดหาวิธีแก้ไขอย่างเป็นกลาง และเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาที่จะส่งผลดีต่อทั้งกำลังพล และหน่วยงาน จะต้องบริหารงานด้วยความโปร่งใส ใช้วิธีการบริหาร

* วันที่รับบทความ: 17 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 8 กรกฎาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 9 กรกฎาคม 2565

Received: May 17, 2022; Revised: July 8, 2022; Accepted: July 9, 2022

องค์กร แบบมีส่วนร่วม วางแผนจัดกำลังพลให้ตรงกับภารกิจงาน การสอบเลื่อนตำแหน่งแต่ละครั้ง ควรจะมีการรวบรวมตำแหน่งเข้าสู่บัญชีส่วนกลาง

คำสำคัญ : ขวัญกำลังใจ; การปฏิบัติงาน; กำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the level of the morale in the work performance of the personnel under the Company at the 3rd Army Headquarters 2) to compare the personal factors to the morale in the work performance of the personnel under the Company at the 3rd Army Headquarters and 3) to study the guidelines for the development and improvement of the morale in the work performance of the personnel under the Company at the 3rd Army Headquarters. This research applied the Mixed Methods Research with the Quantitative Research by collecting the questionnaires from 379 personnel and the Qualitative Research by the in-depth interviews from 10 informants. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. Results of the Research 1. Overall, the level of the morale in the work performance of the personnel under the Company at the 3rd Army Headquarters was at the high level. 2. The comparison of the personal factors to the morale in the work performance of the personnel under the Company at the 3rd Army Headquarters found that the personnel having the different status, years in working, income, level of rank and organization had the different morale in the work performance at 0.05 of statistical significance. However, the other factors had no the different morale in the work performance. 3. The guidelines for the development and improvement of the morale in the work performance of the personnel under the Company at the 3rd Army Headquarters was the commander should find the source of the problem and the related personnel, search the ways for the problem solving fairly, and select the ways for the problem solving suitable to the personnel and organization. Moreover, the commander should administrate the organization with the transparency, apply the participative management, and provide the personnel for the duty. The promotion should compile the positions into the central account.

Keywords: Work Performance; Morality; Personnel in the 3rd Army Area Command Company

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรหลักและสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและ

อาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นปัญหาความยากจนลดลง และคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี 2560 : 2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่มาตรา 52 กำหนดไว้ว่ารัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ มีกำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ กองทัพบกถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับการมีชาติไทย และทหารเป็นหัวใจของการปกครองมาแต่สมัยโบราณโดยมีพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเป็นจอมทัพไทยภารกิจหลักของกองทัพบกในปัจจุบันมีด้วยกัน 4 ประการ ประกอบด้วย การป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และการช่วยพัฒนาประเทศกองทัพบกจะปฏิบัติการกิจสำเร็จได้ก็ด้วยกำลังพลในกองทัพบกเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันสังคมไทยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นสิ่งเหล่านี้อยู่กระทบโดยตรงกับกำลังพล ทั้งในเรื่องส่วนตัวครอบครัว รวมไปถึงงานในหน้าที่ อันเป็นผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำลง จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาขวัญกำลังใจ กองร้อยกองบัญชาการกองทัพบกภาคที่ 3 เป็นหน่วยทหารที่ขึ้นตรงต่อกองบัญชาการกองทัพบกภาคที่ 3 โดยตรง มีหน้าที่หลักคือปฏิบัติตามคำสั่งของกองทัพบกและการสนับสนุน ช่วยเหลือภารกิจของ กองทัพบกภาคที่ 3 ที่มีความหลากหลายในหลายด้านตามที่จะได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติตาม ดังนั้นกำลังพลที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการขนส่งการวางแผนด้านกิจการพลเรือน การสนับสนุนกองฝ่ายภายในกองทัพบกภาคที่ 3 มีหน้าที่หลักคือปฏิบัติตามคำสั่งของกองทัพบกและการสนับสนุน ช่วยเหลือภารกิจของ กองทัพบกภาคที่ 3 โดย กองทัพบกภาคที่ 3 ถูกจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2499 ภารกิจของหน่วย กองทัพบกภาคที่ 3 มีภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมายจากกองทัพบก มีภารกิจหลัก 4 ประการ คือการป้องกันประเทศการรักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยภายในการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์การช่วยพัฒนาประเทศการปฏิบัติงานดังกล่าวจึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถหลากหลายในการปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างของงานกันออกไป (กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2563 : 11)

ปัจจุบันสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และรวดเร็ว เราต้องยอมรับว่ามีทหารจำนวนหนึ่งไม่สามารถทนต่อกระแสทางสังคมที่กดดัน และการเปลี่ยนแปลงทำให้ทหารเหล่านั้น เดินออกนอกเส้นทางของทหารอาชีพไปสู่การเป็นแค่ผู้มีอาชีพทหาร บางคนเข้าไปสู่เส้นทางของการเมือง บางคนเข้าสู่เส้นทางของธุรกิจ

และที่แย่ไปกว่าพวกอื่นคือเดินไปสู่เส้นทางของการกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ซึ่งการกระทำของทหารที่ไม่ได้เป็นทหารอาชีพย่อมส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อสถาบันทหาร เมื่อหันกลับมามองถึงสาเหตุปัญหาที่ส่งผลให้ทหารบางนาย เดินออกจากเส้นทางทหารอาชีพนั้น โดยที่มาของปัญหาได้แก่ 1) ตัวของกำลังพลเอง ที่ขาดการปลูกฝังอุดมการณ์ที่ดีพอ ทำให้ขาดจิตสำนึกในการเป็นทหารคล้อยตามต่อสิ่งแวดล้อม และในที่สุดก็จะเดินออกนอกเส้นทางทหารอาชีพ 2) สภาพแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการถาโถมของกระแสทางสังคมต่าง ๆ ประกอบกับอิทธิพลตามแนวความคิดสังคมอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่าที่ปริมาณ และเงินตราทำให้ทหารที่ขาดความอดทนและซื่อสัตย์เดินทางออกนอกเส้นทางทหารอาชีพ 3) การเข้ามามีบทบาทของนักการเมืองในกองทัพ ปัจจุบันกองทัพได้ถูกคุกคามจากอิทธิพลของนักการเมือง การพยายามเข้ามามีบทบาทของนักการเมืองในกองทัพส่งผลให้ทหารเกิดความแตกแยกสับสนทางอุดมการณ์ในการเป็นทหาร และในที่สุดก็เดินออกนอกเส้นทางของการเป็นทหารอาชีพ

ขวัญกำลังใจจึงเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ขวัญดีจะสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้กับองค์กร ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรทำให้คนมีวินัย ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน มีความเข้าใจกับองค์กรดีขึ้น มีความคิดริเริ่มในกิจการต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในองค์กรของตนเอง ทำให้องค์กรมีความเข้มแข็ง พ้นฝ่าอุปสรรคในยามคับขันได้ ด้วยเหตุนี้การบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงต้องเสริมสร้างขวัญของพนักงาน เพราะขวัญมีส่วน เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด คนที่มีความรู้ความสามารถดี แต่หากขวัญไม่ดีก็ทำงานโดยแสดงความสามารถไม่ได้เต็มที่ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างขวัญในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้บังคับบัญชา เพื่อจะแน่ใจได้ว่าการปกครองจะเป็นไปอย่างราบรื่น ผลงานออกมาอย่างเต็มที่ การสูญเสียจากการเลินเล่อจะลดลงและบรรยากาศแห่งความมีมิตรไมตรีจะเกิดขึ้นในองค์กรนั้น ก่อให้เกิดความเป็ความสุขใจที่จะได้ช่วยกันทำงานให้สำเร็จด้วยดี และเป็นที่สบายใจด้วยกันทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย และสามารถที่จะแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลและความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 และเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลตลอดจนปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำเสนอข้อมูลในการพัฒนากำลังพล และนำมาปรับปรุงแก้ไขภายในหน่วย เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล สังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน มีวิธีการดำเนินดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร คือ กำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 379 นาย โดยเป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตร 9 นาย ข้าราชการชั้นประทวน จำนวน 118 นาย และพลทหารกองประจำการ จำนวน 252 นาย(บันทึกข้อความเรื่อง รายงานยอดกำลังพล ประจำเดือนกันยายนหน่วย ร้อย.บก.ทภ.32564)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ คือ กำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 379 นาย

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบ Small Group จำนวน 10 คน โดยแบ่งออกตามชั้นยศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อสรุปการปรับปรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชั้นยศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2.การยอมรับนับถือ 3.ลักษณะของงาน 4.ความรับผิดชอบในงาน 5.ความก้าวหน้าในการทำงานตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยลักษณะของคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2) แบบสัมภาษณ์ คือ สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานจากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ และนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ = 0.795

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อผู้บังคับกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอเก็บข้อมูลกับกำลังพลในหน่วยงาน

3.2 จัดส่งแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจากวิธีการจับสุ่มตัวอย่างจากรายชื่อกำลังพล กองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับกำลังพลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 ชุด ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

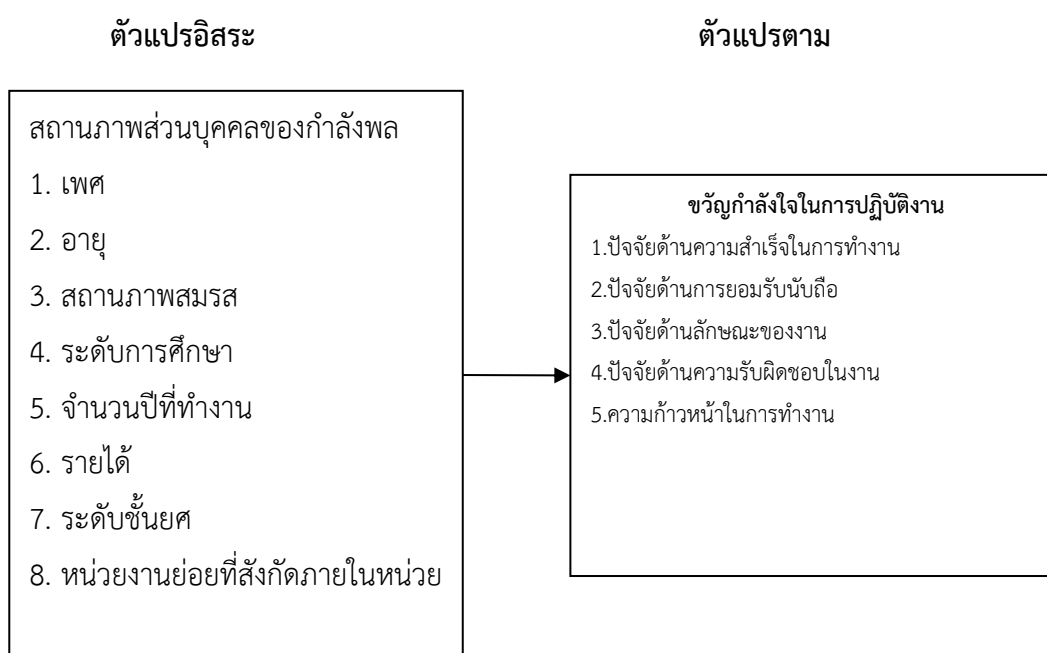
4.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรและระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนปีที่ทำงาน รายได้ ระดับชั้นยศ หน่วยงานย่อยที่สังกัดภายในหน่วย โดยผู้วิจัยใช้การทดสอบแบบ F-Test (One Way ANOVA) และเมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล สังกัด กองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก จำแนกออกเป็นความคิดเห็น ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสาร และศึกษาแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเอา ทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor Theory) ของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg) โดยผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเฉพาะปัจจัยจูงใจ (Motivation factor) ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยนำมาใช้เป็นตัวแบบในการกำหนดกรอบแนวคิด ในการศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกโดยรวม

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล	$\bar{x}$	S.D.	ระดับขวัญกำลังใจ
1. ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	3.99	0.41	มาก
2. การยอมรับนับถือ	3.64	0.48	มาก
3. ลักษณะของงาน	3.32	0.36	ปานกลาง
4. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	3.78	0.42	มาก
5. ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน	3.24	0.36	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.62	0.27	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$, S.D.=0.27) โดยด้านที่มีขวัญกำลังใจสูงสุด ได้แก่ ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.99$, S.D.=0.41) รองลงมา ได้แก่ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.78$, S.D.=0.42), และต่ำที่สุด ได้แก่ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.24$, S.D.=0.36)

2. ผลการเปรียบเทียบ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

กำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ที่มีสถานภาพ จำนวนปีที่ทำงาน รายได้ระดับชั้นยศ และหน่วยงานย่อยที่สังกัดที่แตกต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นไม่

3. แนวทางการในการปรับปรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

1. ผู้บังคับบัญชาควรหาสาเหตุของปัญหาและกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น แล้วคิดหาวิธีแก้ไขอย่างเป็นกลาง และเลือกใช้วิธีแก้ปัญหานั้นที่จะส่งผลดีต่อทั้งกำลังพล และหน่วยงาน ระวังอย่าให้การแก้ปัญหาของตนนั้นทำให้กำลังพล รู้สึกว่าตนอยู่ฝ่ายใดฝ่าย เพราะคน ๆ นั้นอาจเกิดความรู้สึกแค้นต่อเราและองค์กรได้

2. ผู้บังคับบัญชาจะต้องบริหารงานด้วยความโปร่งใส โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ของพรรคพวกและตนเอง ให้ความสำคัญกับกำลังพลทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยมองที่ความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นหลักสำคัญอันดับแรก

3. ใช้วิธีการบริหารองค์กร แบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีของการให้กำลังพล มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของกำลังพลในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของกำลังพล ในการแก้ไขปัญหาทางการบริหารหน่วย ซึ่งอยู่บนแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ให้กับกำลังพล

4. วางแผนจัดกำลังพล ให้ตรงกับภารกิจงาน โดยการมอบหมายงาน จะต้องมีความเป็นธรรม และเป็นไปตามตำแหน่งหน้าที่ของกำลังพล

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นที่น่าสนใจในการนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้องนุช นิลแก้ว (2562 : 35-46) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินเขตเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินเขตเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินเขตเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการปกครองบังคับบัญชา รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านความยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า และลำดับสุดท้ายคือ ด้านเงินเดือน ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีขวัญกำลังใจมากที่สุดคือ การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายลุล่วงสำเร็จตามเวลา รองลงมาคือ งานที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติสำเร็จตามเป้าหมาย และข้อที่มีขวัญกำลังใจต่ำที่สุดคือสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานที่ปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของงาน ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์, ประสพชัย พสุนนท์ และธีระวัฒน์ จันทิก (2560 : 2507-2527) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการยอมรับนับถือโดยภาพรวมของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีขวัญกำลังใจมากที่สุดคือการยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ รองลงมาคือ เพื่อนร่วมงานยอมรับในความรู้ความสามารถและข้อที่ขวัญกำลังใจต่ำที่สุดคือ อาชีพที่ปฏิบัติเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับของสังคม ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์พิมร บัวทอง (2561 : 54-63) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมการปกครองจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมการปกครอง จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ด้านความยุติธรรมในหน่วยงาน และด้านความเพียงพอของรายได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.3 ด้านลักษณะของงานโดยภาพรวมของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีขวัญกำลังใจมากที่สุดคือ การปฏิบัติงานในปัจจุบันไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย และจิตใจ รองลงมาคือ งานที่ได้รับมอบหมายเหมาะสมกับตำแหน่งงานของตนเอง และข้อที่มีขวัญกำลังใจต่ำที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายหน่วยงาน ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีดี กิตติวัฒน์กุล (2560 : 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามคำสั่ง ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อข้อที่มีขวัญกำลังใจมากที่สุดคือปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ รองลงมาคือ การเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีขวัญกำลังใจต่ำที่สุดคือหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาภรณ์ สอนวัฒนา (2562 : 154-167) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีขวัญกำลังใจมากที่สุดคือหน่วยงานเปิดโอกาสในทางการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ รองลงมา คือ เส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพมีความชัดเจนและมีความเป็นไปได้ และข้อที่มีขวัญกำลังใจต่ำที่สุดคือการเลื่อนตำแหน่งในหน่วยงานเป็นไปตามหลักของความยุติธรรม ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชร ย์สุนทร, ทศพร มะหะหมัด และจอมขวัญ ถิ่นใหญ่ (2562 : 1-12) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษายังพบว่า พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการมีระดับคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในระดับมาก โดยด้านสถานะอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านการได้การยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการปกครองบัญชา และด้านค่าตอบแทนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การได้รับความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากผู้บังคับบัญชา รองลงมาคือ ความมั่นใจในองค์กรและต้องการจะปฏิบัติงานต่อไป และองค์กรมีความมั่นคงและยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรได้

2. ผลการเปรียบเทียบ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของกำลังพลพบว่า กำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ที่มี สถานภาพ จำนวนปีที่ทำงาน รายได้ระดับชั้นยศ และหน่วยงานย่อยที่สังกัดที่แตกต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดิยา กิตวณ, ภริดา ชัยรัตน์ และอรนันท กลั่นทปฺระ (2565 : 105-116) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานพาณิชย์จังหวัด การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานพาณิชย์จังหวัดอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานพาณิชย์จังหวัดที่มีอายุงาน และกลุ่มงานแตกต่างกันมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนต่าง มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานพาณิชย์จังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล สังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก พบว่าผู้บังคับบัญชาควรหาสาเหตุของปัญหาและกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น แล้วคิดหาวิธีแก้ไขอย่างเป็นกลาง และเลือกใช้วิธี

แก้ปัญหาที่จะส่งผลดีต่อทั้งกำลังพล และหน่วยงาน จะต้องบริหารงานด้วยความโปร่งใส ใช้วิธีการบริหารองค์กร แบบมีส่วนร่วม วางแผนจัดกำลังพลให้ตรงกับภารกิจงาน การสับเปลี่ยนตำแหน่งแต่ละครั้ง ควรจะมีการรวบรวมตำแหน่งเข้าสู่บัญชีส่วนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสวิน ศิริเวช (2563 : 91-106) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรของเจ้าหน้าที่เรือนจำพิเศษธนบุรี ศึกษากรณีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำพิเศษธนบุรี ได้แก่ การวางตำแหน่งบุคลากรให้ตรงกับงานตามความรู้ความสามารถ ควรทำความเข้าใจกับบุคลากรเรื่องเกณฑ์การประเมินเพื่อเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่ง ควรปรับสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของชฎิล อินทร์รักษ์ (2562 : 375-388) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญกำลังใจการทำงานของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมขวัญกำลังใจของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร 1) ส่งเสริมกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร 2) ส่งเสริมขวัญกำลังใจการทำงานอย่างยุติธรรม ชัดเจน และสม่ำเสมอ 3) มีการปรับปรุงปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจการทำงานของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2563). *แนวทางหนึ่งในการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน*. กรุงเทพมหานคร: กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- จันทร์พิมร บัวทอง. (2561). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมการปกครองจังหวัดพัทลุง. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*. 18 (2), 54-63.
- ชฎิล อินทร์รักษ์. (2562). ขวัญกำลังใจการทำงานของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10 (2), 375-388.
- ธิตยา กิด่วน, ภริดา ชัยรัตน์ และอรนนท์ กลั่นทพระ . (2565). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานพาณิชย์จังหวัด. *วารสารวิชาการและการวิจัยสังคมศาสตร์*. 17 (1), 105-116.
- น้องนุช นิลแก้ว. (2562). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินเขตเพชรบุรี. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*. 7 (2), 35-46.
- เบญจมาภรณ์ สอนวัฒนา. (2562). ภาวะผู้นำที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารปัญญาจิตศึกษา*. 16 (74), 154-167.

- ปรีดี กิตติวัฒนากุล. (2560). *ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐแนวใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มนัสวิน ศิริเวช. (2563). การพัฒนาบุคลากรของเจ้าหน้าที่เรือนจำพิเศษธนบุรี ศึกษากรณี การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*. 8 (1), 91-106.
- วัชรระ ยี่สุนเทศ, ทศพร มะหะหมัด และจอมขวัญ ถิ่นใหญ่. (2562). แรงจูงใจที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการสังคมเครือข่ายประชาชน*. 1 (3), 1-12.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุดาร์ตน์ พิมลรัตนกานต์, ประสพชัย พสุนนท์ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ Veridian E –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10 (3), 2507-2527.

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู

Factor Analysis For Inspiring Teachers In The Digital Era

พนิดา พิมพจันทร์,

หยกแก้ว กมลวรเดช และ สุกัญญา รุจิเมธภาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Panida Phimjam,

Yokkaew Kamolvoradej and Sukunya Rujimethabhas

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: panidaphimjan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครูมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง .520-.716 องค์ประกอบที่ 2 การปรับทัศนคติแง่บวก มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง .501-.737 องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง .546-.812 องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง .589-.690 และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการความขัดแย้ง มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง .669-.676 ทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 58.803 สำหรับระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านการปรับทัศนคติแง่บวก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= .02) และองค์ประกอบที่มีระดับความสำเร็จน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.14$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= .10)

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ; การสร้างแรงบันดาลใจ; ยุคดิจิทัล; ครู

Abstracts

This research paper is intended to analyze exploratory factors of and examine the level of opinions toward teachers' inspiration in the digital age. The data was collected using a questionnaire. School administrators and teachers under Basic Educational Service Area Offices, 400 of whom were selected as the study sample through a multi-stage sampling technique. The statistical devices used to analyze the data were Exploratory Factor Analysis (EFA), and descriptive statistics including mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.)

The results were as follows. The five factors of teachers' inspiration in the digital age included Factor 1 Stepping out of Comfort Zone showing the factor loading between .520-.716, Factor 2 Having Positive Mindset between .501-.737, Factor 3 Teamworking between .546-.812, Factor 4 Constant Upskilling and Reskilling between .589-.690, and Factor 5 Conflict Management between .669-.676. The five factors all explained 58.803% of the variance. It was also found that the opinion toward the teachers' inspiration was overall at a high level, showing that Having Positive Mindset was the highest-rated factor with ($\bar{X}$) of 4.38 and S.D. of .02, whereas the lowest-rated factor was Teamworking with ($\bar{X}$) of 4.14 and S.D. of .10.

Keywords: Factor Analysis; Inspiration; Digital Age; Teachers

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการดำเนินการต่างๆ ตามภารกิจของสถานศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ยกระดับคุณภาพการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ ต้องเกิดการรับรู้และร่วมมือดำเนินการกระบวนการในการบริหารสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียนผู้ปกครอง และองค์กรที่เกี่ยวข้อง (สงบ อินทรมณี, 2562 : 357) ซึ่งการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ขึ้นอยู่กับการสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ แรงบันดาลใจเป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนกระตุ้นให้ทำในสิ่งที่ปรารถนา ซึ่งพลังอำนาจทั้งในระยะแรกเริ่ม และหล่อเลี้ยงประคับประคองให้ทำสิ่งนั้นจนสำเร็จ ตลอดจนทำให้การดำเนินชีวิตมีความกระตือรือร้น มีความใฝ่ฝันในสิ่งที่คิดไว้ แรงบันดาลใจอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการลงมือปฏิบัติ กระตุ้นให้เกิดการคิดและการกระทำในสิ่งที่ต้องการ ซึ่ง เมธประจักษ์ เตมกิจจรสุข (2562 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า แรงบันดาลใจเป็นพลังที่ทำให้มีความรู้สึกลอยลางขึ้นมาทำบางสิ่งบางอย่างให้เกิดขึ้น อยากที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ว่าจะทำได้ด้วยวิธีการที่ยากเพียงใด ก็พร้อมที่จะทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

การปฏิบัติงานของครูในยุคดิจิทัลเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะสู่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงานและการดำรงชีวิต ซึ่งเหมือนสะพานเชื่อมโยงองค์ความรู้สาระวิชาต่างๆ ประกอบกับพัฒนาทักษะที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ

นักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 35-36) การพัฒนาคุณภาพครูซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ (ปริยากรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557:76) ปัญหาของการปฏิบัติงานของครูในยุคดิจิทัลมีที่มาจากหลายสาเหตุ ดังที่ วนิชชา แม่นยา, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรีณยู หมื่นเดช และชไมพร ศรีสุราช (2557 : 5) ได้วิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงานของครูในยุคดิจิทัลเกิดจากมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอน จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิ ขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งทางวิชาการและคุณลักษณะความเป็นครู ยึดวิธีการสอนแบบเดิม พยายามสอนเนื้อหาให้มากขึ้น ขาดอิสระในการจัดการ และขาดทักษะทางด้านไอซีที ทำให้รับรู้ข้อมูลหรือมีแหล่งค้นคว้าข้อมูลน้อยกว่านักเรียน สื่อการสอนที่มีแค่หนังสือหรือตำราอาจตอบสนองการรับรู้และความต้องการของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่เต็มที่ การได้รับแรงกดดันมากเกินไปจนทำให้เกิดความระแวงในการทำงาน การขาดการสนับสนุนส่งผลให้ครูขาดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน

การขาดแรงบันดาลใจในการทำงานเกิดจากการพบเจอผลกระทบต่างๆ ในที่ทำงาน ไม่ว่าจะเป็นคนระบบหรืออะไรก็ตาม ความรู้สึกที่อยากทำงานหรือความรู้สึกแรงบันดาลใจต่างๆ จะลดลงทันที (อรพิมพ์ รักษาผล : 2560 : ออนไลน์) ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานของครูในยุคดิจิทัล จะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงกระบวนการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานของครู โดย ศิริพร บุษบง (2559 : 2,409-2,410) กล่าวว่า ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความก้าวหน้าในอาชีพ และให้การยกย่องชมเชย ใช้หลักการประชาธิปไตย ต้องมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างในการทำงาน เชื่อมงานการทำงาน ให้โอกาสทุกคนเท่าเทียมกัน สนับสนุนให้ทุกคนในหน่วยงานทำงานเป็นทีม ปลุกฝังให้ครูยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้สะอาดสวยงาม และยึดถือระเบียบวินัย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารในการวางแผนการบริหารงานและพัฒนาบุคลากร “ครู” ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น การมีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน เพื่อความสำเร็จขององค์การอย่างยั่งยืน และรวมไปถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของ “ครู”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 370,708 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, ออนไลน์) (สำนักบริหารมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2563 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดใช้เกณฑ์จำนวนตัวแปร คือ อัตราส่วน 10 เท่าต่อตัวแปร เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. สุ่มอย่างง่าย เลือกภูมิภาค จำนวน 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
2. สุ่มเลือกจังหวัดในแต่ละภาค ภาคละ 5 จังหวัด รวมทั้งหมด 25 จังหวัด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย
3. สุ่มเลือกโรงเรียนในแต่ละจังหวัด โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ขนาดละ 1 โรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยวิธีการสุ่มแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและศึกษาระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ภูมิภาคใด มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามระดับการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามกรอบแนวคิด และทฤษฎี โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

เกี่ยวกับการนิเทศภายใน ประกอบด้วย จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน และอาจารย์ จำนวน 3 คน และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC : Index Item Objective Congruence) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.8 – 1.0 แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) ผู้บริหารและครูผู้สอนอยู่ในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.966

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมแจ้ง link ของ google forms : <https://forms.gle/Njaq5FBkUweQUGgh9> และ QR Code ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน 21 มีนาคม 2565 ถึง 16 พฤษภาคม 2565
3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้การวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์วิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ผู้วิเคราะห์วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)
2. การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ศึกษา บทความต่างๆ การสอบถาม และรวบรวมแนวคิดพื้นฐานองค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Teamwork)

1. การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา
2. การแจ้งข่าวสารหรือรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ
3. สนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
4. สนับสนุนให้เกิดแหล่งเรียนในชุมชนของท่าน บริหารจัดการจัดการ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของท่าน ได้ร่วมสนับสนุนให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาความรู้ให้แก่
5. ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข พัฒนางาน

การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management)

1. การเรียนรู้ในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง
2. การเรียนรู้วิธีการจัดการความขัดแย้ง

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู องค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู

องค์ประกอบ	จำนวนตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of variance)
1. การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (Out of Comfort Zone)	13 ตัวแปร	.520-.716	41.760
2. การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset)	9 ตัวแปร	.501-.737	6.585
3. การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Teamwork)	5 ตัวแปร	.546-.812	4.665
4. การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Up-skill Re-skill)	3 ตัวแปร	.589-.690	2.995

5. การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management)	2 ตัวแปร	.669-.676	2.798

รวม	58.803

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู
องค์ประกอบที่ 1 การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (Out of Comfort Zone) ซึ่งบรรยายตัวแปร
สำคัญ 13 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .520-.716 มีค่าความแปรปรวน
(Eigenvalue) เท่ากับ 16.704 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of variance) เท่ากับ 41.760
องค์ประกอบที่ 2 การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) ซึ่งบรรยายตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปร
ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .501-.737 มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalue) เท่ากับ 2.634 และค่าร้อยละของ
ความแปรปรวน (% of variance) เท่ากับ 6.585 องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน
(Teamwork) ซึ่งบรรยายตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .546-.812
มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalue) เท่ากับ 1.866 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of variance)
เท่ากับ 4.665 องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Up-skill Re-skill) ซึ่งบรรยายตัว
แปรสำคัญ 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .589-.690 มีค่าความแปรปรวน
(Eigenvalue) เท่ากับ 1.198 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of variance) เท่ากับ 2.995
องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) ซึ่งบรรยายตัวแปรสำคัญ 2 ตัว
แปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .669-.676 มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalue) เท่ากับ
1.119 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of variance) เท่ากับ 2.798 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวน
รวมได้ทั้งสิ้นร้อยละ 58.803

วัตถุประสงค์ที่ 2 แสดงผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู

ลำดับ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น	เรียงลำดับ
1	การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (Out of Comfort Zone)	4.21	0.05	มาก	4
2	การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset)	4.38	0.02	มาก	1
3	การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Teamwork)	4.14	0.10	มาก	5
4	การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Up-skill Re-skill)	4.27	0.02	มาก	3
5	การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management)	4.28	0.02	มาก	2
รวม		4.26	0.03	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบสามารถเรียงลำดับ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.38 รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Up-skill Re-skill) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 องค์ประกอบที่ 1 การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (Out of Comfort Zone) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และองค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Teamwork) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.14

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู พบว่า องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (Out of Comfort Zone) องค์ประกอบที่ 2 การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Teamwork) องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Up-skill Re-skill) และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาคุณภาพด้านบุคลากร ซึ่งบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานภายในสถานศึกษา ตลอดจนคุณภาพของนักเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่ง ราศรี สวรินทร์ และคณะ (2562 : 19-20) ได้นำเสนอแนวทางการสร้าง แรงบันดาลใจ ไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) แรงผลักดันไปสู่เป้าหมาย ให้มีความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 2) แรงในตนเอง เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพลังทำสิ่งต่าง ๆ ที่คาดหวังให้ประสบความสำเร็จ 3) แรงรับจากคนอื่น เกิดจากการได้เห็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (Out of Comfort Zone) หมายถึง การเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ การวิเคราะห์แนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา การพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี การกระตุ้นให้ครูและบุคลากรได้นำเทคโนโลยีมาพัฒนางาน การประสานงานระหว่างบุคลากรของสถานศึกษาผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ต่างๆ ทั้งนี้โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากในการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัย (ศิษุขนา ดวงบาล, 2562 : 242-253) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนโรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า 1) ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและขอบข่ายงานให้ชัดเจนในการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและเน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) ผู้บริหาร ควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้กับครูในการพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ 3) ครูต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามกรอบการพัฒนาสมรรถนะ

ครู Competency – Based Learning: CBL และมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ

องค์ประกอบที่ 2 การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) หมายถึง การให้ความสำคัญในการกระตุ้นแรงจูงใจด้วยตัวเอง การรู้ตนเอง การตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน การรู้จักข้อมูลขององค์กร การสร้างนิสัยกระตือรือร้นและคิดบวก การมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา การมีมารยาท การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานต่างๆ ในสถานศึกษา คือ การบริหารด้านบุคคล หรือ “ครู” ซึ่งการปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) ของครูนั้น เป็นการปูพื้นฐานของจิตใจให้ครูรักและศรัทธาในงานที่ได้รับมอบหมาย และหลังจากนั้นการดำเนินงานต่างๆ จะประสบความสำเร็จต่อไป ซึ่งพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัย (ผกาวัล เกียรติไกรวัล, 2562 : 103) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านแรงจูงใจภายใน ควรส่งเสริมการตั้งเป้าหมายความสำเร็จของตนเองและองค์กร กระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิดความรัก ความศรัทธา ความรู้สึกที่ดี โดยใช้หลักเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มีการเสริมแรงในการปฏิบัติงาน ดูแลเอาใจใส่ร่วมกันในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัย (ธนพรธ อนุเวช, 2564 : 185-198) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศการทำงานให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการให้กำลังใจในการทำงานต่อกันและกันอย่างต่อเนื่องและชัดเจน ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป้าหมายของงานให้ครูเห็นอย่างชัดเจน สร้างความเชื่อมั่นให้ครูว่าเป็นผู้มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Teamwork) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สนับสนุนให้เกิดแหล่งเรียนในชุมชน รวมทั้งการร่วมบริหารจัดการจัดการในสถานศึกษา และสร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ ขึ้นอยู่การทำงานเป็นทีม กรมส่วนในการทำงาน เนื่องจากการบริหารจัดการการศึกษาไม่สามารถดำเนินการเพียงคนเดียวคนหนึ่งไม่ได้ การมีส่วนร่วมในการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัย (อมรภักดิ์ ปิ่นกำลัง, 2562 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงาน มีการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผล โดยใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกำหนดเป้าหมาย ให้อิสระในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานควบคุมการปฏิบัติงานของทีมงาน เพื่อความร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาของโรงเรียนตามแผนดำเนินงานของโรงเรียนต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย (พาศิษฐ์

เดเบาะ, 2562 : 91) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาขององค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณในแต่ละโครงการ และส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำหลักสูตร จัดทำแผนบริหารหลักสูตร แนวทางการใช้หลักสูตรและการประเมินหลักสูตรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Up-skill Re-skill) หมายถึง การสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะครู ด้านการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดให้มีการฝึกอบรมการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) ทั้งนี้เป็นเพราะยุคในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การพัฒนาตนเองให้ทันโลกอยู่เสมอจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติของครูนั้น ต้องทันสมัย ทันเหตุการณ์ของโลก เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัย (กฤติพงศ์ โภคาพานิช, 2563 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการออกแบบการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมในการสอน การสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรมีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผล การส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการนิเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัย (กาญจนา จันทร์ประดิษฐ์, 2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมพลังอำนาจการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมการฝึกอบรมและการพัฒนา โดยการเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัย (ศศิวิมล พงษ์โพธิ์, 2558 : 91) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมตามความสามารถหรือความถนัด ส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรในสถานศึกษามีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองอย่างเพียงพอ การจัดอบรมให้บุคลากรทางการศึกษาในด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้จริง สร้างความตระหนักให้ก้าวข้ามความคิดเดิม ๆ เพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) หมายถึง การยอมรับความแตกต่างระหว่างความคิดของบุคคล การจัดความขัดแย้ง การลดความขัดแย้งระหว่างบุคคล การใช้อำนาจหรือการควบคุม การกลบเกลื่อนลดความสนใจ การใช้ความปรองดอง การต่อรอง การรู้จักยอม การเจรจาต่อรอง การเผชิญหน้า การศึกษาทำความเข้าใจปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ การใช้ตัวเชื่อมหรือคนกลาง ทั้งนี้การบริหารจัดการงานต่างๆ ในสถานศึกษา ย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการความขัดแย้ง เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ นั้นดำเนินการต่อไปได้จนบรรลุความสำเร็จ ซึ่งพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัย (ปรารธนา หลีกภัย, 2564 : 93) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การจัดการความขัดแย้งจากการทำงานของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง พบว่า ผู้บริหารต้องใช้วิธีการจัดการความขัดแย้งจากการทำงานของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง คือ วิธีการประนีประนอม วิธีการไกล่เกลี่ย วิธีการเผชิญหน้า วิธีการหลีกเลี่ยง และวิธีการบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัย (พารตี เพ็ชรชนะ, 2563 : บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างบรรยากาศองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 พบว่า ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมให้มีแนวทางการพัฒนาที่หลากหลายและเป็นที่ยอมรับของครูตามหลักประชาธิปไตย เปิดใจยอมรับความแตกต่างทางความคิดระหว่างบุคคล แสดงความใจกว้างให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็นหลังจากได้รับข้อมูลในการประชุมทุกครั้งตามหลักการและเหตุผล

2. การศึกษาระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นของการสร้างแรงบันดาลใจในยุคดิจิทัลของครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 2 การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) และองค์ประกอบที่มีระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Teamwork) ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา การบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจสำคัญ ด้านหนึ่งของการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารบุคคล คือ การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) เพื่อเป็นการปูพื้นฐานของจิตใจให้ครูรักและศรัทธาในงานที่ได้รับมอบหมาย และหลังจากนั้นการดำเนินงานต่างๆ จะประสบความสำเร็จต่อไป ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีความรู้ด้านหลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ต้องเข้าใจธรรมชาติของคนและธรรมชาติของงาน การสร้างนิสัยกระตือรือร้นและคิดบวก มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคคล มีการสนับสนุน เสริมแรง และสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้องค์การเกิดความเจริญก้าวหน้าและเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ผกาวัลลี เกียรติไถวัล, 2562 : 103) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ระดับปัจจัยด้านแรงจูงใจภายใน มีค่าระดับอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ตั้งเป้าหมายความสำเร็จของตนเองและองค์กร กระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิดความรัก ความศรัทธา ความรู้สึกที่ดี โดยใช้หลักเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีเสริมแรงในการปฏิบัติงาน ดูแลเอาใจใส่ร่วมกันในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง การปรับทัศนคติแง่บวก (Mindset) ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

1.2 หน่วยงานทางการศึกษา ควรนำองค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของครู ที่ค้นพบทั้ง 5 องค์ประกอบไปเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาครูซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของครู ในสังกัดอื่น ๆ เช่น สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นต้น

2.2 ควรวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของครู เชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เรื่องการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติในยุคดิจิทัลของครูให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและการจัดการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, (2562). จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564
แหล่งที่มา: <https://edc.moe.go.th/>
- กฤติพงศ์ โภคาพานิช. (2563). สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กาญจนา จันทร์ประดิษฐ์. (2558). รูปแบบการเสริมพลังอำนาจการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ธนพรธ อนุเวช. (2564). แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 8 (7), 185-198.
- ปรารณา หลีกภัย. (2564). การจัดการความขัดแย้งจากการทำงานของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง. วารสารสถาบันพระปกเกล้า. 19 (1), 93-113.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคณานันต์. (2557). พื้นฐานและหลักการการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มินเซอร์วิส ซัพพลาย.

- ผกาวัลี เกียรติไถวัล. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พาติยะห์ เดเบาะ. (2562). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พารตี เพ็ชรชนะ. (2563). แนวทางการสร้างบรรยากาศองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เมธประจักษ์ เต็มกิจจรสุข. (2562). รูปแบบเทคนิคการพูดสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานจิตอาสาโดยพุทธสันติวิธี (รายงานผลการวิจัย). วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- ราศรี สวอินทร์ และคณะ. (2562). การสร้างแรงบันดาลใจจากครูต้นแบบเพื่อพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องของนักศึกษาวิชาชีพครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วณิชชา แม่นยา และคณะ. (2557). เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศศิวิมล พงษ์โรจน์. (2558). การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รากบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศิริพร บุษบง. (2559). บทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสร้อยดอกหมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิษฎีชนา ดวงบาล. (2562). แนวทางการพัฒนาครูด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนโรงเรียนวัดแม่แก่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา. 10 (1), 242-253.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 16 (1), 353-360.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.

- สำนักบริหารมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2563). จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564 แหล่งที่มา: <https://sesa.obec.go.th/>
- อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรพิมพ์ รักษาผล. (2560). ทำอย่างไร...ในวันที่ขาดแรงบันดาลใจในการทำงาน [วิดีโอ ไฟล์]. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564 แหล่งที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=Q4cjQvn_VMc

การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์โดยใช้การ
สอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรูปสี่เหลี่ยม
**Promoting Creative Mathematics Problem Solving Ability Regarding to
Rectangle of Fifth Grade Students by Using Creativity Base Learning**

วริญญา พงษ์ไพบูลย์ และ อาทร นกแก้ว

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Warinya Pongpaiboon and Artorn Nokkaew

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: warin.pp320@gmail.com

บทคัดย่อ

ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์เป็นทักษะหนึ่งที่มีมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถ
แก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน โดยใช้ความรู้คณิตศาสตร์ผนวกกับการคิดสร้างสรรค์ที่จะส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหา
อย่างหลากหลายและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในศตวรรษนี้ งานวิจัยครั้งนี้ มี
วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางและศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริม
ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรูปสี่เหลี่ยม
ผู้เข้าร่วมวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 9 คน ของโรงเรียนเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งใน
จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการ
เรียนรู้ ใบกิจกรรม แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาย่าง
สร้างสรรค์ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
ผลการวิจัย พบว่า แนวทางจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิต
ศาสตร์อย่างสร้างสรรค์นั้น ครูควรใช้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิดที่สอดคล้องกับบริบทในชีวิตจริงและ
เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการตั้งปัญหาคณิตศาสตร์ให้มีความ
หลากหลาย และร่วมกันระดมสมอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาคำตอบของปัญหา พร้อมกับการนำเสนอหน้า
ชั้นเรียนร่วมกันให้เกิดการวิพากษ์และแสดงเหตุผลสนับสนุนชิ้นงานของกลุ่มตนเอง เพื่อประเมินและปรับปรุง
ชิ้นงานให้เกิดความสร้างสรรค์ และผลของการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนมี
พัฒนาการด้านความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้
ทักษะการค้นพบปัญหา ทักษะการค้นพบความจริง ทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา ทักษะการค้นพบแนวคิด
และทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ ตามลำดับ

* วันที่รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 29 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 พฤษภาคม 2565

Received: May 14, 2022; Revised: May 29, 2022; Accepted: May 30, 2022

คำสำคัญ: ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์; การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์
เป็นฐาน; รูปสี่เหลี่ยม

Abstracts

Creative problem mathematics solving ability is a skill that focuses students on solving complex problems using knowledge combined with creativity that results in a variety of problem-solving and critical thinking that is essential in this century. This action research aimed to study an instructional guideline of using creative-based learning to promote creative mathematics problem-solving ability and to study a creative mathematics problem-solving ability after the instruction. Participants of the study were nine fifth-grade students from an extended opportunities school in Lampang province. Research instruments of this study included lesson plans, worksheets, an instructional reflection form, and a creative problem-solving test. The data was analyzed using content analysis and data triangulation. Results revealed a guideline for conducting creative-based learning to foster creative mathematics problem-solving ability including applying real-life open-ended problems that are appropriate to student performance, encouraging a variety of problem posing, brainstorming, exchanging solutions, presenting an idea to the whole class, justifying and criticizing solutions, and evaluating and developing the product. After learning, students showed development mostly in problem-finding skills, fact-finding skills, solution finding, idea finding, and knowledge-creating skills, respectively.

Keywords: Creative Problem Mathematics Solving Ability; Creative Base Learning; Rectangle

บทนำ

สังคมในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่ซับซ้อนและก้าวกระโดด ขอบเขตความรู้ของแต่ละบุคคลมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เกิดการปรับตัว การเรียนรู้ และการทดลองสิ่งใหม่ๆ ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนเป็นที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาชีพที่เติบโตอย่างรวดเร็วในโลกที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ ซึ่งการดำรงชีวิตอาศัยทักษะการแก้ปัญหามีอาชีพ และใช้เทคนิคต่างๆมากมายเข้ามาช่วย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับนักเรียนที่จะพัฒนาทักษะการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถเผชิญหน้าและเอาชนะความท้าทายที่ซับซ้อนและไม่มีวิธีแก้ปัญหที่ชัดเจนทั้งในชีวิตประจำวัน และเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตยังสามารถช่วยให้พวกเขาปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ดีขึ้น (OECD, 2012 : Online) ทักษะนี้จึงเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่ใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยพัฒนาและส่งเสริมความสามารถของเด็กไทย เพราะคนที่ประสบความสำเร็จในยุคนี้จะมีเพียงความรู้อย่างเดียวไม่ได้ต้องมีทักษะในการแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์หาสิ่งแปลกใหม่ควบคู่กันไปด้วย

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียนของผู้วิจัย พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET : Ordinary National Education Test) วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2561 2562 และ 2563 มีคะแนนเฉลี่ยในระดับโรงเรียนต่ำกว่าระดับประเทศ และมีผลคะแนนเฉลี่ยลดลงในทุกๆปี เมื่อวิเคราะห์จากข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ทำข้อสอบได้คะแนนน้อยในข้อสอบที่มีลักษณะการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นข้อสอบโจทย์ปัญหาที่ต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ต้องอาศัยความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งทั้ง 3 ปีการศึกษาสาระที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การวัดและเรขาคณิต (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์) จากประสบการณ์สอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า ขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง รูปสี่เหลี่ยมในปีที่ผ่านมาเมื่อครูตั้งคำถามหรือให้นักเรียนฝึกแก้สถานการณ์ปัญหา การหาพื้นที่หรือการหาความยาวรอบรูปของรูปสี่เหลี่ยมรวมไปถึงรูปหลายเหลี่ยม นักเรียนจะสามารถหาคำตอบได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่คำตอบที่ได้รับจะเป็นคำตอบที่มีวิธีการหาคำตอบเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่แปลกใหม่ ไม่มีความหลากหลาย เช่น การหาพื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยมนักเรียนจะใช้วิธีการหาคำตอบวิธีเดียวตามที่ครูยกตัวอย่าง ซึ่งในบางครั้งเมื่อครูสอบถามเหตุผลในการเลือกคำตอบ นักเรียนก็ไม่สามารถตอบได้ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเลือกใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมและขาดประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นค่อนข้างน้อย วิธีการจัดการเรียนการสอนของครูจึงไม่สามารถหาแนวทางในการกระตุ้นให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ได้

จากการศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ สามารถทำได้โดยการใช้สถานการณ์ที่เชื่อมโยงชีวิตประจำวันและมีแนวทางการแก้ไขได้หลายแนวทาง การใช้สื่อของจริงที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันอีกทั้งควรกระตุ้นให้นักเรียนประยุกต์ใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาโดยใช้คำถามปลายเปิด และเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนแนวทางการแก้ปัญหา ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม (ปิยาภรณ์ ขาวทอง, 2564 : 145-152) ซึ่งการที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้นักเรียนได้เกิดมุมมองใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา และควรส่งเสริมให้นักเรียนมีการสนทนาหรืออภิปรายกลุ่มในประเด็นการแก้สถานการณ์ปัญหา (สุชีรา ศุภพิมลวรรณ, 2563 : 196-197) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่จะสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative Base Learning) เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดการคิดเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้กระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วยสังเคราะห์และวิเคราะห์แนวคิดนั้นให้เกิดเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่มีความสร้างสรรค์และสามารถนำเสนอแนวคิดของตนเองนั้นได้อย่างน่าสนใจ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดบรรยากาศของการคิดแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การอภิปรายให้ได้มากที่สุด การจัดการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้น ซึ่งผู้วิจัยได้มีการปรับเปลี่ยน

ตามความเหมาะสมของชั้นเรียน ดังนี้ ชั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ ชั้นที่ 2 ตั้งปัญหา ชั้นที่ 3 ค้นคว้าและคิด ชั้นที่ 4 ชี้นำเสนอ และชั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานนั้นจะทำให้ นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ที่จะเน้นให้นักเรียน เกิดความคิดที่หลากหลายและสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง จึงสามารถกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐานน่าจะส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ ซึ่ง ประกอบด้วย 5 ทักษะ (รุจิราพร รามศิริ, 2556 : 271) ได้แก่ 1) ทักษะการค้นพบความจริง เป็นการระบุข้อมูล จากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ 2) ทักษะการค้นพบปัญหา เป็นการระบุปัญหาตามที่สถานการณ์ปัญหาที่ กำหนดให้ 3) ทักษะการค้นพบแนวคิด เป็นการหาแนวคิดหรือวิธีการที่เป็นไปได้ให้มากที่สุด พร้อมกับการ แสดงวิธีการหาคำตอบของแนวคิดนั้นๆ 4) ทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา เป็นการเลือกแนวคิดหรือวิธีการ ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา พร้อมกับให้เหตุผลที่สมเหตุสมผลประกอบการเลือก และ 5) ทักษะ การสร้างสรรค์ความรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปเชื่อมโยงกับบริบทในชีวิตจริงแล้วสร้างเป็นสถานการณ์ขึ้นมา ใหม่

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่ง เป็นงานวิจัยที่ดำเนินการเป็นวงจรปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิด ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการ แก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ตามแบบของ Kemmis (1996 อ้างถึงใน สิริรักษา กิจเกื้อกูล, 2557 : 149-151) ซึ่งดำเนินการเป็นวงจรปฏิบัติการที่ต่อเนื่องกัน แต่ละวงจรประกอบไป ด้วย ขั้นวางแผน(Plan) ขั้นปฏิบัติการ(Act) ขั้นสังเกต(Observe) และขั้นสะท้อนผล(Reflect) ตามลำดับ ในการวิจัยนี้จะดำเนินการทั้งหมด 4 วงจรปฏิบัติการ โดยเมื่อดำเนินการมาถึงขั้นสะท้อนผลแล้วผู้วิจัยจะนำ

ข้อมูลที่ได้จากขั้นนี้มาสรุปเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในชั้นวางแผนของวงจรปฏิบัติการถัดไปจนครบจำนวนวงจรปฏิบัติการที่กำหนด โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปาง จำนวน 9 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม จำนวน 4 แผน ประกอบด้วย แผนที่ 1 ชนิดและสมบัติของรูปสี่เหลี่ยม แผนที่ 2 การสร้างรูปสี่เหลี่ยม แผนที่ 3 พื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยม และแผนที่ 4 โจทย์ปัญหา

2) แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ มีไว้สำหรับผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตเป็นแบบบันทึกที่ใช้สะท้อนผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ส่งเสริมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ ว่ามีลักษณะอย่างไร และสะท้อนว่าการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้หรือไม่ อย่างไร รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยในวงจรปฏิบัติการถัดไป

3) ใบกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ที่วัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ทั้ง 5 ทักษะ

4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม เป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 2 สถานการณ์ โดยแต่ละสถานการณ์มีคำถามย่อย 5 ข้อ โดยลักษณะของข้อสอบเป็นคำถามปลายเปิดที่สอดคล้องกับบริบทในชีวิตจริงครอบคลุมเนื้อหาเรื่องรูปสี่เหลี่ยมทั้งหมด และมีข้อคำถามวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์รายด้านทั้ง 5 ทักษะ

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ โดยให้คำแนะนำในส่วนที่ยังมีข้อบกพร่อง และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งได้รับผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในทำนองเดียวกันผู้วิจัยได้นำแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม และแบบทดสอบ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ +1 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

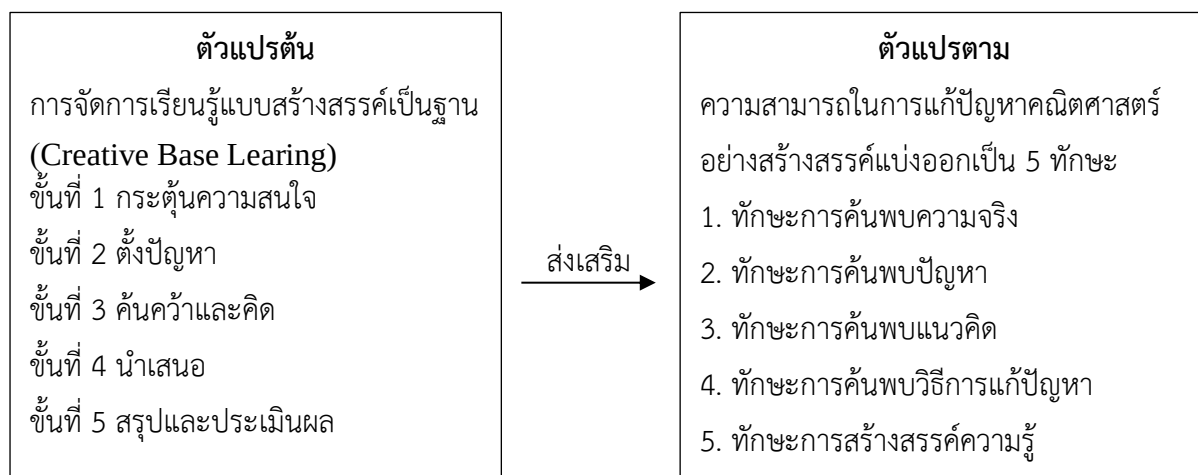
- 1) ปฐมนิเทศและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นผู้เข้าร่วมวิจัย
- 2) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 16 ชั่วโมง
- 3) ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะสังเกตและจดบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ลงในแบบบันทึกการสะท้อนผล และนักเรียนแต่ละกลุ่มจะเขียนแสดงคำตอบและแนวคิดลงในใบกิจกรรม โดยจะต้องร่วมกันระดมความคิดที่หลากหลาย และลงมือทำกิจกรรมตามการสอนแบบสร้างสรรค์ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะมีผู้ร่วมสังเกตมารวมจดบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้
- 4) เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดทำการสะท้อนผล และประเมินใบกิจกรรม เพื่อนำผลที่ได้ทั้งหมดนำไปสะท้อนถึงปัญหากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำผลไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป
- 5) เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน หรือ 4 วงจรปฏิบัติการแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล ซึ่งมีทั้งหมด 2 ชุด โดยใช้เวลาชุดละ 60 นาที
- 6) นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์สรุปที่ได้เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ และทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า (Method Triangulation) แบบใช้แหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งชนิดว่าให้ข้อมูลประเด็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่อย่างไร
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ (Percent) เพื่อแสดงผลการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ โดยจะทำการวัดผลและประเมินผลตามรายทักษะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการค้นพบความจริง ทักษะการค้นพบปัญหา ทักษะการค้นพบแนวคิด ทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา และทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ โดยจะเทียบค่าร้อยละในแต่ละทักษะ ตามเกณฑ์การประเมินที่ปรับปรุงจากงานวิจัยของรุจิราพร รามศิริ (2556 : 271) ซึ่งงานวิจัยนี้จะจัดกลุ่มคำตอบของนักเรียนแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ปานกลาง และน้อย ตามลำดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรูปสี่เหลี่ยม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม โดยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูต้องเลือกใช้กิจกรรมที่น่าสนใจ สนุกสนาน สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ และกิจกรรมยังต้องสามารถทบทวนความรู้เดิมที่เรียนไปก่อนหน้านี้ได้ด้วย โดยกิจกรรมอาจมีลักษณะ เช่น ใช้รูปภาพที่เกี่ยวข้องกับบริบทในชีวิตจริงหรือใกล้ตัวนักเรียน รูปภาพหรือวิดีโอที่กำลังเป็นกระแสมาประยุกต์ให้เข้ากับเนื้อหาที่เคยเรียนไปก่อนหน้านี้และเชื่อมโยงกับเนื้อหาถัดไป เกมหรือกิจกรรมที่เน้นการเปิดโอกาสในการคิดให้ได้หลายๆคำตอบ เพื่อให้นักเรียนจะได้เตรียมความพร้อมในตอบคำถามให้มีความหลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกการคิดที่มีหลากหลายคำตอบ สามารถเห็นประโยชน์ของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้การเรียนรู้คณิตศาสตร์มีจุดมุ่งหมายมากขึ้น และแต่ละชั่วโมงการจัดการเรียนรู้ควรใช้กิจกรรมที่มีรูปแบบที่แตกต่าง เพื่อให้เกิดการทำกิจกรรมที่แตกต่างและหลากหลายนักเรียนจะมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งปัญหา ครูต้องออกแบบสถานการณ์ปัญหาในใบกิจกรรมให้มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดที่นักเรียนสามารถแสดงแนวคิดได้อย่างหลากหลาย และต้องสอดคล้องกับบริบทในชีวิตจริงของนักเรียน เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้ตัว สิ่งที่ทำนักเรียนทำเป็นประจำ อาชีพในชุมชนตามบริบทของโรงเรียนที่

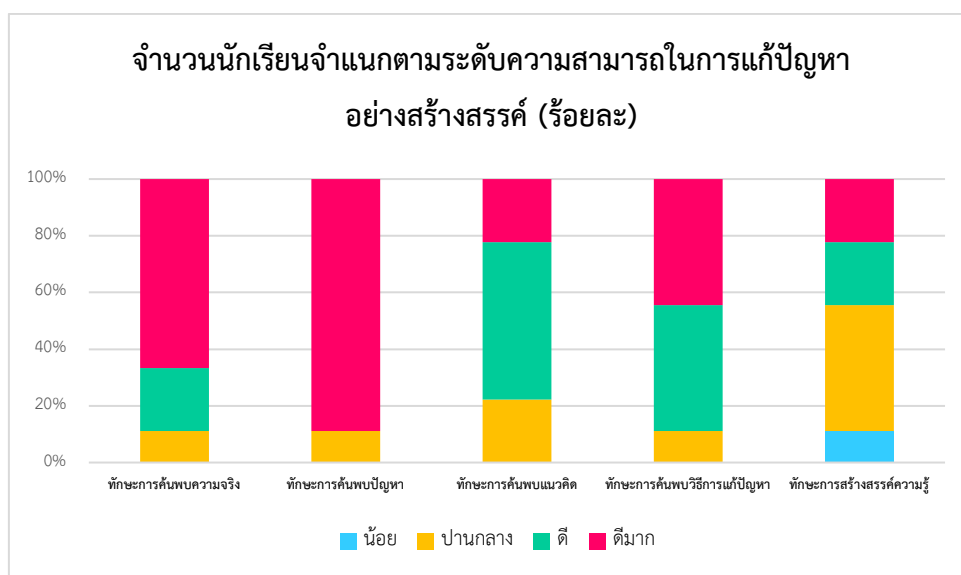
นักเรียนอาศัยอยู่ จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา เพื่อหาข้อมูลและปัญหาที่สถานการณ์กำหนดให้ เมื่อนักเรียนเข้าใจสถานการณ์ปัญหาแล้วให้นำสถานการณ์นั้นมาตั้งปัญหาในสิ่งที่นักเรียนสนใจ อาจจะหาคำตอบและสามารถแก้ปัญหาที่สถานการณ์กำหนดได้ สำหรับชั้นเรียนที่นักเรียนไม่เคยตั้งปัญหามาก่อน ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนลองตั้งคำถามจากสิ่งที่ตนเองสนใจ เช่น การเลี้ยงไก่ไข่ นักเรียนอาจจะตั้งปัญหาได้ว่า ไก่ไข่กินอาหารอะไร เล้าไก่ไข่ควรมีลักษณะเป็นเช่นไรถึงจะไข่ได้เยอะๆ ไก่ไข่จะออกไข่วันละกี่ฟอง จากปัญหาที่นักเรียนตั้งให้นำปัญหาที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่คณิตศาสตร์ได้ เช่น รายได้จากการขายไข่ ให้นักเรียนนำไปตั้งเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ เช่น ถ้าต้องการขายไข่ให้ได้เงินวันละ 500 บาทต้องขายไข่กี่ฟอง นอกจากนี้ครูต้องยกตัวอย่างการตั้งปัญหาเพิ่มเติมที่ให้นักเรียนเห็นก่อนแล้วให้นักเรียนลองตั้งปัญหาและนำเสนอต่อชั้นเรียน ซึ่งครูให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคลหลังจากที่นักเรียนนำเสนอปัญหาที่ตนเองตั้งแล้ว ให้นักเรียนลองตั้งปัญหาเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง โดยครูต้องกระตุ้นการคิดให้นักเรียนสร้างปัญหาให้ได้มากที่สุด เช่น ให้นักเรียนตั้งปัญหาให้ได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด กำหนดให้ใช้ประเด็นเดียวกันแต่ปัญหาที่ตั้งต้องแตกต่างกัน หรือให้นักเรียนแข่งขันในการนำเสนอการตั้งปัญหาของตนเองที่สามารถใช้ได้ นักเรียนที่ตั้งปัญหาได้มากที่สุดจะได้รับรางวัลไป หรือถ้าจะใช้วิธีการร่วมกันคิดโดยอาจจะตั้งปัญหาเป็นคู่ๆ หรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นค้นคว้าและคิด ครูให้นักเรียนรวมกลุ่มร่วมกันระดมสมอง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์อภิปรายสถานการณ์ปัญหา โดยนำปัญหาที่ตั้งทั้งหมดนำเสนอต่อสมาชิกในกลุ่ม แล้วคัดเลือกปัญหาหรือตั้งปัญหาใหม่ที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาของสถานการณ์ปัญหาได้ เมื่อได้ปัญหจำนวน 3 ปัญหาแล้วให้นักเรียนหาคำตอบ โดยครูจะเข้าไปมีบทบาทในการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิดที่หลากหลาย เช่น จากการตั้งปัญหาใครตั้งปัญหาได้อย่างไรบ้าง, มีการตั้งปัญหาที่แตกต่างจากเพื่อนหรือไม่, นักเรียนคิดว่าปัญหาที่เพื่อนตั้งสามารถนำไปแก้ปัญหาได้หรือไม่ เป็นต้น เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้แนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาแล้วนักเรียนจะร่วมกันหาคำตอบ ซึ่งสามารถทำได้จากการค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือ หรือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมโดยการแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้ง และตัดสินใจเลือกแนวคิดที่เหมาะสม พร้อมทั้งระบุเหตุผลในการเลือกแนวคิดดังกล่าวอย่างสมเหตุสมผล จากนั้นครูจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนเปิดแผ่นป้ายเกี่ยวกับสิ่งของในชีวิตประจำวันที่สามารถเป็นรูปสี่เหลี่ยมได้ และแผ่นป้ายเกี่ยวกับตัวเลข และร่วมกันคิดเชื่อมโยงสิ่งของกับตัวเลขที่กำหนดให้สร้างสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ซึ่งครูสามารถใช้คำถามเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดแนวคิดได้ เช่น สิ่งของที่นักเรียนได้คืออะไร, ในชีวิตประจำวันสามารถเห็นสิ่งของนี้ได้จากที่ไหน, เอาไปทำอะไรได้บ้าง เป็นต้น ซึ่งบทบาทครูในขั้นนี้จะจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นห้องเรียนแห่งการร่วมกันคิดร่วมกันทำ คือ ครูทำหน้าที่ชี้แนะจะต้องไม่บอกคำตอบแก่นักเรียน จะต้องคอยเป็นผู้สนับสนุนแนวคิดของนักเรียนให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดของตนเองออกมาให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 4 ขั้นการนำเสนอ ครูจะให้นักเรียนนำเสนอใบกิจกรรม และร่วมกันวิพากษ์งาน แสดงความคิดเห็น ถามถึงเหตุผลในการเลือกแนวคิดของกลุ่มที่นำเสนอ ครูจะใช้คำถามเข้ามาช่วยให้นักเรียนฝึกการวิพากษ์ โดยจะถามเป็นตัวอย่างก่อน เช่น นักเรียนคิดว่าแนวคิดที่นักเรียนเลือกมาเหมาะสมที่สุดเพราะอะไร ทำไมแนวคิดอื่นถึงไม่เหมาะสม, นักเรียนกลุ่มอื่นมีข้อเสนอแนะให้เพื่อนหรือไม่ เป็นต้น โดยในเริ่มแรกนักเรียนกลุ่มอื่นต้องถามคำถามอย่างน้อยกลุ่มละ 1 คำถามก่อน โดยถามในประเด็นที่ตนเองสนใจหรือข้องใจ เมื่อนักเรียนเริ่มคุ้นชินกับการถามคำถามแล้วแต่ละกลุ่มก็จะสามารถถามได้หลายคำถาม จากแนวทางข้างต้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการคิดในการให้เหตุผล และแสดงความคิดเห็นที่มีความต่างกัน นอกจากการถามคำถามแล้วนักเรียนจะต้องให้คำแนะนำกลุ่มอื่นเพื่อปรับปรุงชิ้นงานต่อไป เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้คำแนะนำจากครูและเพื่อนแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปรับปรุงผลงาน ก่อนนำไปกิจกรรมมาส่งครู

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล ครูจะให้นักเรียนส่งใบกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้วจากนั้นให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล โดยครูจะกำหนดสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนที่เชื่อมโยงกับรูปสี่เหลี่ยมได้ โดยครูจะต้องชี้แจงกับนักเรียนว่าถึงจะตอบผิดก็ไม่เป็นไร เมื่อชี้แจงเสร็จแล้วนักเรียนแต่ละคนร่วมกันเติมประโยคภายในเวลาที่ครูกำหนดให้ เพื่อให้นักเรียนฝึกการคิดอย่างรวดเร็วคิดอะไรก็ได้ภายในเวลาที่จำกัดไม่ต้องกลัวถูกผิด เนื่องจากสมาชิกในห้องเรียนมีจำนวนไม่มากครูสามารถถามนักเรียนได้คนละหลาย ๆ รอบ โดยกำหนดให้คำตอบห้ามซ้ำ จะเป็นการฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดที่มีความหลากหลาย คิดนอกกรอบ เพื่อสร้างสถานการณ์ที่แตกต่างหรือมีความแปลกใหม่จากสถานการณ์เดิมที่กำหนดให้ ซึ่งถ้านักเรียนคนไหนมีส่วนร่วมเติมเต็มสถานการณ์ให้สมบูรณ์ก็จะได้รับรางวัล เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม แต่ถ้านักเรียนไม่ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ครูจะต้องเป็นตัวนำในการสร้างสถานการณ์ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทในชีวิตจริงที่แตกต่างจากสถานการณ์ปัญหา จากนั้นครูจะทบทวนความรู้ที่ได้จากการเรียนในบทเรียนนี้ และนำไปกิจกรรมของนักเรียนไปตรวจให้คะแนน

การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม มีผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์รายทักษะจากการทำแบบทดสอบ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงระดับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากแบบทดสอบ
ของนักเรียนด้านความสามารถรายด้าน (ร้อยละ)

จากแผนภาพที่ 2 เป็นการแสดงระดับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากแบบทดสอบ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ทักษะการค้นพบความจริง พบว่า นักเรียนจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และนักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว พบว่า นักเรียนมีทักษะการค้นพบความจริงอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 สามารถแสดงคำตอบของทักษะการค้นพบความจริงดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 คำตอบของนักเรียนที่แสดงถึงทักษะการค้นพบความจริง

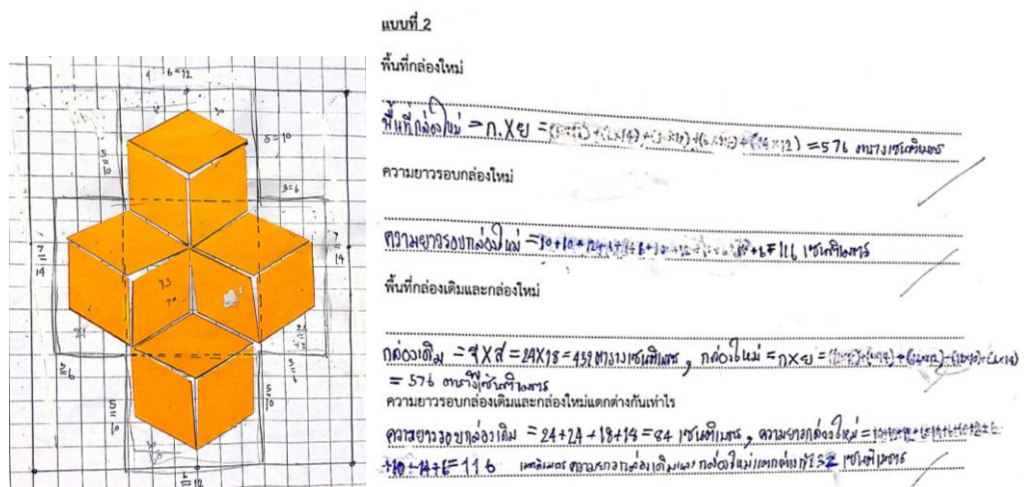
2. **ทักษะการค้นพบปัญหา** พบว่า นักเรียนจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และนักเรียนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว พบว่า นักเรียนมีทักษะการค้นพบปัญหาอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 สามารถแสดงคำตอบของทักษะการค้นพบปัญหาดังแผนภาพที่ 4

9. ข้อความบ่งชี้ว่าค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ของ X มีค่า 12.5 หน่วย ผลรวมของค่าที่เกินค่าเฉลี่ยคูณด้วยจำนวนข้อมูล
ก็ใช้ว่า $n(\bar{x} - a)$ หรือ $n(a - \bar{x})$

แผนภาพที่ 4 คำตอบของนักเรียนที่แสดงถึงทักษะการค้นพบปัญหา

จากแผนภาพที่ 4 เป็นการแสดงคำตอบของนักเรียนที่สามารถระบุปัญหาที่สถานการณ์ปัญหำหนดได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน จึงส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการค้นพบปัญหาอยู่ในระดับดีมาก

3. **ทักษะการค้นพบแนวคิด** พบว่า นักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และนักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว พบว่า นักเรียนมีทักษะการค้นพบแนวคิดอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 สามารถแสดงคำตอบของทักษะการค้นพบแนวคิดดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 คำตอบของนักเรียนที่แสดงถึงทักษะการค้นพบแนวคิด

จากแผนภาพที่ 5 เป็นการแสดงคำตอบของนักเรียนที่สามารถใช้ความรู้เรื่อง รูปสี่เหลี่ยมในการเขียนแสดงแนวคิด หรือวิธีการแก้ปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้จริง โดยระบุตั้งแต่ 1 ถึง 2 แนวคิดขึ้นไป และสามารถแสดงวิธีการหาคำตอบได้อย่างถูกต้องอย่างน้อย 1 แนวคิด จึงส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการค้นพบแนวคิดอยู่ในระดับดี

4. **ทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา** พบว่า นักเรียนจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และนักเรียนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว พบว่า นักเรียนมีทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหามีอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 สามารถแสดงคำตอบของทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหาดังแผนภาพที่ 6

เลือกกล่องรูปแบบที่ 2 เพราะเหตุใด สีความแปลกใหม่ ได้ดึงดูดสายตา ไม่ก้ำกึ่ง

[illegible]

จากแผนภาพที่ 7 เป็นการแสดงคำตอบของนักเรียนที่สามารถยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เชื่อมโยงความรู้ได้จากการแสดงแนวคิดหรือการแก้ปัญหาจากความรู้เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม ไปเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง โดยสามารถสร้างสถานการณ์ปัญหาที่แตกต่างจากเดิมได้แต่ไม่แปลกใหม่ จึงส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ในขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูจะต้องเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีความรู้ที่พร้อมจะแก้ปัญหา มีการทบทวนความรู้เดิมโดยใช้กิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนสามารถคิดคำตอบได้หลายรูปแบบใช้สื่อที่จับต้องได้ และใช้กิจกรรมที่มีการแข่งขันจะกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ เช่น กิจกรรมนำรูปสี่เหลี่ยมมาประกอบกันตามสถานการณ์ที่กำหนด และให้นักเรียนหาพื้นที่ใครทำได้เร็วและแตกต่างจากเพื่อนจะได้รับรางวัล สอดคล้องกับวิจัยของ จินดิษฐ์ ลออปภิกขิน (2558 : 37-50) ที่พบว่า การนำสื่อการเรียนรู้มาประกอบการนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ สิ่งสำคัญต่อมาในขั้นการตั้งปัญหาครูจะต้องออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทในชีวิตจริงหรือสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน เป็นปัญหาปลายเปิดที่มีลักษณะการตอบได้หลายคำตอบ ไม่เป็นปัญหาที่ซับซ้อนหรือยากเกินเพื่อนักเรียนทุกคนในชั้นได้มีส่วนร่วมได้อย่างทั่วถึง เช่น สถานการณ์การสร้างเล้าไก่ให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมชนิดต่างๆ การออกแบบของตกแต่งโดยใช้รูปสี่เหลี่ยมเป็นส่วนประกอบ การแบ่งพื้นที่ของที่ดิน เป็นต้น สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2557 : 370-373) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการแก้ปัญหา เป็นต้น ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการตั้งปัญหาที่หลากหลายโดยการยกตัวอย่างการตั้งปัญหาและการใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหากับสิ่งที่นักเรียนสนใจจะแก้ปัญหานั้นเพื่อให้นักเรียนสามารถที่จะตั้งปัญหาได้ ซึ่งการตั้งปัญหาเป็นการจุดประกายให้นักเรียนเกิดแนวคิดวิธีการแก้ปัญหามากกว่าหนึ่งวิธี สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งในขั้นค้นคว้าและคิด ครูต้องจัดกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถเพื่อให้มีนักเรียนที่จะเป็นแกนนำในการใช้ความรู้และกระตุ้นให้เพื่อนเกิดการระดมสมองร่วมกัน เนื่องจากขั้นนี้ต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เกิดการระดมสมองร่วมกันคิด ร่วมกันแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์และอภิปราย เพื่อมาวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริงของสถานการณ์ รวมทั้งเลือกปัญหาที่แต่ละคนตั้ง โดยเลือกถึงความเป็นไปได้ที่ใช้นามาแก้ปัญหา และจะได้ถกกันถึงวิธีการแก้ปัญหาคือวิธีที่ดีที่สุด พร้อมเหตุผลที่สมเหตุสมผลสนับสนุน ซึ่งกิจกรรมตามๆ เหล่านี้จะดำเนินไปด้วยการที่ครูจะเป็นผู้กระตุ้นนักเรียนโดยใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดในการตั้งปัญหาและคิดแก้ปัญหา และระหว่างการทำกิจกรรมนั้นผู้วิจัยจะต้องเข้าไปตรวจสอบ และพูดคุยกับนักเรียนเป็นรายกลุ่ม โดยการพูดคุยนั่นครูต้องใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการทำงานโดยสามารถถามเป็นรายบุคคลเฉพาะเจาะจงตามบริบทของนักเรียน ยังเป็นการช่วยนักเรียนที่มีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำ ซึ่งการที่ผู้วิจัยเดินตรวจสอบแต่ละกลุ่มจะทำให้ผู้วิจัยค้นพบถึงปัญหาในจุดที่เป็นปัญหาทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2557 : 284) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ให้ผู้อื่นได้รับรู้ เป็นการช่วยให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจและส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้ ในขั้นสรุปและ

ประเมินผลนักเรียนจะได้ทำกิจกรรมกระตุ้นการคิดเพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้เกิดทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ที่มากขึ้น ครูควรจะมีการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แตกต่างจากสถานการณ์เดิมที่กำหนดให้ เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงสถานการณ์ที่แตกต่างกัน จากนั้นครูจะใช้กิจกรรมเข้ามาเพิ่มเติมโดยต้องเป็นกิจกรรมให้นักเรียนร่วมกันคิด และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เช่น การนำเสนอของที่เกี่ยวกับรูปสี่เหลี่ยมที่ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวันและกำหนดตัวเลข จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันสร้างสถานการณ์ทั้งชั้นเรียน โดยจะเป็นการคิดประโยคที่ต่อกันไปภายในเวลาที่กำหนด แล้วนำมารวมกันเพื่อให้เกิดเป็นสถานการณ์ใหม่ สอดคล้องกับอาทิตยา จิตรเอื้อเพื่อ (2563 : 302-315) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมหรือชิ้นงาน เนื่องจากต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์แล้วทำให้เกิดการค้นพบหรือหาแนวทางใหม่ในการสร้างนวัตกรรมได้ หลังจากนั้นจะทบทวนความรู้ที่นักเรียนแต่ละคนได้รับจากการทำกิจกรรมในคาบเรียนนี้

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ พบว่า ผลของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์รายทักษะจากการทำแบบทดสอบในชั้นเรียนนี้แสดงให้เห็นว่า ทักษะที่ได้รับการพัฒนาโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ทักษะการค้นพบปัญหา ทักษะการค้นพบความจริง ทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา ทักษะการค้นพบแนวคิด และทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ เนื่องจากทักษะการค้นพบความจริงครูได้ใช้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของนักเรียน เช่น การออกแบบของตกแต่งในห้องเรียนโดยใช้รูปสี่เหลี่ยม นักเรียนจึงมีความเข้าใจกับสถานการณ์ปัญหาจนสามารถระบุข้อมูลหรือเงื่อนไขที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ส่วนทักษะการค้นพบปัญหา นักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาก่อน โดยการอภิปรายร่วมกันหน้าชั้นเรียนเพื่อระบุประเด็นปัญหาที่จะนำไปสู่การออกแบบชิ้นงานทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับรูปสี่เหลี่ยมที่สถานการณ์กำหนดให้ ซึ่งทำให้นักเรียนระบุแนวทางในการแก้ปัญหาที่สถานการณ์กำหนดได้ ส่วนทักษะการค้นพบแนวคิด ผู้วิจัยได้ใช้คำถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตั้งปัญหาที่มีความหลากหลาย และนำไปสู่การเลือกแสดงแนวคิดที่มีความหลากหลายนั่นเอง สอดคล้องกับ กันตารณณ์ ฆ้องย่ำ (2560 : 70 -72) ที่กล่าวว่า คำถามปลายเปิดเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดโดยคำตอบที่ได้จะมีหลากหลายวิธี ส่วนทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนฝึกการแสดงความคิดเห็นและร่วมกันหาเหตุที่มีความสมเหตุสมผลได้ร่วมกันอภิปรายวิพากษ์และให้คำแนะนำกับเพื่อนกลุ่มอื่น เพื่อร่วมกันค้นหาคำตอบและหาเหตุผลสนับสนุนในแนวคิดของตนเอง ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิด และร่วมกันหาเหตุผลไปในตัว ทำให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาและสามารถระบุเหตุผลในการเลือกได้อย่างสมเหตุสมผล ส่วนทักษะการสร้างสรรค์ความรู้นักเรียนมีแนวโน้มในการพัฒนาที่สูงขึ้น เนื่องจากได้มีกิจกรรมที่กระตุ้นแนวคิดของนักเรียนโดยให้นักเรียนนำเสนอของที่เกี่ยวกับรูปสี่เหลี่ยมและตัวเลขมาสร้างเป็นสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดการคิดที่ง่ายขึ้น มีการช่วยกันวิพากษ์สถานการณ์ที่นักเรียนสร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้และความแปลกใหม่ของสถานการณ์โดยจะให้ช่วยกันแสดงแนวคิดที่จะพัฒนาสถานการณ์ให้เป็นสถานการณ์ที่สามารถนำมาใช้ได้ แต่ทักษะนี้ก็ยังเป็นทักษะที่นักเรียนมีการพัฒนา

น้อยกว่าทักษะอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Isrok'atun and Tiurlina (2014 : online) ที่กล่าวว่า ทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ของนักเรียนเป็นด้านที่อ่อนมากที่สุด เนื่องจากทักษะการสร้างสรรค์ความรู้จำเป็นต้องอาศัยความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ความรู้รอบตัวและการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการจะพัฒนาทักษะทางด้านนี้ครูต้องทบทวนความรู้ที่สำคัญให้แก่แก่นักเรียนก่อน มีการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่มีความแตกต่างจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ จากนั้นหาตัวช่วยมาให้นักเรียนเกิดการคิดที่แปลกแตกต่าง โดยใช้เทคนิคการถามตอบภายในเวลาที่กำหนด การกำหนดรูปภาพหรือตัวเลขแล้วให้นักเรียนสร้างสถานการณ์ตามสิ่งของที่ตนเองได้ และใช้การระดมสมองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการวิพากษ์ผลงานซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนมีผลงานที่แสดงถึงการสร้างสรรค์ความรู้ที่มากขึ้น เมื่อนักเรียนได้รับคำแนะนำจากครูและเพื่อนแล้วนักเรียนจะต้องพัฒนาหรือปรับปรุงชิ้นงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การจัดการเรียนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการระดมสมองทำให้นักเรียนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย การหาคำตอบ การเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม และการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ โดยครูจะเป็นผู้กระตุ้นและขับเคลื่อนกระบวนการที่กล่าวในข้างต้นนี้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ครูต้องเป็นผู้สนับสนุนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเกิดการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ชิ้นงานของเพื่อน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ของนักเรียนยังเป็นงานที่ทำท้าทายสำหรับครู ซึ่งจากผลการประเมินพบว่า นักเรียนอยู่ในระดับปานกลางยังต้องการแนวทางที่ส่งเสริมด้านนี้ในระดับที่สูงสุด จึงควรมีการศึกษาเทคนิคในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์ความรู้

เอกสารอ้างอิง

- กันตารณณ์ ช้องย่า. (2560). ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเษก จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปรัชญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินดิษฐ์ ลออปักสิน. (2558). ผลของการใช้สารคดีบทนำคณิตศาสตร์ ที่มีต่อเจตคติและการเห็นคุณค่าของสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 9 (2), 37-50.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). ปลุกโลกการสอนให้มีชีวิต ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่. นนทบุรี: สหมิตร พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปิยาภรณ์ ขาวทอง. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง รูปหลายเหลี่ยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุจิราพร รามศิริ. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการวิจัย ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). ระบบประกาศและรายงานผลสอบโอเน็ต. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2557). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทิศทางสำหรับครูศตวรรษที่ 21. เพชรบูรณ์: จุลติสการพิมพ์.
- สุชีรา ศุภพิมลวรรณ. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์. 15 (2), 189-199.
- อาทิตยา จิตรเอื้อเฟื้อ. (2563). การพัฒนาการรู้สละเต็มของนักศึกษาครุวิทยาศาสตร์ผ่านการมีส่วนร่วมชุมชนผนวกค่ายบูรณาการสะเต็มศึกษาในแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 22 (2), 302-315.

- Isrok' atun and Tiurlina. (2014). Enhancing students' mathematical creative problem solving ability through situation-based learning. *Online*. Retrieved October 4, 2021. from <http://www.iiste.org/Journals/index.php/MTM/article/viewFile/16376/16882>
- OECD. (2012). PISA 2012 Creative Problem Solving. *Online*. Retrieved October 4, 2021. from : <https://www.oecd.org/pisa/innovation/creative-problem-solving/>

การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

**Learning Management Using SSCS Model for The Development of
Mathematical Problem Solving Ability of
Mathayomsuksa 5 Students**

นิชา พันธกนก และ อัฐพล อินทิสเสนา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Nicha Phankanok and Autthapon Intasena

Maharakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : nichapkn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นนักเรียนชั้นจำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับ ข้ออัตนัย จำนวน 5 ข้อ 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่อง ลำดับ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test dependent sample

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.15/79.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 2) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; SSCS: ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

* วันที่รับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 1 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Abstracts

This research has objectives are 1) To develop SSCS learning management on sequence for the students secondary 5 to be effective standard 75/75 2) To compare ability solving math problems between pre-test and post-test of the students received SSCS learning management on sequence. 3) To learn contentment to study the mathematics of the students secondary 5 with SSCS learning management. The simple group used in this research was students secondary 5 at Phadungnaree School. They studying in the second semester of the academic 2021. 40 people from group randomization Research tools are 1) SSCS learning management plan amount 5 plans 10 hours. 2) Achievement test learning mathematics. Subjective exam amount 5 items. 4) To learn contentment to study SSCS learning management of the students secondary 5 amount 10 items. The statistics used in the research such as percentage, average, standard deviation and t-test dependent sample

The result of the research follows: 1) SSCS learning management plan on sequence of the students secondary 5 to be effective of 76.15/79.13 to be standard 75/75 2) The students who were able to solve math problems received SSCS learning management post-test highly than pre-test. Statistically significant at the .05 level. 3) The students secondary 5 that learn SSCS learning management. The overall satisfaction was at a very high level. It has an average of 4.55 and a standard deviation of 0.49

Keyword : Learning Activities; SSCS; Mathematical Problem Solving Ability

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้คำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ นั่นคือ การเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) นอกจากนี้คณิตศาสตร์มีบทบาทต่อการพัฒนาความคิดและความเจริญก้าวหน้าของโลก มนุษย์ใช้คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างมีระบบและมีระเบียบแบบแผน ซึ่งกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชนิสรา เมธภัทรศิริณ, 2563 : 22)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้คำนึงถึงความสำคัญของการแก้ปัญหา เพื่อที่จะได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ จึงได้กำหนดให้การแก้ปัญหาเป็นสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน เพราะความสามารถในการปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักและเหตุผลคุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการ ตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4) และในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ก็ได้กำหนดไว้ว่าความสามารถใน การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่อยู่ภายใต้สาระที่ 6 ที่ต้องการให้ เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกระดับชั้น แสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนควรจะเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นในตัวนักเรียน การเรียนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้เรียนมีแนวทางการ คิดที่หลากหลาย มีนิสัยกระตือรือร้น ไม่ย่อท้อและมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน ตลอดจนเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถนำติดตัวไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ นานตลอดชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555 : 6) นอกจากนี้ ความรู้ทาง คณิตศาสตร์ยังเป็นความรู้ที่เป็นความรู้คู่กับมนุษย์ตั้งแต่ต้นจนจนถึงก่อนเข้าอน มนุษย์ได้ใช้คณิตศาสตร์ทั้ง โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว เช่น เรื่องของการกำหนดเวลาในการทำงานหลาย ๆ งานในแต่ละ วันก็เป็นเรื่องของการวัดเวลา หรืองานเดินทางที่มนุษย์พยายามหาเส้นทางที่สั้นที่สุด หรือการหาเส้นทางไป ทำธุระหลาย ๆ แห่ง แล้วใช้เวลาและค่าใช้จ่ายน้อยสุดโดยที่ไม่ต้องย้อนไปย้อนมา (อัมพร ม้าคนอง, 2554 : 11)

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะให้ความสำคัญกับการเรียนคณิตศาสตร์มากเพียงใดก็ตาม แต่ในปัจจุบัน พบว่านักเรียนของประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์เท่าที่ควร ดังเห็นได้จากผลการ ประเมิน PISA รอบปี 2018 จาก 79 ประเทศทั่วโลก พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านคณิตศาสตร์ 419 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรกจนถึงปัจจุบัน พบว่า ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ของ ไทยไม่เปลี่ยนแปลง (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564 : 1-2) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี 4 ปีซ้อนหลัง ในปี พ.ศ. 2560 พบว่ารายวิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 50.51 คะแนน ปี พ.ศ. 2561 มีคะแนนเฉลี่ย 47.56 คะแนน ปี พ.ศ. 2562 มีคะแนนเฉลี่ย 46.93 ปี พ.ศ. 2563 มีคะแนนเฉลี่ย 40.12 คะแนน จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ลดลงอย่างต่อเนื่อง (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563 : 1)

จากข้อมูลดังกล่าว วิชาคณิตศาสตร์นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นวิชาที่ไม่ชอบเรียนและบอกว่าคณิตศาสตร์ยาก โดยเฉพาะการแก้ปัญหประกอบกับการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ยังเป็นปัญหาของครูและนักเรียน เนื่องจากการแก้ปัญหเป็นทักษะขั้นสูง และการแก้ปัญหสามารถแก้ปัญหได้หลายวิธี การที่นักเรียนจะสามารถแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ได้ นักเรียนจะต้องอาศัยความรู้จักการคิด การมีกระบวนการคิดเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไป และการคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงมีนักเรียนที่มีข้อบกพร่องในเรื่องนี้ จึงกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ได้ คือ นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ว่าจะใช้วิธีการบวก ลบ คูณ หรือหาร ในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (ลลิต บุญยวง, 2557 : 2) ความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์นักเรียนต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจหลายอย่างเข้าด้วยกันเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญห จึงมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีข้อบกพร่องในเรื่องนี้ เนื่องมาจากปัญหาหลายประการ ซึ่งปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์นั้นก็คือ นักเรียนไม่สามารถเข้าใจโจทย์ปัญหา ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากนักเรียนมีความบกพร่องในกระบวนการแก้ปัญห การจำแนกแยกแยะปัญห การค้นหาคำตอบของปัญหาที่เกิดขึ้น การวางแผนในการแก้ปัญห การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเพื่อที่นักเรียนจะได้แนวคิดใหม่จากเพื่อน (นริศรา สำราญวงศ์, 2558 : 3)

จากสาเหตุดังกล่าว การจัดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ครูผู้สอนต้องสอนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ความหมายของปัญหา ความเข้าใจปัญหเป็นทักษะที่ยาก ดังนั้นครูอาจจะต้องช่วยชี้แนะให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและหาแนวทางเกี่ยวกับการแก้ปัญหด้วยตัวเอง ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาก็ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์อยู่หลายรูปแบบ พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหโดยนำเอากระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลในการแสวงหาคำตอบของปัญหาที่เกิดขึ้น รู้ระบบขั้นตอนการทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนพร้อมกับได้แนวคิดใหม่จากเพื่อนร่วมห้อง (ลลิต บุญยวง, 2557 : 2)

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ของ Pizzini, Shepardson and Abell (1989 : 523-534) พบว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่เน้นการฝึกทักษะการแก้ปัญหกระบวนการคิดให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง โดยครูกำหนดโจทย์ปัญหาหรือสถานการณ์ให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์วางแผนดำเนินการ พร้อมแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน มุ่งให้นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์ปัญหด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ค้นหาข้อมูลจากโจทย์ปัญหา (Search: S) เป็นการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาและการแยกแยะประเด็นสำคัญของปัญหา เป็นขั้นตอนที่นักเรียนต้องระดมสมองในการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 แก้ปัญห (Solve: S) เป็นการวางแผนและการดำเนินการแก้ปัญหด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ต้องการ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนอาจใช้วิธีที่แตกต่างกัน ขั้นที่ 3 สร้าง

คำตอบ (Create: C) เป็นการสร้างคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหาที่สามารถอธิบายให้เข้าใจง่าย และ ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Share: S) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบที่ได้ระหว่างกันว่า นักเรียนใช้วิธีใดได้บ้างในการหาคำตอบ การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ในแต่ละขั้นตอนจะยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมตามขั้นตอนและลงมือทำด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง เมื่อนักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความคิดที่เป็นระบบระเบียบ มีแบบแผน มีเหตุผล และกล้าที่จะตัดสินใจ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS จึงช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิด นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น (เกษศิริพันธ์ ชันธุสุข, 2561 : 221) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระภา ลามุงคุณ (2562: 96) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SSCS ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังจบวงจรรอบที่ 1 เท่ากับ 40.49 คะแนน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 67.48 และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังจบวงจรรอบที่ 2 เท่ากับ 48.86 คะแนน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 81.43 เป็นไปตามความมุ่งหมาย เช่นเดียวกับ ณัฐกิตติ ประสงค์ (2562 : 68) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผล การจัดการเรียนรู้เรื่องสมการ ระหว่างการใช้เทคนิค SSCS ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนแบบ ปกติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 16.10 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ ที่มีคะแนนเฉลี่ย 11.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากที่กล่าวมาข้างต้นประกอบกับการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึก ความสามารถในการแก้ปัญหา กระบวนการคิด สามารถวิเคราะห์โจทย์และหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยสนใจ ในการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ และเพื่อนำผลไปใช้เป็นแนวทางใน การปรับปรุงการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการ จัดการเรียนรู้แบบ SSCS

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนนักเรียน 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 237 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน เป็นนักเรียนจำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (Gall, Brog and Gall, 1996 : 227) โดยแต่ละห้องจัดนักเรียนแบบละความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้ง 5 แผน เท่ากับ 4.35 มีความเหมาะสมระดับมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ข้ออัตนัย จำนวน 5 ข้อ มีความยาก (P_E) ตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.54 ค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.45 ถึง 0.65 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

2.2 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.06 ถึง 0.08 ได้ข้อที่เข้าเกณฑ์จำนวน 15 ข้อ จึงคัดเลือกไว้จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 0.33 - 0.77 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การออกแบบการทดลองนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ได้ดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการวิจัย one group pretest-posttest design

2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง ลำดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกผลสอบที่ได้เป็นคะแนนก่อนเรียน

3. ดำเนินการสอนกับกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนผดุงนารี โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ พร้อมเก็บ

รวบรวมข้อมูลและคะแนนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

4. เมื่อการสอนเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง ลำดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดสอบหลังเรียน (Posttest) ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

5. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ มาวิเคราะห์

6. ดำเนินการทดสอบแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เมื่อเสร็จสิ้นแล้วนำผลมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ตามเกณฑ์ 75/75 โดยคำนวณค่า E_1 และ E_2

2.2 แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับ มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่น

2.3 วิเคราะห์หาดัชนีค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS

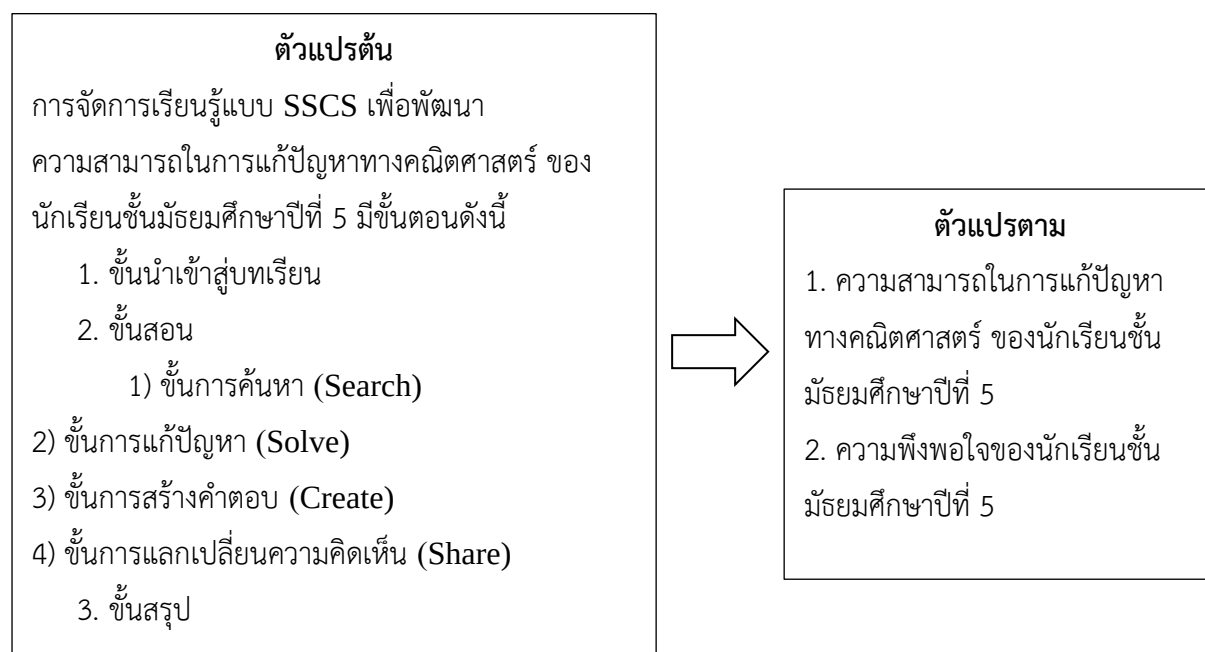
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ใช้สถิติทดสอบ t-test Dependent Samples

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายของความพึงพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	198	150.78	3.37	76.15
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	80	63.30	2.34	79.13
ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E ₁ /E ₂) เท่ากับ 76.15/79.13				

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) เท่ากับ 76.15 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) เท่ากับ 79.13 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 5 แผน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.15/79.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ

ตัวแปร		จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS	ก่อนเรียน	40	46.15	3.48	25.993*	.000
	หลังเรียน	40	63.30	2.34		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.15 และหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 63.30 ซึ่งสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ หลังการเรียนโดย

ใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ผู้เรียนตื่นตัวกับการหาลำดับต่าง ๆ	4.65	0.48	มากที่สุด
2	ผู้เรียนมีความสุขเมื่อมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน	4.70	0.46	มากที่สุด
3	ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเองเมื่อได้แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	4.75	0.44	มากที่สุด
4	ผู้เรียนพอใจที่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.53	0.51	มากที่สุด
5	ผู้เรียนรู้สึกว่าการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความน่าสนใจ	4.68	0.47	มากที่สุด
6	ผู้เรียนสนุกกับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	4.35	0.48	มาก
7	ผู้เรียนมีความมั่นใจในการเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
8	ผู้เรียนมีความรู้สึกชอบวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.23	0.53	มาก
9	ผู้เรียนพอใจที่ได้คิดอย่างอิสระและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน	4.35	0.58	มาก
10	ผู้เรียนพอใจกับการวัดและประเมินผล มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้	4.63	0.49	มากที่สุด
ความพึงพอใจภาพรวม		4.55	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง ลำดับ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.15/79.43 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพฤติกรรม ผลงาน และการทดสอบย่อยระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 150.78 จากคะแนนเต็ม 198 คิดเป็นร้อยละ 76.15 แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 76.15 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 63.30 จากคะแนนเต็ม 80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.13 แสดงว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 79.13 ทั้งนี้เป็นผลอันเนื่องมาจากผู้เรียนได้มีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบที่ต้องการ และการทำงานเป็นขั้นตอนเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวาดี เกษี (2560 : 131) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS นั้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 86.00/86.50 และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกตินั้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.01/77.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุตรา จันทรเขียว (2561: 85) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ร่วมกับเทคนิค STAD ผลวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ร่วมกับเทคนิค STAD วิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.61/84.13 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดเอาไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญพัฒน์ พันธุ์พำนัก (2562 : 68) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.11/81.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้

สาเหตุที่ทำให้การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้นั้นและสามารถนำไปสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นคือ

1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่จัดทำขึ้นได้ผ่านการจัดทำอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม กล่าวคือ ก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านขั้นตอนการศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

1.2 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลได้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS และแผนการจัดการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.35 เมื่อเทียบกับการประเมินแล้ว อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและฝึกทักษะการแก้ปัญหา กระบวนการคิดให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง ซึ่งมีการกระบวนการทำงานได้จากการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดและแก้ปัญหา เพื่อหาคำตอบที่อยากรู้ค้นหาคำตอบและการทำงานเป็นระบบเน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้และนั่นเป็นการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีคะแนนค่าเฉลี่ยของการทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.15 และหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 63.30 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สาเหตุที่ทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เพราะการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้นในการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ผู้วิจัยได้แนะนำแนวทางให้นักเรียนดำเนินการแก้ปัญหาตาม 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นค้นหาข้อมูล (Search : S) เป็นการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาและการแยกแยะประเด็นสำคัญของปัญหา เป็นขั้นตอนที่นักเรียนต้องระดมสมองในการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 แก้ปัญหา (Solve : S) เป็นการวางแผนและการดำเนินการแก้ปัญหด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ต้องการ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนอาจใช้วิธีที่แตกต่างกัน ขั้นที่ 3 สร้างคำตอบ (Create : C) เป็นการสร้างคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหที่สามารถอธิบายให้เข้าใจง่าย และ ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Share : S) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบที่ได้ระหว่างกันว่านักเรียนใช้วิธีใดได้บ้างในการหาคำตอบ การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ในแต่ละขั้นตอนจะยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรม

ตามขั้นตอนและลงมือทำด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง เมื่อนักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความคิดที่เป็นระบบระเบียบ มีแบบแผน มีเหตุผล และกล้าที่จะตัดสินใจ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS จึงช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิด นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา สารามวณิช (2558 : 116) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของพิณวรรณ แซ่มชื่น ชมดง (2559 : 84) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามรูปแบบ SSCS ร่วมกับการกระตุ้นโดยใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกิตติ ประสงค์ (2562 : 68) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อสมการ ระหว่างการใช้เทคนิค SSCS ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนเรื่อง อสมการ โดยใช้เทคนิค SSCS ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของภาคภูมิ เพ็ชรในบ่อ (2560 : 157) ได้วิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ร่วมกับการสอนการแก้ปัญหาแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ร่วมกับการสอนการแก้ปัญหาแบบ SSCS สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ ผลรัตน์ (2560 : 49) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อสมการ โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60 อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถสร้าง

คำตอบได้หลากหลายนอกเหนือจากการหาคำตอบแบบเดิม ๆ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา ขั้นตอนการแก้ปัญหา และการหาคำตอบ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีด้วยกันอยู่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการค้นหา (Search : S) ขั้นที่ 2 ขั้นการแก้ปัญหา (Solve : S) ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างตอบ (Create : C) ขั้นที่ 4 ขั้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Share : S) สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุตรา จันทรเชียว (2561: 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ร่วมกับเทคนิค STAD ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เป็นการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ เมื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมนั้นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานเดิมในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนแต่ละคน

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS นอกจะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการนำการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากขึ้น และควรนำสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวันนั้นสอดแทรกในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนนั้นเห็นความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาของการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS กับนักเรียนในระดับอื่น ๆ โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาทดลองมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะ/กระบวนการด้านอื่น ๆ ได้แก่ทักษะการให้เหตุผล ทักษะการสื่อสาร สื่อความหมายการนำเสนอ และทักษะความคิดสร้างสรรค์ ให้กับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น และในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยค่อนข้างที่จะใช้เวลาในการดำเนินการมาก เวลาที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ ควรปรับแผนให้เพียงพอต่อเวลาในการดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกษศิริรินทร์ ชันธศุภ. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ความน่าจะเป็นโดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับการใช้คำถาม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*. 8 (3), 219-231.
- จิระภา ลามุงคุณ. (2562). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SSCS*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิรวาดี เกษี. (2560). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนิสรา เมธภัทรศิริ. (2563). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Representation) และการนิยามภาพทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Visualization). *นิตยสาร สสวท*. 48 (224), 22-28.
- ณัฐกิตติ ประสงค์. (2562). *การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้เรื่องอสมการ ระหว่างการใช้เทคนิค SSCS ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ธัญพัฒน์ พันธุ์พานัก. (2562). *การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นริศรา สำราญวงษ์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องบทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยวรรณ ผลรัตน์. (2560). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อสมการ โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- พิณววรรณ แซ่มชื่น ชมดง. (2559). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามรูปแบบ SSCS ร่วมกับการกระตุ้นโดยใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาคภูมิ เพ็ชรในบ่อ. (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ร่วมกับการสอนการแก้ปัญหาแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลลิล บุญยวง. (2557). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบเอสเอสซีเอส. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). ประกาศผลสอบ O-NET ม.6 ปีการศึกษา 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: 3-คิว มีเดีย.
- อนุดรา จันทร์เขียว. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ร่วมกับเทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัมพร ม้าคนอง. (2554). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gall, M. D., Brog, W. R. and Gall, J. P.. (1996). *Education Research: An Introduction*. (6th ed). NewYork: Longman Publisher.
- Pizzini, E. L, et al. (1989). A Rationnale for and the development of a problem solving model of instruction in science education. *Science Education*. 73 (5), 523–534.

อยู่รอด อยู่เป็น อยู่ยืน : การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู
**Survival New Abnormal New Normal: Improving the quality of life of
people In Nong Bua Lamphu Municipality**

วสิรัตน์ แสงไชย และ สุพัฒน์ สมสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานี

Waleerat Sangchai and Supat Somsuk

Suan Sunandha Rajabhat University

Udonthani Education Center, Thailand

Corresponding Author, E-mail: waleerat.sa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “อยู่รอด อยู่เป็น อยู่ยืน : การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และเพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่ยืน ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 การเก็บข้อมูลมีทั้งในรูปแบบเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จำนวน 430 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane และเชิงคุณภาพ โดยแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายผลการศึกษา ผลการวิจัย พบว่าระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.53) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตามแนวทาง อยู่รอด ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เพื่อให้การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ เพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) การดูแลในการจัดหาศูนย์ดูแลผู้ป่วย และติดตามการเยี่ยมผู้ฟื้นฟูหลังจากการติดเชื้อ อยู่เป็น ได้แก่ นโยบายในด้านการบริหารความเสี่ยง การติดตาม ดูแล และการวางแผนเพื่อฟื้นฟูอาชีพให้กับประชาชน อยู่ยืน ได้แก่ นโยบายด้านการศึกษา และการสาธารณสุข เพื่อการสร้างรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คำสำคัญ: อยู่รอด อยู่เป็น อยู่เย็น; การพัฒนาคุณภาพชีวิต; เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู

Abstracts

This study; " Survival New Abnormal New Normal: Improving the quality of life of people In Nong Bua Lamphu Municipality. The objectives of this study are 1) To study the level of public satisfaction with the implementation of the development strategy of Nong Bua Lamphu Municipality, Nong Bua Lamphu Province, the fiscal year 2021, and 2) To study ways to improve the quality of life of the people of Nong Bua Lamphu Municipality according to the guidelines Survival New Abnormal New Normal According to the concept of Santithan Steadythai. Data collection is available in both qualitative and quantitative formats, using query tools, and unstructured interviews. The sample was 430 people in Nong Bua Lamphu Municipality Using Taro Yamane's calculation formula and interview with the Mayor of Nong Bua Lamphu. Use descriptive statistics to describe the results of the study. The results showed that the level of public satisfaction with the implementation of the development strategy of Nong Bua Lamphu Municipality, Nong Bua Lamphu Province, in the fiscal year 2021 in terms of improving the quality of life of the people as a whole was very high ($\bar{x} = 3.99$) Guidelines for improving the quality of life of people in Nong Bua Lamphu Municipality according to the guidelines Survival namely This includes preparing all aspects for educating and understanding to reduce the risk of coronavirus 2019 (Covid-19) pandemic. Care to provide patient care centers and monitor rehabilitation visits after infection. New Abnormal namely Policies in risk management, monitoring, supervision, and planning to restore careers to the public, and New Normal namely Education and Public Health Policy for Building the Foundation of Human Resource Development.

Keywords: Survival New Abnormal New Normal; Quality of Life; Nong Bua Lamphu Municipality

บทนำ

ภายหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 ส่งผลต่อกระทบทั้งต่อการเติบโตของภาคธุรกิจ ภาคการเงิน รวมถึงการปรับตัวครั้งใหญ่ของภาครัฐโดยเฉพาะในด้านนโยบายที่ต้องมีการปรับ การเปลี่ยน การพลิกโฉมจากสิ่งที่ไม่เคยดำเนินการมาก่อน ให้กลายเป็นความผิดปกติใหม่ ให้กลายเป็นความปกติใหม่ที่ทุกภาคส่วนต้องหาแนวทางในการรองรับการเปลี่ยนผ่านดังกล่าว อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ในภาคส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องสานต่อนโยบายต่างๆของภาครัฐ เนื่องด้วยเป็นองค์กรที่ดูแลภาคประชาชนพื้นที่ สามารถเข้าถึงปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้ภาพของการดำเนินกิจกรรมของการปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการแก้ไขปัญหาทางสาธารณสุขของการระบาดวิทยา การป้องกันและการป้องปรามการแพร่ระบาด รวมถึงการฟื้นฟูสภาพภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดนั้นคลี่คลาย เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อเป็นการดูแลในขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนที่ถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของท้องถิ่น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงถือเป็นภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นอีกหนึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่ดังกล่าว ในการดูแลให้ครอบคลุมและรอบด้าน ขานรับนโยบายของภาครัฐส่วนกลาง แม้สถานการณ์การแพร่ระบาดของจังหวัดหนองบัวลำภู จะไม่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น แต่ผลกระทบที่ได้รับจากการมีผู้ติดเชื้อสะสมยังคงส่งผลกระทบอยู่ โดยข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู พบยอดผู้ติดเชื้อสะสม ณ วันที่ 30 เมษายน 2565 จำนวน 28,248 คน รักษาหายแล้ว 22,214 คน มีผู้เสียชีวิตสะสม จำนวน 47 คน โดยส่วนใหญ่ของผู้เสียชีวิตคือผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากจังหวัดหนองบัวลำภูเองเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็ก ดังนั้น การแพร่ระบาดจึงเป็นไปได้โดยง่าย เห็นได้จากคำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ 3/2565 ลงวันที่ 21 มกราคม 2565 กำหนดพื้นที่สถานการณ์เพื่อการบังคับใช้มาตรการของจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นพื้นที่เฝ้าระวังสูง จึงเห็นได้ว่า จังหวัดหนองบัวลำภู ได้รับผลกระทบในทางระบาดวิทยา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการจากทุกภาคส่วน เพื่อเข้ามาร่วมกันจัดการสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อป้องกันความสูญเสียในทางทรัพยากรมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นในระดับความเสียงสูง นับได้ว่าอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงในทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น การพัฒนาและแผนยุทธศาสตร์เพื่อการรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีลักษณะ “อยู่รอด อยู่เป็น อยู่เย็น” ตามแนวคิดของสันติธาร เสถียรไทย (2564 : 118-125) นั้น จำเป็นที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ซึ่งถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำคัญของจังหวัดหนองบัวลำภู ต้องให้ความตระหนักในการทบทวนระดับบทบาทของตนเอง และการวางแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 ในอนาคต เพื่อการก้าวสู่โลกใหม่อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อหาระดับของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู และการหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จะสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านนโยบายและในทางปฏิบัติ โดยมีแนวทางที่สอดคล้องกับโลกวิถีชีวิตใหม่ อีกทั้ง ยังสามารถนำไปปรับใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทใกล้เคียงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างอยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น ภายใต้บริบทวิถีชีวิตใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) คือ เริ่มการดำเนินงานด้วยกระบวนการวิจัยด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อค้นหาระดับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากนั้นดำเนินการนำข้อมูลที่ได้นำเสนอต่อฝ่ายบริหารของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น (สันติธาร เสถียรไทย 2564 : 118-125) ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ประชากร ได้แก่ ประชาชนในชุมชนของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จำนวน 33 ชุมชน จำนวน 21,915 คน วิธีการหากลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ทำการกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นประชากรเป้าหมาย และได้ใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรโดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95 ความผิดพลาด ไม่เกินร้อยละ 5 ดังสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้จำนวนประชากรเป้าหมาย เท่ากับ 392.88 เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ครบถ้วน จึงได้ทำการเพิ่มประชากรเป้าหมายเป็นทั้งสิ้น จำนวน 430 คน เพื่อให้ได้กลุ่มที่มีความหลากหลายในทุกอาชีพ ทุกช่วงวัย และทุกชุมชนได้เป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลเท่ากัน ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้างกับนายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เย็น และอยู่เย็น ตามแนวคิดของ สันติธาร เสถียรไทย (2564 : 118-125) ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ โดยเรียงลำดับการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บข้อมูลเบื้องต้น ด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่

1) แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วยแบบสอบถามศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น แบ่งเป็นประเด็นย่อย 7 ประเด็น ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคนและสังคม ด้านการศึกษา ด้านส่งเสริมสุขภาพด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริการ และด้านกีฬาและนันทนาการ จำนวน 41 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา โดยได้มีการทำการทดสอบเครื่องมือโดยการ try out กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์ครอนบาค เท่ากับ 0.97

2) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู โดยเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในส่วนของระดับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ในส่วนที่มีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม(Online Questionnaires) แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ในส่วนที่มีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบไม่มีโครงสร้าง โดยการประมวลผลข้อมูลที่เก็บมาได้แล้วรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ลงพื้นที่เพื่อติดต่อประสานงานกับตัวแทนชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่

2) เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชน จำนวน 430 คน จากทั้งสิ้น 33 ชุมชน

3) ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการประมวลผลสถิติทางสังคมศาสตร์

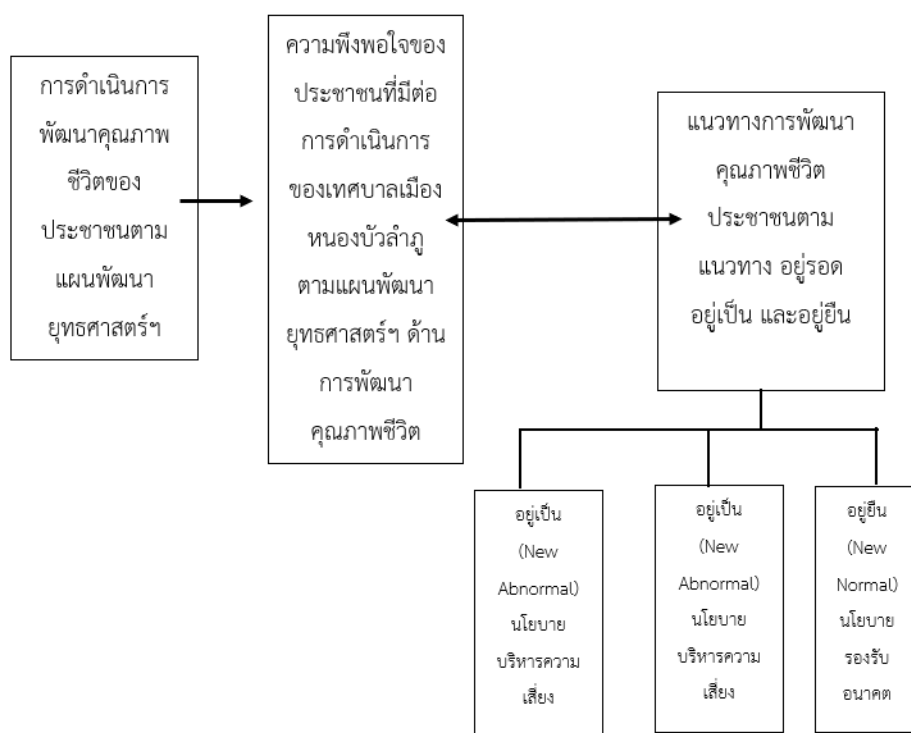
4) นำเสนอผลการศึกษาในส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ ต่อที่ประชุมสภาเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู

5) นำเสนอผลการศึกษาคือนายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เย็น และอยู่เย็น

6) จัดทำสรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เย็น และอยู่เย็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง อยู่รอด อยู่เย็น อยู่เย็น : การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีกรอบแนวคิดการวิจัย โดยพัฒนาจากแนวคิดของ สันติธาร เสถียรไทย (2564 : 118-125) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชาชน เมื่อนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสอบถามกับประชากรเป้าหมายในชุมชนจำนวน 33 ชุมชน จำนวน 430 คน

1.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากรเป้าหมาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากรเป้าหมาย พบว่า ประชากรเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 54.42 อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 รองลงมา อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.77 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 35.35 รองลงมา สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 25.58 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 62.32 อาชีพหลักเป็นธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50

1.2 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู โดยรวม

ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.72	0.62	มาก
2. ด้านคนและสังคม	3.85	0.50	มาก
3. ด้านการศึกษา	3.68	0.47	มาก
4. ด้านส่งเสริมสุขภาพ	4.57	0.38	มากที่สุด
5. ด้านการบริหารจัดการ	4.10	0.65	มาก
6. ด้านการบริการ	3.95	0.52	มาก
7. ด้านกีฬาและนันทนาการ	3.93	0.58	มาก
โดยรวม	3.98	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับแรก ได้แก่ ด้านส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.38) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.65) ลำดับที่สาม ได้แก่ ด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.52) ลำดับที่สี่ ได้แก่ ด้านกีฬาและนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.58) ลำดับที่ห้า ได้แก่ ด้านคนและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.50) ลำดับที่ 6 ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.62) และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.47) ประเด็นที่ค้นพบ คือ ด้านการศึกษา และ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นความพึงพอใจของประชาชนในสองลำดับสุดท้ายของความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่พึงพอใจเป็นลำดับแรก ได้แก่ ในการจัดทำถนนเฉลิมพระเกียรติ ในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีความสวยงาม และเป็นที่น่าพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) ประเด็นที่ค้นพบ คือ ในการก่อสร้าง/ซ่อมแซม/บำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภคของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ทั้งในด้านถนน/ซอย/ทางเท้า/ระบบระบายน้ำ เป็นไปอย่างเหมาะสม และตรงตามความต้องการของประชาชน อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 3.23$) เป็นความพึงพอใจของประชาชนในลำดับสุดท้าย

1.2.2 ด้านคนและสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่พึงพอใจเป็นลำดับแรก ได้แก่ การส่งเสริม และสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส (เช่น การแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยเอดส์) ของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เป็นไปอย่างเหมาะสม และไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) ประเด็นที่ค้นพบ คือ การจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างทันท่วงที และมีมาตรการที่เหมาะสม อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 3.37$) เป็นความพึงพอใจของประชาชนในลำดับสุดท้าย

1.2.3 ด้านการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่พึงพอใจเป็นลำดับแรก ได้แก่ การจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 เป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) ประเด็นที่ค้นพบ คือ ในการจัดกิจกรรมนิทรรศการทางวิชาการของโรงเรียนเทศบาล 1 มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) เป็นความพึงพอใจของประชาชนในลำดับสุดท้าย

1.2.4 ด้านส่งเสริมสุขภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่พึงพอใจเป็นลำดับแรก ได้แก่ เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการติดตามและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019

(Covid-19) อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการของการระบาดวิทยา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$) ประเด็นที่ค้นพบ คือ เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการรายงานผลเป็นประจำและมีความสม่ำเสมอเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน กิจกรรม/โครงการต่างๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08) เป็นความพึงพอใจของประชาชนในลำดับสุดท้าย

1.2.5 ด้านการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่พึงพอใจเป็นลำดับแรก ได้แก่ การบริหารงานของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เป็นไปตามหลักการของกฎหมายท้องถิ่นอย่างชัดเจน และไม่มี การเลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) ประเด็นที่ค้นพบ คือ การบริหารจัดการ ด้านการจัดเก็บรายได้ และค่าธรรมเนียม ของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เป็นไปอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) เป็นความพึงพอใจของประชาชนในลำดับสุดท้าย

1.2.6 ด้านการบริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่พึงพอใจเป็นลำดับแรก ได้แก่ การให้บริการด้านงานสวัสดิการสังคม เช่น การมอบเบี้ยยังชีพ การมอบเบี้ยผู้พิการ ของเทศบาลเมือง หนองบัวลำภู เป็นไปอย่างเหมาะสม มีความรวดเร็วในการให้บริการ และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) ประเด็นที่ค้นพบ คือ การให้บริการด้านงานกองช่าง เช่น การขออนุญาตปลูกสร้าง อาคาร, การควบคุมงานก่อสร้าง ฯลฯ ของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เป็นไปอย่างเหมาะสม มีความรวดเร็วใน การให้บริการ และถูกต้องตามหลักวิศวกร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เป็นความพึงพอใจของประชาชนใน ลำดับสุดท้าย

1.2.7 ด้านกีฬาและนันทนาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่พึงพอใจเป็นลำดับแรก ได้แก่ เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ เพื่อให้ประชาชนเห็น ความสำคัญของการดูแลสุขภาพทางใจได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) ประเด็นที่ค้นพบ คือ เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมกีฬา เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพทางกายได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เป็นความพึงพอใจของประชาชนในลำดับสุดท้าย

2. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตาม แนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19

จากการนำผลการศึกษาในเชิงปริมาณ ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตาม แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู นำเสนอต่อที่ประชุมสภา เทศบาลเมือง หนองบัวลำภู และได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบไม่มีโครงสร้างกับผู้บริหารสูงสุดของเทศบาลเมือง หนองบัวลำภู เพื่อให้แนวทางการพัฒนาดังกล่าวที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ได้นำไปปฏิบัติจริงและได้รับ การตอบสนองที่ดีในเชิงนโยบาย ตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น อยู่เย็น โดยประยุกต์จากแนวคิดของสันติธาร เสถียรไทย (2564 : 118-125) สามารถนำเสนอแนวทางในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 อยู่รอด (survival) นโยบายโอบอุ้ม และทันเวลา

ในด้านนี้ สันติธาร เสถียรไทย (2564 : 119) อธิบายว่า ประเด็นสำคัญของการอยู่รอด คือ นโยบายสามารถหยุดยั้งการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 ได้ และต้องมีนโยบายเยียวยาและโอบอุ้มภาคเอกชนและภาคแรงงาน เพื่อให้ผ่านพ้นสภาวะการณ์นี้ไปได้ เมื่อพิจารณาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู และระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว พบว่าเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการจัดกิจกรรมการให้ความรู้และการป้องกันโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ที่มีความเหมาะสมและครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการติดตามและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการของการระบาดวิทยา ซึ่งการดำเนินการนั้น ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่ต้องตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และนำไปสู่การลดอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยได้ เพราะเมื่อพิจารณาในระดับประเทศ จังหวัดหนองบัวลำภู มีอัตราการตายคิดเป็นร้อยละ 0.33 ในระดับประเทศ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู, 2565 : 1)

จากสัมภาษณ์เชิงลึกกับนายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลของแบบสอบถาม สามารถสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการอยู่รอด (survival) ได้ ดังนี้

“ทางเทศบาลเมืองฯ ได้มีการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เพื่อการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ได้เหมาะสมตามหลักการระบาดวิทยา รวมไปถึงการดูแลในการจัดหาศูนย์ดูแลผู้ป่วย และติดตามการเยี่ยมผู้ฟื้นฟูหลังจากการติดเชื้อ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการกลับมาทำงาน และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ”

2.2 อยู่เป็น (New Abnormal) นโยบายบริหารความเสี่ยง

ในด้านนี้ สันติธาร เสถียรไทย (2564 : 122-124) อธิบายว่า ประเด็นสำคัญของการอยู่เป็น คือ การบริหารความเสี่ยง การบริหารที่ให้ความสำคัญกับยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วเท่าทันความเปลี่ยนแปลงของการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา-19 ทั้งในด้านการมุ่งหาวัคซีนเพื่อรองรับในลักษณะการป้องกันและป้องกัน รวมถึงนโยบายเพื่อการเร่งฟื้นคืนในด้านคุณภาพชีวิตอื่น เมื่อพิจารณาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู และระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว พบว่า เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการให้บริการด้านงานสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม มีความรวดเร็วในการให้บริการ และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส โดยการมอบทุนการศึกษาให้กับโรงเรียนนสังกัดเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เป็นไปอย่างเหมาะสม และตรงความกลุ่มผู้ต้องได้รับการช่วยเหลือ การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีความเหมาะสมและสามารถเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างชาญฉลาดเหมาะสมกับช่วงวัย การส่งเสริม และสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และ

ผู้ด้อยโอกาสอย่างเหมาะสม โดยไม่เลือกปฏิบัติ และเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการติดตามและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการของการระบาดวิทยา

จากสัมภาษณ์เชิงลึกกับนายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลของแบบสอบถาม สามารถสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการอยู่เป็น (New Abnormal) ได้ดังนี้ ทางเทศบาลมีนโยบายในด้านการบริหารความเสี่ยง ทั้งในด้านการการบริหาร การคลังท้องถิ่น และการจัดสรรวัคซีนอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการกระจายตัวของประชาชนที่สามารถเข้าถึงวัคซีนได้โดยง่าย และเป็นธรรม รวมถึงการติดตาม ดูแล และฟื้นฟูกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสอย่างเหมาะสม โดยไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งกลุ่มผู้ป่วย ผู้ติดเชื้อ และผู้ที่อยู่ในระยะพักฟื้น เพื่อให้สามารถกลับมาเป็นทุนทางทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า และสังคมเกิดการรับรู้ถึงการเฝ้าระวัง โดยไม่ตื่นตระหนก สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้ป่วยจากการติดเชื้อ และรู้จักกันป้องกันตนเอง การรักษาระยะห่างทางสังคม และการเฝ้าสังเกตอาการของตนเอง กรณีมีความเสี่ยง เพราะสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วย อย่างไรก็ตาม เทศบาลมีความตระหนักอย่างยิ่งในการวางแผนเพื่อฟื้นฟูอาชีพให้กับประชาชน เพราะประชาชนบางส่วนเป็นผู้ถูกเลิกจ้างจึงต้องกลับสู่ภูมิลำเนา บางส่วนแม้ยังได้รับการจ้างงานอยู่ แต่รายรับที่ได้จากการจ้างงานลดลง จนส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพ นำไปสู่อัตราการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือน จึงถือเป็นภารกิจเร่งด่วนที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ดังคำให้สัมภาษณ์ของนายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู

“ต้องเร่งดำเนินการเพื่อการฝึกอบรม การสร้างอาชีพใหม่ให้กับประชาชน เช่น การปลูกมันเทศหวาน การจัดหาพื้นที่รองรับการค้าขายให้กับพ่อค้าแม่ค้า การฝึกอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้าน”

นอกจากนี้ ยังเป็นการป้องปรามปัญหาด้านยาเสพติดกับกลุ่มเปราะบางและกลุ่มเสี่ยง ซึ่งเดิมในพื้นที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีปัญหาด้านยาเสพติดอยู่แล้ว แต่เมื่อมีปัญหาในด้านรายได้ ปัญหาจากความเครียด และวิตกกังวลจากการติดเชื้อ อาจส่งผลให้ปัญหาด้านยาเสพติด ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทุนมนุษย์ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงาน เทศบาลจึงได้มีการเฝ้าระวังในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเปราะบางดังกล่าวเป็นกรณีพิเศษ

2.3 อยู่เย็น (New Normal) นโยบายรองรับอนาคต

ในด้านนี้ สันติธาร เสถียรไทย (2564 : 122-124) อธิบายว่า ประเด็นสำคัญของการอยู่เย็น คือ การมีจินตนาการใหม่ (Reimagine) และการปรับตัวอย่างถาวรในระยะยาว ซึ่งอาจทำในรูปแบบการจัดตั้งเป็นคณะทำงานเป็นการเฉพาะ และการสร้างสรรค์ให้ทรัพยากรมนุษย์เกิดจินตนาการใหม่อย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู และระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว พบว่า เทศบาลหนองบัวลำภู การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล เป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลางการเรียนรู้ และมีแนวทางและกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับหลักการของงานสาธารณสุข

จากสัมภาษณ์เชิงลึกกับนายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลของแบบสอบถาม สามารถสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการอยู่ยืน (New Normal) ได้ ดังนี้ ทางเทศบาลได้มีนโยบายเพื่อการสร้างรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในประเด็นด้าน การศึกษา และการสาธารณสุข ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ อีกทั้ง ต้องเป็นไปอย่าง ทันสมัย กำชับผู้สอนในด้านการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังคำให้สัมภาษณ์ของ นายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู ดังนี้

“ทางเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่าย สารสนเทศให้กับผู้เรียน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล และเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีศักยภาพ รองรับ สภาพการณ์ที่หากการแพร่ระบาดกลับมาทวีความรุนแรง ผู้เรียนจะได้เข้าถึงการเรียนการสอนผ่านรูปแบบ ระบบออนไลน์ได้โดยง่าย ประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองด้วย เพราะเด็กและเยาวชน ถือเป็นกลุ่มสำคัญที่ เทศบาลฯ ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา เพราะกลุ่มเหล่านี้ จะเป็นผู้พัฒนาประเทศต่อไปใน อนาคต” ดังนั้น ต้องสนับสนุนให้การเข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัย มีความเที่ยงตรง นำไปสร้างเป็นจินตนาการสำหรับ โลกวิถีชีวิตใหม่ได้ และอาจส่งผลในทางอ้อมต่อกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มคนสูงวัย ที่จะได้มีโอกาสเรียนรู้ เทคโนโลยีไปพร้อมกับเด็กรุ่นใหม่

สรุปแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตามแนวทาง อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่ยืน ภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19

อยู่รอด (survival) นโยบายเฝ้าระวัง และทันเวลา ได้แก่

1. การเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เพื่อการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ เพื่อลดความเสี่ยงของการ แพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ได้เหมาะสมตามหลักการระบาดวิทยา

2. การดูแลในการจัดหาศูนย์ดูแลผู้ป่วย และติดตามการเยี่ยมผู้ฟื้นฟูหลังจากการติดเชื้อ เพื่อให้เกิด ขวัญและกำลังใจในการกลับมาทำงาน และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

อยู่เป็น (New Abnormal) นโยบายบริหารความเสี่ยง ได้แก่

1. นโยบายในด้านการบริหารความเสี่ยง ทั้งในด้านการบริหาร การคลังท้องถิ่น และการจัดสรร วัคซีนอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการกระจายตัวของประชาชนที่สามารถเข้าถึงวัคซีนได้โดยง่าย และเป็นธรรม

2. การติดตาม ดูแล และฟื้นฟูกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสอย่าง เหมาะสม โดยไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งกลุ่มผู้ป่วย ผู้ติดเชื้อ และผู้ที่อยู่ในระยะพักฟื้น เพื่อให้สามารถกลับมาเป็นทุน ทางทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า

3. การสร้างการรับรู้ถึงการเฝ้าระวัง โดยไม่ตื่นตระหนก สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้หายป่วยจากการติดเชื้อได้ และรู้จักกันป้องกันตนเอง การรักษาระยะห่างทางสังคม และการเฝ้าสังเกตอาการของตนเอง กรณีมีความเสี่ยง เพราะสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วย

4. การวางแผนเพื่อฟื้นฟูอาชีพให้กับประชาชน ถือเป็นภารกิจเร่งด่วนที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ต้องเร่งดำเนินการเพื่อการฝึกอบรม การสร้างอาชีพใหม่ให้กับประชาชน เช่น การปลูกมันเทศหวาน การจัดหาพื้นที่รองรับการค้าขายให้กับพ่อค้าแม่ค้า การฝึกอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้าน

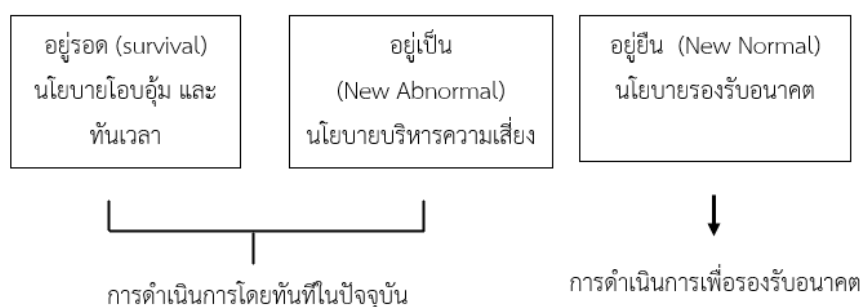
5. การป้องกันปัญหาด้านยาเสพติดในกลุ่มเปราะบางและกลุ่มเสี่ยง ซึ่งเดิมในพื้นที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีปัญหาด้านยาเสพติดอยู่แล้ว แต่เมื่อมีปัญหาในด้านรายได้ ปัญหาจากความเครียดและวิตกกังวลจากการติดเชื้อ อาจส่งผลให้ปัญหาด้านยาเสพติด ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทุนมนุษย์ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงาน เทศบาลจึงได้มีการเฝ้าระวังในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเปราะบางดังกล่าวเป็นกรณีพิเศษ

อยู่เย็น (New Normal) นโยบายรองรับอนาคต ได้แก่

1. แผนนโยบายเพื่อการสร้างรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในประเด็นด้านการศึกษา และการสาธารณสุข ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ
2. การจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การจัดสรรงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศให้กับผู้เรียน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล และเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ทันสมัย มีความเที่ยงตรง นำไปสร้างเป็นจินตนาการสำหรับโลกวิถีชีวิตใหม่ได้

สามารถสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ดังแผนภาพ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาเรื่อง “อยู่รอด อยู่เป็น อยู่เย็น : การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู” พบว่า ในส่วนของระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองมหาสารคาม (2561 : 8) เรื่อง ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผลการวิจัยโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{x} = 3.96$) ประเด็นที่มีความสอดคล้องกันเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและทักษะชีวิต การจัดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการให้กับเด็กและเยาวชน การให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นประเด็นเดียวกันกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นเหล่านี้ เพื่อการสร้างพื้นฐานทักษะ แนวทางการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ ในด้านแนวทางการสร้างความ อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ พัทธพร ทองจันทร์นาม (2563 : 6) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ซึ่งได้อธิบายว่ากระบวนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านการศึกษา และ การส่งเสริมพัฒนาการมีงานทำ ($\bar{x} = 3.897$ และ $\bar{x} = 3.738$ ตามลำดับ)

เป็นผลให้กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดสัมฤทธิ์ผลในภาพรวม ได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.738$) ที่มุ่งเน้นไปที่นโยบายรองรับอนาคต นำไปสร้างเป็นจินตนาการสำหรับโลกวิถีชีวิตใหม่ได้ ซึ่งการศึกษาและการสาธารณสุขเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะภายหลังการรองรับความปกติใหม่ที่จะเกิดขึ้นหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19

หากพิจารณาในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) หรือวาระการพัฒนา 2030 (The 2030 Agenda) ซึ่งถือเป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ โดยมีเป้าหมายพัฒนาด้านมิติความมั่นคงของมนุษย์ (people) ซึ่งเป็น 1 ใน 5 มิติ โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงในระดับฐานราก (transformative development) คือ การพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (ชล บุนนาค, 2561 : 7-8) ดังนั้น การที่ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์ในระดับมากนั้น ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินการของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้ง การที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์กร คือ นายกเทศมนตรีเมืองหนองบัวลำภู ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง การวางแผนยุทธศาสตร์ การวางนโยบายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนได้ทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1.1 ควรทำการศึกษามุ่งเฉพาะเจาะจงในประเด็นของการทบทวนนโยบายและแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1.2 ควรทำการศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เกี่ยวข้องว่า ได้รับการพัฒนาทุนมนุษย์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายหลังการหายขาดแล้วในลักษณะใด

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยของกองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองมหาสารคาม (2561 : 8) และพัชรพร ทองจันทนาม (2563 : 6) ที่มุ่งเน้นในด้านให้การศึกษาเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงควรเพิ่มแนวทางการพัฒนานโยบาย ดังนี้

2.1 นโยบายในด้านการบริหารความเสี่ยง และการจัดสรรวัคซีนอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการกระจายตัวของประชาชนที่สามารถเข้าถึงวัคซีนได้โดยง่าย และมีความครอบคลุมทุกช่วงวัย

2.2 นโยบายเพื่อการสร้างรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ และในด้านการสาธารณสุข ต้องมีการดำเนินนโยบายทั้งด้านการแก้ไข การป้องกันป้องปราม และการฟื้นฟู

2.3 นโยบายการป้องกันปัญหาด้านยาเสพติดในกลุ่มเปราะบางและกลุ่มเสี่ยง ในด้านการจัดกิจกรรมจิตอาสา การใช้เกมเป็นสื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี และการใช้กระบวนการบำบัดคืนคนดีสู่ชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากการศึกษาของการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) หรือวาระการพัฒนา 2030 (The 2030 Agenda) ซึ่งให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาด้านมิติความมั่นคงของมนุษย์ (people) จึงควรเพิ่มแนวทางการพัฒนาเพื่อการปฏิบัติการ ดังนี้

3.1 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดหาอาชีพเสริมอย่างเหมาะสม เพื่อรองรับโลกยุคหลังวิถีชีวิตใหม่ (Next Normal) บนพื้นฐานของการอยู่รอด อยู่เป็น อยู่เย็น

3.2 การประยุกต์การจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเพื่อให้รองรับต่อการ อยู่รอด อยู่เป็น อยู่เย็น ควรจัดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ New Normal โดยอาจจัดกิจกรรมที่มีการรักษาระยะห่างจากสังคม (Social Distancing) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อการลดการสัมผัส และการรวมตัว และการสร้างจิตสำนึกร่วมรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกันในสังคม

3.3 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศให้กับผู้เรียน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล และเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีศักยภาพ ทันสมัย มีความเที่ยงตรง นำไปสร้างเป็นจินตนาการสำหรับโลกวิถีชีวิตใหม่ได้อย่างมีศักยภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กองวิชาการและแผนงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม. (2561). *ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม : เอกสารอัดสำเนา.
- ชล บุณนาค และคณะ. (2561). *โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) Research Coordination for SDGs*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พัชรพร ทองจันทร์นาม. (2563). *รูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สันติธาร เสถียรไทย. (2564). *THE GREAT REMAKE สู่โลกใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู (2565) *อัตราการตายของผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19ของจังหวัดหนองบัวลำภู และเปรียบเทียบกับในระดับประเทศ* ข้อมูล ณ วันที่ 29 เมษายน 2565.เอกสารอัดสำเนา.

แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์
**The Guidelines for Internal Supervision of New Normal
Secondary School in Uttaradit Province**

วรารณ ติ๊ะอุป,
พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และ วจี ปัญญาใส
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
**Waraporn Ta-ub,
Phimphaka Thammasit and Vajee Panyasai**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: waraporn.nannie24@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในและศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครู 260 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน รวม 278 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ คือ โรงเรียนแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกคนเป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน โดยคณะกรรมการต้องนำข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ผลการนิเทศจากปีการศึกษาที่ผ่านมาและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มาวางแผนการนิเทศภายในให้เหมาะสมและสอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เชิญศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่มาร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศ มีโครงการและกิจกรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ จัดทำคู่มือการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามแผนการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพตลอดจนจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่แจ้งต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

คำสำคัญ: แนวทาง; การนิเทศภายใน; ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

Abstracts

This research study explores the current state and the need, and proposes guidelines for internal supervision of secondary schools in Uttaradit Province in the new normal. The study sample consisted of a total of 278 participants by using the table of Krejcie & Morgan : 18 school administrators derived through a purposively selection process and 260 teachers selected through a sample size determination technique, and 8 specialists. The research instruments for data collection were a questionnaire and a group discussion. The analytical devices included frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results were as follows. The current state and the needs of internal supervision in the schools were overall at a high level. The guidelines for the new normal internal supervision of the schools included: forming an internal supervision committee of heads of learning subject groups to study the information on the current state, problems, needs and the previous supervision to come up with an internal supervision plan that is practical and responsive to the new normal; inviting supervisors from the Area Offices to be on the supervision committee; launching projects and activities aiming to increase teachers' understanding in internal supervision in the new normal; develop a new normal internal supervision handbook as a guide for both supervisors and supervisors to ensure efficient and effective supervision; preparing and publicizing a new normal internal supervision report to the school board and the general public.

Keywords: Guidelines; Internal Supervision; New Normal Era

บทนำ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานจะต้องมีการนิเทศ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยการบริหารจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการจัดการเรียนการสอน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรของสถานศึกษา ต้องปรับตัวกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เป็นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ปลอดภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรค ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) โดยมีแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตร โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารสถานศึกษาและครูให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและ

ภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน (รัตนา กาญจนพันธุ์, 2563 : 547)

สำหรับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยม ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้จัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2563 ดังนั้นจึงมีการวางแผนแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในทุกระดับชั้น โดยโรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นที่บ้านเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนจากโรงเรียนไปที่บ้าน สิ่งสำคัญ คือ ผู้ปกครองจะต้องช่วยนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสำรวจความพร้อมทั้งโรงเรียน ผู้ปกครองและครู เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐ ซึ่งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยขอให้โรงเรียนยืดความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ

จากการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ดังกล่าวมาแล้วพบว่า มีปัญหาต่าง ๆ เช่น นักเรียนเข้าเรียนไม่ครบ เนื่องจากขาดคนกำกับดูแล ขาดความใส่ใจ มีภาระทางบ้าน ขาดวินัยและความรับผิดชอบ เนื่องจากไม่มีครูควบคุมดูแลการเรียน อุปกรณ์สำหรับการเรียนไม่เพียงพอ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เป็นอุปกรณ์หลักในการเรียน เมื่อการเรียนติดต่อกันเป็นระยะเวลานานและเต็มเวลา ทำให้โทรศัพท์เสื่อมไวหรืออาจชำรุดเสียหาย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ลดน้อยลง และครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2564 : 2-5) ดังนั้นครูจึงจำที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับบทบาทของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งการนิเทศภายในถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยปรับพฤติกรรมการสอนของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้ เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก แนะนำ ชี้แนะ บริการ ร่วมมือ ปรับปรุง พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือกันอย่างจริงจังแต่การนิเทศภายในโรงเรียนแบบเดิมควรจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือบูรณาการและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับการประชุมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2564 ณ ห้องประชุมขวัญชนก ที่มีการติดตามการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสรุปให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อที่จะดำเนินการช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุน แก้ไข

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดอุดรดิตถ์ที่จะมีการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการบรรลุตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับต่างๆ อันจะส่งผลให้สถานศึกษานั้นมีแนวทางกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ที่เป็นระบบ ชัดเจนเกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ในครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 18 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2564 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครู จำนวน 838 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 856 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 18 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 คน และครู ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (ไพศาล วรคำ, 2564 : 467) และจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 260 คน รวมทั้งสิ้น 278 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ที่มีลักษณะแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามกรอบแนวคิด และทฤษฎี โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ครู จำนวน 1 คน และอาจารย์ จำนวน 1 คน และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC : Index Item Objective Congruence) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) โรงเรียนมัธยมในจังหวัดพิษณุโลกซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.975

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ส่งให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมแจ้ง link ของ google forms : <https://forms.gle/uRDwg4WeUdbgawEe9> และ QR Code ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน 19 มกราคม 2565 ถึง 5 มีนาคม 2565

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ วิเคราะห์โดยใช้การหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 104) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รวมถึงการหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index : PNI ของนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550 : 279) ดังนี้

$PNI \text{ Modified} = (I - D) / D$			
เมื่อ	PNI Modified	หมายถึง	ดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น
	I	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean) ของความต้องการจำเป็นนิเทศภายใน
	D	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพปัจจุบันนิเทศภายใน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

จากการศึกษาในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำสภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละด้านมาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แล้วนำค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 – 3 ของแต่ละด้านมากำหนดประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทาง

ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group) (เก็จนก เอื้อวงศ์, 2563 : 23) ผ่านโปรแกรม Zoom ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศภายใน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 3 คน และคณาจารย์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

เกณฑ์คุณสมบัติในการพิจารณากลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้มากที่สุด จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีขนาดกลาง จำนวน 1 คน ขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 คน โดยสถานศึกษามีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าระดับประเทศ 3 ปีติดต่อกัน มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

2. ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

3. ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ หรือครูผู้รับผิดชอบงานด้านการนิเทศ โดยสถานศึกษามีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าระดับประเทศ 3 ปีติดต่อกัน มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

4. คณาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความเชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายใน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อรวบรวมข้อมูลแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีคำถามนำ คำถามหลัก และคำถามเพื่อสรุป โดยนาระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นมาหาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) แล้วเลือกคำดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นอันดับที่ 1 – 3 มาเป็นประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อนำมาหาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานุศิษย์ ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายบริหารงานวิชาการ และคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย

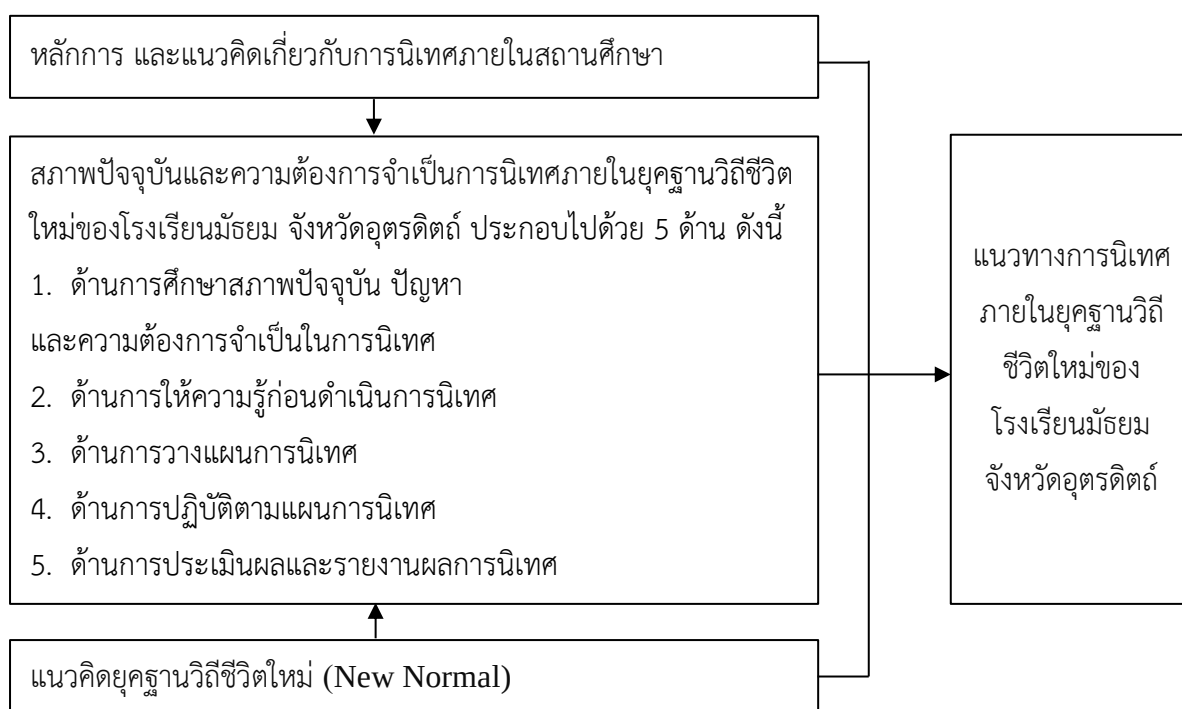
2. จัดการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group) (เก็จนก เอื้อวงศ์, 2563 : 23) เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ดำเนินการในวันที่ 19 เมษายน 2565 โดยใช้โปรแกรม Zoom

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบข้อมูล เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นมีคุณภาพน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด และตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูล โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) และวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป เพื่อหาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้จากการนำความรู้จากแนวคิดของเพ็ญพล ร่มศรี (2558 : 35) พงษ์ศักดิ์ ทองไชย (2558 : 3-84) ขญากาญจณ์ ศรีเนตร (2558 : 110-114) ไพลีน สุ่มังคละ (2559 : 9) นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2560 : 103-106) มาริสสา ทองคำ (2560 : 99-105) วนิดา ภูวิชัย (2562 : 6-7) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 25-27) จริญญาภรณ์ เรืองเสน (2563 : 6-7) และปรีศนา กระสังข์ (2563 : 188-189) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาวิเคราะห์ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่ตรงตามเนื้อหาสาระของประเด็นปัญหาการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม 1) เพศ เป็นเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 เพศหญิง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 ตามลำดับ 2) อายุ มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 อายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ตามลำดับ 3) ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน โดยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ครู จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 93.50 ตามลำดับ 4) วุฒิสูงสุดทางการศึกษา มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตามลำดับ และ 5) ประสบการณ์การทำงาน โดยมีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 – 10 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 – 15 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 – 20 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ภาพรวม

กระบวนการนิเทศภายใน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ	4.284	0.739	มาก	4.256	0.752	มาก	-0.007	5
2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ	4.240	0.714	มาก	4.252	0.754	มาก	0.003	4

3. ด้านการวางแผนการ นิเทศ	4.296	0.705	มาก	4.329	0.704	มาก	0.008	3
4. ด้านการปฏิบัติตาม แผน การนิเทศ	4.262	0.705	มาก	4.337	0.693	มาก	0.018	1
5. ด้านการประเมินผล และรายงานผลการนิเทศ	4.229	0.788	มาก	4.279	0.740	มาก	0.012	2
โดยภาพรวม	4.262	0.730	มาก	4.291	0.729	มาก	0.007	-

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.262$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.296$) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ($\bar{x} = 4.284$) ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.262$) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ($\bar{x} = 4.240$) และด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ($\bar{x} = 4.229$) ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.291$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.337$) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.329$) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ($\bar{x} = 4.279$) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ($\bar{x} = 4.256$) และด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ($\bar{x} = 4.252$) ตามลำดับ ทั้งนี้พิจารณาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.007 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

1. การปรับปรุงแบบการนิเทศภายในที่สอดคล้องโดยคำนึงถึงสภาพปัญหา และศึกษานิเทศก์มาสาธิตการสอนให้ครูในโรงเรียนได้ดูแบบอย่างการสอนภายใต้การนิเทศแบบยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ครูจะได้รับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

2. ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้นิเทศ และผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญ มีความรอบรู้ด้านการนิเทศ การใช้สื่อด้านเทคโนโลยีในการนิเทศ เพื่อที่คนทำงานจะได้ไปปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ข้อสัถยต่อหน้าทีความรับผิดชอบของตนเอง สร้างความน่าเชื่อถือ ถูกหลักการนิเทศ เพื่อเกิดการพัฒนาในยุค
ฐานวิถีชีวิตใหม่แบบยั่งยืน

3. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำคู่มือการนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษา

4. การนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ควรจัดให้มีวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับ
สถานการณ์ในปัจจุบันในการจัดทำแนวทางการนิเทศโดยใช้เทคโนโลยีให้มาเกี่ยวข้องมากที่สุด เช่น จัดการ
นิเทศในรูปแบบออนไลน์ และจัดทำประเด็นการนิเทศให้ครอบคลุมทุกประเด็น แต่การนิเทศยังใช้รูปแบบ
ออนไลน์ ซึ่งไม่สามารถนิเทศเชิงประจักษ์ได้

5. การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการนิเทศที่ชัดเจน เพื่อวางแผนและดำเนินการนิเทศอย่างเป็น
ระบบ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีความเป็นกัลยาณมิตร ใช้เทคโนโลยีช่วยในการนิเทศ มุ่งพัฒนาและแก้ปัญหา
ร่วมกันภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
อย่างแท้จริง

6. ควรมีการสอบถามพูดคุยถึงปัญหาและแนวทางหลังการจัดการนิเทศทุกครั้ง

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัด
อุดรดิตถ์ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ โรงเรียนแต่งตั้งหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกคนเป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน โดยนำข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ
ผลการนิเทศจากปีการศึกษาที่ผ่านมา และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จากนักเรียน ผู้ปกครอง
คณะกรรมการ เพื่อจะนำข้อมูลทั้งในมุมมองภายในและภายนอกมาวางแผนการนิเทศภายในให้เหมาะสมและ
สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและ
แนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่
ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเชิญศึกษานิเทศก์
ประจำสหวิทยาเขตจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามาร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ โรงเรียนกำหนดโครงการและกิจกรรมไว้ในแผนปฏิบัติ
การประจำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการใน
การนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่แล้วดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน
การให้คำปรึกษา การนิเทศแบบศึกษาดูงาน แบบประชุมนิเทศ แบบสนทนาทางวิชาการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้
ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้เลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อีกทั้งสนับสนุนให้ครูได้พัฒนา
ตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นการสะท้อนปัญหา
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอันนำไปสู่ห้องเรียนโดยตรงอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการวางแผนการนิเทศ โรงเรียนควรจัดทำคู่มือการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยกำหนดเครื่องมือการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ให้ครอบคลุมและมีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ สามารถวัดและประเมินได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการนิเทศ มีการบูรณาการให้สอดคล้องกับเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยะฐานะข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา (ใหม่) หรือเกณฑ์ PA (Performance Agreement) กำหนดปฏิทินในการนิเทศภายในที่ชัดเจน มีความยืดหยุ่นหากมีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้มีแนวทางในการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในที่สามารถดำเนินการได้ตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้ไปในทิศทางพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนจะใช้กระบวนการกัลยาณมิตรนิเทศ และโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูนำนวัตกรรมการเรียนรู้ ระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการนิเทศทุกมิติ มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จัดหาพื้นที่ให้ครูได้ทดลองใช้หรือใช้ระบบไอทีที่ทำให้เห็นถึงประโยชน์ เชื่อมโยงทุกอย่างเข้าให้เป็นเรื่องเดียวกัน และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการสร้างเสริมกำลังใจให้กับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในขณะปฏิบัติการนิเทศตามแผนการนิเทศ

5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ โรงเรียนควรจัดทำเอกสารหลักฐานรายงานผลการนิเทศภายในเป็นภาพรวมตามประเด็นการนิเทศโดยบันทึกผลการนิเทศภายในทั้งผลสำเร็จ สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น และรายงานผลการนิเทศภายในต่อคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปแบบการนำเสนอแบบ infographic ในเว็บไซต์ของโรงเรียน หรือเพจเฟซบุ๊กของโรงเรียนและมีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในระดับโรงเรียน ระดับสหวิทยาเขต และระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีกรอบเกณฑ์การคัดเลือกที่ได้มาตรฐานและชัดเจน เพื่อเสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ภาพรวมของการศึกษาทั้ง 2 ประเด็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อนำไปหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็น พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องมาประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งการวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้นให้เหมาะสมกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งการปฏิบัติงานนิเทศจะมี 3 ลักษณะ คือ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ และการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ดังนั้นคณะกรรมการการนิเทศต้องนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการนิเทศระหว่างเพื่อนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและมีความพร้อมที่จะได้รับการนิเทศ คณะกรรมการนิเทศบันทึกผลการนิเทศและนำผลการนิเทศ ข้อเสนอแนะของครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ยอมรับข้อมูลและข้อสังเกตซึ่งเป็นผลการนิเทศ และสิ่งสำคัญผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการนิเทศและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศสม่ำเสมอตลอดจนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติตามแผนการนิเทศอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธชาติ แสนอุบล (2561 : 171) ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมและทุกรายด้านสามารถปฏิบัติได้จริงในระดับมาก ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจและไม่ตระหนักรู้ต่อกระบวนการนิเทศภายใน แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ด้วยการประชุมชี้แจงและอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการและความสำคัญของการนิเทศภายใน ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายในและโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ ได้แก่ ดำเนินการติดตามผลการนิเทศและจัดทำคู่มือครูให้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานและครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นดังกล่าว โดยปรับการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการเกี่ยวข้องกับการไม่นำผลของการนิเทศภายในไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียน แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ คือ ให้คณะกรรมการ

ดำเนินการนิเทศภายในรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหาร และผู้บริหารนำผลการนิเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครู

2. จากการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ มีประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ กิจกรรมการนิเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นหลังจากดำเนินการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศแล้ว ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศต้องนำผลการนิเทศที่เป็นข้อมูลในภาพรวมมาประชุม สัมมนาชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับทราบ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายในไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน และร่วมกันแก้ไขปัญหา พัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ กิจกรรมการนิเทศร่วมกันสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่กล่าวว่าเป็น การรวมตัวกันของครูในสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ เรียนรู้ได้ทักษะ 21st Century Skills โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษา และผู้บริหารการศึกษาระดับประเทศ เข้าร่วมจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อเนื่อง มีการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่อง เป็นวงจรไม่รู้จบหรือ CQI (Continuous Quality Improvement) หรืออาจเรียกว่าเป็น R2R ในวงการศึกษาก็ได้ (วิจารณ์ พินิช, 2554 : 141) และวรลักษณ์ ชู กำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557 : 8) ที่กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรม ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์คุณค่าเป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลง คุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุข ของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ธรรมจันทร์ (2562 : 192-193) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า องค์ประกอบของการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 21 ประกอบด้วย (1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ (2) การดำเนินงาน การนิเทศ (3) การประเมินผลการนิเทศ พบว่ามีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ทั้ง 3 ด้าน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติมาก การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์

ของการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่ามีระดับความต้องการและสภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่สุด และการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า แนวทางการพัฒนาการนิเทศ โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย (1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ความต้องการ (2) การดำเนินงานการนิเทศ (3) การประเมินผลการนิเทศ มีระดับความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นของกระบวนการนิเทศทั้ง 5 ด้าน ที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ดังนั้นในการปฏิบัติถือว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศภายใน เช่น ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ให้ครูนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการนิเทศภายใน ที่เหมาะสมกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน กับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติน้อยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการพัฒนาเครื่องมือการนิเทศ ภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เพราะเครื่องมือการนิเทศภายในจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสามารถนำไปใช้ในการ ประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียนได้ถูกต้องแม่นยำต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เก็จจกน ก เอื้อวงศ์. (2563). การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มสธ. 12 (1), 17-30.
- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2563). แนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชญาภาณูจ ศรีเนตร. (2558). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- นิรุทธิ์ นันทมาศวังนรา. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีศนา กระสังข์. (2563). การดำเนินการนิเทศภายในเชิงระบบของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 8 (32), 187-190.
- พงษ์ศักดิ์ ทองไชย. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พุทธชาติ แสนอุบล. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 15 (70), 171.
- เพิ่มพูล ร่มศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไพลิน สมังคละ. (2559). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพศาล วรคำ. (2564). การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research). (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- มาริสสา ทองคำ. (2560). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). วารสารศึกษานิเทศศาสตร์. 10 (3), 545-556.
- วนิดา ภูวชัย. (2562). การพัฒนาแนวทางดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วรรณภา ธรรมขันธ. (2562). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 7 (28), 192-193.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจารณ์ พินิช. (2554). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ตลาดพลับลิเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2564). การพัฒนาประสิทธิภาพ และมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษา (รายงานการประชุม). พิษณุโลก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

**Guidelines for the Implementation of parents participation students
support care system : case study at Watbankoa School,
Phichai District, Uttaradit**

สุริยา สงทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Suriya Songthong

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

E-mail: suriyabig2538@gmail.com

บทคัดย่อ

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การศึกษาครั้งนี้ศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 18 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 221 คน รวมทั้งหมด 249 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะ จำนวน 15 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าเฉลี่ยและการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ แผนการดำเนินงานไม่ชัดเจน ไม่มีการบันทึกข้อมูล ครูขาดความรู้ ประสบการณ์ ด้วยภาระงานต่าง ๆ ค่อนข้างมาก จึงไม่สามารถติดตามดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง รวมถึงผู้ปกครองหรือหน่วยงานภายนอก ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน และได้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของ

* วันที่รับบทความ: 29 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 20 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 28 มิถุนายน 2565

Received: May 29, 2022; Revised: June 20, 2022; Accepted: June 28, 2022

ผู้ปกครอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข 5) การส่งต่อนักเรียน ผลการประเมินแนวทางโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะ และผู้ปกครองนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทาง; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Abstracts

Guidelines for the Implementation of parents participation students support care system : case study at Watbankoa School, Phichai District, Uttaradit The objectives of this research were 1) to study the problems of Implementation the student support care system operation 2) to study the guidelines for the Implementation of parents participation students support care system 3) to assess the appropriateness and feasibility for the Implementation of parents participation students support care system This study is Watbankoa School, Phichai District, Uttaradit. Province the populations used in this research consisted of school committees 9 people, school administrators 1 person, teachers of Watbankoa School Phichai District Uttaradit, Province totaling 221 people, totaling 249 people. The samples group used in the research by selecting a purposive sampling group the school committee consisted of 2 people, an administrator of the school 1 person, a teacher of Watbankoa School 15 people, students' parents 3 people, and academics specializing in psychology and guidance, total of 2 people. The research tools were interview form, Focus Group form and the suitability and feasibility assessment form analyze the data by analyzing the content finding the Mean and Finding the Standard Deviation

The results of the research found that problems of Implementation the student support care system operation of Watbankoa School the action plan is unclear no data saved Teachers lack knowledge and experience with quite a lot of workload so they are unable to monitor students thoroughly including parents or external agencies not cooperating with the school and have Guidelines for the Implementation of parents participation students support care system consist of 5 steps 1) know students individually 2) screening students 3) promoting students and developing students 4) prevention, help and correction 5) send students. The results of the assessment by the school administrators teacher at Watbankoa School and parents of students It was at the highest level and the probability was at the highest level.

Keywords: Guidelines; Students Support Care System; Parents Participation

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 บัญญัติให้การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มาตรา 22 บัญญัติให้แนวการจัดการศึกษา ยังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 23 บัญญัติให้การจัดการศึกษาต้องเน้น ความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดาผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 2)

สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้นักเรียนมีปัญหา ซึ่งตัวนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม จะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน และสถานศึกษาต้องพัฒนา นักเรียนทุกคนให้มีคุณภาพ ตามศักยภาพโดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (มธุริน แผลงจันทิก, 2554 : 9) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็เป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่งของการพัฒนา ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้ เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ให้เติบโตองงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสังคมต่อไป (เพ็ญศรี นิตยา, 2551 : 12)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น ตั้งแต่ปี 2543 ซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินการ

อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้น ทุกโรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤตสังคมจึงควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (พิชชาภักดิ์ คนสมบูรณ์, 2562 : 2) สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างจากการศึกษาระดับประถมและมัธยมโดยตรง คือ โรงเรียนขยายโอกาสจะสอนนักเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้มีนักเรียนที่แตกต่างกัน ตั้งแต่อายุ พัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม รวมถึงฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อ พฤติกรรมการเรียนรู้ การปรับตัว การใช้ชีวิต และการสำเร็จการศึกษาของนักเรียน ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการที่จะช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ แต่จากสภาพปัญหาของนักเรียนที่ยังพบ เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหายาเสพติดในนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ปัญหาทางด้านการเรียนที่นักเรียนต้องออกกลางคัน และปัญหาอื่นๆ (สุภัทสร สุริยะ, 2562 : 2-3)

สภาพปัญหาของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้รับผลกระทบจากปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในหลายๆ ด้าน เช่น นักเรียนขาดความเอาใจใส่และความรับผิดชอบในการเรียน สภาพเศรษฐกิจทางครอบครัวมีฐานะยากจน รายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ ปัญหาการหย่าร้างของผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น การมีคูรักรตั้งแต่วัยเรียนอันจะก่อให้เกิดการประพฤติไปในทางที่เสื่อม ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ จนก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้มาด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ ผลการเรียนต่ำ ขอบหนึเรียน ขาดเรียนบ่อย นิสัย ก้าวร้าว ชอบคบเพื่อนต่างสถาบันหรือไม่ได้เรียน และมีพฤติกรรมที่เสี่ยงกับยาเสพติด (แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ, 2562 : 2)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจและให้ความสำคัญที่จะศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในประเมินผล ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไข ปัญหาภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนให้นักเรียนเจริญเติบโตอย่างเต็มตามศักยภาพ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมให้นักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเติบโตเป็นบุคลากรที่ดีมีความสามารถของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
2. สังเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสาร เพื่อหาประเด็นในการสัมภาษณ์สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
3. นำประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไปตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
4. ปรับปรุงแก้ไขและนำสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน
5. นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปสภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
2. นำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือจากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

3. ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องชาอยู่ในด้านจิตวิทยาและการแนะแนว

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มผนวกกับผลการศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

5. ได้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์ ในระยะที่ 1 และนำแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

6. นำแนวทางที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จากนั้นนำแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฉบับสมบูรณ์ไปทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ข้างต้น

7. นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ การวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือ จำนวน 3 รูปแบบ โดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ 3 ส่วน คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ ตามองค์ประกอบของการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะ และผู้ปกครองนักเรียน โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ส่งหนังสือราชการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

1.2 ผู้วิจัยนัดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้รับการสัมภาษณ์เตรียมตัวและสามารถตอบคำถามได้อย่างตรงประเด็น

1.3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลแบบเผชิญหน้าโดยใช้คำถามตามกรอบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ ผู้ให้การสัมภาษณ์สามารถใช้ภาษาของตนเองตอบคำถาม เพื่อให้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ได้ครบ

1.4 ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้เครื่องมือบันทึกเสียงช่วยและได้ทำข้อตกลงกับผู้ให้สัมภาษณ์ว่าจะไม่เผยแพร่คลิปเสียง

1.5 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปผลการสัมภาษณ์ เพื่อไปสังเคราะห์จัดทำร่างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

2.1 ส่งหนังสือราชการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

2.2 การประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในด้านจิตวิทยาและการแนะแนว เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการร่างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อได้ตรวจสอบ รับฟัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.3 รวบรวมและสรุปผลการประชุม ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนตามแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.4 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะทั้งหมดจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.5 นำเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ฉบับสมบูรณ์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

3.1 ขออนุญาตขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะ และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อตอบแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

3.3 ติดตามแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และรับคืนโดยผู้วิจัยเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้รับข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดระเบียบข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา ดังนี้

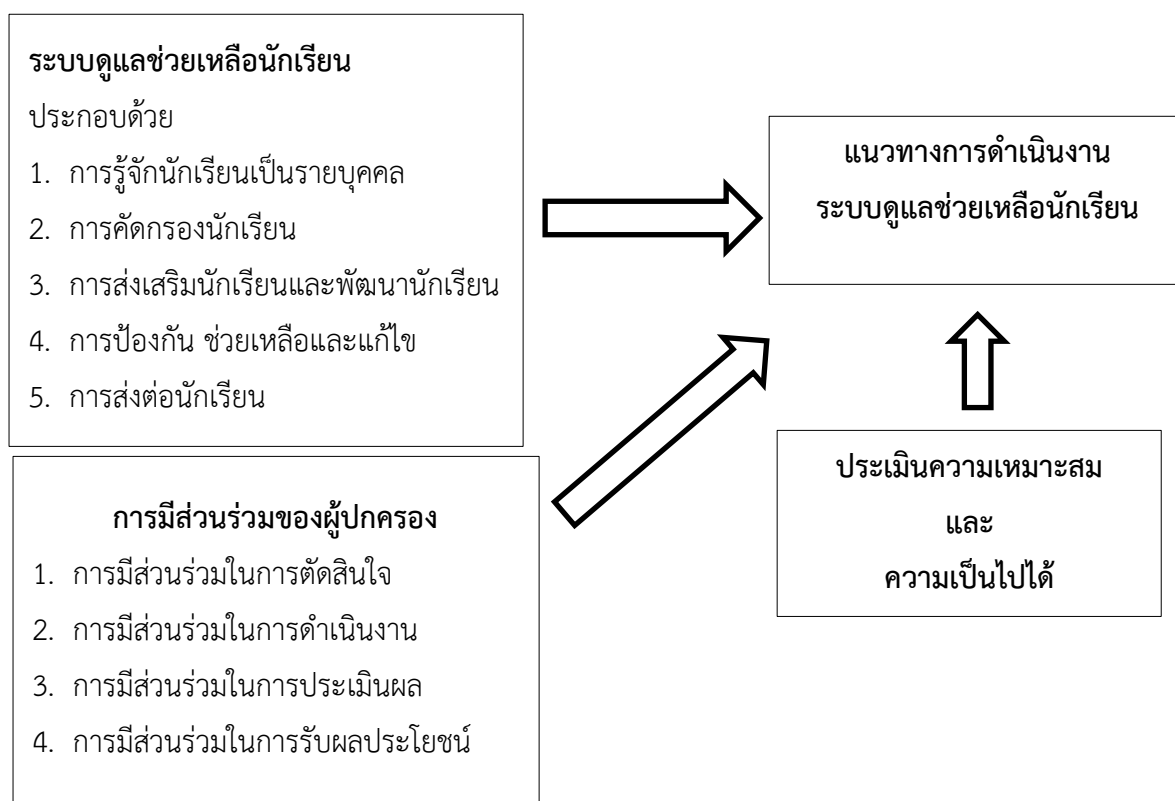
1. การวิเคราะห์กรอบการสัมภาษณ์สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์ในแต่ละข้อของการสัมภาษณ์มาว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเป็นอย่างไร ปัญหาที่พบในการดำเนินงาน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงโดยการบรรยายสรุปความ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงโดยการบรรยายสรุปความ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย กระบวนการ 5 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 13)และแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980, อ้างถึงใน จุฑามาศ พันสวรรค, 2562 : 4) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาการเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข 5) การส่งต่อนักเรียน ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูไม่มีความรู้ในการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูและผู้ปกครองบางท่านไม่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ครูเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยใช้เครื่องมือไม่ครบถ้วน และโรงเรียนมีการกำหนดแผนดำเนินการที่ไม่ชัดเจน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูบางท่านขาดประสบการณ์ในการดำเนินการคัดกรองนักเรียน เครื่องมือไม่มีความหลากหลาย ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินนักเรียน (SDQ) ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่แท้จริงของนักเรียน ครูยังขาดความรู้เรื่องการประมวลผลข้อมูล ส่งผลให้การประมวลผลไม่เป็นระบบ และครูมีภาระงานต่าง ๆ ค่อนข้างมาก ทำให้ทราบข้อมูลได้น้อย

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาการเรียน โรงเรียนไม่มีกรอบและแผนดำเนินการในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน ครูประจำชั้นมีภาระงานค่อนข้างมาก ส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองอย่างไม่เต็มที่และขาดการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน

1.4 ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข โรงเรียนไม่มีกรอบและแผนดำเนินการ รวมถึงขาดการมีส่วนร่วมของครูในการแก้ปัญหานักเรียน ครูไม่สามารถติดตามและดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูบางท่านขาดทักษะและความเข้าใจ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นระบบ ไม่มีการบันทึกข้อมูลปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน จึงทำให้ครูประจำชั้นท่านใหม่ไม่สามารถทราบข้อมูลได้ ผู้ปกครองบางท่านไม่ให้ความร่วมมือกับครู

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน การส่งต่อนักเรียนมีการดำเนินงานเฉพาะภายในโรงเรียน โรงเรียนขาดครูแนะแนวเพื่อดำเนินการส่งต่อ จึงทำให้ครูประจำชั้นรับภาระรับผิดชอบด้วยตนเอง และโรงเรียนยังขาดการประสานในการส่งต่อให้กับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ โรงเรียนดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่ครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดทำคู่มือแผนการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือปฏิทินในการดำเนินงานอย่างชัดเจน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน เครื่องมือจากกระเป๋นสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เป็นต้น เพื่อเป็น

การได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว โดยจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ โรงเรียนมีการดำเนินงานการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การเอาใจใส่ในการดูแลนักเรียนด้วยความเต็มใจให้บริการด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้นอย่างเป็นระบบ และประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนดำเนินการให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ประสานกับผู้ปกครองโดยตรงหรือรายงานข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ผู้ปกครองรับทราบ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่ครูและผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน ให้มีความเป็นมาตรฐานหรือแนวทางเดียวกัน คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โรงเรียนเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดทำคู่มือแผนการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนหรือปฏิทินในการดำเนินงานอย่างชัดเจน โรงเรียนมีรูปแบบและวิธีการในการคัดกรองนักเรียนที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นความจริง สำหรับใช้ในการแยกกลุ่มนักเรียน เพื่อให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โรงเรียนแจ้งเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โรงเรียนมีการรายงานผลเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนและข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริง และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนใช้เครื่องมือและวิธีการในการคัดกรองนักเรียน ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) โดยผู้ปกครองต้องประเมินตามความจริง โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการคัดกรองนักเรียนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนควรมีการประชุม วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผล ร่วมกับผู้ปกครอง นักเรียน กลุ่มปกติ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โรงเรียนมีการกำหนดโครงการกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรภายในและภายนอก หรือวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมถึงมีการมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ปรับภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยมีผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือในการระดมหาทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู กับผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมีการสร้าง

เครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครองหรือกลุ่มผู้ปกครองแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มปกติ ได้รับส่งเสริม นักเรียนและพัฒนาการเรียนอย่างเต็มที่ โรงเรียนมีการจัดทำแบบบันทึกการดำเนินการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาให้นักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาให้นักเรียนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

2.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อแยกประเภทการส่งต่อภายในหรือภายนอกอย่างชัดเจน โดยจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครองหรือกลุ่มผู้ปกครองแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา นักเรียน โรงเรียนมีการแนะนำให้ผู้ปกครองใช้แอปพลิเคชัน MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย โรงเรียนสร้างความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดารา (อบต.) ในการแก้ปัญหา ป้องกัน ดูแลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองประสานกับทางสถานีตำรวจภูธรพิชัยหรือครู Dare จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับรถจักรยานยนต์และยาเสพติด รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองได้มีการประสานกับทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเกาะ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ โรงเรียนมีการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยมีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

2.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการส่งต่อนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนและวิเคราะห์นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนมีการให้ความเข้าใจเรื่อง การส่งต่อนักเรียน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับกับนักเรียนและผู้ปกครอง โดยมีวิธีการที่เหมาะสม โรงเรียนได้จัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครองหรือกลุ่มผู้ปกครองแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียนเพื่อส่งต่อนักเรียน โดยมีครูแนะแนวและผู้ปกครองร่วมกันให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น จากนั้นจึงจะส่งกลับให้ครูที่ปรึกษาดูแลต่อไป โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองได้มีการประสานกับทางเครือข่ายอื่นๆ หรือหน่วยงานภายนอกในกรณีมีการส่งต่อนักเรียน เช่น ส่งต่อไปกับโรงพยาบาล เพื่อให้นักเรียนรับการบำบัดจากนักจิตวิทยา หรือกรณีที่เกิดจากปัญหาทะเลาะวิวาทจนเป็นคดีความ ให้ส่งต่อสถานพินิจเพื่อดำเนินการต่อไป โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียน และบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก โรงเรียนต้องให้ความเข้าใจกับ

ผู้ปกครองเรื่องการส่งต่อนักเรียน อีกทั้งต้องดูแลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อให้สามารถปรับตัวในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการส่งต่อนักเรียน มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิจัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิจัย จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูไม่มีความรู้ในการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูและผู้ปกครองบางท่านไม่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ครูเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยใช้เครื่องมือไม่ครบถ้วน และโรงเรียนมีการกำหนดแผนดำเนินการที่ไม่ชัดเจน ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูบางท่านขาดประสบการณ์ในการดำเนินการคัดกรองนักเรียน เครื่องมือไม่มีความหลากหลาย ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินนักเรียน (SDQ) ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่แท้จริงของนักเรียน ครูยังขาดความรู้เรื่องการประมวลผลข้อมูล ส่งผลให้การประมวลผลไม่เป็นระบบ และครูมีภาระงานต่าง ๆ ค่อนข้างมาก ทำให้ทราบข้อมูลได้น้อย ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาตนนักเรียน โรงเรียนไม่มีกรอบและแผนดำเนินการในการส่งเสริมและพัฒนาตนนักเรียน ครูประจำชั้นมีภาระงานค่อนข้างมาก ส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองอย่างไม่เต็มที่และขาดการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกในการส่งเสริมและพัฒนาตนนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข โรงเรียนไม่มีกรอบและแผนดำเนินการ รวมถึงขาดการมีส่วนร่วมของครูในการแก้ปัญหา นักเรียน ครูไม่สามารถติดตามและดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูบางท่านขาดทักษะและความเข้าใจ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นระบบ ไม่มีการบันทึกข้อมูลปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน จึงทำให้ครูประจำชั้นท่านใหม่ไม่สามารถทราบข้อมูลได้ ผู้ปกครองบางท่านไม่ให้ความร่วมมือกับครู ด้านการส่งต่อนักเรียน การส่งต่อนักเรียนมีการดำเนินงานเฉพาะภายในโรงเรียน โรงเรียนขาดครูแนะแนวเพื่อดำเนินการส่งต่อ จึงทำให้ครูประจำชั้นรับภาระรับผิดชอบด้วยตนเอง และโรงเรียนยังขาดการประสานในการส่งต่อให้กับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารารัตน์ สุนทรณิรัตน์ (2555 : 6) สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5 พบว่า ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป นักเรียนส่วนใหญ่มักจะปรึกษา

เพื่อนมากกว่าพ่อแม่และครูที่ปรึกษา ประกอบกับครูมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติมากเกิน ทำให้เวลาในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนน้อยลงไป ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการแนะแนวและด้านจิตวิทยา ขาดทักษะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพงษ์ สุขสมพนารักษ์ (2561 : 54) การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าการไม่เข้าไปแก้ไขปัญหาคือหนึ่งในกรอบคิวนักเรียนอย่างทั่วถึง การขาดการประสานงานกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ครูที่ปรึกษาขาดการอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานให้กับนักเรียนทำให้นักเรียนบางส่วนเกิดความสับสน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตินัดดา สิงห์แก้ว (2562 : 89) สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ พบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบปัญหาและขาดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน ข้อมูลการคัดกรองนักเรียน ไม่ตรงตามความจริงเท่าที่ควร ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีครูไม่เพียงพอต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข ครูไม่สามารถติดตามดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และยังขาดการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ยังไม่มีความชัดเจนของข้อมูลในการประสานงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ชูหนาว (2564 : 54) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ด้านการรู้จักกันเป็นรายบุคคล โรงเรียนไม่มีปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน ด้านการคัดกรองนักเรียน นักเรียนแสดงพฤติกรรมแตกต่างระหว่างอาศัยอยู่ที่บ้านกับที่โรงเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน ไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ครบ ไม่เกิดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรม ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข การบริหารงานของโรงเรียนขาดการดำเนินงาน และด้านการส่งต่อนักเรียน ครูมีภาระงานสอน งานพิเศษ ไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษา

2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพบว่า

2.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ โรงเรียนดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่ครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดทำคู่มือแผนการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือปฏิทินในการดำเนินงานอย่างชัดเจน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน เครื่องมือจากกระเป๋านสะพาย แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เป็นต้น เพื่อเป็นการได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว โดยจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ โรงเรียนมีการดำเนินงานการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การเอาใจใส่ในการดูแลนักเรียน

ด้วยความเต็มใจให้บริการด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้นอย่างเป็นระบบ และประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนดำเนินการให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ประสานกับผู้ปกครองโดยตรงหรือรายงานข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ผู้ปกครองรับทราบ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา แสงเจริญโรจน์ (2553 : 73) ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองมะปริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ผู้บริหาร ต้องมีการกำหนดนโยบายโดยใช้การมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน ก่อนทุกครั้ง มอบหมายงานให้ครูดำเนินการในทางเดียวกัน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับนักเรียน

2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่ครูและผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน ให้มีความเป็นมาตรฐานหรือแนวทางเดียวกัน คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โรงเรียนเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดทำคู่มือแผนการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนหรือปฏิทินในการดำเนินงานอย่างชัดเจน โรงเรียนมีรูปแบบและวิธีการในการคัดกรองนักเรียนที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นความจริง สำหรับใช้ในการแยกกลุ่มนักเรียน เพื่อให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โรงเรียนแจ้งเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โรงเรียนมีการรายงานผลเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนและข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริง และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนใช้เครื่องมือและวิธีการในการคัดกรองนักเรียน ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) โดยผู้ปกครองต้องประเมินตามความจริง โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการคัดกรองนักเรียนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธิญา ใจสุทธิ (2559 : 44) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านตรอกนอง (ประทีปวาริราษฎร์วิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ผู้ปกครองให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ทางโรงเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการดูแลพฤติกรรมนักเรียน

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนควรมีการประชุม วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผล ร่วมกับผู้ปกครอง นักเรียน กลุ่มปกติ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โรงเรียนมีการกำหนดโครงการกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้ง

บุคลากรภายในและภายนอก หรือวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมถึงมีการมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ปรับภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยมีผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือในการระดมทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู กับผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครองหรือกลุ่มผู้ปกครองแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มปกติ ได้รับส่งเสริม นักเรียนและพัฒนาการเรียนอย่างเต็มที่ โรงเรียนมีการจัดทำแบบบันทึกการดำเนินการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาให้นักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาให้นักเรียนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตินัดดา สิงห์แก้ว (2562 : 89) สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ พบว่า ผู้ปกครองร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใช้ชีวิตในโรงเรียนร่วมกันอย่างมีความสุข ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อแยกประเภทการส่งต่อภายในหรือภายนอกอย่างชัดเจน โดยจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครองหรือกลุ่มผู้ปกครองแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา นักเรียน โรงเรียนมีการแนะนำให้ผู้ปกครองใช้แอปพลิเคชัน MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย โรงเรียนสร้างความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดารา (อบต.) ในการแก้ปัญหา ป้องกัน ดูแลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองประสานกับทางสถานีตำรวจภูธรพิชัยหรือครู Dare จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับรถจักรยานยนต์และยาเสพติด รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองได้มีการประสานกับทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเกาะ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ โรงเรียนมีการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยมีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียน โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 21) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุก

ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้รับทราบ

2.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการส่งต่อนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุม เพื่อวางแผนและวิเคราะห์นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนมีการให้ความเข้าใจเรื่อง การส่งต่อนักเรียน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับกับนักเรียนและผู้ปกครอง โดยมีวิธีการที่เหมาะสม โรงเรียนได้จัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครองหรือกลุ่มผู้ปกครองแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนเพื่อส่งต่อนักเรียน โดยมีครูแนะแนวและผู้ปกครองร่วมกันให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น จากนั้นจึงจะส่งกลับให้ครูที่ปรึกษาดูแลต่อไป โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองได้มีการประสานกับทางเครือข่ายอื่นๆ หรือหน่วยงานภายนอกในกรณีมีการส่งต่อภายนอก เช่น ส่งต่อไปกับโรงพยาบาล เพื่อให้นักเรียนรับการบำบัดจากนักจิตวิทยา หรือกรณีที่เกิดจากปัญหาทะเลาะวิวาทจนเป็นคดีความ ให้ส่งต่อสถานพินิจเพื่อดำเนินการต่อไป โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียน และบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก โรงเรียนต้องให้ความสนใจกับผู้ปกครองเรื่องการส่งต่อนักเรียน อีกทั้งต้องดูแลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อให้สามารถปรับตัวในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองนำปัญหาและอุปสรรคการส่งต่อนักเรียน มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐฐิญา ใจสุทธิ (2559 : 44) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านตรอกนอง (ประทีปวาริราษฎร์วิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า โรงเรียนชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องส่งต่อนักเรียน กรณีนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพทางกาย ทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกดูแลช่วยเหลือ และโรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรทุกขั้นตอนและผู้ปกครอง

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การสร้างแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม นำองค์ความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูล แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แล้วนำไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูโรงเรียนวัดบ้านเกาะ และผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ประเมินพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งปรากฏว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชู แก้วแก่น (2561 : 23) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า การประเมินความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐริน เจริญเกียรติบรร (2561 : 6) โมเดลการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราภรณ์ บุตรพรม (2562 : 3) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า การประเมินความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนียา ห่องกระจก (2562 : 29) แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การประเมินความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้ **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

โรงเรียนควรนำแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ไปทดลองใช้และเสนอผลการประเมินต่อไป
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
3. ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กัญญา แสงเจริญ โรจน์. (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองมะปริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรินทร์ ชุนาวา. (2564). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- จุฑามาศ พันสวรรค. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เฉลิมพงษ์ สุขสมพนารักษ์. (2561). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐธิญา ใจสุทธิ. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านตรอกนอง (ประทีปวาริราษฎร์วิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐนิยา ห้องกระจก. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ณัฐริน เจริญเกียรติบวร. (2561). โมเดลการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดารารัตน์ สุนทรเมธีรัตน์. (2555). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบ้านเกาะ. (2562). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวัดบ้านเกาะ. อุดรดิตถ์: โรงเรียนวัดบ้านเกาะ.
- พิชชาภรณ์ คนสมบูรณ์. (2562). คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประจำปี 2562. เพชรบูรณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.
- เพ็ญศรี นิตยา. (2551). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มธุริน แผลงจันทิก. (2554). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- รัชฎ์ แก้วแก่น. (2561). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิราภรณ์ บุตรพรม. (2562). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และผู้นำทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการเรียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

แนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
**Guidelines For Curriculum Management According to the Philosophy of
Sufficiency Economy of Schools Under the Office of Uttaradit
Elementary Education Service Area 1**

ปิยธิดา แก้วปลาต,
พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และ วจี ปัญญาใส
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
**Piyatida Kaewplad,
Phimphaka Thammasit and Vajee Panyasai**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Miruntee_1234@hotmail.com

บทคัดย่อ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายให้อำเภอหรือโรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้จึงทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ได้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยให้โรงเรียนในสังกัดจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) หาแนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ รักษาการ 141 คน และครูวิชาการ หรือ ครูแกนนำ 141 คน รวม 282 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 7 ด้าน สรุปได้ดังนี้ โรงเรียนกำหนดนโยบายโดยคำนึงคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง 2 เงื่อนไข 4 มิติ 3 ศาสตร์ จัดการเรียนรู้โดยศึกษาสภาพปัญหาแล้วพัฒนาครูให้สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการทุกกลุ่มสาระ จัด

* วันที่รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 2 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 14, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 6, 2022

กิจกรรมเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติจริง สนับสนุนงบประมาณและจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาเครื่องมือการวัดที่หลากหลายเพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีการนิเทศการศึกษาแล้วรายงานและเผยแพร่ผลการพัฒนานักเรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstracts

Sufficiency Economy Philosophy is an important principle in life. Therefore, the Office of the Basic Education Commission The Ministry of Education therefore formulated a policy to invoke the philosophy of sufficiency economy into learning management. Therefore, the Office of Uttaradit Elementary Education Service Area 1 has put the policy into practice by allowing the schools under the management to manage learning that integrates the principles of education. Philosophy of Sufficiency Economy.

This research paper was intended to examine 1) the current state and needs for curriculum management according to the philosophy of Sufficient Economy, and 2) guidelines for the curriculum management in schools under the Office of Uttaradit Elementary Education Service Area 1. The study population was comprised of 141 school executives or acting executives, and 141 academic support teachers or master teachers, making a total of 282 participants who were purposively selected. The research instrument used to collect data was a 5-rating scale questionnaire, The statistical devices employed for the data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results were as followed. 1) The current state and needs for curriculum management according to the philosophy of Sufficient Economy were overall at a high level. 2) The guidelines for the curriculum management in all 7 aspects showed that the schools should: formulate policies in accordance with the philosophy of sufficient economy which is based on 2 underlying conditions, 4 dimensions and 3 principles; provide learning activities in response to the problems identified and develop teachers to enhance students' desirable characteristics according to the sufficient economy philosophy; create lesson plans comprehensively integrated across learning areas; promote active learning; allocate budgets and provide learning environment with learning materials and resources in and outside the schools; encourage the communities for participation in learning and teaching process; develop various assessment tools for evaluating the students' desirable characteristics; exercise educational supervision and publicize the report on the student development to relevant parties.

Keywords: Curriculum management; Philosophy of Sufficient Economy

บทนำ

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับการศึกษา สิ่งที่สำคัญคือต้องเริ่มจากการพัฒนา นักเรียนให้มีความรู้ คู่ความพอเพียง โดยต้องเริ่มจากการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารงานในการกิจหน้าที่ที่ตนกระทำอยู่ อย่างชาญฉลาด มีความพร้อมในการปฏิบัติให้งานนั้น ดำเนินไปได้โดยราบรื่น (ณัฐริการ์ แก่นดีลัง, 2560 : ออนไลน์) โดยใช้หลักสูตรเป็นแบบแผนหรือแนวทางหรือ ข้อกำหนดของการจัดการ ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ ศักยภาพสูงสุดของตนรวมถึงระดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำ ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบการณ์สำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงประกาศใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ปรับปรุง 2560 โดยกำหนด 1 ใน 5 เป้าหมายของ หลักสูตร คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีวินัย และปฏิบัติตนตาม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (Character) หรือจุดเน้นคุณภาพผู้เรียน 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์-กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยมีจิตสาธารณะ การกำหนด มาตรฐานตัวชี้วัดในหลักสูตร พ.ศ. 2551 ปรับปรุง 2560 จึงเป็นไปในทิศทางปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียนให้ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการคิด การวางแผน และการปฏิบัติตนพร้อมกับคุณลักษณะอื่นๆ ที่ จำเป็นในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 จากการที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุง 2560 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้เน้นไปตามหลักการ แนวคิด หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงกำหนดการจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถ ดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วยการสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียนและประยุกต์หลัก เศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ปรัชญา พลพุดินันท์, 2564 : ออนไลน์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ได้กำหนดปรัชญาว่า “เรียนดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิสัยทัศน์” และได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “มุ่งการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาทักษะชีวิต มีจิตอาสา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ” ได้เล็งเห็น ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ขับเคลื่อนให้โรงเรียนในสังกัดโดยมีจำนวนสถานศึกษาใน สังกัดจำนวน 144 โรงเรียน ที่เป็นสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางใน การบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 141 โรงเรียน เป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชายเขาวิทยา และเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่าสัก และโรงเรียนบ้านนาอาจ ดังนั้นสถานศึกษาร้อย

ละ 100 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จึงเป็นสถานศึกษาพอเพียงที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งการบริหารงานแต่ละโรงเรียนจะประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป งานบริหารวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องเริ่มจากการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ปรับปรุง 2560 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 โดยมุ่งเน้นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ แต่พบว่าเมื่อสถานศึกษาน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติตามนโยบายพบว่าปัญหาหลายประการ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต1, 2561 : 2-3) เช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนอื่น ๆ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ตนเองรับผิดชอบ ครูบางคนยังเข้าใจผิด ในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่าเกี่ยวข้องกับการเกษตรเท่านั้น ซึ่งจริง ๆ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถนำหลักคิดไปประยุกต์ใช้ได้ สอดคล้องกับ (ปรัชญา พลพัฒน์นันท์, 2564 : ออนไลน์) ที่พบปัญหา เช่น ขาดความพร้อมด้านบุคลากร ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา มีวุฒิไม่ตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาระงานเกินกำลังของครู ครูไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรได้ ระยะเวลาในการเตรียมความในการวางแผน การจัดทำหลักสูตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เพียงพอ ทำให้ผู้จัดหลักสูตร ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรให้เข้าบริบทของโรงเรียนและทันต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจ ทักษะทางวิชาการ ไม่เป็นที่พึ่งพิงของครูขาดทักษะการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ด้วยปัญหาที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงได้เล็งเห็นถึงสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะชีวิตปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยแบบผสมผสาน มีวิธีการดำเนินการแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 141 โรงเรียนซึ่งเป็นสถานศึกษาพอเพียง ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือ รักษาการในตำแหน่ง 141 คน ครูวิชาการ หรือ ครูแกนนำ 141 คน รวมทั้งสิ้น 282 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Rensis A. Likert, 1961 : 64)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะแบบปลายเปิด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน จากนั้นจึงหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าความสอดคล้อง ระหว่าง 0.8-1.0 แล้วจึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น .93

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย link ของ google forms โดยชื่อLink

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc8mWQcfKpqlPMGib7ZaYVXYpEKgZKPwc06q0PGS1vef7d6aQ/viewform?usp=sf_link ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2565

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การหาแนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำสภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละด้านมาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) แล้วนำค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 – 3 ของแต่ละด้านมากำหนดประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มผ่านไลน์กลุ่ม (Line Group Call) ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน ครูวิชาการ 4 คน เกษตรคุณสมบัตินในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา คน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

1.2 ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไปและรับผิดชอบกำกับ ติดตามสถานศึกษาพอเพียง

1.3 ครูวิชาการ ได้แก่ ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ หรือครูแกนนำงานเศรษฐกิจพอเพียง จากสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

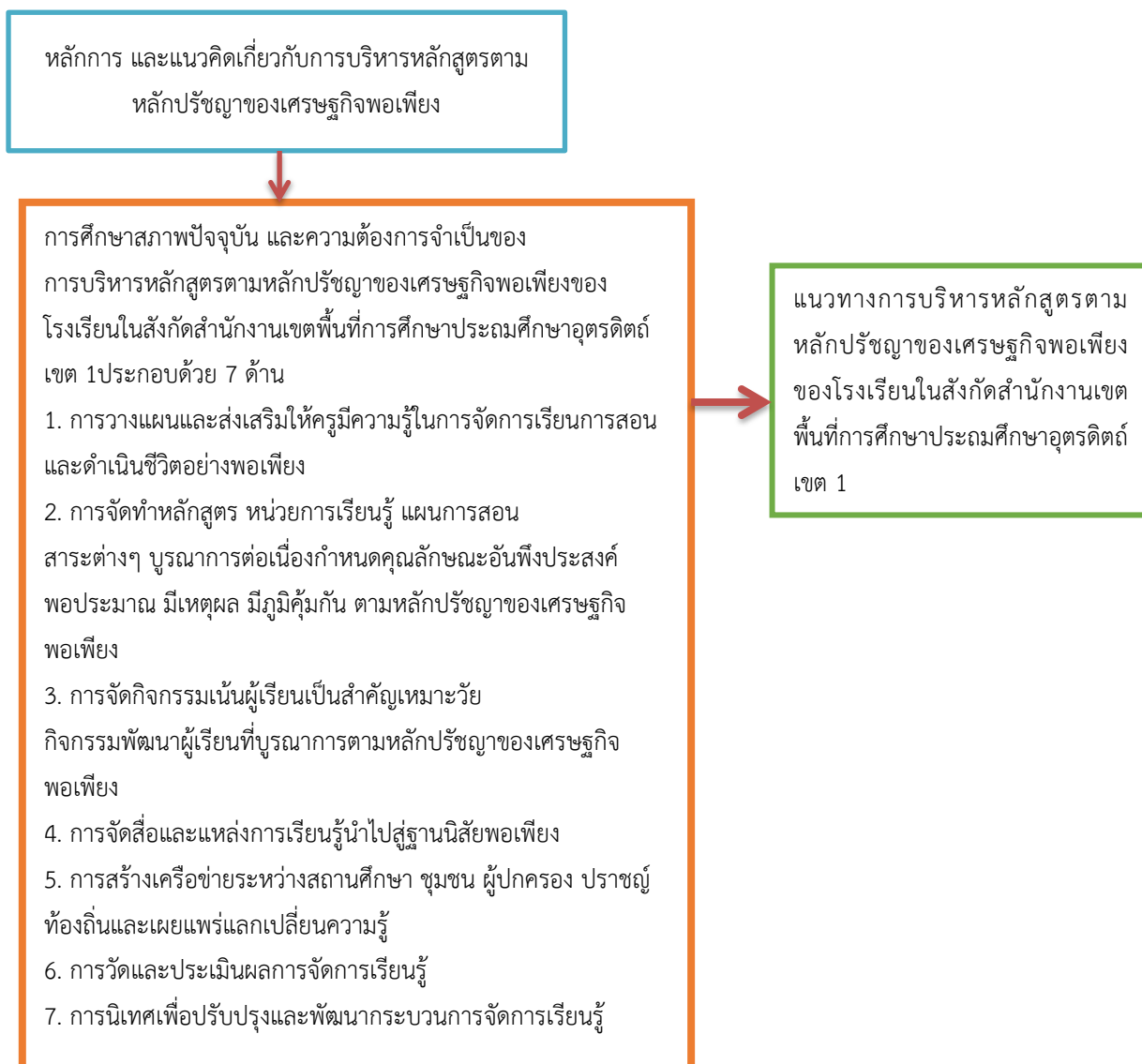
เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนำค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 – 3 ของแต่ละด้านมากำหนดประเด็นคำถามหลัก จำนวน 7 ด้านและคำถามรองจำนวน 21 ประเด็น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล และวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป เพื่อหาแนวการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 กรอบแนวคิด 7 ด้านได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหน่วยงาน นักการศึกษาและนักวิชาการได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ทองพิมพ์ นารถโคษา, ปรียานุช ธรรมปิยา, ทองดี พิมพ์สาลี, เพชรประภารักษ์ ชุมสาย และนุชนารถ วิเศษสัตย์

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

การบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน (D)			ความต้องการ (I)			ความต้องการจำเป็น (PNI modified)	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	(I-D)/D	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนให้ครูจัดการเรียนการสอนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.017	0.867	มาก	4.236	0.693	มาก	0.054	5
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.999	0.927	มาก	4.377	0.612	มาก	0.094	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.051	0.855	มาก	4.366	0.617	มาก	0.078	3
4. ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.051	0.835	มาก	4.340	0.594	มาก	0.071	4
5. ด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ปรากฏท้องถิ่นและเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้	3.977	0.902	มาก	4.301	0.649	มาก	0.082	2
6. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้	3.996	0.873	มาก	4.187	0.695	มาก	0.048	6

การบริหารหลักสูตรตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน (D)			ความต้องการ (I)			ความต้องการ จำเป็น (PNI modified)	
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	(I- D)/D	ลำดับ
7. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.060	0.82 8	มาก	4.218	0.68 9	มาก	0.039	7
โดยภาพรวม	4.022	0.87 0	มาก	4.289	0.65 0	มาก	0.067	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.022$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวางแผนให้ครูจัดการเรียนการสอนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ราษฎร์ท้องถิ่นและเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ ตามลำดับ ส่วนความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.289$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ราษฎร์ท้องถิ่นและเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการวางแผนให้ครูจัดการเรียนการสอนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้ง 7 ด้านเรียงตามลำดับที่ 1 – 7 ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ราษฎร์ท้องถิ่นและเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการ

วางแผนให้ครูจัดการเรียนการสอนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ทั้ง 7 ด้านมีดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนให้ครูจัดการเรียนการสอนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนร่วมกันวางแผนจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา กำหนดโครงการและกิจกรรมครอบคลุมการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง 2 เงื่อนไข 4 มิติ 3 ศาสตร์ คำนึงถึงงบประมาณและความสามารถของแต่ละบุคคลโดยแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการประชุมและอบรมทั้งภายในและนอกโรงเรียน

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้บริหารควรให้ครูมีการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรม วินัย ความรับผิดชอบ คำนึงถึงการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น สภาพแวดล้อมทางวัตถุและธรรมชาติ สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ถามถึงความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีจุดเด่นที่จะพัฒนาดีขึ้น จุดด้อยที่ควรปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้บริหารควรให้ครูเก็บรวบรวมข้อมูลในวิชาที่ต้องการโดยวิเคราะห์จากครูผู้สอนเดิมในปีการศึกษาที่ผ่านมา นำข้อมูลมาจัดกลุ่มนักเรียน เก่ง กลาง อ่อน ครูจัดการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น วิชาการงานอาชีพเรียนรู้ฐานการเรียนรู้การปลูกผัก วิชาคณิตศาสตร์มีส่วนปลูก วิชาภาษาไทยเขียนเรียงความเรื่องผัก วิชาภาษาอังกฤษคำศัพท์เกี่ยวกับผัก เป็นต้น และให้ครูจัดการเรียนรู้ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้นโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงแล้วถอดบทเรียนได้องค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง

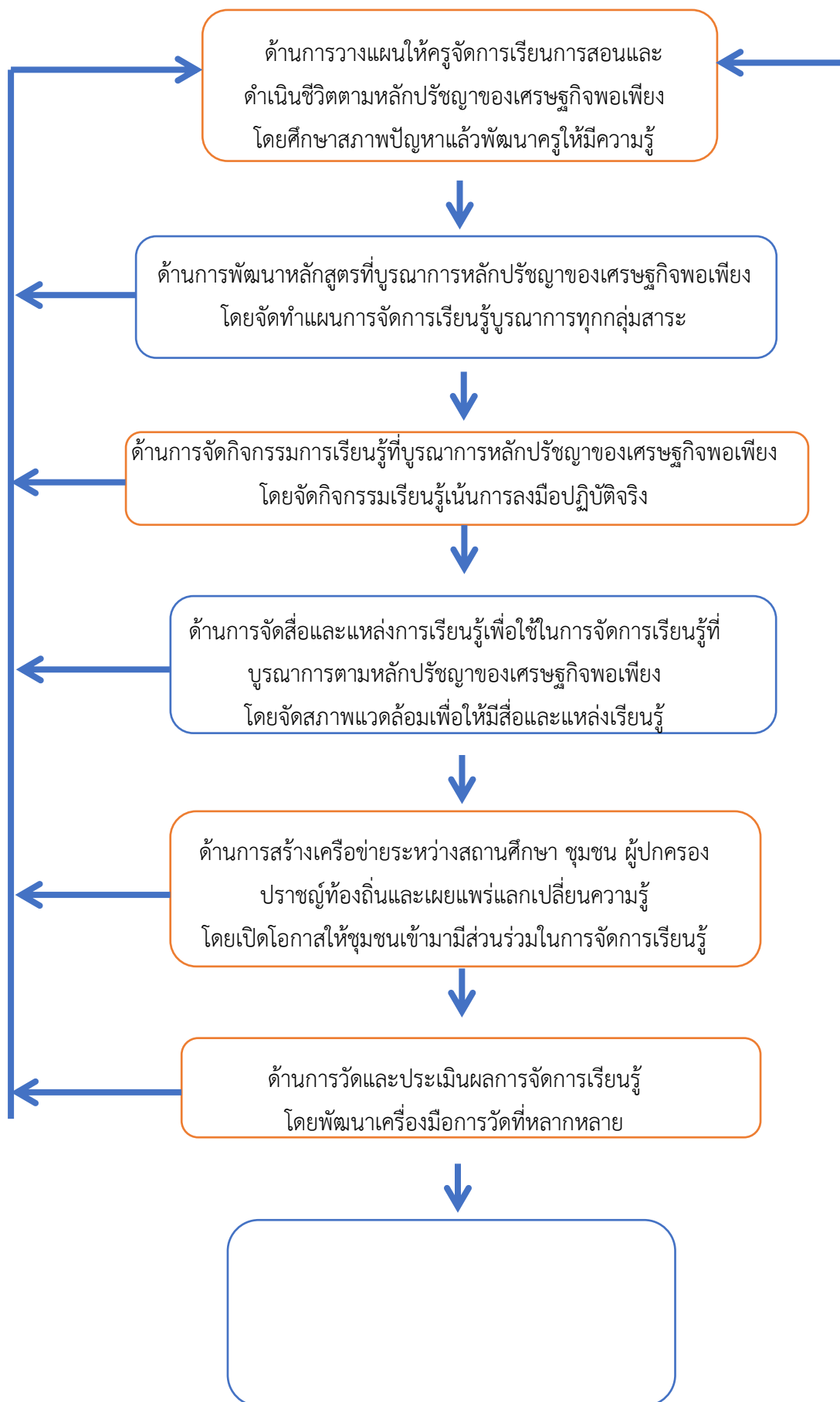
2.4 ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้บริหารควรให้ครูผลิตสื่อ จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะกับเพศ วัย อายุของนักเรียน และครูควรเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความรู้กับครูท่านอื่น ทั้งในและนอกโรงเรียนตลอดจนกลุ่มนักเรียน

2.5 ด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ปรากฏท้องถิ่นและเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียน นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เช่น กลุ่มจักรสานในหมู่บ้าน การทำน้ายาสุนไพรร เป็นต้น

2.6 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารควรให้ครูวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะที่หลากหลาย นำไปสู่คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง โดยบันทึกทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการของนักเรียนในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้ต่อไป ให้ความรู้แก่ครูในการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม เช่น แบบประเมินการทำโครงการ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบทดสอบ เป็นต้น

2.7 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ คือ สถานศึกษาควร แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ ติดตาม การนิเทศภายในและนอกโรงเรียน นิเทศ กำกับ ติดตามการ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู การใช้สื่อการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างเป็น กัลยาณมิตร โดยใช้เครื่องมือตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ ศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และให้ครูจัดทำ รายงานผลการจัดการเรียนรู้ ประสพการณ์ที่รับ ปัญหาหรืออุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาผลการเรียนรู้

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและ
ประเมินผลการจัดการเรียนรู้
โดยมีการนิเทศการศึกษาแล้วรายงานและ
เผยแพร่ผลการพัฒนานักเรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ 2 แผนภาพสรุปการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 7 ด้านพบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับที่ 1 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการให้สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่ผสมผสานตั้งแต่สองกลุ่มสาระหรือกลุ่มสาระเดียวกันโดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ภายใต้หัวข้อที่กำหนดอย่างสมดุลและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง หัวเรื่องเป็นจุดรวมหรือจุดกลางพัฒนาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้มาจากสาขาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระเดียวกันหรือได้มาจากหลากหลายศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องโดยใช้เครือข่ายความคิด(Web) พิมพันธ์ เดชะคุปต์และคณะ (2556 : 11) เมื่อมีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการแล้วต้องมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนตามความสนใจ ตามความสามารถและตามต้องการด้วยการผสมผสานเนื้อหาวิชา เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพื่อให้นักเรียนแปลงพฤติกรรมด้านสติปัญญา (Conitive) ทักษะ (Skill) และจิตใจ (Affective) สามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันและสามารถนำความคิดรวบยอดไปสร้างเป็นหลักการเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการจะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีเจตคติที่ดี เป็นการเพิ่มศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเต็มที่และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (สิริพัชร เจริญวิโรจน์, 2559 : 269 - 279) สอดคล้องกับแนวคิดการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเน้นให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการชีวิตประจำวันและการปฏิบัติการกิจ เช่น การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้นเพื่อที่สุดแล้วเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนวิถีคิดและวิถีปฏิบัติ จนเป็นวิถี

ชีวิตเพื่อผลให้การปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียน เด็กและเยาวชน ให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัย “พอเพียง” เพื่อจะได้สามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560 : 5)

2. จากการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรตามของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน ประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลเพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ซึ่งถ้าครูมีการจัดทำแผนการเรียนรู้จะทำให้เกิดการวางแผนวิธีการสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดีที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษาช่วยให้ผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำได้ล่วงหน้าด้วยตนเองและทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย (สุวิทย์ มูลคำ, 2551 : 48) สรุปว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันทำให้ผู้เรียนสามารถรู้เรื่องต่าง ๆ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เกิดความสนุกสนานในการเรียนและทำกิจกรรมร่วมกันตามทิศทางที่ครูได้วางแผนไว้ตลอดจนครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์แก่นักเรียนได้อย่างดีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้ตระหนักว่า การเรียนรู้ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองซึ่งในการแก้ปัญหา นั้นนักเรียนจะต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชาในเวลาเดียวกัน นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยตรงอย่างมีจุดหมายและมีความหมาย นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนและช่วยสร้างความเข้าใจให้นักเรียนอย่างลึกซึ้ง สามารถตอบสนองความสนใจของนักเรียนแต่ละคน (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2559 : 269-270) สอดคล้องกับการดำเนินงานขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ให้สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและมีผลงานนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ จัดหา ผลิต พัฒนา สื่อ/แหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมมิกา มโนคำ (2560 : 186) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายอุดรพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า การจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมต่อการใช้งาน สนับสนุนและส่งเสริมจัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้ครูได้นำนักเรียนไปศึกษา

ตลอดจนสอดส่องดูแลความประพฤติของผู้เรียนในการติดตามงาน การเรียนซ่อมเสริม เป็นต้น วัดและประเมินผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และรายวิชาแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อมนำสู่วิถีชีวิตและเผยแพร่สู่ครอบครัว ชุมชน องค์กรและหน่วยงาน สอดคล้องกับ อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ (2563 : 46) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ผู้ออกแบบประเมินหรือข้อสอบต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ไม่ออกข้อสอบยากหรือง่ายเกินไป ต้องให้คะแนนด้วยความยุติธรรมและเป็นธรรมกับผู้สอบทุกคน ผู้สอนออกข้อสอบที่มีความยากง่ายในระดับที่เหมาะสมด้วยความยุติธรรม การวัดและประเมินผลโดยการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมการทำงานร่วมกับคนอื่น และการวัดและประเมินผลเพื่อให้รู้จุดที่จะพัฒนา สามารถวัดได้ชัดเจนและเน้น Quality มากกว่า Quantity ควรเน้น Results based มากกว่า Ideas based การเน้นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ การเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ ส่วนด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นให้ดำเนินกิจกรรมโดยผู้เรียนซึ่งมีครูเป็นผู้สนับสนุน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการด้วยความสมัครใจหรือจิตอาสา กิจกรรมมีความหลากหลายและเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของสถานศึกษา กิจกรรมมุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและสามารถขยายผลสู่ชุมชนได้ เป็นกิจกรรมที่หลายฝ่ายมีส่วนร่วม เช่น สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถานประกอบการและชุมชนและผลสุดท้ายคือ การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวิถีคิด อุบิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับงานวิจัยของไพบูลย์ สหพัฒน์สมบัติ (2562 : 111-112) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 23.79 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และ ผล การ ศึ ก ษ า ค วาม ส า ม า ร ্থ ใน การ แก้ ป ญ ห า ร ื่ อ ง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 6.44 คะแนน จากคะแนนเต็ม 8 คะแนน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับที่ 1 ดังนั้นสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตร เช่น สถานศึกษา นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุง หรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต1 อยู่ในระดับที่ 1 ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มสาระ เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐริการ์ แก่นดีลัง. (2560). ความหมายหลักสูตร. *ออนไลน์*. สืบค้นค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/372468>.
- ปรัชญา พลพัฒน์นันท์. (2564). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <http://www.loeitech.ac.th/webetc/economy/popeng.html>.
- ไพบูลย์ สหพัฒน์สมบัติ. (2562). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เศรษฐกิจกับการพัฒนาประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และคณะ. (2556). *การสอนคิดด้วยโครงงานการเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *บทเส้นทางสร้างคนดี*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1. (2562). *แบบรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*.
- อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 43 (1), 46.
- เอมมิกา มโนคำ. (2560). การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายอุดรพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 10 (2), 186.
- Likert, Rensis A. (1961). *New Patterns of Management*. New York : McGraw-Hill Book Company Inc.

การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
**Personnel Development on Government Operation in
Amphoe Muang, Khon Kaen**

ภูธดา คุณผลิน และ นุชธิดา โยลัย

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Putada Pkunpalin and Nuchtida Yolai

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, Email : poowamida_k@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงาน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงาน และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานกรมส่งเสริมท้องถิ่น 344 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีอุปมาวิเคราะห์และการตีความ

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาบุคลากร ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อพบว่า การพัฒนาด้านการบริหารการเงินการคลัง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด และความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร ทั้ง 6 ปัจจัย พบว่า 1) มีค่าสัมพัทธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง .002 ถึง .608 โดยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) มีความแปรปรวนจากปัจจัย จำนวน 18 หน่วยงาน ทั้ง 6 ปัจจัย โดยพบว่า มีทั้ง 6 ตัวแปรที่มีปัจจัยโดยตรงต่อความคิดเห็นของบุคลากร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (R^2 Square) เท่ากับ 0.769 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ 0.767 ทั้ง 6 ตัวแปรสามารถทำนายความคิดเห็นของบุคลากร ร้อยละ 76.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางการปรับปรุงปัจจัย มี 6 หลัก ประกอบด้วย 1) ควรมีการสนับสนุนบุคลากรในงานการเงิน การคลังและพัสดุ เข้ารับการอบรม 2) ควรส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนเกิดความเข้มแข็งแบบยั่งยืน 3)

* วันที่รับบทความ: 19 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2565

Received: May 19, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 4, 2022

ควรจัดฝึกอบรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่น 4) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น 5) ควรมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ จากการวางแผนการทำงานอย่างเหมาะสม และ 6) ควรจัดแบ่งหน้าที่การงานและมอบอำนาจให้ตามความสามารถ

คำสำคัญ : การพัฒนาบุคลากร ; การปฏิบัติงาน; หน่วยงานภาครัฐ

Abstracts

The objectives of this study were 1) to study the current condition of personnel development on government operation, 2) to study the factors that affect the personnel development on government operation, and 3) to suggest the guideline to develop personnel's operation of government in Amphoe Muang, Khon Kaen. This study is a quantitative research using a questionnaire as a research instrument. The samples were 344 persons who are working at Khon Kaen's department of local administration. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, stepwise regression analysis, inductive method, and analysis and interpretation.

The results of the study revealed that

1) The current condition of personnel development on government operation in Amphoe Muang, Khon Kaen regarding 6 aspects found that the overall result was at a moderate level. When considered in each aspect, the development of financial management was the highest average score and the ability to manage public participation was the lowest average score.

2) The factors that affect the personnel development on government operation in Amphoe Muang, Khon Kaen regarding 6 aspects found that 1) the correlation between variables was between .002 to .608 – it was a significant positive correlation. 2) The variance of 6 factors from 18 organizations showed that these 6 variables directly influenced the personnel's opinion toward government operation in Amphoe Muang, Khon Kaen. The coefficient (R^2 Square) was 0.769 and the adjusted coefficient (Adjusted R^2) was 0.767. These 6 variables can predict the personnel's opinion toward government operation in Amphoe Muang, Khon Kaen at 76.90 percent with a statistical significance level of 0.05.

3) There were 6 principles of improvement guideline of factors affecting the personnel development on government operation in Amphoe Muang, Khon Kaen which were 1) the personnel of finance and inventory departments should be supported to attend the training, 2) the community should be encouraged and supported to achieve sustainable strength, 3) it should have training project or observational study for developing the potential to develop the local, 4) people should be given a chance to be a part of local development, 5) there should be an efficient work process, which starts from the appropriate work process plan, and 6) the duty should be allocated and given responsibility according to ability and aptitude.

Keywords: Personnel Development; Operation; Government

บทนำ

ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงของสังคมของประเทศไทยด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นต้องพัฒนาสังคม และองค์กรต่าง ๆ ให้รู้เท่าทัน นอกจากนี้ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สังคมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไรพร้อมแดนและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการเมือง การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมไทยและการพัฒนาการศึกษาของไทย ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมคนเพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ การพัฒนาจึงมุ่งที่พัฒนาคุณภาพของคน ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นรากฐานของการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัญชาแนวทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผน ฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “คน” นั้นมีความสำคัญต่อองค์กรในการที่จะทำงานต่าง ๆ ซึ่งถ้ามีปริมาณเพียงพอตามความต้องการ มีความรู้ความสามารถตรงตามหน้าที่การทำงาน และมีระบบการจัดการที่ดีแล้วโอกาสที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายเป็นไปได้มาก ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดถ้ามนุษย์มีความสามารถแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็มีแต่จะบรรลุแล้ว ยิ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารในขณะที่พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีหน่วยงานของรัฐที่มีการบริหารและกำกับดูแลการให้บริการประชาชนอยู่หลายหน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยดูแลรับผิดชอบประชาชน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำมาสู่ความเจริญและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึงจากบริการสาธารณะต่าง ๆ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จึงรับผิดชอบหน้าที่แตกต่างกันไปตามสายงาน และแต่ละสายงานจะมีการปฏิบัติงานที่ไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นประสบปัญหาบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อปริมาณงานบุคลากร บางท่านต้องรับผิดชอบงานเพิ่มมากขึ้น 2-3 งาน มีผลต่อสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละกอง/ฝ่ายซึ่งส่งผลกระทบ

ต่อประสิทธิภาพของงานเกิดความล่าช้าและผิดพลาดเกิดขึ้นบ่อย ๆ เพราะขาดความรู้ความชำนาญในงานที่ปฏิบัติเพราะบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่เดิมเมื่อจบการศึกษาสูงขึ้นก็จะย้ายออกหรือลาออก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ของพื้นที่ดังกล่าว

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นความสำคัญ เรื่องการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มา ก่อนผู้วิจัยจึงมีความสนใจและทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร คือ ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานกรมส่งเสริมท้องถิ่นพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งหมด 2,458 คน กรมส่งเสริมท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น (2561:4) กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานกรมส่งเสริมท้องถิ่นพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กำหนดขนาดของตัวอย่างประชากรโดยวิธีการของยามาเน (Yamane, 1973:43) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากรทั้งสิ้น 2,458 คน ได้ตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 344 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามการพัฒนาบุคลากรใน การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบสอรายการ (Check list) การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัด ขอนแก่น ประกอบด้วย เพศ อายุตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน รายได้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจของบุคคลบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานกรมส่งเสริมท้องถิ่นพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มี 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านความสามารถในการบริหารการมี ส่วนร่วมของประชาชน ด้านการบริหารการเงินการคลัง ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน และด้าน การฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูล ประเภทอันตรภาค (Semantic Differential Scale) โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) (Best, 1970: 174)

ความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาเนื้อหา ความสอดคล้อง และรูปแบบของแบบสอบถามที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกคำถามและทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) พบว่าค่าความความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .879 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

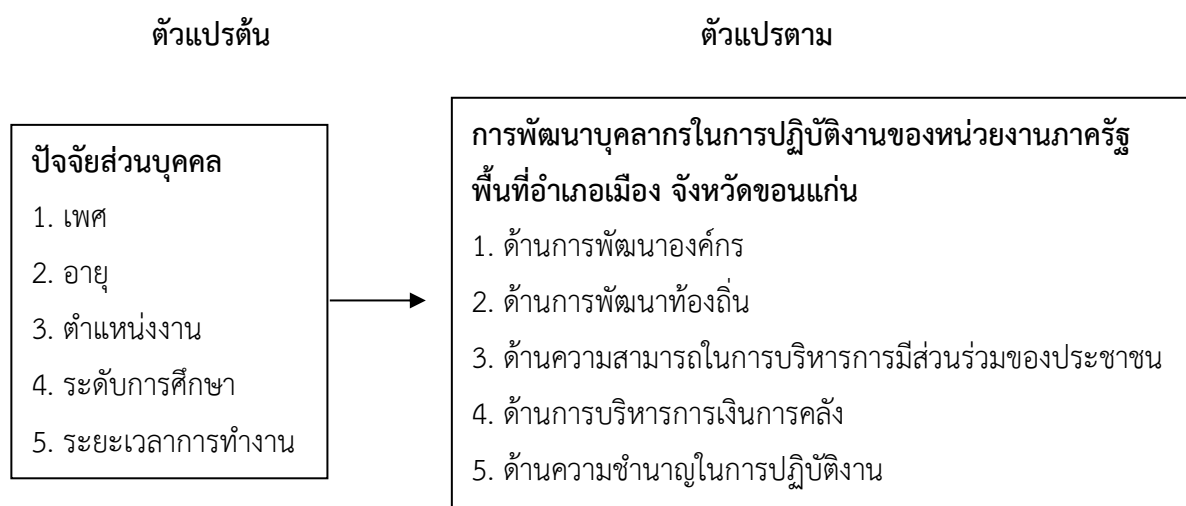
1. สถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานในหน่วยงานกรม ส่งเสริมท้องถิ่นพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ เปรียบเทียบของบุคลากรในหน่วยงานกรมส่งเสริมท้องถิ่นพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าตัวแปรปรวน (F) ทดสอบสมมติฐานที่ใช้พิจารณา (1) อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 (Independent Sample Test, Sig. (2) Tailed

3. ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานในหน่วยงานกรม ส่งเสริมท้องถิ่นพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) (พิชิต พิทักษ์สมบัติ, 2548 : 55)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้สังเคราะห์ การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.90 อายุระหว่าง 41 ปี ถึง 50 ปี ร้อยละ 40.10 มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ ร้อยละ 66.00 รองลงมามีตำแหน่งเป็นลูกจ้างประจำทั่วไป ร้อยละ 23 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 51 อายุงาน 11 ปี ถึง 15 ปี ร้อยละ 36.30 รองลงมามีอายุงาน 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.60 รองลงมามีอายุงาน 6 ปี ถึง 10 ปี จำนวน 70 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ อยู่ระหว่าง 15,001 ถึง 2,000.00 บาท ร้อยละ 25.00 รองลงมามีรายได้มากกว่า 25,001 ขึ้นไป ร้อยละ 24.70

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น มีการปฏิบัติต่อการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงาน ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.97$ และ $SD = 1.145$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารการเงินการคลัง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.16$ และ $SD = 1.211$) รองลงมาด้านการพัฒนาองค์กร ($\bar{X} = 3.13$ และ $SD = 1.156$) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.99$ และ $SD = 1.116$) ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} =$

2.88 และ $SD = 1.095$) ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ($\bar{X} = 2.84$ และ $SD = 1.118$) และด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 2.81$ และ $SD = 1.175$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 6 ด้าน เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงาน (X) กับ การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (Y)

ค่าสัมพันธสัมพันธระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง .002 ถึง .608 โดยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ รวม 6 ด้าน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 18 หน่วยงาน กับ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์สูงสุด .608(**) และพบว่า การพัฒนาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ต่ำสุด .522(**)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นการแปรปรวนของผู้สูงอายุจากปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการบริหารการเงินการคลัง ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน และด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน (Stepwise Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นการแปรปรวนจากปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ และตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง ระหว่างตัวแปรตาม (y) กับตัวแปรต้น 6 ตัวแปร ในมิติของ ด้านการบริหารการเงินการคลัง ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการพัฒนาองค์กร และด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน

ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับความสัมพันธ์ คือ ด้านการบริหารการเงินการคลัง ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการพัฒนาองค์กร และด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน ทั้ง 6 ตัวแปรที่มีปัจจัยโดยตรงต่อความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (R^2 Square) เท่ากับ .769 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ที่ปรับแล้วในความคิดเห็นของของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (Adjusted R^2) เท่ากับ .767 แสดงว่าปัจจัยด้านการบริหารการเงินการคลัง ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้าน

การพัฒนาองค์กร และด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน ทั้ง 6 ตัวแปรสามารถทำนายความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 76.90 โดยเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = -.013 + 0.166(X4) + 0.167(X2) + 0.168(X6) + 0.167(X3) + 0.169(X1) + 0.167(X5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = 0.295(X4) + 0.274(X2) + 0.293(X6) + 0.314(X3) + 0.317(X1) + 0.269(X5)$$

จากสมการถดถอยแบบเส้นตรงข้างต้นสามารถแปลความหมายได้ ดังนี้

1. ถ้าปัจจัยด้านการบริหารการเงินการคลัง มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.295 คะแนน โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่
2. ถ้าปัจจัยด้านการพัฒนาท้องถิ่น มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.274 คะแนน โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่
3. ถ้าปัจจัยงานด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.293 คะแนน โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่
4. ถ้าปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.314 คะแนน โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่
5. ถ้าปัจจัยด้านการพัฒนาองค์กร มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.317 คะแนน โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่
6. ถ้าปัจจัยด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.269 คะแนน โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่

สำหรับปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ไม่มี

3. ผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงปัจจัยต่อการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐดังนี้

1) ด้านการบริหารการเงินการคลัง ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรในงานการเงิน การคลัง และ พัสดุ ได้เข้ารับการอบรม สัมมนาในเรื่องการบริหารการเงินการคลังอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งแบบยั่งยืน โดยการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น หรือส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มต่างๆ แล้วแต่กรณีในตำบลให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ควรจัดทำโครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเกิดความเข้าใจ มีทักษะ มีทัศนคติที่ดี และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ นำมาปรับปรุงในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และร่วมการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน

5) ด้านการพัฒนาองค์กร ควรมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเริ่มต้น จากการวางแผน กระบวนการทำงานอย่างเหมาะสมมีความเชื่อมโยงและสอดคล้อง รู้ข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของประชาชนหรือตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

6) ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน ควรจัดแบ่งหน้าที่การงานกันทำและมอบอำนาจให้รับผิดชอบตามความสามารถและความถนัด ถ้าเป็นองค์กรขนาดใหญ่และมีคนมากตลอดจนงานที่ทำมีมาก ก็จะต้องจัดหมวดหมู่ของงานที่ทำเป็นอย่างเดียวกันหรือมีลักษณะใกล้เคียงกันมารวมเข้าด้วยกัน

สรุปภาพรวมทั้ง 6 ด้าน จากบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญและความเข้าใจตลอดจนยอมรับว่าการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะเอื้อประโยชน์ให้หน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจ โดยหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้มีการพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างยิ่ง เช่น การศึกษาต่อ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษา โดยมีทุนการศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ได้ การศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการหาประสบการณ์ใหม่ๆ นอกองค์กร ซึ่งนำมาปรับใช้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสรรคนดี มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน และเมื่อเราได้คัดสรรให้บุคลากรเหล่านี้อยู่ในองค์กรแล้ว ฝ่ายบริหารงานบุคคลจะต้องดูแลฝึกอบรม

และพัฒนาบุคลากรให้บุคลากรได้รับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จากผลการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะพบว่า บุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร เช่น การฝึกอบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน และการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรเกิดทักษะ ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เพราะเหตุผลนี้เองบุคลากรจึงเป็นตัวขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรจึงขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้บริหารว่าจะให้เข้ารับการฝึกอบรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและงบประมาณที่ตั้งขึ้นไว้ในแผนพัฒนาบุคลากรแต่ละปีอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นสำคัญที่ผู้ศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ประกอบไปด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการบริหารการเงินการคลัง ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการพัฒนาองค์กร และด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

ด้านการบริหารการเงินการคลัง พบว่า การปฏิบัติงานของหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเพราะมีการจัดทำสัญญาที่มีผลผูกพันกับส่วนราชการด้านงานการเงิน การคลังและพัสดุ และการดำเนินการพิจารณาเผยแพร่ข่าวสารด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การคลังและพัสดุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ แสงอัมพร และจันทน์ อติวัฒนสิทธิ์ (2556 : 6) พบว่าโครงสร้างรายได้ของเทศบาลมีลักษณะพึ่งพารายได้จากรัฐบาลเป็นสัดส่วนที่สูง มีศักยภาพในการจัดหารายได้ต่ำทำให้ความเข้มแข็งทางด้านรายได้ต่ำรายจ่ายส่วนใหญ่ใช้เพื่อรายจ่ายประจำและรายจ่ายเพื่อการลงทุน ทำให้มีรายจ่ายเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในเทศบาลต่ำมีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร โครงสร้างรายได้และโครงสร้างรายจ่าย วิธีปฏิบัติงานคลัง และการตรวจสอบ

ด้านการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า การปฏิบัติงานของหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเกิดจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและกลุ่มด้อยโอกาสในสังคม และการอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีด้วยนวัตกรรมการบริหารที่เหมาะสม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เอี่ยมศรี (2553 : 43) ที่พบว่าการพัฒนาบุคลากรเทศบาลตำบลบึง ไม่มีการกำหนดนโยบายจากผู้บริหารที่ชัดเจน แต่เป็นไปตาม

ความต้องการของผู้บริหารที่จะพัฒนาบุคลากร รวมถึงกระบวนการพัฒนา บุคลากรไม่มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรที่เป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลตำบลห้อย บุคคลภายในเทศบาลตำบลห้อยไม่มีส่วนร่วม การวางแผนพัฒนาบุคลากร จึงไม่สามารถนำแผนพัฒนาบุคลากรไปใช้ดำเนินการได้

ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน พบว่า การปฏิบัติงานของหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเกิดจากสิ่งแวดลอมการทำงาน เช่น ความปลอดภัย ส่งผลต่อ การสนับสนุนงบประมาณการฝึกอบรมอย่างเพียงพอทุกหน่วยงาน และมีสนับสนุนการศึกษาต่อและการไปศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเดือน เกษศรี (2553 : 44) ด้านการจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากรพบว่า มีปัญหาด้านงบประมาณ คือจัดสรร งบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากรไว้ให้น้อย การพัฒนาบุคลากรจึงไม่มีความต่อเนื่อง ส่วนด้านความต้องการในการพัฒนาบุคลากร พบว่าส่วนมากต้องการพัฒนาบุคลากร ด้านการฝึกอบรม รองลงมาต้องการศึกษาต่อ และการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ด้านเนื้อหาการพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญต้องการพัฒนาด้านระเบียบ กฎหมาย ด้านวิธีการ บริหารงานบุคคลและใช้ระยะเวลาในการพัฒนา 1 - 2 วัน , 3 - 5 วัน ส่วนทางด้าน แนวทางในการพัฒนาบุคลากร พบว่ามีกระบวนการพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามหลัก วิชาการ คือ มีการวางแผน มีการปฏิบัติตามแผน มีการติดตามและประเมินผล เพียงใน บางขั้นตอนอาจไม่ครบถ้วนตามหลักการ แต่เมื่อได้ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แล้ว ก็สามารถหาแนวทางมาปรับปรุงบางขั้นตอนให้สมบูรณ์ถูกต้องตามหลักการต่อไป

ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า การปฏิบัติงานของหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา พิมพ์ (2559 : 3) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอธาตุพนม มีจำนวน 6 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความสำเร็จในการทำงาน ปัจจัยด้านอำนาจหน้าที่ในการทำงาน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงาน ปัจจัยด้านการนิเทศงาน ปัจจัยด้านภาวะการณ์ทำงาน และปัจจัยด้านการยอมรับนับถืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยตัวแปรสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 94.60

ด้านการพัฒนาองค์กร พบว่า การปฏิบัติงานของหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเกิดมาจากสาเหตุจากมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น และมีการส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภามาศ แก้วดวงดี (2553 : 24) พบว่า การจัดหาแผนพัฒนาบุคลากรจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของบุคลากรในองค์การเป็นสำคัญ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากร คือการพัฒนาคณะผู้บริหาร การพัฒนาสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การพัฒนาความชำนาญการ (บุคลากรสายปฏิบัติ) และการพัฒนาบุคลากรที่บรรจุใหม่/การเปลี่ยนสายงาน ซึ่งมีหลักสูตร และวิธีการพัฒนาบุคลากรตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้แก่ การพัฒนาโดยการฝึกอบรม การ

พัฒนาโดยให้การศึกษาและการพัฒนาในงาน ทั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพ บุคลากรให้มีสมรรถนะเพื่อให้เกิดความรอบรู้เกี่ยวกับภารกิจในด้านต่าง ๆ ซึ่ง บุคลากรควรมีความรู้ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปในการปฏิบัติงาน ความรู้และทักษะเฉพาะของงานในแต่ละตำแหน่ง การบริหารรวมทั้งมีทักษะความชำนาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับท้องถิ่นโดยตรง และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุพันธกิจและเป้าหมาย ที่องค์กรได้วางไว้

ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานของหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเกิดจากมีความรู้ ทักษะ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน และมีการนำเทคนิคและความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศธร ผาสิ่งห์ (2552 : 43) พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดแพร่ และ จังหวัดน่าน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงานบุคลากร ด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการ บำรุงรักษาบุคลากร ด้านพัฒนาบุคลากร และด้านการให้บุคลากรพ้นจากงาน โดยรวม 60 อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการบริหารงานบุคคล เทศบาล ด้านการบำรุงรักษาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยในอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการ สรรหาบุคลากรและด้านการพัฒนาบุคลากร ส่วนปัญหาการบริหารงานบุคคลที่พบมาก ที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านการวางแผนงานบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการสรรหาบุคลากร

ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการบริหารการเงินการคลัง ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน และด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน โดยรวมในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ ทิอ่อน (2550 : 43) ที่พบว่า ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษาดูงาน และด้านกิจกรรมการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ ตามประเภทบุคลากรในทุกด้าน โดยภาพรวมมีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน ความต้องการด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษาดูงานและด้านกิจกรรมพัฒนา อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความต้องการด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ ตามประเภทบุคลากรในทุกด้าน โดยภาพรวมมีระดับความต้องการไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะของบุคลากรในด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ ด้านการศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณ/ทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมบุคลากรทุกประเภทด้านการฝึกอบรม ควรจัดการฝึกอบรมและส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมที่ครอบคลุมบุคลากรทุกประเภททุกสายงานและอย่างต่อเนื่อง ด้านศึกษาดูงานควรจัดการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศครอบคลุม

บุคลากรทุกประเภททุกสายงานและอย่างต่อเนื่อง และด้านการกิจกรรมการพัฒนา ควรนำกิจกรรมการพัฒนา มาประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องและถูกต้องตามหลักการปฏิบัติของกิจกรรมการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐพื้นที่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารการเงินการคลัง ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรในงานการเงิน การคลัง และพัสดุ ได้เข้ารับการอบรม สัมมนาในเรื่องการบริหารการเงินการคลังอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งแบบ ยั่งยืน โดยการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น หรือส่งเสริมสนับสนุนกลุ่ม ต่างๆ แล้วแต่กรณีในตำบลให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านความสามารถในการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่น และร่วมการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ที่จะส่งผล กระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน

1.4 ด้านการพัฒนาองค์กร ควรมีการวางแผนกระบวนการทำงานอย่างเหมาะสมมีความ เชื่อมโยงและสอดคล้อง รู้ข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของ ประชาชนหรือตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

1.5 ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงาน ควรจัดแบ่งหน้าที่การงานกันทำและมอบอำนาจให้ รับผิดชอบตามความสามารถและความถนัด ถ้าเป็นองค์กรขนาดใหญ่และมีคนมากตลอดจนงานที่ทำมีมาก ก็ จะต้องจัดหมวดหมู่ของงานที่ทำเป็นอย่างเดียวกันหรือมีลักษณะใกล้เคียงกันมารวมเข้าด้วยกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจและมีความต้องการที่จะนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปศึกษาต่อผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรคำนึงถึงประเด็นที่น่าจะนำมาศึกษาวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

2.1 ผู้ที่สนใจทำการวิจัยต่อไป ควรจะต้องมีการกระจายของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุก กลุ่ม อย่างชัดเจน เพื่อความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

2.2 การทำวิจัยครั้งต่อไป จำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ควรจะมีกลุ่มตัวอย่างให้มากกว่า นี้ เพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมของแบบสัมภาษณ์

2.3 ควรศึกษาทัศนคติของบุคลากรแต่ละบุคคลว่ามีความต้องการเพิ่มเติมด้านการพัฒนาบุคลากรแบบใดอีกบ้างในการพัฒนานตนเอง เพื่อนำไปสู่ศักยภาพในการพัฒนาองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. (2561). *หน่วยงานภาครัฐ*. อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.
- ทรงศักดิ์ ทิอ่อน. (2550). *ปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์กรบริหารส่วน จังหวัดอุดรดิตถ์*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ปริศนา พิมพ์า. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญเดือน เกษศรี. (2553). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พงศธร ผาสึงห์. (2552). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของเทศบาลใน จังหวัดอุดรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- พิชิต พิทักษ์สมบัติ. (2548). *การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เซนธรรม.
- ศุภามาศ แก้วดวงดี. (2553). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเขียด อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น*. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรศักดิ์ เอี่ยมศรี. (2553). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลตำบลฝ้อง อำเภอพรหมพิรามจังหวัดพิษณุโลก*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิชาติ แสงอัมพร และจำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์. (2556). *รูปแบบการบริหารการคลังเทศบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานการคลังท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. วารสารวิชาการ ฉบับสังคมและมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 3 (2), 132-150.
- Best, J.W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. New York; Harper and Row.

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ย
และมูลค่าของเงิน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา
**The Development of Mathematics Ability in Word Problems Solving in the
Topic of Interest and Value of Money by Using Polya's
Problem Solving Process**

ณัฐดา ธรรมเวช

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Natrada Thammawech

North Bangkok University, Thailand

E-mail: natrada.th@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา” เป็นการศึกษาและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา MAT203 คณิตศาสตร์และสถิติสำหรับธุรกิจ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 และค่าสถิติ t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน E_1/E_2 เท่ากับ 81.83/80.17 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.55)

* วันที่รับบทความ: 3 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 6 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 8 มิถุนายน 2565

Received: May 3, 2022; Revised: June 6, 2022; Accepted: June 8, 2022

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความพึงพอใจ

Abstracts

This study “The Development of Mathematics Ability in Word Problems Solving in the Topic of Interest and Value of Money by Using Polya's Problem Solving Process” to study and develop Mathematics problem solving skills for learners. The objective of this research were 1) develop a learning management by using Polya's problem solving process on interest and value of money to be effective according to the 80/80 criteria. 2) to compare achievements on interest and value of money before and after learning management by using Polya's problem solving process. 3) to study student's satisfaction on learning management by using Polya's problem solving process on interest and value of money. The sample were 30 students from Faculty of Business Administration majoring in Business Administration in Management of North Bangkok University, who enrolled in Mathematics and Statistics for Business subject in second semester of academic year 2021. The sample was simple random sampling. The research instrument were lesson plans by using Polya's problem solving process on interest and value of money, a test for measuring the learning achievement, problem solving ability test and a questionnaire on student satisfaction towards on learning management by using Polya's problem solving process. The statistics used for data analysis were the means of the percentage, mean, standard deviation, efficiency E_1/E_2 and t-test. The research results were as follows: 1) efficiency of learning management using Polya's problem solving process on interest and value of money E_1/E_2 was 81.83/80.17 2) learning achievement after the learning management by using Polya's problem solving process higher than before the learning management with statistical significance at the .01 level. 3) The mean of learners satisfaction with learning management by using Polya's problem solving process at a high level ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.55).

Keyword: Learning; Flipped Classroom; Academic Achievement; Satisfaction

บทนำ

วิชาคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความคิดอย่างมีเหตุมีผล เป็นระบบ มีระเบียบ มีแบบแผน ซึ่งนำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และสามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาศาสตร์แขนงอื่นๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 55) และคณิตศาสตร์ยังมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ต้องมีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเท่าทันการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 และต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaboration) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วยทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) ทักษะ

ด้านสื่อ (Media Literacy) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Communications and Technology Literacy) และทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) เป็นต้น (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 54 ; Bellanca , J. and Brandt, R., 2010 : 65)

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และสถิติสำหรับธุรกิจที่ประเมินโดยผู้สอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาคณิตศาสตร์และสถิติสำหรับธุรกิจ เรื่อง ดอกเบี้ย และมูลค่าของเงิน ของผู้เรียนมีคะแนนที่ต่ำ อาจเนื่องจากผู้เรียนขาดลำดับขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหา ขาดกระบวนการที่คิดอย่างเป็นระบบ ขาดความเข้าใจของโจทย์ปัญหาและการนำไปประยุกต์ใช้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และสถิติ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีกระบวนการคิดและการวิเคราะห์อย่างมีระบบ เรียนรู้การหาวิธีในการแก้ปัญหาด้วยตนเองให้มากขึ้น ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน จำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา เนื่องจากการแก้ปัญหามีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์จึงเป็นหัวใจที่สำคัญในการเรียนคณิตศาสตร์ ดังนั้นผู้สอนจึงควรเลือกวิธีการสอนที่นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ส่งเสริมและฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การทำความเข้าใจกับสิ่งที่โจทย์ถาม เพื่อจะได้วิธีที่นำไปสู่คำตอบที่ถูกต้อง โดยกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ มีวิธีการที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิควิธีการสอน โดยใช้เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา (Polya, 1975 : 45) ซึ่งเป็นเทคนิคที่นิยมใช้กันแพร่หลายในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จอร์จ โพลยา (George Polya) นักคณิตศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ได้กำหนดรูปแบบการสอนสำหรับการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา (Understanding the Problem) ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา (Devising a Plan) ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน (Carrying out the Plan) ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผลลัพธ์ (Looking Back) การแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา เป็นวิธีการที่ทำให้เข้าใจการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์มากขึ้น ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ ณัฐกฤตา ห้วยทราย, นงลักษณ์ วิริยะพงษ์ และมนชยา เจียงประดิษฐ์ (2563 : 120-132) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของโพลยา ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของโพลยา มีประสิทธิภาพ 82.26/79.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ อีกทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนตามกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ กาลทิwa สุญราช และวรรณพล พิมพะสาลี (2561 : 206-216) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 83.65 ($\bar{x} = 16.73$, S.D.= 1.39) และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนภายหลังจากใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา เรื่อง การแยกตัวประกอบพหุนาม สูงกว่าก่อนเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะพัฒนา และส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบปกติที่ผ่านมาเป็นการเน้นให้ผู้เรียนท่องจำและทำโจทย์เลียนแบบโจทย์ตัวอย่าง ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์โจทย์ และวิเคราะห์โจทย์ที่แตกต่างจากโจทย์ตัวอย่างค่อนข้างต่ำ และไม่สามารถแก้โจทย์ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์โจทย์คณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สอน และพัฒนาความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน รวมถึงนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชา MAT203 : คณิตศาสตร์และสถิติสำหรับธุรกิจ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 45 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชา MAT203 : คณิตศาสตร์และสถิติสำหรับธุรกิจ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ จำนวน 12 ชั่วโมง ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่สร้างขึ้น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความสอดคล้อง โดยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์มีความเหมาะสมที่ยอมรับว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพที่สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งจากผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน มีค่าเฉลี่ย 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน มีความเหมาะสมมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ได้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ที่สร้างขึ้น มาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของการวินิจฉัย เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ (Index of consistency: IOC) ซึ่งได้แบบทดสอบที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 ถือว่าสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

และนำไปทดสอบกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีความยากง่ายตั้งแต่ 0.20-0.83 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.13-0.60 แล้วคัดเลือกข้อสอบแบบปรนัย เพื่อนำไปใช้จริง จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.23-0.77 และค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.20-0.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และค่าความเชื่อมั่น (α) ของ

แบบทดสอบ โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 6)) มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน แบบทดสอบเป็นแบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ

แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ซึ่งแบบทดสอบเป็นแบบอัตนัย จำนวน 15 ข้อ ใช้จริง 10 ข้อ ให้ตอบโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubric Score ซึ่งในแต่ละข้อที่ออกของแบบทดสอบ จะวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ตามแนวคิดของโพลยา โดยขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ทำความ เข้าใจโจทย์ ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ ตรวจสอบคำตอบซึ่งความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งได้แบบทดสอบที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 ถือว่าสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

และนำไปทดสอบกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบทดสอบ จำนวน 15 ข้อ มีความยากง่ายตั้งแต่ 0.29-0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.18-0.47 แล้วคัดเลือก มาจำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.32-0.64 และค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.20-0.47 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.88

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน จำนวน 12 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981 : 5)

นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ที่สร้างขึ้น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามความพึงพอใจกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความสอดคล้อง 0.67-1.00 ถือว่าสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ และนำไปทดสอบกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีของครอนบาค เท่ากับ 0.89

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

2. ติดต่อนัดหมายวัน เวลา กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูล

3. แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียน และอธิบายคำชี้แจงในการสอบให้นักศึกษาเข้าใจและเห็นความสำคัญ และตั้งใจในการทำแบบทดสอบอย่างเต็มความสามารถ

4. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 40 นาที

5. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ตามแผนการสอน

6. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 40 นาที

7. ให้นักศึกษาประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในการสร้างผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามระดับที่คาดหวัง โดยการทำแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดระหว่างบทเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ตามเกณฑ์ 80/80 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 6)

80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบระหว่างเรียนของผู้เรียน โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

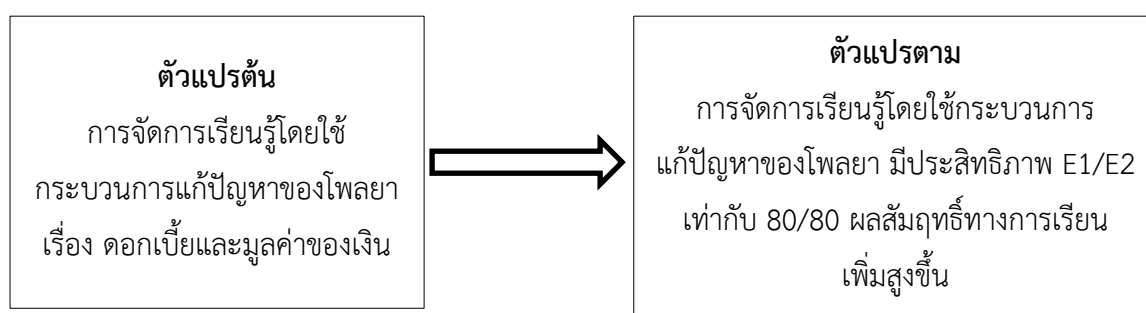
80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียน โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มาคำนวณค่าเฉลี่ย, ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที โดยใช้ t-test Dependent Samples และนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตาราง ประกอบคำบรรยาย

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีผลการดำเนินงานวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

การประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ทำการทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ แสดงค่าดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

เครื่องมือที่ใช้วัด	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ยคะแนน	ร้อยละคะแนนเฉลี่ย
แบบทดสอบระหว่างเรียน (E_1)	80	65.47	81.63
แบบทดสอบหลังเรียน (E_2)	20	16.03	80.17

จากตารางที่ 1 แสดงคะแนนแบบทดสอบระหว่างเรียน และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนเท่ากับ 65.47 คิดเป็นร้อยละ 81.63 และคะแนนเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 16.03 คิดเป็นร้อยละ 80.17 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน (E_1/E_2) เท่ากับ 81.63/80.17 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา แสดงค่าดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการทำแบบทดสอบ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

เครื่องมือที่ใช้วัด	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test	p-value
แบบทดสอบก่อนเรียน	20	6.30	2.28	18.09	0.0000
แบบทดสอบหลังเรียน	20	16.03	2.61		

จากตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการทำแบบทดสอบ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา พบว่า นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีค่า $\bar{x} = 6.30$ คิดเป็นร้อยละ 31.50, S.D. = 2.28 ส่วนนักศึกษาทำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีค่า $\bar{x} = 16.03$ คิดเป็นร้อยละ 80.17, S.D. = 2.61 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

3. ผลความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

ผลความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน แสดงค่าดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ด้านเนื้อหา			
ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดียิ่งขึ้น	4.47	0.57	มาก
กิจกรรมและโจทย์ปัญหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เรียน	4.03	0.56	มาก
โจทย์ปัญหาที่เรียนมีความเหมาะสม	3.87	0.63	มาก
ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.77	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม ด้านเนื้อหา	4.03	0.58	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้			
กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีแก้ปัญหา และคิดอย่างเป็นระบบมีลำดับขั้นตอนได้มากยิ่งขึ้น	4.77	0.43	มากที่สุด
ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเป็นระบบ	4.53	0.63	มากที่สุด
ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ และแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.00	0.53	มาก
กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น	4.60	0.50	มากที่สุด
ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงาน	4.30	0.53	มาก
ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	4.23	0.57	มาก
กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาทำให้ใช้เวลาในการแก้ปัญหาได้เร็วขึ้น	4.10	0.55	มาก
ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.73	0.52	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม การจัดการเรียนรู้	4.28	0.53	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.20	0.55	มาก

จากตาราง 3 ผู้เรียนมีความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของ โพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.55) พิจารณาด้านเนื้อหา เป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดี ยิ่งขึ้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.57) พิจารณาด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีแก้ปัญหา และคิดอย่างเป็นระบบมีลำดับขั้นตอนได้มากยิ่งขึ้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.52)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ จำนวน 12 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน (E_1/E_2) เท่ากับ 81.63/80.17 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 7 องค์ประกอบดังนี้ (เอกรินทร์ สัมมาศาล และคณะ, 2552 : 56) 1) สาระสำคัญ มีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะเป็นความคิดรวบยอด 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ มีการกำหนดลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หลังจากมีการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่วัดและสังเกตได้ และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตัวชี้วัด และมาตรฐานในแต่ละแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 3) สาระการเรียนรู้ มีการเขียนเนื้อหาสาระมีรายละเอียดเชื่อมโยงและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ มีการระบุวิธีสอน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยแบ่งเป็น ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป การจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด 5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ มีการกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอน มีพาวเวอร์พอยท์ ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกหัดเพิ่มเติม ซึ่งช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 6) การวัดและประเมินผล มีการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 7) บันทึกผลการ

จัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจโจทย์ ขั้นตอนที่ 2 วางแผนที่จะแก้โจทย์ปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบ ทั้ง 4 ขั้นตอนเป็นขั้นตอนที่สร้างระบบการคิดวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหาโจทย์ โดยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาช่วยให้ผู้เรียนมีการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาโจทย์ทางคณิตศาสตร์อย่างมีระบบแบบแผน และผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์โจทย์ปัญหาที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักในแก้ปัญหาด้วยตัวเอง จึงทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการในการแก้ปัญหาโจทย์ทางคณิตศาสตร์ได้ดีมากยิ่งขึ้น ดังนั้นกระบวนการแก้ปัญหาโจทย์ของโพลยา จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ ชานนท์ ปิติสวโรจน์, นพพร ธนะชัยพันธ์ และสุตาพร ปัญญาพฤษ (2560 : 57-69) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกและการลบโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกและการลบโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา โดยรวมมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 77.02/77.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ กนกพิชญ์ ฤทธิร่วม, ธนนันต์ กุลไพบุตร และ สำราญ กำจัดภัย (2562 : 63-73.) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แนวตรง โดยใช้รูปแบบวัฏจักร การสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับรูปแบบการสอนของโพลยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แนวตรง โดยใช้รูปแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับรูปแบบการสอนของโพลยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 85.05/77.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75/75

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาโจทย์อย่างเป็นระบบมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจโจทย์ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา ให้ผู้เรียนอ่านโจทย์ และพิจารณาโจทย์ปัญหาว่าให้รายละเอียดอะไรมาบ้าง นั่นคือสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้ และสิ่งที่โจทย์ต้องการถามอะไร ขั้นตอนที่ 2 วางแผนที่จะแก้โจทย์ปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่โจทย์กำหนดมาให้กับสิ่งที่โจทย์ต้องการหาค่า สร้างความสัมพันธ์ของปริมาณทางคณิตศาสตร์ที่ไม่ทราบค่า กับสูตร หรือสมการที่เกี่ยวข้อง โดยการเขียนเป็นสมการหรือประโยคสัญลักษณ์ ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนนี้เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในขั้นที่ 2 ซึ่งขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องใช้ทักษะใดการคิดคำนวณ เช่น การบวก การลบ การคูณ การหาร การยกกำลัง และการแก้สมการ เป็นต้น ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบ เป็นขั้นตอนตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ว่ามีความถูกต้องหรือไม่ โดย

ตรวจสอบโดยใช้วิธีการในการแก้ปัญหาด้วยวิธีอื่น เพื่อตรวจสอบว่าได้ผลลัพธ์ตรงกันหรือไม่ ทั้ง 4 ขั้นตอนเป็นขั้นตอนที่สร้างระบบการคิดวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหาโจทย์ โดยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนที่เป็นแบบแผน สามารถมองภาพความสัมพันธ์ของสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้กับสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบค่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน รวมถึงได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยกันวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่ตึงเครียดกับเนื้อหามากเกินไป มีความผ่อนคลายในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากมีกิจกรรมให้ทำในห้องเรียน ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ไม่หลับในห้องเรียน และเกิดความสนุกสนาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์มากขึ้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ สำอาง, พรชัย ทองเจือ และผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ (2560 : 52-61) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี 2) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ชฎาพร ภูทองชัย (2562 : 18-27.) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องการประยุกต์ของสมการเชิงเส้น ตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนที่ได้ดำเนินการแก้ปัญหามาตามขั้นตอนของโพลยาผ่าน Google Drive และกลุ่มโซเชียลมีเดียของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีคะแนนทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 73.66 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนศรีเสมาวิทยาเสริม ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน

ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน โดยภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก พิจารณาด้านเนื้อหา เป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดียิ่งขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ พิจารณาด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีแก้ปัญหา และคิดอย่างเป็นระบบมีลำดับขั้นตอนได้มากยิ่งขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัด

กิจกรรมการ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนที่เป็นแบบแผน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจในการปัญหาโจทย์ได้มากยิ่งขึ้น ช่วยทำให้การแก้ปัญหาโจทย์ทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาที่หลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือฝึกฝนด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงาน ทำให้เกิดความสนใจและเรียนรู้อย่างมีความสุข และสนุกสนาน ผู้เรียนมีเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม รวมถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นได้ รวมถึงนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดประโยชน์มากที่สุด แต่ในการจัดการเรียนรู้มีปัจจัยในเรื่องของเวลาเป็นข้อจำกัด และผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คำนวณ และเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จึงอาจทำให้ผู้เรียนในกลุ่มอ่อนต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ที่มากกว่า ซึ่งงานวิจัยที่ได้ดำเนินการมีความสอดคล้องกับ ชินวัฒน์ จำปาบุญ, ชนิษฐา แนนอุดร และศิวพร ภูทอง (2563 : 67-79) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วนและจำนวนคละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วนและจำนวนคละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.66) และสอดคล้องกับ วรรณิกา อ่อนน้อม และดุจเดือน ไชยพิชิต (2564 : 200-214) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหามาแนวคิดของโพลยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหามาแนวคิดของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ย 20.26 คิดเป็นร้อยละ 81.03 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 90.32 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหามาแนวคิดของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ย 15.64 คิดเป็นร้อยละ 78.22 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 90.32 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3) แบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหามาแนวคิดของโพลยา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี เมื่อพิจารณาแต่ละด้านของกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ด้านบรรยายภาคการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 3.92 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 3.90 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 3.72 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้สอนควรชี้แจงและปลูกฝังให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาโจทย์ตามแนวคิดของโพลยาในทุกขั้นตอน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน เนื่องจากสามารถนำวิธีการแก้ปัญหาโจทย์จามกระบวนการของโพลยาไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นๆ ได้ด้วย
2. การทำกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรสังเกตและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อคอยชี้แนะแนวทางเมื่อเกิดปัญหา และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คำนวณ และเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนควรมีการยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาไปศึกษากับตัวแปรอื่น เช่น ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ
2. ควรมีการติดตามผลหลังการทำกิจกรรมในด้านต่างๆ เช่น เจตคติในการเรียนคณิตศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพิชญ์ ฤทธิธรรม, ธนนันต์ กุลไพบุตร และ สำราญ กำจัดภัย. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แนวตรง โดยใช้รูปแบบวัฏจักร การสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับรูปแบบการสอนของโพลยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 11 (30), 63-73.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กาลทิwa สูญราช และวรรณพล พิมพ์สาตี. (2561). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา. 1 (2), 206-215.

- ชฎาพร ภูทองชัย. (2562). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องการประยุกต์ของสมการเชิงเส้น ตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 6 (2), 18-27.
- ชานนท์ ปิติสวโรจน์, นพพร ธนะชัยพันธ์ และสุตาพร ปัญญาพฤษ. (2560). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกและการลบโดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารบัณฑิตวิจัย*. 8 (1), 57-69.
- ชินวัฒน์ จำปาบุญ, ชนิษฐา แนนอุดร และศิวพร ภูทองทอง (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วนและจำนวนคละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา. *วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 2 (2), 67-79.
- ณัฐกฤตา ห้วยทราย, นงลักษณ์ วิริยะพงษ์ และมนชยา เจียงประดิษฐ์. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*. 32 (2), 120-132.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณิกา อ่อนน้อม และดุจเดือน ไชยพิชิต. (2564). ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหตามแนวคิดของโพลยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *Journal of Roi Kaensarn Academ*. 6 (6), 200-214.
- วรางคณา ลำอาจ, พรชัย ทองเจือ และผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ. (2560). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดของโพลยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*. 11 (1), 52-61.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2552). *เรื่องน่ารู้สู่การใช้หลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด.
- Bellanca, J., & Brandt, R. (2010). *21st century skills: Rethinking how students learn*. IN: Solution Tree Press.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. 4th. New Jersey: Prentice Hall.
- Polya , G. (1975). *How to Solve It*. New York: Doubelday and Company , Inc.

การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

**The Educational Management in the Situation of COVID-19 in the Schools
Under the Office of Phetchaburi Primary Educational
Service Area 2**

นันทิยา นุ่นจ้อย และ กัลยมน อินทุสุต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Nantiya Nunchui and Kanyamon Indusuta

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, Email: nantiya18007@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยอาศัยตารางสำเร็จรูปของ Cohen ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง 0.8-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparisons method)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ไม่แตกต่างกัน 3) ครูในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 แตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 12 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 2 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 12, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 6, 2022

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา; สถานการณ์โควิด-19; โรงเรียนประถมศึกษา

Abstracts

The research aimed to study and compare the education management in the situation of COVID-19 of schools Under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2 divided by teacher's education background working experience and school size. The sample of 278 teacher at the schools Under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2 recruited through stratified random sampling method and considerate sample size through Cohen table. The instrument was a five - point rating scale questionnaire which the IOC between 0.8-1.00 and the Cronbach's alpha showed a level of reliability at 0.98 The data analyzed through the descriptive statistic, t-test and One - Way Analysis of Variance.

The research results were found that

1. Teachers' opinions on education management in the situation of COVID-19 at a high level.
2. The sample group with different educational backgrounds and work experiences had different opinions on educational administration in the situation of COVID-19. not significantly different.
3. The sample group in educational institutions of different sizes had their opinions on educational management in the situation of COVID-19. significantly different.

Keywords: Education Management; Covid-19; Primary School

บทนำ

ในช่วงต้นปี 2563 เกิดวิกฤติโลกจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายที่มีการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก สถานการณ์ดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ทั้งผลกระทบในช่วงระยะเวลาที่มีการระบาดของโรคและผลกระทบต่อเนื่องอีกในระยะยาว ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนของไทยในทุกๆระดับชั้น ทำให้สถานการศึกษาต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลดช่องทางการแพร่ระบาดเชื้อไวรัส และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ทำให้ประเทศไทยได้มีโอกาสทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความสอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดของโรค กล่าวคือ สถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เด็กนักเรียน/นักศึกษาในทุกๆระดับ ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ปิยวรรณ ปานโต, 2563 : ออนไลน์) เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการเรียนรู้ตามวิถีใหม่ (New Normal) เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิมแต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ การกำหนด

แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนให้ไปได้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงการบริหารรูปแบบการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 และการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องการการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ (Change Learning) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้น และด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบันส่งผลต่อการเลื่อนเปิดสถานศึกษา และเกิดการแพร่หลายของแนวทางการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสารสนเทศขึ้นอย่างมากมาย (สุวิมล มธูรส, 2564 : 33-34) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรต้องพร้อมรับกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้อยู่เสมอ

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เลขาธิการ กพฐ.) มอบแนวทางและนโยบาย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกใหม่ทั่วประเทศ โดยให้สถานศึกษาติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด พิจารณารูปแบบการเรียนการสอน โดยยึดหลักความปลอดภัยสูงสุดของเด็ก ครู ผู้ปกครองเป็นที่ตั้ง นักเรียนทุกคนต้องไม่พลาดโอกาสในการเรียนรู้ ไม่บังคับว่าเด็กทุกคนในโรงเรียนเดียวกันต้องเรียนเหมือนกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องหาวิธีการในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็น กระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564 : ออนไลน์)

สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสถานการณ์ความปลอดภัยของพื้นที่ ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีนโยบายเร่งด่วน หน่วยปฏิบัติในพื้นที่ต่าง ๆ อาจมีความเข้าใจและความพร้อมในการดำเนินการตามนโยบายที่แตกต่างกัน ซึ่งก็ทำให้มีเสียงสะท้อนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ดังกล่าว จากรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเรื่อง "เรียนออนไลน์ยุคโควิด-19 : วิฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย" ได้ประมวลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องจากสังคมออนไลน์และจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า สังคมออนไลน์ส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกับแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนไม่สอดคล้องกัน และผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงการเรียนออนไลน์ได้อย่างเท่าเทียม เนื่องจากขาดแคลนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน นอกจากนั้นข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีข้อเสีย คือ กระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษาขาดความพร้อมในการเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นตัวกลางระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษารับเพียงนโยบายแต่ขาดการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องทำรายงานส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูและสถานศึกษา และไม่มีการสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : 10-18)

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นข้างต้น การมีนโยบายในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 และการ
ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการ
ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ภายใต้
สถานการณ์โควิด-19 ทั้งด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนาครูให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่
การบริหารหลักสูตร การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่
ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี
เขต 2 ซึ่งจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาใน
สถานการณ์ที่แตกต่างจากสถานการณ์ปกติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาด
สถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย
ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
จำนวน 123 โรงเรียน จำนวนครู 964 คน ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต
2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 278 คน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และได้ใช้

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011 : 147)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการ ขนาดสถานศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนาครู การบริหารหลักสูตร การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ มาจากการสังเคราะห์บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ พัทธภรณ์ ดวงชื่น (2563 : 783-795.) จิรจิตต์ ทองปรีชา (2563 : 6) รัตนา กาญจนพันธุ์ (2563 : 545-556) เทียน ทองแก้ว (2563 : 1-10) จักรกฤษณ์ โปตาพล (2563 : ออนไลน์) ปราโมทย์ สุขสิริศักดิ์ (2563 : 44-52) กาญจนา บุญศักดิ์ (2563 : 1-6) สมพร ปานดำ (2563 : 1-13) ยุทธชาติ นาหอม (2564 : 99) เจริญ ภูวิจิตร (2564 : 1-15) โดยพิจารณาความถี่ที่ 5 ขึ้นไป

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง 0.8-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.98 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ค่าตามแบบวัดโดยวิธีของลิเคอร์ท (Likert, 1967 : 66)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 123 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 278 คน
2. ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากครู ตอบแบบสอบถาม มีการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 ชุด

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ดำเนินการดังนี้

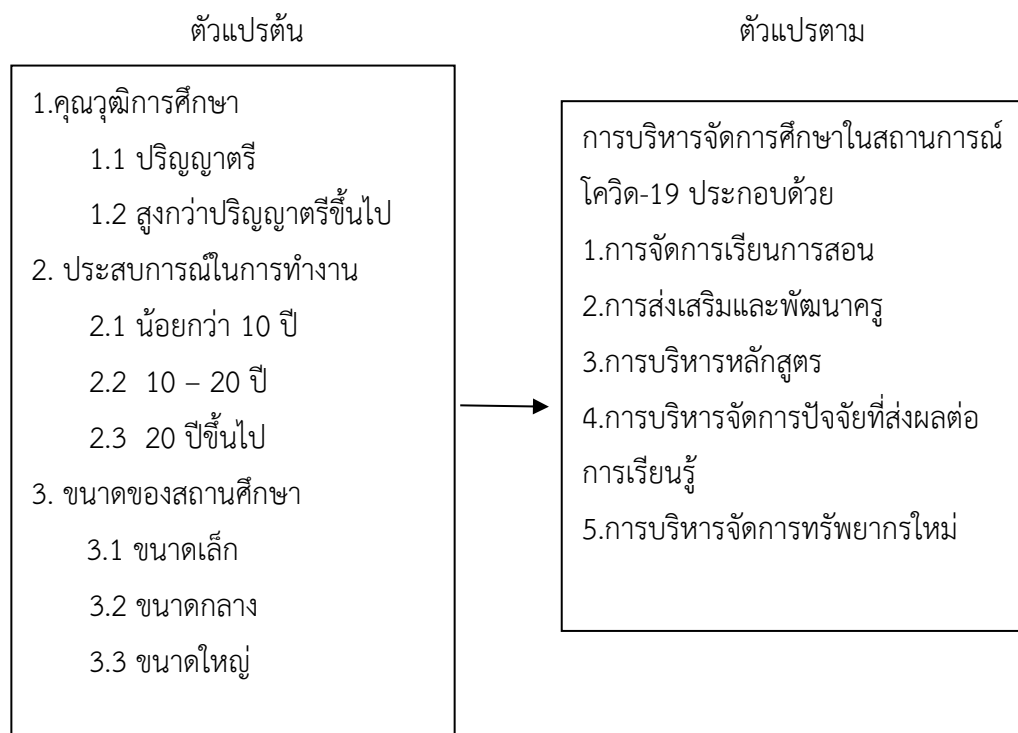
1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD (Standard Deviation) เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมโดยกำหนดเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ Best and Kahn (1993 : 247)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 วิเคราะห์โดยใช้ค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษาต่างกันต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. การจัดการเรียนการสอน	4.25	0.57	มาก
2. การส่งเสริมและพัฒนาครู	4.15	0.63	มาก
3. การบริหารหลักสูตร	4.17	0.57	มาก
4. การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้	4.25	0.58	มาก
5. การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่	4.23	0.55	มาก
รวม	4.21	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.25$) การจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.25$) และ การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ ($\bar{x} = 4.23$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19	ระดับการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	n = 207		n = 71			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. การจัดการเรียนการสอน	4.28	0.57	4.18	0.58	1.198	.232
2. การส่งเสริมและพัฒนาครู	4.17	0.61	4.07	0.68	1.130	.260
3. การบริหารหลักสูตร	4.19	0.54	4.09	0.64	1.257	.211
4. การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้	4.26	0.7	4.21	0.60	0.660	.510
5. การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่	4.26	0.56	4.13	0.54	1.674	.095
รวม	4.23	0.54	4.14	0.58	1.263	.208

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน แสดงว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ โควิด-19	ประสบการณ์ทำงาน			F	Sig.
	น้อยกว่า 10 ปี	10 – 20 ปี	20 ปีขึ้นไป		
	n = 124	n = 58	n = 95		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
1. การจัดการเรียนการสอน	4.28	4.11	4.29	2.135	.120
2. การส่งเสริมและพัฒนาครู	4.16	4.04	4.18	1.072	.344
3. การบริหารหลักสูตร	4.16	4.08	4.22	1.039	.355
4. การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้	4.27	4.11	4.30	2.091	.126
5. การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่	4.25	4.08	4.27	2.414	.091
รวม	4.23	4.09	4.25	1.825	.163

จากตาราง 3 พบว่า ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ค่า F จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ โควิด-19	ขนาดของสถานศึกษา			F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่		
	n = 92	n = 93	n = 93		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
1. การจัดการเรียนการสอน	4.42	4.28	4.05	10.384*	.000
2. การส่งเสริมและพัฒนาครู	4.29	4.18	3.97	6.339*	.002
3. การบริหารหลักสูตร	4.32	4.15	4.03	6.005*	.003

4. การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้	4.44	4.23	4.09	9.030*	.000
5. การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่	4.39	4.24	4.06	8.830*	.000
รวม	4.37	4.22	4.04	8.824*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวมและทุกด้าน แสดงว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparisons method) ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ตาราง 5-9)

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่		
	$\bar{x}$	4.42	4.28 4.05
1. ขนาดเล็ก	4.42		*
2. ขนาดกลาง	4.28		*
3. ขนาดใหญ่	4.05		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ด้านการจัดการเรียนการสอน มากกว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่		
	$\bar{x}$	4.29	4.18 3.97
1. ขนาดเล็ก	4.29		*
2. ขนาดกลาง	4.18		
3. ขนาดใหญ่	3.97		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ
การศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู มากกว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนใน
สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ส่วนครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาขนาดอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ด้าน
การบริหารหลักสูตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	$\bar{x}$	4.32		4.15		4.03	
1. ขนาดเล็ก	4.32					*	
2. ขนาดกลาง	4.15						
3. ขนาดใหญ่	4.03						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ
การศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ด้านการบริหารหลักสูตร มากกว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่
มีขนาดใหญ่ ส่วนครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาขนาดอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ด้าน
การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	$\bar{x}$	4.44		4.23		4.09	
1. ขนาดเล็ก	4.44			*		*	
2. ขนาดกลาง	4.23						
3. ขนาดใหญ่	4.09						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ
การศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 มากกว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดกลางและขนาด
ใหญ่

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{x}$		
1. ขนาดเล็ก	4.39		*
2. ขนาดกลาง	4.24		
3. ขนาดใหญ่	4.06		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ด้านการบริหารหลักสูตร มากกว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ส่วนครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาขนาดอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์โควิด-19 เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและรัฐ/หน่วยงานต้นสังกัดมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนตรงกันส่งผลให้ครูและผู้บริหารมีความเข้าใจในวิธีการและสามารถจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ได้ ส่งผลให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19ได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตา พรหมวงศ์ (2564 : 200-213) ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของโชษิตา ศิริมัน (2564 : 7) ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤต โควิด -19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ทั้งในภาพรวมและรายทักษะอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีสมรรถนะในการบริหารสูง ใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนรับทราบนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหาร และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ผู้บริหารมีการปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สร้างความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับและศรัทธาต่อผู้ได้บังคับบัญชา นอกจากนี้ครูและบุคลากรทุกคน ไม่ว่าจะเป็นวุฒิการศึกษาในระดับใดก็มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่นเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัยนา อักษรมัต (2563 : 6) ได้ศึกษาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับการสอนออนไลน์ของครูในช่วงวิกฤตการณ์ระบาดของไวรัสโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่าเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนออนไลน์โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์โควิด-19 ได้ มีการกำหนดนโยบายและทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน มีเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์กรโดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน สอดคล้องกับรัตนา กาญจนพันธุ์ (2563 : 545-556) การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้บริหารจำเป็นต้องนำเทคนิคและวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะการเป็นผู้นำตามสถานการณ์ ต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ "New Normal" เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างเคร่งครัด ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีผ่านอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมุ่งเน้นการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของภคพร เลิกนอก (2563 : 150-166) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงานทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกัน พบว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ทุกด้านมากกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของขนาดสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ทั้งในด้านของจำนวนประชากรของขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนนักเรียนมากทำให้เกิดความแออัด การกักกันดูแลการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไม่ทั่วถึงเมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 การควบคุมทำได้ค่อนข้างยากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก เพราะต้องรักษาระยะห่างทางสังคมตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของกรมอนามัย คือให้นักเรียนสลับวันมาเรียนหรือการจำกัดจำนวนนักเรียนต่อห้อง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนแบบ On Site ในโรงเรียนขนาดเล็กสามารถจัดการเรียนการสอนได้เต็มรูปแบบกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตา พรหมวงศ (2564 : 200-213) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จำแนกตามสถานที่ตั้ง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติภัทรกร ศิริภักธนธิโกสิน (2564 : 7) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาใน ยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ในภาพรวมจำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่าการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนาครู การบริหารหลักสูตร การบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ และการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ ดังนั้นควรจะนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ที่ไม่ปกติต่อไป

1. ผู้บริหารควรมีมาตรการกำหนดระยะเวลาในการใช้สื่อออนไลน์ในสถานศึกษา ให้มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์และสติปัญญาของผู้เรียน
2. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้การสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สำหรับครู
3. ผู้บริหารควรมีการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร/จัดทำโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสม การปรับแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาให้เหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การเชื่อมโยงเนื้อหาให้เหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้
4. ผู้บริหารควรสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานในพื้นที่เพื่อขอรับสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของสถานศึกษาทั้งด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ต
5. ผู้บริหารควรผู้บริหารมีการทบทวนมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาประเมินความเสี่ยงของตนเองผ่านแอปพลิเคชัน Thai Save Thai (TST) อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1. ควรศึกษาการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
2. ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาครูสำหรับการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
3. ควรศึกษาการพัฒนาแบบแผนเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกคิน. (2564). การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12. วันศุกร์ที่ 25 มิถุนายน 2564
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 2 (19), 1-6
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://pubhtml5.com/gqxf/yatn/basic>.
- จิรศักดิ์ ทองปรีชา. (2563). การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID - 19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจริญ ภูวจิตร. (2564). การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล. *Rajapark Journal*. 15 (40), 1-15.
- โชษิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31.การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8. วันพุธที่ 27 มีนาคม 2564.
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. *คุรุสภาวิทยารจารย์*. 2 (1), 1-10.
- นัยนา อักษรมัต. (2563). การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับการสอนออนไลน์ของครูในช่วงวิกฤตการณ์ระบาดของไวรัสโควิด-19. การศึกษาอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปราโมทย์ สุขศิริศักดิ์. (2563). การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 2 (21), 44-52.
- ปิยวรรณ ปานโต. (2563). การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/works/academic>.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด - 19. *วารสารศิลปการจัการ*. 3 (4), 783-795.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬา-ขอนแก่น*. 2 (7), 150-166.

- ยุทธชาติ นาทอม. (2564). *การบริหารสถานศึกษา บนฐานความปกติใหม่*.การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14. วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*. 3 (10), 545-556.
- วิธิตา พรหมวงศ์. (2564). สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 40 (15), 200-213.
- สมพร ปานดำ. (2563). พลิกวิกฤตสู่โอกาสของอาชีวศึกษาไทยบนความปกติใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7 (5), 1-13.
- สุวิมล มธรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 15 (40), 33-42.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). ศธ.เลื่อนเปิดเทอม จากวันที่ 1 มิ.ย. เป็นวันที่ 14 มิ.ย.. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.obec.go.th/archives/436838>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19: วิกฤติหรือโอกาสการศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.
- Best, J., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education (7th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Cohen, Louis. Lawrence, Manion. & Keith Morrison. (2011). *Research Methods in Education*. 7th Edition Routledge U.S.A.
- Likert, R. (1967). *The Human Organization: Its Management and Value*. New York: McGraw-Hill

การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต
ที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0

**The Elderly Welfare Management Comparison of Factors Affecting the
Better Quality of Life by Thailand 4.0 Model Policy**

พีรดา สุจริตพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Peeradaw Sutcharitpan

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Peeradaw_mud@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคมและด้านนันทนาการ แยกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้จำนวน 288 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 249 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.00 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์สถิติ T-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยด้านเพศพบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ปัจจัยช่วงอายุพบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ด้านบริการทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่อยู่อาศัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 3) ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน 4) ปัจจัยด้านรายได้พบว่า ด้านความมั่นคงทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) จากผลการวิจัยต้องบูรณาการสังคมผู้สูงอายุในรูปแบบรวมพลังสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต และต้องพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และสร้างสังคมการเรียนรู้ให้แก่ผู้สูงอายุในรูปแบบกลุ่ม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านความสัมพันธ์ ไปพร้อม ๆ กับทักษะด้านอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุต่อไป และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเอง พร้อมกับขับเคลื่อนสังคม

* วันที่รับบทความ: 27 ตุลาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 10 พฤศจิกายน 2565; วันตอบรับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2565

Received: October 27, 2022; Revised: November 10, 2022; Accepted: November 15, 2022

ผู้สูงอายุไทย โดยให้ผู้สูงอายุมีการสูงวัยอย่างมีคุณภาพให้ได้ ตามระเบียบวาระแห่งชาติ โดยจะต้องใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนให้ไปถึงเป้าหมาย ตามแนวนโยบายของรัฐ และเพื่อส่งเสริมนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; สวัสดิการผู้สูงอายุ; ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต; นโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0

Abstracts

The objectives of this research are: To study and compare factors affecting welfare management for the elderly, namely education, health and sanitation. Residential work and income social security Social services and recreation, classified by sex, age, occupation and income were quantitative research. The sample group in this research was the elderly. The sample group was determined using Taro Yamane's formula. A total of 288 people received 249 sets of questionnaires or 86.00 percent. The research tools were questionnaires and statistics used to find statistical relationships. T-test and F-test.

The results showed that

1) Sex factor found that health Residential work and income social security Recreation The difference was statistically significant at the .001 level. The difference was statistically significant at the .01 level. 2) The age factor found that health social service There was a statistically significant difference at the .01 level in terms of housing. Significantly different .05 3) Occupational factors found no difference 4) Income factor found that social security There was a statistically significant difference at the .01 level.

2) From the results of local research, the aging society must be integrated in the form of collective energy to create quality of life. and must develop local personnel to have knowledge Understanding of Elderly Care including providing appropriate welfare for the elderly in the locality as required by law by emphasizing the participation of people in the community and create a learning society for the elderly in a group form To promote relationship skills along with professional skills to generate income for the elderly and encourage the elderly to see self-worth along with driving the Thai elderly society by allowing the elderly to have a quality aging according to the national agenda It will require cooperation from many parties involved in driving to reach the goal. according to the policy of the state and to promote the policy Model Thailand 4.0

Keywords: Management; Welfare for the elderly; Factors affecting quality of life; Policy Model Thailand 4.0

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และติดลำดับที่ 2 ของประเทศในอาเซียนที่เป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยลำดับที่ 1 คือ ประเทศสิงคโปร์ มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 18 ลำดับที่ 2 คือ ประเทศไทย มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 16 ลำดับที่ 3 คือ ประเทศเวียดนาม มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10 ในเชิงนโยบายรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมและจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในประเทศอย่างจริงจังและเป็นระบบ โดยให้ผู้สูงอายุได้รับบริการด้านต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เช่น การรักษาพยาบาล ที่อยู่อาศัย ซึ่งบริการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นบริการแบบให้เปล่าหรือคิดค่าบริการในอัตราต่ำ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ หลักประกันด้านการทำงาน และการมีรายได้ ผู้สูงอายุควรมีโอกาสประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ที่พอเพียงแก่การดำรงชีพ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติด้านอายุ โดยงานที่จะต้องมีส่วนสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2562 โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ระบุว่า แนวทางสำคัญในการส่งเสริมการทำงานผู้สูงอายุ คือ การขยายอายุเกษียณ สำหรับประเทศไทยมีกำหนดอายุเกษียณของราชการไว้ที่ 60 ปี ขณะนี้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมได้กำหนดให้ขยายอายุเกษียณของราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี เพื่อตอบสนองการเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ตระหนักถึงเรื่องการจัดสวัสดิการสังคม จึงได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ภายใต้แนวคิด 4 ประการ คือ เป็นสวัสดิการที่ดูแลคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นสวัสดิการที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของสังคมไทยในระยะยาว และเป็นระบบสวัสดิการที่นำไปสู่ความเป็นสังคมของระบบสวัสดิการ มีการมองเป็นภาพรวมโดยยึดองค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม หรืออาจเรียกว่า “เสาหลักของระบบสวัสดิการสังคม” ได้แก่ การให้บริการสังคม ระบบประกันสังคม ระบบการช่วยเหลือสังคม และระบบการส่งเสริมสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม ประการสุดท้ายคือ ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ทางการเงิน และการบริหารจัดการสังคมไทยที่ต้องมีส่วนร่วมในการจัดการโดยภาคส่วนต่าง ๆ ต้องเข้ามามีบทบาทไม่ว่าจะเป็นชุมชน ภาคธุรกิจ และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (ณิชาณี ฉุนฉลาด, 2558 : ออนไลน์)

ภายใต้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ “ประเทศไทย 4.0” คือ การขับเคลื่อน 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ภายในระยะเวลา 3-5 ปีข้างหน้า ซึ่งนโยบายดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกระทรวงสาธารณสุข เช่น กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ โดยนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับผู้สูงอายุในกลุ่มดังกล่าวตามนโยบายที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งที่ผ่านมาการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทยมักมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของรัฐบาลในแต่ละช่วงภายใต้บริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศ

ไทย 4.0 ให้เป็นสังคมที่มีความก้าวหน้า ซึ่งนโยบายสาธารณะได้ถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ 20 ปี นโยบายทางด้านประชากรจึงเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสนใจ เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ในแต่ละปีส่งกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยมีการปรับเปลี่ยนนโยบายทางด้านประชากร เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและมีความเหมาะสม เพื่อรัฐจะได้ดำเนินการให้แก่ประชากรได้โดยทั่วถึง ทั้งนี้บางประเทศมีประชากรล้นเกิน ส่งผลให้รัฐบาลไม่สามารถจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนได้ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และความยากจนตามมา ดังนั้นนโยบายด้านประชากรจึงเป็นนโยบายที่สำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอัตราการเพิ่มหรือลดของจำนวนประชากร เพื่อกำหนดขนาดของประชากรที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของประเทศในอนาคต (ธัญวรัตน์ แจ่มใส, 2564 : 5)

ความสำคัญข้างต้นกรมสุขภาพจิตจึงให้ความสำคัญและนิยามความหมายของคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ คือ การที่ผู้สูงอายุมีสุขภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมที่มีความสุข การกินดีอยู่ดี มีเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ และมีการดำเนินชีวิตรวมถึงความเป็นอยู่ที่ดีและเหมาะสม ซึ่งองค์ประกอบของผู้สูงอายุ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม 5) ด้านความมั่นคงในชีวิต ซึ่งในปัจจุบันปัญหาของผู้สูงอายุที่สำคัญ คือ ปัญหาด้านสุขภาพกาย ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการดูแลอุปการะเลี้ยงดู ปัญหารายได้ไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพ ปัญหาไม่มีที่อยู่อาศัย ทำให้ได้รับความลำบาก และตามมาด้วยปัญหาทางด้านความรู้ผู้สูงอายุที่ขาดโอกาสได้รับความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับวัย ปัญหาทางด้านจิตใจที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่ ทำให้รู้สึกเหงาอ้างว้าง และปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาดังกล่าวโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นอีกสถานที่ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุการแก้ไขปัญหาคือต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเข้ามาขับเคลื่อนควบคู่ไปกับมาตรการอื่น ๆ ของรัฐ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง (กอบปรกมล ศรีภิรมย์ และปาลิรัตน์ วงศ์ฤทธ, 2561 : 112) โดยแนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทยสอดคล้องกับรูปแบบของงานสวัสดิการสังคมของภาครัฐ ที่มีแนวคิดด้านป้องกัน ปันฟู แก้ไข และพัฒนาผู้สูงอายุภายใต้รูปแบบกิจกรรม โครงการ และนโยบาย ที่สำคัญคือกฎหมายเกี่ยวกับการจัดบริการสวัสดิการตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 กำหนดให้ครอบคลุมถึงผู้รับบริการสวัสดิการสังคม คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิด ทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยรูปแบบของการจัดสวัสดิการของภาครัฐ จำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้แบบสหวิชาชีพจากหลากหลายสาขาเพื่อความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งประชาชนในฐานะที่เป็นผู้รับผลประโยชน์เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) สวัสดิการด้านการศึกษาประชาชนพึงได้รับในการส่งเสริมพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝัง

คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ 2) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การส่งเสริมพัฒนา สุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง 3) สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย ประชาชนจึงมีที่อยู่อาศัยตามควรตามอัตภาพ เพื่อช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น 4) สวัสดิการด้านมีรายได้ และการมีงานทำ ประชาชนมีงานที่ก่อให้เกิดรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพ โดยงานที่ทำงานจะต้องมีสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และงานที่ทำงานต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ อุบัติภัยต่าง ๆ 5) สวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคมเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชน โดยออกเป็นกฎหมายเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ประชาชนผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงสวัสดิการการรักษายาบาลได้อย่างครอบคลุม เช่น การให้บริการด้านวัคซีนในกรณีเกิดพบโรคอุบัติใหม่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 การให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในภาวะวิกฤติที่เกิดจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 6) สวัสดิการด้านบริการสังคมเป็นการจัดให้บุคคลสามารถใช้ชีวิต ร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการทำหน้าที่ของแต่ละคนให้ดีขึ้น 7) สวัสดิการด้านการนันทนาการ คือการที่ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2, 2554 : 75) ตัวอย่างในต่างประเทศที่มีการกล่าวถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเชิงบวกขึ้นอยู่กับสภาพทางจิตใจ ด้านการติดต่อทางสังคมโดยเฉพาะกับครอบครัว สุขภาพ และกิจกรรมต่างๆ ในการประเมินเชิงลบ มีข้อจำกัดเรื่องการพึ่งพาตนเองและการทำงานของสูงอายุ รวมถึงการติดต่อทางสังคมที่ลดลงของกลุ่มเพื่อนครอบครัวทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง และความสูญเสียด้านต่างๆ เช่น การเจ็บป่วย ข้อจำกัดด้านสุขภาพ และการทำงาน ความสูญเสียเหล่านี้ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแย่ลง (Netuveli and Blane, 2008 : 116)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ท้องถิ่นให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุตามยุทธศาสตร์ชาติ และการขับเคลื่อนไทยแลนด์ 4.0 ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 โดยวิเคราะห์ตัวแปรทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคม และด้านนันทนาการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 กรณีศึกษา เทศบาลตำบลชะรัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคม และด้านนันทนาการ แยกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. **กลุ่มเป้าหมาย** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลชะรัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง จำนวนทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ซึ่งผู้สูงอายุทั้งหมดมีจำนวน 1,027 คน ดังนี้ หมู่ที่ 1 มีจำนวน 118 คน หมู่ที่ 2 มีจำนวน 101 คน หมู่ที่ 3 มีจำนวน 103 คน หมู่ที่ 4 มีจำนวน 78 คน หมู่ที่ 5 มีจำนวน 205 คน หมู่ที่ 6 มีจำนวน 96 คน หมู่ที่ 7 มีจำนวน 159 คน หมู่ที่ 8 มีจำนวน 76 คน และ หมู่ที่ 9 มีจำนวน 91 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย จำนวน 288 คน มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973 : 5) โดยใช้การสุ่มแบบโควตาอย่างเป็นสัดส่วน ดังตารางที่ 1

หมู่บ้าน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านควนท่อน	118	34
หมู่ที่ 2 บ้านวังปริง	101	29
หมู่ที่ 3 บ้านหัวหรั่ง	103	29
หมู่ที่ 4 บ้านท่ายาง	78	23
หมู่ที่ 5 บ้านชะรัด	205	58
หมู่ที่ 6 บ้านนามะพร้าว	96	26
หมู่ที่ 7 บ้านควนขี้แรด	159	43
หมู่ที่ 8 บ้านหุเล่	76	20
หมู่ที่ 9 บ้านสะพานแต้ว	91	26
รวม	1,027	288

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษากรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือในการวิจัย

2) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้เท่ากับ 0.88

3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 35 ข้อ

4) นำข้อคำถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษา จำนวน 30 ชุดและได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้ค่าแอลฟา (Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.858

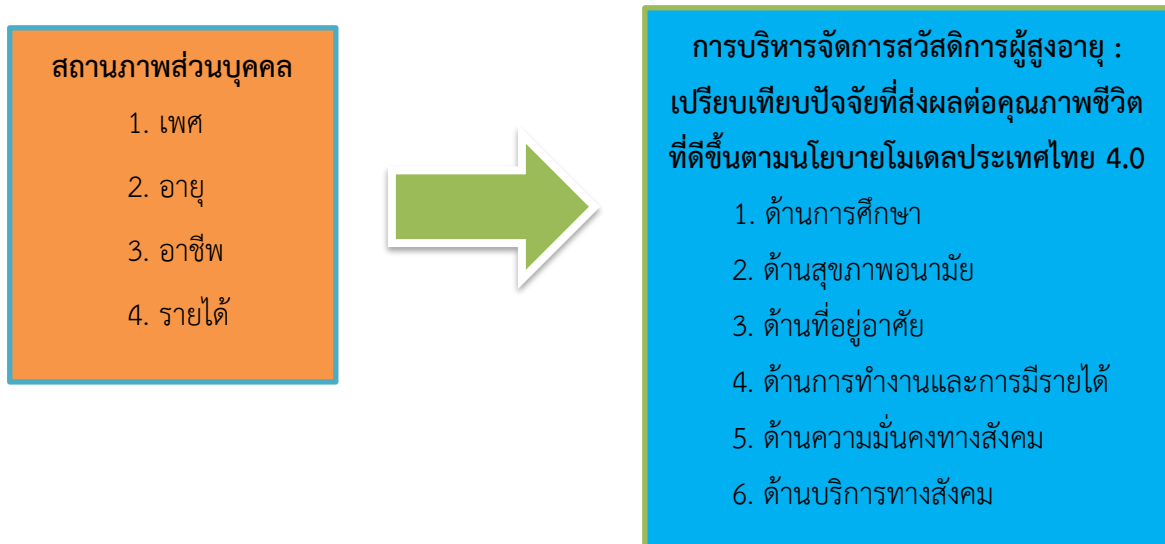
5) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือสร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุทั้ง 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านควนท่อน, หมู่ที่ 2 บ้านวังปริง, หมู่ที่ 3 บ้านหัวหรั่ง, หมู่ที่ 4 บ้านท่ายาง, หมู่ที่ 5 บ้านชะรัด, หมู่ที่ 6 บ้านนามะพร้าว, หมู่ที่ 7 บ้านควนชีแรด, หมู่ที่ 8 บ้านหูลู่ และหมู่ที่ 9 บ้านสะพานแก้ว เพื่อขออนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามกลับคืนมา 249 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.00 นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความครบถ้วน ในเนื้อหาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดของจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและตัวแปรผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคม และด้านนันทนาการ เปรียบเทียบกับการวิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t-test และ F-test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 กระบวนการศึกษาและวิจัยอยู่บนพื้นฐานการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t -test , f -test เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 กรณีศึกษาเทศบาลตำบลชะรัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคม และด้านนันทนาการ แยกตาม เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 เปรียบเทียบเพศแตกต่างกัน ดังตาราง 1

ตาราง 1

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ	df	T	p-value
1. ด้านการศึกษา	247	-2.952	.002*
2.ด้านสุขภาพอนามัย	247	-.637	.001*
3.ด้านที่อยู่อาศัย	247	.614	.001*
4.ด้านการทำงานและการมีรายได้	247	-.292	.000*
5.ด้านความมั่นคงทางสังคม	247	.127	.000*
6.ด้านบริการสังคม	247	.382	.332
7.ด้านนันทนาการ	247	.900	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 0.1

จากตาราง 1 พบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 เปรียบเทียบช่วงอายุแตกต่างกัน ดังตาราง 2

ตาราง 2

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1.ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.814	.407	2.270	.105
	ภายในกลุ่ม	246	44.096	.179		
2.ด้านสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.751	1.375	5.356	.005*
	ภายในกลุ่ม	246	63.174	.257		
3.ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.585	1.292	4.145	.017*
	ภายในกลุ่ม	246	76.715	.312		
4.ด้านการทำงานและการมีรายได้	ระหว่างกลุ่ม	2	.480	.240	.713	.491
	ภายในกลุ่ม	246	82.895	.337		
5.ด้านความมั่นคงทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	.092	.046	.184	.832
	ภายในกลุ่ม	246	61.708	.251		
6.ด้านบริการทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.017	1.509	4.723	.010*

	ภายในกลุ่ม	246	78.586	.319		
7.ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.960	.980	2.869	.059
	ภายในกลุ่ม	246	84.019	.342		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

จากตาราง 2 พบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ด้านบริการทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านที่อยู่อาศัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 และด้านการศึกษา ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านนันทนาการ ไม่แตกต่างกัน

3. ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 เปรียบเทียบอาชีพแตกต่างกัน ดังตาราง 3

ตาราง 3

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1.ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	.078	.026	.141	.935
	ภายในกลุ่ม	245	44.833	.183		
2.ด้านสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	3	.218	.073	.271	.846
	ภายในกลุ่ม	245	65.707	.268		
3.ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	.303	.101	.314	.816
	ภายในกลุ่ม	245	78.996	.322		
4.ด้านการทำงานและการมีรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3	1.390	.463	1.385	.248
	ภายในกลุ่ม	245	81.985	.335		
5.ด้านความมั่นคงทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	.821	.274	1.100	.350
	ภายในกลุ่ม	245	60.978	.249		
6.ด้านบริการทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.357	.452	1.381	.249
	ภายในกลุ่ม	245	80.247	.328		
7.ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	.689	.230	.660	.577
	ภายในกลุ่ม	245	85.290	.348		

จากตาราง 3 พบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ด้านบริการทางสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านนันทนาการ ไม่แตกต่างกัน ในด้านนี้แสดงให้เห็นว่าอาชีพแตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0

4. ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 เปรียบเทียบรายได้แตกต่างกัน ดังตาราง 4

ตาราง 4

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1.ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	1.076	.359	2.004	.114
	ภายในกลุ่ม	245	43.835	.179		
2.ด้านสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	3	.045	.015	.055	.983
	ภายในกลุ่ม	245	65.880	.269		
3.ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.015	.338	1.059	.367
	ภายในกลุ่ม	245	78.285	.320		
4.ด้านการทำงานและการมีรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3	.777	.259	.768	.513
	ภายในกลุ่ม	245	82.598	.337		
5.ด้านความมั่นคงทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.795	.932	3.869	.010*
	ภายในกลุ่ม	245	59.005	.241		
6.ด้านบริการทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	.174	.058	.175	.914
	ภายในกลุ่ม	245	81.430	.332		
7.ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	.334	.111	.318	.812
	ภายในกลุ่ม	245	85.645	.350		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ด้านความมั่นคงทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสุขภาพอนามัย ด้านบริการทางสังคม ส่วนด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านนันทนาการ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ : เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0” พบว่า เพศต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุแตกต่างกัน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และช่วงอายุแตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุแตกต่างกัน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านบริการทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านที่อยู่อาศัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 ส่วนอาชีพแตกต่างกันไม่ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ และรายได้แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลเนื่องจาก การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมลักษณะเฉพาะเจาะจง เน้นเชิงระบบ จำกัดขอบเขตการจัดสวัสดิการโดยรวม การจัดบริการสังคม 7 สาขา โดยเลือกทำในลักษณะของโครงการเฉพาะเพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนในสถานการณ์ปัญหาที่จำเป็น โดยทั่วไปจะขึ้นกับนโยบายสังคมของรัฐบาลที่สนใจ เน้นการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม หรือระบบการคุ้มครองทางสังคม การลงทุนในโครงการที่เลือกสิทธิประโยชน์กับประชาชนส่วนใหญ่ โครงการที่ทุกประเทศมีการดำเนินงานชัดเจน เช่น โครงการบริการประกันสังคม มีการจัดสิทธิประโยชน์ในขอบเขตที่แตกต่างกันตามบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละประเทศ องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง (ระพีพรรณ คำหอม, 2557 : 19) และผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จในวัยนี้นั้นเป็นคนที่มีสุขภาพดีมีความสุขและพอใจกับอดีตและปัจจุบัน และเพลิดเพลินกับความสัมพันธ์ทางสังคมในเชิงบวก แนวคิดนี้ยังหมายถึง มิติเชิงอัตวิสัยของสวัสดิการความสามารถที่เพียงพอในการปรับตัว ยอมรับ และตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการรับรู้ด้านสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดีขึ้น เป็นการอธิบายว่าผู้คนมีประสบการณ์ชีวิตอย่างไร การประเมินความรู้ความเข้าใจ ปฏิกริยาทางอารมณ์ และการปรับตัวให้เข้ากับชีวิต (Garcia and Navarro, 2018 : 1-7.) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร จรเอ็ก (2554 : 5) ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุตามที่รัฐจัดให้มี ดังนี้ 1. ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุนำเงินเบี้ยยังชีพที่ได้รับ ใช้จ่ายในการซื้อข้าวสารอาหารแห้ง จำนวนเงินเบี้ยยังชีพที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เพียงพอต่อการยังชีพนอกจากสวัสดิการเบี้ยยังชีพแล้ว ได้รับแจกผ้าห่มกันหนาว 2. ด้านสังคม ผู้สูงอายุเข้าร่วมกลุ่มฅนกิจสงเคราะห์ในหมู่บ้าน ผู้สูงอายุได้รับการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพ เช่นอบรมการแปรรูปถนอมอาหาร 3. ด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุ

เข้าร่วมกิจกรรมในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยตรวจเบาหวาน ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการด้านสุขภาพโดยมีเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยให้บริการถึงในหมู่บ้าน ผู้สูงอายุเองมีกิจกรรมออกกำลังกาย 4. ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมกิจกรรมงานวันผู้สูงอายุ การได้รับเบี้ยยังชีพทำให้เกิดกำลังใจและมีสุขภาพจิตที่ดี ผู้สูงอายุร่วมกันทำกิจกรรมงานบุญประเพณีต่างๆ 5. ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุเห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมยังไม่รุนแรง ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จากการศึกษาพบว่าความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีมี ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจการขอเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุเนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดี สินค้าราคาแพง น้ำมันแพง การจัดให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม การช่วยค่าทำศพผู้สูงอายุเวลาเสียชีวิต 2. ด้านสังคม ขอให้จัดฝึกอบรมอาชีพต่างๆในหมู่บ้าน เนื่องจากไม่สะดวกในการเดินทาง ต้องการให้มีการสนับสนุนกลุ่มแม่บ้าน 3. ด้านสุขภาพอนามัยการบริการตรวจโรคของผู้สูงอายุควบคู่กับการจัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย จัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ 4. ด้านนันทนาการจัดประเพณีรดน้ำดำหัวและวันผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ 5. ด้านสิ่งแวดล้อมจัดระบบโรงส้วมที่ตั่งในชุมชน เพราะมีเสียงดังรบกวนและการเลี้ยวหมูในชุมชน เพราะมีแมลงวันรบกวนและมีกลิ่นเหม็น ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับบทความคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : การเปรียบเทียบระหว่างที่อยู่อาศัยในชุมชนผู้สูงอายุและในสถาบันสวัสดิการสังคมกล่าวว่า การดูแลสุขภาพเพื่อส่งเสริมการพยาบาลผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม ครอบครัวก็เช่นกัน ต้องหันมาเยี่ยมผู้สูงอายุไม่ทิ้งให้ผู้สูงอายุรู้สึกเดียวดาย และจำเป็นในการสำรวจว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง (Kiik and Nuwa, 2020 : 12)

โดยผู้เขียนมีความเห็นว่า การบริหารจัดการสวัสดิการต้องเริ่มจากการศึกษาความต้องการก่อนที่จะกำหนดนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติของท้องถิ่นในการบริหารจัดการตามนโยบายของรัฐที่จัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ หากนโยบายมาจากความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่นจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนจะได้รับ และหากรัฐบาลต้องการน่านโยบายไทยแลนด์ 4.0 บุคลากรกับการบริหารจัดการทำให้การบริการแก่ผู้สูงอายุมีความสะดวก รวดเร็ว และที่สำคัญนวัตกรรมจะช่วยในเรื่องของความถูกต้องแม่นยำ ทำให้เจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นเพิ่มศักยภาพในการให้บริการได้ดีขึ้น และส่งผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการที่มีคุณภาพต่อไป สร้างความเชื่อมั่น ใจไว้วางใจให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

ท้องถิ่นต้องมีการบูรณาการสังคมผู้สูงอายุในรูปแบบรวมพลังสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต โดยเริ่มจากองค์การท้องถิ่นต้องพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ สร้างสังคมการเรียนรู้ให้แก่ผู้สูงอายุในรูปแบบกลุ่ม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านความสัมพันธ์ ไปพร้อมๆ กับ ทักษะด้านอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุต่อไป ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเอง รวมทั้งขับเคลื่อนสังคมผู้สูงอายุไทย ตามหลักแนวคิด “พุดิพลัง หรือ พลังผู้เฒ่า” คือ การสูงวัยอย่างมีคุณภาพให้ได้ตามระเบียบวาระแห่งชาติ โดยจะต้องใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนให้ไปถึงเป้าหมายตามแนวนโยบายของรัฐ และเพื่อส่งเสริมนโยบาย โมเดลประเทศไทย 4.0 ทั้งนี้ในอนาคตรัฐบาลควรมียุทธศาสตร์การพัฒนาบริการไปสู่การสร้างสังคมสูงวัยที่มีสุขภาวะ โดยส่งเสริมการสร้างพื้นที่ชุมชนเพื่อรองรับการใช้บริการส่งเสริมสุขภาพในระยะยาว การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับเป็นชุมชนคนสูงวัย การพัฒนาพื้นที่ด้านกีฬาและการออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุได้ยาวนานขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจทำการวิจัยควรทำการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุระหว่างพื้นที่ เพื่อนำจุดเด่นจุดด้อย และพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรทำวิจัยแบบเจาะจงเพื่อหาแนวทางพัฒนาเฉพาะด้าน เช่น ศึกษาเฉพาะสวัสดิการผู้สูงอายุด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านครอบครัวสังคม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาที่เจาะลึกยิ่งขึ้น และศึกษาเพิ่มเติมปัจจัยร่วมที่นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจของผู้สูงอายุ และวิเคราะห์เชื่อมโยงกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาลที่ส่งเสริมด้านการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2563). *ข้อมูลประชากรไทยแยกอายุ*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th>
- กอบปรกมล ศรีภิรมย์ และปาลีรัตน์ วงศ์ฤทธ. (2561). นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนต่อผลลัพธ์การดูแลผู้สูงอายุในเขตเมือง. *วารสารเอเชียพิจาณ ศูนย์การศึกษาเอเชีย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. 5 (9), 107-143.
- เกรียงไกร จระเื้อกา. (2554). *การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี*. อีสรประปัญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณิชาณี ฉุนฉลาด. (2558). *การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา : <http://library2.parliament.go.th/wichakarn/content-digest/digest021.pdf>
- ธัญวรัตน์ แจ่มใส. (2564). นโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*. 6 (3), 1-16”
- ระพีพรรณ คำหอม. (2557). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการพัฒนา สังคมของประเทศ: กรณีศึกษาในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ2*. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.
- Garcia, L.M.R. and Navarro, J.M.R. (2018). The Impact of Quality of Life on the Health of Older People from a Multidimensional Perspective. *Journal of Aging Research*, Volume 2018, 1-7.
- Kiik, S.M. and Nuwa, M.S. (2020). Quality of life of the elderly: a comparison between community-dwelling elderly and in social welfare institutions. *Journal Ilmiah Ilmu – limu keseha tan*. 18 (1), 9-13.
- Netuveli, G. and Blane, D. (2008). Quality of life in older ages. *British Medical Bulletin*. 85 (1), 113–126.
- Yamane, T. (1973) . *Statistics: An Introductory Analysis*. New York.Harper and Row Publications.

การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ออนไลน์
ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

**The Development of Mathematical Literacy Through Online Learning
Implementation Based on Mathematizing Process in the Topic of
Probability for Grade 11 Students**

ชรินทร์ ดั่งธรรม และ วรินทร์ พูนไพบูลย์พิพัฒน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Charinrat Duangthum and Wanintorn Poonpaiboonpipat

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author E-mail: charinratd63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง แต่จากผลการประเมิน PISA ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ และเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 37 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ จำนวน 3 วงจร เวลา 14 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ มีประเด็นที่ควรเน้น ได้แก่ การใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ใกล้ตัว หรือมีประโยชน์ต่อนักเรียน การใช้คำถามนำเข้าสู่สถานการณ์ปัญหาและคำถามกระตุ้นคิด การทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็น การให้คำแนะนำในกลุ่มย่อยอย่างทันทั่วถึง และการเตรียมความพร้อมของสื่อและโปรแกรม 2) นักเรียนมีพัฒนาการของความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ทั้ง 3 กระบวนการ โดยมีพัฒนาการการคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์มากที่สุด รองลงมา คือ การใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา และการตีความและประเมินผลลัพธ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ออนไลน์; กระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์; ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์; ความน่าจะเป็น

Abstracts

Mathematical literacy is one of necessary competency to apply mathematics to real-life situations. The results of PISA assessment demonstrated that the level of mathematical literacy of Thai students are below the mean score of OECD. This research aimed to study the online learning implementation based on mathematizing process to enhance mathematical literacy, and to develop mathematical literacy through online learning implementation based on mathematizing process in the topic of probability for grade 11 students. The participants were 37 students in grade 11 of a high school in Phetchabun Province in the second semester of 2021 academic year. The research methodology was the action research comprising of 3 cycles and took totally 14 hours. The instruments used in the research were lesson plans, activity sheets, reflective learning journals, and mathematical literacy ability test. Data were analyzed by content analysis and data creditability by triangulation method. The results revealed that 1) The online learning approach through mathematizing process in the topic of probability, the teacher should emphasize on choosing situation in a context relevant to the real world or useful for student, using question lead to problem situations and stimulating questions, reviewing students' fundamental knowledge, giving advice in breakout room immediately and preparing of media and programs for the online learning implementation. 2) Most students developed mathematical literacy in 3 processes, the students had the greatest improvement in thinking/transforming situations in mathematical problems, followed by the use of mathematical principles and processes to solve problems and interpreting and evaluating the results, respectively.

Keywords: Online Learning; Mathematizing Process; Mathematical Literacy; Probability

บทนำ

เมื่อโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ข้อมูลในบริบทโลกชีวิตจริงมีอยู่มากมายและมีความซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี จึงต้องมีการแยกแยะข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจในบริบทที่หลากหลาย ทำให้การใช้เพียงทักษะเชิงคณิตศาสตร์และกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์นั้นไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือบริบทที่มีความซับซ้อน แต่จำเป็นต้องมีการคิดอย่างเป็นตรรกะ มีความสามารถในการอธิบายที่มาที่ไป และมีการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ร่วมด้วย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563 : ออนไลน์) นอกจากนี้การใช้คณิตศาสตร์ในชีวิตจริงนักเรียนต้องรู้จักสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของปัญหา ต้องเลือกตัดสินใจว่าจะใช้ความรู้คณิตศาสตร์อย่างไร นั่นคือ “การมีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์” นั่นเอง สอดคล้องกับ OECD (2018 : 7) ได้นิยามความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของ PISA 2022 ไว้ว่า ความสามารถของแต่ละบุคคลในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และสามารถแปลงปัญหา ใช้คณิตศาสตร์ และตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในบริบทของ

โลกชีวิตจริง นับว่าความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน

โครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ จึงนำไปสู่การประเมินความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ นั่นคือ โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ผลการประเมินครั้งล่าสุดใน PISA 2018 พบว่า นักเรียนไทยมีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD ซึ่งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรกจนถึงปัจจุบัน ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ของไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564 : 177) ประกอบกับในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้ทำการจัดการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมักจะเกิดปัญหาว่าควรจะใช้ความรู้เรื่องใดในการแก้ปัญหา ไม่สามารถนำทฤษฎีบท กฎ นิยามทางคณิตศาสตร์มาประยุกต์กับการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ไม่สามารถตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์กลับไปสู่บริบทในชีวิตจริงได้ รวมถึงไม่สามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดผลลัพธ์จึงเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับบริบทของปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้บ่งชี้ถึงการขาดทักษะการให้เหตุผลและกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน จะเห็นว่าถึงแม้นักเรียนจะเคยได้รับการประเมินความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ หรือ PISA มาแล้วในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่นักเรียนก็ยังคงมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ ประกอบกับจากการสอบถามครูในโรงเรียนที่มีประสบการณ์การสอนในเรื่อง ความน่าจะเป็น ซึ่งเป็นเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่ต้องใช้กระบวนการให้เหตุผลอันเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เนื่องจากผู้วิจัยไม่เคยมีประสบการณ์การสอนในเรื่องนี้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มักใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการตัดสินใจเหตุการณ์ต่างๆ รวมถึงนักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและให้ความร่วมมือในการเรียนเท่าที่ควร ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้เกิดจากการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังคงสอนโดยการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้และจดจำข้อมูลมากกว่าที่จะสอนให้นักเรียนได้ฝึกฝนความคิดด้วยตนเอง นอกจากนี้จุดอ่อนที่เห็นได้ชัดในการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย คือ ละเลยการเน้นให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

OECD (2009 : 105) ได้นำเสนอกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ (Mathematizing Process) เป็นกระบวนการพื้นฐานสำหรับนักเรียนในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงในการประเมิน PISA โดยเริ่มต้นด้วยการใช้สถานการณ์หรือบริบทปัญหาในชีวิตจริง แล้วนักเรียนสามารถใช้กระบวนการคิด/แปลงสถานการณ์หรือบริบทปัญหาในชีวิตจริงไปสู่ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แก้ปัญหานั้นด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบทางคณิตศาสตร์ และนำคำตอบนั้นแปลผลกลับไปตอบสถานการณ์หรือบริบทปัญหาในชีวิตจริง สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ประกอบกับใน

ปัจจุบันเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นวงกว้างไปหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ โรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนได้ปรับรูปแบบการเรียนรู้เป็นการเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100% ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในรูปแบบของการเรียนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้โปรแกรมประชุมออนไลน์ Google Meet ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ออนไลน์มีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ระบบบริหารจัดการของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Learning Management System) ได้แก่ แอปพลิเคชัน Line ใช้สำหรับนัดหมายและติดต่อ และ Padlet ใช้สำหรับให้นักเรียนส่งใบกิจกรรมหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านโปรแกรมประชุมออนไลน์ Google Meet วัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบผ่าน Google Form และให้คะแนนระหว่างเรียนผ่าน Classdojo นอกจากนี้มีการใช้สื่อและโปรแกรมช่วยในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์เพิ่มเติม เช่น โปรแกรม Power point, ใบกิจกรรม และรูปภาพ วิดีโอต่างๆ ใช้ประกอบสถานการณ์ปัญหาและเนื้อหาที่จัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาผ่านกระบวนการคิดที่เริ่มต้นจากสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงไปสู่ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แก้ปัญหานั้นด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบทางคณิตศาสตร์ และนำคำตอบนั้นแปลผลกลับไปตอบปัญหาในชีวิตจริง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นแสดงปัญหาที่มีอยู่ในชีวิตจริง ขั้นตอนที่ 2 จัดให้อยู่ในรูปแบบตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นแปลงปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นแก้ปัญหามathematical และขั้นตอนที่ 5 ขั้นแปลผลการแก้ปัญหามathematical กลับเป็นปัญหาในชีวิตจริง (OECD, 2009 : 105)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (2000 อ้างถึงใน สิริธนา กิจเกื้อกูล, 2557 : 149-151) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนใน 1 วงจร ได้แก่ ขั้นวางแผน (P) ขั้นปฏิบัติการ (A) ขั้นสังเกตการณ์ (O) และขั้นสะท้อนผล (R) มีลักษณะทำซ้ำเป็นวงจรปฏิบัติการทั้งหมด 3 วงจรตามจำนวนของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อน

การจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยแล้วนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ถัดไป โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 37 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม 4 (ค32202) เรื่อง ความน่าจะเป็น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น จำนวน 3 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 14 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การทดลองสุ่ม และเหตุการณ์ จำนวน 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ จำนวน 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กฎที่สำคัญบางประการของความน่าจะเป็น จำนวน 4 ชั่วโมง

ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา คณิตศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคณิตศาสตร์ศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระสำคัญ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม เท่ากับ 0.44 ซึ่งถือว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมมากที่สุดและสามารถนำไปใช้ได้ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้วย คือ

- 1) นำสถานการณ์ปัญหาของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มาเพิ่มเติมในรายละเอียดของสาระการเรียนรู้
- 2) ปรับสาระสำคัญให้อยู่ในรูปแบบของความคิดรวบยอด

2.2 ใบกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้และใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใบกิจกรรมประกอบไปด้วยสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงและมีข้อคำถามสัมพันธ์กับกระบวนการของความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ ได้แก่ ใบกิจกรรมที่ 1 วัคซีน COVID-19, ใบกิจกรรมที่ 2 หัวหน้า รองหัวหน้า และเลขานุการ, ใบกิจกรรมที่ 3 Squid Game สะพานกระจก, ใบกิจกรรมที่ 4 สลากออมสินหรือสลาก ธ.ก.ส., ใบกิจกรรมที่ 5 กาชาดวิกฤตหนัก และใบกิจกรรมที่ 6 เทียวเกาะพยาม จ.ระนอง ซึ่งผู้วิจัยนำใบกิจกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมพร้อมกับแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ใบกิจกรรมมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้

2.3 แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยและครูประจำการซึ่งเป็นผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้จะทำการบันทึกประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการถัดไป ซึ่งผู้วิจัยนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม พบว่า แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้

2.4 แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ใช้ประเมินความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังจากจัดการเรียนรู้ครบ 3 แผน โดยแบบทดสอบเป็นแบบเขียนตอบอิสระ ประกอบด้วยสถานการณ์ปัญหาและมีข้อความสัมพันธ์กับกระบวนการของความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกับใบกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อสอดคล้องกับองค์ประกอบของความฉลาดรู้ที่ต้องการวัด ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม สามารถนำไปใช้ได้

สำหรับใบกิจกรรม และแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยทำการวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) การคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ (MF) ประกอบด้วย การระบุประเด็นทางคณิตศาสตร์ของปัญหาที่ตั้งอยู่ในบริบทโลกชีวิตจริงและการระบุตัวแปรที่สำคัญ (FC), การทำสถานการณ์ปัญหาให้อยู่ในรูปอย่างง่ายหรือแยกย่อยสถานการณ์ปัญหาเพื่อทำให้การวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ง่ายขึ้น (FU), การแปลงปัญหาให้อยู่ในรูปของภาษาทางคณิตศาสตร์หรือการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ที่เป็นมาตรฐาน (FR) และการให้เหตุผลว่าการใช้การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของสถานการณ์ในบริบทโลกชีวิตจริงนั้นสมเหตุสมผล (FI) 2) การใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา (ME) ประกอบด้วย การเลือกและใช้กลยุทธ์ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (ER), การนำหลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องโดยแสดงการแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจน (ES) และการให้เหตุผลว่ากระบวนการและขั้นตอนในการหาผลลัพธ์หรือวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นั้นสมเหตุสมผล (EI) 3) การตีความและประเมินผลลัพธ์ (MI) ประกอบด้วย การตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์กลับไปบริบทโลกชีวิตจริง (IR), การประเมินความเป็นเหตุเป็นผลของวิธีแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในบริบทของปัญหาโลกชีวิตจริง (IS) และการอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดผลลัพธ์หรือข้อสรุปทางคณิตศาสตร์มีความสมเหตุสมผลหรือไม่สมเหตุสมผลกับบริบทของปัญหา (IC)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ปฐมนิเทศและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นผู้เข้าร่วมวิจัย

3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น จำนวน 3 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 14 ชั่วโมง ระหว่างการจัดการเรียนรู้แต่ละ

แผน นักเรียนทำใบกิจกรรมเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน แบบคณะกรรมการ จำนวน 9 กลุ่ม ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้จะสังเกตและจดบันทึกการจัดการเรียนรู้ลงในแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

3.3 เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ครบ 3 แผนแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคล เป็นเวลา 2 ชั่วโมง

3.4 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

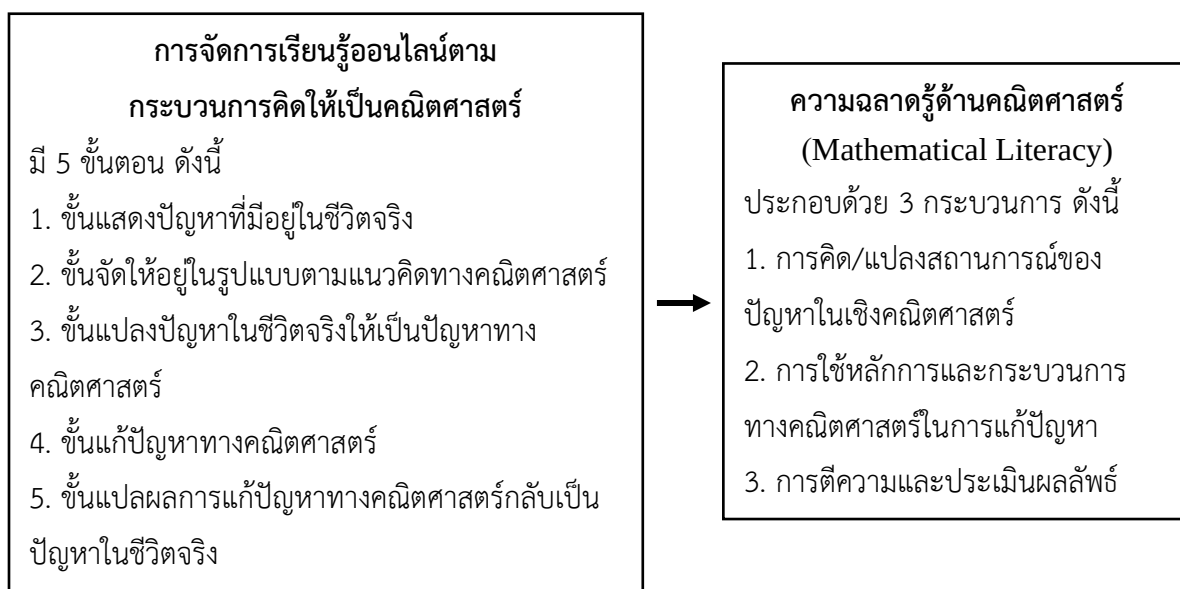
4.1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้มาทำการวิเคราะห์เมื่อสิ้นสุดในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยการลดและแยกข้อมูล รวมกลุ่มข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จากผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ เพื่อสรุปประเด็นในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แล้วตรวจสอบว่าข้อมูลจากผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ โดยใช้การตรวจสอบสามเส้าแบบใช้แหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งชนิด (Resource triangulation) จากนั้นสรุปเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์หลังจากจัดการเรียนรู้ครบ 3 วงจร

4.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากใบกิจกรรมและแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ มาทำการวิเคราะห์เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจร โดยใช้การตรวจสอบสามเส้าแบบใช้เครื่องมือวิจัยมากกว่าหนึ่งชนิด (Methodological triangulation) เริ่มจากการลดและแยกข้อมูล รวมกลุ่มข้อมูลที่สามารถบ่งบอกพฤติกรรมที่แสดงถึงความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ในแต่ละกระบวนการย่อยพร้อมใส่รหัสข้อมูล โดยจำแนกเป็นระดับพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละกระบวนการเป็น 3 ระดับ แล้วนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างผลการวิเคราะห์จากใบกิจกรรมกับแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ จากนั้นสรุปผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยแสดงตัวอย่างการจำแนกระดับกระบวนการย่อยของความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกระดับกระบวนการย่อยของการคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์

การคิด/แปลง สถานการณ์ของ ปัญหา ในเชิงคณิตศาสตร์	รหัส (Code)	คำนิยาม/ระดับ
1. การระบุประเด็น ทางคณิตศาสตร์ของ ปัญหาที่ตั้งอยู่ใน บริบทโลกชีวิตจริง และการระบุตัวแปรที่ สำคัญ	FC1	ระดับ 1: นักเรียนสามารถระบุสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ เกี่ยวกับอะไร สิ่งที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ และสิ่งที่เกี่ยวข้องต้องการทราบได้ เพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้เลย
	FC2	ระดับ 2: นักเรียนสามารถระบุสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ เกี่ยวกับอะไร สิ่งที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ และสิ่งที่เกี่ยวข้องต้องการทราบได้ แต่ไม่ครบถ้วน
	FC3	ระดับ 3: นักเรียนสามารถระบุสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ เกี่ยวกับอะไร สิ่งที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ และสิ่งที่เกี่ยวข้องต้องการทราบได้ ถูกต้อง ครบถ้วน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นแสดงปัญหาที่มีอยู่ในชีวิตจริง เป็นขั้นที่นักเรียนศึกษา วิเคราะห์ และทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงจากใบกิจกรรม โดยนักเรียนจะต้องสามารถระบุได้ว่าสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้เกี่ยวกับอะไร สิ่งที่เกี่ยวข้องกับอะไร และสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบได้ ในขั้นตอนนี้ควรใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ใกล้ตัว หรือมีประโยชน์ต่อนักเรียน เหมาะสมกับวัย และมีระดับความยากง่ายที่เหมาะสม จะทำให้นักเรียนมีความสนใจและอยากที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งมีภาพประกอบสถานการณ์เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ง่ายขึ้น อาจจัดเตรียมสื่อที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา เช่น คลิปวิดีโอประกอบสถานการณ์ปัญหา เป็นต้น รวมทั้งเตรียมคำถามเพื่อนำเข้าสู่สถานการณ์ปัญหาและคำถามกระตุ้นคิดเพื่อให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสถานการณ์ เช่น “สถานการณ์ปัญหานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับอะไร” “นักเรียนเข้าใจปัญหานี้อย่างไร” “โจทย์กำหนดอะไรให้และโจทย์ต้องการทราบอะไร” เป็นต้น นอกจากนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ผู้วิจัย จะต้องเตรียมความพร้อมในส่วนของใบกิจกรรมที่จะต้องส่งให้กับนักเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ โดยจัดเตรียมใบกิจกรรมในรูปแบบไฟล์ PDF หรือรูปแบบที่นักเรียนสามารถศึกษาแบบออนไลน์ไปพร้อมกันได้ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถศึกษาใบกิจกรรมได้อย่างสะดวก

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นจัดให้อยู่ในรูปแบบตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ เป็นขั้นที่นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ปัญหาให้อยู่ในรูปแบบตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ โดยจะต้องสามารถอธิบายเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการแก้ปัญหา ระบุวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยต้องใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย เช่น “เงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการแก้ปัญหานี้มีอะไรบ้าง” “ใช้ความรู้คณิตศาสตร์เรื่องใดบ้างในการแก้ปัญหา” “เพราะเหตุใดนักเรียนจึงคิดว่าความรู้ทางคณิตศาสตร์นั้นสามารถนำมาแก้ปัญหาสถานการณ์นี้ได้” เป็นต้น ผู้วิจัยควรทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ปัญหา เพื่อให้นักเรียนใช้ความรู้ในการจัดให้อยู่ในรูปแบบตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง นอกจากนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถามมากขึ้น ผู้วิจัยอาจใช้การสุ่มนักเรียนเพื่อตอบคำถามและการให้คะแนนการตอบคำถามผ่านแอปพลิเคชันที่สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนโดยสามารถสุ่มชื่อนักเรียนและให้คะแนนนักเรียนเป็นรายกลุ่มได้ เช่น Classdojo, Class123 เป็นต้น

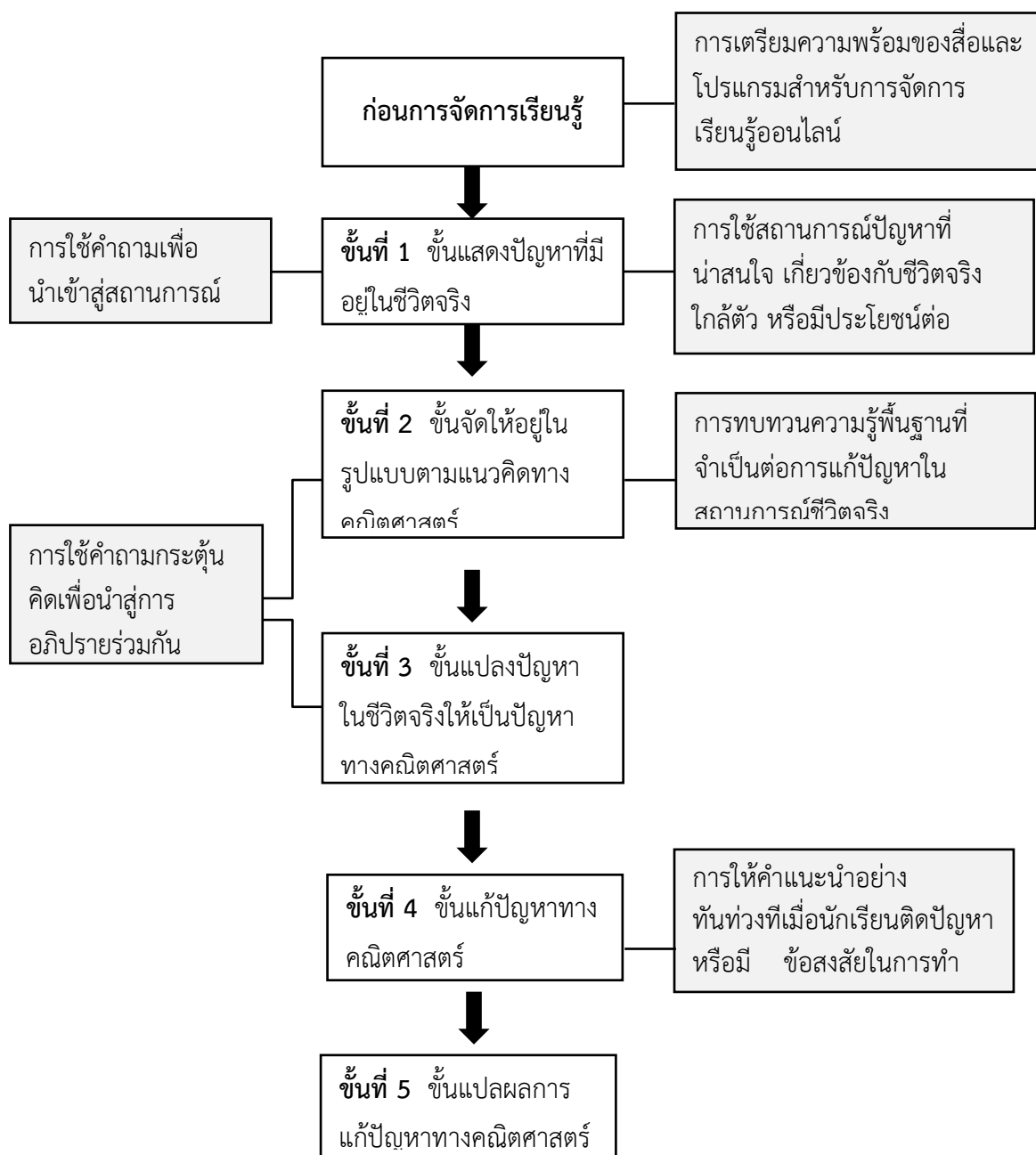
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นแปลงปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันระดมสมองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยตัดข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาในชีวิตจริงออกไปก่อน แล้วนำคณิตศาสตร์เข้ามาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัญหา ผู้วิจัยจะต้องใช้คำถามกระตุ้นคิดเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการกำหนดตัวแปรหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์แทน

สถานการณ์ปัญหา พร้อมทั้งบอกเหตุผลที่กำหนดตัวแปรหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์แทนสถานการณ์ปัญหานั้นได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะต้องตรวจสอบการตอบคำถามของนักเรียน ให้คำแนะนำ ชี้แนะ เพื่อให้ นักเรียนสามารถแปลงปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นแก้ปัญหามathematics เป็นขั้นที่ผู้วิจัยให้นักเรียนแยกเป็นกลุ่มโดยใช้ห้องย่อย (Breakout Room) ของโปรแกรมประชุมออนไลน์ เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก้ปัญหาเป็นรายกลุ่มในการพิจารณา สนับสนุน โต้แย้ง และตัดสินใจเลือกแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งระบุเหตุผลที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหามathematics จนได้คำตอบ ผู้วิจัยควรเป็นผู้แบ่งกลุ่ม ให้กับนักเรียน โดยแบ่งกลุ่มแบบความสามารถ ประกอบด้วย ระดับเก่ง ระดับกลาง และระดับอ่อน นอกจากนี้เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในการแบ่งกลุ่มผู้วิจัยควรคำนึงถึงความสะดวกในการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม เช่น พิจารณาคอนในกรุปให้มีอย่างน้อย 1 คนที่สามารถแชร์หน้าจอของอุปกรณ์ได้ เป็นต้น รวมถึงจัดเตรียมช่องทางการส่งใบกิจกรรมของนักเรียนโดยให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบใบกิจกรรมแบบ คร่าว ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เพื่อคัดเลือกรายงานออกมาเสนอในขั้นตอนถัดไป ซึ่งผู้วิจัยใช้เว็บไซต์ Padlet นับว่าเป็นช่องทางการส่งงานที่สะดวกสำหรับนักเรียนและสำหรับผู้วิจัยในการคัดเลือกผลงาน นอกจากนี้ใน ระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ผู้วิจัยจะต้องทำหน้าที่สังเกตการทำงานของแต่ละกลุ่ม เข้าไปพูดคุย สอบถาม ชี้แนะในห้องย่อยให้ครบทุกกลุ่ม หากกลุ่มใดติดปัญหามีข้อสงสัย ให้นักเรียนแจ้งผ่านช่องทาง ติดต่อก่อนผู้วิจัยจะต้องเข้าไปให้คำแนะนำอย่างทันที่ในห้องย่อย (Breakout Room) เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้ปัญหามathematics ได้อย่างถูกต้อง รวมถึงกระตุ้นให้ทุกคนในกลุ่มทำงานร่วมกัน แจ้งระยะเวลา ในการทำกิจกรรมขั้นนี้ให้ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมให้ทันเวลา และเน้นย้ำให้นักเรียนร่วมกันเขียนตอบ คำถามในใบกิจกรรมไปพร้อม ๆ กันทีละข้อ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้ข้อคำถามในใบกิจกรรมครบทุกข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแปลผลการแก้ปัญหามathematics กลับเป็นปัญหาในชีวิตจริง เป็นขั้นที่นักเรียน จะต้องแปลผลจากการแก้ปัญหามathematics ให้กลับเป็นปัญหาในชีวิตจริง ให้เหตุผลได้ว่า วิธีการแก้ปัญหามathematics ที่เลือกใช้มีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง รวมถึงให้เหตุผลได้ว่าผลลัพธ์ที่ได้มีความสมเหตุสมผลหรือไม่สมเหตุสมผลกับบริบทของสถานการณ์ปัญหา โดยผู้วิจัยจะต้องเตรียมคำถามกระตุ้นในประเด็นดังกล่าว หลังจากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มจะกลับไปที่ห้องหลัก ของโปรแกรมประชุมออนไลน์ เพื่อนำเสนอผลการแก้ปัญหามาจากใบกิจกรรมของกลุ่มตนเอง โดยทุกคนใน ห้องเรียนร่วมกันอภิปราย สะท้อนผลร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยจะต้องทำการตรวจสอบใบกิจกรรมที่นักเรียนส่งผ่าน เว็บไซต์ Padlet เพื่อพิจารณาเลือกรายงานที่ใช้แนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหามาที่แตกต่างหรือน่าสนใจออกมา นำเสนอ เพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการนำเสนอ ทั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมเวลาในการนำเสนอของนักเรียนให้ ใช้เวลาตามที่กำหนด และเตรียมประเด็นคำถามสำหรับนักเรียนที่เป็นผู้ฟังการนำเสนอของเพื่อนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้นำเสนอสนใจการนำเสนอของกลุ่มอื่น

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น มีประเด็นที่ควรเน้นในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การใช้สถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจ เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ใกล้ตัว หรือมีประโยชน์ต่อนักเรียน 2) การใช้คำถามเพื่อนำเข้าสู่สถานการณ์ปัญหาและคำถามกระตุ้นคิดเพื่อนำสู่การอภิปรายร่วมกัน 3) การทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหาในสถานการณ์ชีวิตจริง 4) การให้คำแนะนำอย่างทันท่วงทีเมื่อนักเรียนติดปัญหาหรือมีข้อสงสัยในการทำกิจกรรมกลุ่มในห้องย่อย (Breakout Room) และ 5) การเตรียมความพร้อมของสื่อและโปรแกรมสำหรับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ประเด็นที่ควรเน้นในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น

2. ผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม จำนวน 9 กลุ่ม และเมื่อจัดการเรียนรู้ครบ 3 วงจรเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคล และทำการวิเคราะห์ผลจากใบกิจกรรมและแบบทดสอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์

ความ ฉลาดรู้ ด้าน คณิตศาสตร์		ร้อยละของจำนวน กลุ่มนักเรียนในแต่ละระดับ									ร้อยละของจำนวน นักเรียนในแต่ละ ระดับ		
		วงจรปฏิบัติการที่ 1			วงจรปฏิบัติการที่ 2			วงจรปฏิบัติการที่ 3			แบบทดสอบหลัง เรียน		
		ระดับ บ 1	ระดับ บ 2	ระดับ บ 3	ระดับ บ 1	ระดับ บ 2	ระดับ บ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
M F	FC	33.33	44.4 5	22.2 2	0.00	33.3 3	66.6 7	0.00	0.00	100.00	0.00	21.6 2	78.3 8
	FU	33.33	66.6 7	0.00	0.00	44.4 4	55.5 6	0.00	11.1 1	88.89	0.00	29.7 3	70.2 7
	FR	22.22	44.4 5	33.3 3	11.1 1	33.3 3	55.5 6	0.00	11.1 1	88.89	0.00	27.0 3	72.9 7
	FI	55.56	33.3 3	11.1 1	22.2 2	22.2 2	55.5 6	0.00	22.2 2	77.78	5.41	24.3 2	70.2 7
M E	ER	22.22	55.5 6	22.2 2	0.00	33.3 3	66.6 7	0.00	11.1 1	88.89	0.00	27.0 3	72.9 7
	ES	22.22	44.4 5	33.3 3	0.00	44.4 4	55.5 6	0.00	22.2 2	77.78	8.11	27.0 3	64.8 6
	EI	55.56	44.4 4	0.00	11.1 2	44.4 4	44.4 4	11.1 1	22.2 2	66.67	10.81	18.9 2	70.2 7
M I	IR	-	-	-	0.00	44.4 4	55.5 6	0.00	11.1 1	88.89	5.41	24.3 2	70.2 7

	IS		44.4	22.2	11.1	55.5	33.3	11.1	22.2			21.6	67.5
		33.33	5	2	1	6	3	1	2	66.67	10.81	2	7
	IC		22.2	11.1	22.2	55.5	22.2	11.1	22.2	66.6		27.0	59.4
		66.67	2	1	2	6	2	1	2	7	13.51	3	6

หมายเหตุ สัญลักษณ์ของความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์แต่ละกระบวนการย่อยแสดงในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่มีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์แต่ละกระบวนการย่อยอยู่ในระดับ 1 และ 2 เมื่อเข้าสู่วงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 นักเรียนมีพัฒนาการของแต่ละกระบวนการย่อยในแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่มีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ 3 ทุกกระบวนการย่อย และจากการทำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์นักเรียนส่วนใหญ่มีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์แต่ละกระบวนการย่อยอยู่ในระดับ 3 เช่นเดียวกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการการคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์มากที่สุด รองลงมา คือ การใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา และการตีความและประเมินผลลัพธ์ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นแสดงปัญหาที่มีอยู่ในชีวิตจริง การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ใกล้ตัว หรือมีประโยชน์ต่อนักเรียน เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และมีระดับความยากง่ายที่เหมาะสม รวมทั้งมีภาพประกอบสถานการณ์ปัญหา จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ เข้าใจสถานการณ์ปัญหาได้ง่ายขึ้น และเห็นคุณค่าของการเรียนและใช้ประโยชน์คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ วิชาพล (2556 : 81-88) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวหรือชีวิตจริงจึงทำให้นักเรียนมีความสนใจ พร้อมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนคณิตศาสตร์ว่าสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นจัดให้อยู่ในรูปแบบตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ นักเรียนร่วมกันพิจารณาปัญหาให้อยู่ในแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ทำความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาษาของปัญหาในชีวิตจริงกับภาษาสัญลักษณ์ และกฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ การเลือกใช้ประเด็นคำถามที่มีความเหมาะสมของครูจึงมีความสำคัญอันจะช่วยให้นักเรียนสามารถพิจารณาปัญหาแล้วอธิบายเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหา ระบุวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน สอดคล้องกับ อัมพร ม้าคอง (2554 : 54) ที่กล่าวว่า การใช้คำถามของครูผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการคิดและ

การมีส่วนร่วมของนักเรียนในชั้นเรียน บางครั้งเมื่อนักเรียนตอบคำถามหรือคิดไม่ได้ แต่ครูช่วยเหลือด้วยการแนะหรือตั้งคำถามใหม่ที่ง่ายกว่า นักเรียนจะค่อย ๆ ตอบได้ และอาจนำไปสู่การแก้ปัญหาสุดท้ายที่ต้องการได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้การสุ่มนักเรียนเพื่อตอบคำถามและการให้คะแนนการตอบคำถามผ่านแอปพลิเคชันที่สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนโดยสามารถสุ่มชื่อนักเรียนและให้คะแนนนักเรียนเป็นรายกลุ่มได้ ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการตอบคำถามมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นแปลงปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนร่วมกันระดมสมองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในชั้นเรียน โดยตัดข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาในชีวิตจริงออกไปก่อน แล้วนำคณิตศาสตร์เข้ามาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัญหา จะช่วยให้นักเรียนสามารถกำหนดตัวแปร แผนภาพ หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์แทนสถานการณ์ปัญหาได้ ผู้วิจัยควรใช้คำถามกระตุ้นคิดเพื่อให้นักเรียนสามารถแปลงปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องนำไปสู่การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้อง สอดคล้องกับชินสรา เมธภัทรศิริ (2563 : 22-29) ที่กล่าวว่า การใช้ตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ในรูปแบบต่างๆ เช่น วัตถุ แผนภูมิ แผนภาพ กราฟ ตาราง แบบจำลอง สัญลักษณ์ นิพจน์ และตัวแทน โดยการนึกคิดต่าง ๆ เพื่อทำให้นักเรียนมีความเข้าใจทางคณิตศาสตร์มากขึ้นสามารถใช้เชื่อมโยงความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์และสามารถนำความเข้าใจเหล่านั้นมาใช้ในการสื่อสารและการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนภายในกลุ่มได้แสดงเหตุผลในการพิจารณาเลือกแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหา จะช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา แนวคิดการแก้ปัญหา จนสามารถแสดงกระบวนการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และได้คำตอบของปัญหาอย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา เนาว์เย็นผล (2544 : 4) ที่กล่าวว่า เมื่อนักเรียนได้คิดและเสนอความคิดของตนเองอย่างอิสระภายในกลุ่มแล้ว จะทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิด การร่วมกันคิดและทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม จะทำให้นักเรียนเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาและมีประสิทธิภาพมากกว่าทำงานคนเดียว

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแปลผลการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กลับเป็นปัญหาในชีวิตจริง การนำเสนอผลการแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทั้งชั้นเรียน จะทำให้นักเรียนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย สนับสนุน โต้แย้ง และสามารถเชื่อมโยงการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สู่สถานการณ์หรือบริบทในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ สสวท. (2555 : 75) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายหรือการเขียนแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น ถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมาย เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง และจดจำได้นานขึ้น

2. ผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ได้ดีที่สุด ซึ่งจะเกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 1-3 กล่าวคือ นักเรียนสามารถระบุได้ว่าสถานการณ์ปัญหาที่

กำหนดให้เกี่ยวกับอะไร สิ่งที่โจทย์กำหนดให้ และสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ รวมถึงระบุวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ อีกทั้งยังสามารถกำหนดตัวแปร สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ หรือแผนภาพแทนสถานการณ์ปัญหา พร้อมให้เหตุผลได้ว่าเพราะเหตุใดจึงกำหนดเช่นนั้น เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้เลือกใช้ประเด็นคำถามที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการดังกล่าว และการใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ใกล้ตัว หรือมีประโยชน์ต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจสถานการณ์ได้ง่ายขึ้น ซึ่งส่งผลให้ระบุประเด็นทางคณิตศาสตร์ของปัญหาในชีวิตจริงตามที่โจทย์กำหนดมาให้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิพา บุญมาโตน, วรินทร์ สุภาพ และรัชฎา วิริยะพงศ์ (2561 : 51-61) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยการกำหนดสถานการณ์ปัญหาจากบริบทใกล้ตัวนักเรียนโดยการกำหนดสถานการณ์ปัญหาจากบริบทใกล้ตัวนักเรียนจะทำให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ถึงการนำคณิตศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ รองลงมา นักเรียนมีพัฒนาการในการใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา ซึ่งจะเกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นที่นักเรียนแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นรายกลุ่ม โดยใช้การสร้างห้องย่อย (Breakout Room) พบว่า นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหา แสดงวิธีการแก้ปัญหาตามหลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์และสรุปคำตอบได้ถูกต้อง รวมถึงให้เหตุผลได้ว่าเพราะเหตุใดจึงใช้หลักการหรือวิธีการทางคณิตศาสตร์นั้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิติโรจน์ ปิ่นทรนทกะ, วิชัย เสวกงาม และอัมพร ม้าคนอง (2563 : 21-40) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์และการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในทิศทางที่ดีขึ้น และนักเรียนมีพัฒนาการของการตีความและประเมินผลลัพธ์น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับอีก 2 กระบวนการ จากการวิเคราะห์ พบว่าสาเหตุอาจมาจากนักเรียนไม่สามารถแสดงความสามารถในการตีความและประเมินผลลัพธ์ผ่านการเขียน หรือนักเรียนไม่ชอบเขียนแสดงเหตุผลอย่างละเอียด อีกทั้งในการทำแบบทดสอบเป็นการทำรายบุคคลและมีเวลาจำกัดซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีความและประเมินผลลัพธ์ได้ แต่ก็ถือว่ากระบวนการดังกล่าวมีพัฒนาการและมีความสามารถส่วนใหญ่ในระดับ 3 เช่นเดียวกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 5 กล่าวคือ นักเรียนสามารถแปลคำตอบจากการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กลับไปสู่สถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงได้ถูกต้อง รวมถึงให้เหตุผลได้ว่าผลลัพธ์ที่ได้มีความสมเหตุสมผลหรือไม่ สมเหตุสมผลกับบริบทของสถานการณ์ปัญหา เนื่องจากนักเรียนได้ร่วมกันตีความและประเมินผลลัพธ์ภายในกลุ่มย่อย และมีการนำเสนอผลการแก้ปัญหาและเหตุผลต่าง ๆ ร่วมกันทุกกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนกลุ่มอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลกานต์ ศรีธิ, วรินทร์ สุภาพ และรัชฎา วิริยะพงศ์ (2561 : 105-118) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ในบริบทใกล้ตัวนักเรียน เป็นกิจกรรมแบบร่วมมือให้นักเรียนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อค้นพบข้อสรุป ซึ่งนักเรียนจะต้องนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ ทำให้เกิดการอภิปราย แลกเปลี่ยน

ความคิดเห็น พบว่า นักเรียนสามารถบอกความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ได้ หรือสามารถบอกความสมเหตุสมผลของวิธีการแก้ปัญหาได้ หรือสามารถตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์กลับไปสู่บริบทของปัญหาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่ควรเน้นของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน จึงมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยต้องมีบทบาทสำคัญในการใช้คำถามเพื่อนำเข้าสู่สถานการณ์ปัญหาและคำถามกระตุ้นคิดในแต่ละขั้น เพื่อนำนักเรียนไปสู่การคิด การอภิปราย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำงานกลุ่มร่วมกัน

1.2 การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ผู้วิจัยต้องมีการจัดเตรียมสื่อและโปรแกรมต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี รวมถึงจะต้องทำการทดสอบการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ก่อนจัดการเรียนรู้จริง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ออนไลน์เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์สามารถพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ได้ทุกกระบวนการ แต่กระบวนการตีความและประเมินผลลัพธ์มีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นค่อนข้างน้อยหากเทียบกับการคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ และการใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา จึงมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ร่วมกับสื่อหรือเทคนิคอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ในกระบวนการตีความและประเมินผลลัพธ์

2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ในรูปแบบอื่น เช่น การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลกานต์ ศรีธิ, วรินทร์ สุภาพ และรัชฎา วิริยะพงศ์. (2561). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ เรื่อง ภาคตัดกรวย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 13 (37), 105-118.
- กิติโรจน์ ปัทมรณนทกะ, วิชัย เสวกงาม และอัมพร ม้าคนอง (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์และการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 48 (3), 21-40.
- ชนิสรา เมธภัทรศิริ. (2563). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์และการนิรนัยทางคณิตศาสตร์, *นิตยสาร สสวท*. 48 (224), 22-29.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2544). *กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยการใช้การแก้ปัญหาปลายเปิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งทิพา บุญมาโต, วรินทร์ สุภาพ และรัชฎา วิริยะพงศ์. (2561). การพัฒนาการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน, *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 29 (2), 51-61.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*. สมุทรปราการ: บริษัท แอดวานซ์ ฟรินติ้ง เซอร์วิส จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). *PISA 2021* กับการประเมินความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์.ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา : <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-53>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). *ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2557). *การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทิศทางสำหรับศตวรรษที่ 21*. เพชรบูรณ์: จุลติสการพิมพ์.
- อัมพร ม้าคนอง. (2554). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อำนาจ วิชาพล. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงในชีวิตจริง เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*. 8 (2), 81-
88.
- OECD. (2009) . PISA 2009 Assessment Framework - Key Competencies in Reading, Mathematics and Science. *Online*. Retrieved September 2, 2021. from: <https://www.oecd.org/pisalpisa/products/44455820.pdf>
- OECD. (2018) . PISA 2022 Mathematics Framework (draft). *Online*. Retrieved August 4, 2021. from : <https://pisa2022-maths.oecd.org>

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา
วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม ของนักเรียนประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้
แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E)
**The Development of Analytical Thinking Ability and Learning
Achievement on Subject Titled Science for Industrial
Technician Career Development of the 3rd Year
Vocational Certificate Students Using
a 7-step Learning Cycle
Management (7E)**

นพณัฐ นาบุตรบุญ และ แสงเดือน คงนาวัง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Noppanut Nabutboon and Sangduan Kongnavang

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: noppanut_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. เครื่องมือที่ใช้ทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) จำนวน 6 แผน 2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

* วันที่รับบทความ: 13 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2565; วันตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 13, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 6, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยเท่ากับ 15.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 23.73 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.11 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E); ความสามารถในการคิดวิเคราะห์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstracts

The purposes of this research were: 1) to develop the analytical thinking ability of the 3rd year vocational certificate students using the 7-step learning cycle management (7E) to have an average score of more than 70% and more than 70% of total students passed the criteria, 2) to develop learning achievement of 3rd year vocational certificate students to have an average score of more than 70% and more than 70% of total students passed the criteria. The target group consisted of 15 3rd year vocational certificate students, Khon Kaen Vocational College, 2nd semester of the academic year 2021, obtained by means of purposive sampling. The research tools consisted of 2 types: 1. Experimental tool including 7-step learning cycle earning management plan with 6 plans, 12 hours. 2 Data collection tool including 1) multiple-choice of analytical thinking ability test with 4 choices, 20 items, 2) multiple-choice of learning achievement test with 4 choices, 30 items. The statistics used in data analysis comprised mean, standard deviation, and percentage.

The research results were found that:

1. The 3rd year vocational certificate students had an average score on analytical thinking ability of 15.00 points out of a full score of 20, or 75%, and 12 students passed the criteria of 70% of total students.

2. The 3rd year vocational certificate students had an average score on learning achievement of 23.73 out of a full score of 30, or 79.11%, and 12 students passed the criteria of 70% of total students.

Keywords: 7-step Learning Cycle Management (7E); Analytical Thinking Ability; Learning Achievement

บทนำ

วิทยาศาสตร์นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้า และเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปัจจุบันประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้มาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลมากขึ้นจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา เพื่อให้สามารถนำความรู้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์สูงสุด สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้จุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ในด้านการเตรียมความพร้อมกำลังคนและเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัยยัง มุ่งเน้นการพัฒนานคนในทุกมิติและทุกช่วงวัย ให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง กล่าวคือ พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย เพื่อวางรากฐานให้เป็นคนที่มีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 112) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิจารณ์ญาณ รวมทั้งช่วยให้มีทักษะในการค้นหาความรู้ทักษะการแก้ปัญหาทักษะในการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจได้โดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและเลือกใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องเหมาะสม ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และการพิจารณาซึ่งสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ซึ่งในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) ได้รับนักเรียนที่จบจากมัธยมศึกษาตอนต้นเข้ามาศึกษา นักเรียนที่เข้ามาจะต้องเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่จัดอยู่ในหมวดวิชาสามัญทั่วไป ซึ่งนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพถูกจัดให้เรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพียง 2 รายวิชาเท่านั้น คือ วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม โดยวิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพไม่ชอบเรียน เนื่องจากเป็นวิชาที่ต้องยากและต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเดิม จึงทำให้ผู้เรียนบางส่วนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน เพราะต้องทำความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ ต้องรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีความละเอียดรอบคอบ มีแบบแผน มีขั้นตอนในการคิด เป็นวิชาที่ต้องอาศัยการฝึกฝนทบทวนอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนบางคนขาดความพยายามทำให้ไม่เข้าใจและจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้อง และจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม พบว่าไม่เป็นที่น่าพอใจสำหรับผู้เรียนและผู้สอนจึงสะท้อนถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอน วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม ในด้านการจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาศาสตร์ยังใช้รูปแบบและวิธีการสอนบรรยาย ให้ความรู้เป็นส่วนใหญ่คือ ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางเน้นการ

ถ่ายทอดความรู้และเนื้อหา มากกว่าการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพในการแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านความรู้พื้นฐาน “ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีความสำคัญในการเรียนถึงร้อยละ 50” จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความรู้พื้นฐานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์สูงขึ้นได้และยังมีความสำคัญต่อการเรียนเนื้อหาใหม่ ทั้งนี้เพราะถ้าหากนักเรียนมีความรู้พื้นฐาน เดิมสูงก็จะทำให้การเรียนในเนื้อหาใหม่เกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว หากมีความรู้พื้นฐานต่ำการเรียนใน เนื้อหาใหม่จะเป็นไปได้ช้า หรืออาจทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าใจได้ซึ่งเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และยังทำให้การสอนของครูไม่เป็นไปตามแผนการสอน

สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม ของวิทยาลัยการ อาชีพขอนแก่น ยังคงมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดิมคือการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาเป็นหลัก และ ไม่มีการพัฒนาเครื่องมือเพื่อที่จะช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) ซึ่งเป็น กระบวนการคิดในรายละเอียด ความสามารถในการแยกแยะส่วนต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อตรวจสอบ และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงหรือหาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบ ซึ่งนักเรียนส่วนมากยังขาดทักษะด้านนี้ ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ยังไม่ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 70 เห็นได้จากการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ปีการศึกษา 2561 – 2563 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65.5 โดยเฉพาะหน่วยที่ 5 เรื่องการเคลื่อนที่แนวเส้นตรง และ หน่วยที่ 6 เรื่องการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์พบว่าผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการ เคลื่อนที่ของวัตถุ ที่เคลื่อนที่เป็นแนวเส้นตรงซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ใน 1 มิติ และการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ซึ่งเป็น ลักษณะของการเคลื่อนที่ใน 2 มิติ รวมทั้งลักษณะของการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ จะเห็นได้ว่านักเรียนส่วน ใหญ่มีปัญหาด้านการคิด ขาดความรู้และความสามารถในการคิดทำให้เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่ง การแก้ปัญหานี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคการสอนที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ได้พัฒนาขึ้นมาจากกิจกรรมการสอน เป็นวิธีสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนมีการคิดอย่างเป็นระบบ

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบวงจรการเรียนรู้ เป็นรูปแบบการสอนที่นักวิทยาศาสตร์ได้คิดค้นขึ้นเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถใช้ วิธีการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Inquiry Approach) ที่ต้องอาศัยกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ในการค้นพบความรู้หรือประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง ในปี ค.ศ. 2003 Eisenkraft ได้ ขยายรูปแบบการสอนแบบวงจร การเรียนรู้จาก 5E (5E Learning Cycle) มาเป็นรูปแบบการสอนแบบ วงจรการเรียนรู้ 7E (7E Learning Cycle) ซึ่งการสอนแบบวงจรการเรียนรู้ 7E มีขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ดังนี้ (Eisenkraft, 2003 : 51-60) 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม (Elicit) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนที่ดี กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจสร้างความรู้อย่างมีความหมาย 2) ขั้น สร้างความสนใจ (Engage) เป็นการ นำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Explore) ให้นักเรียนได้ใช้แนวความคิดที่มีอยู่แล้ว มาจัดความสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำลังจะเรียน 4) ขั้นอธิบาย (Explain) เป็นการนำเอา ความรู้ในขั้นที่ 3 มาใช้

เป็นพื้นฐานการศึกษาหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่ 5) ขยายความรู้ (Elaborate) เป็นการนำเอาความรู้ที่สร้างขึ้น ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม 6) ประเมินผล (Evaluate) เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วย กระบวนการต่าง ๆ และ 7) ขยายความคิดรวบยอด (Extend) นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่ได้เรียน มาให้เกิด ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยจะมุ่งเน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ ความรู้ เดิมของนักเรียน เนื่องจากการตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน จะทำให้ครูได้ค้นพบว่านักเรียนจะต้อง เรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนในเนื้อหา นั้น ๆ เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ควบคุมหรือ นำตนเองในการทำกิจกรรมการ เรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและไม่เกิดแนวคิดที่ผิดพลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วัชรพร พงษ์จันทร์ (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก วิชาชีววิทยาเรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบ เสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ซึ่งเป็นการ สอนที่เน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบความรู้เดิมของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่ครู ละเลยไม่ได้และการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กจะทำให้ครูค้นพบว่านักเรียนต้องเรียนรู้อะไรก่อน ก่อนที่จะเรียนรู้ใน เนื้อหาบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาด้าน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ เป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ และเพื่อให้ได้ระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่เรียน โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมี จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดย การใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ให้มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) จำนวน 6 แผน รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทของครูและนักเรียน และชี้แจงจุดประสงค์และกิจกรรมของการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการวัดผลการทดลองในครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) จำนวน 6 แผน ในระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

3.4 ทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

3.5 แปลค่าคะแนนวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

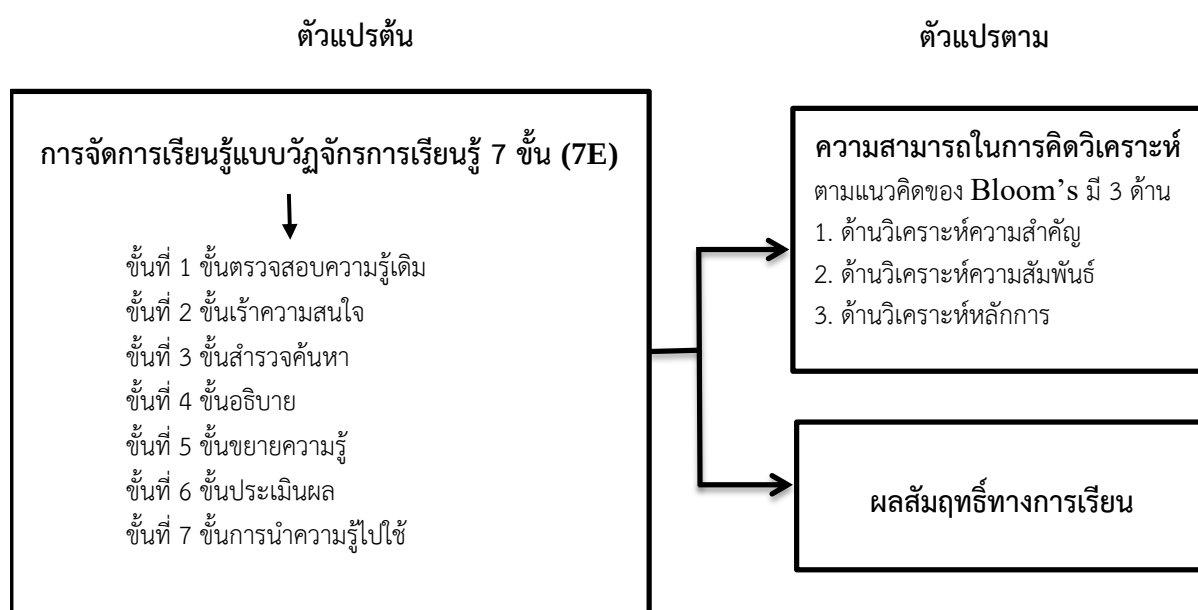
ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) มาหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด คือ ให้มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด คือ ให้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปและมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมครบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือด้านวิเคราะห์ความสำคัญ ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านวิเคราะห์หลักการแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน

จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ร้อยละ	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
				จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
15	20	15.00	75	12	80	3	20

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้าน

ความสามารถในการ คิดวิเคราะห์	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยรวม	ร้อยละ
วิเคราะห์ความสำคัญ	15	7	5.33	76.19
วิเคราะห์ความสัมพันธ์	15	7	5.27	75.24
วิเคราะห์หลักการ	15	6	4.40	73.33

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้านของนักเรียน พบว่า ด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ มีค่ามากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.33 คิดเป็นร้อยละ 76.19 รองลงมาคือ ด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.27 คิดเป็นร้อยละ 75.24 และต่ำสุดคือด้านการคิดวิเคราะห์หลักการ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 คิดเป็นร้อยละ 73.33

2. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ยรวม	ร้อยละ	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
				จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
15	30	23.73	79.11	12	80	3	20

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยที่ 5 เรื่องการเคลื่อนที่แนวเส้นตรง และหน่วยที่ 6 เรื่องการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 23.73 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.11 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 15.00 คิดเป็นร้อยละ 75 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการสอนรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) มีขั้นตอนการสอน 7 ขั้น ดังนี้ (Eisenkraft, 2003 : 51-60) 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้น สร้างความสนใจ 3) ขั้นสำรวจและค้นหา 4) ขั้นอธิบาย 5) ขั้นขยายความรู้ 6) ขั้นประเมินผล และ

7) ขยายความคิดรวบยอด ซึ่งรูปแบบการสอนทั้ง 7 ขั้นนี้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์ได้และวิธีการสอนรูปแบบนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพราะผู้ศึกษาได้ค้นคว้า ได้สังเกต สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลและยังเป็นการปูพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้าน ดังนี้

1. **ด้านวิเคราะห์ความสำคัญ** พบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ในด้านนี้ได้มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 5.33 คิดเป็นร้อยละ 76.19 นักเรียนสามารถแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าอะไรสำคัญหรือจำเป็น มีความสามารถในการค้นหาคำตอบประเด็นต่าง ๆ ได้ดี

2. **ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์** พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 5.27 คิดเป็นร้อยละ 75.24 ในด้านนี้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้รองลงมาจากการวิเคราะห์ด้านความสำคัญ เนื่องจากนักเรียนมีทักษะในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลัก ความสัมพันธ์ของสมมติฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างข้อสรุป

3. **การวิเคราะห์หลักการ** พบว่า ในด้านนี้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ได้รองลงมาจากการวิเคราะห์ด้านความสำคัญ และด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 4.40 คิดเป็นร้อยละ 73.33 ซึ่งนักเรียนสามารถการค้นหาเรื่องราวและการกระทำต่าง ๆ ได้แต่ยังไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดจากหลักการใดและมีเทคนิคใดเป็นตัวเชื่อมโยง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจภา ประถมวงษ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการ เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายคือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อหาประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับการจัดการ เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) 3) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโนนงามศึกษา จำนวน 27 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านนาเพียงจำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีกระบวนการที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้การจัดการ

เรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดและได้ปฏิบัติ

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 23.73 คิดเป็นร้อยละ 79.11 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้มีลำดับต่อเนื่องกันจนเป็นวัฏจักรหรือเป็นวงจร เน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ วิธีการสืบเสาะหาความรู้ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองช่วยให้จดจำความรู้ได้นาน การจัดการเรียนการสอนมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยพัฒนาอัตมโนทัศน์แก่ผู้เรียน นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงฝึกทักษะการแก้ปัญหา กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้รวมถึงการใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด อยากรู้ อยากเห็น พยายามค้นหาคำตอบ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง โดยจะมุ่งเน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ ความรู้เดิมของนักเรียน เนื่องจากการตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน จะทำให้ครูได้ค้นพบว่านักเรียนจะต้อง เรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนในเนื้อหา นั้น เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ควบคุมหรือ นำตนเองในการทำกิจกรรมการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและไม่เกิดแนวคิดที่ผิดพลาด และเมื่อวิเคราะห์คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้ความจำมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ด้านความเข้าใจ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.33 ด้านการนำไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.80 จากคะแนนเต็ม 2 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และด้านการวิเคราะห์มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 14.27 จากคะแนนเต็ม 18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.26 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองกาญจน์ วิสัยศร (2559 : 407-423) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้แผนผังมโนทัศน์ เรื่อง อาหารและการดำรงชีวิต ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวัชรพร พองจันทร์ (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก วิชาชีววิทยาเรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าต่อไป ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หน่วยที่ 5 เรื่องการเคลื่อนที่แนวเส้นตรง และหน่วยที่ 6 เรื่องการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 79.11 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ และครูผู้สอนควรเพิ่มสื่อ และอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้นผู้เรียนจะได้มีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ และได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองช่วยให้จดจำความรู้ได้นานขึ้น

2) ครูผู้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพช่างอุตสาหกรรม สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) สถานศึกษานำไปใช้ในการนิเทศด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำวิธีการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ไปใช้พัฒนาทักษะกระบวนการสื่อสาร ทางด้านอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการอ่าน ทักษะในการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เชื่อมโยงกันและเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2) มีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับสื่อผสมไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในรายวิชาอื่น และระดับชั้นอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ วิลัยศร. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้แผนผังโน้ตทัศน์ เรื่อง อาหารและการดำรงชีวิต ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9 (2), 407-423.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2559”.
- รุจาภา ประถมวงษ์. (2551). ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว.
- วัชรพร พองจันทร์. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก วิชาชีววิทยา เรื่องระบบต่อมไร้ท่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 8 (2), 301-314.
- Eisenkraft, A. (2003). *September*. “Expanding the 5E model. The Science Teacher.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
**Learning Management for Synectics Instruction model to Promote
Creative Writing Ability of Grade 5 Students**

พิริยะพงศ์ พิมพะล็บ และ อัฐพล อินตะเสนา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Piriyapong Pimpalub and Autthapon Intasena

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : 63010552028@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังเรียน และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 41 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.83/82.23 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

* วันที่รับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 18, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 6, 2022

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้; ซินเนคติกส์; การเขียนเชิงสร้างสรรค์

Abstracts

The objectives of this research are: 1) to develop a plan for synergistic learning activities. To foster creative writing abilities according to the criteria 80/80 2) to compare creative writing abilities between, before and after the Synectics learning activities 3) to compare the learning achievement in creative writing between, before and after the Synectics learning activities 4) to study the satisfaction of grade 5 students with the Synectics learning activities. To foster creative writing abilities. The sample group includes Grade 5 students of the Burapha Phitthayakan Municipal School Maha Sarakham Province. A total of 41 students were selected by Cluster Random Sampling. The research instruments are; 1) lesson plans teaching Synectics learning activities. 2) The creative writing ability test 3) creative writing ability test on creative writing and 4) The assessment form for student satisfaction with Synectics learning activities. The statistics used in the data analysis were averages, standard deviations, percentages and t-test (Dependent Samples).

The results of the research were as follows: 1) Lesson plans about Synectics learning activities plan to foster creative writing abilities, they had an efficiency of 84.83/82.23. 2) Grade 5 students gained an ability to write creatively after the lessons that was significantly higher than before, at level .05. 3) Grade 5 students had an achievement in learning creative writing. After the lessons, it was significantly higher than before, at level .05 and 4) Grade 5 students who studied with Synectics learning activities had an overall satisfaction at the highest level.

Keyword : Learning Activities; Synergistic; Creative Writing

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา ส่งเสริม ปลุกฝัง แนวความคิดและความรู้ให้กับพลเมือง และสังคมโดยรวมของประเทศ การศึกษายังเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว การออกแบบการศึกษาจึงเป็นข้อต่อสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และสังคม ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาทั่วไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของประเทศไทยกำหนดให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2560 : 1)

การเขียนเป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจและประสบการณ์ของตนเองออกเสนอผู้อ่าน เป็นการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลที่ได้มีประสบการณ์มาก่อน เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่งในเรื่องที่ผู้เขียนเกิดความรู้สึกประทับใจหรือมีประสบการณ์ เป็นเครื่องถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เนื่องจากการเรียนรู้ทุกอย่างต้องอาศัยการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกสิ่งที่ได้ฟังและ

ได้อ่านและนำไปสู่การพัฒนาสืบไป เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ตามจุดประสงค์ที่แต่ละคนปรารถนา การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนมีความสำคัญเปรียบเสมือนการพัฒนาช่องทางการสื่อสาร ความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ในศตวรรษที่ 21 นานาประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการ แข่งขันทางความคิดสร้างสรรค์กันเป็นอย่างมาก ประเทศไทยในฐานะสมาชิกหนึ่งของโลก ต้องให้ความสำคัญ กับความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการสื่อสารเพื่อแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของคนในสังคม ซึ่งการเขียน เชิงสร้างสรรค์ถือเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อันสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ควรค่าแก่การพัฒนาให้มี ประสิทธิภาพ การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงควรฝึกฝนการคิดและการเขียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพไป พร้อมกัน (มยุรา กล่อมเจริญ, 2559 : 2) การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกใน การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการและประสบการณ์โดยเชื่อมโยงลำดับความคิดให้เป็นถ้อยคำที่ สละสลวย สามารถเขียนได้หลายมุม แปร และไม่ซ้ำแบบใคร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจตรงกับ ผู้เขียนต้องการและได้ผลงานที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร และเป็นงานเขียนที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียนเอง โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น มีอิสระที่จะคิดรูปแบบให้แปลกใหม่แตกต่างไปจากแนวคิดที่มีอยู่มีความน่าสนใจ ทำให้เกิดผลงานที่มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด

การคิดสร้างสรรค์จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นต่อการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็น อย่างมาก ดังที่ ฮิวจ์ เดลานี (2562 : ออนไลน์) กล่าวว่าทักษะพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การคิดคำนวณ การอ่านและ การเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้ในอนาคต ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับ ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตได้ในยุคแห่งความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและ ตลอดเวลา ทักษะที่สำคัญดังกล่าวครูผู้สอนควรให้ความสำคัญและส่งเสริม เช่น การปรับตัว การคิดเป็นระบบ การแก้ไขปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารอย่างเป็นระบบ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่ นำไปใช้ได้ สถานการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้เห็นจุดที่ควรส่งเสริมของผู้เรียนในทักษะพื้นฐานด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนไม่สามารถเขียนสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ได้ถูกต้อง เหมาะสมหรือ เขียนสื่อสารโดยขาดความสร้างสรรค์และไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรสำหรับการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน

การสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีหลายวิธี หนึ่งในนั้นคือการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ เพราะเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นทฤษฎีทางวิธีการมุ่งที่จะ รวมบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ทั้งบุคลิกภาพและความคิด เป็นทฤษฎีเชิงปฏิบัติการที่น่ากลไกทางจิตวิทยาที่ ชื่นชอบเส้นทางความคิดมาใช้ในทางความคิดสร้างสรรค์ จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการเรียน การสอนในทุกระดับชั้น และเพื่อการพัฒนาความสำเร็จในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ผลงาน ซินเนคติกส์ (Synectics) คือ รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนโดยใช้การเปรียบเทียบเพื่อฝึกฝนให้เกิดความคิดจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสในการพิจารณาการมองปัญหาในมุมที่แตกต่างออกไปจากเดิมและมีความชัดเจน

ยิ่งขึ้น รูปแบบการสอนที่เน้นการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์จึงต้องแตกต่างไปจากเดิมและเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนจึงเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้น (อติยศ สรรคบุรณารักษ์ และ ธนาเทพ พรหมสุข, 2560 : 2555) การใช้กระบวนการซินเนคติกส์ เพื่อเสริมสร้างพลังความคิดสร้างสรรค์ จำเป็นต้องมีการฝึกใช้ความคิดเปรียบเทียบ เพื่อนำสิ่งแปลกใหม่เข้าสู่แนวความคิดในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน ที่มนุษย์ต้องการเพื่อดำรงชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อเป็นแนวการเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เข้าอบรม อาจทำได้โดยการฝึกระดมความคิดโดยใช้ขั้นตอนของซินเนคติกส์ เพื่อเปิดความคิดกว้างไกล เกิดความคล่องความคิดหลากหลาย และความคิดริเริ่มที่มีคุณภาพ ทั้งนี้วิธีการใช้ความคิดเปรียบเทียบจะทำให้เกิดการยืดหยุ่นความคิดที่ยึดติดกับความคิดเดิม ประสบการณ์เดิมออกไปเพื่อหาแนวทางใหม่ (อารี พันธมณี, 2560 : 69) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่แตกต่างไปจากเดิมและสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ทำให้งานของตนมีความแปลกใหม่น่าสนใจมากขึ้น นอกจากนั้นผู้เรียนอาจเกิดความตระหนักในคุณค่าของการคิดและความคิดของผู้คนอื่นอีกด้วย (ทิตินา เขมมณี, 2562 : 252-253) ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการเปรียบเทียบ 3 รูปแบบ ได้แก่ การเปรียบเทียบโดยตรง (Direct Analogy) การเปรียบเทียบกับตนเอง (Personal Analogy) และการเปรียบเทียบความขัดแย้ง (Compressed Conflict) โดยใช้กระบวนการเปรียบเทียบให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และสามารถสะท้อนความรู้สึกลึกซึ้งออกมาได้อย่างชัดเจนเป็นความคิดที่แปลกใหม่ เป็นการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อีกวิธีหนึ่ง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะช่วยแก้ไขปัญหาในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของผู้เรียนได้ และนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกรูปแบบการสอนที่ใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและต่อยอดสู่งานเขียนประเภทอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบศึกษากลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนนักเรียน 83 คน จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้การจับสลากมา 1 ห้องเรียน และได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ป.5/1 จำนวนนักเรียน 41 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้ง 5 แผน เท่ากับ 4.28 มีความเหมาะสมระดับมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1 มีค่าความยาก (PE) ระหว่าง 0.32-0.44 มีค่าอำนาจจำแนก (D) ระหว่าง 0.24-0.53 แล้วนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มาหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบอัตนัย ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่า IOC เท่ากับ 0.92 มีค่าความ

ยาก (P) รายข้อระหว่าง 0.26-0.76 ค่าอำนาจจำแนก (B) รายข้อระหว่าง 0.20-0.61 และได้ข้อสอบเข้าเกณฑ์ จำนวน 36 ข้อ จึงคัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ แล้วนำข้อสอบที่คัดเลือกไว้มาหาค่าความเชื่อมั่น (rcc) ทั้งฉบับของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.60 ถึง 0.80 ได้ข้อที่เข้าเกณฑ์จำนวน 14 ข้อ จึงคัดเลือกไว้จำนวน 10 ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 0.48-0.72 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ออกแบบการทดลองโดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง แบบศึกษากลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

2. ปฐมนิเทศ ชี้แจงข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อธิบายถึงความสำคัญประโยชน์ และข้อตกลงร่วมกันให้นักเรียนเข้าใจ ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 5 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 30 ข้อ

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง

4. ทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ จำนวน 10 ข้อ เมื่อการจัดการเรียนรู้ เสร็จสิ้นจนครบทั้ง 10 ชั่วโมง

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ตามเกณฑ์ 80/80

โดยคำนวณค่า E1 และ E2

2.2 วิเคราะห์หาดัชนีค่าความยาก (PE) ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (D) ค่าความเที่ยงตรง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.3 วิเคราะห์หาดัชนีค่าความยาก (P) ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (B) ค่าความเที่ยงตรง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.4 วิเคราะห์หาดัชนีค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงตรง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ซินเนคติกส์ใช้สถิติทดสอบ t-test Dependent Samples

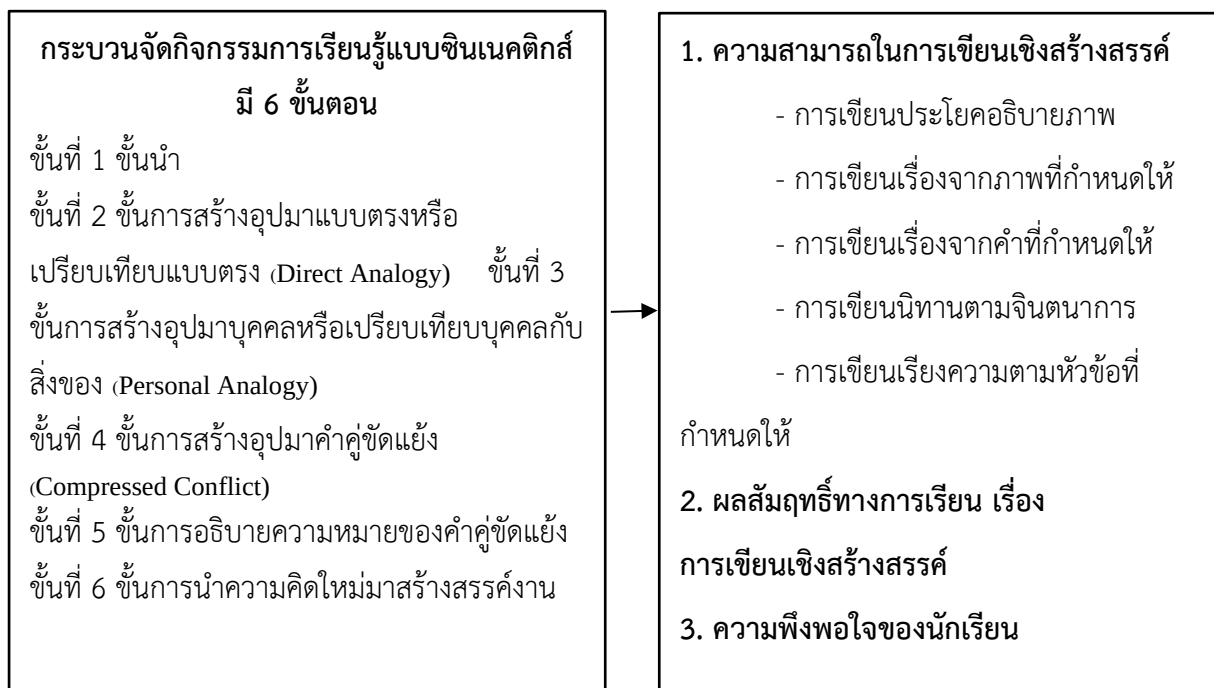
3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายของความพึงพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สามารถสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นลำดับขั้นตอนที่น่าสนใจสามารถนำไปใช้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งความคิดที่แปลกใหม่เหล่านี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่จำเป็นต้องใช้ความคิดจินตนาการของผู้เขียนในการสร้างสรรค์งานเขียน ผู้วิจัยจึงนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และมีงานวิจัยหลายเรื่องได้ผลการวิจัยและศึกษาออกมาเป็นที่น่าสนใจ สามารถนำไปใช้ในบริบทของการศึกษาไทยได้จริง จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	200	169.66	4.49	84.83
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	105	86.34	4.37	82.23
ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.83/82.23				

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 84.83 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 83.71 ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.83/82.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	41	75	29.12	4.14	70.57*	.000
หลังเรียน	41	75	66.46	3.21		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 29.12 และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 66.46 แสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	41	30	13.37	4.37	12.35*	.000
หลังเรียน	41	30	19.88	2.49		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.37 และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.88 แสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับฉัน	4.46	0.50	มาก
2	ฉันชอบการเขียนเรื่องจากภาพ	4.68	0.47	มากที่สุด
3	ฉันตั้งใจที่เขียนเรื่องจากคำที่กำหนดให้ได้	4.49	0.51	มาก
4	ฉันรู้สึกสนุกกับการเขียนนิทานตามจินตนาการ	4.54	0.55	มากที่สุด
5	ฉันภูมิใจที่เขียนเรียงความตามหัวข้อที่กำหนดให้ได้	4.51	0.55	มากที่สุด
6	ฉันรู้สึกประทับใจที่ได้ใช้จินตนาการของตนเอง	4.49	0.51	มาก
7	ฉันชอบเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เพราะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างองค์ความรู้และความคิดที่แปลกใหม่	4.54	0.50	มากที่สุด
8	ฉันสนุกกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์	4.51	0.55	มากที่สุด
9	ฉันประทับใจที่ได้นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.56	0.50	มากที่สุด
10	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ทำให้ฉันชอบเรียนวิชาภาษาไทย	4.51	0.51	มากที่สุด
ความพึงพอใจโดยรวม		4.53	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.24

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ จำนวน 5 แผน มีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพฤติกรรม การตรวจใบงานและการทำแบบทดสอบย่อยท้ายแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 169.66 จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.83 แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 84.83 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากคะแนนเต็ม 105 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 86.34 คิดเป็นร้อยละ 82.23 แสดงว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 82.23 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.83/82.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ทั้ง 5 แผน ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาปัญหาด้านการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายและวิเคราะห์ปัญหาศึกษาเนื้อหาที่จะสอน เลือกเนื้อหาและพิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตร คู่มือครูเนื้อหาวิธีการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ รวมถึงศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แล้ววิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา ความต้องการให้เหมาะสมกับกิจกรรมและประสบการณ์โดยคำนึงถึงวัยของผู้เรียน สภาพแวดล้อม ความสนใจของผู้เรียนและการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน จากนั้นลงมือสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ยังเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ขึ้น การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์สามารถฝึกให้นักเรียนได้คิดและเขียนอย่างสร้างสรรค์โดยมีกิจกรรมทั้ง 6 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ขั้นการอธิบาย

ความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และขึ้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ส่งผลให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการคิดร่วมกันตามลำดับขั้นตอน การจัดการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนได้มีการคิดริเริ่มโดยใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงในการคิดเพื่อเขียนถ่ายทอดเป็นงานเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้รู้กล้าพูดกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองได้ ส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังที่ เฝิชญ กิจระการ (2544 : 46) ได้กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ถ้าหากใช้โดยไม่ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพ นอกจากจะไม่มั่นใจในประสิทธิภาพแล้ว ยังก่อให้เกิดผลข้างเคียงแก่นักเรียนในด้านคุณลักษณะของนักเรียน การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้หรือสื่อต่าง ๆ เป็นการหาประสิทธิภาพทั้งเชิงปริมาณและตัวเลขซึ่งหมายถึงการเรียนอย่างถูกต้องตามกระบวนการเรียน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพประสิทธิผล นำไปสู่การมีคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และสื่ออื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกุล แก้วกาหลง (2563 : 45-57) ได้วิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบ ชินเนคติกส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ที่พัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/80.49 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เท่ากับ 29.12 และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 66.46 สรุปได้ว่าคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ เป็นกระบวนการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนได้มีการฝึกทักษะกระบวนการทางความคิดที่หลากหลาย มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ และนำความคิดนั้นมาสร้างผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์เป็นการจัดประสบการณ์ให้เกิดขึ้นโดยตรงกับตัวนักเรียน ผสมผสานกับจินตนาการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดความรู้สึนึกคิดของตนเองออกมาผ่านกระบวนการเขียนโดยใช้การเปรียบเทียบและการสมมติ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ ซึ่งสอดคล้องกับทศนา แหมมณี (2562 :

252-253) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่ที่แตกต่างกันไปจากเดิมและสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ทำให้ผลงานของตนมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ นอกจากนั้นผู้เรียนยังเกิดความตระหนักในคุณค่าของการคิดและความคิดของผู้คนอื่นอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกุล แก้วกาหลง (2563 : 45-57) ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนิชา จิตตะคาม (2561 : 56-61) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร นันทะเสนา (2560 : 104-110) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงกล วจนะเสถียร (2559 : 56-63) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิ้นธ์ ศรีพลพา (2557 : 75-79) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.37 และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.88 สรุปได้ว่าคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดและทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนด้วยตนเอง ดังที่ อารี พันธมณี (2560 : 69) ได้กล่าวว่า การใช้กระบวนการซินเนคติกส์ เพื่อเสริมสร้างพลังความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีการฝึกใช้ความคิดเปรียบเทียบ เพื่อนำสิ่งแปลกใหม่เข้าสู่แนวความคิดในการแก้ปัญหา

หรือสร้างสรรค์ผลงานมนุษย์ต้องการเพื่อดำรงชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อเป็นแนวการเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน โดยใช้กระบวนการฝึกกระตมความคิดตามขั้นตอนของซินเนคติกส์ เพื่อเปิดความคิดกว้างไกล เกิดความคล่อง ความคิดหลากหลายและความคิดริเริ่มที่มีคุณภาพ ทั้งนี้วิธีการใช้ความคิดเปรียบเทียบจะทำให้เกิดการยืดหยุ่นความคิดที่ยืดติดกับความคิดเดิม ประสบการณ์เดิมออกไปเพื่อหาแนวทางใหม่ กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ยังส่งผลให้ผู้เรียนได้จดจำเนื้อหาสาระที่เรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การประยุกต์ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Göçen G. (2019 : 1033-1044) ได้วิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทักษะคิดในการเขียนและแรงจูงใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทักษะคิดในการเขียน และแรงจูงใจที่ได้ผลดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชญา วัลลิยะเมธี (2560 : 82-88) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ชัยวาทธิ์ สร้อยเงิน (2553 : 69-73) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมซินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.24 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีกระบวนการสอนที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง หรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ในกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นจะกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดการสร้างองค์ความรู้และความคิดที่แปลกใหม่ คิดนอกกรอบ คิดเพื่อฝัน สามารถฝึกเชื่อมโยงความคิดได้อย่างเป็นระบบ กล้าคิดและกล้านำเสนอความคิดมากขึ้น เกิดแรงจูงใจในการเขียน สามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิด มีทัศนคติอันดีต่อการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน ทำให้นักเรียนชื่นชอบ ประทับใจ สนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความสุขกับการใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ รวมถึงบรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียดและทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติกุล แก้วกาหลง (2563 : 45-57) ได้วิจัย

เรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบซินเนคติกส์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญา วัลลิยะเมธี (2560 : 82-88) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหาดสองแคว อำเภอ ตรอน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สิ้นธ์ ศรีพลพา (2557 : 75-79) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ ซินเนคติกส์ มีความ พึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจของ Maslow (1970 : 69-80) ที่กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อต้องการได้รับการตอบสนอง หรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็เกิดขึ้นอีก ความต้องการของมนุษย์อาจจะซ้ำซ้อน โดยต้องการอย่างหนึ่งอาจจะไม่ทันหมดไปก็ยังคงต้องการอีก

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การแสดงความคิดเห็นเชิงเปรียบเทียบช่วงแรก ๆ นักเรียนจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ครูควรช่วยกระตุ้นให้กำลังใจหรือช่วยอธิบายขยายความเพิ่มเติม เพื่อให้ นักเรียนมีความเชื่อมั่น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นออกมา และเกิดการสร้างองค์ความรู้ที่แปลกใหม่

1.2 ควรส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง โดยการฝึกใช้กระบวนการเปรียบเทียบและคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ รอบตัวในแบบที่ตนเองนึกได้เป็นอันดับแรก จดบันทึกสิ่งที่นักเรียนค้นพบเอาไว้ แล้วจึงสรุปเป็นประเด็นให้นักเรียนเข้าใจ หรือส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และไม่แสดงความคิดเห็นขัดแย้งหรือตำหนิความคิดเห็นที่เห็นต่างของผู้อื่น

1.3 ครูควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องบรรยากาศในชั้นเรียน ควรทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ได้แสดงออกทางความคิดโดยใช้คำถามกระตุ้น รวมถึงกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ไปพัฒนาต่อยอดโดยการประยุกต์สื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีทางการศึกษา นวัตกรรมที่สอดคล้อง เช่น การนำเทคโนโลยีมาผสมผสานระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงและความเสมือนจริง (AR) ร่วมกับกระบวนการเปรียบเทียบขั้นต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ครูและนักเรียน

2.2 ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ไปใช้ในการสอนทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการพูด การคิด การออกแบบผลงาน การออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.3 ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจสาระสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหลักสูตรสถานศึกษาและจุดเน้นสำคัญของการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดอย่างละเอียด เพื่อนำไปออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมทักษะที่สำคัญแก่ผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกุล แก้วกาหลง. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถ ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 13 (3), 45–58.
- จกมล วณะเสถียร. (2559). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวาทย์ สร้อยเงิน. (2553). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมซินเนคติกส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ณัฐนิชา จิตตะคาม. (2561). การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เผชญิ กิจระการ. (2544). การวิเคราะห์สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E_1/E_2). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ. (2560). นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มยุรา กล่อมเจริญ. (2559). การใช้กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีสแกฟโฟลด์เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สินธ์ ศรีพลพา. (2557). การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- สุพิชญา วัลลียะเมธี. (2560). รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อติยศ สรรคบุรณรักษ์, ธนาเทพ พรหมสุข. (2560). ซินเนคติกส์: รูปแบบการสอนที่ส่งเสริม นวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10 (3), 2555–2566.
- อัมพร นันทะเสนา. (2560). การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อารี พันธมณี. (2560). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การคิดเชิงสร้างสรรค์. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.).
- อิวัจ เดลานี. (2562). การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะคือหัวใจสำคัญของการศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา http://swis.acp.ac.th/html_edu/cgi-%09bin/acp/main_php/print_informed.php?id_count_inform=6238
- Göçen, G. (2019). The effect of creative writing activities on elementary school students' creative writing achievement, writing attitude and motivation*. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 15 (3). <https://doi.org/10.17263/jlls.631547>
- Maslow. (1970). *Motivation and Personarity*. Harper and Row.

รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร
และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

**The Model of learning Performance for Development the Capacity of
Communication and Emotional Intelligence of Early Childhood**

นาตยา หกพันนา

สถิตย์ ศรีชาว และ นีราศ จันทรจิตร

มหาวิทยาลัยนครพนม

Nataya Hokpanna,

Sarit Srikao and Nirat Jantharajit

Nakhon Phanom University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nataya4888@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ดังนี้ 1. เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบปกติ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ระยะก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test และวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ว่าการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของบุคคลคือความฉลาดทางอารมณ์กับตนเอง คนที่มีอีคิวสูงแสดงออกโดยเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเข้ากับผู้อื่นได้ดี รู้จักการทำงานเป็นทีมสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับคนอื่นได้ รู้จักเห็นอกเห็นใจเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นเป็นอย่างดี เมื่อเกิดปัญหากับชีวิตรู้จักจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์นั่นเอง รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี

1.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการ

* วันที่รับบทความ: 28 ตุลาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 พฤศจิกายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2565

Received: October 28, 2022; Revised: November 14, 2022; Accepted: November 15, 2022

สื่อสาร และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการสื่อสาร และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้; ความสามารถในการสื่อสาร; ความฉลาดทางอารมณ์

Abstracts

The objectives of this research are as follows: 1 Comparison of communication ability and emotional intelligence. of students who have been organized learning experiences according to the style between before and after studying according to the pattern Learning Management 2 Comparing the communication abilities and emotional intelligence of early childhood students. between the learning group and the learning group by comparative analysis of communication abilities and emotional intelligence of preschool children. The group received the learning management according to the pre-school and post-school learning experience model by using statistical t-test and comparative analysis of communication ability and emotional intelligence of the preschool children of the group receiving the learning experience. Organize learning according to the learning experience and the group of students who Received normal learning management 1.1. The results of the study of basic information for the development of the learning experience model in organizing the learning experience, developing communication abilities and Emotional intelligence of early childhood That communication and emotional intelligence are essential to a person's daily life is emotional intelligence to oneself. people with high EQ Expressed by a person who has good human relations with others well. Know how to work as a team and can create visual relationships with others. Know how to empathize and understand the feelings of others as well. When there is a problem with life, know how to deal with the problem creatively. as well as those who have the ability to adapt well in various situations and the emotional intelligence of early childhood children was higher than the students who received Normal teaching was statistically significant at the .05 level, with the students in the Thong group having higher communication skills and emotional intelligence of early childhood children than the control group.

Keywords : The Model Of Learning Performance; The Capacity Of Communication Emotional Intelligence

บทนำ

การศึกษาปฐมวัย ได้นำแนวการเรียนรู้ต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ทางภาษาที่หลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิตเด็กทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองและเห็นประโยชน์ของภาษาผู้ใหญ่รอบตัวเด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษาและกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ภาษาผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อการพัฒนาเป็นกิจกรรมทางภาษาอย่างหนึ่งที่เด็กใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกและความต้องการของตนเอง การพูดที่เกิดจากการมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบุคคลรอบตัวพูดคุยและสนทนา

เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเด็กปฐมวัยเป็นช่วงที่พัฒนาการทางภาษามีการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและเป็นไปในทิศทางบวก ส่งผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างรอบด้าน จอยส์ และวิล (Joyce & Weil, 2000 : 6) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ว่าเป็นแผนการหรือแบบแผนที่ครูผู้สอนสามารถใช้เพื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นกลุ่มรายย่อย รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป

การเข้าใจถึงความสามารถทางภาษาของเด็กตามวัยจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมทางภาษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย (รวีวรรณ รุ่งไพรวัลย์ 2556 : 43)

สำหรับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี เด็กวัยนี้มีความสามารถทางภาษาได้แก่ ชอบฟังและพูดเรื่องราวที่ได้รับประสบการณ์มา พูดเป็นประโยคได้ต่อเนื่อง ชอบถามทำไม เมื่อไหร่ อย่างไร เป็นธรรมชาติทางภาษาที่เด็กใช้ในการสื่อสารกับผู้อื่นในสังคม เนื่องจากเป็นวัยที่เรียนภาษาได้เร็วเพราะเซลล์สมองและการเชื่อมต่อของเซลล์สมองในวัยนี้การพัฒนาภาษาเป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟังพูดอ่านเขียนมีนิสัยรักการอ่านและบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ มีความพร้อมสูงที่จะรับรู้ภาษาและการเรียนรู้ภาษา ความเข้าใจทางภาษาและการแสดงออกเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในสมอง ซึ่งเวลาที่จะแสดงออกในแต่ละคนอาจเร็วช้าไม่เท่ากัน(พรพิไล เลิศวิชาและอัศรภูมิ จูภากร, 2550 : 124-126)การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดการศึกษาออลดอร์ฟเน้นให้เด็กมุ่งมั่นตั้งใจในการทำความคิด โดยจินตนาการเป็นสิ่งเชื่อมต่อระหว่างโลกภายนอกกับโลกภายในจิตใจของเด็ก จึงให้ความสำคัญกับการเล่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากงานของเด็กคือการเล่น รวมทั้งการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันซึ่งพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมมีความเกี่ยวข้องไม่แยกจากกัน เพราะการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางอารมณ์ อาจหมายถึงพฤติกรรมด้านจิตใจและสังคมด้วย ดังที่ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2556 : 38) ได้อธิบายไว้ว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย โดยทั่วไป ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา เปลี่ยนแปลงง่ายเพราะช่วงของระยะความสนใจสั้นและเป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึกของเด็ก (Psycho-social Development) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โกลแมน (Goleman. 1998 : 259) กล่าวถึง บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีลักษณะดังนี้ คือ มีความสามารถทางอารมณ์ส่วนบุคคล (Personal Competence) และมีความสามารถทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะทางสังคม (Social competence) คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีลักษณะสำคัญ มีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น มีความเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมไม่ย่อท้อ

หรือยอมแพ้ง่าย และมีกำลังใจที่จะฝ่าฟันต่อสู้กับปัญหาชีวิต ทำให้ไม่มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นการเรียนรู้ความฉลาดทางอารมณ์สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้โดยการคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคน วัตถุ และสิ่งของ จึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ประกอบกับมีผลการศึกษาที่แสดงว่า พัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญา และนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมทางด้านอารมณ์-จิตใจของเด็กปฐมวัย สมองส่วนหน้ามีหน้าที่เกี่ยวกับความคิด โดยสมองซีกซ้ายจะมีหน้าที่คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ควบคุมเกี่ยวกับภาษา สัญลักษณ์ต่างๆ การแสดงออก การวิเคราะห์การพูดการเขียน ส่วนสมองซีกขวามีหน้าที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ การทำงานของสมอง การเรียนรู้และการเล่นของเด็กปฐมวัย โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ ถือว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 สมองยังเป็นอวัยวะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ จากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูในชีวิตประจำวันและสถานการณ์รอบตัว สมองเด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้อย่างเหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 6-7)

ดังผลการวิจัยของโกลแมน (Goleman.1995 : 6-7) ที่กล่าวถึงการดำเนินชีวิตประจำวันความสามารถด้านสติปัญญามีผลเพียง 20% ส่วนที่เหลืออีก 80% มาจากปัจจัยด้านความสามารถของบุคคลในการรับรู้อารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ สามารถควบคุมจัดการอารมณ์ของตนเอง และแสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมถูกกาลเทศะ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถด้านจิตใจของบุคคลที่มีความไวต่ออารมณ์และมีศักยภาพในการเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ของตนเองซึ่งทำให้บุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี และมีความสามารถทางอารมณ์ที่เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะทางสังคม (Social competence) คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีลักษณะสำคัญ เพราะจะทำให้เด็กมีอารมณ์ขันและเห็นใจผู้อื่น ช่วยลดความก้าวร้าวในเด็กได้ โดยคุณลักษณะที่ควรสร้างขึ้นตั้งแต่วัยเด็กเพื่อให้มีความฉลาดทางอารมณ์สูง คือเรื่องความซื่อสัตย์ การรักและมีเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีการสื่อสารที่เปิดเผยตรงไปตรงมา มีความสุขและสนุกสนาน

ลักษณะธรรมชาติโดยทั่วไปแล้ว เด็กปฐมวัยมีความอยากรู้อยากเห็นหรือกล่าวได้ว่าเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง (Self-Identity) กิจกรรมที่สามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ฝึกคิดแสดงเหตุผลความรู้สึกที่เป็นจริง จะทำให้เกิดความเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองกับผู้อื่น

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก และเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้เด็กพร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

1. เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
2. เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดเชิงบริหาร การสืบเสาะหาความรู้ และทฤษฎีภาษาธรรมชาติ ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งกำหนดการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศึกษาคุณลักษณะความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยโดยดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2) การศึกษาเอกสารองค์ความรู้ กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 3) ศึกษาคุณลักษณะความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- 4) การสังเคราะห์ร่างรูปแบบพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง
- 5) ตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของร่างรูปแบบพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการสนทนากลุ่มอิง ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5

คน และประเมินคุณภาพ ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

6) สร้างเครื่องมือและจัดทำเอกสารคู่มือประกอบการใช้ร่างรูปแบบพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะปรับปรุงสาระสำคัญของร่างรูปแบบ รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมการสนทนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Approach) โดยประเมินคุณภาพความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบและดำเนินการประเมิน ความเที่ยงตรงของเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลในการวิจัย ได้แก่แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ที่ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การวิจัยระยะที่ 2 การทดลอง (Try Out) ใช้ร่างรูปแบบพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พร้อมปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเครื่องมือต่างๆที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองให้มีคุณภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านป่าแดง ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 4-5 ปี) จำนวน 30 คน ที่มีบริบทการเรียนรู้และความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ และนำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์และมีคุณภาพไม่เหมาะสม มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลในการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้แก่นักเรียนโรงเรียนคำปลาผาโนนชัย ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 4-5 ปี) จำนวน 30 คน ซึ่งมีเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 24 แผน แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารที่สร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ และแบบประเมินความสามารถฉลาดทางอารมณ์ ที่สร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 15 ข้อ

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ระยะก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ พัฒนาขึ้นและเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ

1. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตทำการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นต่อผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนป่าแดง

1.2 ผู้วิจัยจัดเตรียมเอกสารเครื่องมือก่อนนำไปใช้ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 2) แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนปฐมวัยและ 3) หลังใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนปฐมวัย โดยทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและบันทึกคะแนนเป็นคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 24 ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองใช้ระยะเวลาในการทดลองภาคเรียนที่1ปีการศึกษา 2565โดยทำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นเวลา 8 สัปดาห์สัปดาห์ละ 3 วัน (วันจันทร์วันพุธและวันศุกร์) วันละ 40 นาทีเวลา 09.30 - 10.10 น. ระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน 2565

1.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนปฐมวัยโดยทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและบันทึกคะแนนเป็นคะแนนหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามของนักเรียนและหลังใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักเรียนหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.7 ผู้วิจัยนำคะแนนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มาทำเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยและนำคะแนนจากแบบประเมินมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 4 – 5 ปี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนคำปลาผาโนนชัย จำนวน 2 ห้องเรียนจำนวนนักเรียน 60 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 4 – 5 ปี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนคำปลาผาโนนชัยจำนวน 2 ห้องเรียนประกอบไปด้วยนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการเลือก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยขั้นตอนที่ 4 มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ

1) แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ระยะก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

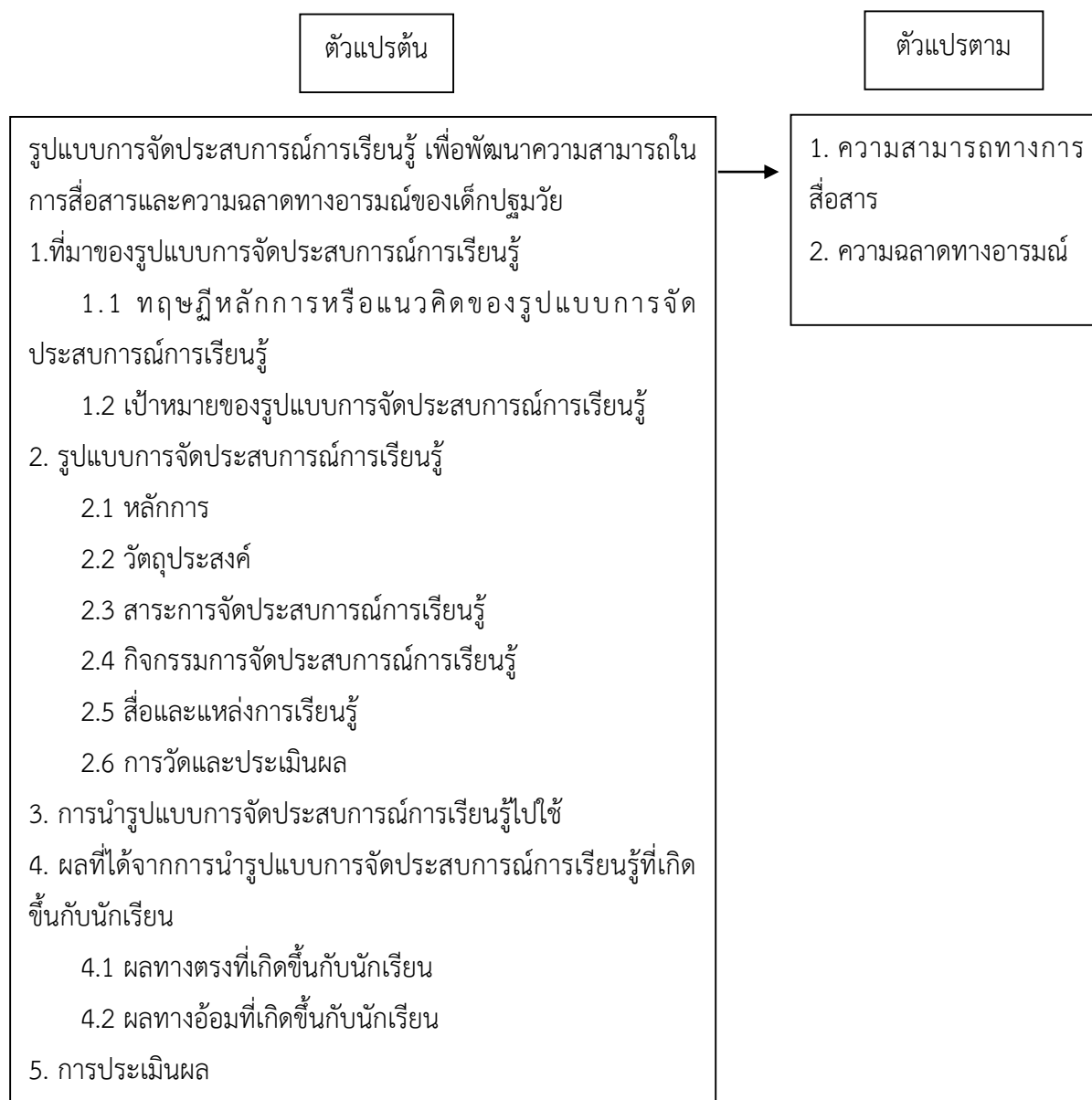
1. วิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกรอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดย ดำเนินการทดสอบทางสถิติตามเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้นของการทดสอบด้วยสถิติ ANOVA ได้แก่ 1) การทดสอบความเท่าเทียมกันของค่าเฉลี่ยพื้นฐานตัวแปรตามแต่ละตัวระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมด้วยสถิติ t-test (Independent sample) 2) การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (r_{xy}) ของตัวแปรตามทั้ง 2 รายการและ 3) ทดสอบความเป็นโค้งปกติ (Normality test) คะแนนหลังเรียนของตัวแปรตามในแต่ละมิติของการเปรียบเทียบของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 30 คน และนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ระยะก่อนเรียนและ หลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test

1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยใช้สถิติทดสอบ F-test (One Way ANOVA) และ univariate test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดรูปแบบการประสพการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยผู้วิจัยสามารถเขียนกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t-test	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ความสามารถในการสื่อสาร	75	41.20	5.22	70.53	2.85	29	54.56*	.000
ความฉลาดทางอารมณ์	75	34.27	5.97	69.17	3.06	29	56.65*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสาร ก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 41.20 และ 70.53 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.22 และ 2.85ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ ก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 34.27 และ 69.17 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.97 และ 3.06 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบปกติ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับ
เด็กปฐมวัยหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้และกลุ่มที่
จัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	คะแนนสอบ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ความสามารถใน การสื่อสาร	75	หลังเรียน	70.53	2.85	41.20	5.22
ความฉลาดทาง อารมณ์	75	หลังเรียน	34.27	5.97	69.17	3.06

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้
และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสาร เท่ากับ 70.53 และ
41.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.85 และ 5.22 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์
เท่ากับ 34.27 และ 69.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.97 และ 3.06 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนพื้นฐานความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับ
เด็กปฐมวัยก่อนเรียนก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้และกลุ่มที่
จัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยใช้สถิติทดสอบ t-test (Independent sample)

ตัวแปรตาม	คะแนน เต็ม	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		df	t-test	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ความสามารถ ในการสื่อสาร	75	41.20	5.22	41.20	5.22	.000	58.00	1.000
ความฉลาดทาง อารมณ์	75	33.10	6.41	34.27	5.97	-.730	57.71	.469

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนพื้นฐานความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับ
เด็กปฐมวัยก่อนเรียนก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้และกลุ่มที่ได้รับ
การจัดการเรียนรู้แบบปกติไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่พบว่า 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ระยะก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ภายใต้เงื่อนไขการคิดเชิงบริหาร การสืบเสาะหาความรู้ และทฤษฎีภาษาธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการจัดการประสบการณ์ 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) สารระจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ 4) กิจกรรมการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล โดยมีขั้นตอนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมสภาพแวดล้อม (Environment) ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างประสบการณ์ (Active Learning) ขั้นที่ 3 ขั้นเรียนรู้สังคมและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีดังกล่าว เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ รวมถึงความสามารถในการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้ทางสังคมตามเงื่อนไข ศักยภาพความสนใจและประสบการณ์พื้นฐานของนักเรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสาร เท่ากับ 70.53 และ 41.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.85 และ 5.22 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ เท่ากับ 34.27 และ 69.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.97 และ 3.06 ตามลำดับ ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กนักเรียน ทั้งส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบสูงกว่ากลุ่มที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้เบื้องต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คุณลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเป็นคุณลักษณะที่มีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสมและความน่าเชื่อถือที่แสดงถึงทักษะความสามารถในการจัดการตนเองโดยผ่านกระบวนการคิด การวางแผนจัดการ การจัดระบบ การตัดสินใจ มีสมาธิ ควบคุมพฤติกรรม แก้ปัญหา และประเมินการตัดสินใจของตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนั้นในการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาจึงควรพิจารณานำทั้ง 3 ด้านไปใช้ทั้งหมด ได้แก่ ด้านการยับยั้งชั่งใจ ด้านการเปลี่ยนความคิดและด้านการควบคุมอารมณ์

2. สถานศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สามารถนำความสามารถการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจและสังคม เพื่อศึกษาทำความเข้าใจถึงจุดเด่นและจุดด้อยของความสามารถการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเมื่ออยู่ที่โรงเรียนและที่บ้าน เพื่อนำไปสู่การวางแผนที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความสามารถการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยนั้นควรจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนทั้งนี้กิจกรรมไม่ควรจะนานจนเกินไปเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

2. การศึกษาความสามารถการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กในวัยอื่นๆ ที่สูงขึ้นไปเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

3. ควรมีการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาความสามารถการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของลูกอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดแนวทางใน การอบรมเลี้ยงดูที่สร้างสรรค์ต่อไป

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สามารถจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการนำไปใช้ของผู้ศึกษา ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้วิจัยนำเสนอ ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคม บริบทและสภาพแวดล้อมของตนเอง

5. ควรมีการพัฒนาด้านทักษะสำหรับเด็กปฐมวัยในด้านอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน ทักษะทางอารมณ์และสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- พรพิไล เลิศวิชา, และอัศรภูมิ จุฬากร. (2550). *สมองวัยเริ่มเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์พินิจการพิมพ์.
- รวีวรรณ รุ่งไพรวัลย์. (2556). *การส่งเสริมทักษะภาษาสำหรับเด็ก. ในตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี*. กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ .
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2556). *การวัดและการประเมินผล: เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It can Matter More than IQ*. New York: Bantam Books.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional Intelligence*. New York: Bantam Book.
- Joyce, B. R., and Weil, M. (2000). *Models of Teaching and Learning; Where Do They Come From and How Are They Used?* In Models of Teaching (6th ed.), Allyn and Bacon.

ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ
ของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย
**The Management Factors Affecting the Service Quality of
Non-Life Insurance Business in Thailand**

สมนึก เตชมหามงคล,
ณัฐภัตสร ธนาบวรพาณิชย์ และ เกียรติชัย วีระญาณนท

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

**Somnuek Taechamahamongkol,
Nutpatsorn Tanaborworpanid and Kietchai Veerayannon**
North Bangkok University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: Somnuek.taec@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเพื่อพัฒนาการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นมาจากการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวางแผน การจัดการ การนำ การควบคุม และการจัดการด้านบริการเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ ช่องทางการขายออนไลน์ ข้อมูลเชิงลึก ระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในด้านการเลือกซื้อประกันภัย ด้านการขายและบริการ ด้านการพิจารณารับประกัน และด้านสินไหมทดแทน การวิจัยนี้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนผู้จัดการสาขาธุรกิจประกันวินาศภัย 320 หน่วย โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ 4.43 เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ สูงสุด ถัดมาคือ ด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ด้านการวางแผน ด้านช่องทางการขายออนไลน์ ด้านระบบสารสนเทศ ด้านการจัดการด้านการควบคุม ด้านการนำ และด้านข้อมูลเชิงลึก ตามลำดับ สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการได้ร้อยละ 98.90 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวก ได้แก่ ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านการนำ ด้านการจัดการ และด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ส่วนด้านข้อมูลเชิงลึก ด้านการควบคุม ด้านช่องทางการขายออนไลน์ มีอิทธิพลทางลบที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย

* วันที่รับบทความ: 1 พฤศจิกายน 2565; วันแก้ไขบทความ 17 พฤศจิกายน 2565; วันตอบรับบทความ: 17 พฤศจิกายน 2565

Received: November 1, 2022; Revised: November 17, 2022; Accepted: November 17, 2022

คำสำคัญ: การจัดการ; คุณภาพการให้บริการ; ธุรกิจประกันวินาศภัย

Abstracts

Research article on “The Management Factors Affecting the Service Quality of Non-Life Insurance Business in Thailand” is part of the research on “Management Guidelines for the Service Development of Non-Life Insurance Business in Thailand” with the objective of studying management factors affecting the service quality of the non-life insurance business in Thailand. which arises from the management of planning, organization, leadership, control and Information technology service management, online sales channels, in-depth data, machine learning and business partnership network that affects the service quality of the non-life insurance business in terms of purchasing insurance, sales and service, underwriting consideration and claim. This research collected quantitative data survey from a sample of 320 branch managers in non-life business using multi-stage sampling. The quantitative data is analyzed with descriptive statistics, One-way ANOVA and multiple linear regression

The results illustrated that the overall management factors were high level. with the mean was 4.43. When considering each aspect, it was found that the machine learning system was the highest, then next were the network of business partners, planning, online sales channels, information technology, organizing, controlling, leading and in-depth data accordingly. Which can explain the service quality in insurance business was 98.90 percentage statistically significant at .01 level. Factors that positively influenced were the information technology, leading, organizing and business partnership network and negative influence were in-depth data, controlling and online sales channels in order.

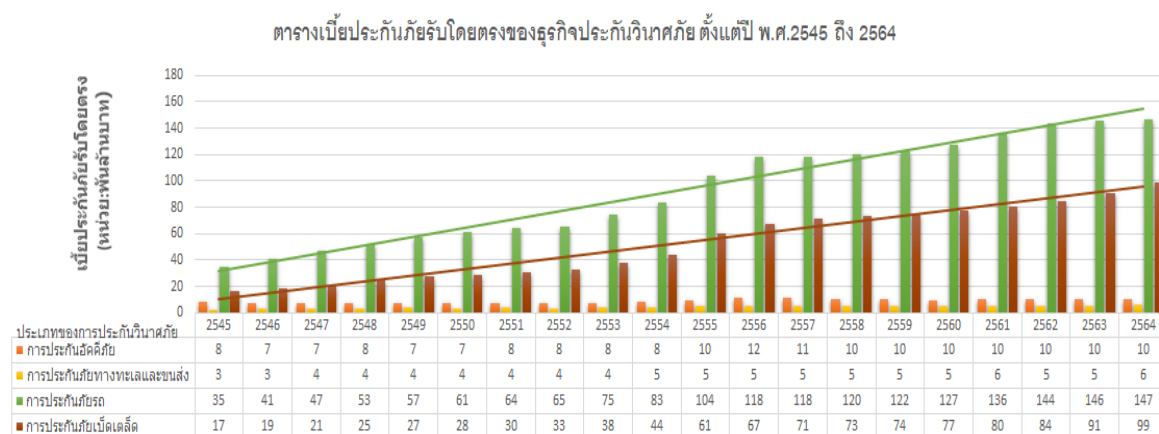
Keywords: Management; Service Quality; Non-life Insurance

บทนำ

สวิสรีรับประกันภัยต่อ ฝ่ายวิจัยด้านเศรษฐกิจและที่ปรึกษา (Swiss Re) รายงานสถานการณ์อุตสาหกรรมประกันภัยในตลาดโลกปี 2565 ว่าจากการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่ออันดับของภาคธุรกิจประกันวินาศภัย อย่างไรก็ตามการคาดการณ์ว่าภาคธุรกิจประกันวินาศภัยจะมีอัตราเติบโตร้อยละ 3.3 ในช่วงปี 2565 สหรัฐอเมริกาและจีนเป็นตลาดหลักที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโต Swiss Re กล่าวอีกว่า การฟื้นตัวของอุตสาหกรรมกลุ่มประกันภัยโลก ส่วนหนึ่งเกิดจากวิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) และความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครน ที่ทำให้ความต้องการการประกันภัยเพิ่มขึ้น แต่อุตสาหกรรมกลุ่มประกันวินาศภัยต้องบริหาร และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามภาพรวมเบี้ยประกันของเอเชียในปี 2565 คาดว่าเบี้ยประกันภัยเอเชียเฉลี่ย 10 ปีข้างหน้าจะเติบโตถึงร้อยละ 8.6 (Swiss Re Group, 2022 : online)

สำหรับประเทศไทย ธุรกิจประกันวินาศภัยของปี พ.ศ. 2564 มูลค่าเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงอยู่ที่ 262,795 ล้านบาท ขยายตัวจากปี 2563 ในอัตราร้อยละ 4.0 สัดส่วนเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Insurance Penetration) อยู่ที่ร้อยละ 1.62 เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วเล็กน้อย จำนวน

เบี้ยประกันภัยต่อจำนวนประชากร (Insurance Density) เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ซึ่งอยู่ที่ 3,634 บาท เป็น 3,770 บาท ขยายตัวร้อยละ 3.8 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของทั้งภูมิภาคเอเชียอยู่ที่ 18,177 บาทต่อคนต่อปี ในปีพ.ศ. 2564 ธุรกิจประกันวินาศภัยถือเป็นอีกหนึ่งหมวดธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย ประเภทการรับประกันวินาศภัยในประเทศไทยหลัก ๆ ได้แก่ การประกันอัคคีภัย การประกันภัยรถยนต์ การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง และการประกันภัยเบ็ดเตล็ด ได้แก่ การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล ประกันสุขภาพ และการประกันภัยอื่น ๆ สัดส่วนเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของแต่ละประเภทการประกันภัยในปี 2564 ใกล้เคียงกับปี 2563 โดยการประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจมีสัดส่วนมากที่สุด อยู่ที่ร้อยละ 49.0 ลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย รองลงมาคือ การประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล อยู่ที่ร้อยละ 11.9 การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ ร้อยละ 7.1 การประกันภัยสุขภาพ ร้อยละ 7.1 และการประกันอัคคีภัย ร้อยละ 3.9 และส่วนที่เหลือ ร้อยละ 21.0 เป็นประกันเบ็ดเตล็ดอื่นๆ ที่ไม่รวมประกันภัยสุขภาพ แนวโน้มการเจริญเติบโตของการประกันสุขภาพของไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคนไทยมีการซื้อประกันสุขภาพกันเพิ่มขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา สะท้อนจากการเติบโตของปี พ.ศ. 2564 ยอดเบี้ยประกันสุขภาพเติบโตถึงร้อยละ 19.87 สูงกว่าประกันภัยประเภทอื่น และถือเป็นหนึ่งในประเภทของการประกันวินาศภัย ที่มีอัตราการเติบโตสูงที่สุด โดยล่าสุด เบี้ยประกันสุขภาพมีมูลค่าประมาณ 1.87 แสนล้านบาท และอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 8.03 (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. 2545-2564)

รูปที่ 1 เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของธุรกิจประกันวินาศภัยตั้งแต่ปี 2545 ถึงปี 2564

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. 2545-2564

ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งของสังคมไทยที่ต้องเอาตัวรอดจากภัยคุกคามอันเกิดจากเทคโนโลยีที่เรียกว่า “Technological Digital Disruption” ซึ่งส่งผลกระทบไปทั่วโลกและวงการธุรกิจต่าง ๆ อภิเกียรติ เตชะจารุพันธ์ (2560) ให้ความหมาย Disruption หมายถึง “หยุดชะงัก” ดังนั้น Digital Disruption คือสภาวะที่ธุรกิจถูกทำให้หยุดชะงัก ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาแบบก้าวกระโดด (Exponential Transformation) การไม่พัฒนาองค์กรจะถูกผู้เข้าแข่งขันทางธุรกิจเดียวกันมาครอบครอง ส่วนแบ่งการตลาด ในยุค Digital Disruption ที่หลายธุรกิจกำลังจะถูก Disrupt ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมกลุ่มประกันภัยควรเริ่มต้นสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ หรือการให้บริการใหม่เพื่อ Disrupt ตนเองก่อนที่จะถูกคู่แข่งรายอื่นเข้ามา Disrupt และแทนที่ในที่สุด ปัจจุบันเป็นปีที่อัตราการขยายตัวชะลอลง อีกทั้งอุตสาหกรรมกลุ่มประกันวินาศภัยต้องเผชิญกับความท้าทายจากปัจจัยภายในอย่างการพึ่งพาผลิตภัณฑ์บางกลุ่มมากเกินไป เช่น การประกันภัยรถยนต์ การประกันสุขภาพ เป็นต้น รวมถึงปัจจัยภายนอกได้แก่ผลกระทบจากโรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) กับโอกาสในวิกฤตของธุรกิจประกันภัย เมื่อวิกฤตการณ์แพร่ระบาดโรคโควิด-19 ได้แพร่ระบาดไปหลายภูมิภาคทั่วโลก กลายเป็นสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับอุตสาหกรรมกลุ่มประกันวินาศภัยอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เพราะประชาชนสนใจ และถามหาการทำประกันโควิด-19 กันอย่างทั่วหน้า แม้จะเป็นการทำประกันที่มองเป็นปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินชีวิต เพราะยังไม่มียารักษา อีกด้านหนึ่งอาจเป็นเพราะเบี้ยประกันที่จ่ายราคาไม่สูงนัก หลังจากนั้นอะไรคือคำตอบที่จะทำให้ธุรกิจประกันวินาศภัยก้าวสู่นาคตได้อย่างทันสมัย การ Disrupt นอกจากโรคระบาดแล้วยังมีการถูกเข้าซื้อกิจการ การแข่งขันที่รุนแรงขึ้น การเข้ามาของคู่แข่งใหม่ ผู้ประกอบการยังคงมีช่องทางสร้างการเติบโตได้โดยผ่านการบริหารจัดการ ควรเริ่มสรรหากลยุทธ์เพื่อสร้างการเติบโตโดยพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้วยการสร้างสรรค์และตอบโต้ความต้องการของผู้บริโภคโดยมีช่องทางการเลือกมากขึ้น ความรวดเร็วในการบริการการจ่ายสินไหมทดแทน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความแตกต่าง ตลอดจนสามารถพัฒนาระบบเพื่อแก้ปัญหา “จุดอ่อนทางธุรกิจ” หรือปัญหาที่ผู้บริโภคประสบ (Pain Point) ดังนั้นในยุค Digital Disruption ที่หลายธุรกิจกำลังจะถูก Disrupt ผู้ประกอบการควรเริ่มต้นสร้างสรรค์พัฒนาการให้บริการทั้งผลิตภัณฑ์และช่องทางบริการอื่น ๆ เพื่อ Disrupt ตนเองก่อนที่จะถูกคู่แข่งรายอื่นเข้ามา Disrupt และแทนที่ในที่สุดเพราะไม่ใช่ยุคของ “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” แต่เป็นยุคของ “ปลาเร็วกินปลาช้า”

คุณภาพการให้บริการเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจประเภทการบริการ ที่ต้องพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดและนำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน เนื่องจากธุรกิจประกันวินาศภัยมีการแข่งขันที่รุนแรงมาก หากผู้ประกอบการจะต่อสู้กับคู่แข่งกันด้วยรูปแบบวิธีการดำเนินการแบบเดิมโดยไม่มีกลยุทธ์หรือใช้เทคโนโลยีล้ำสมัย จะอยู่ในตลาดแข่งขันไม่ได้แล้ว ดังเช่นสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) (2564) ได้แจ้งจำนวนบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2564 เลิกประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยถึง 26 บริษัท ปี พ.ศ. 2540 มีจำนวนบริษัทประกัน

วิทยาศาสตร์อยู่ 81 บริษัท ปี พ.ศ. 2557 เหลือ 63 บริษัท และปี พ.ศ. 2564 เหลือ 55 บริษัท เป็นการคืนใบอนุญาตเลิกประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย และการควบรวมกิจการของบริษัทมหาชน นั้นหมายถึงถ้าองค์กรไม่ปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัล ไม่ปรับกลยุทธ์ และไม่พร้อมด้านเทคโนโลยี หรือตักยุดที่เรียกว่า “Digital Disruption” บริษัทประกันวินาศภัยนั้นจะต้องออกจากตลาดนั้นทันที ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และสามารถแข่งขันได้ โดยนำหลักการบริหารจัดการ POLC (The Four Functions of Management) ของ Louis A. Allen (1958 : 47) มาประยุกต์ในการวิเคราะห์ใช้กับอุตสาหกรรมกลุ่มประกันวินาศภัย ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ส่วนปัจจัยการจัดการด้านบริการใช้แนวคิด Co-creation experiences โดย C.K. Prahalad and Venkat Ramaswamy) (2004 : 5-14) ได้แก่ ด้านระบบสารสนเทศ ด้านช่องทางการขายและบริการ ด้านข้อมูลเชิงลึก ด้านระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์และด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยโดยใช้แนวคิดของ ดร. สุทธิพล ทวีชัยการ (2562) เลขานุการ สำนักงานคณะกรรมการและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ประกอบด้วย ด้านเลือกซื้อประกันภัย ด้านการขายและบริการ ด้านพิจารณารับประกัน ด้านสินไหมทดแทน โดยศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลและมีเท่าใด

ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจประกันวินาศภัยมีเสถียรภาพมั่นคงและอยู่รอดได้ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพการให้บริการของผู้ประกอบการว่าสามารถดึงดูดลูกค้าให้สามารถดำรงอยู่กับกิจการได้หรือไม่ ด้วยการพัฒนาการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดได้ต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการบริหาร และหัวใจของกระบวนการบริหาร คือ บุคลากรโดยเฉพาะผู้จัดการของแต่ละสาขา ต้องมีการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ การควบคุมบุคลากรในสาขาให้ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่กำหนด และการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยว่าส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการมากน้อยเพียงใดเพื่อให้ธุรกิจประกันวินาศภัยนำไปพัฒนาระบบให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รองรับการพัฒนาตัวของการรับประกันวินาศภัยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจประกันวินาศภัยโดยรวมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบ R & D (Research and Development) ในรูปแบบสอบถามจากผู้จัดการสาขาบริษัทประกันวินาศภัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อให้ได้ข้อมูลตามกรอบแนวคิด โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประกอบด้วยตัวแปรที่ศึกษา 2 ตัวแปร คือปัจจัยการจัดการ และปัจจัยการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคณิตศาสตร์ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร/ผู้จัดการสาขา ที่ปฏิบัติงานในบริษัทประกันวินาศภัย จำนวนทั้งสิ้น 55 บริษัท มีสาขา 683 สาขา มีสาขาย่อย 232 สาขา รวมทั้งสิ้น 970 สาขา ที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจาก สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ข้อมูลทางทะเบียนบริษัทประกันวินาศภัย, 2564 : ออนไลน์) สำหรับงานวิจัยนี้จะไม่สำรวจสาขาเฉพาะเพื่อบริการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเป็นเพียงศูนย์บริการรับแจ้งอุบัติเหตุ ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพราะศูนย์บริการรับแจ้งอุบัติเหตุไม่สามารถขายกรมธรรม์ได้ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย: รายชื่อบริษัท สาขา สาขาย่อย สาขาเฉพาะ ของบริษัทประกันวินาศภัย, 2564 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มตัวแทนที่เป็นผู้บริหาร/ผู้จัดการสาขา ที่ปฏิบัติงานในบริษัทประกันวินาศภัย จำนวนทั้งสิ้น 970 สาขา กำหนดขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejci and Morgan, 1970: 607-610) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง .05 ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 278 สาขา การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะสามารถรวบรวมแบบสอบถามกลับมาได้ครบตามจำนวน ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนแบบสอบถามอีกประมาณร้อยละ 30 เพื่อการจัดส่งถึงกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายรวมเป็น 370 ชุด การพิจารณาแยกกลุ่มตัวอย่างใช้หลักสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage) โดยขั้นตอนที่ 1 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสำนักงานใหญ่ สาขาและสาขาย่อย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย โดยจะไม่สำรวจสาขาเฉพาะเพื่อบริการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสำนักงานใหญ่เลือกสอบถามทุกบริษัทได้ 55 หน่วย และบริษัทประกันวินาศภัยที่เป็นสาขา และสาขาย่อยเลือกสอบถาม 315 หน่วย รวมทั้งสิ้น 370 หน่วย ใช้วิธีเลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) วิธีการใช้โดยการจับสลากทำรายชื่อประชากรทั้งหมด เนื่องจากเป็นประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็นตั้งแต่ระดับน้อยที่สุด (1) ไปถึงมากที่สุด (5) ประกอบไปด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ปัจจุบัน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม ด้านระบบสารสนเทศ ด้านช่องทางการขายออนไลน์ ด้านข้อมูลเชิงลึก ด้านระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย ประกอบด้วย ด้านการเลือกซื้อประกัน ด้านการขายและบริการ ด้านพิจารณารับประกัน และด้านสินไหมทดแทน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามจากค่า IOC (Index of item Objective Congruence) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) เท่ากับ 0.77 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาชอัลฟา (Cronbach's alpha) (1970 : 60) ทุกตัวแปรดังนี้ ตัวแปรปัจจัยการจัดการ ค่า $\alpha = 0.98$ และตัวแปรคุณภาพการให้บริการ ค่า $\alpha = 0.91$ ตัวแปรทุกตัวแปรมีความมากกว่า 0.70 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นไปเก็บข้อมูลผู้จัดการสาขาของแต่ละบริษัทประกันวินาศภัย โดยใช้เครื่องมือสร้างแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Form) ส่งแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ไปตามที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 ชุด ได้ทำการส่งแบบสอบถามไปยังภาคต่าง ๆ ในสัดส่วนของสาขาบริษัทประกันวินาศภัยที่มีอยู่ในภาคนั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตามที่ตั้งกลับมาที่มีความสมบูรณ์รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 ชุด ซึ่งเกินจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครื่องและมอร์แกนที่ให้ 278 ชุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แบบสอบถามทั้ง 320 ชุดเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 สถิติพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่และใช้ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยการจัดการ กระทำโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ ของเบสท์ (Best, 1993: 182) ในการวิเคราะห์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.50-5.00 มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.50-4.49 มีระดับความเห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 2.50-3.49 มีระดับความเห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 1.50-2.49 มีระดับความเห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 1.00-1.49 มีระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2 สถิติเชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยกำหนดค่าทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 หรือระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ 99% และ 95% และทำการทดสอบเพื่อวัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ โดยใช้วิธีการทางสถิติด้วยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient (r) เพื่อทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยมีเกณฑ์การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังนี้

ค่า $r = .01 - .25$ มีความสัมพันธ์กันเล็กน้อย

$= .26 - .55$ มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง

$= .56 - .75$ มีความสัมพันธ์กันสูง

$= .76 - .99$ มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

$= 1.00$ มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ร่างข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

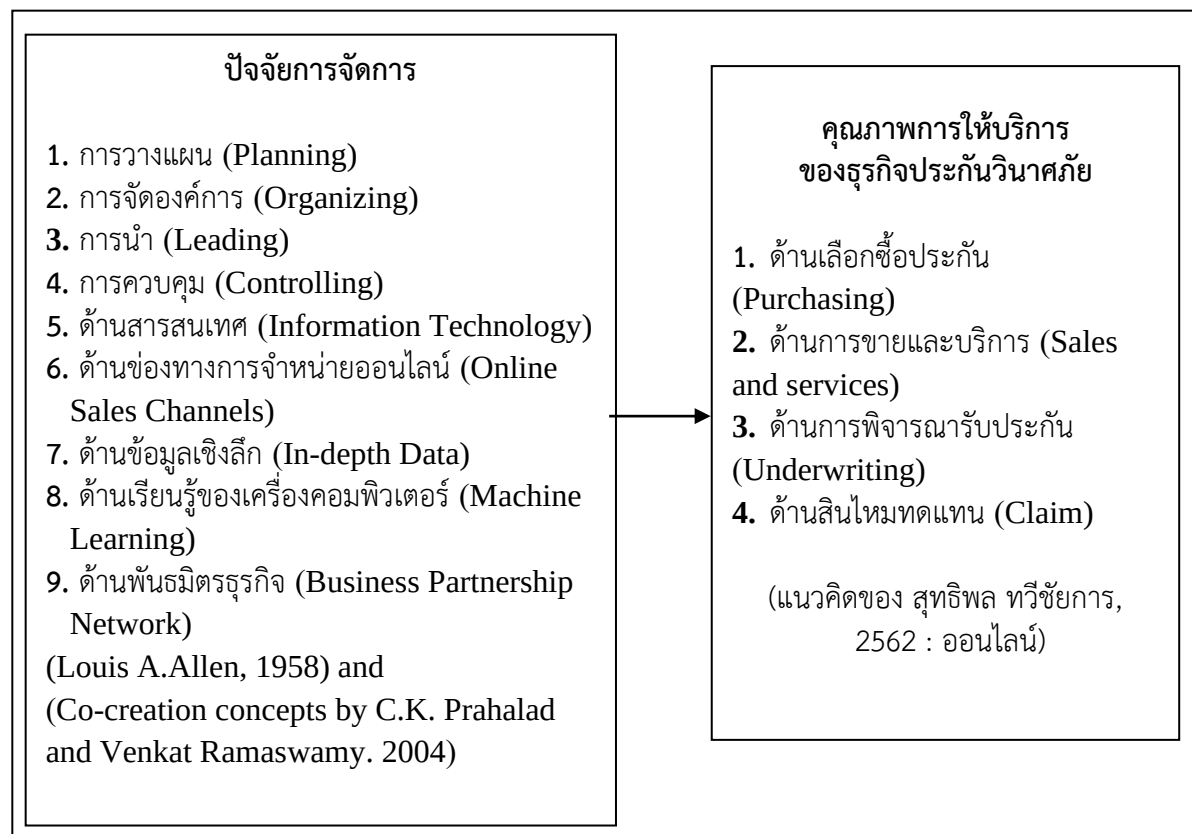
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ปัจจุบัน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม ระบบสารสนเทศ ช่องทางการขายออนไลน์ ข้อมูลเชิงลึก ระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย ประกอบด้วย ด้านการเลือกซื้อประกัน ด้านการขายและบริการ ด้านพิจารณารับประกัน และด้านสินไหมทดแทน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของประกันวินาศภัยในประเทศไทยโดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในขององค์กรของ Louis A.Allen ที่มี 4 ด้าน ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ และ 4) การควบคุม และการจัดการด้านบริการใช้แนวคิด Co-Creation ของ C.K. Prahalad และ Venkat Ramaswamy ได้แก่ 1) ระบบสารสนเทศ 2) ช่องทางการขายออนไลน์ 3) ข้อมูลเชิงลึก 4) ระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ และ 5) เครือข่ายพันธมิตรธุรกิจที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยโดยใช้แนวคิดของ ดร.สุทธิพล ทวีชัยการ เลขาธิการ สำนักงาน คปภ. โดยมี 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเลือกซื้อ 2) การขายและการบริการ 3) การพิจารณารับประกัน และ 4) ด้านสินไหมทดแทน มาใช้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ ดังรูปที่ 2

แผนภาพรูปที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่องปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย สรุปข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการจัดการ

ปัจจัยการจัดการโดยรวม ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การนำ การควบคุม ด้านระบบสารสนเทศ ด้านช่องทางการขายออนไลน์ ด้านข้อมูลเชิงลึก ด้านระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ และด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการบริหารจัดการ

ปัจจัยการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การวางแผน	4.45	0.49	มาก
2. การจัดการ	4.38	0.49	มาก
3. การนำ	4.31	0.46	มาก
4. การควบคุม	4.36	0.51	มาก
5. ระบบสารสนเทศ	4.38	0.53	มาก
6. ช่องทางการขายออนไลน์	4.41	0.57	มาก
7. ข้อมูลเชิงลึก	4.30	0.56	มาก
8. ระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์	4.81	0.42	มากที่สุด
9. เครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ	4.47	0.35	มาก
รวม	4.43	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยการจัดการโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก ในด้านระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.42) ด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.35) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) ด้านช่องทางการขายออนไลน์ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.57) ด้านระบบสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.53) ด้านการจัดการ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.49) ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.51) ด้านการนำ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.46) และด้านข้อมูลเชิงลึก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.56)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย ในภาพรวม

ปัจจัยการจัดการ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-.317	.054		-5.924	.000
การวางแผน	.068	.041	.077	1.656	.099
การจัดองค์การ	.193	.061	.216	3.191**	.002
การนำ	.504	.051	.527	9.862**	.000
การควบคุม	-.135	.036	-.157	-3.714**	.000
ระบบสารสนเทศ	.890	.051	1.083	17.613**	.000
ช่องทางการขายออนไลน์	-.131	.054	-.173	-2.444*	.015
ข้อมูลเชิงลึก	-.334	.057	-.426	-5.862**	.000
ระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์	-.010	.035	-.010	-.294	.769
เครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ	.040	.010	.033	4.041**	.000
R	R ²	Adjusted R ²	SE (est.)	F	Sig.
.995	.990	.989	0.045	3313.221**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยโดยรวม พบว่าปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลทางบวก ได้แก่ ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านการนำ ด้านการจัดองค์การ และด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ส่วนอิทธิพลทางลบได้แก่ด้านข้อมูลเชิงลึก ด้านการควบคุม ด้านช่องทางการขายออนไลน์ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย และสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย ได้ร้อยละ 98.90 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อด้านการเลือกซื้อประกันที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ รองลงมาคือปัจจัยด้านการนำ และสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย ได้ร้อยละ 91.80 ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อด้านการขายและบริการที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือปัจจัยด้านการนำ รองลงมาคือปัจจัยช่องทางการขายและบริการ และสามารถร่วมกันอธิบาย

คุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย ได้ร้อยละ 99.10 ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อการพิจารณารับประกันที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ รองลงมาคือปัจจัยการนำ และสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย ได้ร้อยละ 99.60 ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อด้านสินไหมทดแทนที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ รองลงมาคือปัจจัยการนำ และสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย ได้ร้อยละ 99.60 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Adjusted R2, F และ t

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัย

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย โดยรวม

คุณภาพการให้บริการของธุรกิจ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเลือกซื้อ	4.84	0.37	มากที่สุด
2. ด้านการขายและบริการ	4.24	0.34	มาก
3. ด้านการพิจารณารับประกัน	4.33	0.61	มาก
4. ด้านสินไหมทดแทน	4.33	0.61	มาก
รวม	4.43	0.44	มาก

จากตาราง 3 พบว่า คุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก ในด้านการเลือกซื้อประกัน ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) ด้านการพิจารณารับประกัน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.61) ด้านสินไหมทดแทน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.61) และด้านการขายและบริการ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.34) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้พบว่า ปัจจัยการจัดการทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ให้บริการ ประกอบด้วย 1) การจัดองค์กร พบดัชนีที่สำคัญคือ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน 2) การนำ พบดัชนีที่สำคัญที่สุดคือ มีผู้บริหารสามารถหาทางเลือกหลายแนวทางในการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ในการเลือกที่เหมาะสมและรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน 3) การควบคุม พบดัชนีที่สำคัญที่สุดคือ นำผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติงานของพนักงานมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน 4) ระบบสารสนเทศ พบดัชนีที่สำคัญที่สุดคือ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการจัดการการให้บริการ 5) ช่องทางการขายออนไลน์ พบดัชนีที่สำคัญคือ มีระบบปกป้องผู้ซื้อโดยการคืนเงินหากไม่พอใจในผลิตภัณฑ์ 6) ข้อมูลเชิงลึก พบดัชนีที่สำคัญคือ มีการสร้าง

กลุ่มเป้าหมายใหม่ในข้อมูลเชิงลึกแยกประเภทของข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายใหม่ และ 7) เครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ พบดัชนีที่สำคัญที่สุดคือ มีระบบที่เชื่อมต่อเครือข่ายรูปแบบการรวมการเฉพาะกิจกับพันธมิตรธุรกิจ

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัย ในภาพรวม

ปัจจัยการจัดการ	การจัดองค์การ	การนำ	การควบคุม	ระบบสารสนเทศ	ช่องทางการขาย	ข้อมูลเชิงลึก	ระบบเรียนรู้เครื่องฯ	เครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ	การให้บริการ
การวางแผน	.974** (000)	.502** (000)	.662** (000)	.905** (000)	.845** (000)	.887** (000)	.544** (000)	.263** (000)	.908** (000)
การจัดองค์การ		.556** (000)	.731** (000)	.946** (000)	.917** (000)	.960** (000)	.485** (000)	.217** (000)	.930** (000)
การนำ			.909** (000)	.483** (000)	.708** (000)	.531** (000)	.804** (000)	.526** (000)	.728** (000)
การควบคุม				.721** (000)	.886** (000)	.733** (000)	.660** (000)	.394** (000)	.854** (000)
ระบบสารสนเทศ					.947** (000)	.958** (000)	.402** (000)	.151** (000)	.929** (000)
ช่องทางการขายออนไลน์						.946** (000)	.514** (000)	.238** (000)	.951** (000)
ข้อมูลเชิงลึก							.335** (000)	.105 (000)	.890** (000)
ระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์								.678** (000)	.683** (000)
เครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ									.386** (000)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยการจัดการกับคุณภาพการให้บริการ ภาพรวม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการมีค่า Sig.(2-tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 กล่าวคือ ปัจจัยการวางแผน การจัดองค์การ การควบคุม ระบบสารสนเทศ ช่องทางการขายออนไลน์ และ ข้อมูลเชิงลึก มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ที่สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .908,

.930, .854, .929, .951 และ .890 ตามลำดับ และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก การนำและระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ที่สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .728 และ .683 มีค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ที่สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .386 ค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การใช้วิธีเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสาขาของบริษัทประกันวินาศภัย จำนวน 320 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปอภิปรายผล และเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยการจัดการ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ 4.43 เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านระบบเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ด้านการวางแผน ด้านช่องทางการขายออนไลน์ ด้านระบบสารสนเทศ ด้านการจัดองค์การ ด้านการควบคุม ด้านการนำ และด้านข้อมูลเชิงลึก ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัย ศิริลักษณ์ ชานูวัตร (2560 : 60) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการส่งเสริมการขายของตัวแทนประกันชีวิต ผลจากการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า ผู้บริหารควรมุ่งมั่นในการนำเทคโนโลยีมาใช้กับองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านระบบการเรียนรู้ของเครื่องคอมพิวเตอร์จะช่วยลดต้นทุนในส่วนของบริษัทได้แก่การพิจารณารับประกัน ระบบจะเก็บฐานข้อมูลของลูกค้าและนำมาวิเคราะห์ในการพิจารณารับประกันและคำนวณเบี้ยประกันที่เหมาะสมให้กับลูกค้า ส่วนด้านสินไหมทดแทน ลูกค้าสามารถดำเนินการเรียกร้องสินไหมได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องรอฟังงานบริษัทมาที่เกิดเหตุด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย

2. ความสัมพันธ์ปัจจัยการจัดการกับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันภัย ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกได้แก่ ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านการนำ ด้านการจัดองค์การ และด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการในธุรกิจประกันวินาศภัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านการเลือกซื้อประกัน ด้านการขายและบริการ ด้านพิจารณารับประกัน และด้านสินไหมทดแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัย วันดี โชคช่วยพัฒนากิจ (2558 : 52) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบ

สารสนเทศสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา ผลจากการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าการจัดระบบสารสนเทศในองค์กรอย่างมีมาตรฐานจะพัฒนาคุณภาพการให้บริการทำให้เกิดเป็นคลังความรู้ ควรส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างหลากหลาย เช่น การนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการประชุมเครือข่ายในระบบสามารถทำเป็นคู่มือเผยแพร่ขององค์ความรู้ใหม่ เกิดการแลกเปลี่ยนระบบได้ชัดเจน สามารถจัดทำเว็บไซต์การเรียนการสอนความรู้ โดยกำหนดให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระบบสามารถนำเอาข้อมูล หรือคลังความรู้มาศึกษาข้อมูลได้ เป็นต้น

3. คุณภาพการให้บริการ พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ 4.43 เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือด้านการเลือกซื้อประกันภัย ด้านพิจารณาการรับประกัน ด้านสินไหมทดแทน และด้านการขายและบริการ

ผลจากการสรุปวิเคราะห์ปัจจัยการจัดการ และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน นำมาสังเคราะห์สรุปผลประเด็นเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการนำระบบการจัดการมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง จัดทำระบบและกลไกการบริหารจัดการขององค์กรทุกชั้นตอนให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการผู้บริหารควรยกระดับการให้บริการต่อลูกค้าเป็นเรื่องสำคัญ เน้นการจัดอบรมผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านวิชาการและด้านสนับสนุนในการจัดการความรู้มุ่งสู่การพัฒนาในองค์กร ทั้งระดับตัวบุคคล ระดับทีมงาน และระดับหน่วยงาน สู่ระดับองค์กร มีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้และควบคุม คำสั่งให้เป็นไปตามแผน โดยมีการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพสะดวกรวดเร็ว เช่น กรณีการแจ้งเคลม เมื่อเกิดอุบัติเหตุ องค์กรควรมีการพัฒนากระบวนการให้บริการ ได้แก่ เพิ่มช่องทางในการรับแจ้งอุบัติเหตุ การส่งข้อมูลยืนยันการรับแจ้งอุบัติเหตุ พร้อมข้อมูลเจ้าหน้าที่ที่บริการเคลม ยืนยันผ่าน SMS ทางโทรศัพท์มือถือของลูกค้า เพื่อสร้างความพึงพอใจ ความมั่นใจ และอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า การนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการประเมินความเสียหายของทรัพย์สิน และนำไปสู่การอนุมัติราคาผ่านระบบ ใช้ระบบเทคโนโลยีมาจัดทำข้อมูล หรือคลังความรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างหลากหลาย ควรมีการปรับระบบฐานข้อมูลในการจัดเก็บข้อมูลเป็นหมวดหมู่และมีการเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสม ทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมร่วมกัน เป็นต้น

3. มีการสร้างความร่วมมือและการสร้างเครือข่าย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เป็นศูนย์กลางของการนำระบบเทคโนโลยีแต่ละองค์กรมาจัดทำข้อมูล หรือคลังความรู้ มาใช้พัฒนาเป็นองค์ความรู้เผยแพร่ในเว็บไซต์ของสำนักงาน คปภ. จนทำให้เกิดเป็นคลังความรู้สามารถใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมุ่งสู่การพัฒนา การแบ่งปันคลังความรู้โดยใช้ประโยชน์ร่วมกัน

มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของแต่ละบริษัทประกันภัย มีการจัดเวทีประชุมผ่านเครือข่ายเพื่อให้มีศักยภาพในการให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาและดำเนินการ

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการ พบว่าด้านระบบสารสนเทศ ด้านการนำ และด้านเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการให้บริการ ดังนั้นผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการคุณภาพการให้บริการ พร้อมเปิดโอกาสให้พนักงานนำระบบสารสนเทศมาใช้ให้บริการแก่ลูกค้า ดังเช่น พนักงานสามารถดูฐานข้อมูลและตอบคำถามได้อย่างชัดเจนเมื่อลูกค้าซักไซ้ถึงปัญหาต่าง ๆ หรือมีระบบแผนที่อย่างละเอียดเพื่อศึกษาเส้นทางไปยังที่เกิดเหตุได้รวดเร็ว เป็นต้น
2. ผู้บริหารสาขาต้องเป็นผู้นำกำหนดนโยบายการบริหารองค์การ ต้องให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ของแต่ละสาขา รวมทั้งสนับสนุนการจัดการ เทคโนโลยี การอบรมพนักงานและการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างความผูกพันให้พนักงานรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ
3. การกำหนดนโยบายการบริหารองค์การ ควรเน้นการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการคลังข้อมูลอย่างเป็นระบบ คือการนำระบบสารสนเทศมาใช้กับข้อมูลจำนวนมาก (Big data) แยกเป็นประเภท หมวดย่อยสำหรับการค้นหาข้อมูลอย่างรวดเร็ว ควรมีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการให้บริการของบุคลากรอย่างหลากหลาย
4. การสร้างเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ คือ การแบ่งปันคลังความรู้ร่วมกันใช้ประโยชน์ร่วมกันกับบริษัทประกันภัยอื่น เช่น ระบบการจ่ายสินไหมทดแทน (Knock for knock) หรือการประชุมเครือข่ายกับพันธมิตรธุรกิจเพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ นำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและดำเนินโครงการพัฒนาในครั้งต่อไป

1. สำหรับการศึกษาครั้งต่อไปอาจทำการวิจัยจากพนักงานระดับปฏิบัติการในสาขาต่าง ๆ หรือทำการวิจัยจากพนักงานระดับอื่น เพื่อทำการเปรียบเทียบระดับการวางแผน การจัดการ การนำ และการควบคุม เพื่อมีส่วนร่วมด้านพัฒนาการให้บริการ
2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างจากผู้จัดการสาขาของแต่ละบริษัทประกันวินาศภัยเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจของลูกค้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบต่อการคงอยู่ของลูกค้าประกันภัยว่ามีการต่ออายุประกันภัยหรือทำประกันภัยกับบริษัทอื่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงการเสนอขายประกันวินาศภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- วันดี โชคช่วยพัฒนากิจ.(2558). การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการประมวลกลุ่มเมฆแบบส่วนตัว. คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศิริลักษณ์ ชานวรัตน์. (2560). ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการส่งเสริมการขายของตัวแทนประกันชีวิต. กศ.ม.สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุทธิพล ทวีชัยการ. (2562). การประชุมวิชาการด้านประกันภัย ครั้งที่ 1. ข่าวประชาสัมพันธ์ของ คปภ. ออนไลน์. แหล่งที่มา: <https://www.oic.or.th/en/consumer/news/releases/89262>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). (2564). รายงานผลการดำเนินงานของระบบประกันภัยและพัฒนากิจที่สำคัญ ประจำปี 2563, สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/92959/07.aenb4-pawabiz-2022q1a4-nl.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). (2564). ข้อมูลทางทะเบียนบริษัทประกันวินาศภัย. ข้อมูลสถิติประกันภัย, สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <https://www.oic.or.th/sites/all/modules/pubdlcnt/pubdlcnt.php?file=https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/92720/2564-11-thaebiiynbrisath.xlsx&nid=92720>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). (2564). รายชื่อบริษัท สาขาสาขาย่อย สาขาเฉพาะ ของบริษัทประกันวินาศภัย. ข้อมูลสถิติประกันภัย, สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/92723/2564-11-thaebiiynsrupaibnuyaatsaakhaa-brisathprakanwinaasphay.xlsx>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). (2545-2564). สถิติธุรกิจประกันวินาศภัย รายเดือน ของปี 2545 ถึง 2558 และไตรมาส ปี 2559 ถึงปัจจุบัน. ข้อมูลสถิติประกันภัย, สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2565, แหล่งที่มา: <https://www.oic.or.th/th/industry/statistic/data/39/2>.
- อภิเกียรติ เตชะจารุพันธ์. (2560). Digital Disruption. กรุงเทพมหานคร. ออนไลน์. แหล่งที่มา: Digital Disruption คืออะไร เกี่ยวข้องอย่างไรกับการทำธุรกิจ (ourgreenfish.com)
- Best, J. W. (1993). *Research in education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice - Hall.
- C.K. Prahalad. (2004). *Co-creation experiences: The Next practice in value creation*. Direct Marketing Educational Foundation Inc. Originally published.

- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejci, R. V., and D. W. Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. In Educational and Psychological Measurement.
- Louis, A. A. (1958). *Management and organization*. New York: McGraw-Hill Inc.
- Swiss Re Group. (2022). Sigma 4/2021 More risk: the changing nature of P&C insurance opportunities to 2040. *Online*. Retrieved July 3, 2022 from: <https://www.swissre.com/dam/jcr:5b5c9666-8faf-4ee2-9080-fba57c442702/virtual-rvs-%202021-pc-insurance%20opportunities.pdf>

ปัจจัยสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง
อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19
**Social supporting factors affecting the quality of life of the elderly in Tha
Kok Daeng Subdistrict, Seka District, Bueng Kan Province
during the covid-19 situation**

จุฑาทิพย์ ชนชนะกุล,
ทองฟู ศิริวงศ์ และ สมพล ท่งหว่า
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**Jutathip Chonchanakul,
Sompon Thungwa and Tongfu Siri Wongse**
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 6314104009@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและการสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 294 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศและสถานภาพการสมรส ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ(หลังเกษียณ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

* วันที่รับบทความ: 20 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 กรกฎาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 5 กรกฎาคม 2565

Received: May 20, 2022; Revised: July 4, 2022; Accepted: July 5, 2022

.05 และปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ทุกด้านสามารถร่วมกันทำนายระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ได้ร้อยละ 57.60

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ; คุณภาพชีวิต; ปัจจัยสนับสนุน

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the quality of life of the elderly and social support for the elderly in Tha Kok Daeng Sub-district, Seka District, Bueng Kan Province; 2) to compare the level of quality of life of the elderly in the Tha Kok Daeng Subdistrict, Seka District, Bueng Kan Province Classified by personal factors 3) To study the social support factors affecting the quality of life of the elderly in Tha Kok Daeng Subdistrict, Seka District, Bueng Kan Province. The sample group includes 294 elderly people in Tha Kok Daeng Sub-district, Seka District, Bueng Kan Province were stratified sampling by using a questionnaire as a data collection tool. and the statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. T test One-way ANOVA and multiple regression analysis

The results showed that Social support for the elderly in Tha Kok Daeng Subdistrict, Seka District, Bueng Kan Province Overall, it's at a high level. and quality of life of the elderly in Tha Kok Daeng Subdistrict, Seka District, Bueng Kan Province Overall, it's at a high level. The results of the comparison of the quality of life of the elderly in Tha Kok Daeng Subdistrict, Seka District, Bueng Kan Province Classified by personal characteristics, it was found that the quality of life of the elderly in Tha Kok Daeng Subdistrict, Seka District, Bueng Kan Province when classified according to personal characteristics of gender and marital status no difference when classified by age personal characteristics education level Occupation (after retirement) Average monthly income source of income and the number of family members There were statistically significant differences at the .05 level and social support factors. It was found that the influence on the quality of life of the elderly in Tha Kok Daeng Sub-district, Seka District, Bueng Kan Province. statistically significant at the .05 level, the social support factor All aspects were able to jointly predict the level of quality of life of the elderly in Tha Kok Daeng Subdistrict Administrative Organization, Seka District, Bueng Kan Province by 57.60%.

Keywords : The elderly; Quality of life; Contributing factor

บทนำ

สังคมโลกมีผู้สูงอายุจำนวนมาก เนื่องมาจากอัตราเกิดที่ลดลงและผู้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ผู้สูงอายุมีการใส่ใจดูแลตนเองมากขึ้นโดยสนใจในเรื่องสุขภาพมากกว่าผู้สูงอายุสมัยก่อน จึงทำให้การเสียชีวิตช้าลงประกอบกับเทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญก้าวหน้ามากขึ้นด้วย อัตราการเกิดน้อยลงจากการคุมกำเนิดของหญิงวัยเจริญพันธุ์ ส่งผลให้ประชากรโลกมีวัยผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ในปี 2563 โลกมีประชากรรวมทั้งหมด 7,795 ล้านคน โดยมี “ผู้สูงอายุ” ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 1,050 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด ปี 2563 อาเซียนมีประชากรรวมทั้งหมด 664 ล้านคน อาเซียนมีผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นจำนวน 73 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของประชากรทั้งหมด ประเทศสมาชิกอาเซียน 6 ประเทศ ได้ถือเป็นสังคมสูงอายุแล้ว คือมีอัตราผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 10 ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 21 ของประเทศ ประเทศไทยมีผู้สูงอายุร้อยละ 18 ประเทศเวียดนามมีผู้สูงอายุร้อยละ 12 ประเทศมาเลเซียมีผู้สูงอายุร้อยละ 11 ประเทศอินโดนีเซียมีผู้สูงอายุร้อยละ 10 และประเทศเมียนมามีผู้สูงอายุร้อยละ 10 ปี 2563 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.5 ล้านคน ประชากรสูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ผู้สูงอายุได้เพิ่มจำนวนเป็น 12 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18 ของประชากรทั้งหมด

ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2565 มีผู้สูงอายุจำนวนมาก และได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ (Aged Society) โดยมีการประมาณการว่ามีสัดส่วนผู้สูงอายุในช่วง 60 ปีขึ้นไปถึง 20% ของจำนวนประชากรทั้งหมด หรือประมาณ 13 ล้านคน เราเข้าใจว่า ‘สังคมสูงวัย’ คือ สังคมที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ได้เพิ่ม สูงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิด และจำนวนประชากรในวัยทำงานลดน้อยลง และประเทศไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในเร็ว ๆ นี้ ผู้สูงวัยมักจะมีปัญหาสุขภาพและโรคเรื้อรังต่าง ๆ ตามมาอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ความจริงแล้วคนส่วนใหญ่ในสังคมยังเข้าใจว่า การรับมือกับเรื่องนี้กลับเป็นเพียงการจัดการกับเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ ทำให้การแก้ปัญหาหลักมักจำกัดอยู่เพียงแต่กลุ่ม ๆ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพคนชรา การจัดสวัสดิการต่าง ๆ แต่กลับไม่ได้เชื่อมโยงเข้ากับการเตรียมการตั้งแต่ยังอยู่ในวัยทำงาน จึงเป็นสถานการณ์ที่เราจำเป็นต้องกลับมาสนใจจริง ๆ เกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุในประเทศของเรา

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในประเทศไทย ทำให้ผู้สูงวัยต้องระงับการแพร่ระบาดของเชื้อ เพราะมีรายงานผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อมากถึง 22,594 คน และติดเชื้อสะสม 2,693,362 คน และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพได้ให้ข้อมูลว่า มีผลการวิจัยอัตราการติดเชื้อและความรุนแรงของโรคโควิด-19 ทั้งจากองค์การอนามัยโลก ประเทศจีน และอิตาลี พบข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่สุดที่จะติดเชื้อรุนแรงและเสียชีวิต โดยความเสี่ยงเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปีมีอัตราการเสียชีวิตน้อยกว่า 1% ในขณะที่ผู้ที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไปมีอัตราการเสียชีวิต 8.0-9.6 % และอายุ 80 ปีขึ้นไปมีอัตราการเสียชีวิตสูงถึง 14.8-19.0 % ดังนั้นจึงต้องดูแลผู้สูงอายุเป็นพิเศษมิให้ติดเชื้อโควิด-19

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้คนวัยแรงงานมีจำนวนน้อยลง เมื่อผู้สูงอายุมีมากกว่าคนที่จะมาทำหน้าที่ดูแล ย่อมจะมีปัญหาตามมาอย่างแน่นอน ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้จึงเป็นสิ่งที่ดีและสมควรอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยลดภาระของบุตรหลานที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ถ้าผู้สูงอายุยังทำงานได้จะช่วยเพิ่มรายได้ของครอบครัว ทำให้เศรษฐกิจภายในครอบครัวดำเนินไปได้อย่างไม่ขัดสนจนเกินไป จากสถิติของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการแพทย์ดังกล่าว ทำให้ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในอนาคตยังคงคาดว่าจะมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นต่อไปอีก แนวโน้มดังกล่าวนี้จึงนำมาซึ่งปัญหาของสังคมผู้สูงอายุและความต้องการด้านต่างๆ ของผู้สูงอายุอีกมากมาย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง “ปัจจัยสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19” ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและชุมชนได้แนวทางสำหรับการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับผู้สูงอายุให้มีคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น หน่วยงานทางด้านสาธารณสุขสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้เพื่อกำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน แนวทางในการพัฒนาคุณภาพในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนหรือท้องถิ่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและการสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,098 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 294 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน (Yamane, 1981 : 127) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยเลือกวิธีการสุ่มแบบเทียบสัดส่วน (Proportional Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแยกประชากรจากแต่ละหมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ(หลังเกษียณ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ปัจจัยสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุระดับการสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ 2) ด้านการได้รับการยอมรับและการเห็นคุณค่า 3) ด้านการมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 4) ด้านการช่วยเหลือด้านสิ่งของ การเงิน แรงงานและบริการสุขภาพ และ 5) ด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามกรอบแนวคิด คุณภาพชีวิตองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 294 คน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร หนังสือ และข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

4.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วลงรหัส (Coding form)

4.3 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ตามแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.3.2 การวิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของคำถามเป็นรายข้อและรายด้าน โดย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักของ Likers Scale เกณฑ์การวัดระดับคะแนน แบ่งเป็น 5 ช่วง ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึงมีการสนับสนุนทางสังคมในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึงมีการสนับสนุนทางสังคมในระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึงมีการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึงมีการสนับสนุนทางสังคมในระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึงมีการสนับสนุนทางสังคมในระดับน้อยที่สุด

4.3.3 การวิเคราะห์ แบบสอบถามตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของคำถามเป็นรายข้อและรายด้าน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักของ Likers Scale เกณฑ์การวัดระดับคะแนน แบ่งเป็น 5 ช่วง ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึงมีคุณภาพชีวิตในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึงมีคุณภาพชีวิตในระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึงมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึงมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึงมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อยที่สุด

4.3.4 การทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่า t ชนิด One Sample t-test และ F-test ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

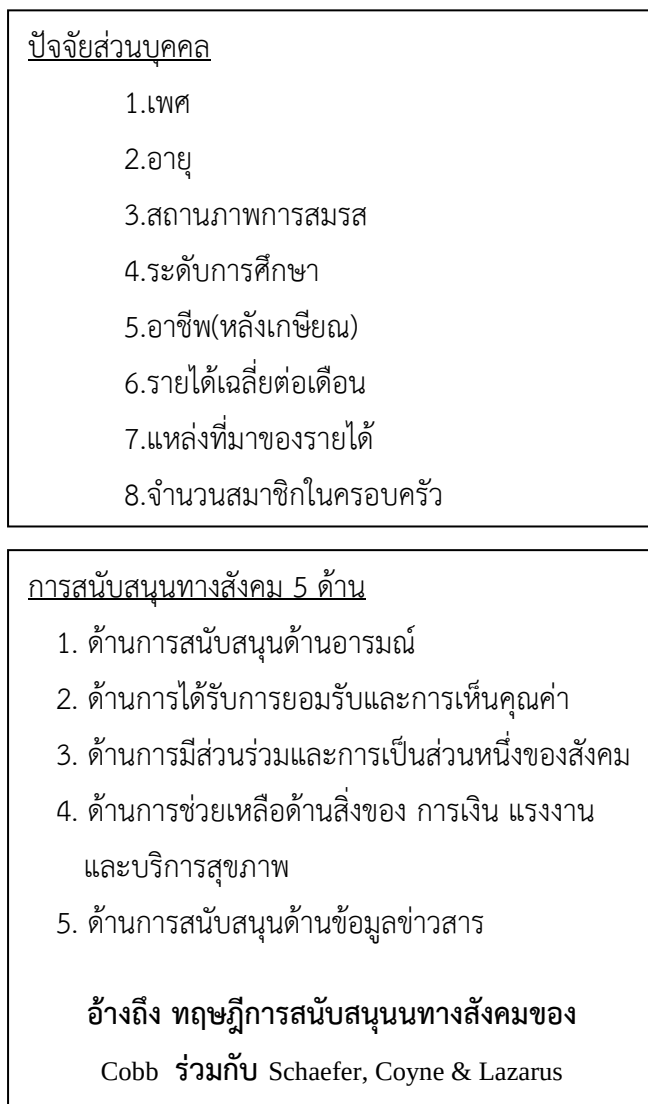
4.3.5 การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3.6 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของ Cobb ร่วมกับ Schaefer, Coyne & Lazarus และ 2) แนวคิดที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization of Life Group) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพ

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ปรากฏผลดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 294 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 62.20 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี มากที่สุด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 มีสถานภาพสมรส มากที่สุด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท มากที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 มีแหล่งที่มาของรายได้มาจากการทำงาน มากที่สุด จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน มากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4

	ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีครอบครัวข้างไว้คอยพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ	4.05	.86	มาก
2	ท่านได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.08	.87	มาก
3	ท่านมีคนที่ไว้วางใจแสดงความห่วงใยและสามารถพูดคุยปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ	4.10	.94	มาก
4	เมื่อท่านรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวังในชีวิต ท่านได้รับกำลังใจ/การปลอบใจจากสมาชิกในครอบครัว	4.06	1.07	มาก
5	ท่านมีคนที่คอยทำให้ท่านรู้สึกอบอุ่นใจ และได้รับการดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอด	4.21	.87	มาก
รวม		4.09	.75	มาก

2. การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า และด้านการช่วยเหลือด้านสิ่งของ การเงิน แรงงานและบริการสุขภาพ

2.1 ด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดงอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านมีคนที่คอยทำให้ท่านรู้สึกอบอุ่นใจ และได้รับการดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอด ท่านมีคนที่ไว้วางใจแสดงความห่วงใยและสามารถพูดคุยปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ และท่านได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวโดยไม่หวัง

ผลตอบแทน ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านมีคนรอบข้างไว้อยู่พูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ

2.2 ด้านการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ บุคคลรอบข้างทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึก ปลอดภัยและมั่นใจในตนเอง ท่านได้รับการยกย่องจากบุคคลรอบข้าง และท่านได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นสิ่งที่ต้องการของคนในสังคม

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดงอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคระบาดโควิด-19 ได้ เช่น หมั่นล้างมือ สวมหน้ากาก เว้นระยะห่าง ท่านรู้สึกว่าท่านสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และท่านได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านการแพทย์ และการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุจากสื่อต่าง ๆ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชนและได้เข้าร่วมกิจกรรม

2.4 ด้านการช่วยเหลือด้านสิ่งของ การเงิน แรงงานและบริการสุขภาพการสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านได้รับการสนับสนุนด้านการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เสื้อผ้า ของใช้จำเป็นจากคนในครอบครัว ท่านได้รับการดูแล ช่วยเหลือจากบุตรหลาน ในการเตรียมอาหาร, การทำงานบ้าน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข/อสม. ให้การช่วยเหลือ ดูแลท่านยามเจ็บป่วย ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านได้รับการช่วยเหลือทางการเงิน จากหน่วยงานของรัฐ เมื่อมีความเดือดร้อน ตามความเหมาะสม

2.5 ด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดงอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโควิด-19 ท่านคิดและมีความเชื่อมั่นว่า การได้รับวัคซีนโควิด-19 จะทำให้ท่านได้รับการป้องกันการติดเชื้อรุนแรง และวัคซีนมีผลดีต่อร่างกายในการสร้างภูมิคุ้มกันไวรัสโควิด-19 และท่านได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านการแพทย์ และการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุจากสื่อต่าง ๆ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านมีคนคอยให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำ เมื่อมีปัญหา

	คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านร่างกาย	4.13	.64	มาก
2	ด้านจิตใจ	4.31	.61	มากที่สุด
3	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	4.18	.57	มาก
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.19	.61	มาก
	รวม	4.20	.46	มาก

3. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านร่างกาย โดยสรุปผลในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

3.1 ด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านสามารถประกอบกิจวัตรประจำวัน เช่น รับประทานอาหาร แปร่งฟัน อาบน้ำ ได้อย่างปกติดี ท่านมีสุขภาพแข็งแรงเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวันได้ ทั้งเรื่องงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน และท่านมีการพักผ่อนที่เพียงพอ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านมีการออกกำลังกายเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

3.2 ด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านมีความภาคภูมิใจกับชีวิตในวัยสูงอายุ ท่านมีความสุขในการอยู่ร่วมกับคนในครอบครัว และท่านรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตท่านมีความหมาย และมีคุณค่าต่อตัวท่านเอง ต่อบุตร หลาน ญาติ และคนอื่น ๆ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต เช่น มีความสุข สบายใจ มีความสงบ

3.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านมีความรู้สึกพอใจกับสัมพันธภาพระหว่างท่านกับสมาชิกในครอบครัว ท่านสามารถให้การช่วยเหลือแก่สมาชิกในครอบครัว หรือ เพื่อนบ้านได้ และท่านมีญาติหรือเพื่อนสนิทที่พึ่งพาได้อยู่เสมอ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านได้รับการเยี่ยมเยียนจากคนที่รู้จักอยู่เสมอ

3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านรู้สึกพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่ท่านอยู่อาศัยในปัจจุบัน ท่านรู้สึกสะดวกสบายในการเดินทางไปในที่ต่างๆ (การคมนาคม) และท่านรู้สึกว่าชุมชนของท่านมีความมั่นคง ปลอดภัย ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ เพื่อนบ้านมีความเป็นมิตร ให้ความช่วยเหลือท่านเป็นอย่างดี

4. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1 ตามคุณลักษณะด้านเพศและสถานภาพการสมรส พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 ตามคุณลักษณะด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ(หลังเกษียณ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ (Beta = .026) ด้านการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า (Beta = .297) ด้านการมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Beta = .287) ด้านการช่วยเหลือด้านสิ่งของ การเงิน แรงงานและบริการสุขภาพ (Beta = .039) และด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Beta = .299) มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ ร้อยละ 57.60 ซึ่งปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ทุกด้านสามารถร่วมกันทำนายระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ได้ร้อยละ 57.60

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับการสนับสนุนทางสังคมต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า และด้านการช่วยเหลือด้านสิ่งของ การเงิน แรงงานและบริการสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคระบาดโควิด-19 ได้ เช่น หมั่นล้างมือ สวมหน้ากาก เว้นระยะห่าง ท่านรู้สึกว่าคุณสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และท่านได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านการแพทย์ และการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุจากสื่อต่าง ๆ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชนและได้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พิชยา อินทร์โสภ (2562 : 54) ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยเขตจังหวัด

สมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทยเขตจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล (2563 : 43) ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ เขต กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด บึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้าน จิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านมีความภาคภูมิใจกับชีวิตในวัยสูงอายุ ท่านมีความสุขในการอยู่ร่วมกับคนในครอบครัว และท่านรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตท่านมีความหมาย และมีคุณค่าต่อตัวท่านเอง ต่อบุตร หลาน ญาติ และคนอื่น ๆ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต เช่น มีความสุขสบายใจ มีความสงบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรานต์ทิพย์ ศรีไทย (2563 : 120) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลอาจสามารถ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชยา เกล้าดี (2560 : 44) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระภัทร เอก ผาชัยสวัสดิ์ (2563 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมือง เพชรบูรณ์ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบึงกาฬ เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศและสถานภาพการสมรส ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ(หลังเกษียณ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร เลิศลาภ (2561 : 4) ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต เทศบาลนครสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนคร สกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนครทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรานต์ทิพย์ ศรีไทย (2563 : 120) ทำการวิจัยเรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ มีสภาพความเป็นอยู่ สภาพครอบครัว สภาพสังคม สภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิตเหมือน ๆ กัน หรือ ใกล้เคียงกัน มีบ้านเรือนเป็นของตนเอง อาศัยอยู่กับครอบครัว เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีบุตรหลานคอยดูแลและช่วยเหลือ มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนเป็นประจำ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ใช้ชีวิตอย่างสมถะ เพราะเป็นสังคมชนบท ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ทำให้ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายมากมายนัก ประกอบกับการได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน ที่มักจะอยู่กันเป็น ครอบครัวใหญ่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว มิตรสหายและเพื่อนบ้านลูกหลานยังคงต้องการให้ผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในครอบครัว และสังคม และยังคงให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุได้รับการดูแล เอาใจใส่จากคนในครอบครัว มีการพบปะหรือร่วมกิจกรรมกับมิตรสหายและเพื่อนบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุ มีสุขภาพจิตที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี จึงทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการวิจัยจากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ($Beta = .026$) ด้านการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า ($Beta = .297$) ด้านการมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ($Beta = .287$) ด้านการช่วยเหลือด้านสิ่งของ การเงิน แรงงานและบริการสุขภาพ ($Beta = .039$) และด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ($Beta = .299$) มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ ร้อยละ 57.60 ซึ่งปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ทุกด้านสามารถร่วมกันทำนายระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ได้ร้อยละ 57.60

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก เพราะถ้าหากผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้การสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุแล้ว ย่อมจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในทางกลับกัน ถ้าหากผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ไม่ให้การสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุแล้ว ย่อมจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีเช่นกัน โดยในระบบแรงสนับสนุนทางสังคมถือว่า มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แหล่งของแรงสนับสนุนทางสังคมมีทั้งแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิซึ่งแรงสนับสนุนจากแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง ที่มีความสำคัญต่อการเจ็บป่วยและพฤติกรรมอนามัยของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะแรงสนับสนุนทางอารมณ์จากคู่สมรส ส่วนแรงสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งทุติยภูมิถือว่าเป็นผู้ให้บริการทางสุขภาพ ได้แก่ แพทย์พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และบุคลากรอื่น ๆ เช่น ครูพระ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ซึ่งมีความสำคัญในการสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยพบประเด็นสำหรับนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ด้านร่างกาย ให้มีกิจกรรมการออกกำลังกายเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

2. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ด้านจิตใจ มีแหล่งฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อเพิ่มความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ให้มีความสุข ความสบายใจ และมีความสงบ

3. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้สูงอายุ และทำให้ได้รับการเยี่ยมเยียนจากคนที่รู้จักอยู่เสมอ

4. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ด้านสิ่งแวดล้อม ดำเนินมาตรการที่เข้มงวดในการจัดการมลพิษของทั้งภาคครัวเรือน ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ให้ชุมชนน่าอยู่ ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยทั้งอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เช่น การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ การปรับตัวต่อสังคมของผู้สูงอายุ เป็นต้น

3. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เพื่อหาแนวทางในการลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร เลิศลาภ. (2561). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2563). *อิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- จิรัชยา เคล้าดี. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันรัชตภาคย์ วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร.
- ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรารักษ์ทิพย์ ศรีไทย. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพ์อพิชยา อินทร์โสภณ. (2562). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยเขตจังหวัดสมุทรปราการ*. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Yamane, Taro., (1981). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. New york: Harper and Row Publication.

การถอดบทเรียนการบริหารงานที่เป็นเลิศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :

กรณีศึกษา โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาล

ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

**The Lesson learned from Excellent Management of Local Government
Organizations: A Case study of the Project to Improve the Quality
of life of The Elderlies in the Area of Choeng Doi Sub – district
Municipality of Doi Saket istrict in Chiang Mai Province**

อมาพร ปวงรังษี

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Amaporn Pongrungsie

Lampang Rajabhat University, Thailand

E-mail: amaporn.pong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบแผนที่กลยุทธ์ (Strategic map) และ เพื่อถอดบทเรียนยุทธศาสตร์การดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบแผนที่กลยุทธ์ (Strategic map) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed method research) ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic random sampling) ในการสุ่มตัวอย่างสำหรับการประเมินโครงการ (เชิงปริมาณ) ประกอบด้วยผู้สูงอายุจำนวน 142 คน และครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 137 คน รวม 279 และใช้การการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (เชิงคุณภาพ) จำนวน 8 คน เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลก (ชุดย่อ) ฉบับภาษาไทย แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโครงการ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ดูแล/ครอบครัวต่อการดำเนินงานโครงการ และ แบบประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาระบบผู้สูงอายุ เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS และ Excel การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ภายใต้กรอบแนวคิดแผนที่กลยุทธ์ ผลการศึกษาพบว่า การประเมินโครงการในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 3.750 ระดับดีมาก แผนที่กลยุทธ์การ

* วันที่รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2565; วันตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 14, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 6, 2022

ดำเนินการโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอยประกอบด้วย 4 มิติคือ 1) ด้านประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) 2) ด้านคุณภาพการให้บริการ (ผลผลิต) 3) ด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ 4) ด้านการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน)

คำสำคัญ การถอดบทเรียน; การบริหารงานที่เป็นเลิศ; แผนที่กลยุทธ์; โครงการพัฒนาระบบการดูแล; ผู้สูงอายุ; เทศบาลตำบลเชิงดอย

Abstracts

The objectives of this research were to assess the elderly care system development project of Choeng Doi Sub-district Municipality area, Doi Saket District, Chiang Mai Province, under the framework of a strategic map and to carry out lessons learned from implementing the elderly care system development project of Choeng Doi Sub-district Municipality area, Doi Saket District, Chiang Mai Province under the framework of a strategic map. This research is mixed method research. The researcher used systematic random sampling to obtain samples for the project evaluation (quantitative), consisting of 142 older people and 137 families/caregivers, a total of 279. The purposive selection was used to select eight specialists to participate in the group discussion (qualitative). The tools for the quantitative research comprised; the World Health Organization Quality of Life Indicators Assessment Form (short set) Thai version; the Elderly Satisfaction Assessment form for project implementation; the satisfaction assessment form of the caregivers/family towards the project implementation; and the indicators assessment form for the elderly system development project. The tools for qualitative research were group discussion issues. The quantitative research data analysis was done using the computer programs SPSS and Excel. The qualitative data analysis was performed using content analysis techniques under the framework of the strategic mapping concept. The results showed the overall project assessment 's weighted average score of 3.750, at an excellent level. The strategic map of the project implementation for developing the elderly care system in Choeng Doi Municipality consisted of 4 dimensions: 1) policy efficiency (results), 2) service quality (productivity), 3) service efficiency (process), and 4) organizational development. (sustainability).

Keywords: Lesson learned; Excellent management; Strategy map; Elderly care system development project; Choeng Doi Subdistrict Municipal.

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทย มีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ในปีพ.ศ. 2503 ผู้สูงอายุ (ผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ในประเทศไทยมีจำนวนเพียง 1.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรทั้งหมด ต่อมาในปีพ.ศ. 2548 จำนวนประชากรผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นเป็น 6.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ของประชากรทั้งประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดการณ์ว่าประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก และในปี

พ.ศ. 2568 จะเพิ่มขึ้นเป็น 14.0 ล้านคน หรือ 2 เท่าของจำนวนประชากรผู้สูงอายุปีพ.ศ. 2548 คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรทั้งหมด (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559 : ออนไลน์) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ มีผู้สูงอายุ มากกว่าร้อยละ 10.0 ของประชากรทั้งประเทศ ส่งผลให้อัตราส่วนการเป็นภาระของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากการลดลงของอัตราส่วนในวัยแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 : 7) คาดการณ์ว่า อัตราส่วนของผู้สูงอายุจะมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 32.2 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ ในปี พ.ศ. 2568

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในท้องถิ่นของประเทศไทย ยังอยู่ในระดับปานกลาง อาทิเช่น การศึกษาของเสมอ จิตพล (2556 : 65) ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี คุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ จิตมา ทาสุวรรณอินทร์ และคณะ (2561 : 74-82) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตเรียงตามลำดับคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม เพชรธยา แป้นวงษา, ไพฑูรย์ สอนทน และกมล อยู่สุข (2563 : 41-56) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า สามในสี่ของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีโรคเรื้อรังและมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยต้องการๆ ปรับปรุงให้มีคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ภาครัฐต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมให้แก่ ประชากรที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ ด้วยการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นผู้สูงอายุ และมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการวางแผน และยุทธศาสตร์ในการทำงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญสำหรับครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนทุกช่วงวัยและเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ประชาชนมากที่สุด จึงได้ปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐในการเข้ามาทำงานเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุแบบยั่งยืน

เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกหนึ่งที่หนึ่งที่มีความโดดเด่นด้านการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการศึกษาของประชาชนมากกว่าการทำโครงสร้างพื้นฐาน และในปี พ.ศ. 2556 เทศบาลตำบลเชิงดอยได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้เป็นแม่ข่าย/พี่เลี้ยงในการร่วมพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นให้มีศักยภาพในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเฉกเช่นเดียวกับเทศบาลตำบลเชิงดอย มีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นลูกข่ายจำนวนทั้งสิ้น 20 ลูกข่าย

(เทศบาลตำบลเชิงดอย, 2559 : 1) เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง รุ่นที่ 1 (1-3 กรกฎาคม 2558) และรุ่นที่ 2 (23-30 ตุลาคม 2558)

จากการที่เทศบาลตำบลเชิงดอยประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จนได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้เป็นแม่ข่าย/พี่เลี้ยงให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ นั้น แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ และความสำเร็จในการบริหารจัดการโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลเชิงดอย ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงที่จะมีความสนใจที่จะถอดบทเรียนการบริหารงานที่เป็นเลิศของ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางและแบบอย่างให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการบริหารจัดการโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่นของตนให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ผู้สูงอายุในมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบแผนที่กลยุทธ์ (Strategic map) ประกอบด้วย 4 มิติ คือ ประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) คุณภาพการบริการ (ผลผลิต) และประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน)

2. เพื่อถอดบทเรียนยุทธศาสตร์การดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบแผนที่กลยุทธ์ (Strategic map) ใน 4 มิติคือ ประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) คุณภาพการบริการ (ผลผลิต) และประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed method research) โดยบูรณาการ ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (การใช้แบบประเมินในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง) และ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (การสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ) เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบถ้วน

2. ขั้นตอนการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบแผนที่กลยุทธ์ (Strategic map) ซึ่งนำเสนอโดย Kaplan และ Norton (Kaplan & Norton, 2004 : 15) ระยะที่ 1 ของการดำเนินการแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อยคือ (1)

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ (2) การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลของการประเมิน และ (3) สรุปผลและทำรายงาน

ระยะที่ 2 การถอดบทเรียนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ พื้นที่ เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดแผนที่กลยุทธ์ (Strategy map) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อยคือ (1) การพัฒนาประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group script) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการดำเนินโครงการ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่มเพื่อนำมาสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์ของโครงการ (3) การสรุปผล จัดทำแผนที่กลยุทธ์

ระยะที่ 3 สรุปผล อภิปรายผล ให้ข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัย

3. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล และ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ประชากร (Population) ประชากรของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 220 คน ครอบครัวหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 209 คน และเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ หน่วยงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอำเภอดอยสะเก็ด ตัวแทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด แพทย์และพยาบาลโรงพยาบาลดอยสะเก็ด อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครูสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบในเขตพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด พระสงฆ์ในวัดดอยสะเก็ด

กลุ่มตัวอย่าง (Samples) (สำหรับการประเมินโครงการ) จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1964 : 12) ผลการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจำนวน 142 คน และ ครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 137 คน รวม 279 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic random sampling)

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion's participants) ในการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์ (Strategy map) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มมีจำนวนทั้งสิ้น 8 คน ได้แก่ ตัวแทนจากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอำเภอดอยสะเก็ดจำนวน 1 คน ตัวแทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอยสะเก็ดจำนวน 1 คน ตัวแทนจากโรงพยาบาลอำเภอดอยสะเก็ดจำนวน 1 คน ตัวแทนจากกลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 1 คน ตัวแทนจากอาสาสมัครประจำหมู่บ้านจำนวน 1 คน ตัวแทนจากครูสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบในเขตพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ดจำนวน 1 คน ตัวแทนพระสงฆ์วัดดอยสะเก็ดจำนวน 1 องค์ และ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยที่สอนในระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนทางด้านสาขาการพัฒนาชุมชนไม่ต่ำกว่า 3 ปีจำนวน 1 คน

4. เครื่องมือในการวิจัย

4.1 เครื่องมือประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 4 มิติภายใต้กรอบแผนที่กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) ด้านประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) 2) ด้านคุณภาพการให้บริการ (ผลผลิต) 3) ด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ 4) ด้านการพัฒนองค์กร (ความยั่งยืน) แบ่งออกเป็น

4.1.1 การประเมินโครงการ มิติประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ

1) แบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (ชุดย่อ) ฉบับภาษาไทย (WHOQOL – BREF – THAI) ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert scales) 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อแบ่งเป็น 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย (physical domain) ด้านจิตใจ (psychological domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationship) ด้านสิ่งแวดล้อม (environment)

2) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ หนี้สิน โรคประจำตัว รายจ่ายในการดูแลสุขภาพ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบได้เพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 6 ด้านตามจำนวนชุดกิจกรรมของโครงการได้แก่ 1) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ 2) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ 3) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริการ 4) คำถามเกี่ยวกับการจัดตั้งสวัสดิการช่วยเหลือกัน 5) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาและนำใช้ข้อมูลในการแก้ไข/จัดการปัญหาผู้สูงอายุ และ 6) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนา กฎ กติกา ระเบียบแนวทางปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เป็นข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scales) จำนวน 30 ข้อ

3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ดูแล/ครอบครัวผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ระยะเวลาที่ดูแลผู้สูงอายุ รายจ่ายในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบได้เพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 6 ด้านตามจำนวนชุดกิจกรรมของโครงการได้แก่ 1) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ 2) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ 3) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริการ 4) คำถามเกี่ยวกับการจัดตั้งสวัสดิการช่วยเหลือกัน 5) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาและนำใช้ข้อมูลในการแก้ไข/จัดการปัญหาผู้สูงอายุ และ 6) คำถามเกี่ยวกับการพัฒนากฎ กติกา ระเบียบแนวทางปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scales) จำนวน 30 ข้อ

4.1.2 การประเมินโครงการ มิติคุณภาพการให้บริการ (ผลผลิต) มิติประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ มิติการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการทั้งสามมิติดังกล่าว คือ แบบประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาระบบผู้สูงอายุ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) แบ่งการประเมินเป็น 3 ส่วนคือ 1) คำถามเพื่อประเมินกระบวนการดำเนินการ 2) คำถามเพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ และ 3) คำถามเพื่อประเมินความยั่งยืนของโครงการ ลักษณะของข้อคำถาม เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scales) จำนวน 15 ข้อ

การแปลความหมาย คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ย แบ่งตามเกณฑ์คะแนนของระดับชั้น ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง สมควรปรับปรุง
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับมาตรฐาน
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับดี
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับดีมาก
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับดีเด่น

4.2 เครื่องมือในการสังเคราะห์แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map) ของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วนคือ 1) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลตามนโยบาย (ผลลัพธ์) 2) ประเด็นคำถามด้านคุณภาพการบริการ (ผลผลิต) 3) ประเด็นคำถามด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ 4) ประเด็นคำถามด้านการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน)

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยโดยการนำเครื่องมือไปทดลองเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุ และ ครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในองค์กรส่วนท้องถิ่นที่เป็น

ลูกข่าย ของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยเครื่องมือแต่ละชุดมีการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และ แบบประเมินความพึงพอใจของครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1.1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อให้คะแนนความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC พบว่า แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และแบบประเมินความพึงพอใจของครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีค่า IOC ของข้อความถามอยู่ระหว่าง .67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดให้ข้อความถามที่มีความตรงต้องมีค่า IOC มากกว่า .05 (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551 : ออนไลน์)

1.2) การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และ แบบประเมินความพึงพอใจของครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ไปทำการทดลองเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่เป็นลูกข่ายของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนชุดละ 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา (Cronbach's Alpha) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือพบว่า แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา เท่ากับ .80 แบบประเมินความพึงพอใจของครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา เท่ากับ .85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Lance, Butts, & Michels, 2006 : 202)

2) แบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (ชุดย่อ) ฉบับภาษาไทย (WHOQOL – BREF – THAI) และแบบประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาระบบผู้สูงอายุของ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ผู้วิจัยนำแบบประเมินทั้งสองชุดไปทำการทดลองเก็บข้อมูล

จากผู้สูงอายุในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่เป็นลูกข่ายของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนชุดละ 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา (Cronbach's Alpha) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือพบว่า แบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลก (ชุดย่อ) ฉบับภาษาไทย (WHOQOL – BREF – THAI) ทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา เท่ากับ .90 และแบบประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาระบบผู้สูงอายุของ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา เท่ากับ .89 แสดงให้เห็นว่า ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ: ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม และอ่านข้อคำถามให้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ตอบคำถาม ในขณะที่ผู้วิจัย/ผู้ช่วยวิจัยบันทึกคำตอบของผู้สูงอายุลงในแบบสอบถาม

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ: การจัดการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการนัดหมายผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มที่จัดขึ้น ณ สถานที่ วัน และ เวลาที่กำหนด โดยส่งบทสรุปงานวิจัย และประเด็นการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (moderator) และทำการบันทึกเสียงการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ และ จัดทำแผนที่กลยุทธ์ของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือประเมินโครงการทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS และ Excel

6.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ภายใต้กรอบแนวคิดแผนที่กลยุทธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดแผนที่กลยุทธ์ (Strategy map) ประกอบด้วย 4 มิติคือ 1) ด้านประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) 2) ด้านคุณภาพการให้บริการ (ผลผลิต) 3) ด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ 4) ด้านการพัฒนางองค์กร (ความยั่งยืน) มาใช้ในการประเมินโครงการและสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์เพื่อเป็นการถอดบทเรียนการบริหารโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินโครงการ

ผลการประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ใน 4 มิติคือ ประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) คุณภาพการบริการ (ผลผลิต) ประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ การพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) สามารถสรุปได้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสรุปผลการประเมินผลการดำเนินงาน 4 มิติของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย

มิติ	ประเด็น	ตัวชี้วัด	น้ำหนัก	เป้าหมาย	เกณฑ์การให้คะแนน					คะแนนประเมินเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
					1	2	3	4	5		
1.ประสิทธิภาพด้านนโยบาย (ผลลัพธ์)	1) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ 3) ความพึงพอใจของครอบครัว 4) ค่าใช้จ่ายที่ลดลงของผู้สูงอายุ	ระดับผลสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมายผลลัพธ์เฉลี่ยของ ทต.เชิงดอย	20	5	1	2	3	4	5	3.18	3.74
2 คุณภาพการบริการ (ผลผลิต)	1) ด้านปริมาณ 2) ด้านคุณภาพ 3) การใช้ประโยชน์จากผลผลิต4) 4) การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ	ระดับผลสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมายผลผลิตเฉลี่ยของ ทต.เชิงดอย	30	5	1	2	3	4	5	3.84	3.71

มิติ	ประเด็น	ตัวชี้วัด	น้ำหนัก	เป้าหมาย	เกณฑ์การให้คะแนน					คะแนนประเมินเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
					1	2	3	4	5		
3.ประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ)	1) ผู้สนับสนุนและจัดหาทรัพยากร (Supplier) 2) สิ่งนำเข้า (Input) 3) ขั้นตอนดำเนินงาน (Process) 4) ผู้รับบริการ (Customer)	ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมาย กระบวนการเฉลี่ยของทต.เชิงคอย	25	5	1	2	3	4	5	4.38	4.14
4.การพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน)	1) ด้านนโยบาย 2) ด้านองค์กร 3) ด้านการขยายผล 4) ด้านลูกข่าย	ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมาย ความยั่งยืนเฉลี่ยของ ทต.เชิงคอย	25	5	1	2	3	4	5	2.58	3.42
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยรวมทุกด้าน											3.75

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินผลการดำเนินงานทั้ง 4 มิติของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 3.75 ระดับดีมาก ในรายด้านพบว่า มิติที่มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสูงที่สุด คือ มิติด้านกระบวนการ (Process) มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักอยู่ที่ 4.14 ระดับดีมาก รองลงมาเป็นมิติผลลัพธ์ (Outcome) มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 3.74 ระดับดีมาก มิติด้านผลผลิต (Output) มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 3.71 ระดับดีมาก และมิติความยั่งยืน มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 3.42 ระดับดี ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่มและการสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์เพื่อเป็นการถอดบทเรียนกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มสรุปได้คือ โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอยอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาระบบ คือ “การยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีรายได้เสริม พึ่งตนเองได้” ในการวิเคราะห์กลยุทธ์การดำเนินโครงการของเทศบาลตำบลเชิงดอย ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดแผนที่กลยุทธ์ ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 มิติดังนี้

2.1 มิติด้านประสิทธิผลตามนโยบาย (ผลลัพธ์)

ผลการศึกษาพบว่า โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลเชิงดอยอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่มีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1.1 การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ความสัมพันธ์ และสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสุข และทำให้สุขภาพแข็งแรงสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้

2.1.2 การส่งเสริมประเด็นด้านการศึกษา/สร้างองค์ความรู้ โดยการจัดตั้ง โรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชิงดอย และมอบปริญญาดุษฎีให้แก่วัยผู้สำเร็จการศึกษา ทำให้เป็นผลลัพธ์เชิงบวกแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ เกิดคุณค่าทางจิตใจที่ไม่สามารถประมาณค่าได้ และยังเป็นแรงขับเคลื่อนให้ผู้สูงอายุมาเข้าโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามคำขวัญของโรงเรียนที่ว่า “ถ่ายทอดภูมิปัญญา ศึกษาเทคโนโลยี แก่อย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีคุณภาพ” การจัดทำหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุดังกล่าวได้จัดทำขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลประโยชน์และความสุขร่วมกัน จึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนได้เป็นอย่างดี

2.1.3 การสร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุ โดยเปิดพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้มีพื้นที่ในการแสดงออกถึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าในตัวเอง โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ บัณฑิตวัฒนธรรม อัยสอนหลาน กลุ่มภูมิปัญญา เป็นต้น เพื่อหนุนเสริมให้ตัวผู้สูงอายุและบุคคลทั่วไป ได้เห็นในคุณค่าและศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้สูงอายุ

2.1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยให้คนในชุมชนดูแลซึ่งกันและกัน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ มีระบบการดูแลสุขภาพในชุมชนอย่างครอบคลุม จากคนในชุมชนด้วยกันเอง อีกทั้งมีการส่งเสริมอาชีพตามความถนัดและความสนใจของผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุสามารถนำไปพัฒนาเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ได้ อาทิเช่น การส่งเสริมการทำสมุนไพรลูกประคบ การนวดแผนโบราณ การจักสาน เป็นต้น

2.2 มิติด้านคุณภาพการบริการ (ผลลัพธ์)

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่า เทศบาลตำบลอิงดอยมุ่งเน้นการสร้างคุณภาพบริการโดยมีการดำเนินงานภายใต้กรอบการดำเนินงาน 6 ชุดปฏิบัติการที่พัฒนาโยสำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ (สสส) โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละชุดปฏิบัติการดังต่อไปนี้

2.2.1 การพัฒนาศักยภาพ ในด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ และ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลอิงดอยมีการส่งเสริมความเข้มแข็งแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่เพื่อให้เกิดงานหรือกิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในหลายลักษณะ ได้แก่

1) การสนับสนุนการรวมกลุ่มช่วยเหลือดูแลกันในกลุ่มชน โดยการเพิ่มจำนวนอาสาสมัครช่วยเหลือผู้สูงอายุและผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุชมรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และอาสาสมัครเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ

2) การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครโดยการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือและวิธีการทำงานในการประเมินคัดกรองความเสี่ยงการเฝ้าระวัง ได้แก่ ชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงประเมินดัชนีมวลกาย วัดรอบเอววัดความดันโลหิต ตรวจสารเคมีในเลือด การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ

3) การฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ และผู้เตรียมเข้าสู่วัยสูงอายุ เช่น การเดิน การนั่ง การยกของ การฝึกสมองการกิน และการขับถ่าย เป็นต้น

4) การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการดูแลผู้สูงอายุให้แก่ผู้ดูแลในครอบครัว ได้แก่ ทักษะการป้องกันอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ การปรับที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ การดูแลเรื่องอาหาร การสังเกตอาการผิดปกติ เป็นต้น

5) การสนับสนุนให้เกิดศูนย์บริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนบ้านปทุมนิเวศน์ เป็นต้น

6) การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะให้แก่บุคลากรทางด้านสุขภาพในการดูแลผู้สูงอายุและผู้เตรียมเข้าสู่วัยสูงอายุ

7) การจัดตั้งศูนย์รวมกิจกรรมเพื่อทำกิจกรรมต่างๆของผู้สูงอายุในนาม โรงเรียนชราบาลวุฒิวิทยาลัย (28 สิงหาคม 2556) โดยเน้นการทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมและเปิดพื้นที่ความคิด ทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถดูแลตนเองและผู้อื่นได้ โดยมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “ถ่ายทอดภูมิปัญญา ศึกษาเทคโนโลยี แก่อย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีคุณภาพ”

2.2.2 การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปได้ว่า ในส่วนของการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อให้เอื้อต่อสุขภาวะของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลอิงดอยมีการดำเนินการดังนี้

1) การสนับสนุนงบประมาณปรับปรุงอาคารศูนย์หัตถกรรมอำเภอคอยสะเก็ดเดิมให้เป็น “ศาลาสร้างสุข” ให้เป็นพื้นที่พบปะสังสรรค์ปรึกษาหารือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันสำหรับผู้สูงอายุและผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ และผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ เช่น ออกกำลังกาย ฝึกปฏิบัติธรรม ฝึกอบรมอาชีพ การแจกเบี้ยยังชีพ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ จัดประชุมจัดเวทีประชาคม และเป็นพื้นที่ในการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน ผ่านไปสู่การจัดการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของทีมผู้บริหาร

2) การจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ หรือ “ช่วงคนเฒ่า” ซึ่งเป็นศูนย์รวมของการทำกิจกรรมต่างๆของผู้สูงอายุ รวมถึงเป็นศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ของกลุ่มผู้สูงอายุ ศูนย์นวดแผนไทย ห้องสมุดผู้สูงอายุ เป็นต้น

3) การจัดตั้งโครงการธนาคารอุปกรณพื้นฟูสภาพผู้สูงอายุ เนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลเชิงดอย มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพิการ จำนวน 107 คน ต้องใช้อุปกรณ์และเครื่องมือแพทย์เป็นประจำ แต่เนื่องด้วยผู้ป่วยบางรายมีฐานะยากจนจึงจัดตั้งธนาคารอุปกรณ์พื้นฟูสภาพผู้สูงอายุขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ยืมใช้อุปกรณ์เสริมในการดำเนินชีวิตได้

4) การซ่อมแซม ปรับปรุงที่พักอาศัยของผู้สูงอายุเพื่อให้มีความปลอดภัย และความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

2.2.3 การพัฒนาระบบบริการการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการพัฒนาระบบบริการการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชิงดอยมีการสร้างเครือข่ายการทำงานดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในลักษณะทีมวิชาชีพ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการความช่วยเหลือของผู้สูงอายุคนในชุมชนอย่างเป็นระบบ ครบวงจร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ มีจิตอาสาเข้ามาเป็นแกนนำในการดูแลสุขภาพประชาชน ภายใต้การสนับสนุนการดำเนินงานองค์กรภาครัฐ โดยอาสาสมัครและ ภาคีเครือข่ายที่ร่วมกันพัฒนาระบบบริการที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัครดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ อาสาสมัครชมรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเชิงดอย พระสงฆ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเชิงดอย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยบริการที่จัดให้ได้แก่ บริการอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน จัดบริการรถรับส่งให้มารับบริการการรักษาในสถานพยาบาล ศูนย์สายฟ้าแลบ เพื่อบริการรับ-ส่ง และทำการช่วยเหลือเบื้องต้นผู้ป่วยฉุกเฉิน ตลอด 24 ชั่วโมง การแจกถุงยังชีพมอบเงินช่วยเหลือ ส่งผลให้ผู้สูงอายุรวมถึงคนในชุมชนมีสุขภาพที่ดี ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพทั้งตนเองและคนรอบข้างมากขึ้น มีระบบการดูแลสุขภาพในชุมชนอย่างครอบคลุม จากคนในชุมชนด้วยกันเอง มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน

2.2.4 จัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการสำหรับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สามารถสรุปได้ว่า เทศบาลตำบลเชิงดอยมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเชิงดอย ที่เริ่มจากการออมเงินวันละ 1 บาทของกลุ่มผู้สูงอายุ และขยายผลไปสู่

ประชาชนทั่วไปกลายเป็นกองทุนสวัสดิการระดับชุมชน โดยเทศบาลตำบลเชิงดอยกำหนดเทศบัญญัติในการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเชิงดอย ดำเนินกิจกรรมภายใต้แนวคิดหลัก “จะดูแลซึ่งกันและกันตั้งแต่อยู่ในครรภ์ถึงเชิงตะกอน” อีกทั้งยังมีการดำเนิน *โครงการธนาคารความดี กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุ* อีกด้วย

2.2.5 การพัฒนาและนำใช้ข้อมูลผู้สูงอายุ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่า เทศบาลตำบลเชิงดอยมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำใช้ข้อมูลที่เป็นไปเพื่อการดูแลผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือวิจัยชุมชน (RECAP) ในการศึกษาทุนและศักยภาพของชุมชนและใช้เครื่องมือการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ นำใช้ข้อมูลในการพัฒนางานและกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุ และผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุในพื้นที่ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาตำบลแผนการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ แผนการดูแลผู้สูงอายุตามสถานะสุขภาพตามปัญหาและความต้องการ (สุขภาพดีเจ็บป่วยเรื้อรังพิการติดบ้านติดเตียง) การจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้สูงอายุทั้งในด้านสุขภาพและสังคม เป็นต้น

2.2.6 การพัฒนาภูมิปัญญา ระเบียบแนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชิงดอยร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการพัฒนากฎกติกาข้อตกลงนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ การออกข้อบัญญัติของท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมของทุนทางสังคม กลุ่มทางสังคม แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ และผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ในการช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุ โดยผ่านการจัดตั้ง *ศูนย์ธรรมานุภาพผู้สูงอายุเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว* หรือ “*สภาภาพเทศบาลตำบลเชิงดอย*” เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้สูงอายุสัญจรต่อเนื่องประจำทุกเดือน

2.3. มิติด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น มีกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 กระบวนการบริหารจัดการ เทศบาลตำบลเชิงดอยมีการกำหนดแผนในการพัฒนาท้องถิ่น ให้เอื้อและเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา “การบริหารงานให้มีความเป็นเลิศ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีมีสุข” และมีแนวทางในการพัฒนาตำบลภายใต้แนวคิด “การสร้างชุมชนสมานฉันท์ มุ่งมั่นสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต” เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางให้มีความสมบูรณ์ในทุกด้านภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ร่วมสร้างพันธมิตรระหว่างเครือข่ายให้เกิดการหนุนเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการหนุนเสริมและพัฒนาทักษะความรู้

ความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถหนุนเสริมและพัฒนางาน/กิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 กระบวนการบริการ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่า เทศบาลตำบลเชิงดอย มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความต่อเนื่องและยั่งยืนในการพัฒนา สิ่งสำคัญที่สุด คือการมีเวที/พื้นที่ให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมรับผลจากการพัฒนาร่วมกัน ส่งผลถึงโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

2.3.3 กระบวนการพัฒนา เทศบาลตำบลเชิงดอย มีการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ในการทำงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยการร่วมกับภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้เป็นผู้มีความพร้อมในการพัฒนาและดูแลผู้สูงอายุ เช่น มีการอบรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในการใช้เครื่องมือหรือวิธีการทำงาน เพื่อประเมินตรวจคัดกรองความเสี่ยงของผู้สูงอายุ รวมทั้งความรู้ด้านการดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

2.3.4 กระบวนการทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มพบว่า เทศบาลตำบลเชิงดอย มีการพัฒนาภาคีการะเบียบแนวปฏิบัติร่วมกันในชุมชน โดยการจัดตั้งศูนย์ธรรมบุญ สุขภาพผู้สูงอายุเพื่อการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น หรือ “สภาภาพเทศบาลตำบลเชิงดอย” เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้สูงอายุสัญจร ซึ่งตรงจุดนี้นำไปสู่การพัฒนานโยบายท้องถิ่น ที่มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.4. มิติต้นด้านการพัฒนาองค์กร (Learning & Growth Perspective) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม พบว่าการดำเนินการด้านการพัฒนาองค์กรของเทศบาลเชิงดอย ได้ส่งผลต่อความยั่งยืนในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุดังนี้

2.4.1 การพัฒนาองค์กรด้านทุนมนุษย์

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชิงดอยจัดให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่โครงการฯ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดได้ เช่น การจัดทำระบบฐานข้อมูล TACNAP & RECAP การบันทึกข้อมูล การประมวลข้อมูล การฝึกเป็นวิทยากรกระบวนการ เป็นต้น ซึ่งบุคลากรในเทศบาลตำบลเชิงดอยทุกคน ทุกฝ่ายจะต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ โดยรับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ เช่น กองบรรเทาสาธารณภัย จะมีหน้าที่ดูแลในส่วนของคุณยาสายฟ้าแลบ เพื่อบริการรับ-ส่ง และทำการช่วยเหลือเบื้องต้นผู้ป่วยฉุกเฉิน ตลอด 24 ชั่วโมง หรือในวันที่มีกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ทุกคนจะมีเวรในการผลัดเปลี่ยนกันเป็นวิทยากรกระบวนการในกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละสัปดาห์ เป็นต้น

2.4.2 การพัฒนาองค์กรด้านทุนองค์กร

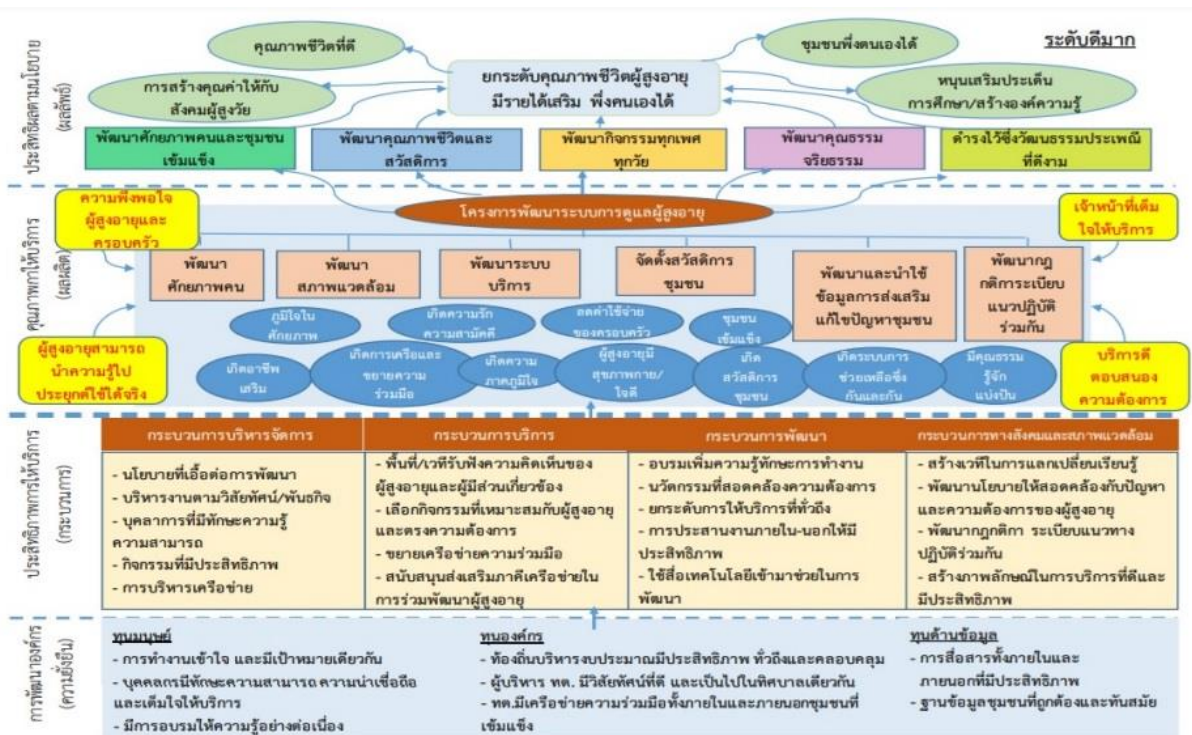
ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มพบว่า เทศบาลตำบลเชิงดอยได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ในปี พ.ศ. 2548-2549 รางวัลจากสถาบันพระปกเกล้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาตรฐานด้านความโปร่งใสและส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน ปี พ.ศ. 2548-2553 ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น ด้านสตรีและ ครอบครัว เป็นต้น และในปี 2556 โดยการนำของนายเฉลิม สารแปง นายกเทศมนตรี ยังมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ “เน้นเรื่องคุณภาพชีวิตและการศึกษาของประชาชนมากกว่าโครงสร้างพื้นฐาน ” โดยตั้งเป้าหมายไว้ “ 2 ปีสร้าง 2 ปีทำ นำเชิงดอยเป็นประตูสู่ดอยสะเก็ด ” จึงได้รับการเชื่อถือจากทาง สสส. (สำนัก 9) ดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง จากผลงานเชิงประจักษ์ จึงแสดงให้เห็นถึงทุนขององค์กร ในการหนุนเสริมศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

2.4.3 การพัฒนาองค์กรด้านทุนข้อมูล

เทศบาลตำบลเชิงดอยดำเนินการพัฒนาองค์กรด้านทุนข้อมูล เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล TACNAP & RECAP ของผู้สูงอายุที่มีอยู่เดิมให้มีความทันสมัย ครบถ้วนถูกต้องตามข้อมูลที่สำรวจจริง นอกจากนี้แล้วข้อมูลดังกล่าวยังนำมาใช้เป็นฐานของการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุที่ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุเพราะข้อมูลมีการทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มภายใต้กรอบแนวคิดแผนที่กลยุทธ์ใน 4 มิติ คือ ประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) คุณภาพการบริการ (ผลผลิต) ประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ การพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) สามารถสังเคราะห์เป็นแผนที่กลยุทธ์ของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลเชิงดอยอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ดังแผนภาพที่ 2

จากภาพที่ 1 แสดงแผนที่กลยุทธ์การดำเนินการโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชิงดอย ในระดับดีมากใน 4 มิติ พบว่า 1) ในด้านประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) เทศบาลตำบลเชิงดอยมีกลยุทธ์ในการดำเนินการคือ มีการพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง พัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการ พัฒนากิจกรรมทุกเพศทุกวัย การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม 2) ด้านคุณภาพการให้บริการ (ผลผลิต) เทศบาลตำบลเชิงดอยมีกลยุทธ์ในการดำเนินการคือ การพัฒนาศักยภาพของคน การพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาระบบการบริการ การจัดตั้งสวัสดิการชุมชน การพัฒนาและการนำใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน และ การพัฒนากฎระเบียบและแนวปฏิบัติ ร่วมกัน 3) ด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) ประกอบด้วยกลยุทธ์ 4 ด้านคือ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการบริการ ด้านกระบวนการพัฒนา และ ด้านกระบวนการทางสังคมและสภาพแวดล้อม 4) ด้านการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) เทศบาลตำบลเชิงดอยมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ ประกอบด้วย การพัฒนาด้านทุนมนุษย์ การพัฒนาด้านทุนองค์กร และ การพัฒนาด้านทุนข้อมูล

แผนภาพที่ 2 แผนที่กลยุทธ์ (Strategy map) การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอย
ในฐานะแม่ข่าย ในระดับดีมาก

แหล่งที่มา: ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากผลการวิจัย (การสนทนากลุ่ม และการศึกษาเอกสาร)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประเมินผลดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการประเมินผลการดำเนินงานทั้ง 4 มิติของโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก และในรายด้านพบว่า มิติที่มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสูงสุด คือ ด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) รองลงมาเป็นในด้านประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) ด้านคุณภาพการให้บริการ (ผลลัพธ์) มีคะแนนเฉลี่ยในระดับดีมาก และด้านการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) มีคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักระดับดีตามลำดับ

ด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) เป็นมิติที่ได้คะแนนเฉลี่ยการประเมินถ่วงน้ำหนักมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เทศบาลตำบลเชิงดอยมีกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ จนสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้สูงอายุ และผู้ดูแล/ครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลตำบลเชิงดอย มีการนำกรอบการดำเนินงาน 6 ชุดปฏิบัติการในการดูแลผู้สูงอายุที่พัฒนาโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพมา

ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพการให้บริการ กรอบการดำเนินงาน 6 ชุดปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาศักยภาพมีกิจกรรมได้แก่ การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร การเพิ่มทักษะการดูแลผู้สูงอายุสำหรับผู้ดูแลในครอบครัว การเพิ่มสมรรถนะบุคลากรทางด้านสุขภาพในการดูแลผู้สูงอายุ ฯลฯ 2) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ ประกอบด้วยกิจกรรมได้แก่สนับสนุนงบประมาณปรับปรุงอาคารศูนย์หัตถกรรมอำเภออดอยสะเก็ดเดิมให้เป็น “ศาลาสร้างสุข และ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ หรือ “ช่วงคนเฒ่า” เป็นต้น 3) การพัฒนาระบบบริการการดูแลสุขภาพของประชาชน มีการเพิ่มจำนวนอาสาสมัคร และการสร้างเครือข่ายการดูแลสุขภาพในชุมชน ฯลฯ 4) การจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ มีกิจกรรมคือ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเชิงดอย โครงการธนาคารความดี กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น 5) การพัฒนาและนำใช้ข้อมูลผู้สูงอายุ มีการนำเครื่องมือวิจัยชุมชน (RECAP) เพื่อศึกษาทุนและศักยภาพของชุมชนและใช้เครื่องมือการพัฒนาแบบข้อมูลตำบล (TCNAP) และ 6) การพัฒนาภาคีการะเบียบแนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ธรรมนุญสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น หรือ “สภาภาพเทศบาลตำบลเชิงดอย” เป็นต้น การที่เทศบาลตำบลเชิงดอยมีการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องและสนับสนุนกรอบกิจกรรมดังกล่าว ส่งผลให้การให้บริการของเทศบาลตำบลเชิงดอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดวงแข รักไทย และ นิตยา ชีพประสพ, 2565 : 125) ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นต่อ กระบวนการให้บริการของโครงการในระดับมากที่สุด

ด้านประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) พบว่า เป็นมิติที่ได้คะแนนเฉลี่ยการประเมินถ่วงน้ำหนักในระดับดีมาก รองลงมา จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการศึกษาดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชิงดอย พบว่า เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาระบบ คือ “ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีรายได้เสริม พึ่งตนเองได้” และเทศบาลตำบลเชิงดอยสามารถดำเนินโครงการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว คือผู้สูงอายุในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งกาย ใจ สังคม ความสัมพันธ์ และสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุรู้สึกถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสุข สุขภาพแข็งแรงสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลเชิงดอย เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการดูแลสุขภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมและเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงส์วิเศษ (2561 : 17) ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่าด้านกระบวนการในเรื่องการส่งเสริมกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมถึงนโยบายของสำนักงานกองทุนเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส) มีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับ

มาก และด้าน ผลผลิตเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุมีการดูแลและการให้ความรู้ด้านสุขภาพและจิตใจ มีความเหมาะสมในระดับมาก

ด้านคุณภาพบริการ (ผลผลิต) เป็นมิติที่ได้คะแนนเฉลี่ยการประเมินถ่วงน้ำหนักในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลตำบลได้มีการมอบหมายให้หน่วยงานในเทศบาลเอง รับผิดชอบในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ นอกจากนั้นยังมีการเพิ่มจำนวนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ การสร้างเครือข่ายภาคี ที่ร่วมกันทำงานเพื่อให้สามารถให้บริการที่มีคุณภาพที่ดีแก่ผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้สูงอายุ และครอบครัวผู้สูงอายุจึงมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรางคณา ศรีภูวงษ์ ชาญยุทธ ศรีภูวงษ์ และสุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ (2563 : 13) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาวในกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมีภาวะสุขภาพดี ขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจและสังคม มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดูแลอยู่ในระดับมากที่สุด และภาคี เครือข่ายชุมชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การศึกษาชี้ให้เห็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเพิ่มคุณภาพการดูแลทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้านการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม พบว่าการดำเนินการด้านการพัฒนาองค์กรของเทศบาลเชิงดอย ได้ส่งผลต่อความยั่งยืนในการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุใน 3 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ เทศบาลตำบลเชิงดอยมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่โครงการในด้านต่างๆ รวมถึงการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้บริการที่มีประสิทธิภาพ 2) ด้านการพัฒนาทุนองค์กร เทศบาลตำบลเชิงดอยมีการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการจนได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลต่างๆ ได้แก่ รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ในปี พ.ศ. 2548 -2549 รางวัลจากสถาบันพระปกเกล้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาตรฐานด้านความโปร่งใสและส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน ปี พ.ศ. 2548-2553 และได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น ด้านสตรีและ ครอบครัว เป็นต้น และในปี 2556 3) ด้านการพัฒนาทุนข้อมูล เทศบาลตำบลเชิงดอย มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล TACNAP & RECAP ของผู้สูงอายุที่มีอยู่เดิมให้มีความทันสมัย ครบถ้วนถูกต้อง และมีการนำใช้ข้อมูลของผู้สูงอายุในการปรับปรุงคุณภาพการบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภัสสร ไตรลาภวิฒิ บุษกร วัฒนบุตร และนันทนา ขวศิริกุลพล (2563 : 176) เรื่อง แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์กรมีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยมีการจัดกิจกรรมในการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน ทั้งการพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานตามสายงาน เช่น ด้านการตลาด การขาย การบริหารทรัพยากรบุคคล การเงิน การบัญชี การเขียนโปรแกรม เป็นต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิไลวรรณ โพนศิริ อติลล่า พงศ์ยี่หล้า พาจิตชนัด ศิริพานิช (2560 : 220) ศึกษาเรื่อง ทุนองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อ

การพัฒนา อย่างยั่งยืนเชิงเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไทย ตามแนวคิด โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทุนองค์กร ประกอบด้วย การพัฒนาวัฒนธรรม องค์กร การเรียนรู้องค์กร นวัตกรรมองค์กร และ ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อพนักงาน และผู้มารับบริการ

2. แผนที่กลยุทธ์โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

จากการถอดบทเรียนโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่พบว่า การที่เทศบาลตำบลเชิงดอยสามารถบริหารโครงการดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จ จนได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานกองทุนเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ ให้เป็นแม่ข่ายในการให้การสนับสนุนการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ให้มีศักยภาพทัดเทียมกับเทศบาลตำบลเชิงดอยในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุนั้น เมื่อพิจารณาจากแผนที่กลยุทธ์จะเห็นได้ว่า หากนำแนวคิดแผนที่กลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติคือ ประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) คุณภาพการให้บริการ (ผลผลิต) ด้านประสิทธิภาพการให้บริการ (กระบวนการ) และ การพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) มาใช้ในการประเมินโครงการ ทำให้เห็นว่า ในแต่ละมิติของการบริหารโครงการโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ล้วนมีกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนเป้าหมายของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีความสอดคล้องกัน อาทิเช่น ด้านคุณภาพการให้บริการ มีการนำกรอบการดำเนินงาน 6 ชุดปฏิบัติการในการดูแลผู้สูงอายุที่พัฒนาโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพมาใช้ในการกำหนดกิจกรรม และ ด้านการพัฒนาองค์กร แบ่งออกเป็น การพัฒนาทุนมนุษย์ การพัฒนาทุนองค์กร และการพัฒนาทุนข้อมูล ที่ล้วนสนับสนุนกันในการพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศทั้งสิ้น ผลการวิจัยสอดคล้องในบางส่วนกับการศึกษาของพนัส จันทรศรีทอง (2555: 162-225) ทำการศึกษาเรื่องแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสรุปได้ว่า แผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้นเป็นพหุองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบคือ 1) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 3) การพัฒนาบุคลากรและองค์กร 4) การพัฒนาทางการเงิน 5) การพัฒนาด้านนักศึกษา 6) การประเมินผล และ 7) การประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเทศบาลตำบลเชิงดอย

จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีประเด็นที่ควรเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1. ด้านประสิทธิภาพตามนโยบาย (ผลลัพธ์) ประเด็นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย ยังไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ให้ได้ตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ ได้แก่ การสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับผู้สูงอายุ เนื่องจากสินค้าบาง

ประเภทของผู้สูงอายุ ยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาดโดยกว้าง ประกอบกับรูปแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้า ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจของกลุ่มลูกค้า และอีกปัญหาที่พบ จากการพัฒนาส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มสานไม้กวาด กลุ่มจักสาน เป็นต้น ซึ่งวัตถุดิบบางประเภทไม่มีอยู่ในชุมชน ส่งผลให้วัตถุดิบบางชนิดไม่สามารถป้อนให้กับกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ เพื่อผลิตสินค้าตามความต้องการของลูกค้าได้ทัน อีกทั้งวัตถุดิบที่รับจากภายนอกชุมชนมีราคาสูง ทำให้สินค้ามีราคาสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับราคาขายในท้องตลาด ผู้สูงอายุจำเป็นต้องปรับลดราคา ทำให้ได้กำไรน้อย

1.2. ด้านคุณภาพการบริการ (ผลผลิต) ประเด็นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย ยังไม่สามารถสร้างคุณภาพการบริการ ได้แก่ การหาช่องทางการตลาดเพื่อกระจายสินค้าจากกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าของกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างหลากหลาย

1.3. ด้านประสิทธิภาพการบริการ (กระบวนการ) ประเด็นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย ยังไม่สามารถสร้างประสิทธิภาพจากกระบวนการดำเนินงานได้นั้น มีดังนี้

1.3.1 ด้านกระบวนการจัดการ คือ ด้วยการบริหารงบประมาณที่ดี มีฐานข้อมูลที่รองรับและทันสมัย แต่ยังขาดระบบการตรวจสอบการดำเนินงานในทุกกิจกรรมของเทศบาล

1.3.2 ด้านกระบวนการบริการ คือ ขยายพื้นที่การให้บริการ และการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ให้แก่ อปท.ที่สนใจ ในรูปแบบระบบพี่เลี้ยง โดยมีการติดตามผลการขยายระบบการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาสู่การเรียนรู้และปรับปรุงรูปแบบในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุให้แก่พื้นที่อื่นต่อไป

1.3.3 ด้านกระบวนการพัฒนา คือ การสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาผู้สูงอายุใหม่ๆ อยู่เสมอ เช่น การพัฒนาระบบ GIS เพื่อติดตามผู้สูงอายุ และสามารถเข้าช่วยเหลือผู้สูงอายุได้ทันทั่วทั้งที่ อีกทั้งการเพิ่มช่องทางการตลาดในสินค้าที่มีความหลากหลาย ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าผู้สูงอายุได้อย่างหลากหลาย

1.3.4 ด้านกระบวนการทางสังคม คือ การเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง

1.4. ด้านการพัฒนาองค์กร (ความยั่งยืน) ในด้านการพัฒนาเทศบาลตำบลเชิงดอย จะต้องดำเนินการพัฒนา ปรับปรุง ดังนี้

1.4.1 ด้านทุนมนุษย์ คือ การเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ เนื่องจากแผนงานและกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้สูงอายุและความต้องการที่หลากหลายและ สูงขึ้น ภาระงานที่บุคลากรที่ร่วมกันพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุก็ต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการเพิ่มแรงจูงใจในการดำเนินงานให้กับบุคลากร เจ้าหน้าที่ เพื่อการเพิ่มศักยภาพในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นควรมีการพัฒนากลุ่มแกนนำที่เพิ่มขึ้นด้วย

1.4.2 ด้านทุนองค์กร คือ พัฒนาวัฒนธรรมองค์กรให้เจ้าหน้าที่มีจิตสำนึกในหน้าที่และช่วยเหลือกัน ซึ่งจากปัญหาที่ผ่านมาเทศบาลตำบลเชิงดอยมีเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องระบบการดูแลผู้สูงอายุลาออก ส่งผลให้การดำเนินงานบางกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง

1.4.3 ด้านทุนข้อมูล คือ สร้างระบบในการจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัยและเหมาะสมกับพื้นที่อยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

2.1 งานวิจัยในอนาคต สามารถนำวิธีการถอดบทเรียนแบบอื่น อาทิเช่น วิธีการถอดบทเรียนด้วยการเรียนรู้จากเพื่อน (Peer Assist) การถอดบทเรียนแบบเรื่องเล่า (Storytelling) การถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (After Action Review: AAR) มาใช้ในการถอดบทเรียน

2.2 งานวิจัยในอนาคต สามารถทำการถอดบทเรียนโครงการอื่นๆ อาทิเช่น โครงการพัฒนาเกี่ยวกับเยาวชน หรือ คนพิการ ฯลฯ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2550. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2563.

แหล่งที่มา: <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/2/63>

ณัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงส์วิเศษ. (2561). การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 8 (3), 17-25.

ดวงแข รักไทย และนิตยา ชีพประสพ (2565) การประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง.วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8 (5), 125-138.

จิตติมา ทาสวรรณอินทร์ และคณะ. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ. 36 (4), 74-82.

เทศบาลตำบลเชิงดอย.(2559).รายงานโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง รุ่นที่ 1และ 2. เชียงใหม่ :เทศบาลตำบลเชิงดอย

ประภัสสร ไตรลาภวิฒิ, บุษกร วัฒนบุตร และนันทนา ขวศิริกุลชล (2563) แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 4 (3), 176-183.

พนัส จันทรศรีทองใบ (2555). แผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เพชรธยา แป้นวงษา, ไพฑูรย์ สอนทน และกมล อยู่สุข (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. 15 (2), 41-56.

- วรางคณา ศรีภูวงษ์ ชาญยุท ศรีภูวงษ์ และสุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ (2563) การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาวในกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*. 6 (2), 13-28.
- วิไลวรรณ โพนศิริ อติลล้า พงศ์ยี่หล้า พาจิตชนัต ศิริพานิช (2560) ทุนองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเชิงเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไทย. *สุทธิปริทัศน์*. 31 (100), 220-233.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2550).*การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543-2573*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสมอ จัดพล (2556) การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. *วารสาร Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์*. 6 (3), 510-519.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์.(2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>
- Kaplan, R.S., & Norton, D.P. (2004). The strategy map: guide to aligning intangible assets. *Strategy & Leadership*, 32(5), 10-17. <https://doi.org/10.1108/10878570410699825>
- Lance, C. E., Butts, M. M., & Michels, L. C. (2006). The sources of four commonly reported cutoff criteria: What did they really say? *Organizational Research Methods*, 9 (2), 202.-220. <http://doi.org/10.1177/1094428105284919>
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an introductory analysis*. (2nd Ed.) New York : Harper and Row.

An Implementation of Flipped Classroom Within Role-Play Technique to Develop English Speaking Skills of Prathomsuksa 6 Students

Theerapat Pikulthong and Sumolnit Kerdnoonwong

Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Theerapat.pikulthong@g.swu.ac.th

Abstracts

The objectives of this research are to a) develop the prathomsuksa 6 students' English speaking skills through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique, b) to compare the prathomsuksa 6 students' academic achievement between before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique, and c) to examine the students' satisfaction through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. The sample consists of forty students who were failed in language for communication's strand in the 2021 academic year. They are selected by a purposive procedure. The research is an experimental research in form of one group pretest and post-test design. The instruments are included lesson plans, pretest and post-test, and the students' satisfaction questionnaire. Data are collected employing the online platforms that suitable on the pandemic of COVID-19. To analyze the data, the statistics are used mean score (M), standard deviations (S.D.), percentage (%); to describe the differences of scores, and T-test is used to apply the data of all participants. The results of the study reveals that the development of English speaking skills had high significantly percentage (80.20%) and also had high mean scores (M=4.01). Additionally, the students' academic achievement before and after learning was significant at .05 levels and had significantly higher mean scores on post-test (M=25.95, S.D. =2.10) than pretest (M=15.10, S.D. =3.37). Furthermore, the students' satisfaction toward the contents of the study was in the positive level (M=4.15), teaching approaches in the study, the mean scores was in the highly positive level (M=4.24), and the average mean scores was in the positive level (M=4.17) regarding to the benefits of the study. The findings revealed the advantages of learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique and the students' satisfaction toward an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique respectively.

Keywords: Role-Play; Flipped Classroom; English speaking skills

Introduction

A global language is one that is spoken all over the world and has been taught to many people as a second language. The most widely accepted is English. A large number of lexical units in the English language are derived from German, Latin, French, and other European languages. The French language is the primary source for a large portion of word borrowing, demonstrating the English language's fondness for foreign words and a diverse vocabulary. (Crystal, 2003 : online) claims that language superiority and cultural hegemony are inextricably linked. These languages exist primarily as a result of the power of a nation, whether democratic, military, or economic. According to (Thierry, 2018 : online) claims that "English has risen to

the top of the world's most widely spoken languages, surpassing Mandarin, Chinese, and Spanish unless proficiency is not taken into account." In comparison, Arabic is spoken in 60 countries, French in 51 countries, Chinese in 33 countries, and Spanish in 31 countries. "English has grown from a small island and become the global language of commerce, diplomacy, and science. Furthermore, English is a language used throughout movies, entertainment, education, broadcasting, and a variety of other innovative innovations, such as the online world (internet). Hollywood films are watched by a large portion of the world's population. As a result of this expansion, the English language has grown in popularity. Furthermore, English has provided a common communication method for people from various backgrounds. For example, if both individuals speak English, a German may not need to learn Hindi to communicate with someone from India. As a result, English has aided in the reduction of some cultural barriers among nations. Cultural differences do exist between countries and nations, however. The willingness of a nation to learn or speak a foreign language other than its own may be influenced by its history.

The majority of primary schools and teachers are enthusiastic about the development of the curriculum. Teachers were involved in the development of the school curriculum in order for them to understand and recognize the role that the curriculum plays in the teaching and learning process. The Ministry of Education introduced the Basic Core Curriculum 2015, which helps teachers plan lessons by establishing learning standards, indicators, and core content for each subject area. All of these factors help to make teaching and learning a success. According to the language learning area of the Basic Education Core Curriculum 2008, English is one of the compulsory subjects from Grade 1 in primary school to Grade 12 in secondary school. Language learning aims to help students develop a positive attitude toward the language, as well as the ability to use English to communicate in a variety of situations, conduct research, earn a living, and pursue higher education. Communication, culture, connection, and community are the four strands of study that make up the main content of English. As a result, learning English can help students improve their skills. Teaching and learning processes are critical in motivating students to learn, considering the real benefits in daily life, and emphasizing the importance of students communicating correctly and accurately. Furthermore, students can use English as a tool to acquire knowledge from a variety of sources and to understand the multiculturalism of the global community. Language is essential in our lives because it is the medium through which people communicate. Speaking abilities are frequently regarded as the most important aspect of an English course. Because communication is at the foundation of English teaching and learning, the ability to speak is the most important skill. Speaking is one of the productive skills that demonstrate a student's level of proficiency in a language. Moreover, speaking is the primary mode of communication. In other words, learning a language isn't complete unless you can speak it fluently. Speaking is the most common way to communicate with others, and the ability to communicate effectively is a basic requirement in English subjects that must be taken seriously. Aside from listening, reading, and writing, speaking is one of the four basic skills in learning a foreign language. In most EFL situations, learners do not use the language in real-life situations. They lack the ability to communicate effectively and correctly. This causes learners to be insecure and avoid communicating with native English speakers (Oradee, 2012 : online). According to (Homan, 2016 : online), almost all children enjoy imaginative play or role play in any early childhood setting and across primary schools, according to research. This could include zooming a piece of paper around the room as if it were a racing car or a flying aero plane, or pretending to be a firefighter in

their engine, a shopkeeper, a parent, a dentist, or a nurse. Children can represent something else with objects, or they can assign roles to themselves and others and then act them out. Although it may appear to be a simple act, these children are learning and developing a variety of important life skills by pushing back the barriers of reality. This role play allows for a variety of viewpoints to be taken and for ideas and emotions to be expressed. Playing dress-up is a lot of fun, and it will help your child's imagination grow as they take on different roles. In fact, dressing up isn't required for role-playing. Speech and language development are aided by the majority of play-based interactions. The child's social skills will benefit from the use of eye contact, turn-taking, and listening skills. Allowing your child to take the lead in a play will help them gain confidence and a sense of control in their communication, so stay calm in the communication environment. As communication is crucial in both life and business. In each interaction, it's not so much what you say as it is how you say it that makes all the difference. The relationship between play and language usage is being investigated to see if play aids in the development of children's language skills and if play can be used as a tool to improve children's language competence. And these days, learning platforms come in a variety of formats. The Thai government has been working on developing online learning platform solutions to help with problem-solving in emergency situations. And now is an excellent time to investigate new teaching methods, particularly those that can be implemented in a "flipped classroom." defined flipped learning as "when a teacher's lecture is delivered to students via video and other outside sources of information to facilitate learning." Class time is reserved for active problem solving and one-on-one or small group tutoring with the teacher. The teaching method's effectiveness appears to be due to its support for active learning, which allows students to confidently express their opinions and communicate their intended meaning.

In Thailand, English is considered to a subject that plays the vital roles as a gate keeping device in language education system. It is learned since the students' start their school lives in the early age. English is a compulsory subject from the primary level to the higher education. Thai Government has recognized the vital roles of English its plays in the global society and allows the Ministry of Education to elevate the English language competency among the students as well as the teachers. The policies and strategic plans in promoting English Language learning and teaching have been announced in each government. The Ministry of Education also viewed that the process on elevating the effectiveness of English language learning and teaching should include in all developmental elements involved, that is to say - the clarity of language learning policy, the interpretation of policy into practices, the development of curriculum, the quality of teachers, the teaching and learning process, and the plans for materials provided. In the year 2014, the Ministry of Education announced the latest policy to reform teaching and learning English in the basic education level. Regards to the policy, there is general agreement among language teachers, and scholars that the adoption of the CEFR is a vital step towards clarifying language goals and raising English Language standards among Thai youths in the near future.

Watbansong School is located in Wiengsa, Surat-Thani, the largest province in the south of Thailand and one of the world's most popular tourist destinations (Thailand, 2019 : online). And the way of life of people in Surat-Thani is intimately connected with many tourists, so English has implicitly become a second language. For English subjects, the education system in Thailand requires that students who complete their school levels pass strands and standards based on the Basic Education Core Curriculum 2008, and the Ordinary National Education Test (O-NET) has become one of the tools to assess because every year, all students are required to take the exam, which is administered annually by the National

Institute of Educational Testing Service (Public Organization), and the results are compared. And the results of Prathomsuksa 6, students at Watbansong School from 2018 academic year to 2020 academic year are declining, particularly in the communicative strands. As mentioned above, it can be concluded that the researcher then decided to study the speaking skills learning activities and found that there is an interesting activity "Role-Playing" by blending Flipped Classroom pedagogical approach together to become an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique to develop English speaking skills of prathomsuksa 6 students of Watbansong School. The researcher expects that an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique will help students better in English speaking skills.

Research Objectives

1. To develop the prathomsuksa 6 students' English speaking skills through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique of Watbansong School.
2. To compare the prathomsuksa 6 students' academic achievement of Watbansong School between before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique.
3. To study students' satisfaction through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique.

Review of the Literature

Speaking can be defined as conversing in a spoken language or expressing one's feelings and thoughts. When you speak, you're usually conveying information. It could be anything from a casual statement to an academic presentation to a formal speech. Speaking abilities are the abilities that enable us to communicate effectively. These abilities enable the speaker to deliver his message with passion, thoughtfulness, and conviction. Speaking skills also help to ensure that those listening will not be misunderstood. According to (Richard, 2008 : online) , when we talk, we are usually getting something done, exploring ideas, working out some aspects of the world, or simply having a relationship . It would have been easier for the students to communicate and explore their ideas if they were fluent in English. Students who can communicate fluently in English have easier access to updated data in fields such as science, innovation, and health. Speaking is a productive skill in the organs of speech for expressing meaning that can be observed directly and empirically, according to (H. D. Brown, 2004 : online), who cites. Three key points are included in this definition of speaking abilities. To begin, "productive skills" refer to a person's ability to actively produce language by coordinating speech organs like the lips, tongue, teeth, vocal cords, larynx, and pharynx, among others. Next, the purpose of language in communication is to deliver ideas and experiences to the listener and others so that the speaker can convey meaning to them. Finally, the ability to directly and empirically observe means that the speaker's implementation can be directly heard or seen, and the speaker's correctness and effectiveness in the speaking process can be empirically analyzed. To summarize, speaking is a type of interaction that enables users to communicate with the information that has been processed. The speakers must ensure that the listeners understand the content and purpose of their speech, as well as the appropriate vocabulary and structure for the given situations. The speakers should be given the opportunity to improve their ability to speak English correctly and fluently on a step-by-step basis.

Role-playing can be a very effective tool in the hands of a teacher. Because the primary goal of a speaking activity like this is to increase student interaction in the classroom, educators should not overlook it as a way to reflect learners' theoretical knowledge of a language in practice. Because there is no single precise definition of role-play, various authors see it in different ways, the first three paragraphs of this chapter deal with three different explanations of this speaking exercise. writes, "Role-play activities range from highly-controlled guided conversations at one end of the scale to improvised drama activities at the other; from simple rehearsed dialogue performance to highly complex simulated scenarios". The author places a high value on a diverse range of role-playing activities. Such a speaking task may be limited and supported by prepared cues, such as dialogues; or, on the other hand, role-playing may be an activity in which students prefer to improvise rather than rely on practiced dialogue. also points out that role-playing can vary in complexity, with some utterances being very structured and others being very short and simple. As a result, the difficulty of the activity is determined by the language level. Scrivener proposes another definition: in role-playing, learners are usually given some information about a "role" (e.g., a person or a job title). These are frequently found on "role cards." Learners spend some time preparing before gathering with other students to act out small scenes based on their own ideas as well as any ideas and information from the role cards. A simple role card could simply name the role, such as mother or detective, or it could provide instructions on what to do instead of the role itself, such as purchasing a train ticket to Brighton.

It is stated explicitly that students are assigned specific roles to play. Role cards, according to Scrivener, serve an important purpose in that they provide learners with critical information about their roles. Basic clues are included on the paper, which helps students communicate important facts about their characters to be played. It also makes the speakers feel more secure. The weaker students may rely solely on a card for their statements, whereas the stronger students use role cards as prompts. A good set of role cards is frequently designed so that the participants can have opposing viewpoints and obvious conflicts.

This author also claims that students require an adequate amount of time to complete their assignments and also contends that students require adequate time to prepare their ideas and language before performing their roles. Furthermore, he claims that students not only use the ideas on the role cards, but also try to incorporate any language they know. According to, in role-playing, students are given a task to complete and are told who they are, what their opinions are, and what they know that the other students do not. She emphasizes that students are told who they are, i.e., that they are playing the part of someone else. Casting yourself as a different character can help you overcome your fear of speaking, because it's the personalities they play, not the speakers, who make mistakes. The main benefit of role-playing is that students can pretend to be anyone they want for a short period of time. Their mission is to impersonate someone else, such as a doctor, a pop star, a parent, a millionaire, etc.

In summary, role-playing is a learning structure that allows students to apply content immediately after the teacher has assigned them to the role of a decision maker who must make a decision about a policy, resource allocation, or another outcome. This technique is a great way to keep students engaged and allow them to interact with their peers while attempting to complete the task assigned to them in their specific role. This work can be done in groups, or students can keep the personal aspects of their roles throughout the class period. As they try to respond to the material through the eyes of their characters, students become more engaged.

A flipped classroom model is a type of blended learning that was created by American educators Jonathan Bergmann and Aaron Sams. The main differences between this blended

learning model and others are that, in other models, there is more or less of a trade-off between class time and online learning components. The online elements of a typical blended course take place during class time, with a portion of the class time dedicated to online learning. In the flipped classroom, on the other hand, there is no trade-off with class time because online learning elements are delivered as homework outside of class. Instructors typically assign online video lectures as homework in flipped classroom courses so that direct instructions (or knowledge delivery) are moved from the group learning space to the individual learning space. Consolidating, practicing, and extending prior knowledge are examples of traditional homework that has been moved into the classroom (Lage, 2000 : online). This is why the terms "inverted" and "flipped" have been coined. Learners can get first-hand exposure to new knowledge and get ready to apply it before they come to class with the flipping of instruction (Farah, 2014 : 7). The benefits from the students' preparation are that students get more classroom time and opportunities to apply their knowledge via a student-centered collaborative approach or individual work. Most flipped classroom research studies use group-based interactive learning activities inside the classroom, implementing constructivism-based student-centered learning theories based on the works of and referred to constructivism of (Bishop, 2013). The constructivist learning environment enables students to integrate the knowledge they learned online into practice, and engages them in the classroom learning where students construct knowledge actively by interacting with peers based on their previous knowledge. Moreover, teachers can use the face-to-face time to check each student's learning and understanding of the online lectures, or provide individualized support when students work through the activities. The flipped classroom model can be defined as a type of blended learning in which direct instruction is moved from the group learning space to the individual learning space as homework, freeing up group learning time for dynamic, interactive learning activities in which the teacher guides learners to apply, practice, or extend the instructed knowledge. It creates an innovative pedagogy that incorporates both online and face-to-face learning.

An implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique is the blending of two approaches between Role Playing and Flipped Classroom that the researcher design to develop students' English speaking skills by using the lesson plans and creates the on-site and online learning platform for students and teacher will be coach.

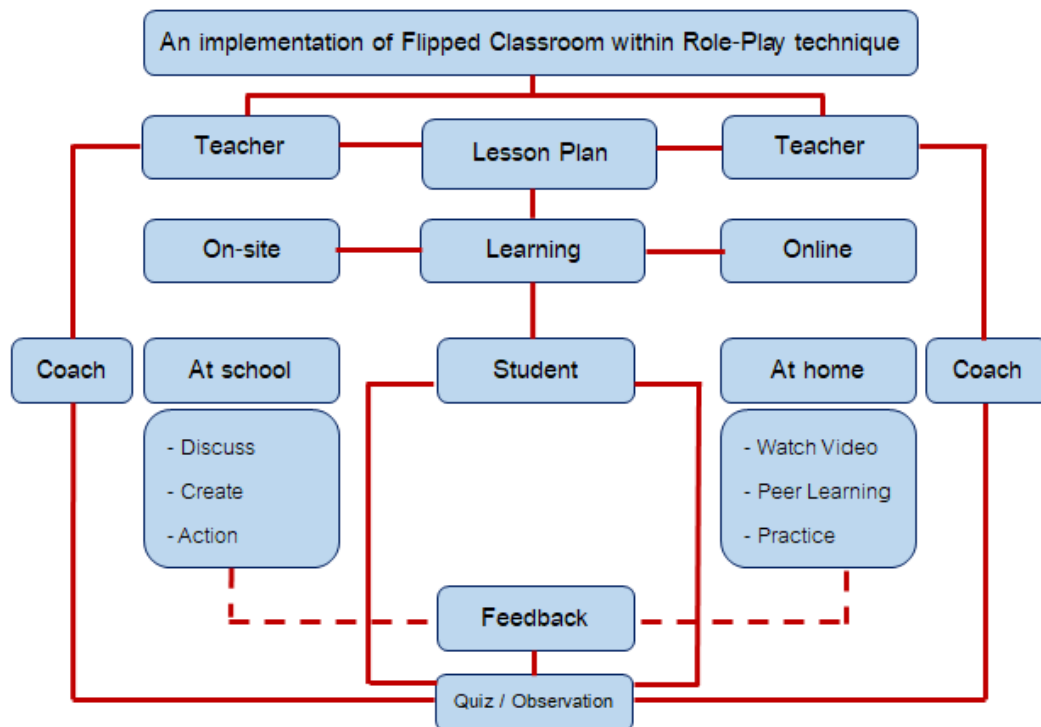

Figure 2: An implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique

(Stern, 1983) defined satisfaction in language learning as a positive belief or attitude toward the use of language and language learning. The importance of satisfaction in supporting learning was mentioned by (Wenden, 1995) referred to (Oller, 1979) went on to say that satisfaction has three components: a cognitive component, an evaluative component, and a behavioral component. People were aware of the values, and they were able to evaluate them in either positive or negative terms. Personal feelings toward values that could be satisfied or unsatisfied make up the evaluative component. And the behavioral component indicated that people were ready to act. Furthermore, in order for students to be satisfied with their language learning, the teacher must create a positive environment that is joyful, relaxing, and enjoyable. The teacher could use an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique to make the students interested, motivated, and independent in learning speaking through the implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique. Using various scenarios is dependent on real life. Furthermore, the Flipped Classroom within Role-Play technique implementation assisted the teacher in teaching speaking in an appropriate manner because the Flipped Classroom within Role-Play technique had its own characteristics that made students' interactions with the language more useful. Moreover, incorporating the Flipped Classroom into the Role-Play technique allowed students to learn independently while still receiving teacher guidance. However, not all Role-Play implementations of the Flipped Classroom benefited students, as it was dependent on the students' learning styles, levels, objectives, and course content. The teacher's responsibilities included planning activities, assisting students, and instilling enthusiasm.

Research Methodology

Population and sample

The populations of this study consists of prathomsuksa 6 students of Watbansong School, Surat-Thani province. There are one hundred and eighty students in prathomsuksa 6. The sample selects by a purposive procedure which is forty students who are failed in language for communication's strand. This study conducts in the 2021 academic year.

Variable

The independent variable is an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. The dependent variables are the English speaking skills of prathomsuksa 6 students, the academic achievement, and the students' satisfaction.

Data Collection

This study was an experimental research in the form of one group pre-test and posttest design as follows;

Table 1: The experimental design of the study

Group	Pretest	Treatment	Post-test
E	O ₁	X	O ₂

Remarks;	E	stand for the experimental group of the study
	O ₁	stand for pretest before treatment
	X	stand for learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique
	O ₂	stand for post-test after treatment

Data was collected from the scores of the online speaking pretest and online speaking post-test that comprised the test. The sample was taken from the online speaking pretest before an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique was used. The online speaking pretest scores were collected. After taking the online speaking pretest, the samples were taught through an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique with twelve lesson plans (online teaching), assessing the development of English speaking skills with the speaking observation form, and the online quiz scores after learning in each lesson were collected. And examine their satisfaction with learning through an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique by using the online questionnaire.

Data analysis

The data of this study was analyzed to satisfy the three objectives as follow;

1. The first objective was to examine the use of an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique to develop the prathomsuksa 6 students' English speaking skills. It was analyzes based on the online quiz scores after learning in each lesson. The scores were calculated using mean, standard deviations, and percentage.

2. The second objective was to compare the prathomsuksa 6 students' academic achievement between before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. The scores of the online speaking pre-test and online speaking post-test were statistically analyzed by mean and standard deviations and T-test was used to examine whether the samples learning from the online speaking pre-test and online speaking post-test showed the significant differences before and after study.

3. The Third objective was to examine students' satisfaction towards the use of an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. To analyze the satisfaction, the online questionnaire designs to explore the students' satisfaction were adapted based on Likert rating scale and was interpreted from (Best, 2006 : 66) as follows;

Satisfaction	Level
Highly positive	= 4.21 – 5.00
Positive	= 4.20 – 3.41
Average	= 3.40 – 2.61
Negative	= 2.60 – 1.81
Highly negative	= 1.80 – 1.00

Moreover, the rating scores of students' satisfaction towards the use of an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique were tested in term of mean scores, standard deviations, and each factor was explained.

Research Conceptual framework

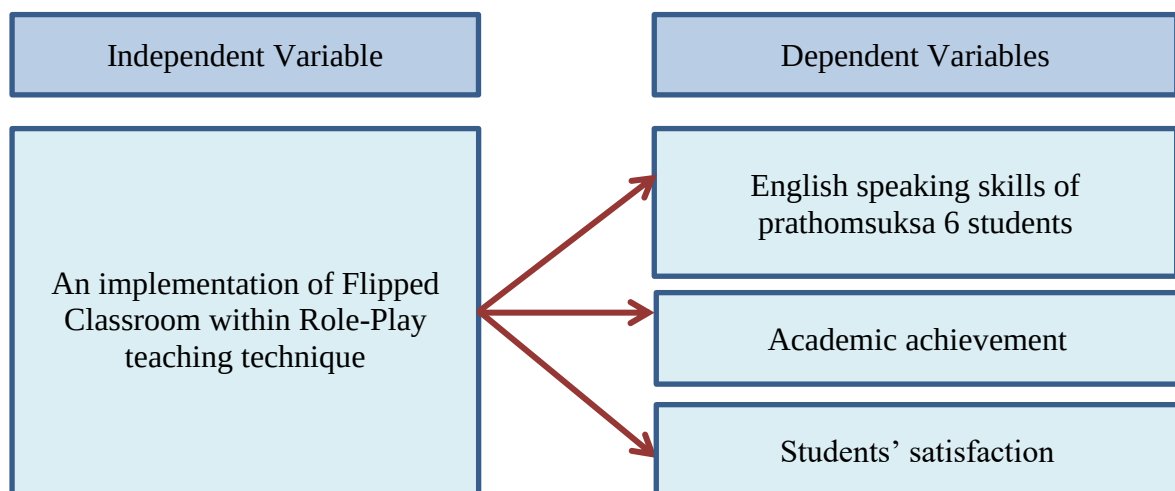

Figure 1: Conceptual framework

Results

Table 2: The analyzed data after learning in each lesson through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique to develop the primary 6 students' English speaking skills

Group	N	Mean	S.D.	Percentage%
Experimental Group	40	4.01	0.34	80.20%

According to table 2, the analyzed data of the experimental group after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique to develop the primary 6 students' English speaking skills was a repeated measure. The experimental group had significantly percentage on learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique (80.20%) higher than the researcher has been specified (60%), the standard deviations was ($S.D.=0.34$), and the mean scores was ($M=4.01$) also higher than the researcher specified ($M=3$). The result indicated that the prathomsuksa 6 students at Watbansong School developed their English speaking skills after learning toward an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique, which is in accordance with the data collected by the researcher using the speaking observation forms that consist of five components; pronunciation, grammar, vocabulary, fluency, and comprehension. The researcher observed and assessed the development after learning in each lesson. The data obtained from the 12 hours of learning through the implementation of the Flipped Classroom within the Role-Play technique revealed the following improvements in the experimental group's speaking skills:

1. Pronunciation : When the experimental group speaks, they are able to use pronunciation to produce a clearer language, pronounce correctly, and *impart the language to others with understanding. It means that they can communicate effectively if their pronunciation and intonation are correct.*

2. Grammar : Grammar is necessary for students to construct correct sentences in both written and oral communication. According to the observation, the experimental group is able to accomplish a set of rules or principles that can be used to generate all grammatical or well-formed utterances in the language and in order to combine correct sentences in oral conversation.

3. Vocabulary : The experimental group showed that they are able to know words, their meanings, how words are spelled and how they are pronounced. And the ability to understand and use the vocabulary in the proper context.

4. Fluency : According to the experimental groups, they showed that they can speak communicatively, fluently, accurately, and naturally after learning for 12 hours, and they can speak freely without interruption.

5. Comprehension : The experimental group showed they can perceive and process long stretches of speech, as well as formulate interpretations of the meaning of sentences. It can be concluded that the experimental group understanding of what they are saying to the listeners in order to avoid misunderstanding information; additionally, it serves to make it easier for the listeners to catch the information from the speaker.

Therefore, the quantitative and qualitative data obtained from the data collection by using quiz and speaking observational forms showed the increasing development in English speaking skills among the experimental group who learned through an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique.

Table 3: The comparison of the prathomsuksa 6 students' academic achievement of Watbansong School between before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique

English Speaking Ability	N	Mean	S.D.	df	T-test	Sig
Pretest	40	15.10	3.37	39.00	-35.82	0.00**
Post-test	40	25.95	2.10			

Note * = $p < .05$

According to table 3, the comparison of the prathomsuksa 6 students' academic achievement of Watbansong School between before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique it was found that the mean scores of the experimental group after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique was significantly higher than before learning with statistic significant at .05 level. The experimental group had significantly higher mean scores on the post-test ($M=25.95$, $S.D.=2.10$) than the pretest ($M=15.10$, $S.D.=3.37$)

Table 4: The students' satisfaction through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique of the experimental group

Statements	Mean	S.D.	Level
Part 1 Contents of the study			
1. The contents are various.	4.05	0.60	Positive
2. The topics are up to date and interesting.	4.15	0.58	Positive
3. The contents are easy to understand.	4.20	0.52	Positive
4. The contents are suitable with my level.	4.20	0.41	Positive
Average	4.15	0.53	Positive
Statements	Mean	S.D.	Level
Part 2 Teaching approaches in the study			
5. The Role-Play techniques are is suitable with me.	4.48	0.51	Highly positive
6. The Flipped Classroom model is suitable with me.	4.00	0.60	Positive
Average	4.24	0.46	Highly positive

Part 3 Benefits of studying through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique

7. Learning activities help me to practice my English speaking skills.	4.18	0.50	Positive
8. The Flipped Classroom and Role-Play are helping me to be better in English speaking skills.	4.15	0.48	Positive
9. The Flipped Classroom and Role-Play encourage me to participate with my classmate.	4.10	0.44	Positive
Statements	Mean	S.D.	Level
10. I have a good attitude in English language learning.	4.23	0.42	Highly positive
Average	4.17	0.56	Positive

According to table 7, shows the mean scores of three parts on students' satisfaction through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. Firstly, it was contents of the study that all participants satisfied with learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique were various, up to date, easy to understand, and suitable for their level. The mean scores of this survey was in the positive level ($M=4.15$, $S.D.=0.53$). Secondly, it was about teaching approaches in the study that all participants satisfied with both blended learning were suitable. The mean scores was in the highly positive level ($M=4.24$, $S.D.=0.46$). Thirdly, it was about the benefits of studying through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique and all participants satisfied that learning activities help them to practice their English speaking skills, the Flipped Classroom and Role-Play were helping them to be better in English speaking skills and encourage them to participated with their classmates, and they had a good attitude in English language learning. The average mean scores was in the positive level ($M=4.17$, $S.D.=0.56$). The survey insisted of ten statements, it found that the mean scores obtained from all statements were divided into three parts.

Consequently, the results of the study indicated that prathomsuksa 6 students of Watbansong School improved their English speaking skills through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. There was a repeated measure significantly percentage at 80.20% and there was a significant different at the .05 level after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. Regarding the students' satisfaction through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique was divided into three parts; first part was in positive level ($M=4.15$, $S.D.=0.53$), second part was in highly positive level ($M=4.24$, $S.D.=0.46$), and third part was in positive level ($M=4.17$, $S.D.=0.56$) respectively.

Conclusion

The study was investigated to 1) develop the prathomsuksa 6 students' English speaking skills through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique, 2) compare the prathomsuksa 6 students' academic achievement of Watbansong School between before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique, 3) examine students' satisfaction through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. The populations of this study consisted one hundred and eighty students in prathomsuksa 6 of Watbansong School, Surat-Thani province. The sample was forty students selected by a purposive procedure and the study was conducted in the 2021 academic year. The research instruments were used in this study included 1) lesson plans that based on an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique (online teaching), 2) an online speaking pretest and online speaking post-test, and 3) the online students' satisfaction questionnaire. To analyze the data of this study the statistics were used mean score (M), standard deviations ($S.D.$), percentage (%); to describe the differences of scores, and T-test was used to apply the data of all participants. According to the COVID-19 pandemic, students were unable to attend school. To maintain students learning, most process of the study has adapted to online platform. Google form, Google classroom, Google meets. The study can be concluded as follows; The students were asked to take an online pretest by used Google form. Then, they were taught through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique followed the lesson plans by used Google Classroom, Google meet, and take quiz after learning in each lesson on Google form. Later, they were asked to take an online post-test on Google form. Finally, all participants were done the students' satisfaction to examine their satisfaction toward an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique on Google form.

Discussion

The results of the data analysis of an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique to develop English speaking skills of prathomsuksa 6 students had several interesting points that should be discussed as follows;

1. The development of English speaking skills of prathomsuksa 6 students after through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique.

This study was to develop the prathomsuksa 6 students' English speaking skills learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique in varied situations such as at school, at the restaurant, it's shopping time, in town, and on holidays in order to inform the students that English speaking skills was very important in their real life.

The experimental group had significantly percentage on learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique was 80.20% higher than the researcher has been specified (60%) and the mean scores was ($M=4.01$, $S.D.=0.34$) also higher than the researcher specified ($M=3$). The result indicated that the prathomsuksa 6 students at Watbansong School developed their English speaking skills after learning toward an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique, which is in accordance with the data collected by the researcher using the speaking observation forms that consist of five components; pronunciation, grammar, vocabulary, fluency, and comprehension. The researcher observed and assessed the development after learning in each lesson. The data obtained from the 12 hours of learning through the implementation of the Flipped Classroom within the Role-Play technique revealed the following improvements in the experimental group's speaking skills:

1. Pronunciation : When the experimental group speaks, they are able to use pronunciation to produce a clearer language, pronounce correctly, and *impart the language to others with understanding. It means that they can communicate effectively if their pronunciation and intonation are correct.*

2. Grammar : Grammar is necessary for students to construct correct sentences in both written and oral communication. According to the observation, the experimental group is able to accomplish a set of rules or principles that can be used to generate all grammatical or well-formed utterances in the language and in order to combine correct sentences in oral conversation.

3. Vocabulary : The experimental group showed that they are able to know words, their meanings, how words are spelled and how they are pronounced. And the ability to understand and use the vocabulary in the proper context.

4. Fluency : According to the experimental groups, they showed that they can speak communicatively, fluently, accurately, and naturally after learning for 12 hours, and they can speak freely without interruption.

5. Comprehension : The experimental group showed they can perceive and process long stretches of speech, as well as formulate interpretations of the meaning of sentences. It can be concluded that the experimental group understanding of what they are saying to the listeners in order to avoid misunderstanding information; additionally, it serves to make it easier for the listeners to catch the information from the speaker.

Therefore, the quantitative and qualitative data obtained from the data collection by using quiz and speaking observational forms showed the increasing development in English speaking skills among the experimental group who learned through an implementation of the Flipped Classroom within Role-Play technique. Despite COVID-19 pandemic, the experimental group was also developed individually and in conformity with the learners' learning lifestyle.

As the results, it could be indicated that the prathomsuksa 6 students at Watbansong School developed their English speaking skills after learning toward an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique because the students were expected that they could communicate in English without shy. According to (Richard, 2008 : online), when we talk, we are usually getting something done, exploring ideas, working out some aspects of the world, or simply having a relationship . It would have been easier for the students to communicate and explore their ideas if they were fluent in English. Students who can

communicate fluently in English have easier access to updated data in fields such as science, innovation, and health. Speaking is a productive skill in the organs of speech for expressing meaning that can be observed directly and empirically, according to (H. D. Brown, 2004 : online), who cites. Three key points are included in this definition of speaking abilities. To begin, "productive skills" refer to a person's ability to actively produce language by coordinating speech organs like the lips, tongue, teeth, vocal cords, larynx, and pharynx, among others. Next, the purpose of language in communication is to deliver ideas and experiences to the listener and others so that the speaker can convey meaning to them. Finally, the ability to directly and empirically observe means that the speaker's implementation can be directly heard or seen, and the speaker's correctness and effectiveness in the speaking process can be empirically analyzed. Similarly, (Hedge, 2000 : 9) It claims that the communicative approach's success is determined by how well teachers can get their students to use language in meaningful contexts. This study confirms that using the Flipped Classroom in conjunction with the Role-Play technique can help students improve their English speaking skills. The percentage of development is shown in the analyzed data after learning.

2. The prathomsuksa 6 students' academic achievement before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique.

The result of students' academic achievement before and after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique was compared. The experimental group was assigned to do pretest before learning and at the end of the course with post-test. The scores were statistically analyzed by mean and standard deviations and T-test was used to examine. And it was found that the mean scores after learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique was significantly higher than before learning with statistic significant at .05 levels. The experimental group had significantly higher mean scores on the post-test ($M=25.95$, $S.D.=2.10$) than the pretest ($M=15.10$, $S.D.=3.37$).

After students learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique the result of the pre-test and post-test scores of the were statistically analyzed by mean and standard deviations and T-test it was found that the mean was significantly higher than before learning. The results of this study are accordance with defines role-play as "a classroom activity which gives the student the opportunity to practice the language, the aspects of role behavior and the roles he may actually meet outside the classroom." explained that role-playing is important in the communicative approach because it allows students to practice communicating in a variety of social contexts and roles. Role-playing is a versatile learning activity that allows for a lot of creativity and variation. By the same, states that role-playing uses a variety of communicative techniques to help students improve their language skills, increase classroom interaction, and increase motivation. As a result, role play can help learners improve their speaking skills and interact in any situation. For shy students, role play provides a mask through which students who have difficulty conversing are liberated. It's also enjoyable, and most students will agree that having fun helps them learn better. And supported by believes that role-playing helps students improve their speaking fluency. Language functions such as apologizing, greetings and other similar functions are used more than in any other activity. Learners are more concerned with communicating meaning than with using language correctly. Similarly, "Learners who feel self-conscious performing in front of their peers, especially if this involves a degree of improvisation, and care must be exercised in choosing and setting up such activities so as not to put even more demands on them than speaking in another language

normally requires," according to the study. And (Kaufman, 2014 : 7) states that the flipped classroom, according to the author, has the potential to be the future of education. A flipped classroom is essentially a hybrid learning environment that combines online and face-to-face learning. As a result, in this section, the hyponyms of flipped classroom, online learning and blended learning, are discussed to provide background information for the flipped classroom model. Furthermore, a flipped classroom model should allow students to gain their first exposure to new information prior to class. The method for obtaining the initial exposure can range from reading textbooks or online reading materials to watching online video lectures. In flipped classroom studies, the video lecture is the most commonly used instructional technique, rather than reading or listening materials. According to "Visual representations appeal to a variety of senses, and thus are more easily retained in long-term memory than information that is only heard." As a result, it can be concluded that using the Flipped Classroom in conjunction with the Role-Play technique improved the students' English speaking skills significantly and clearly.

3. The students' satisfaction towards the use of an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique. The survey on students' satisfaction through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique was found that the first part; contents of the study was in the positive level ($M=4.15$, $S.D.=0.53$). Second parts; teaching approaches in the study, the mean scores was in the highly positive level ($M=4.24$ $S.D.=0.46$). And third part; benefits of studying through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique The average mean scores was in the positive level ($M=4.17$ $S.D.=0.56$) respectively. All participants satisfied that learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique improved their English speaking skills and stated that they had developed in many ways. More importantly, it could be concluded that learning through an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique provided students better speaking and it also satisfied them.

4. The assumptions and other factors emerged influencing the research.

According to the results of the study, there was an interesting part and importance factor as follows;

4.1 The difference of the mean scores on second part of the students' satisfaction; teaching approaches in the study between both teaching approaches that obtained the highest and lowest mean scores. The mean score of Role-Play technique was the highest ($M=4.48$, $S.D.=0.51$) and the mean score of the Flipped Classroom was the lowest ($M=4.00$, $S.D.=0.60$) from all statements in the students' satisfaction. The researcher assumed that the Role-Play technique was familiar and suitable for students more than the Flipped Classroom because the Role-Play was very fun and challenged and all processes were easy. As (Paulston, 1976) Role-plays are "exercises in which the student is given a fictitious role from which he must improvise some kind of behavior toward the other role characters in the exercise." Similarly, "A classroom activity that gives the student the opportunity to practice the language, aspects of role behavior, and the roles he may actually encounter outside the classroom," according to the definition. that role-playing is important in the communicative approach because it allows students to practice communicating in a variety of social contexts and roles. Role-playing is a versatile learning activity that allows for a lot of creativity and variation. Meanwhile, the students were unfamiliar with the flipped classroom; the process was complicated and time-consuming. According to (Kaufman, 2014 : 7) states that the flipped classroom, according to the author, has the potential to be the future of education. A flipped classroom is essentially a hybrid learning environment that combines online and face-to-face learning. Instructors typically

assign online video lectures as homework in flipped classroom courses so that direct instructions (or knowledge delivery) are moved from the group learning space to the individual learning space. Traditional homework is moved into the classroom, including consolidating, practicing, and extending prior knowledge. (Lage, 2000 : online). This is why the terms "inverted" and "flipped" have been coined. Learners can get their first exposure to new knowledge and prepare to apply it before they come to class by flipping instruction (Farah, 2014 : 7). Students gain more classroom time and opportunities to apply their knowledge through a student-centered collaborative approach or individual work as a result of their preparation.

Suggestions for further study

The following suggestions might be beneficial to English teacher who were interested in an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique to develop English speaking skills.

1. This study only develops prathomsuksa 6 students' English speaking skills. There should be a study of others students in different level.
2. The researcher might conduct research outside the classroom because it is going to be better to take students to communicate with the real situations and the people outside the classroom and then investigate how their English speaking skills develops.
3. The researcher should compare the students' satisfaction both before and after the experiment. This is to provide sufficient evidence of how an implementation of Flipped Classroom within Role-Play technique can change students' satisfactions at two points of time.
4. This study should be teaching in real on-site and online if the situation were getting better because it is going to be efficiency more than this way and it would increase the students competency in English speaking skills.

References

- Best, J. W. K., James V. (2006). *Research in education*. Pearson Education Inc.
- Brown, H. D. (2004). Language Assesment. Principle and Classroom Practices. *online*.
https://www.academia.edu/37409357/The_Review_of_LiteratureA_Speaking_Skills_1_Definition_of_Speaking_Skills
- Crystal, D. (2003). A Global Language English Language Essay. 7-10. *online*.
<https://www.ukessays.com/essays/english-language/a-global-language-english-language-essay.php>
- Farah, M. (2014). *The Impact of Using Flipped Classroom Instruction on the Writing Performance of Twelfth Grade Female Emirati Students in the Applied Technology High School*. The British University in Dubai.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and learning in a language classroom*. Oxfröd University Press. (Oxford University Press)
- Homan, E. (2016). *Why Pretend Play Is Important to Child Development*. *online*.
<https://www.pentagonplay.co.uk/news-and-info/why-pretend-play-is-important-to-child-development>
- Kaufman. (2014). Is Flipped Learning the Future of Education? .
- Lage, M. J., Platt, G. J. & Treglia, M. . (2000). Inverting the classroom: A gateway to creating an inclusive learning environment. . *The Journal of Economic Education*, 31 (1), 30-

43. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00220480009596759>
- Oradee, T. (2012). Developing Speaking Skills Using Three Communicative
- Richard, J. C. (2008). *Teaching Listening and Speaking. online.*
<https://www.professorjackrichards.com/wp-content/uploads/teaching-listening-and-speaking-from-theory-to-practice.pdf>
- Thailand, T. A. o. (2019). *Surat Thani online.* <https://www.tourismthailand.org/Destinations/Provinces/Surat-Thani/354>
- Thierry, G. (2018). *The English language is the world's Achilles heel. online.*
<https://theconversation.com/the-english-language-is-the-worlds-achilles-heel-93817>

การศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุความสามารถทางการแข่งขัน
ของโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทย
**A Study of Causal Relationship Model of Factors Related to Competitive
advantage of Private Hospitals in Thailand**

เกษร คำมีทอง และ นุจรี ภาคาสัตย์

มหาวิทยาลัยบูรพา

Kesorn Khammeethong and Nuchajaree Pakasat
Burapha University, Chonburi
Corresponding Author, E-mail : Ks.kesorn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุความสามารถทางการแข่งขันของโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทย ที่ได้มาตรฐานการรับรอง JCI (The Joint Commission International) สำหรับโรงพยาบาลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงและผู้จัดการแผนกของโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 528 คน และได้รับกลับคืนทั้งสิ้นจำนวน 477 คน ด้วยแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคโมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า (1) การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงภายนอก พบว่า ทุนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.136^{***}, คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.290^{***}, การมุ่งเน้นการตลาดอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.350^{***} (2) ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยมี $\chi^2 = 77.24$, $df = 60$, $\chi^2/df = 1.29$, $p\text{-value} = 0.0663$, $RMSEA = 0.025$, $GFI = 0.981$, $AGFI = 0.952$ ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมอธิบายความสามารถทางการแข่งขัน ได้ร้อยละ 46

คำสำคัญ : ทุนมนุษย์; คุณภาพการให้บริการ; ความสามารถทางการแข่งขัน; โรงพยาบาลเอกชน

Abstracts

This study at (1) Studying Causal Relationship Model of Factors Related to Competitive advantage of Private Hospitals in Thailand (2) Examining the congruence of Related to Competitive advantage in Private Hospitals developed in this study and empirical data. The researcher used quantitative method in this research analysis. The researcher collected information from chief executives and department managers in Private Hospitals in Thailand. The sample group composed of 528 executives at 477 executives in Private Hospitals in Thailand. The data was collected through questionnaires and analyzed with structural equation modeling.

The results of the research shown that (1) the measurement model is valid and well fitted to empirical data. It was found that human capital had a positive influence on Competitive advantage of 0.136*; Hospital quality service had a positive influence on Competitive advantage of 0.29** and Marketing orientation had a positive influence on Competitive advantage of 0.35** (2) The path analysis model was completed with empirical data at the acceptable level consists. In this study, human capital, Hospital quality service, Marketing orientation the chi-square was 77.24, the degree of freedom (df) was 60, the p-value was 0.0663; the chi-square relative (chi-square/df) was 1.29, GFI was 0.981, AGFI was 0.952 and RMSEA was 0.025. All variables in the model could be used to describe an human capital, Hospital quality service and Marketing orientation at 46%

Keywords: Human Capital; Hospital Quality Service,;Marketing Orientation; Competitive Advantage

บทนำ

ประเทศไทยพยายามผลักดันให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน โดยรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมียุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (สำนึกนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง, 2559:2) มุ่งหวังให้เกิดการผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ เพื่อบริการความต้องการใช้บริการการแพทย์ที่เพิ่มมากขึ้นจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยครอบคลุมทั้งการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์ การผลิตเวชภัณฑ์และครุภัณฑ์การแพทย์ และการให้บริการการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในบริการการแพทย์เพื่อลดต้นทุนการรักษาพยาบาล ยกระดับการให้บริการการแพทย์อย่างมีคุณภาพในระดับสากล และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดแผนระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2560-2569) เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านสาธารณสุข) จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาการเป็นศูนย์กลางการแพทย์ 4 ศูนย์ คือ 1) ศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness hub) 2) ศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical service hub) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของประเทศไทย 3) ศูนย์กลางการศึกษาวิชาการและงานวิจัย (Academic hub) และ 4) ศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Product hub) (สถาบันทรัพยากรสุขภาพแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560 : 3)

โดยต่อมาพบว่า แนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมสุขภาพในประเทศไทยและทั่วโลกจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์และการแข่งขันโลกที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นการปรับเปลี่ยนให้ตรงกับสิ่งที่เป็อยู่รวมถึงต้องนำปัญหาที่พบในการดำเนินงานบางประเด็นมาร่วมกันหาทางออก โดยมีแกนนำหลักคือ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้มีมติร่วมกันกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นวาระแห่งชาติซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical hub) ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) โดยมีพันธกิจ อาทิเช่น 1. เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทยตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ 2. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของสถานพยาบาล สถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนให้สามารถจัดบริการสุขภาพที่ได้มาตรฐานสากล มีความเป็นเลิศ โดดเด่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการและ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ 3. ส่งเสริมการตลาดและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาไทยให้ชาวต่างชาติยอมรับเกิดความประทับใจตลอดจนสร้างความแตกต่างในบริการสุขภาพกับต่างประเทศ โดยมีการประเมินผลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ 1. ร้อยละของรายได้จากการให้บริการสุขภาพและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากฐานเดิม 2. ขีดความสามารถของประเทศไทยในการแข่งขันด้านการจัดบริการสุขภาพของ World Economic Forum อยู่ในอันดับ 1 ใน 10 อันดับและ 3. ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับเป็นที่ 1 ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของโลกจากนิตยสาร/องค์กรระดับโลก ขณะที่ตัวชี้วัดผลลัพธ์ ได้แก่ ประเทศไทยมีจำนวนสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชนผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานนานาชาติในจังหวัดท่องเที่ยวชั้นนำร้อยละ 100 (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2559 : 3-35)

แต่ในขณะเดียวกันการที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ว่า “ประเทศไทยมีจำนวนสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชนผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานนานาชาติในจังหวัดท่องเที่ยวชั้นนำร้อยละ 100” สถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในการได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจในการนำเสนอผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสามารถทางการแข่งขันจากโรงพยาบาลเอกชน เพื่อเป็นแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้แก่โรงพยาบาลภาครัฐและเอกชนสนับสนุนตัวชี้วัดผลลัพธ์เชิงยุทธศาสตร์ หากพิจารณาถึงบทบาทโรงพยาบาลเอกชนในมุมมองของลูกค้าหรือผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการต่างรับรู้และยอมรับการจ่ายค่าบริการที่เกิดขึ้น เพราะคาดหวังด้านการบริการและความทันสมัยของโรงพยาบาลรวมถึงความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์และบุคลากรภายในต่างเป็นที่ยอมรับในสายตาผู้บริโภค จึงเหตุผลว่าทำไมโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทยจึงแสวงหาการสร้างศักยภาพของประเทศให้เป็นศูนย์การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical hub) โดยระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์จุดแข็ง เพื่อนำมาใช้สร้างกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Strategy) ในมิติต่าง ๆ อาทิเช่น ทุนมนุษย์ (HR quality) มาผลักดันให้เกิดการบริการที่เป็นเลิศ (Service quality) โดยผ่านการมุ่งเน้นช่องทางการตลาด (Market channel) โดยพิจารณาได้จากรายงานการเปิดเสรีทางการค้าและบริการสุขภาพอาเซียน พ.ศ. 2559 ที่แสดงให้เห็นความสามารถทางการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ สิงคโปร์

มาเลเซีย เกาหลีใต้ อินเดีย สำหรับประเทศไทยมีโรงพยาบาลผ่านการได้รับการรับรองมาตรฐานจากสหรัฐอเมริกา (JCI) จำนวน 69 แห่ง สะท้อนให้เห็นว่าเป็นประเทศที่มีการบริการสุขภาพของทวีปเอเชียเป็นอันดับ 1 จากการจัดอันดับ 1 ใน 5 ของกลุ่มในทวีปเอเชีย (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข , 2559 : 5) ทำอย่างไรจะทำให้สถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนมีจำนวนที่ได้รับมาตรฐานสากล เพื่อการผลักดันการบรรลุภารกิจของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุข

งานวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นการทดสอบกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทยที่ได้รับรางวัลมาตรฐานจากประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 44 โรงพยาบาลผ่านผู้บริหารระดับสูงและระดับแผนกภายในโรงพยาบาล โดยต่อยอดการศึกษาการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อนำมาทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรเพื่ออธิบายเหตุและผลของความสามารถทางการแข่งขันที่เป็นอยู่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาโมเดลอันเป็นประโยชน์แก่โรงพยาบาลในการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน เป็นตัวแบบในการสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical hub) ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสามารถทางการแข่งขันของโรงพยาบาลเอกชนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลของโรงพยาบาลซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านผู้บริหารระดับสูงและผู้จัดการฝ่ายหรือแผนกขึ้นอยู่กับโครงสร้างองค์กรในโรงพยาบาลเอกชนตามรายชื่อโรงพยาบาลในประเทศไทยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากล (The Joint commission international JCI 2019) จำนวนทั้งสิ้น 44 โรงพยาบาลเอกชน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นระดับองค์กร แต่เก็บผ่านระดับบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง ดังนี้ แผนกฉุกเฉิน แผนกผู้ป่วยใน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกกายภาพบำบัด แผนกเภสัชกรรม แผนกรังสีวิทยา แผนกเทคนิคการแพทย์ แผนกสูติกรรม แผนกห้องผ่าตัดและแผนกเวชระเบียน ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดลักษณะสถานพยาบาลและการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ.2558 และเพิ่มเติมแผนกการตลาดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการตลาดตามแนวคิดด้านพฤติกรรมเชิงวัฒนธรรม รวมถึงผู้บริหารระดับสูงของทุกโรงพยาบาล รวมทั้งสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูล 12 คนต่อโรงพยาบาล โดยมีจำนวน 44 โรงพยาบาล เท่ากับ 528 คน แนวทางการศึกษามุ่งเน้นภาพรวมการปฏิบัติงานของทุกโรงพยาบาลไม่ใช้การวิเคราะห์ตามตำแหน่งงาน โดยผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

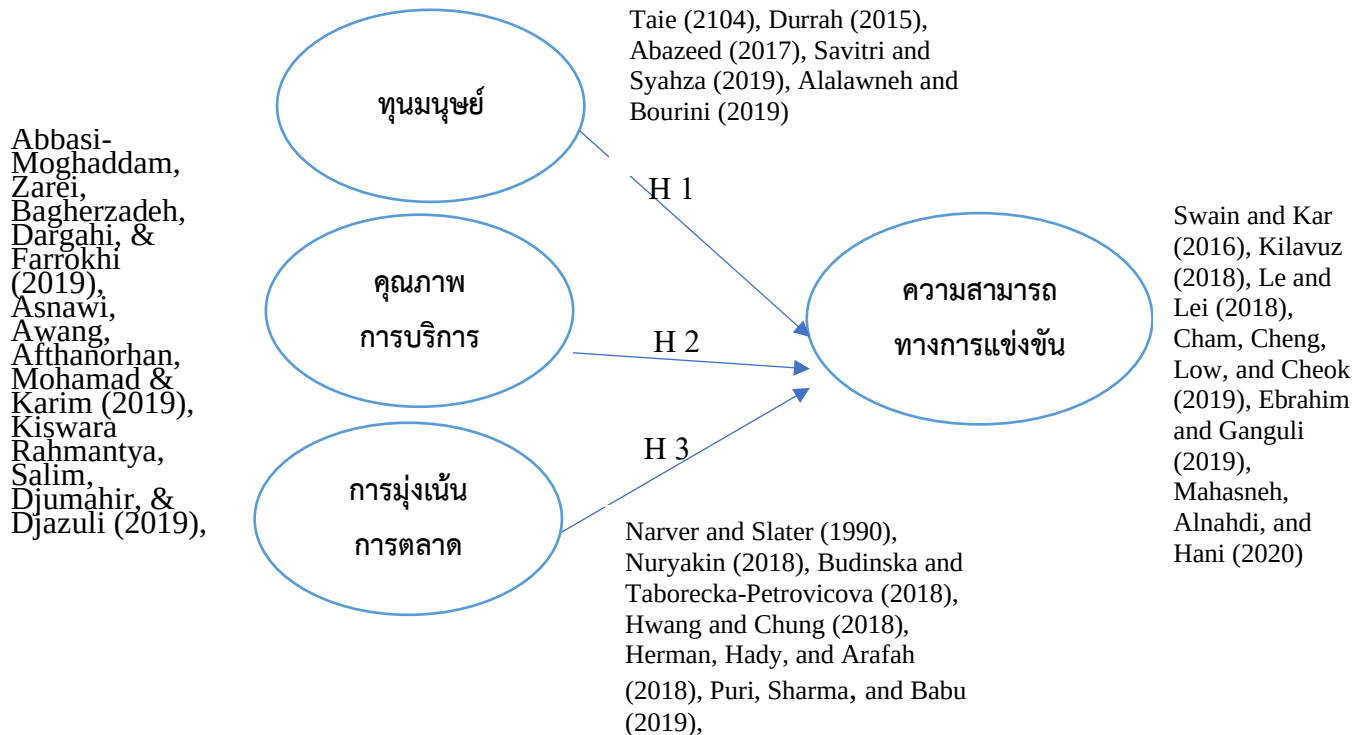
2. ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 17 ธันวาคม 2562 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2565 ได้รับกลับคืนจำนวน 477 ชุดตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 90.34%

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทุนมนุษย์, คุณภาพบริการ, การมุ่งเน้นการตลาด รวมทั้งสิ้นจำนวน 47 ข้อ โดยแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

4. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามของผลการศึกษาที่เผยแพร่บทความวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการทดสอบตัวแปรทั้งหมด เพื่อออกแบบกรอบแนวคิดและพัฒนาเครื่องมือมาสร้างแบบสอบถาม โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงนำแบบสอบถามไป Try out 30 ชุด กับโรงพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เกณฑ์ค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (สุริยมล ติรภานนท์, 2555 : 32) ผลการศึกษาค่าดัชนีความสอดคล้องทุนมนุษย์เท่ากับ 0.76, คุณภาพบริการเท่ากับ 0.99, การมุ่งเน้นการตลาดเท่ากับ 0.99, ความสามารถทางการแข่งขันเท่ากับ 0.88 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.96

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ โมเดลวิเคราะห์เส้นทางมีเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ คือ ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 2.00 ค่า p-value มากกว่า 0.05 ค่า GFI มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 ค่า AGFI มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 ค่า RMSEA น้อยกว่า 0.05 (สุกมาส อังสุโชติ และคณะ, 2554 : 41)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 386 คน คิดเป็นร้อยละ 80.90 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 331 คน คิดเป็นร้อยละ 69.40

ผลการศึกษาความเชื่อมั่นของโมเดลวัด

ผลการวิจัย การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงขององค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (CR) และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยของตัวแปรแฝงที่สกัดได้ (AVE) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (CR) อยู่ระหว่าง 0.802-0.871 ซึ่งมากกว่า 0.70 และความแปรปรวนเฉลี่ยของตัวแปรแฝงที่สกัดได้ (AVE) ระหว่าง 0.507-0.628 ซึ่งมากกว่า 0.50 สำหรับน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.624-0.884 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ของ Hair, et al. (2014 : 605) ดังแสดงในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่ารากที่ 2 ของ AVE ของตัวแปรแฝงมีค่าเกิดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงเองกับตัวแปรแฝงอื่น ๆ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรแฝงทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยนั้นไม่เกิดภาวะความสัมพันธ์กันเองสูงและมีความเที่ยงตรง

ตารางที่ 1 ความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างและของโมเดลวัด

Constructs	Composite reliability (CR)	Average variance extracted (AVE)
HCH	0.871	0.628
HSQ	0.821	0.538
MAO	0.802	0.507

เมื่อพิจารณาสถิติที่ทดสอบความสอดคล้องของการวัดโมเดลวัดตัวแปรแฝงภายนอกและภายใน ซึ่งได้แก่ ทุนมนุษย์ (HCH) คุณภาพบริการ (HSQ) การมุ่งเน้นการตลาด (MAO) และตัวแปรแฝงใน ได้แก่ ความสามารถทางการแข่งขัน พบว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 77.24, องศาอิสระ (df) เท่ากับ 60, ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (Chi-Square/df : χ^2/df) = 1.29 มากกว่า 3, p-value = 0.0663 น้อยกว่า 0.05, RMSEA = 0.025 น้อยกว่า 0.05, GFI = 0.981 มากกว่า 0.95 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมากเช่นเดียวกับ AGFI = 0.952 จากการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ในตารางที่ 2 จึงมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างต่อไป

ตารางที่ 2 เกณฑ์ตรวจสอบความสอดคล้องตามแนวคิด Hair, et al. (2014 : 605)

สถิติที่เกี่ยวข้อง	สัญลักษณ์	วัตถุประสงค์	เกณฑ์พิจารณา	ค่าคำนวณของการศึกษา	
ค่าไคสแควร์	χ^2	เพื่อพิสูจน์ข้อมูลโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	χ^2 ยิ่งมีค่าต่ำยิ่ง	77.24	ผ่าน
Relative chi-square	χ^2/df	พิสูจน์ว่ากรอบแนวคิดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	< 3.00	1.29	ผ่าน
Goodness of fit index	GFI	เพื่อพิจารณาอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชัน ความสอดคล้องจากโมเดลก่อนและหลังปรับตัวแบบกับฟังก์ชัน ความสอดคล้องก่อนปรับโมเดล มีค่าระหว่าง 0-1.00	ค่า > 0.95 ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ค่า > 0.90 ขึ้นไป	0.981	ผ่าน

สถิติที่เกี่ยวข้อง	สัญลักษณ์	วัตถุประสงค์	เกณฑ์ พิจารณา	ค่าคำนวณ ของการศึกษา	
			อยู่ในเกณฑ์ที่ ดี		
Root mean square error of approximation	RMSEA	เพื่อแจ้งค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร มีค่าระหว่าง 0-1.00	< 0.05	0.025	ผ่าน

ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานของการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถทางการแข่งขันของผู้บริหารของกลุ่มโรงพยาบาลเอกชนได้ร้อยละ 46 จากผลดังกล่าวสามารถอธิบายค่าอิทธิพลต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

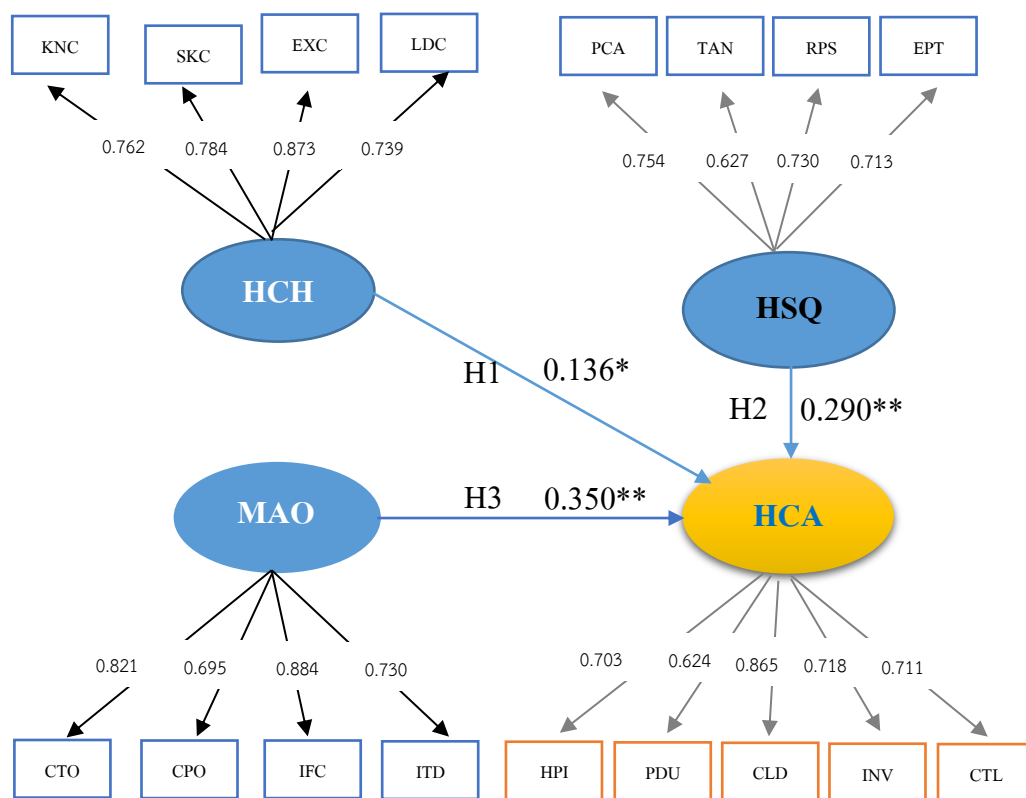
สมมุติฐานที่ 1 ทุมนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งนี้ผลของการวิจัย พบว่า ทุมนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.136* โดยผลการทดสอบสมมุติฐานสนับสนุนตามสมมุติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

สมมุติฐานที่ 2 คุณภาพการบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งนี้ผลของการวิจัย พบว่า คุณภาพการบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.290** โดยสนับสนุนตามสมมุติฐานของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

สมมุติฐานที่ 3 การมุ่งเน้นการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งนี้ผลของการวิจัย พบว่า การมุ่งเน้นการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.350** โดยผลการทดสอบสมมุติฐานสนับสนุนสมมุติฐานของการวิจัย

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลเส้นทางมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับสมบูรณ์ เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยความสามารถทางการแข่งขันของโรงพยาบาลเอกชน ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ทุมนมนุษย์ (HCH), คุณภาพบริการ (HSQ), การมุ่งเน้นการตลาด (MAO) และตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ ความสามารถทางการแข่งขัน (HCA) โดยพบว่ามีค่าดัชนีความ

สอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง ที่ได้จากการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 77.24, องศาอิสระ (df) เท่ากับ 60, ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (Chi-Square/df) = 1.29, p-value = 0.0663, RMSEA = 0.025, GFI = 0.981, AGFI = 0.952 ท้ายสุดสามารถ แปลผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ภายหลังจากการปรับโมเดลโดยสามารถเปรียบเทียบกับก่อนการปรับโมเดล

$\chi^2 = 77.24$, $df = 60$, $\chi^2/df = 1.29$, $p\text{-value} = 0.0663$, $RMSEA = 0.025$, $GFI = 0.981$, $AGFI = 0.952$

หมายเหตุ: * หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01,

ภาพที่ 2 โมเดลเส้นทางมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับสมบูรณ์

ตารางที่ 3 เส้นทางอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน

ตัวแปรแฝงภายใน	ความสามารถทางการแข่งขัน HCA		
ตัวแปรแฝงภายนอก	Direct	Indirect	Total
ทุนมนุษย์ (HCH)	0.136*	-	0.136*
(T-values)	(1.998)	-	(1.998)
คุณภาพบริการ (HSQ)	0.290**	-	0.290**
(T-values)	(2.947)	-	(2.947)
การมุ่งเน้นการตลาด (MAO)	0.350**	-	0.350**
(T-values)	(5.029)	-	(5.029)
ตัวแปรแฝงภายใน	HCA		
R ²	0.46		
χ ² = 77.24, df = 60, χ ² /df = 1.29, p-value = 0.0663, RMSEA = 0.025, GFI = 0.981, AGFI = 0.952			

หมายเหตุ ค่า Direct = เส้นทางอิทธิพลทางตรง, Indirect = เส้นทางอิทธิพลทางอ้อม, Total = เส้นทางอิทธิพลรวม

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, มีค่า T Value 1.960,** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, มีค่า T Value เท่ากับและมากกว่า 2.576

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เพื่อศึกษาอิทธิพลของทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่า ทุนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.136** สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Savitri & Syahza, (2019 : 86 -91) ศึกษาความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ในการแข่งขัน ได้อธิบายว่าทักษะของผู้บริหารของแต่ละองค์กรมุ่งเน้นทักษะแตกต่างกันออกไปตามความต้องการขององค์กร โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดระดับศักยภาพที่สูงของแรงงานมีบทบาทต่อการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในการแข่งขัน โดยการพัฒนาทุนมนุษย์จากการให้ความสำคัญกับการศึกษาสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่สูงขึ้น ทั้งในส่วนของกรอบรวมความรู้จะสร้างประสบการณ์ในอาชีพรวมถึงการต้องมีทักษะการสื่อสารและการจัดทำรายงานทางการเงินเช่นเดียวกับฤทธิพล ไชยบุรี, (2562 : 231-236) ที่กล่าวว่า บุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญมีคุณค่า โดยองค์กรต้องกำหนด

นโยบายหรือวิธีการสร้างความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรและกำหนดกลยุทธ์ในการดึงความสามารถที่สะสมอยู่ในตัวบุคคลออกมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างศักยภาพแก่องค์กรผลักดันการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันได้ สอดคล้องกับ Durrah, (2015 : 35-42) ได้ศึกษาการทบทวนวรรณกรรมตามหลักวิชาการ โดยเสนอว่า “คน” รับรู้ว่าเป็นสินทรัพย์และมีมูลค่าเป็นไปตามทิศทางของการลงทุนที่เพิ่มขึ้น มนุษย์เป็นผู้ออกแบบกระบวนการดำเนินงานและประเมินว่าดีในระดับใด ช่วยผลักดันให้องค์กรบรรลุผลเชิงกลยุทธ์ผ่านพันธกิจสอดคล้องกับ Wright & McMahan, (2011 : 93-104) กล่าวว่าทุนมนุษย์เป็นตัวกลางของความสัมพันธ์ระหว่างแนวปฏิบัติด้านทรัพยากรบุคคลกับการปฏิบัติงานและกล่าวอีกว่า ทุนมนุษย์สามารถวัดได้ในมิติที่แตกต่างกันเป็นความยากและไม่สามารถลอกเลียนและแทนที่ได้ (Fernando, Yusoff, Khatibi, & Azam, 2019 : 43-47) ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ทุนมนุษย์ถือเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนขององค์กรที่ไม่สามารถตีออกมาเป็นมูลค่าทางบัญชีได้ แต่มีความสำคัญต่อการผลักดันพันธกิจให้บรรลุเป้าหมาย เมื่อเกิดวิกฤตหรือความเสี่ยงเกิดขึ้นแก่องค์กรสามารถรองรับหรือเตรียมความพร้อมได้ทันต่อเวลาในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันแก่โรงพยาบาลเหนือคู่แข่งได้

เพื่อศึกษาคุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งนี้ผลการศึกษา พบว่าคุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์เชิงเส้นทาง เท่ากับ 0.29 ** สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Neupane and Devkota (2017 : 165-176) พบว่า ผลลัพธ์ของมิติคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลเอกชนที่ได้รับจากผลการประเมินการรับรู้จากผู้ป่วยที่กลับมาใช้บริการทางการแพทย์ เห็นได้จากการที่ถูกคำรวิว (Review) เป็นความภักดีของลูกค้า การกลับมาใช้ซ้ำ ยังสะท้อนให้เห็นถึงตัวชี้วัดการสร้างโอกาสผลักดันความพึงพอใจของผู้ป่วยสอดคล้องกับ Gupta and Rokade, (2016 : 84-94) อธิบายว่าโรงพยาบาลเอกชนต้องให้ความสำคัญมากที่สุดในการติดตามความต่อเนื่องของมาตรฐานคุณภาพบริการรวมถึงการระบุแผนการพัฒนาและปรับปรุงซึ่งต้องคิดแทนและเข้าถึงความรู้สึกผู้ป่วยหรือผู้รับบริการว่าพอใจหรือไม่พอใจ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริการให้สูงขึ้นแตกต่างจากคู่แข่ง ดึงดูดลูกค้าใหม่และรักษากรฐานผู้รับบริการเดิมไว้ให้ยาวนาน เช่นเดียวกับ Murti et al., (2013 : 29-44) กล่าวว่าเมื่อลูกค้า/ผู้ป่วยใช้บริการเข้ามาใช้บริการโรงพยาบาลจากสินค้าหรือบริการที่รักษาระดับคุณภาพและสิ่งใหม่ ๆ เป็นผลจากการนำเสนอของโรงพยาบาลทั้งในรูปแบบการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ สนับสนุนการกลับมาใช้บริการซ้ำรวมถึงการที่ลูกค้าให้รู้สึกภักดีเป็นการสร้างเพิ่มมูลค่าตลอดวงจรชีวิตของลูกค้า หากเมื่อลูกค้าเกิดความรู้สึกท้อแท้จากการให้บริการลูกค้าจะเปลี่ยนใจจากไปทันทีเช่นเดียวกับ Sarwani, Mursinto & Khuzaini (2019 : 88-109) ได้กล่าวว่าคุณภาพบริการต้องสอดคล้องกับความคาดหวังที่กำหนดไว้หากเมื่อลูกค้าเกิดความไม่พอใจจะส่งผลต่อการสร้างความสามารถทางการแข่งขัน ในมุมมองของผู้วิจัยขอให้เหตุผลว่า การที่โรงพยาบาลแสวงหาวิธีการประเมินทั้งก่อนและหลังจากผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการถึงคุณภาพการบริการและการรักษาว่าเป็นอย่างไร สามารถนำผลลัพธ์มาออกแบบกระบวนการพัฒนาให้เกิด

ความพึงพอใจ เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและลดต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดเป็นต้นทุนการเสียโอกาสทำให้โรงพยาบาลสร้างความสามารถทางการแข่งขันในภาพรวม

เพื่อศึกษาการมุ่งเน้นการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า เพื่อศึกษาการมุ่งเน้นการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.35** สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ebrahim and Ganguli, (2019 : 102-115) ได้มีการศึกษามุ่งให้เห็นการสร้างกลยุทธ์ทางการแพทย์ที่มีความแตกต่าง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ผ่านการสื่อสารสัมพันธ์ทางการตลาด โดยประเทศสิงคโปร์เน้นการสร้างกลยุทธ์ความแตกต่าง (Differentiation strategy) เป็นตัวขับเคลื่อนระบบการบริการทางการแพทย์ ขณะที่ประเทศไทยใช้กลยุทธ์บริหารต้นทุนต่ำ (Cost provider strategy) ในการบริหารการบริการทางการแพทย์ อันเดียวใช้กลยุทธ์การกระจายความเสี่ยง (Diversification strategy) และความเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost leadership) ได้นำไปสู่ตลาดที่ยืนยาวมีผลจากภาพลักษณ์หรือชื่อเสียงของโรงพยาบาลผลักดันความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่สอดคล้องกับ Emmett & Chandra, (2013 : 15-28) ได้กล่าวถึงปรากฏการณ์ระดับโลกของภาคธุรกิจสุขภาพที่มีการแข่งขันกันสูงมาก โดยเฉพาะศูนย์การบริการดูแลสุขภาพ พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความไม่พึง ประารถจากผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก ดังนั้นวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งการชื่นชมแนะนำและบอกต่อจำเป็นต้องใช้พื้นฐานทางการตลาดมาช่วยให้เห็นว่าศูนย์สุขภาพเป็นอย่างไร และทำให้ลูกค้าปัจจุบันเห็นรวมถึงศูนย์การแพทย์ต้องเข้าใจตลาดเป้าหมายที่เป็นลูกค้าเป้าหมาย และตระหนักในสิ่งที่ผู้ป่วยต้องการเมื่อไปพบแพทย์ การค้นหากลยุทธ์ทางการตลาดที่ประจวบเหมาะตามสถานการณ์ องค์กรจำเป็นต้องประสานงานกันทุกฝ่ายสร้างความสำเร็จในการสร้างจุดเด่น เอกลักษณ์ชื่นชมและบอกต่อสอดคล้องกับ Nuryakin, (2018 : 1-17) กล่าวว่า ความสามารถของบริษัทในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขัน จำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของการเปรียบเทียบกับคู่แข่งและต้องใช้ความรู้เพื่อสร้างกลยุทธ์ให้เกิดมูลค่าแก่ลูกค้าได้ และมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์/บริการใหม่ ๆ ในมุมมองของผู้วิจัยขอเสนอเพิ่มเติมว่าการมุ่งเน้นการตลาดของโรงพยาบาลเป็นการสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมสร้างการมีส่วนร่วมการรับรู้วัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นว่า ทุกคนมีค่านิยมร่วมกันต่อการให้ความสำคัญการเข้าถึงผู้รับบริการให้กลับมาใช้บริการซ้ำเมื่อจำเป็นต้องเข้ารับการรักษา พร้อมทั้งสมาชิกทุกคนร่วมแสวงหาข้อมูล เพื่อนำเสนอแก่ผู้รับบริการในความคาดหวังในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ผู้วิจัยเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่ง เพื่อนำไปขยายผลศึกษารูปแบบการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของโรงพยาบาลเอกชนยุคดิจิทัลเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นวิธีการใดที่เหมาะสมต้องพิจารณาให้ตรงกับบริบทโรงพยาบาลเอกชน ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติเป็นทางเลือกที่มาสสนับสนุนการออกแบบแทรกแซงจากการวิเคราะห์ปัจจัยทุนมนุษย์ คุณภาพการบริการ การมุ่งเน้นการตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า ทุนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน จึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารระดับสูงจำเป็นต้องตระหนักต่อบทบาทของทุนมนุษย์ภายในโรงพยาบาล กำหนดเป็นนโยบายที่ต้องเข้าใจว่าลงทุนพัฒนาและสร้างคุณค่าพร้อมกับส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์ การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายทั้งในระดับแผนก ระดับบุคคลมีการติดตามและประเมินผลในคุณค่าของบุคลากร ทั้งนี้หากผู้บริหารโรงพยาบาลมีการกำหนดแผนทรัพยากรมนุษย์ในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาวผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลจะพบว่า ศักยภาพจากทุนมนุษย์สามารถผลักดันผลลัพธ์ พิจารณาได้จากการรับรู้สื่อที่เผยแพร่ทั้งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง โดยระบุมีบุคลากรจำนวนกี่เปอร์เซ็นต์ที่เป็นทุนมนุษย์ที่ผลักดันพันธกิจของโรงพยาบาลให้บรรลุเป้าหมายเปรียบเสมือนองค์กรนั้นมีทรัพยากรสินเหนือคู่แข่ง เมื่อเกิดวิกฤตหรือความเสี่ยงองค์กรสามารถรองรับหรือเตรียมความพร้อมได้ทันต่อเวลา อาทิเช่น แนวทางการบริหารจัดการอัตรากำลังหรือปรับเปลี่ยนทิศทางใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้เหมาะสม นอกจากนี้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีต เป็นสิ่งที่โรงพยาบาลรับรู้ผลการป้อนกลับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ที่เกิดจากคน ด้วยเหตุผลนี้เองโรงพยาบาลสามารถพลิกฟื้นได้ด้วยผู้บริหารด้านทรัพยากรมนุษย์ แนวใหม่ในบทบาทของ **Change Agent** เพื่อสร้างความร่วมมือและเป็นศูนย์กลางให้บริการให้คำปรึกษาภายในโรงพยาบาล ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤตหรือสถานการณ์แพร่กระจายการติดเชื้อที่เกิดขึ้นโรงพยาบาลสามารถบริหารความเสี่ยงบุคลากรได้เป็นอย่างดี สะท้อนถึงการมีภาพลักษณ์ที่ดีจากการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างมืออาชีพ เพราะบุคลากรได้ผ่านการวัดประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โรงพยาบาลต้องตระหนักว่าบุคลากรในแต่ละส่วนงานมีความสำคัญ ทั้งในส่วนการบริหารและส่วนสนับสนุน เพราะการปฏิบัติหน้าที่ภายในโรงพยาบาลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกัน ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีมีความเป็นธรรมและธรรมาภิบาล ทั้งนี้แนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ที่สอดคล้องกับการพัฒนาองค์กรให้อยู่รอดอย่างยั่งยืนเท่าทันโลกของการเปลี่ยนแปลง ละทิ้งแนวคิดแบบเดิม ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาตัดสินใจในการพัฒนาปรับปรุงให้ทันสมัย มิเช่นนั้นองค์กรจะมีเพียงพนักงานที่อยู่ตามสัญญาจ้างตามกฎหมายแรงงานแต่ไม่สามารถสร้างความสามารถทางการแข่งขันให้โรงพยาบาลในระยะยาวได้ โดยบางโรงพยาบาลมีคณะกรรมการร่วมพิจารณาให้ความเห็นในมุมมองที่เกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญกับทุน

มนุษย์ โดยมีกระบวนการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมีความเป็นกลางให้ความคิดเห็น เช่นเดียวกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีข้อกำหนดคุณสมบัติจากการสรรหาจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาในมิติต่าง ๆ เป็นกลยุทธ์องค์กรสำคัญหลักต้นสร้างความสามารถทางการแข่งขันผ่านความโปร่งใส ธรรมาภิบาลในการบริหาร

2. จากผลการศึกษาพบว่า คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน จึงมีข้อเสนอแนะว่า โรงพยาบาลเอกชนควรมีวิธีการประเมินประสิทธิภาพจากผู้ป่วยในอดีตและผู้ป่วยปัจจุบันรับรู้ถึงคุณภาพการบริการและการรักษาเป็นอย่างไร แล้วนำผลลัพธ์มาออกแบบกระบวนการพัฒนาระดับให้เพิ่มขึ้น โดยมีกระบวนการติดตามอย่างเป็นระบบและทำการเปรียบเทียบที่ผ่านมาในช่วงสถานการณ์โควิด โครงสร้างทรัพยากรที่มีอยู่สามารถตอบสนองบริการผู้ป่วยได้มากน้อยเพียงใดทั้งในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และอัตราค่าจ้างควรมีการจัดสรรใหม่อย่างไรให้เหมาะสมเพียงพอต่อการบริการ โดยสามารถรับเรื่องร้องเรียนและมีการให้คำปรึกษาได้อย่างต่อเนื่อง มีระบบเทคโนโลยี ช่องทางการสื่อสารอย่างไรทั้งในส่วนข้อสงสัยหรือต้องการรับบริการ รวมถึงกำหนดบุคลากรที่มีสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะในการให้ข้อมูลโดยเฉพาะรวมถึงกำหนดการวางแผนติดตามผู้รับบริการเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการประเมินทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เกิดการรับรู้มีส่วนร่วมของผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการต้องเน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางสร้างความรักดี ส่งมอบบริการใหม่ ๆ ที่มีเอกลักษณ์ตามที่ผู้รับบริการต้องการ มีการบริหารจัดการต้นทุนจากกระบวนการที่ไม่สร้างคุณค่า เทคโนโลยีมาใช้ ในส่วนของต้นทุนค่าจ้างแรงงานต้องพิจารณาด้วยการควบคุมต้นทุนที่เหมาะสมไม่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการหรือการรักษาหรือไม่เป็นองค์กรที่ต้องพิจารณาควบคู่กัน อาจจำเป็นต้องมีการจัดโครงสร้างการกระจายโครงสร้างตามผลิตภัณฑ์ บริการและจัดสรรศูนย์ต้นทุนส่วนกลางสนับสนุนผลิตภัณฑ์

3. จากผลการศึกษาพบว่า การมุ่งเน้นการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน จึงมีข้อเสนอแนะว่า โรงพยาบาลเอกชนเห็นควรต้องกำหนดกลุ่มผู้รับบริการที่สำคัญและจำเป็นต้องทราบถึงความหวังและความต้องการ เพื่อการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ตรงตามความต้องการแต่ละกลุ่มในช่วงสถานการณ์โควิดเมื่อตัดสินใจในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากคู่แข่งควรมุ่งเน้นการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องเข้าใจสถานการณ์ในการดำเนินธุรกิจของโรงพยาบาล รวมถึงกำหนดแผนงานต่าง ๆ และควรส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินการตลาดเชิงรุก เพื่อตอบสนองกลยุทธ์อย่างไรในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด พร้อมสนับสนุนระบบการบริการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน โดยที่มีส่วนร่วมในการประสานงานและสนับสนุนอย่างไรให้โรงพยาบาลมีระบบการสื่อสารข้อมูลที่สำคัญที่บุคลากรต้องรับรู้และทราบถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทราบทั่วถึงกัน โดยที่ทุกส่วนงานของโรงพยาบาลต้องช่วยกันสนับสนุนแผนการตลาดและแจ้งให้ทุกคนรับทราบทิศทางของความร่วมมือ พร้อมกับการประเมินการบริการของลูกค้าจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่ารับรู้และเข้าใจว่าในส่วนนั้น ๆ ได้มีการปรับปรุงและติดตามผลงานอย่างต่อเนื่องหรือไม่ โดยโรงพยาบาลต้องสื่อสารข้อมูลให้ทั่วถึงในการรับรู้ถึงสถานการณ์ภายในและภายนอกของผู้รับบริการ รวมถึง

สถานะของคู่แข่งพร้อมไปกับการปรับแผนการตลาดมีการกำกับดูแลและมีการประเมินผลอย่างเป็นต่อเนื่อง เพื่อให้แผนการตลาดมีประสิทธิภาพรวมถึงการให้เงินอุดหนุนทำแผนการตลาด ฝ่ายบริหารโรงพยาบาลต้องเล็งเห็นความสำคัญว่าทุกส่วนมีความสำคัญและเป็นภาพลักษณ์ที่ดี รวมถึงต้องพิจารณาว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการใดที่ยังคงอยู่ในช่วงตลาดที่ปรับตัวน้อยลง ควรหาแนวทางการบริหารจัดการการตัดผลิตภัณฑ์หรือบริการในบางด้านออกหรือการส่งเสริมพัฒนาให้ดีขึ้นต่อกลุ่มลูกค้าใหม่ ผลิตภัณฑ์ใดยังคงต้องมีอยู่เพื่อให้บริการในการตอบสนองสังคม หรือการเลือกประเมินรูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ อาทิเช่น ในสถานการณ์ปกติจะใช้รูปแบบใด และในช่วงสถานการณ์โควิดไม่มีผู้เข้ามาใช้บริการเนื่องจากมีความกังวลต่อการติดเชื้อหรือหลังจากวิกฤติการณ์ผ่อนคลายควรกำหนดกลยุทธ์การตลาดอย่างไร จึงดึงดูดผู้รับบริการกลับมาใช้บริการด้วยความมั่นใจเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ที่คาดหวังต่อการใช้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาในครั้งนี้ ยังไม่ครอบคลุมทำการศึกษาความเพียงพอหรืออัตรากำลังทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการ รวมถึงแนวทางการส่งเสริมตามนโยบายภาครัฐ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมงานวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันบริษัทของโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทยที่ได้รับรางวัลมาตรฐานสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 46 อาจต้องพิจารณาการเชื่อมโยงไปสู่ตัวแปรการวัดผลการดำเนินงานของโรงพยาบาล ดังนั้นมุมมองของการวัดความสามารถทางการแข่งขันจำเป็นต้องลงทุนในสินทรัพย์ทั้งในด้านบุคลากรที่เป็นกำลังแรงงานสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และด้านการตลาด รวมถึงการลงทุนทางกายภาพด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ ทั้งในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการดูแลสุขภาพและรับการรักษาทั้งในสถานการณ์ปกติและวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีเครื่องมือเทคโนโลยีที่สนับสนุน การสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้าถึงการสร้างการรับรู้กลุ่มเป้าหมายของโรงพยาบาล เพื่อสร้างความยั่งยืนผ่านทุนมนุษย์ จึงต้องพิจารณาไปถึงผลลัพธ์สุดท้ายว่าการลงทุนสามารถผลักดันการสร้างผลการดำเนินงานได้อย่างไรบ้าง จึงควรนำผลการศึกษาต่อยอดผลการดำเนินงานในครั้งต่อไป

2. รวมถึงปัจจัยที่มีส่วนต่อการตัดสินใจของโรงพยาบาล คือ ภาวะผู้นำต่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาความเป็นผู้นำในเชิงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงการมองเห็นว่าแนวโน้มของอนาคตที่อาจเกิดวิกฤตข้างหน้าเป็นอย่างไร ผู้นำจึงต้องให้ความสำคัญเชิงกลยุทธ์ในองค์กรให้สามารถเปลี่ยนผ่านไปในทิศทางของวิสัยทัศน์ และเชื่อมโยงแนวทางภายในและภายนอกเพื่อสร้างความสำเร็จ ผู้นำต้องมองว่าบุคลากรร่วมเดินทางไปกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ การเป็นผู้นำไม่ใช่มุ่งเน้นการจัดการระดับสูงเท่านั้น แต่ต้องมุ่งเน้นการสนับสนุนให้ทุกคนได้รับอำนาจตามขอบเขตของตนเองแล้ว จำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติในการเป็นผู้นำกลยุทธ์ ดังทักษะที่

เหนือกว่ามาสร้างคุณค่าที่คู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบได้ ผู้นำเป็นผู้กำหนดกลยุทธ์ สร้างภารกิจ วัฒนธรรมที่เข้มแข็งและจูงใจบุคลากรให้พลิกวิกฤติ เพื่อสร้างผลการดำเนินงานตามเป้าหมายสู่ความสำเร็จในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical hub) (พ.ศ. 2560-2569)*. นนทบุรี: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- ธนาคารทหารไทยธนชาต. (2563). แนวโน้มธุรกิจ โรงพยาบาลเอกชนปี 2563-65. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: https://media.ttbbank.com/1/analytics_business_and_industry/
- ฤทธิพล ไชยบุรี. (2562). พัฒนาทุนมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 8 (1), 231-236.
- สุภมาส อังคุชิต, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2554). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:
- สุวิมล ตีรกานนท์. (2555). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทรัพยากรสุขภาพแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2560). *รายงานการวิเคราะห์แนวโน้มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมทางการแพทย์ครบวงจร*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันทรัพยากรสุขภาพแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาธารณสุข. (2559). แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <http://www.oic.go.th>
- อริสรา อัครพิสิฐ. (2564). อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจรของประเทศไทย : ศักยภาพและโอกาส. *สยามวิชาการ* 22 (2), 18-36
- Caruana A (2002) Service loyalty: The effects of service quality and the mediating role of customer satisfaction. *European Journal of Marketing*. 36 (7), 811-828.
- Durrah, O. (2015). The role of human capital in building a competitive advantage in private hospitals. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 76, 136-150.
- Ebrahim, A., & Ganguli, S. (2019). A comparative analysis of medical tourism competitiveness of India, Thailand and Singapore. *Tourism*, 67 (2), 102-115.

- Emmett, D., & Chandra, A. (2013). A Comparative Analysis of Patient's Views of Physician Office Visits in United States and India—A Valuable Comparative Analysis of Physician Office Marketing Strategies. *Journal Of Health Management*, 15 (1), 15-28. doi: 10.1177/09720 63413486025
- Fernando, H., Yusoff, K. S., Khatibi, A., & Azam, F. (2019). A review on human capital; Two principal ideas predominantly Generic Human Capital and Specific Human capital for Organizational Performance. *European Journal of Economic and Financial Reserch*, 3 (5), 35-47. doi: 10.5281/zenodo.3517128
- Gupta, K. S., & Rokade, V. (2016). Importance of Quality in Health Care Sector: A Review. *Journal of Health Management* 18 (1), 84 – 94.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis (7thed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Neupane, R., & Devkota, M. (2017). Evaluation of the impacts of service quality dimensions on patient/customer satisfaction: A study of private hospitals in Nepal. *International Journal of Social Sciences and Management*, 4 (3), 165-176. doi.org/10.3126/ijssm.v4i3.17520
- Nuryakin, N. (2018). Competitive advantage and product innovation: Key success of batik SMEs marketing performance in Indonesia. *Academy of Strategic Management Journal*, 17(2), 1-17.
- Murti, A., Deshpande, A., & Srivastava, N. (2013). Service Quality, Customer (Patient) Satisfaction and Behavioural Intention in Health Care Services: Exploring the Indian Perspective. *Journal Of Health Management*, 15 (1), 29-44. doi: 10.1177/09720634134 86035
- Upadhyai, R., Jain, A. K., Roy, H., & Pant, V. (2019). A Review of Healthcare Service Quality Dimensions and their Measurement. *Journal of Health Management*, 21 (1), 102-127
- Sarwani, Mursinto, D., & Khuzaini. (2019). The effect of service quality and patient value on the patient satisfaction and loyalty. *International Journal of economic, Business and Management Research*, 3 (4), 88-109.
- Savitri, E., & Syahza, A. (2019). Effect of human capital and competitive strategies against the financial performance of small and medium enterprises. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 8 (4), 86-92.
- Wright, P. M. & McMahan, G. C. (2011). Exploring Human Capital: Putting Human Back into Strategic HRM. *Human Resource Management*, 21 (2) 93-104.

การรับรู้และอยู่ร่วมกับโควิด-19 ในภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง

Perceiving and Living with Covid 19 in the Changing Economic and Social Situations

สิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์ และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Siriluk Wongprasit and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand.

Corresponding Author, E-mail : siriluk@psru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย และพยากรณ์แนวโน้มของสถานการณ์ เพื่อเสนอแนะการปรับตัวในช่วงของวิกฤติเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 มีความรุนแรง รวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนในวงกว้างไปทั่วโลก รัฐบาลในแต่ละประเทศรวมถึงประเทศไทยต่างมีมาตรการป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของ COVID-19 หน่วยงานด้านสาธารณสุขต่างพยายามอย่างเต็มความสามารถเพื่อดูแลผู้ป่วยและคิดค้นวิธีการรักษาที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การระบาดระลอกแรกในเดือนมกราคม 2563 จนถึงปัจจุบันเป็นการระบาดระลอกที่ 5 และมีแนวโน้มที่จะไปสู่ระลอกที่ 6 ในไม่ช้า โดย WHO แถลงว่า “โอมิครอน” ไม่ใช่ไวรัสกลายพันธุ์สายพันธุ์สุดท้าย ดังนั้นวิกฤติ COVID-19 จึงอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามผลกระทบของ COVID-19 ในประเทศไทย ไม่ได้ส่งผลกระทบเพียงด้านลบ แต่ยังส่งผลกระทบด้านบวกที่สะท้อนว่าในวิกฤติยังมีโอกาส หากเราเรียนรู้และปรับตัวได้ก็จะสามารถสร้างโอกาสและอยู่ร่วมหรืออยู่รอดในสถานการณ์ COVID-19 ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม; สถานการณ์โควิด-19; การรับรู้และอยู่ร่วมกับโควิด-19

Abstracts

The objectives of this study were to investigate the conditions of Covid 19 infection affecting Thailand's economy and society, and predict the trend of the situations to suggest adjustments during the long-term economical and social crisis. As the Covid 19 infection conditions were fast and serious, affecting economy, societies, politics and people's ways of life worldwide, the governments of each country including Thailand took measures to prevent and monitor the Covid 19 pandemic. Public health organizations have put full effort to take care of the patients and tried to find efficient ways to treat them since the first wave in January, 2020 until the current fifth wave, which tends to reach the sixth wave soon. World Health Organization states that Omicrons will not be the last strain of virus, so Covid 19 crisis may inevitably have an impact on long-term economy and society. However, Covid 19 in Thailand has not only negative but positive impact; consequently, within the crisis there is an opportunity if we learn and adjust ourselves, we can find ways to survive and live with Covid 19.

Keywords: Economic and social effects; COVID-19 situation; Perceiving and Living with Covid 19

บทนำ

สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) ในประเทศไทย ปัจจุบันอยู่ในช่วงของการระบาดใหญ่ระลอกที่ 5 ตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2564 เป็นต้นมา โดยศูนย์จีโนมทางการแพทย์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดใหญ่ของไวรัส COVID-19 ในประเทศไทย (ไทยรัฐออนไลน์, 2565 : ออนไลน์) ตั้งแต่ระลอกที่ 1 ในช่วงเดือนมกราคม 2563 จนถึงการระบาดใหญ่ระลอกที่ 5 ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2564 จนถึงปัจจุบัน โดยการระบาดในระลอกที่ 5 เป็นการระบาดของไวรัส COVID-19 สายพันธุ์โอมิครอนที่คาดว่าจะทำนายได้ว่าสายพันธุ์ที่จะระบาดแทนที่โอมิครอนจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นหรือลดลงจนกลายเป็นโรคประจำถิ่น ในด้านเศรษฐกิจและสังคม การระบาดของไวรัส COVID-19 ตามระยะเวลาการระบาดประมาณสองปีเศษได้สร้างความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรงและต่อเนื่องทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย สำหรับประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการเตรียมพร้อมรับมือการระบาดของไวรัส COVID-19 ได้เป็นอย่างดี โดยเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางเพียงประเทศเดียว ที่อยู่ใน 10 อันดับแรกของโลก ตามดัชนีหลักประกันสุขภาพโลก (Global Health Security index) แม้แต่ในช่วงแพร่ระบาดหนักที่สุด จำนวนผู้ป่วยยืนยันก็ไม่เคยเกิน 200 รายต่อวัน และอัตราการเสียชีวิตต่อประชากรล้านคนก็น้อยกว่า 151 ประเทศไทย สามารถยับยั้งสถานการณ์ได้โดยการติดตามผู้สัมผัสในชุมชนและกักตัวอย่างเข้มงวด นอกจากนี้ยังมีมาตรการด้านสาธารณสุขเพิ่มเติม เช่น การควบคุมการเดินทางข้ามเขตพื้นที่และการปิดพื้นที่เสี่ยงบางสถานที่ ตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเดือนมีนาคม 2563 จึงควบคุมการระบาดใหญ่ครั้งนี้ได้ภายในสองเดือน (สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2563 : 15) ในด้านผลกระทบในภาพรวม สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย วิเคราะห์เส้นทางสู่ผลกระทบโดยรวมด้านเศรษฐกิจและสังคม

ของโรคโควิด-19 โดยอธิบายความเชื่อมโยงของผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมจากสาเหตุการระบาดของ COVID-19 ซึ่งที่เป็นสาเหตุให้เกิดการหยุดชะงักทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ผลักดันให้กลุ่มเปราะบางตกอยู่ในภาวะยากจน และก่อปัญหาสังคมตามมา ซึ่งเป็นภาพสะท้อนจากระดับความรุนแรงของวิกฤตการณ์ COVID-19 เป็นสำคัญ ในด้านเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย เผยแพร่รายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงิน (ฉบับย่อ) ครั้งที่ 1/2565 ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565 : ออนไลน์) โดยมีข้อมูลด้านเศรษฐกิจของไทยในปี 2565 มีแนวโน้มฟื้นตัวต่อเนื่องจากปี 2564 แต่ยังคงมีความเปราะบางและแตกต่างกันในภาคเศรษฐกิจ โดยได้พยากรณ์เกี่ยวกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในอนาคตโดยต้องติดตาม 1) สถานการณ์การระบาดและการกลายพันธุ์ของ COVID-19 2) ราคาพลังงานโลก โดยเฉพาะผลจากความเสี่ยงด้านภูมิศาสตร์ และ 3) การส่งผ่านต้นทุนที่สูงขึ้นไปยังราคาสินค้าและบริการเป็นวงกว้าง ทั้งนี้ ในด้านความเคลื่อนไหวทางสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) ได้ประเมินสถานการณ์ความเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานในไตรมาสหนึ่งของปี 2565 เริ่มฟื้นตัวดีขึ้น การจ้างงานขยายตัวทั้งในและนอกภาคเกษตร การว่างงานลดต่ำสุดตั้งแต่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในด้านหนี้สินครัวเรือนยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากภาคแรงงานยังไม่ฟื้นตัว มีความเปราะบางทางการเงินของครัวเรือนจากการเผชิญกับเศรษฐกิจที่หดตัวมานาน และค่าครองชีพเพิ่มขึ้น ด้านการเฝ้าระวังการเจ็บป่วยมีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องจากประชาชนดูแลตนเองและคุ้นเคยกับการใส่หน้ากากอนามัย รวมถึงภาวะความเสี่ยงด้านสุขภาพจิตมีแนวโน้มดีขึ้น และด้านคดีอาญาโดยรวมลดลง อุบัติเหตุการจราจรทางบกลดลง และควรเฝ้าระวังเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทางภายหลังการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอีกครั้ง

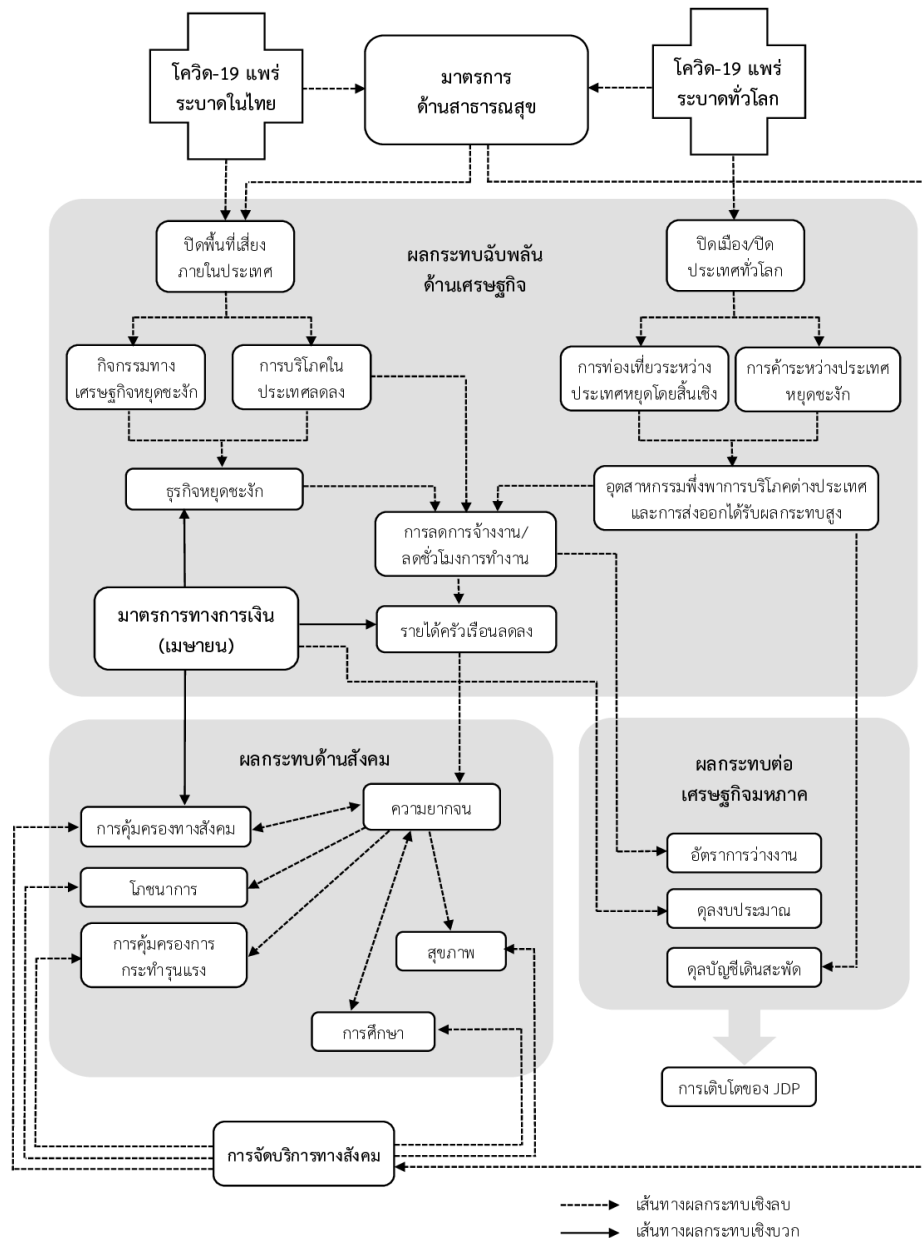
กล่าวได้ว่าสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ในระยะที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างรุนแรงในทุกมิติ แนวโน้มการฟื้นตัวด้านเศรษฐกิจและสังคมภายหลังการระบาดของ COVID-19 มีความไม่แน่นอนสูง และแตกต่างกันในแต่ละภาคเศรษฐกิจ สถานการณ์การแพร่ระบาดและการกลายพันธุ์ของไวรัสจึงเป็นตัวแปรสำคัญ อย่างไรก็ตาม ในวิกฤตีย่อมมีโอกาสพบความฉับนี้จึงขอเสนอแนวทางการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับไวรัสโคโรนา COVID-19 ในสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยคาดหวังว่าการศึกษาผลกระทบทั้งด้านลบและด้านบวกจะสามารถประเมินสถานการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการฟื้นตัวด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายหลังจากการระบาดของ COVID-19 ได้เป็นอย่างดี

สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย

ศูนย์จีโนมทางการแพทย์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (ไทยรัฐออนไลน์, 2565 : ออนไลน์) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยแบ่งเป็น 5 ระยะ ตั้งแต่การระบาดใหญ่ระลอกที่ 1 ระหว่างวันที่ 31 มกราคม 2563 ถึง 15 สิงหาคม 2564 (590 วัน) เป็นการระบาดของสายพันธุ์ B, B.1, B1.1 โดยพบผู้ป่วยยืนยันรายแรกจากประเทศจีนตามมาด้วยการระบาดของสายพันธุ์ A.6 เกิดเป็นคลัสเตอร์ “สนามมวย-ป๋อน” สายพันธุ์ A.6 พบการระบาดมากที่สุดในประเทศไทยถึง 93% เมื่อเทียบกับการระบาดทั่วโลก การระบาดใหญ่ระลอกที่ 2 ระหว่างวันที่ 14 กันยายน 2563 ถึง 27 พฤษภาคม 2564 (255 วัน) เป็นการระบาดของสายพันธุ์ B.1.36.16 จากประเทศเพื่อนบ้าน เกิดเป็นคลัสเตอร์ ตลาด-โรงงาน ปทุมธานี สมุทรสาคร พบระบาดในไทย 56% จากการระบาดทั่วโลก ต่อมาในวันที่ 5 เมษายน 2564 ตรวจพบสายพันธุ์แกมมา 1 ตัวอย่าง และพบการระบาดของสายพันธุ์เบตาตามมา การระบาดใหญ่ระลอกที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2563 ถึง 7 ธันวาคม 2564 (351 วัน) เป็นการระบาดของสายพันธุ์อัลฟา เกิดเป็นคลัสเตอร์ทองหล่อ การระบาดใหญ่ระลอกที่ 4 ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม 2564 ถึง 3 กุมภาพันธ์ 2565 (390 วัน) เป็นการระบาดของสายพันธุ์เดลตา เกิดเป็นคลัสเตอร์แคมป์คนงานและการระบาดใหญ่ระลอกที่ 5 ตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2564 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน เป็นการระบาดของสายพันธุ์โอไมครอน BA.1, BA.1.1, และ BA.2 และยังไม่พบ BA.3 ในประเทศไทย โดยรายงานระบุว่าไม่พบว่าสายพันธุ์ที่ยุติการกลายพันธุ์ไปแล้วจะกลับมาระบาดซ้ำ เช่น B, B.1, B.1.1, B.1.36.16, อัลฟา, เบตา และแกมมา ฯลฯ แต่ก็ยังประมาทไม่ได้เนื่องจากไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคอุบัติใหม่ อับติขึ้นมาเพียง 2 ปีว่าข้อมูลยังมีไม่มากนัก รวมระยะเวลาการระบาดตั้งแต่ระลอกที่ 1 ถึงระลอกที่ 5 เป็นเวลาสองปีเศษ โดยเข้าสู่การระบาดระลอกที่ 6 ยังไม่อาจคาดคะเนได้ว่าสายพันธุ์ของ COVID-19 จะกลายพันธุ์รุนแรงเพิ่มขึ้นหรือลดลงจนกลายเป็นโรคประจำถิ่น

COVID-19 กับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม

การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการระบาดของ COVID-19 กับการเกิดปัญหาสังคมจากภาคเศรษฐกิจมหภาคจากความรุนแรงของวิกฤติ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ผลกระทบโดยรวมด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของ COVID-19
(สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2563 : 7)

จากแผนภาพที่ 1 อธิบายถึงวิกฤติการณ์การระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก โดยกระทบภาคเศรษฐกิจที่เป็นภาคการผลิตและการเติบโตจะขึ้นอยู่ท่าทีของโลกในการตอบสนองและควบคุมการระบาดใหญ่ รวมทั้งสถานะของห่วงโซ่อุปทานโลก ผลกระทบสำคัญที่สุดคือผลกระทบต่อความสามารถของธุรกิจในการจ้างงาน ซึ่งการตงงานและการถูกลดชั่วโมงทำงานจะส่งผลรายได้ครัวเรือนและก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามมา อย่างไรก็ตาม ในด้านสถานการณ์เศรษฐกิจโลกและภาวะตลาดการเงินของไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เผยแพร่รายงานเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจโลกและภาวะตลาดการเงิน ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565 : ออนไลน์) ระบุว่า การระบาดของ COVID-19 สายพันธุ์ Omicron ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจน้อยกว่าการระบาดระลอกที่ผ่านมา แต่สถานการณ์ COVID-19 ยังมีความไม่แน่นอน จึงยังต้องติดตามการระบาดในระยะต่อไป ในด้านเศรษฐกิจคู่ค้ามีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจากปัญหาข้อจำกัดด้านอุปทานโลก (global supply disruption) ที่ยืดเยื้อ และความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ตึงเครียดขึ้นและอาจส่งผลให้ราคาพลังงานอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง โดยเศรษฐกิจกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมหลัก (advanced economies: AEs) มีแนวโน้มขยายตัวใกล้เคียงเดิม ขณะที่เศรษฐกิจจีนมีแนวโน้มขยายตัวชะลอลงจากการเพิ่มความเข้มงวดมาตรการควบคุมการระบาด COVID-19 (zero COVID policy) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริโภค และมาตรการลดความร้อนแรงในภาคอสังหาริมทรัพย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อการลงทุน ด้านเศรษฐกิจเอเชียมีแนวโน้มทยอยฟื้นตัวจากการส่งออกที่ขยายตัวต่อเนื่อง โดยเฉพาะสินค้ากลุ่มอิเล็กทรอนิกส์เป็นสำคัญ ในขณะที่ภาคการผลิตมีแนวโน้มขยายตัวตามอุปสงค์โลกที่ยังฟื้นตัวต่อเนื่องและปัญหา global supply disruption ที่คลี่คลายลงบ้าง

ในด้านตลาดการเงินของโลก มีความเคลื่อนไหวผันผวนสูง โดยธนาคารกลางสหรัฐฯ (Fed) มีแนวโน้มปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายเร็วกว่าที่คาดการณ์ ซึ่งมีความเสี่ยงภาวะเศรษฐกิจถดถอย (Recession) อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลในหลายประเทศปรับเพิ่มขึ้นตามอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลสหรัฐฯ ขณะที่ราคาสินทรัพย์เสี่ยงปรับลดลง สำหรับตลาดการเงินไทย เคลื่อนไหวสอดคล้องกับตลาดการเงินโลก โดยอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลไทยระยะยาวปรับสูงขึ้น ขณะที่อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลไทยระยะสั้นและระยะปานกลางเคลื่อนไหวทรงตัวตามแนวโน้ม อัตราดอกเบี้ยนโยบายของไทย ด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ เคลื่อนไหวผันผวน ดัชนีค่าเงินบาท (nominal effective exchange rate: NEER) แข็งค่าขึ้น โดยมีแรงกดดันด้านแข็งค่าจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาด ขณะที่มีความกดดันด้านอ่อนค่าจากแนวโน้มการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของ Fed ที่เร็วกว่าคาด ส่งผลให้ตลาดการเงินในระยะต่อไปอาจผันผวนสูงขึ้น โดย มีปัจจัยเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ (1) การเร่งปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางหลายแห่ง โดยเฉพาะ Fed ที่เร็วกว่าคาดจากความกังวลเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง (2) ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ การระบาดและการกลายพันธุ์ของ COVID-19 และ (3) ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่อาจส่งผลให้ราคาพลังงานโลกอยู่ในระดับสูงนานกว่าคาด

สรุปได้ว่าการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ระบาดไปทั่วโลก ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากระบาดขึ้นอยู่กับการมาตรการด้านสาธารณสุข และการเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดและการกลายพันธุ์ของไวรัส COVID-19 ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมา ในประเด็นนี้ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการรับมือกับสถานการณ์ COVID-19 (สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2563 : 15) และเป็นประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางเพียงประเทศเดียวที่อยู่ใน 10 อันดับแรกของโลกด้านการเตรียมพร้อมรับมือการระบาดใหญ่ ตามดัชนีหลักประกันสุขภาพโลก (Global Health Security index) ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเดือนมีนาคม 2563 สามารถควบคุมการระบาดได้ภายใน 2 เดือน โดยปัจจัยความสำเร็จของประเทศไทย ประการที่ 1 การตัดสินใจใช้มาตรการและการควบคุมด้านสาธารณสุขอย่างทันท่วงที ประการที่ 2 การประสานงานที่ดีจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ในระดับชาติและชุมชน ประการที่ 3 การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ปฏิบัติตามคำแนะนำในการสวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะ การล้างมือ และการเว้นระยะห่างทางกายภาพ พฤติกรรมด้านสุขอนามัยส่วนบุคคล สามารถช่วยลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโควิด-19 รวมทั้งโรคติดเชื้ออื่นๆ ประการที่ 4 ความเข้มแข็งของระบบการรักษายาบาลปฐมภูมิและการมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกว่า 1 ล้านคน ที่ช่วยในการรับมือกับโรคโควิด-19 ทำให้ภาคสุขภาพสามารถดำเนินการติดตามผู้สัมผัสและกักกันผู้ป่วยสงสัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ประการที่ 5 ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าช่วยลดอุปสรรคทางการเงินและรับประกันการเข้าถึงการเงินในการตรวจคัดกรองไวรัสโคโรนา และการรักษาพยาบาลแก่ทุกคน

บริบทสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงที่ควรรับรู้

วิกฤตการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ส่งผลกระทบทั่วโลก โดยประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่พบรายงานผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อ COVID-19 รายแรกนอกประเทศจีน เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 และประกาศมาตรการควบคุมการติดเชื้อตั้งแต่เดือนมีนาคม 2563 เป็นต้นมา ประชาชนได้เรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตแบบปกติใหม่ (New Normal) เช่น การหมั่นล้างมือบ่อย ๆ สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า และรักษาระยะห่าง ซึ่งเป็นเรื่องที่คุ้นเคยกับวิถีชีวิตของผู้คนมากกว่าสองปีเศษ อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตินี้ได้เป็นอย่างดี แต่ผลกระทบของ COVID-19 นั้นมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมที่ควรรับรู้ เพื่ออยู่ร่วมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ดังต่อไปนี้

1) ผลกระทบทางเศรษฐกิจกับบริบทของเทคโนโลยีดิจิทัล

แม้ว่าการระบาดของ COVID-19 จะผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมอย่างรุนแรง แต่บริบทที่เปลี่ยนแปลงทำให้ภาคธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัลเติบโตอย่างก้าวกระโดด และมีบทบาทอย่างมากในยุคแพร่ระบาดโรคโควิด-19 จากผลสำรวจของ McKinsey Global (อ้างใน ไชยิต นาสิบ, 2564) พบว่าส่วนแบ่งทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ดิจิทัลหรือผลิตภัณฑ์ที่เปิดใช้งานทางดิจิทัลในพอร์ตโฟลิโอได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาและเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงที่มีการระบาดใหญ่ ระบบ E-Payment หรือการชำระเงินแบบดิจิทัลมีการใช้งานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การทำงานแบบ Work from home ระบบคอมพิวเตอร์แบบคลาวด์ (Cloud technology) ซึ่งเป็นเครื่องมือเทคโนโลยีในการทำงานร่วมกัน Online Entertainment เช่น วิดีโอสตรีมมิ่ง หรือ เกมออนไลน์ หรือคอนเสิร์ตสตรีมมิ่ง โดย Global Digital Report ของ We Are Social และ Hootsuite มีรายงานเกี่ยวกับข้อมูลผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ในเดือนกรกฎาคม 2564 จำนวน 4.48 พันล้านคนทั่วโลก เทียบเท่ากับร้อยละ 57 ของประชากรทั้งหมดของโลก ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงบวกของธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัลที่สวนทางกับผลกระทบด้านอื่น อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในด้านจิตวิทยา พบว่า เทคโนโลยีทำให้ผู้ป่วยทางจิตที่มีอาการเพิ่มมากขึ้น ในช่วง Work from home กลุ่มคนทำงานประสบปัญหาสมดุลในการทำงาน การพักผ่อน ความยากลำบากในการทำงานร่วมกัน การติดต่อสื่อสาร และต้องเผชิญกับความโดดเดี่ยวมากที่สุด (อังกูร โสภิต นาสี, 2564 : 140) สำหรับสังคมไทย พบสภาพปัญหาการหลอกลวงยุคดิจิทัล มีสถิติการใช้โทรศัพท์เพื่อหลอกลวงจากแก๊ง Call Center มากขึ้นถึงร้อยละ 270 โดยศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ปัญหาออนไลน์ 1212 โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีรายงานเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนในช่วงเดือนมกราคมถึงพฤศจิกายน 2564 จำนวน 48,513 ครั้ง เพิ่มขึ้นเท่าตัวจากปี 2563 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

2) บริบทความเหลื่อมล้ำและระบบความคุ้มครองทางสังคมของไทย

“กลุ่มคนเปราะบาง” ได้รับการกล่าวถึงในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในฐานะผู้ได้รับผลกระทบทางด้านสุขภาพและเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยวิกฤติ COVID-19 ได้แก่ ผู้สูงอายุ คนพิการ และเยาวชน นอกจากนี้ COVID-19 ยังตอกย้ำความไม่เท่าเทียมกัน การกีดกัน เลือกปฏิบัติ ในกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง เช่น คนไร้บ้าน และอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐอีกด้วย โดยในด้านการช่วยเหลือและให้ความคุ้มครองทางสังคม พบว่า ประเทศไทยมีระบบการคุ้มครองทางสังคมที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างดีผ่านโครงการช่วยเหลือทางสังคมและประกันสังคมหลายรูปแบบ นอกจากโครงการสวัสดิการที่ไม่ต้องส่งเงินสมทบแล้ว ยังเสริมด้วยโครงการประกันสังคมเบ็ดเสร็จครบวงจร โดยสำนักงานประกันสังคม ให้สิทธิประโยชน์หลายประการ ได้แก่ เงินบำนาญ เงินสงเคราะห์บุตร สิทธิประโยชน์กรณีว่างงาน ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยและกรณีทุพพลภาพ และ ระบบสวัสดิการถ้วนหน้า ได้แก่ ระบบบำนาญและระบบหลักประกันสุขภาพ ส่วนระบบให้ความช่วยเหลือทางสังคมมีความครอบคลุม ประชากรแตกต่างกัน โดยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ครอบคลุมทั่วถึงมากที่สุด ตามด้วยเงินสงเคราะห์ ตามกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ค่าอาหารกลางวันในโรงเรียน เบี้ยความพิการ และเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็ก ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นวงกว้าง อย่างไรก็ตาม ระบบช่วยเหลือทางสังคม ยังคงมีข้อจำกัด เกี่ยวกับการไม่ให้สิทธิแก่บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยและแรงงานข้ามชาติ โดยกองทุนประกันสังคม ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการครอบคลุมแรงงานนอกระบบและ

ความเพียงพอของสิทธิประโยชน์อยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2563 : 20)

3) ปัญหาความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาไทย

ประเทศไทยพบผู้ป่วยยืนยันรายแรก ในช่วงใกล้สิ้นปีการศึกษา การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเดือนมีนาคม 2563 จึงเป็นช่วงที่โรงเรียนปิดภาคเรียนแล้ว จึงทำให้ไม่เกิดการแพร่ระบาดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา โดยต่อมาได้นำการศึกษาทางไกลมาใช้ในการเรียนการสอนทดแทนการจัดการเรียนการสอนตามปกติในสถานศึกษา การใช้สื่อ และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยขึ้นอยู่กับสถานะของคำสั่งปิดพื้นที่เสี่ยงแพร่กระจายโรคโควิด-19 อย่างไรก็ตาม เสี่ยงตอบรับด้านปัญหาด้านการศึกษาไทยยังเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในด้านความเหลื่อมล้ำและข้อบกพร่องเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากนักเรียนจากครัวเรือนยากจนขาดอุปกรณ์แท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์ไม่สามารถเรียนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในบางพื้นที่ การจำกัดการส่งข้อมูล อุปกรณ์ หรือความพร้อมของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยสถานการณ์รุนแรงยิ่งขึ้นในกลุ่มเด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ สื่อออนไลน์บางรายการมีคุณภาพไม่ดี และมีครูยังไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการศึกษาทางไกล นอกจากนี้ การเรียนที่บ้านยังส่งผลกระทบต่อรายได้ครัวเรือนอีกด้วย เพราะพ่อแม่บางคนจำเป็นต้องหยุดงานมาอยู่บ้านกับเด็ก โดยในด้านสถานการณ์ทางสังคม พบว่า สถานการณ์ COVID-19 มีภาวะการเรียนรู้ถดถอย ส่งผลให้เด็กสูญเสียการเรียนรู้ แต่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการยกระดับการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรม ซึ่งผลดีต่อการศึกษาและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

4) การว่างงาน ความยากจน และรายได้ครัวเรือน

สถานการณ์ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อความยากจน เนื่องจากการว่างงาน โดยสำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย (2563 : 63) ได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ครัวเรือนร้อยละ 72 ได้มาจากการทำงาน การว่างงาน ตกงาน หรือการถูกลดชั่วโมงทำงานย่ำแย่ทำให้ครัวเรือนต้องดิ้นรนดำรงชีพจากเงินออม มีการคาดการณ์ว่า ครัวเรือนโดยเฉลี่ยทั่วไปจะดำรงชีวิตอยู่ได้นานถึงเก้าเดือนด้วยเงินออมโดยไม่มีรายได้ แต่ครัวเรือนยากจนจะอยู่รอดได้เพียงสามเดือน โดยท่าทีของรัฐบาลไทยตอบสนองอย่างทันที่ทั่วทั้งและเป็นประเทศแรก ๆ ที่ประกาศมาตรการทางการเงินเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อธุรกิจและครัวเรือนอันเป็นผลมาจากคำสั่งปิดพื้นที่เสี่ยง นับเป็นการช่วยให้ครัวเรือนที่ยากจนที่สุดได้รับความคุ้มครองทางสังคม ส่งผลให้ความยากจนทั่วพื้นที่นอกเขตเมืองลดลง แม้ว่าความยากจนในเขตเมืองจะเพิ่มขึ้น แต่คนจนทั้งนอกและในเขตเมืองสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยเงินจากโครงการแจกเงินช่วยเหลือของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลภาวะสังคมไทย ไตรมาสหนึ่งปี 2565 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ได้รายงานความเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานของไทย เริ่มฟื้นตัวดีขึ้น โดยการจ้างงานขยายตัวทั้งในและนอกภาคเกษตร ชั่วโมงการทำงานปรับตัวดีขึ้นการว่างงานลดลงต่ำสุดตั้งแต่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19

5) ปัญหาหนี้ครัวเรือนในช่วงสถานการณ์ COVID-19

จากข้อมูลของ ธนาคารแห่งประเทศไทย (อ้างอิงใน โสภิต นาสืบ, 2564 : 140) ระบุว่าครัวเรือนไทยมีหนี้ที่อยู่ในระดับสูงอยู่เดิม โดยภาระหนี้ต่อรายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากรายได้ที่ลดลงเนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 โดยสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP และสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อรายได้ครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 79.9 และ 149.7 ณ สิ้นปี 2562 และอยู่ที่ร้อยละ 83.8 และ 158.8 ณ สิ้นไตรมาสที่ 2 ปี 2563 ตามลำดับ นับว่าสูงสุดในรอบ 18 ปี และ ณ ไตรมาส 1 ปี 2564 หนี้ครัวเรือนไทยทั้งระบบ เป็นเงิน 14.13 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90.5 ต่อ GDP ส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้ระยะสั้นเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้และครัวเรือนแบกรับภาระจ่ายหนี้ผ่อนส่งสูง โดยหนี้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และจักรยานยนต์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 พบว่ารายได้เฉลี่ยครัวเรือนของไทยกลับมาเพิ่มขึ้น จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2564 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564 : ออนไลน์) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม 2564 เกี่ยวกับรายได้ค่าใช้จ่าย ภาวะหนี้สิน และทรัพย์สินของครัวเรือน ตลอดจนลักษณะที่อยู่อาศัย จากครัวเรือนตัวอย่างในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการช่วยเหลือที่รัฐอุดหนุน ทั้งที่รัฐจ่ายเงินเข้าบัญชีให้แก่ประชาชน และการอุดหนุนในรูปแบบที่ไม่เป็นตัวเงินผ่านแอปพลิเคชัน คุปอง หรือในรูปแบบการลดค่าสาธารณูปโภค เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐคนละครึ่ง เราชนะ รวมถึงลดค่าสาธารณูปโภค ที่เป็นค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การพัฒนาระบบสาธารณสุข ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านสาธารณสุข จัดอยู่ใน 10 อันดับ ตามดัชนีความมั่นคงด้านสุขภาพโลกประจำปี ค.ศ.2019 รัฐบาลไทยรับมือการแพร่กระจายของการระบาดใหญ่ครั้งนี้ได้รวดเร็วฉับไว โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อรักษาชีวิตของประชาชน มีการประกาศมาตรการด้านสาธารณสุขเพื่อควบคุมสถานการณ์ ตามด้วยมาตรการเยียวยาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ สามารถรับมือกับภาวะวิกฤตและฟื้นตัวได้เร็ว จากเหตุผลดังกล่าว ประเทศไทยจึงควรเร่งขยายศักยภาพของระบบสาธารณสุขและระบบสุขภาพชุมชนครั้งใหญ่ซึ่งจะเป็นผลดีต่อระบบสาธารณสุขไทยที่เข้มแข็งในอนาคต

2) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในบริบทโลกใหม่ ในขณะที่เทคโนโลยีดิจิทัลเติบโตอย่างมากจึงเป็นโอกาสในการพัฒนาธุรกิจไทยด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการ ฝึกอบรม และพัฒนาผู้ประกอบการตลอดจนพัฒนาฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ระดับการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันสู่ในอนาคต

3) การพัฒนาฐานข้อมูลระบบความคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานกลุ่มเปราะบางได้เข้าถึงโครงการความช่วยเหลือทางสังคมและประกันสังคมได้อย่างทั่วถึง โดยการสร้างกลไกการประสานงานข้ามโครงการช่วยเหลือทางสังคมที่ครอบคลุมทุกโครงการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่ออุดช่องโหว่ของกลุ่มเปราะบางในระบบความคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ บุคคลไร้สัญชาติ และแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

4) การเยียวยาทางการศึกษา ผลกระทบทางการศึกษาเป็นการซ้ำเติมปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและความเหลื่อมล้ำ นอกจากเร่งการรับวัคซีนอย่างทั่วถึง และการเปิดการเรียนการสอนตามปกติ ควรมีการเยียวยาเป็นการเฉพาะในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษา ทั้งในด้านการปรับรูปแบบการเรียนรู้ที่ชัดเจนการเรียนรู้ที่ถดถอย วางแผนร่วมกับครูและผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาระยะสั้นในระยะการระบาดและวางแผนระยะยาวเพื่อแก้ไขปัญหาภายหลังวิกฤติการณ์ และควรมีมาตรการเกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อหรือการจ้างงานเป็นพิเศษสำหรับผู้ปกครองของนักเรียนที่ออกกลางคันในครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ

5) การแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน มาตรการที่ผ่านมาของรัฐบาลเป็นการแก้ปัญหาระยะสั้นที่สามารถช่วยพยุงสถานะทางการเงินของครัวเรือนได้ระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนี้ครัวเรือนเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมากและเชื่อมโยงกับปัญหามูลค่าเศรษฐกิจที่เติบโตจากภาวะเงินเฟ้อภาครัฐควรมีมาตรการจัดการแบบยั่งยืนทั้งด้านการจัดการหนี้เก่า ลดการก่อหนี้ใหม่ เพิ่มความสามารถในการหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพของครัวเรือน โดยเพิ่มการเข้าถึงสินเชื่อสถาบันการเงินเพื่อการประกอบอาชีพให้ประชาชนรายย่อยและ SME

เอกสารอ้างอิง

- ไทยรัฐออนไลน์. (2565). ศูนย์จีโนมฯ วิเคราะห์อนาคต "โควิด-19" กับการระบาดใหญ่ระลอก 6 ของไทย. ออนไลน์. สืบค้นวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/news/society/2332007>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). รายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงิน (ฉบับย่อ) ครั้งที่ 1/2565 วันที่ 4 และ 9 กุมภาพันธ์ 2565. ธนาคารแห่งประเทศไทย เผยแพร่ ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565.
- โสภิต นาสี. (2564). รายงานผลการทบทวนผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับโลกและในประเทศไทย. สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค.
- สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2563). การประเมินผลกระทบรวมด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยตุลาคม 2563.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). บทสรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564. ออนไลน์. สืบค้นวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขารายได้/เศรษฐกิจสังคมครัวเรือน/64/Exclusive_64_whole.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 58 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564*.

บทบาทของท้องถิ่นกับการตอบสนองนโยบายรัฐต่อการจัดการเศรษฐกิจ
ระดับฐานรากในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด – 19

**The role of localities and responses to government policies in managing the
economy at the foundation level In the situation of the epidemic
of the Covid- 19 virus**

กิตติพล บัวทะลา และ ศรชัย ท้าวมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Kittipol Buathala and Sornchai Taomitr

Pibulsongkram Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail : kittbuatara@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของท้องถิ่นกับการตอบสนองนโยบายรัฐต่อการจัดการเศรษฐกิจระดับฐานราก (Local Economy) ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่กำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก บทบาทและหน้าที่ของท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจสำคัญอย่างไร มีแนวทางการนำนโยบายจากภาครัฐ มากระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก (Local Economy) อย่างไร มีผลกระทบเกี่ยวกับเศรษฐกิจระดับจุลภาคถึงเศรษฐกิจมหภาคจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ด้านใดบ้าง ตลอดจนมีแนวทางการกระตุ้นเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเทศอย่างไร ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของท้องถิ่นในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 รวมทั้งข้อเสนอแนะที่จะช่วยให้ท้องถิ่นมีบทบาทพัฒนาเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วมได้อย่างไร เพื่อตอบสนองนโยบายรัฐต่อการจัดการเศรษฐกิจระดับฐานราก (Local Economy) อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : เศรษฐกิจฐานราก; โควิด-19; อย่างยั่งยืน

Abstracts

This academic article is a study about The role of local and government policy responses in managing the local economy in the situation of the COVID-19 epidemic with the objective of pointing out that In the situation of the epidemic of the COVID-19 virus that is spreading around the world What are the roles and functions of localities in promoting the economy? There are guidelines for implementing policies from the government sector. How to stimulate the economy at the foundation level (Local Economy)? What are the impacts on the micro-economic level to the macro-economic from the COVID-19 epidemic situation, and how are there ways to stimulate the economy of the sample groups in each country? Problems and obstacles in local operations in the situation of the COVID-19 epidemic including suggestions on how the localities can play a role in the development of participative economies. to respond to the government's policy towards sustainable economic management at the local economy

Keywords : Fundamentals of Economy; COVID-19; Sustainability

บทนำ

นับจากที่ทั่วโลกได้รู้จักไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ตั้งแต่จีนประกาศว่าพบผู้ติดเชื้อที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ เมื่อเดือนธันวาคม 2562 ถึงวันนี้ ไม่มีใครไม่รู้จัก COVID-19 ที่กำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก ซึ่งขณะนี้มียอดผู้ติดเชื้อสะสมรวมทั่วโลกกว่า 412 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิต 5.82 ล้านคน ในขณะที่ประเทศไทยมีรายงานพบผู้ติดเชื้อสะสม 2.61 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิต 22,462 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565)

ในวันที่ประเทศไทยรู้จักโรคโควิด-19 ครั้งแรก เมื่อกระทรวงสาธารณสุขของไทยประกาศเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 ว่าพบนักท่องเที่ยวหญิงวัย 61 ปีสัญชาติจีน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองอู่ฮั่นประเทศจีน ติดเชื้อโควิด-19 นับว่าเป็นการพบผู้ติดเชื้อคนแรกนอกประเทศจีนและต่อมาลุกลามทั่วประเทศจนถึงปัจจุบัน

การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงการระบาดระลอกที่หนึ่งและสองในปี 2562 นั้น ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่ติดอันดับต้นๆ ที่สามารถคุมอัตราการติดเชื้อได้อย่างไม่ยอมน้อยจนได้รับความชื่นชมจากองค์การอนามัยโลก(WHO) ซึ่งท้องถิ่นนับเป็นบทพิสูจน์ถึงความสำเร็จในการลดการแพร่ระบาดของโรค ด้วยบริบทตัวสถาบันท้องถิ่น ผู้นำ และเครือข่ายคือพลังที่สำคัญของท้องถิ่น ที่ยอมผูกพันอยู่กับผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่เหล่านั้นโดยตรง มีความยึดโยงต่อประชาชน (accountability) และผลประโยชน์ต่อประชาชนเป็นหลักสำคัญ และสถานการณ์จำนวนผู้ติดเชื้อที่เป็น 0 ในระยะเวลาหนึ่งนั้น แลกกับความพังทลายของธุรกิจ อาชีพ และอนาคตของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาในแต่ละท้องถิ่น สะท้อนความสำเร็จและความล้มเหลวในการบริหารจัดการเศรษฐกิจจากนโยบายของภาครัฐสู่เศรษฐกิจระดับฐานราก (Local Economy) ซึ่งท้องถิ่นจะต้องรับมือ

การพัฒนาเศรษฐกิจ ท้องถิ่นเป็นฐานรากของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ยิ่งกว่านั้นเศรษฐกิจของเมืองสำคัญๆ บางเมือง เช่น นครโตเกียว นครเซี่ยงไฮ้ เกาฮ่องกง นครนิวยอร์ก และนครแฟรงค์เฟิร์ต ฯลฯ ยังสามารถเป็นตัวจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก ได้อย่างน่าประหลาดใจ เบื้องหลัง

ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองต่างๆ เหล่านี้คือบรรดานายกเทศมนตรีและข้าราชการพนักงานท้องถิ่น ตลอดจนนักธุรกิจ และประชาชนชาวเมืองเหล่านั้น ซึ่งได้ช่วยกันริเริ่มสร้างสรรค์เศรษฐกิจของเมืองให้เจริญก้าวหน้า การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเป็นภารกิจเชิงยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญลำดับแรกๆ ของท้องถิ่น เพราะเศรษฐกิจท้องถิ่นเป็นฐานภาษี และรายได้ของท้องถิ่น ถ้าเศรษฐกิจท้องถิ่นไม่ดี เมืองที่ซบเซา เต็มไปด้วยคนว่างงาน โรงงานร้านค้าปิดกิจการ ท้องถิ่นก็เก็บภาษีไม่ได้ เมืองก็อยู่ ไม่ได้ ในทางตรงกันข้าม เมืองที่มีเศรษฐกิจท้องถิ่นดี คนมีงานทำ มีโรงงาน ร้านค้าเปิดกิจการเพิ่มขึ้นทุกวัน ท้องถิ่นก็มีรายได้เพิ่มขึ้น จะปรับปรุงคุณภาพบริการสาธารณะ หรือจะคิดโครงการพัฒนาอะไรใหม่ๆ ก็ย่อม ทำได้ไม่ยาก และนี่คือหลักการพื้นฐานของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น

บทวิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจไทย

เมื่อช่วงปลายปี 2564 ภาพรวมของเศรษฐกิจจะค่อยๆ เติบโตอย่างช้าๆ แต่ต่อมาก็ได้มีการปรับเปลี่ยนตัวเลขการคาดการณ์มาเรื่อยๆ จนได้ข้อสรุปว่า GDP ของประเทศไทยจะมีตัวเลขอยู่ที่ติดลบ - 5% ซึ่งเป็นตัวเลขที่น่ากังวล เพราะมันแปลว่าประเทศไทยจะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล แต่ในตอนนี้ เศรษฐกิจไทยเริ่มนิ่ง และคาดว่าตัวเลข GDP ไม่น่าจะปรับลดลงไปมากกว่านี้ ซึ่งก็หมายความว่า เป็นทิศทางที่ไม่เลวร้ายกว่าเดิมแล้วแต่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นแบบที่เหนือความคาดหมาย

เมื่อวิกฤต COVID-19 เกิดขึ้น กลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอันดับแรก และหนักที่สุดก็คือ ธุรกิจการท่องเที่ยว เพราะที่ผ่านมาเราทำทุกอย่างเพื่อซัพพอร์ตนักท่องเที่ยวเงินมาโดยตลอด เมื่อนักท่องเที่ยวเงินหายไป เราก็ได้รับผลกระทบกันค่อนข้างหนัก และมันก็จะลามไปในภาคส่วนอื่นๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ยิ่งประเทศเราประกาศหยุดกิจกรรมทางเศรษฐกิจเองด้วย ส่งผลกระทบให้ทุกกลุ่มธุรกิจก็ได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า นอกจากนี้การบริโภคภายในประเทศ ถ้าพูดถึงในแง่เศรษฐกิจ ตัวเลข GDP ของกรุงเทพปริมณฑลอยู่ที่ประมาณ 40% ของประเทศ ซึ่งก็แปลว่าการสั่งหยุดกิจกรรมแค่ภายในกรุงเทพฯ ทั้งงานทั้งคนก็หายไปแล้ว เกือบครึ่งหนึ่ง ตัวเลขคนทำงานในระบบมีตัวเลขอยู่ที่ 10 กว่าล้านคน และแน่นอนว่าคนทำงานที่อยู่นอกระบบมีจำนวนที่มากกว่านั้น ถ้าเราปิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คนก็ตกงาน ไม่มีกำลังซื้อ แน่แน่นอนว่าการบริโภคมันก็จะหายไป “การหยุดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เหมือนกับการปิดปาก ไม่ให้เราได้กินอาหาร แต่ถ้าปิดนานเกินไป เราอาจจะไม่ยอมกินแล้ว อาจจะเกิดความเคยชิน ซึ่งมันก็จะส่งผลต่อเศรษฐกิจในระยะยาว”

แม้ว่าจะเปิดเมืองแล้ว แต่เศรษฐกิจก็ยังไม่ได้กลับมาในทันที เพราะสิ่งที่คนจะตระหนักมากขึ้นคือ เรื่องของความเสี่ยง หลังจากนั้นแม้ว่าจะเปิดเมือง แต่ผู้บริโภคบางส่วนยังต้องใช้เวลา กว่าที่จะมีความกล้ากลับไปใช้บริการขนส่งสาธารณะ หรือกล้ากลับไปทานอาหารที่ร้าน นอกจากนี้กำลังซื้อจากต่างประเทศก็ยังหายไปเนื่องจากกฎระเบียบต่างๆ เช่น การที่นักท่องเที่ยวเงินยังไม่สามารถกลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ หลังจากที่ถูกกลับมาเปิดเมือง ร้านค้า หรือ SME จะต้องปรับตัวเองอย่างมาก เพราะร้านจะยังมี Capacity

เท่าเดิม และจะหารายได้ด้วย **Business Model** เดิมได้น้อยลง ดังนั้นจึงต้องมองหา **Revenue Model** และ **Business Model** ใหม่ๆ ต้องกลับมาคิดว่าลูกค้าอยากได้อะไร และจะตอบสนองความต้องการลูกค้าอย่างไรได้บ้าง โดยดูว่าอะไรคือสิ่งที่คนจะสนใจมากที่สุดหลังจากที่โควิด 19 จบไป และเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศกลับมาได้ ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากภาครัฐ และคนที่มีกำลังซื้อ ทั้งนี้ต้องออกแบบกลไกการใช้จ่ายเงินเพื่อฟื้นฟูให้ได้อย่างยั่งยืน และใช้เงินไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

การฉีดวัคซีนที่กว้างขวางมากขึ้นในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี ช่วยทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทยอยปรับตัวขึ้นและหนุนความต้องการสินค้าโภคภัณฑ์จากทั่วโลก เมื่อประกอบกับภาวะชะงักงันด้านอุปทานส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในช่วงปลายปีเร่งตัวขึ้น อย่างไรก็ตาม เงินเฟ้อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นชั่วคราวจากราคาพลังงานเป็นสำคัญ ขณะที่เศรษฐกิจที่ได้รับกระแทกอย่างหนักจาก COVID-19 เป็นผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ระดับ 0.50% ตลอดทั้งปี 2564 สำหรับการช่วยเหลือภาคเศรษฐกิจต่างๆ ธปท.ให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินมาตรการด้านการเงินที่มุ่งตรงกลุ่มเป้าหมาย เช่น มาตรการสินเชื่อฟื้นฟู มาตรการพักทรัพย์พักหนี้ การช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยจากมาตรการสนับสนุนการรีไฟแนนซ์ และมาตรการรวมหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยกับสินเชื่อรายย่อยอื่นๆ ระหว่างสถาบันการเงิน ตลอดจนการผ่อนคลายหลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือของสถาบันการเงินแก่ลูกหนี้ และการผ่อนคลายมาตรการ LTV เป็นการชั่วคราว เป็นต้น

การออกนโยบายจากภาครัฐเพื่อช่วยเหลือธุรกิจต้องเป็นแบบ **Personalize** เนื่องจากวิกฤตครั้งนี้ มีผู้ได้รับผลกระทบที่แตกต่างกัน ดังนั้น นโยบายที่รัฐจะเข้าไปช่วยเหลือจะทำแบบเดียวไม่ได้ แต่ต้องออกแบบแต่ละนโยบายที่แตกต่างกันตามระดับของผลกระทบ ยกตัวอย่างเช่น

1). กลุ่มผู้บริโภที่ยังมีกำลังซื้อ : ได้แก่คนชนชั้นกลางขึ้นไป ลูกจ้างประจำ คนที่ยังไม่ได้ถูก Lay-Off รัฐต้องรีบสร้างแรงจูงใจให้เขาใช้จ่ายเงิน เช่น นโยบายท่องเที่ยวเพื่อลดหย่อนภาษี เพื่อดึงให้เขาเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ ก่อนที่เศรษฐกิจจะแยจนถึงจุดที่เขาไม่มีกำลังซื้อ

2). SME หรือ ผู้ประกอบการ : ก่อนหน้านีช่วงที่ปิดเมือง (Lockdown) ต้องให้เงินกู้เพื่อเยียวยาให้ธุรกิจรักษาสภาพคล่องไว้ได้ แต่เมื่อเงินสดสำหรับหมุนเวียนหมดแล้ว เมื่อกลับมาเปิดเมืองหรือดำเนินธุรกิจอีกครั้งต้องมีนโยบายสนับสนุนเงินตั้งต้นสำหรับให้ดำเนินธุรกิจต่อไป

ทิศทางของนโยบายที่เน้นไปที่การบริโภคสินค้าภายในประเทศ สิ่งที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจไทยได้ดี ก็คือการออกนโยบายเพื่อให้เกิดการบริโภคสินค้าและบริการภายในประเทศ แต่ผู้ประกอบการก็ต้องร่วมพัฒนาสินค้าและบริการไปด้วยเช่นกัน ซึ่งการเกิดการระบาดของไวรัส COVID-19 เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้เราทุกคนได้เห็นแล้วว่าเราจะต้องกระจายความเสี่ยงเพราะการทำธุรกิจที่กระจุกไปอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่ง หรือนำไปพัฒนาไปที่ภาคส่วนใดภาคส่วนเดียวก็มีความเสี่ยงที่สูงกว่า แต่อย่างไรก็ตามลูกค้าต่างชาติที่ต้องการซื้อสินค้าและบริการนอกประเทศตัวเองก็ยังมีอยู่ ดังนั้นในภาพรวมก็จะต้องคิดในเรื่องของ **Market Segment** ใหม่ และสิ่ง

ที่สำคัญในการจะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจขึ้นมาได้อย่างยั่งยืนคือต้องให้ท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการตอบสนองนโยบายรัฐบาล กระจายทั้งงบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ และให้อำนาจอิสระแก่ท้องถิ่นทั่วประเทศ

บทบาทและข้อได้เปรียบของรัฐบาลท้องถิ่น

โดยทั่วไปรัฐบาลกลางมีหน้าที่ดำเนินนโยบาย การคลังเพื่อตอบโจทย์เศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญ ได้แก่ สนับสนุนให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างเข้มแข็ง ดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อให้มีการเติบโตที่ยั่งยืน และ ลดความเหลื่อมล้ำและกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจให้ เกิดแก่ประชาชนโดยทั่วถึงกัน อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายการคลังผ่านบทบาทของรัฐบาลกลางเพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถตอบสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจได้ครบถ้วนนัก เพราะการดำเนินนโยบายในระดับมหภาค จะให้น้ำหนักกับการดูแลเศรษฐกิจภาพรวมมากกว่าเศรษฐกิจแบบรายพื้นที่ และในบางครั้งอาจไม่ตอบโจทย์ปัญหาที่เศรษฐกิจท้องถิ่นเผชิญได้อย่างตรงจุด ดังคำกล่าวที่ว่า “One size does not fit all” ในทางตรงข้ามการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่ท้องถิ่น โดยการปรับบทบาทนโยบายการคลังจากแบบรวมศูนย์ ไปสู่การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน ในพื้นที่ได้มากขึ้น และเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วมในท้ายที่สุด ทั้งนี้ การกระจายบทบาทไปสู่ท้องถิ่น ยังมีข้อได้เปรียบที่สำคัญเมื่อเทียบกับการดำเนินนโยบายการคลังหรือตัดสินใจจากส่วนกลาง สรุปได้ 3 ประการ คือ

(1) รัฐบาลท้องถิ่นรับทราบและเข้าใจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง สอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การพัฒนาที่กล่าวว่า การเพิ่มบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะได้มากกว่าการดำเนินนโยบายจากส่วนกลาง โดยเฉพาะเมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และบุคลากรลงสู่พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) บุคลากรในพื้นที่มีองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถประยุกต์องค์ความรู้นั้น เพื่อสร้างนวัตกรรมเชิงนโยบายและก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ รูปแบบการดำเนินงานของท้องถิ่นมีลักษณะบูรณาการ โดยไม่แยกว่าการกิจนั้นเป็นของหน่วยงานใด ต่างจากการบริหารราชการส่วนกลางที่พิจารณาดำเนินงาน เฉพาะส่วนที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบ จึงทำให้การดำเนินการมีลักษณะแบ่งแยกระหว่างหน่วยงาน (Fragmented) และอาจนำไปสู่ปัญหาในการประสานงาน

(3) การกระจายอำนาจการบริหารการคลังให้รัฐบาลท้องถิ่น ช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้ง่ายกว่าการเมืองระดับประเทศ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากขึ้น อีกทั้งการที่ประชาชนในพื้นที่สามารถติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหาร ท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิดนั้น จะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการบริหารการคลังได้ดีกว่าการ ดำเนินงานของหน่วยราชการส่วนกลาง

การพัฒนาเศรษฐกิจอาศัยหลักความรู้ทางเศรษฐศาสตร์พื้นฐานที่ว่า เศรษฐกิจของประเทศหรือเศรษฐกิจของเมืองใดๆ จะเจริญก้าวหน้า มั่งคั่ง ยั่งยืน และนำความสุขสบายมาสู่ประชาชนพลเมืองของตนเองได้ก็ต่อเมื่อประเทศหรือเมืองนั้นๆ สามารถทำให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิต มีการงานอาชีพที่สุจริต มีการผลิตและตลาดสินค้าบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องพึ่งพาสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสมดุล ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีต้นทุนการผลิตที่ไม่สูงเกินความเหมาะสม มีหน่วยเศรษฐกิจใหม่ๆ ซึ่งมีประสิทธิภาพและคุณภาพมากกว่าเดิมเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ในระบบเศรษฐกิจของประเทศหนึ่งๆ หรือของเมืองหรือท้องถิ่นหนึ่งๆ ควรมีหน่วยเศรษฐกิจจำนวนมากและความหลากหลายมากเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นข้อต่อห่วงโซ่ของระบบการผลิต การตลาด และการให้บริการภายในระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ของตัวเองได้อย่างครบวงจร และควรมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาก เพียงพอที่จะรองรับกำลังแรงงานในประเทศหรือในเมืองหรือในชุมชนนั้นๆ ได้อย่างสมดุล ฯลฯ เหล่านี้เป็นสภาวะเศรษฐกิจที่พึงปรารถนา สวนทางกับสถานการณ์ในปัจจุบันซึ่งหลายธุรกิจมีข้อจำกัดด้วยบริบทและประเภทของธุรกิจ เช่น ผับ บาร์ ร้านอาหาร สถานที่จำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะการระบาดของเชื้อโควิด-19

สถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องบทบาทและอุปสรรคของท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

ถ้าพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นของไทย ตามที่กฎหมายบัญญัติ ก็อาจไม่พบบทบาทบัญญัติให้ท้องถิ่น มีหน้าที่ “พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น” ไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีบทบาทบัญญัติให้ท้องถิ่นทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือท้องถิ่นรูปแบบพิเศษคือกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ก็ล้วนแต่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง แม้จะไม่ครอบคลุมครบถ้วนทุกประเภทก็ตาม เช่น ให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มี โครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง การผังเมือง การจัดการศึกษา สุขาภิบาล สิ่งแวดล้อม การจัดให้มีตลาด การส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดทำทะเบียนกิจการพาณิชย์ ตลอดจนจนถึงการควบคุมดูแลโรงงาน สถานบริการ และสถานเก็บและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง ให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายเพื่อความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของท้องถิ่น ฯลฯ เป็นต้น

ท้องถิ่นมากกว่าครึ่ง มีกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทศบาลนครและเทศบาลเมืองส่วนใหญ่ ในจำนวนนี้ได้มีการจัดสรรงบประมาณ และจัดให้มีหน่วยงานและบุคลากรรับผิดชอบกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะกิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 6 7 และ 8 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดและกระบวนการวางแผน ตลอดจนจนถึงการจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นก็พบว่า ผู้บริหารและพนักงานท้องถิ่นไม่ได้มีแนวคิดเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เช่น ไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับฐานเศรษฐกิจและ

สภาวะทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นอย่างจริงจัง ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ล่วงหน้าว่า จะพัฒนาฐานเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้เจริญเติบโตไปในทิศทางใด หรือต้องการให้ มีหน่วยเศรษฐกิจประเภทใดเกิดขึ้นในท้องถิ่น หรือมุ่งหวังที่จะพัฒนาฐานภาษี หรือแหล่งรายได้ประเภทใดให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ฯลฯ เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม ผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะมองไปที่กิจกรรมย่อยๆ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นเป็นเรื่องๆ ไป เช่น การฝึกอบรมอาชีพและทักษะการทำงาน การจัดให้มีเงินอุดหนุนกลุ่มอาชีพสำหรับคนพิการ การจัดงานประเพณีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ฯลฯ เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน เมื่อจะวางแผนด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ เช่น ท่าเทียบเรือ สถานีขนส่ง และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ผู้บริหารและพนักงานท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากบริการสาธารณะนั้นๆ โดยตรง ไม่ได้มองไปไกลถึงผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในระยะยาวอย่างเป็นระบบแต่อย่างใด เช่น ไม่ได้พิจารณาว่าเมื่อมีท่าเทียบเรือ ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือสถานีขนส่ง ฯลฯ แล้ว จะช่วยลดต้นทุนการผลิต การขนส่ง และการบริการด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด หรือเมื่อมีตลาดสด หรือตลาดกลางสินค้าเกิดขึ้นแล้ว จะช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด หรือเมื่อมีการฝึกอบรมทักษะการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนแล้ว จะส่งผลให้มีกำลังแรงงานและการมีผู้ประกอบการใหม่ๆ ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ตรงกับความต้องการของหน่วยเศรษฐกิจในท้องถิ่นหรือไม่ หรือจะเป็นปัจจัยดึงดูด การลงทุนและมีหน่วยเศรษฐกิจใหม่ๆ เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น ฯลฯ ได้อย่างไร ดังนั้นถ้าจะกล่าวว่าในปัจจุบันนี้ท้องถิ่นยังไม่ได้มี ความคิดหรือมีวิสัยทัศน์หรือมีแผนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างเป็นระบบมากนัก

กิจกรรมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นยังไม่หลากหลาย และไม่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและสภาวะทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น ข้อเขียนในส่วนที่ผ่านมาข้างต้นได้ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้นำมาซึ่งความท้าทายทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป เช่น มีจังหวัดและเมืองที่มีแนวโน้มขยายตัวทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น ซึ่งต้องเผชิญกับการขาดแคลนแรงงานฝีมือ การย้ายถิ่นของแรงงานจาก ภายนอกและประชากรแฝง ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไม่เพียงพอ ปัญหาการขยายตัวของย่านการค้าอุตสาหกรรมและบริการที่ไร้ระเบียบ และปัญหามลพิษในเขตเมือง ฯลฯ เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม ก็มีจังหวัด เมืองและชุมชนชนบทอีกจำนวนหนึ่งที่เผชิญกับสภาวะเศรษฐกิจถดถอย ซึ่งมีปัญหาการล้มละลายทางเศรษฐกิจของครัวเรือน (รายได้ลดลง-รายจ่ายเพิ่มขึ้น หนี้ครัวเรือน เพิ่มขึ้น) ปัญหาการถดถอยและการล่มสลายของหน่วยเศรษฐกิจในภาคการเกษตร ปัญหาแรงงานย้ายออกนอกพื้นที่ ฯลฯ เป็นต้น ปัญหาและประเด็นท้าทายทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่แตกต่างกันอย่างมากระบาดนี้ น่าจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งเลือกใช้มาตรการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป นอกจากนั้นในข้อเขียนส่วนที่ผ่านมาข้างต้นยังชี้ให้เห็นว่า ท้องถิ่นที่ทำการสำรวจในครั้งนี้มีโครงสร้างฐานเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกันอย่างมาก มีทั้งเมืองการค้าและบริการ เมืองอุตสาหกรรม และชุมชนซึ่งยังต้องพึ่งพาฐานเศรษฐกิจภาคการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เหล่านี้ควรจะเลือกใช้มาตรการ

พัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างไปตามสภาวะทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้นๆ เช่นเดียวกัน แต่เป็นที่น่าแปลกใจอย่างยิ่งที่พบว่า แม้ท้องถิ่นแต่ละแห่งกำลังเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่แตกต่างกัน มีโครงสร้างฐานเศรษฐกิจ และระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่รัฐบาลท้องถิ่นส่วนใหญ่กลับเลือกใช้มาตรการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 9 และ 10 นี้ ท้องถิ่นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่นในเขตเมืองการค้าอุตสาหกรรม หรือท้องถิ่นในเขตชนบท ต่างก็เลือกพัฒนาระบบประปาชุมชนและตลาดสด เป็นลำดับต้นๆ เหมือนกัน ที่อาจจะแตกต่างไปบ้างก็คือ เมืองเศรษฐกิจและการค้า และเมืองอุตสาหกรรม เลือกจัดทำศูนย์แสดงสินค้า สถานีขนส่ง และโรงรับจำนำ มากกว่าเมืองอยู่อาศัย/เขตชานเมือง และชุมชนชนบท

ถ้าพิจารณาข้อสรุปข้างต้น ที่กล่าวว่าท้องถิ่นในประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความสำคัญ กับบทบาทด้านการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและจริงจัง อีกทั้งกิจกรรมด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ส่วนใหญ่อาจจะไม่ตอบโจทย์กับปัญหา ประเด็นท้าทาย และโครงสร้างฐาน เศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้น อาจทำให้เข้าใจผิดไปต่างๆ นานาว่าผู้บริหารและพนักงานท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ หรือไม่ตระหนักถึงหน้าที่พื้นฐาน หรือละเลยไม่เอาจริงเอาจังกับเรื่องนี้ ซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง แท้จริงแล้วผู้บริหารและพนักงานท้องถิ่นไม่ได้ขาดความรู้ หรือขาดวิสัยทัศน์ หรือขาดการเอาใจใส่ในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นแต่อย่างใด ผลสำรวจด้านนวัตกรรมหรือการริเริ่มนโยบายใหม่ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสำรวจในครั้งนี้พบว่าท้องถิ่นส่วนใหญ่จะสามารถ คิดค้นหามาตรการใหม่ๆ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นได้มากมาย แต่ความพยายามที่จะคิดริเริ่มมาตรการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเหล่านั้น ส่วนใหญ่ไม่สามารถเดินทางไปสู่การปฏิบัติได้ ด้วยเหตุผลหลักอย่างน้อย 2 ประการดังนี้

ประการแรก ท้องถิ่นถูกตีกรอบให้มีบทบาทด้านการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นที่จำกัด กรอบหรือข้อจำกัดที่ว่านี้เกิดจากการออกระเบียบของกระทรวงมหาดไทย (โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ การจัดทำแผน ตลอดจนถึงการบริหารงานคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งกำหนดขอบเขตและแนวทางการปฏิบัติงานของท้องถิ่น ตลอดจนถึงการจัดทำงบประมาณและการเบิกจ่ายเงินของท้องถิ่น ระเบียบปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นการตีกรอบให้ท้องถิ่นถือปฏิบัติมากกว่าให้ท้องถิ่นใช้ดุลพินิจในการเลือกแนวทางปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) ซึ่งเป็นหน่วยตรวจสอบกลาง ก็ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของท้องถิ่นโดยยึดตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย เรื่องใดที่มีระเบียบให้ท้องถิ่นดำเนินการ ท้องถิ่นก็สามารถทำได้ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในระเบียบเรื่องนั้นๆ เรื่องใดที่แม้จะเป็นอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นตามกฎหมาย หรือแม้จะมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิในการปกครองตนเองของท้องถิ่น ไว้แล้วก็ตาม แต่ถ้ากระทรวงมหาดไทยมิได้กำหนดแนวทางการดำเนินในเรื่องใด ไว้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) ถือว่าเป็นหลักการว่าท้องถิ่นยังทำกิจกรรมนั้นๆ ไม่ได้ ท้องถิ่นใดดำเนินการนอกเหนือไปจากระเบียบของกระทรวงมหาดไทยข้างต้น ก็จะถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.

ต.ง.) ทักท้วงว่าทำผิดระเบียบฯ หรือทำกิจกรรมนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ขอบเขตของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น จึงจำกัดอยู่ในกรอบของระเบียบของกระทรวงมหาดไทยและขึ้นอยู่กับความ ระเบียบกฎหมายของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นสำคัญ กรอบหรือข้อจำกัดของระเบียบและการตีความระเบียบแบบเข้มงวดดังกล่าวนี้ บังคับให้ผู้บริหารและพนักงานส่วนท้องถิ่นต้องเลือกโครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจแบบเดิมๆ ทั้งๆ ที่ตระหนักดีว่าทางเลือกเดิมๆ เหล่านั้น ไม่ใช่ทางแก้ปัญหาที่ดีของท้องถิ่น แต่ก็มีข้อดีตรงที่ “ไม่ผิดระเบียบของกระทรวงมหาดไทย และไม่ถูกทักท้วงจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน” ซึ่งทำให้ข้าราชการและ ผู้บริหารท้องถิ่นรู้สึกปลอดภัยมากกว่า ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่าง คณะผู้วิจัยกับผู้บริหารท้องถิ่น ทำให้ทราบว่า ผู้บริหารและพนักงานท้องถิ่นส่วนใหญ่ติดอยู่กับกรอบความคิดทำนองนี้ ซึ่งก็ไม่น่าจะแตกต่างไปจากข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่มักจะเลือกจัดทำแผนงานและโครงการที่ “ถูกระเบียบ” และ “ไม่เสี่ยง” มากกว่า “แก้ปัญหา” หรือ “เป็นประโยชน์” ต่อประชาชนในพื้นที่

ประการที่สอง ข้อจำกัดที่เกิดจากโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากกรอบข้อจำกัดของระเบียบปฏิบัติแล้ว ระบบการกระจายอำนาจในปัจจุบันซึ่งกำหนดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นให้ประกอบด้วยท้องถิ่นขนาดเล็กๆ เป็นเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมกันกว่า 7,000 แห่ง ในขณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นท้องถิ่นในระดับจังหวัดก็ให้มีอำนาจหน้าที่จำกัด โครงสร้างการปกครองท้องถิ่นที่กระจัดกระจายเป็นพื้นที่เล็กๆ แยกออกจากกันดังกล่าวนี้อันทอนขีดความสามารถด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ท้องถิ่นของบรรดาท้องถิ่นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะท้องถิ่นขนาดเล็กย่อมมีหน่วยเศรษฐกิจจำนวนจำกัด และไม่หลากหลายเพียงพอที่จะสร้าง ห่วงโซ่เศรษฐกิจเป็นวงจรเศรษฐกิจที่สมบูรณ์ได้ อีกทั้งจะริเริ่มให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ขึ้นในท้องถิ่นให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน เพื่อส่งเสริมการลงทุน หรือเพื่อลดต้นทุนการผลิตของหน่วยเศรษฐกิจ ก็ไม่มีขีดความสามารถเพียงพอ หรือแม้จะพยายามทำให้เกิดขึ้นมาได้ ก็จะไม่คุ้มค่าด้วยข้อจำกัดดังกล่าวนี้ทำให้ท้องถิ่นตัดสินใจเลือกกิจกรรมการพัฒนาฯ ขนาดเล็กๆ ที่สามารถทำได้และคุ้มค่า ดังที่ได้กล่าวข้างต้นสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นท้องถิ่นระดับจังหวัดนั้น มีขีดความสามารถด้านงบประมาณสูงกว่าเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วไป อีกทั้งมีข้อได้เปรียบเชิงขนาดพื้นที่ จึงสามารถริเริ่มกิจกรรมด้านพัฒนาเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ได้ดีกว่าท้องถิ่นขนาดเล็ก แต่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สามารถริเริ่มกิจกรรมในลักษณะได้นั้น จะต้องได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นระดับล่างให้เป็น “ผู้นำ” การพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนั้นๆ เสียก่อน ซึ่งในความเป็นจริงนั้น มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพียงไม่กี่แห่งที่ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำ หรือเป็นแกนหลักของการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด สรุปและข้อเสนอแนะ: ก้าวข้ามข้อจำกัดของการกระจายอำนาจ ในปัจจุบัน แม้ว่ารัฐไทยเราจะได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา แต่ผลการสำรวจในครั้งนี้ยังบ่งชี้ว่า นักการเมืองและข้าราชการในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อมั่นว่าระบบบริหารราชการแผ่นดินแบบรวมศูนย์อำนาจที่มี อยู่ในปัจจุบันจะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งใน

ระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จได้ เหมือนดังเช่นที่เคยทำมาแล้วในช่วงกว่าหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมา ในขณะที่เดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะไม่เชื่อ และไม่ไว้วางใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น อีกทั้งหวัหวัระแวงว่าผู้บริหารและพนักงานส่วนท้องถิ่นจะใช้อำนาจหน้าที่และเงินงบประมาณไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควร ไม่คุ้มค่า และคอร์รัปชันเงินแผ่นดิน ดังนั้นรัฐบาลหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการปกครองท้องถิ่นจึงได้กรอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ได้เท่าที่เห็นสมควรเท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตว่านับวันท้องถิ่นจะถูกตีกรอบด้วยระเบียบๆ และการตีความระเบียบ ให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ แคบลงไปตามลำดับ ในขณะที่หน่วยงานของรัฐส่วนกลางมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นตามลำดับแท้จริงแล้ว ความเชื่อที่ว่าระบบบริหารราชการแผ่นดินแบบรวมศูนย์ ในปัจจุบันสามารถทำหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นได้ดีกว่า และมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นนั้น อาจจะเคยเป็นความจริงเมื่อกว่า 50 ปีที่แล้ว แต่ในปัจจุบันนี้ ได้กลายเป็นมายาคติไปแล้ว ข้อเท็จจริงที่พบและพิสูจน์ได้ในเชิงประจักษ์จากการสำรวจในครั้งนี้ยืนยัน ได้ว่า โครงสร้างฐานเศรษฐกิจและสถานะทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นต่างๆ มีความแปลกแยกแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง อีกทั้งมีปัญหาเชิงซ้อนมากมาย เกินขีดความสามารถของระบบบริหารราชการแผ่นดินแบบรวมศูนย์แบบดั้งเดิม ซึ่งมีกลไกการประมวลผลการตัดสินใจและการสั่งการจากศูนย์กลางลงไปตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ให้ส่วนราชการในพื้นที่ปฏิบัติตามระเบียบ นโยบายแบบเดียวกัน ทั้งประเทศ ย่อมไม่สามารถประมวลผลและตัดสินใจสั่งการได้อย่างถูกต้อง ทุกเรื่องทุกเวลาได้เป็นธรรมดา ทางเลือกที่ดีกว่าสำหรับอนาคตคือการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ด้วยการทบทวน ปรับปรุงและยกเลิกกลไกการคุมตีกรอบการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบเดิมๆ ให้ท้องถิ่นมีอิสระในการริเริ่ม กิจกรรมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างกว้างขวาง ยกกระโดดขีดความสามารถ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและฐานรายได้ของท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตัวเองได้ในระยะยาว ในอีกด้านหนึ่ง รัฐบาลต้องเร่งปรับโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นเสียใหม่ ให้มีองค์กรปกครองท้องถิ่นมีขนาดใหญ่ หรือมีโครงสร้างที่เอื้ออำนวยให้ท้องถิ่นในจังหวัดหรือในกลุ่มจังหวัดหนึ่งๆ สามารถร่วมกันริเริ่มแผนงานและโครงการ พัฒนาเศรษฐกิจขนาดใหญ่ สามารถสร้างฐานเศรษฐกิจที่มีห่วงโซ่เศรษฐกิจ เชื่อมต่อกันได้อย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนได้มากขึ้น สรุปสั้นๆ ว่าหากท้องถิ่นมีอิสระและมีขีดความสามารถในการริเริ่มกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นได้มากกว่าที่เป็นอยู่ กิจกรรมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นจะมีความหลากหลายและสอดคล้อง กับปัญหาและประเด็นท้าทายทางเศรษฐกิจในพื้นที่ต่างๆ ได้มากกว่านี้

ถอดบทเรียนการพัฒนาท้องถิ่นของต่างประเทศ

ภาพรวมการนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น

ในด้านนโยบายและมาตรการรับมือกับผลกระทบของ COVID-19 นั้น ญี่ปุ่นใช้นโยบายการคลังด้านการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นเครื่องมือหลักในการบรรเทาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ โดยมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับ COVID-19 ออกมาแล้ว 3 แผน นอกจากนี้ยังมีแผนฟื้นฟูวิกฤตซับไพรม์ที่ยังมีผลมาถึงปัจจุบันอีก 1 แผน ซึ่งเมื่อรวมกันแล้ว ญี่ปุ่นมีแผนกระตุ้นเศรษฐกิจที่จะนำมาใช้ในปีงบประมาณ 2020 รวมทั้งสิ้น 4 แผน รวมเป็นวงเงินงบประมาณที่อนุมัติไปแล้วรวม 117.1 ล้านล้านเยน (35 ล้านล้านบาท) ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

- แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจจากผลกระทบวิกฤตทางการเงินโลก อนุมัติงบประมาณ 29.6 ล้านล้านเยน (8.76 ล้านล้านบาท) (ธ.ค. 2562)
- แผน COVID-19 Emergency Response Package ครั้งที่หนึ่ง อนุมัติวงเงินงบประมาณ 5 แสนล้านเยน (1.48 แสนล้านบาท) เพื่อให้เงินสนับสนุนธุรกิจ SME และธุรกิจในการภาคการผลิตต่างๆ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว (13 ก.พ. 2563)
- แผน COVID-19 Emergency Response Package ครั้งที่สอง อนุมัติวงเงินงบประมาณ 1.6 ล้านล้านเยน (4.7 แสนล้านบาท) เพื่อเสริมสภาพคล่องทางการเงินให้แก่เจ้าของธุรกิจ SME ทั่วประเทศที่กำลังเผชิญกับภาวะขาดแคลนรายได้ (10 มี.ค. 2563)
- แผน COVID-19 Emergency Response Package ครั้งที่สาม อนุมัติวงเงินงบประมาณ 86.4 ล้านล้านเยน (25.5 ล้านล้านบาท) รัฐบาลประกาศมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม รวมทั้งมาตรการช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อม และช่วยเหลือครอบครัวที่รายได้ลดลงครัวเรือนละ 3 แสนเยน (90,000 บาท) (7 เม.ย. 2563) (มาตรการช่วยเหลือครัวเรือนถูกแก้ไขในวันที่ 16 เม.ย. 2563)
- แผน COVID-19 Emergency Response Package ครั้งที่สาม (เพิ่มเติม) อนุมัติเพิ่มวงเงินงบประมาณอีก 8 ล้านล้านเยน (2.6 ล้านล้านบาท) สาเหตุหลักของการเพิ่มวงเงินครั้งนี้เป็นผลจากการที่รัฐบาลปรับเปลี่ยนมาตรการให้เงินช่วยเหลือประชาชน จากเดิมที่จะให้เงินครัวเรือนละ 3 แสนเยน (90,000 บาท) เปลี่ยนเป็นให้เงินประชาชนทุกคน (รวมคนต่างชาติ) คนละ 1 แสนเยน (30,000 บาท) (7 เม.ย. 2563)
- แผน COVID-19 Emergency Response Package ครั้งที่สาม (เพิ่มเติม) อนุมัติเพิ่มวงเงินงบประมาณ 8.8 ล้านล้านเยน (2.6 ล้านล้านบาท) สาเหตุหลักของการเพิ่มวงเงินครั้งนี้

เป็นผลจากการที่รัฐบาลปรับมาตรการให้เงินช่วยเหลือประชาชน จากเดิมที่จะให้เงินครัวเรือนละ 3 แสนเยน (90,000 บาท) เปลี่ยนเป็นให้เงิน “พลเมือง” ทุกคน คนละ 1 แสนเยน (30,000 บาท) (20 เม.ย. 2563)

- ญี่ปุ่นมีการการทุ่มงบประมาณกู้/ เงินอุดหนุนบริษัทเอกชน และป้องกันไม่ให้ประชาชนตกงาน ทั้งยังออกนโยบาย Go To Campaign (Go To Eat/ Go To Travel) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศ โดยรัฐบาลให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่ผู้ประกอบการ
- สานต่อนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจของอดีตนายกรัฐมนตรีอาเบะ (Abenomics) โดยยังคงไว้ซึ่ง 3 แกนหลัก ได้แก่ (1) การเงิน (2) การคลัง และ (3) การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ โดยให้เหตุผลว่าในช่วงเวลาที่ประชาชนเผชิญ ความไม่แน่นอนของสถานการณ์เชื้อไวรัส COVID-19 รัฐบาลจึงต้องคงนโยบายเศรษฐกิจหลักของประเทศไว้
- สร้างสังคมดิจิทัล โดยประยุกต์ใช้ดิจิทัลในการปฏิรูปงานของภาครัฐ เช่น ให้ ประชาชนมี My Number (หมายเลขประจำตัว 12 หลัก) เพื่อใช้ระบุตัวบุคคล ในการเก็บภาษี ประกันสังคม และระบุตัวตน ในช่วงที่เกิดเหตุภัยพิบัติ ซึ่งจะเป็น กุญแจส คัญให้ญี่ปุ่นก้าวข้ามผ่านสังคม analog สู่สังคมดิจิทัลที่สมบูรณ์แบบ

หลังจากมีการแพร่ระบาดระลอกใหม่ในช่วงปลายปี 2563 ถึงต้นปี 2564 รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศมาตรการช่วยเหลือเพิ่มเงินชดเชยสำหรับร้านอาหารและเครื่องดื่มที่ให้ความร่วมมือในการลดระยะเวลาเปิดให้บริการ จากเดิมร้านละ 40,000 เยนต่อวัน (12,000 บาทต่อวัน) เป็น 60,000 เยนต่อวัน (18,000 บาทต่อวัน) พร้อมทั้งมีมาตรการให้เงินช่วยเหลือโรงพยาบาลและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ดังนี้

- 1) ให้เงินช่วยเหลือโรงพยาบาลที่เพิ่มเตียงสำหรับผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 เตียงละ 4.5 ล้านบาท (1.35 ล้านบาท) และสำหรับผู้พยาบาลเตียงละ 20 ล้านบาท (6 ล้านบาท)
- 2) ให้เงินอุดหนุนพนักงานที่ต้องหยุดงานทั้งพนักงานประจำและพาร์ทไทม์ จำนวน 15,000 เยนต่อวัน (4,500 บาทต่อวัน)
- 3) ให้เงินช่วยเหลือสำหรับธุรกิจที่ประสบปัญหาการหมุนเวียนเงินในธุรกิจ รายละไม่เกิน 1.4 ล้านบาท (4.2 แสนบาท)
- 4) ปลดปล่อยเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยและสินเชื่อกู้ที่ไม่มีหลักประกัน จำนวน 40 ล้านบาท (12 ล้านบาท)

ส่วนมาตรการด้านวัคซีน รัฐบาลญี่ปุ่นได้ผ่านร่างกฎหมายฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ให้ประชาชนทุกคนฟรี พร้อมชดเชยให้ผู้ผลิตวัคซีน หากวัคซีนเกิดผลข้างเคียงรุนแรง โดยตราเป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 5 ธ.ค. 2563 และเริ่มแจกจ่ายให้ประชาชนในช่วงครึ่งปีแรกของ พ.ศ.2564 ทั้งนี้ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณ 6.71 แสน

ล้านเยน (1.93 แสนล้านบาท) ไว้สำหรับจัดซื้อวัคซีนจากบริษัท AstraZeneca PLC ประเทศอังกฤษ จำนวน 120 ล้านโดส และบริษัท Pfizer Inc. ประเทศสหรัฐอเมริกา อีกจำนวน 120 ล้านโดส หากวัคซีนได้รับการพัฒนาจนสำเร็จ ต่อมา รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดหาวัคซีนป้องกันโควิด-19 จาก Pfizer เพิ่มเติมเพื่อรองรับประชากรเพิ่มอีก 12 ล้านคน โดยฉีดให้บุคลากรทางการแพทย์ก่อน ต่อมาจึงฉีดในกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ปัจจุบันมีประชากรฉีดวัคซีนครบ เต็มจำนวน 100 ล้านคน คิดเป็น 79.5% ของประชากรในประเทศ (ข้อมูลวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565) (นิยม รัฐอมฤต และคณะ, 2520 : 110)

แผนกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศอื่นๆ

1. สหรัฐอเมริกากับแผน "Build Back Better"

สหรัฐอเมริกา ประกาศมาตรการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจควบคู่กันในแผนเดียว คือ "Build Back Better" ซึ่งถือเป็นแผนกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่และอายุยาวที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศ คือกว่า 6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (ราว 28% ของ GDP) เพื่อเยียวยารายได้ของแรงงานในระยะสั้น และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของเศรษฐกิจในช่วง 8-10 ปีข้างหน้า โดยมาตรการดังกล่าวแบ่งเป็นแผนงาน American Rescue Plan (ARP) 1.9 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 8.9% ของ GDP ที่มุ่งเยียวยาแรงงานและภาคธุรกิจ อาทิการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือร้านอาหาร (Restaurant Revitalization Fund หรือ RRF) ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมแห่งสหรัฐอเมริกา ที่เปิดให้ร้านอาหารหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องเข้ามาลงทะเบียนเพื่อรับเงินอุดหนุนกว่า 2.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อชดเชยรายได้ที่หายไปในช่วงการระบาด โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องใช้เงินจำนวนดังกล่าวก่อนเดือนมีนาคม 2566 และไม่จำเป็นต้องคืน หากใช้ในการจ่ายค่าเช่า เงินเดือนพนักงานเป็นต้นทุนซื้อสินค้า หรือใช้ในการซ่อมแซม (คณิน พิระวัฒน์ชาติ, 2561 : 163)

นอกจากนี้ ยังมีมาตรการอีก 2 ส่วนที่มุ่งฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานและแรงงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ คือ American Jobs Plan (AJP) และ American Families Plan (AFP) โดยแผนงาน AJP (มูลค่า 2.25 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 10.5% ของ GDP) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการจ้างงานและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี โดยเน้นลงทุนในเทคโนโลยี 5G พลังงานสะอาด การวิจัยและพัฒนาสำหรับแผนงาน AFP (มูลค่า 1.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 8.4% ของ GDP) มีระยะเวลาถึง 10 ปี เพื่อพัฒนาผลิตภาพแรงงานในอนาคต โดยมุ่งเน้นพัฒนาการศึกษาและความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน เพื่อสนับสนุนเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสให้สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม รวมถึงพัฒนาระบบการดูแลเด็กและเยาวชน ทั้งในด้านความเป็นอยู่และระบบโภชนาการเพื่อเสริมสร้างอนาคตของประเทศในระยะยาว

2. สหภาพยุโรปฟื้นฟูเศรษฐกิจด้วยกองทุน

สำหรับสหภาพยุโรปได้ดำเนินมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยยึดแนวทางงานใกล้เคียงกับสหรัฐฯ แต่ทำในลักษณะการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือธุรกิจท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจง และฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยรวม โดยในครั้งแรก มีการจัดตั้ง National Tourism Fund ด้วยวงเงิน 2 พันล้านยูโร เพื่อเข้าซื้อโรงแรมหรือหุ้นของธุรกิจโรงแรม โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจยังสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ และอาจให้สิทธิผู้ประกอบธุรกิจซื้อกลับได้ภายในระยะเวลาหนึ่ง เมื่อการท่องเที่ยวฟื้นตัว สำหรับแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยรวมนั้น ดำเนินการผ่าน EU Recovery Fund วงเงิน 7.5 แสนล้านยูโร (ประมาณ 5.4% ของ GDP สหภาพยุโรป) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของประเทศสมาชิก โดยวงเงินดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) เงินให้เปล่าแก่ประเทศสมาชิกที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 จำนวน 3.9 แสนล้านยูโร (2) เงินปล่อยกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำจำนวน 3.6 แสนล้านยูโร โดยประเทศสมาชิกที่จะขอรับเงินกู้จะต้องดำเนินการสอดคล้องกับเป้าหมายตามที่ประเทศสมาชิกตกลงกัน คือต้องมีแผนกระตุ้นเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาด้านดิจิทัล มีแผนการสร้างงานและการเพิ่มความยืดหยุ่นทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงต้องสอดคล้องกับคำแนะนำรายปีของคณะกรรมการยุโรป (European Commission)

3. มาตรการแบบครอบคลุมของญี่ปุ่น และของจีน

สำหรับประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการตามแนวทาง Five Pillars ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การเยียวยาไปจนถึงการฟื้นฟู และการลดความเสี่ยงในห่วงโซ่อุปทานของภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของประเทศ โดยแนวทาง Five Pillars แบ่งเป็นแนวทางรับมือกับโรคระบาด (Pillar 1 - 2) และพัฒนาเศรษฐกิจ (Pillar 3 - 5) ในส่วนของการฟื้นฟูเศรษฐกิจได้มีการวางแผนไว้เป็นลำดับขั้น กล่าวคือ มาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจ เริ่มจาก Pillar 3 การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ความช่วยเหลืออุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบรุนแรงเป็นอันดับแรก ได้แก่ การท่องเที่ยว การขนส่ง และอุตสาหกรรมอาหาร ขั้นตอนต่อไปคือ Pillar 4 การเสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นสามารถรองรับความเสี่ยง หากมีโรคระบาดเกิดขึ้นอีกในอนาคต โดยภาครัฐจะให้การสนับสนุนภาคธุรกิจที่ต้องการย้ายฐานการผลิต ทั้งกรณีย้ายฐานกลับมายังประเทศญี่ปุ่นและการกระจายฐานการผลิตออกไปยังต่างประเทศ รวมถึงสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจดิจิทัล และขั้นตอนท้ายสุดคือ Pillar 5 การเตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยการจัดตั้งกองทุนฉุกเฉินพิเศษสำหรับรับมือกับการกลายพันธุ์ของไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต

จีนประกาศแผนเศรษฐกิจ 5 ปีฉบับใหม่ มุ่งส่งเสริมตลาดภายในและต่างประเทศ เน้นพึ่งพาตัวเองด้านเทคโนโลยีมากขึ้น เศรษฐกิจโตแบบมีคุณภาพ รัฐบาลจีนได้ประกาศแผนเศรษฐกิจฉบับที่ 14 ที่จะใช้ในปี 2564-2568 ซึ่งเรื่องสำคัญคือการพึ่งพาเทคโนโลยีด้วยตัวเอง แต่รัฐบาลจีนได้เน้นย้ำว่าการติดขัดกับสหรัฐฯ กลับเป็นผลเสียต่อโลก และจะสร้างความร่วมมือแบบ Win-Win ให้มากกว่าเดิม และไม่ได้มีการปรับ

มาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจเพื่อรับมือกับผลกระทบของโควิด 19 เป็นการเฉพาะ ส่วนหนึ่งอาจเพราะสามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว จึงไม่เกิดผลกระทบใหญ่ที่ต้องได้รับการเยียวยาเร่งด่วนแต่มีข้อสังเกตว่าแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี "Dual Circulation" ที่ได้ประกาศออกมาเมื่อเดือนพฤษภาคม 2563 หลังการระบาดคลี่คลายลงไม่นานนั้น มีความสอดคล้องกับกระแสของโลกหลังโควิด 19 เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเพิ่มเติมต่อการแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาหลังยุคสงครามการค้า ผ่านการเพิ่มแรงจูงใจทางภาษีเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมใหม่ โดยจีนตั้งเป้าหมายไว้ว่า ภายในปี 2568 จะมีสัดส่วนของเศรษฐกิจดิจิทัลถึง 10% ของ GDP

4. ประเทศกำลังพัฒนาเร่งผลักดันแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ไม่เฉพาะประเทศเศรษฐกิจหลักเท่านั้นที่ให้ความสำคัญกับนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศเริ่มมีการผลักดันแผนฟื้นฟูในทิศทางเดียวกัน เช่นประเทศเกาหลีใต้ที่มีแผน "The Korean New Deal" เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจจากโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปหลังโควิด 19 โดยเน้นสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานสำหรับเศรษฐกิจดิจิทัลและสิ่งแวดล้อม และประเทศฟิลิปปินส์ที่ได้มีการออกกฎหมาย Corporate Recovery and Tax Incentives for Enterprises Act โดยมุ่งเน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและระบบภาษี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในด้านที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาประเทศของฟิลิปปินส์ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มในระดับสูง อุตสาหกรรมบุกเบิกใหม่ และการสนับสนุนการลงทุนในชนบท

มาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในประเทศผู้นำของโลกที่เริ่มเห็นเป็นรูปธรรมตั้งแต่การระบาดยังไม่สิ้นสุดลงนั้น เป็นภาพสะท้อนว่าประเทศเหล่านี้ต่างเร่งสร้างแต้มต่อเพื่อให้สามารถกลับมาวิ่งแข่งได้อีกครั้งอย่างรวดเร็วที่สุด สำหรับประเทศไทยนั้น แม้นโยบายในปัจจุบันยังเน้นไปที่การเยียวยารายได้และห้ามเลือดในระยะสั้น แต่อาจศึกษาแนวทางการกำหนดเงื่อนไขเพื่อเปลี่ยนผ่านและมุ่งใจภาคธุรกิจและแรงงาน

สรุป

ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รัฐบาลมีความตั้งใจที่จะกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ผ่านการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเงินสะสมที่มีเก็บไว้ในระดับสูงมาใช้จ่ายลงสู่เศรษฐกิจ แต่ดูเหมือนวิธีที่ดำเนินการยังไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดนัก ซึ่งในการศึกษาพบปัญหาและอุปสรรคที่สร้างข้อจำกัดในการใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ประการ คือ

- (1) โครงสร้างการบริหารราชการที่ไม่เอื้อให้เกิดความเป็นอิสระในการดำเนินงานของท้องถิ่น

(2) การบริหารการคลังของท้องถิ่นขาดความคล่องตัว ทั้งการจัดเก็บรายได้ที่ยังพึ่งพาจากรัฐบาลกลาง การใช้จ่ายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจที่ทำได้จำกัดเพราะกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ไม่ชัดเจน รวมทั้งหลักเกณฑ์การสำรองเงินสะสมและเงื่อนไขการกู้เงินที่เข้มงวดซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบริหารสภาพคล่อง

(3) ท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการรวมกลุ่มกันจัดบริการสาธารณะและลงทุน

(4) ขาดระบบฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการ ประเมินผลการดำเนินงานและการสร้างกลไกความรับผิดชอบต่อประชาชนในพื้นที่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนและหลายหน่วยงาน

สรุป

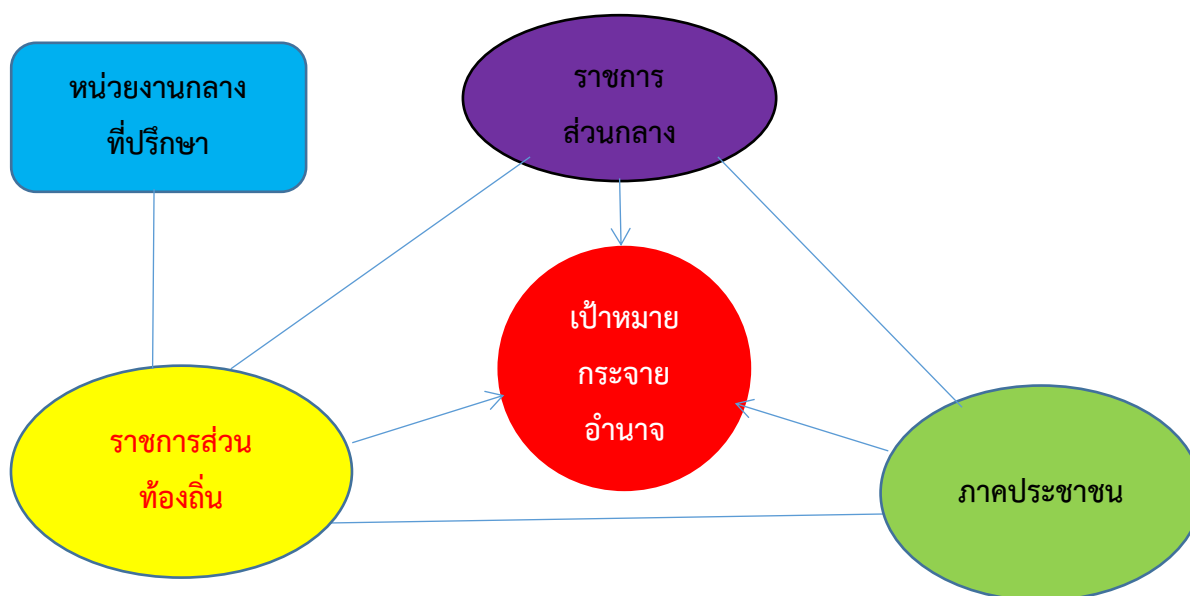
(1) กำหนดเป้าหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้ชัดเจนเพื่อวางทิศทางการยกระดับรัฐบาลท้องถิ่นในระยะยาว ตลอดจนผลักดันให้การปฏิรูปท้องถิ่นและการกระจายอำนาจเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากการขับเคลื่อนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในท้องถิ่นจำนวนมาก ดังนั้นการวางแผนร่วมกันจะช่วยเชื่อมโยง และช่วยให้เกิดการบูรณาการการทำงานจากทุกภาคส่วน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม ได้อย่างแท้จริง

(2) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน รวมทั้งเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารการคลัง โดยจัดตั้งหน่วยงานกลางที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตหน้าที่ และแนวทางปฏิบัติงานให้มีความชัดเจนเพื่อให้ท้องถิ่นยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการกิจ และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยเฉพาะการวินิจฉัยตัดสินปัญหาการตีความระเบียบที่อาจไม่สอดคล้องกัน ทบทวนและผลักดันให้เกิดการแก้ไข ระเบียบที่เป็นปัญหาและส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งบ่อยครั้ง ตลอดจนเมื่อมีการตัดสินในเรื่องใดแล้วก็ควรต้องมีระบบที่เผยแพร่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับทราบ และถือปฏิบัติโดยทั่วไปได้ และสนับสนุนให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้อยู่เสมอ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอและสอดคล้องกับแผนการใช้จ่าย ตลอดจนปรับหลักเกณฑ์การจัดสรรรายได้ให้สอดคล้องกับปริมาณภารกิจและความต้องการใช้จ่ายของแต่ละท้องถิ่นแทนการพิจารณาเฉพาะจากจำนวนประชากรเพียงอย่างเดียว รวมทั้งการทบทวนเกณฑ์การสำรองเงินและการใช้จ่ายเงินให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น พิจารณากำหนด อัตราการสำรองเงินสะสมโดยคำนึงถึงความคล่องตัวในการดำเนินการกิจเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเงินควบคู่กัน หรืออาจใช้รูปแบบ Reserve Pooling เพื่อลดปริมาณสภาพคล่องส่วนเกินที่ไม่ถูกใช้ประโยชน์ โดยพิจารณาความจำเป็นสำหรับท้องถิ่นในภาพรวม และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการปรับหลักเกณฑ์การก่อหนี้โดยให้น้ำหนักกับทั้งความคล่องตัวในการจัดบริการ สาธารณะหรือการลงทุน และความสามารถในการชำระหนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง รวมถึงจัดทำกรอบการประเมินความเสี่ยงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันการเงินนำไปใช้วิเคราะห์และพิจารณาให้สินเชื่อได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

(3) สนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความแตกต่างด้านศักยภาพของท้องถิ่นแต่ละแห่ง และผลักดันให้เกิดการถ่ายโอนบุคลากรคุณภาพเข้าสู่การทำงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาปรับปรุงระเบียบการเงินการคลังให้เอื้อต่อการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Share Facilities) ในการจัดบริการสาธารณะหรือลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน (Local Economic Development) และห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างพื้นที่ ขณะที่การควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และความพร้อมของท้องถิ่นเป็นกรณี สำหรับด้านบุคลากรอาจพิจารณาปรับระบบสวัสดิการให้มีความครอบคลุมและการเบิกจ่ายค่าตอบแทนให้มีความคล่องตัว เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรคุณภาพเข้าสู่การทำงานส่วนท้องถิ่น

(4) สร้างกลไกการตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดเผยข้อมูลฐานะการคลังที่เป็นมาตรฐานครบถ้วนและสม่ำเสมอ รวมถึงการประเมินผลการดำเนินงานโดยกำหนดตัวชี้วัดและการให้บริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ ตลอดจนเอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาลกลางมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ นอกจากนี้ควรพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับประชากรและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และวางแผนนโยบายได้อย่างเหมาะสม

แผนผังการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- คณิน พีระวัฒนชาติ. (2561). บทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม. สายนโยบายการเงิน: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- นิยม รัฐอมฤต, พรชัย เทพปัญญา และ ชาญชัย สวิตรังสิมา. (2520). การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การวิจัยแบบผสมวิธี Mixed Methodology Research

สาคร มหาหิงค์¹ และ เกรียงไกร ฐระพันธ์²

นักวิชาการอิสระ¹, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี²

Sakorn Mahahing¹ and Kraingkri Thuraphun²

Freelance Lecturer¹, Udon Thani Rajabhat University, Thailand²

Corresponding Author, E-mail: sakorn2060@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้เขียนเพื่อเป็นการแนะนำและอธิบายแนวทางการวิจัยแบบผสมวิธีที่เกิดขึ้นจากการนำเอาแนวคิดวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพร่วมศึกษาในเรื่องเดียวกันที่เหนือกว่าการวิจัยรูปแบบเดียว บทความนี้เริ่มจากแนวคิดพื้นฐานการวิจัยแบบผสมวิธี ความสำคัญและความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธี คุณลักษณะของการวิจัยแบบผสมวิธี และรูปแบบของการวิจัยแบบผสมวิธีที่แบ่งได้เป็น 6 รูปแบบ คือ 1) แบบผสมผสานคู่ขนาน 2) แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ 3) แบบเชิงสำรวจเป็นลำดับ 4) แบบเจาะลึกสอดแทรกภายใน 5) แบบเปลี่ยนสภาพ/ปฏิรูป และ 6) แบบผสมผสานหลายระยะ ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่แตกต่างกัน ฉะนั้นในการที่ผู้วิจัยจะใช้รูปแบบใดต้องคำนึงถึงปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้การวิจัยเกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ : การวิจัย; ผสมวิธี; การวิจัยแบบผสมวิธี

Abstracts

This article was the introduction and explanation the guidelines of the mixed methodology research occurring from the concept of quantitative research and qualitative research together in the same time with going to be the single research work. This article was occurred from fundamental concept of mixed methodology research, importance and the meaning of mixed methodology research and the characteristics of mixed methodology research. This was divided into 6 models as follows: 1) converger parallel design 2) explanatory sequential design 3) explanatory sequential design 4) embedded design 5) transformative design and 6) multiphase design. Each models was appropriated to the problems and the objectives of the different research work. So, this research work should be on considering for the problems and objectives of the research work for the lofty goal.

* วันที่รับบทความ: 26 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 23 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 26 พฤษภาคม 2565

Received: March 26, 2022; Revised: May 23, 2022; Accepted: May 26, 2022

Keywords : Research; Mixed Methods; Mixed Methodology Research

บทนำ

การวิจัยแบบผสมผสานวิธีเป็นวิธีการค้นหาคำตอบจากการรวบรวมข้อมูลทั้งวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาที่นักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลและมีการผสมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษาแต่ละครั้ง จึงมีความหมายมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยจะใช้ทั้งสองวิธีควบคู่กันไปเพื่อทำความเข้าใจที่กว้างขวางและลุ่มลึกยิ่งขึ้น จึงเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมากกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในบทความนี้ผู้เขียนจะนำเสนอแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ความสำคัญและความหมายของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี คุณลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี และต่อด้วยรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดพื้นฐานการวิจัยแบบผสมผสานวิธี

ในเชิงปรัชญาการวิจัยทางสังคมศาสตร์มีกระบวนทัศน์ (paradigms) ซึ่งเป็นฐานคิดในการแสวงหาความรู้ความจริงนั้นได้ถูกแยกออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ ปฏิฐานนิยม (positivism) และปรากฏการณ์นิยม (phenomenology) (Tashakkori & Teddlie, 1998 : 66 ; Schwandt, 2001, อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546 : 448-449) กล่าวว่า กลุ่มปฏิฐานนิยมเป็นกระบวนทัศน์ของการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเชื่อว่าความรู้ความจริงหรือข้อเท็จจริงเป็นสิ่งที่มียู่แล้ว นักวิจัยสามารถแสวงหาและค้นพบความรู้ได้ด้วยวิธีการเชิงประจักษ์ (empiricism) ผู้วิจัยจำเป็นต้องรอบคอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นปรนัย ไม่ลำเอียง และเป็นตัวแทนของประชากร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักอนุมาน และเน้นความสำคัญของการตรวจสอบหรือพิสูจน์ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ส่วนกลุ่มปรากฏการณ์นิยมเป็นกระบวนทัศน์ของการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเชื่อว่าความรู้เป็นระบบเฉพาะตัวที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยให้ความสำคัญกับความหมาย (meaning) ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเป็นองค์รวม เน้นความสำคัญของการได้สารสนเทศที่เป็นตัวแทนของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ การพัฒนาและตรวจสอบทฤษฎีใหม่

ช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เมื่อนักวิจัยหลายคนตระหนักถึงสภาพสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วหรือเป็นพลวัต เสมือนว่ามีระเบียบแต่ไร้ระเบียบและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งในหลายๆ ปัญหาการวิจัย การจะใช้เพียงวิธีเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพอย่างเดียวอย่างหนึ่งอาจไม่สามารถให้คำตอบการวิจัยที่ครอบคลุมและละเอียดลึกซึ้งได้ ด้วยเหตุนี้นักวิจัยกลุ่มหนึ่งจึงได้เสนอแนวคิดและแนวการดำเนินงานวิจัยที่ผสมผสานวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน โดยเรียกตนเองว่า “นักปฏิบัตินิยม

(pragmatists)” ซึ่งนักวิจัยกลุ่มปฏิบัตินิยมได้ให้แนวคิดไว้ว่า 1) ความจริงและกระบวนทัศน์ทั้งสองต่างมีการใช้ร่วมกันมาหลายปีแล้ว 2) นักประเมินและนักวิจัยจำนวนมากต่างถูกกระตุ้นให้ต้องการใช้กระบวนทัศน์ทั้งสองร่วมกัน 3) แหล่งทุนต่างๆ ต่างให้การสนับสนุนการวิจัยที่ใช้กระบวนทัศน์ทั้งสองร่วมกัน 4) กระบวนทัศน์ทั้งสองต่างมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย และ 5) ได้มีการเรียนการสอนเพื่อให้มีการใช้กระบวนทัศน์ทั้งสองร่วมกันมามากแล้ว จึงพัฒนาไปสู่รูปแบบการวิจัยที่เรียกว่า “การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research)”

อย่างไรก็ดี การเสนอแนวคิดการวิจัยแบบผสมผสานวิธีนี้มีประเด็นที่มักจะโต้แย้งกันเสมอระหว่างกลุ่มนักวิจัยทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยโดยสามารถแบ่งนักวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (Creswell, 1994 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, 2549 : 286 ; รัตนะ บัวสนธ์, 2551 : 5)

กลุ่มที่ 1 กลุ่มยึดมั่นหรือกลุ่มอนุรักษนิยม (purists) เช่น นักวิจัยกลุ่มของ Smith (1983) และ Guba and Lincoln (1989) ซึ่งเห็นว่าเป็นไปไม่ได้และไม่สมเหตุผลผลที่จะนำวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงที่อยู่บนฐานคิดหรือกระบวนทัศน์ในการมองความจริงต่างกันมาใช้หาความจริงด้วยกัน โดยกลุ่มปฏิฐานนิยมเห็นว่าควรใช้วิธีการเชิงปริมาณ ในขณะที่กลุ่มปรากฏการณ์นิยมก็มองว่าควรใช้วิธีการเชิงคุณภาพ จึงทำให้มีนักวิจัยเชิงคุณภาพบางกลุ่มไม่สนับสนุนให้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพไปเสริมงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยเห็นว่าเป็นการใช้ในลักษณะที่เปรียบเทียบไม่ประคับไม่ค้ำด้วยความกำกวมของการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มยึดสถานการณ์ (situationists) เช่นกลุ่มของ Kidder&Fire (1987); Solomon (1991); Krantz (1995) ที่มองว่าบางสถานการณ์อาจใช้วิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพศึกษาหาคำตอบในลักษณะส่งเสริมเติมเต็มความรู้ซึ่งกันและกันได้ โดยศึกษาภายในงานวิจัยเดียวกัน แต่แยกศึกษาต่างจากกันแล้วนำความรู้หรือข้อค้นพบที่ได้มาตรวจสอบและวิพากษ์ (dialectic) ซึ่งกันและกันว่ามีส่วนใดที่เหมือนและแตกต่างกัน เพื่อที่จะตอบปัญหาการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น แต่ทว่าไม่ควรหลอมรวมกระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยมและปรากฏการณ์นิยมเข้าด้วยกันเพราะเห็นว่ากระบวนทัศน์ทั้งสองนี้ยังมีความจำเป็นต่อการค้นหาความจริงที่ต่างกันอยู่

กลุ่มที่ 3 กลุ่มปฏิบัตินิยมหรือกลุ่มยืดหยุ่น (pragmatists) เป็นกลุ่มของ Reichardt & Cook (1979); Patton (1988); Datta (1994); Mile & Huberman (1994) ที่เห็นว่าแต่เดิมนั้นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพถูกทำให้เป็นเสมือนทางสองแพร่งต่างๆ ที่ไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น เนื่องจากในการวิจัยหนึ่งๆ อาจจะผสมผสานทั้งกระบวนทัศน์ (paradigms) และวิธีการ (methods) ตามความเหมาะสมเพื่อใช้ข้อดีของแต่ละแนวทางให้เกิดประโยชน์สูงสุดในงานวิจัยนั้นๆ นักวิจัยที่มีความเห็นเช่นนี้มักจะเป็นนักวิจัยเชิงปริมาณ โดยนักวิจัยกลุ่มปฏิบัตินิยมเสนอว่าการตัดสินใจเลือกใช้วิธีผสมผสานวิธีนั้น ขึ้นอยู่กับปัญหาการวิจัย หรือขึ้นอยู่กับขั้นตอนนั้นของการดำเนินงานวิจัยนั้นเป็นสำคัญ โดยหลีกเลี่ยงที่จะใช้โมโนทัศน์หรือคำสำคัญๆ ทางปรัชญาบางคำเช่น ความจริง หรือสิ่งที่เป็นจริง (truth or reality) ที่มักเป็น

สาเหตุของการอภิปรายถกเถียงกันในเชิงปรัชญา แต่จะเน้นไปที่การนำเสนอวิธีการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการประยุกต์ปรัชญาทางการวิจัย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแม้มีผู้ไม่เห็นด้วยกับแนวทางผสมผสานระเบียบวิธีวิจัยหรือวิธีการวิจัยทั้งสองอย่างเข้าด้วยกัน แต่ทิศทางของการวิจัยในอนาคตก็มีแนวโน้มว่าจะมีการนำวิธีการผสมผสานระหว่างรูปแบบและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อนำมาใช้ศึกษาหาความรู้ความจริงที่ตอบสนองต่อปัญหาการวิจัยที่มีความสลับซับซ้อนหลากหลายมิติมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันถ้าสังเกตจากรายงานการวิจัยที่นำเสนอผ่านเวทีวิธีการโดยทั่วไปก็เห็นว่านักวิจัยออกแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) จึงเป็นวิธีการดำเนินการวิจัยที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประโยชน์ของการออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธีจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถบริหารจัดการกับขอบเขตของการวิจัย ที่จำเป็นต้องมีหลักฐานในการยืนยันและขอบเขตของการวิจัยในเชิงสำรวจด้วยวิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทำให้การวิจัยแบบผสมวิธีมีความแกร่งในเรื่องของการอ้างอิงผลวิจัยและยังเป็นวิธีวิจัยที่เปิดโอกาสให้มีการจัดประเภทของกลุ่มที่มีทัศนในการวิจัยที่แตกต่างกันได้ จึงทำให้มีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้นในยุคศตวรรษที่ 21 ด้วยเหตุผล 3 ประการ (Trochim, 2002 ; Creswell, 2003 : 32 ; Viedero, 2005 ; Tashakkori and Teddlie, 1998 : 66 ; Bogdan and Bliklen, 1992; รัตนะ บัวสนธ์, 2554 : ออนไลน์ ; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2552 : 6) และสัมฤทธิ์ กางเพ็งและคณะ, 2556 : 6) ได้แก่

ประการแรก จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยจากวิธีการแบบผสมจะตอบคำถามวิจัยได้ละเอียดชัดเจนมากขึ้น เช่น ในการวิจัยเชิงปริมาณที่นักวิจัยทำการวิจัยทดลองเพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรจัดกระทำว่ามีผลทำให้ตัวแปรเกณฑ์มีค่าเฉลี่ยต่างกันอย่างไร เมื่อได้ผลการทดลองว่าวิธีหนึ่งดีที่สุดที่สุด นักวิจัยไม่อาจตอบคำถามได้ชัดเจนว่าอะไรเป็นปัจจัยทำให้วิธีนั้นเป็นวิธีที่ให้ผลดีกว่าวิธีอื่น แต่เมื่อนักวิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเข้าช่วยหาข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้ได้คำตอบที่ชัดเจน เป็นต้น

ประการที่สอง จากธรรมชาติของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพต้องพึ่งพาวิธีการซึ่งกันและกัน Trochim (2002) อธิบายว่านักวิจัยสามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพมากำหนดค่าเป็นตัวเลขและปรับเปลี่ยน/เปลี่ยนแปลง (transfrom) ให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น การนำข้อมูลจากภาคสนามมากำหนดรหัสตามประเด็นการวิจัย แล้วนำมาลงรหัสให้เป็นตัวแปรทวินาม (dichotomous variable) หรือตัวแปรพหุนาม (polytomous variable) แล้วใช้สถิติวิเคราะห์ได้ Bodan and Bliklen (1992) ยกตัวอย่างงานวิจัยที่มีการปรับเปลี่ยนข้อมูลภาคสนามเป็นตัวแปรดัมมี่ (dummy variable) และนำตัวแปรมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลได้เหมือนการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้เวลาและแรงงานน้อยกว่า และเมื่อมองในมุมมองกลับกัน Trochim (2002) อธิบายว่าในกระบวนการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามหรือกลุ่มตัวอย่างต้องใช้การตัดสินใจที่เป็น การตัดสินใจเชิงคุณภาพ เช่นในการตอบแบบสอบถามมาตราประเมิณค่า ผู้ตอบต้องตัดสินใจว่าจะเลือกตอบ

ข้อความใดระหว่าง เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพราะการตัดสินใจนั้นมาจากพื้นฐานข้อมูลรายละเอียดเชิงคุณภาพที่แตกต่างกันมากนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ Trochim (2002) กล่าวว่าข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพต่างก็มีข้อจำกัดสามารถให้สารสนเทศเพียงครั้งเดียว ถ้าได้พิจารณาร่วมกันจะทำให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

และประการที่สาม ความต้องการจำเป็นในการตอบคำถามวิจัยที่ต้องอาศัยปรัชญาการวิจัยแบบผสมวิธี โดยทั่วไปนักวิจัยเชิงปริมาณตั้งคำถามวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยเชิงเหตุที่มีต่อปัจจัยเชิงผล มุ่งศึกษาตรวจสอบยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ โดยอิงทฤษฎี นักวิจัยเชิงปริมาณส่วนใหญ่ออกแบบการวิจัยที่มีความตรงสูง ใช้กลุ่มตัวอย่างสุ่มขนาดใหญ่เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและเพิ่มอำนาจการทดสอบ ใช้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อลดความลำเอียง ในขณะที่นักวิจัยเชิงคุณภาพตั้งคำถามวิจัยเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อปรากฏการณ์ ปฏิกริยาที่มีต่อปรากฏการณ์ และความเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นความรู้สึก ปฏิกริยา ในบริบทและเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยจึงเป็นเรื่องราวที่ต้องบรรยายให้เห็นภาพ เคลื่อนไหว เป็นพลวัต นักวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ จึงศึกษารวบรวม ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล เพียงคนเดียว หรือ 2-3 คน เพราะต้องใช้เวลา ศึกษาติดตามรวบรวมข้อมูล トラバドที่ข้อมูลยังแตกต่าง มีแง่มุมใหม่ งานวิจัยยังจบไม่ได้ เมื่อไหร่ก็ตามที่ข้อมูลนิ่งได้ เป็นรูปแบบความเปลี่ยนแปลงที่สรุปเป็นหลักการเป็นทฤษฎีที่ตรวจสอบได้จึงจะเสร็จสิ้นแนวการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงให้ความสำคัญกับการสำรวจศึกษาอย่างลึกซึ้งมากกว่าการตรวจสอบยืนยัน ในระยะหลังนักวิจัยที่สนใจมุ่งตอบคำถามทั้งสอง แนวทางจึงต้องใช้วิธีการแบบผสมซึ่งสามารถขบเขยจุดอ่อนของงาน วิจัยแต่ละประเภท จึงทำให้เป็นรูปแบบวิจัยที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ที่มีความหลากหลายและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จะเห็นได้ว่าการวิจัยแบบผสมวิธียังมีจุดเด่นหลายประการคือ ประการแรก ผลการวิจัยจากวิธีการวิจัยแบบผสมวิธีวิธีสามารถเสริมต่อกัน โดยใช้ผลการวิจัยจากวิธีหนึ่งอธิบายขยายความผลการวิจัยอีกวิธีหนึ่ง ช่วยให้การตอบคำถามการวิจัยได้ละเอียดชัดเจนมากกว่าการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงรูปแบบเดียว ประการที่สอง การใช้ผลการวิจัยจากวิธีหนึ่งไปช่วยพัฒนาการวิจัยอีกวิธีหนึ่งหรือการใช้ผลการวิจัยวิธีหนึ่งไปตั้งคำถามการวิจัยอีกวิธีหนึ่ง ประการที่สาม การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพต่างก็มีจุดเด่นในตนเองสามารถนำจุดเด่นมาใช้ในการ แสวงหาความรู้ความจริงได้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น ประการที่สี่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพต่างก็มีจุดด้อยในตนเองผู้วิจัยสามารถใช้จุดเด่นของการวิจัยเชิงปริมาณมาแก้ไขจุดด้อยของการวิจัยเชิงคุณภาพขณะเดียวกันใช้จุดเด่นของการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้แก้ไขจุดด้อยของการวิจัยเชิงปริมาณและ ประการสุดท้าย สามารถนำผลผลิตจากการวิจัยแบบผสมวิธีมาสร้างความรู้ความจริงที่สมบูรณ์สำหรับการปรับเปลี่ยนทฤษฎีหรือการปฏิบัติงาน

ความสำคัญและความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธี

การดำเนินการวิจัยนั้นนักวิจัยจำเป็นต้องเข้าใจมุมมองของโลกหรือโลกทัศน์ (world views) และกระบวนทัศน์ (paradigms) ต่างๆ ว่าเป็นอย่างไรเพราะเป็นสมมติฐานหรือแนวคิดปรัชญาพื้นฐานที่นักวิจัยมีต่อความจริง (reality) วิธีแสวงหาความรู้และวิธีที่จะได้รับความรู้ซึ่งมีแตกต่างกัน 4 แนวคิด โดยแนวคิดที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบันคือกระบวนทัศน์ของ Pragmatism เป็นแนวคิดกลุ่มปฏิบัตินิยมที่เน้นการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีปฏิฐานนิยมหรือประจักษ์นิยม (positivism/empiricism) กลับแนวคิดทฤษฎีสร้างสรรค์นิยมหรือปรากฏการณ์นิยม (constructivism/phenomenologicalism) ที่เรียกว่า การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) โดยอยู่ภายใต้พื้นฐานแนวคิดที่ว่าเน้นผลลัพธ์จากการปฏิบัติ (consequences of actions) มุ่งการแก้ปัญหามากกว่าการติดยึดวิธีวิจัย (problem centered) ใช้การเก็บข้อมูลหลากหลายวิธี (pluralistic) และมุ่งปฏิบัติในโลกของความเป็นจริง (real world practice oriented) การวิจัยแบบผสมวิธีจึงมีนักวิชาการให้ความสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นสำคัญที่ช่วยให้ให้นักวิจัยนำไปพิจารณาในการตัดสินใจอย่างหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาวิจัยของตนเองโดยมีความสำคัญ ดังนี้ (Greene et., 1989; Denzin, 1978; อโณทัย งามวิชัยกิจ, 2558; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และคณะ, 2556 : 6)

1) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) สามารถตรวจสอบความสอดคล้องและยืนยันความถูกต้องกับความเป็นจริงผ่านการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทำให้นักวิจัยสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและเที่ยงตรงของผลวิจัยโดยการตรวจสอบ สามเส้าผ่านการใช้รูปแบบหลากหลายในการวิจัยที่เรียกว่า “with-in method triangulation”

2) การสนับสนุนผลงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (complementary) เนื่องจากการใช้หลักการอธิบายขยายความซึ่งกันและกันทำให้ผลการวิจัยมีความละเอียดรอบคอบช่วยให้ผู้ใช้ผลการวิจัยเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นเนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพแสดงผลด้วยเนื้อหาในขณะที่การวิจัยเชิงปริมาณแสดงผลด้วยตัวเลขดังนั้นการใช้ผลการวิจัยทั้งสองรูปแบบผสมกันทำให้ผลการวิจัยเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (development) เนื่องจากการวิจัยแบบผสมวิธีทำให้นักวิจัยสามารถนำผลการวิจัยระยะแรกไปช่วยในการพัฒนาวิธีวิจัยในระยะต่อไปให้ดียิ่งขึ้นเช่นการกำหนดกรอบ กำหนดประเด็นคำถามหรือการเลือกกลุ่มตัวอย่างเทคนิคหรือวิธีการวัด เป็นต้น

4) การเริ่มต้นที่สอดคล้องกับปัญหาวิจัย (initiation) การวิจัยแบบผสมวิธีทำให้นักวิจัยสามารถนำผลการค้นหาข้อสงสัยความขัดแย้งหรือกรอบแนวคิดใหม่ๆที่ได้จากการวิจัยระยะแรกเพื่อตอบคำถามการวิจัยหรือพัฒนาการวิจัยต่อไปได้อย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้วิจัย

5) การขยายความหรือองค์ความรู้ (expansion) การวิจัยแบบผสมวิธีทำให้นักวิจัยสามารถขยายขอบเขตการวิจัยได้ทั้งแนวกว้างและแนวลึกโดยผ่านกระบวนการวิจัยที่หลากหลายจึงช่วยให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางและลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธีให้สอดคล้อง กันเช่นการวิจัยแบบผสมวิธีเป็นแบบการวิจัยประเภทหนึ่งที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการกำหนดปัญหาการวิจัย วิธีการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปอ้างอิง (Tashakkori & Teddlie, 1998 ; Tashakkori & Teddlie, 2009 : 55) การวิจัยแบบผสมวิธีเป็นประเภทของการวิจัยที่นักวิจัยบูรณาการวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณทางเทคนิค วิธีการ แนวทาง และแนวคิด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจที่กว้างขวางและลุ่มลึก ตลอดจนตอบคำถามการวิจัยได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Johnson & Onwuegbuzi, 2006 : 25-52 ; Johnson, Onwuegbuzi, & Turner, 2007 : 238-254) การวิจัยแบบผสมวิธีหมายถึงวิธีการค้นหาคำตอบ (inquiry) ้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Creswell, 2013 : 32, 2014 : 39) และการวิจัยแบบผสมวิธีคือการออกแบบการวิจัยในลักษณะของวิธีวิทยาการวิจัย (methodology) จะเกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาซึ่งนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลและมีการผสมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษาแต่ละครั้ง (single study) หรือการศึกษาที่มีหลายระยะ (multiphase program) สำหรับวิธีดำเนินการวิจัยจะมุ่งเน้นที่การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และการผสมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษาแต่ละครั้ง (single study) หรือการศึกษาที่มีหลายระยะ (multiphase program) (Oxford University Press, 2016)

ดังนั้นการวิจัยแบบผสมวิธีจึงเป็นการออกแบบการวิจัยประเภทหนึ่งที่นักวิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเรื่องเดียวในทางเทคนิควิธีการแนวทางและแนวคิดโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำความเข้าใจที่กว้างขวางลุ่มลึกและตอบคำถามการวิจัยได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณลักษณะของการวิจัยแบบผสมวิธี

เนื่องจากการวิจัยแบบผสมวิธีมีการผสมผสานหรือบูรณาการกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้มีคุณลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากการวิจัยทั่วไปหลายประการดังต่อไปนี้ (Creswell & Plano Clark, 2011 : 32)

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยแบบผสมวิธีจะให้ความสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ

1.2 การผสมผสานข้อมูล

รูปแบบของการผสมข้อมูลในการวิจัยแบบผสมจะทำให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ concurrent ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพในเวลาเดียวกันรูปแบบ sequential เป็นการใช้ข้อมูลประเภทหนึ่งเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างข้อมูลอีกประเภทหนึ่งและรูปแบบ embed เป็นการใช้ข้อมูลประเภทหนึ่งสอดแทรกอยู่ภายในกรอบของวิธีวิทยาการวิจัย ของข้อมูลอีกประเภทหนึ่ง

1.3 การจัดลำดับความสำคัญได้

ในการจัดลำดับความสำคัญของการวิจัยแบบผสมวิธีจะให้ลำดับความสำคัญ (priority) ข้อมูลประเภทหนึ่งหรือข้อมูลทั้งสองประเภท

1.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การใช้ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยโดยจะมีทั้งในลักษณะทำการศึกษาเพียงระยะเดียว (single study) หรือทำการศึกษาหลายระยะ (multiphase program)

1.5 การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยแบบผสมวิธีจะมุ่งเน้นการสร้างกรอบการดำเนินการวิจัยทั้งจากแนวคิดเชิงปรัชญาและแนวคิดเชิงทฤษฎีจากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าการวิจัยแบบผสมวิธี มีลักษณะที่เน้นให้ความสำคัญกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพซึ่งจะมีทั้งแบบทำไปพร้อมๆกันหรือตามลำดับหรืออาจให้ความสำคัญกับข้อมูลประเภทหนึ่งหรือทั้งสองประเภท ตลอดจนข้อมูลระยะเดียวกันหรือหลายระยะ ทั้งนี้ การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยจะอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเชิงปรัชญาและเชิงทฤษฎี อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่มีกรวิจัยแบบผสมวิธีประเภทหรือแบบแผนใดที่แสดงให้เห็นถึงผลของการบูรณาการวิธีการทั้งสองวิธีได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ เนื่องจากวิธีการวิจัยทั้งสองแบบยึดปรัชญา และกระบวนการวิจัยที่แตกต่างกันจึงทำให้ไม่อาบรรณาการเข้ากันได้อย่างสมบูรณ์ แต่สามารถใช้ร่วมกันได้เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามหรืออธิบายผลการวิจัยได้อย่างลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

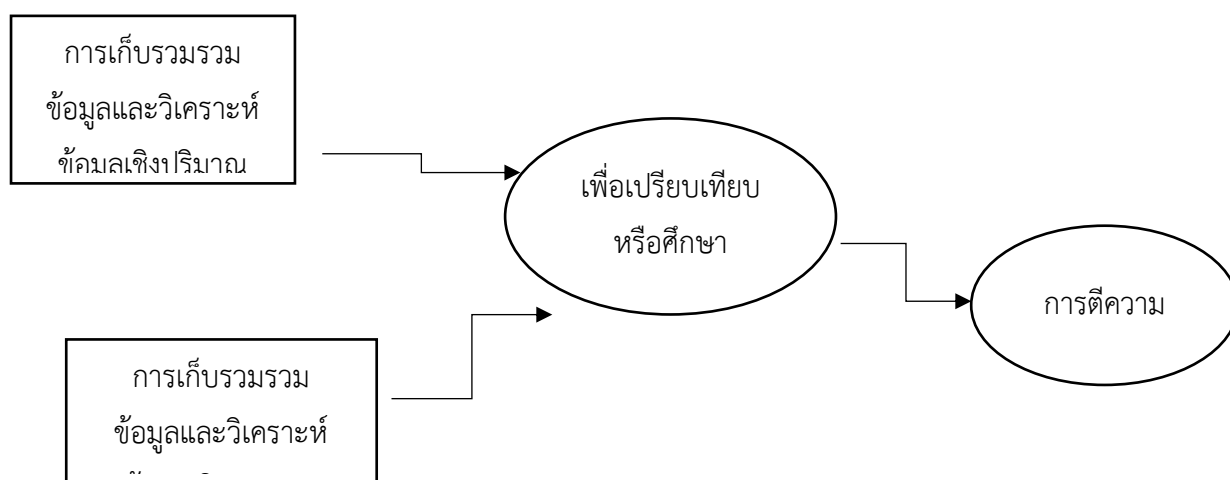
รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี

การวิจัยแบบผสมวิธีเป็นการนำเทคนิควิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาผสมผสานกัน ในการทำวิจัยเรื่องเดียวกันเพื่อที่จะตอบคำถามการวิจัยได้สมบูรณ์ขึ้นกว่าในอดีตที่มีพื้นฐานแนวคิดจากการหลอมรวมปรัชญา ของกลุ่มปฏิฐานนิยมและกลุ่มปรากฏการณ์นิยมเข้าด้วยกัน อาจเรียกว่าเป็นกลุ่มแนวคิดของกลุ่มปรากฏการณ์นิยม (Pragmatist) ซึ่งมีความเชื่อว่าการยอมรับธรรมชาติของความจริงนั้นมีทั้งสองแบบตามแนวคิดของนักปรัชญาทั้งสองกลุ่ม ที่มีรูปแบบหลากหลายซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอแนวคิดของ Creswell & Plano Clark (2011 : 32) และ Creswell (2013 : 34) ได้พัฒนาแนวคิด

โดยแบ่งแบบการวิจัยให้ชัดเจนเพื่ออธิบายให้เข้าใจง่ายขึ้น จึงจัดประเภทของการวิจัยแบบผสมวิธีไว้ 6 แบบ คือ 1) The convergent parallel design 2) The explanatory sequential design 3) The explanatory sequential design 4) The embedded design 5) The transformative design และ 6) The multiphase design โดยแบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ การออกแบบขั้นพื้นฐาน และการออกแบบขั้นสูง มีรายละเอียดแต่ละกลุ่มดังนี้ (Creswell, 2015:34)

1 การออกแบบขั้นพื้นฐาน (the basic mixed methods designs)

1) แบบผสมผสานคู่ขนาน (the convergent parallel design) เป็นการออกแบบการวิจัย โดยมีการดำเนินการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมๆ กันมีลำดับความสำคัญเท่าๆ กัน นักวิจัยจะแยกการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ออกจากการโดยจะรวมข้อมูลทั้งสองชุดเข้าด้วยกัน ในการตีความหมายในลักษณะของการเปรียบเทียบหรือหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั้ง 2 ชุดรายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 The convergent parallel design

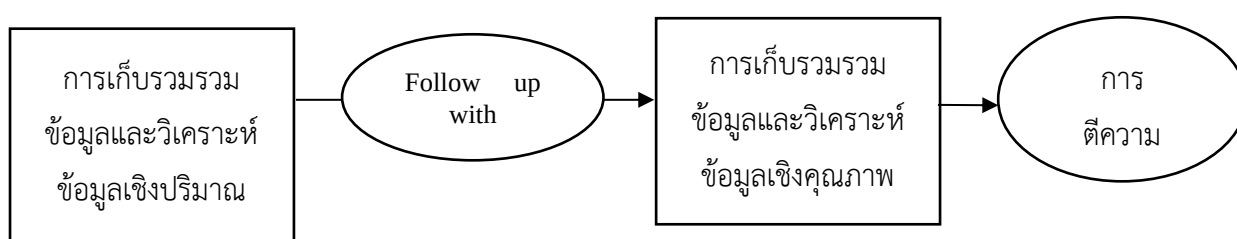
ที่มา : Creswell, J. W. (2013: 69). Research design: Qualitative, quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE. p.69.

จากภาพที่ 1 ถือว่าเป็นรูปแบบการวิจัยที่นิยมมากที่สุด หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ “การวิจัยแบบผสมวิธีแบบสามเส้า (triangulation design)” ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยให้สมบูรณ์เนื่องจากปัญหาด้านเวลาหรือข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่นักวิจัยต้องมีความสามารถทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จะดำเนินการอย่างเป็นอิสระต่อกัน การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการ

วิเคราะห์ทั้งสองแบบพร้อมกันได้โดยการวิจัยเชิงปริมาณมักใช้คำถามแบบปลายปิด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้คำถามปลายเปิด และให้ความสำคัญทั้งสองวิธีอย่างเท่าเทียมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจะแยกการวิเคราะห์โดยการวิจัยเชิงปริมาณจะวิเคราะห์เชิงสถิติ (statistic analysis) ในขณะที่เชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วดำเนินการแปลผลโดยการรวมผล (merge) ทั้งสองวิธีเข้าด้วยกันแล้วคัดเลือกและรวมเนื้อหาที่เหมือนกันส่วนเนื้อหาที่แตกต่างกันจะใช้วิธีเปรียบเทียบเนื้อหาที่ต่างกันจากนั้น นักวิจัยจะสังเคราะห์ผลรวมกันเช่นนำผลที่ใส่รหัสไว้จากการวิจัยเชิงคุณภาพไปบูรณาการโดยวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาความถี่หรือร้อยละเป็นต้นเมื่อได้ผลรวมทั้งหมดแล้ว นักวิจัยสามารถนำมาสรุปผลและตีความข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2) แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (the explanatory sequential design) เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเรียบร้อยแล้ว จะนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ มาเป็นกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่สองหรือกล่าวได้ว่าการออกแบบเชิงคุณภาพในระยะที่สองจะออกแบบต่อเนื่อง มาจากผลลัพธ์เชิงปริมาณในระยะแรก นักวิจัยจะตีความหมายโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ช่วยอธิบายผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากผลลัพธ์เชิงปริมาณการดำเนินการวิจัย ในลักษณะนี้นักวิจัยจะเชื่อมโยงการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพใน 3 ลักษณะ คือ (1) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมากำหนดคำถามการวิจัยเชิงคุณภาพ (2) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นแนวทางในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพและ (3) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาช่วยกำหนดข้อคำถามในการวิจัยเชิงคุณภาพรายละเอียดของ explanatory sequential design ดังแสดงในภาพที่ 2

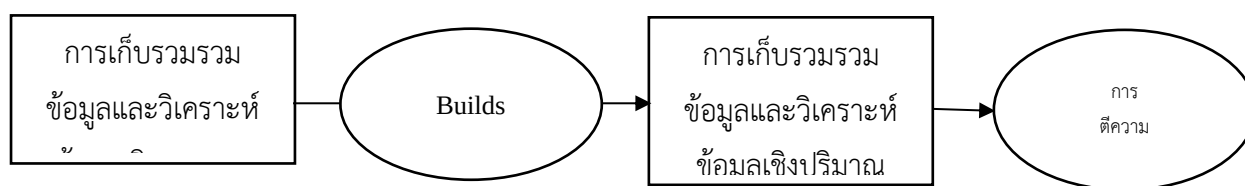
ภาพที่ 2 The explanatory sequential design

ที่มา : Creswell, J. W. (2013 : 69). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE. p.69.

จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าการวิจัยแบบนี้จะให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และนำร่องการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเหตุผลสำคัญที่นักวิจัยต้องเลือกใช้วิธีนี้คือ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำเสนอรายละเอียดที่เพียงพอในการพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัย และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้เป็นอย่างดี จึงไม่เป็นการระของนักวิจัยมากนักเนื่องจาก เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลไม่พร้อมกันแต่จะใช้ระยะเวลามากกว่าเท่านั้นเอง และนักวิจัยอาจไม่สามารถเขียนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในระยะที่สองได้ชัดเจนจนกว่าการวิจัยระยะที่หนึ่งจะเสร็จสิ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยเชิงปริมาณจะใช้คำถามปลายปิด และนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติและนำผลสรุปเชิงปริมาณมากำหนดปัญหาการวิจัยเชิงคุณภาพ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการเก็บตัวอย่าง รวมถึงการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป แล้วนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เนื้อหาไปอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณในระยะแรกสำหรับการสรุปผล จะเริ่มสรุปเป็นขั้นตอนโดยเริ่มจาก ผลการวิจัยเชิงปริมาณจากการวิเคราะห์ทางสถิติผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

3) แบบเชิงสำรวจเป็นลำดับ (The explanatory sequential design) เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและตามด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในระยะที่ 2 นักวิจัยจะเชื่อมโยงการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณใน 3 ลักษณะคือ (1) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมากำหนดคำถามวิจัยหรือตัวแปรในการวิจัยเชิงปริมาณ (2) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมากำหนดข้อคำถามหรือตัวแปรหรือแบบวัดในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (3) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาสร้างทฤษฎีและตรวจสอบทฤษฎีโดยการวิจัยเชิงปริมาณรายละเอียดของ explanatory sequential design ดังแสดงในแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 The explanatory sequential design

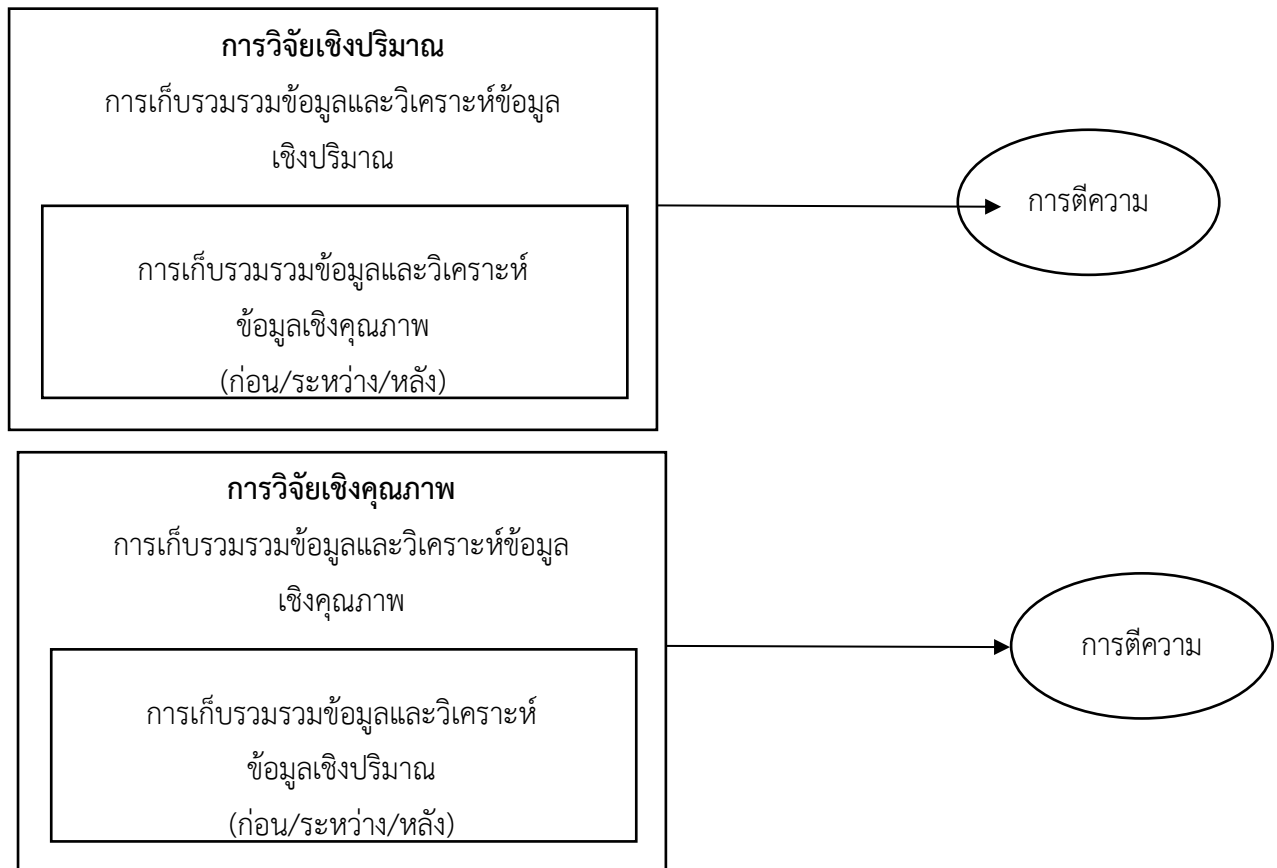
ที่มา : Creswell, J. W. (2013: 69). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE. p.69.

จากภาพที่ 3 เหตุผลสำคัญที่นักวิจัยต้องเลือกใช้วิธีนี้คือ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่สามารถนำเสนอรายละเอียดที่เพียงพอในการพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัย และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แบ่งการวิจัยเป็นสองระยะเช่นกันโดยให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวหลักตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณโดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสำรวจหัวข้อการวิจัยให้เข้าใจชัดเจนแล้วนำผลมาใช้ออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณในระยะที่สอง ต่อมาเมื่อวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันผลสำรวจจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณโดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นนิยมใช้ในหัวข้อที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่ยังกำหนดตัวแปรได้ไม่ชัดเจนนักหรือยังไม่มีเครื่องมือวัดที่ชัดเจน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิจัยเชิงคุณภาพด้วยคำถามปลายเปิดเพื่อสำรวจทำความเข้าใจโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำผลการวิจัย ที่ได้มาสังเคราะห์เป็นสมมติฐานสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณในระยะที่สอง จากนั้นทำการระบุกลุ่มตัวอย่างเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อยืนยันการนำผลวิจัยไปใช้สำหรับการสรุปผลการวิจัยจะเริ่มจากสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ และสรุปผลรวมเป็นการอธิบายการนำผลการวิจัยเชิงปริมาณไปยืนยันผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ว่าสามารถนำไปใช้ทั่วไปได้

2 การออกแบบขั้นสูง (the advanced mixed methods designs)

4) แบบเจาะลึกสอดแทรกภายใน (the embedded design) เป็นการออกแบบการวิจัยโดยนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพสอดแทรกอยู่ภายในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยนักวิจัยอาจจะสอดแทรกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ไว้ภายในวิธีการวิจัยเชิงปริมาณกล่าวคือในการวิจัยเชิงทดลอง นักวิจัยอาจจะสอดแทรกการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเช่น การศึกษากรณีศึกษา (case study) ซึ่งสามารถอธิบายโดยใช้สัญลักษณ์คือ Experiment (QUAN+qual) รายละเอียดของ embedded design ดังแสดงในแผนภาพที่ 4

ภาพที่ 4 the embedded design

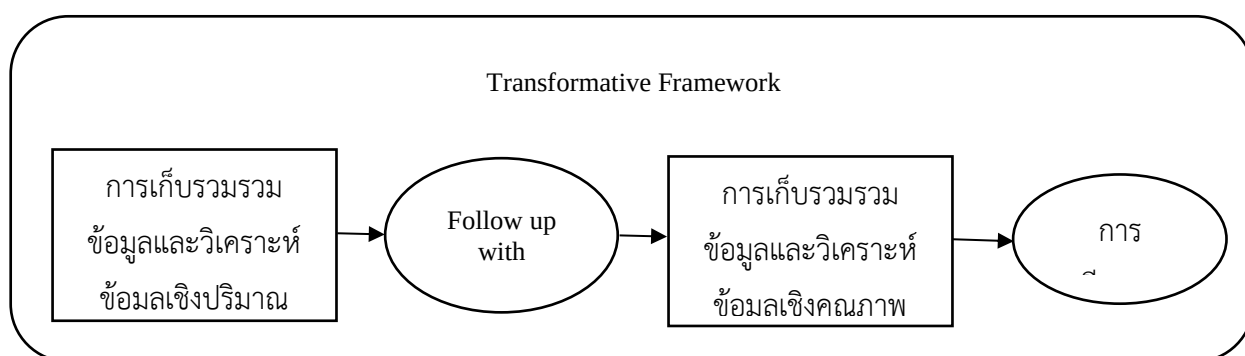
ที่มา : Creswell, J. W. (2013: 70.). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE. p.70.

จากภาพที่ 4 การวิจัยแบบเจาะลึกสอดแทรกภายใน หรือแบบรับรองภายในเป็นการวิจัยที่มีการวิจัยย่อยสอดแทรกอยู่ข้างใน ของการวิจัยอีกแบบหนึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบปัญหาการวิจัยได้ครบถ้วนโดยอาศัยข้อมูลหลายกลุ่ม และการวิจัยแบบพหุกรณีที่คำถามวิจัยมีความสำคัญไม่เท่ากันทั้งนี้ เพื่อประหยัดเวลาและทรัพยากรของนักวิจัยหรือกรณีที่นักวิจัยต้องการเพียงข้อมูลสนับสนุนจากการวิจัยย่อยไปพัฒนาการวิจัยหลักที่มีความสำคัญมากกว่า อย่างไรก็ตามนักวิจัยต้องมีความชำนาญการวิจัยทั้งสองรูปแบบด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยย่อยสามารถเก็บก่อน ระหว่าง หรือหลังการวิจัยหลักได้ทั้งนี้เพื่อนำผลไปสนับสนุนการวิจัยหลักทางใดทางหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการตอบปัญหาการวิจัยที่สำคัญน้อยกว่าโดยเก็บข้อมูลเวลาใดก็ได้ หรือการใช้ผลการวิจัยไปพัฒนากระบวนการวิจัยหลักจะเก็บข้อมูลก่อนการวิจัยหลัก เป็นต้น ส่วนการสรุปผลนั้น จะสรุปตามช่วงเวลาและวัตถุประสงค์การวิจัย เช่น หากมีการวิจัยย่อยเชิงคุณภาพก่อนการวิจัยหลักที่เป็นเชิงปริมาณก็จะสรุปผลการวิจัยย่อยเชิงคุณภาพก่อนตามด้วยการวิจัยหลัก ซึ่งแบบการวิจัย

นี้ที่พบบ่อย คือ การนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพไปรับรองการวิจัยหลักที่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น ไปรับรองแบบแผนการทดลองเพื่อเพิ่มคุณภาพของการวิจัยเชิงปริมาณนั่นเอง

5) **แบบเปลี่ยนสภาพ (the transformative design)** เป็นการออกแบบการวิจัยโดยนักวิจัยพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทางการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพจะดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีรายละเอียดของ transformative design ดังแสดงในภาพที่ 5

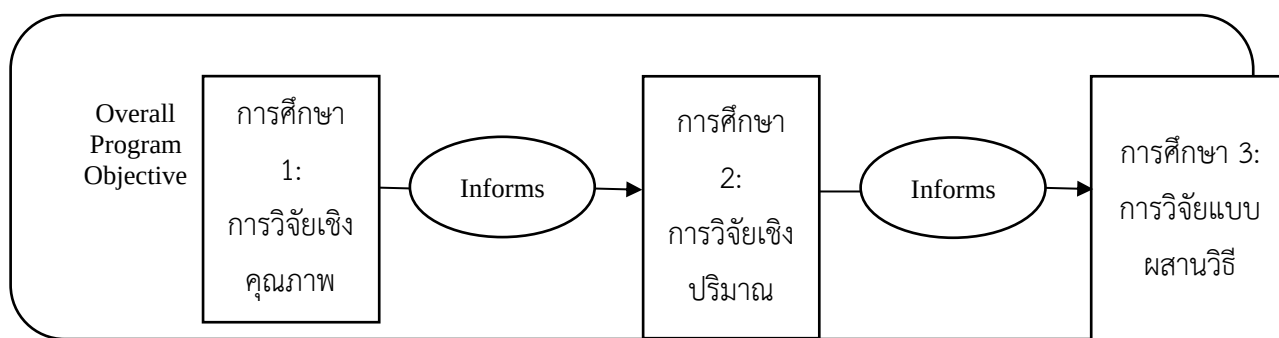
ภาพที่ 5 The transformative design

ที่มา : Creswell, J. W. (2013: 70). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE. p.70.

จากภาพที่ 5 การวิจัยแบบเปลี่ยนสภาพหรือบางทีเรียกว่าแบบปฏิรูป เป็นการวิจัยที่อาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี และแบบอิสระ (emancipatory) โดยใช้ข้อดีของการวิจัยแบบผสมวิธีเพื่อช่วยในการอธิบาย และขยายความซึ่งมักใช้กับการวิจัยกลุ่มประชากร หรือบริบทที่เข้าถึงยากและยังไม่มีการศึกษามากนัก เช่น การศึกษาของชนกลุ่มน้อยหรือผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ในสังคมเป็นต้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปโดยสามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งสองรูปแบบ ในลำดับใดก็ได้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย และความน่าเชื่อถือของการวิจัยมากที่สุดเนื่องจากนักวิจัยต้องคำนึงถึงความอ่อนไหวทางวัฒนธรรมและการให้ความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงถือว่าการวิจัยในแนวอุดมการณ์ที่ยึดกรอบแนวคิดทฤษฎีโดยไม่มีระเบียบวิธีตายตัว และนิยมใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาปฏิรูปสังคมเป็นหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปในรูปแบบใดก็ได้ที่สร้างความร่วมมือ ของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดและช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากที่สุดสำหรับการวิเคราะห์ และสรุปผลเป็นไปตามวิธีการเก็บข้อมูล โดยมุ่งเน้นการอธิบายสภาพความเป็นจริงที่ยังขาดความเข้าใจรวมถึงกรอบแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ และสรุปผลด้วยแนวทางในการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลง

6) แบบผสมผสานหลายระยะ (the multiphase design) เป็นการออกแบบการวิจัยที่เป็นการรวมทั้งการวิจัยแบบเรียงลำดับ และการวิจัยที่ทำในเวลาเดียวกันไว้ด้วยการที่นักวิจัยจะสร้างการศึกษาขึ้นมาใหม่จากผลการศึกษาที่มีมาก่อนการวิจัยในรูปแบบนี้จะนิยมใช้ในการวิจัยเชิงประเมิน ซึ่งจะต้องใช้ทางการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพในการพัฒนาปรับปรุง และประเมินโครงการวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะรายละเอียดของ multiphase design ดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 the multiphase design

ที่มา : Creswell, J. W. (2013:67). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE. p.70.

จากภาพที่ 6 การวิจัยแบบผสมผสานวิธีหลายระยะ เป็นการวิจัยที่ประกอบด้วยหลายแบบแผนและหลายระยะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งการวิจัยแบบนี้อาจอยู่ในรูปชุดโครงการวิจัย ประกอบด้วยนักวิจัยเป็นทีมงานมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่ต้องอาศัยสิ่งที่เรียนรู้จากหลายๆ รูปแบบวิจัยร่วมกัน ข้อดี คือ การวิจัยแบบนี้มักต่อปัญหาการวิจัยที่มีความกว้างหรือลึกมากๆ ด้วยการวิจัยย่อยหลายชิ้น ข้อเสีย คือ ค่อนข้างใช้ทรัพยากรมาก ระยะเวลาวิจัยนาน และอาศัยการประสานงานที่ดีของกลุ่มนักวิจัยทั้งในด้านการดำเนินการวิจัยร่วมกัน และการผสมผสานข้อมูลร่วมกันดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการสรุปผลเป็นไปตามระยะเวลาหรือช่วงเวลาการดำเนินการวิจัยหรือตามวัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนเห็นความเหมือนและความแตกต่าง ของรูปแบบการวิจัยแต่ละแบบผู้เขียนจึงนำเสนอผลการสรุปและเปรียบเทียบรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีดังแสดงในตารางดังนี้

ตารางแสดงสรุปและเปรียบเทียบรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี

รูปแบบการวิจัย	ระดับการผสมวิธี/ สัญลักษณ์	การเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	การสรุปผล
1) แบบผสมผสาน คู่ขนาน (converger parallel design)	ความสำคัญเท่ากัน QUAN+QUAL	เก็บพร้อมกันทั้งเชิง ปริมาณและเชิง คุณภาพ	แยกวิเคราะห์แต่นำ ผลการวิเคราะห์มา รวมกัน	สรุปผลรวมกัน
2) แบบเชิงอธิบาย เป็นลำดับ (explanatory sequential design)	เชิงปริมาณเป็น หลัก QUAN- >qual	เก็บข้อมูลเชิง ปริมาณ (วิธีหลัก) เสร็จก่อนและตาม ด้วยวิจัยเชิง คุณภาพ	วิเคราะห์ทางสถิติ (เชิงปริมาณ) และ วิเคราะห์เนื้อหา (เชิงคุณภาพ) และ นำผลเชิงคุณภาพ มาอธิบายเชิง ปริมาณ	- สรุปเชิงปริมาณ - สรุปเชิงคุณภาพ - สรุปรวมผลเชิง ปริมาณที่อธิบาย ด้วย เชิงคุณภาพ
3) แบบเชิงสำรวจ เป็นลำดับ (explanatory sequential design)	เชิงคุณภาพเป็น หลัก QUAL- >quan	เก็บข้อมูลเชิง คุณภาพ (วิธีหลัก) เสร็จก่อนและตาม ด้วยวิจัยเชิงปริมาณ	วิเคราะห์เนื้อหา (เชิงคุณภาพ) นำมา ตั้งสมมติฐานแล้ว ยืนยันด้วยผลการ วิเคราะห์ทางสถิติ (เชิงปริมาณ) ว่า สมมติฐานถูกต้อง	- สรุปเชิงคุณภาพ - สรุปเชิงปริมาณ - สรุปรวมผลเชิง คุณภาพที่ได้ ยืนยัน ด้วยผลการวิจัย เชิง ปริมาณ
4) แบบเจาะลึก สอดแทรกภายใน (embedded design)	เชิงปริมาณหรือเชิง คุณภาพเป็นหลัก qual (quan) + QUAN (QUAL)	เก็บข้อมูลการวิจัย ย่อย (ปริมาณหรือ คุณภาพ) การวิจัย หลัก (ปริมาณหรือ คุณภาพ) และ ช่วงเวลาที่เก็บ	วิเคราะห์ตามระยะ หรือช่วงเวลา ดำเนินการวิจัย	สรุปผลตามปัญหา การวิจัยโดยใช้ ผลการวิจัยเป็นหลัก สำคัญ

		เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของ การวิจัยย่อย		
5) แบบเปลี่ยน สภาพ/ปฏิรูป (transformative design)	เชิงปริมาณหรือเชิง คุณภาพเป็นหลัก QUAN->qual หรือ QUAL->quan	เก็บข้อมูลด้วย วิธีการอิสระมุ่งเน้น วัตถุประสงค์ของ การวิจัยเพื่อให้ เข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง และเรียกร้องให้เกิด การเปลี่ยนแปลง หรือปฏิรูป	วิเคราะห์ตามระยะ หรือช่วงเวลา ดำเนินการวิจัยตาม กรอบแนวคิดทฤษฎี	สรุปผลการศึกษาที่ ได้ตามวิธีการ ดำเนินการวิจัยและ สรุปกรอบแนวคิด รวมถึงแนวทางการ เปลี่ยนแปลงหรือ ปฏิรูป
6) แบบผสมผสาน หลายระยะ (multiphase design)	ความสำคัญเท่ากัน QUAL- >QUAN->MIX หรือ QUAN- >QUAL->MIX	เก็บข้อมูลหลาย ระยะหลายรูปแบบ	วิเคราะห์ตาม ระยะเวลาหรือช่วง ดำเนินการวิจัย (phase)	สรุปผลตามระยะ หรือช่วงเวลาวิจัย (phase) เพื่อตอบ ปัญหาการวิจัย

สรุป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดในการบูรณาการวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแนวคิดที่มีมานานกว่าหกสิบปี แต่ปัจจุบันนี้ยังไม่มีกรวิจัยแบบผสมผสานวิธีแบบใดที่แสดงให้เห็นถึงผลของการบูรณาการทั้งสองวิธีได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปรัชญาที่แตกต่างกัน และกระบวนการวิจัยที่แตกต่างกันทำให้ไม่อาจบูรณาการเข้ากันได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ความพยายามในการบูรณาการจึงปรากฏให้เห็นเป็นเพียงลักษณะการวิจัยสองแบบผสมกัน ดังแบบการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่พึงพิจารณาใช้อย่างระมัดระวัง เช่น การที่นักวิจัยทำการวิจัยเชิงปริมาณ และรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการใช้แบบสอบถามปลายเปิด จะอ้างว่าได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธีคงจะไม่ได้ เนื่องจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีความหมายมากกว่าการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและในทางกลับกันการที่นักวิจัยทำการวิจัยเชิงคุณภาพ และนำผลการวิจัยไปสร้างแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับผลการวิจัย จะอ้างว่าใช้วิธีการวิจัย แบบผสมวิธีก็คงจะไม่ได้เช่นกัน เพราะการวิจัยเชิงปริมาณมีความหมายมากกว่าการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งแนวคิดของการวิจัยแบบผสมผสานวิธีที่ควรทำคือการตั้งคำถามวิจัยทั้งแนวคำถามวิจัยเชิงปริมาณและคำถามวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งต้องอาศัยวิธีการวิจัยทั้งสองแบบผสมผสานกันนำไปสู่คำตอบเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2546) *การวัด (Measurement)*. เอกสารประกอบการบรรยายในหัวข้อ Measurement in Nursing Research วิชา 252 722 Advanced Nursing Research Methods II หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ ห้อง 6119 อาคาร 6 วันที่ 8 ธันวาคม 2546.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2552) *วิจัยและสถิติ : คำถามชวนตอบ*. กรุงเทพมหานคร: โอคอนพรีนติ้ง.
- ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล, และ สุภาพ นัฏราภรณ์. (2549). *การออกแบบการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2554). *วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานการวิจัยทางการศึกษา*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.rattanabb.com/html/r5.pdf>.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2551). *ปรัชญาวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, สรายุทธ กันหลง, และ ศิริ ถีอาสนา. (2556). *การวิจัยแบบผสมผสานวิธี: แนวคิดและกรณีศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 3rd ed. Los Angeles: SAGE.
- Creswell, J. W. , (2013). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Creswell, J. W. , & Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. J. (2006). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. In A. Bryman (Ed), *Mixed Methods*, vol.2 (pp. 25-52). London: Sage.
- Onwuegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2007). Sampling designs in qualitative research: Making the sampling recess more public. *The qualitative Report*, 12 (12) , 238-254.
- Tashakkori, A. & Teddlie, C. (1998). *Mixed Methodology: Combining Quantitative and Quantitative Approaches*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Teddlie C. and A. Tashakkori (2009) . *Foundations of Mixed Methods Research: Interesting Quantitative and Quantitative Approaches in the Social and Behavioral Sciences*. Los Angeles: SAGE.

การถอดบทเรียนการพัฒนาทักษะนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลาโดยการบูรณาการ
การเรียนการสอนกับพันธกิจวิจัย บริการวิชาการ
 และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

**Lesson Learned for Developing Community Communicators' Skills about
Khanom La Telling by Integrating Teaching and Learning, Research,
Academic Services and Art and Culture Conservation**

กรกฎ จำเนียร, เมธาวี จำเนียร,
ทองพูล มุขรัรักษ์, ศศิพัชร บุญขวัญ,
ปัญจพร เกื้อนัย, ปาริฉัตร ศรีหารณ และ ธัชชา สามพิมพ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

**Korrakot Chamnian, Methawee Chamnian, Panjaporn Kueni,
Thongphun Mukharak, Sasipat Boonkwan, Parichat Sriharan and Tatcha Sampim**
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : korakot_jam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนการพัฒนาทักษะนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลา โดยการบูรณาการการเรียนการสอนกับพันธกิจวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตบูรณาการกับการวิจัยในประเด็นการเล่าเรื่องขนมลาผ่านสื่อสมัยใหม่ เพื่อผลิตสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาร่วมกับผู้ประกอบการขนมลาในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการพัฒนาทักษะนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลาทั้งที่เป็นผู้ประกอบการและตัวนักศึกษา นำไปสู่การอนุรักษ์ สืบสาน และถ่ายทอดแก่คนในชุมชนและภายนอกชุมชน ซึ่งจากการถอดบทเรียนพบว่า แนวทางการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการครั้งนี้ ดำเนินไปตามหลัก PDCA ของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การประเมินตรวจสอบ (Check) และการนำผลประเมินไปปรับปรุงแก้ไข (Act) ส่งผลให้ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามพันธกิจทุกพันธกิจ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และผู้ประกอบการและชุมชนได้ประโยชน์

คำสำคัญ: การถอดบทเรียน; นักสื่อสารชุมชน; การเล่าเรื่อง; ขนมลา; การบูรณาการตามพันธกิจ

Abstracts

This academic article aims to conclude lesson learned from community communicators' skill development to telling by integrating teaching and learning, research, academic services, and art and culture conservation. The authors take the course of the Department of Communication Arts to integrate with research on the issue of Khanom La storytelling through modern media to produce modern media telling about Khanom La with Khanom La entrepreneurs in Nakhon Si Thammarat Province, the development of community communicators' skills to tell about Khanom La, both entrepreneurs and students leading to conservation, inheritance and transfer to people in the community and outside the community. From the lessons learned, it was found guidelines for the implementation of this integrated teaching and learning that conducted in accordance with the PDCA principles of educational quality assurance, namely Plan, Do, Check and Act. The result of integrated teaching and learning with all missions is the benefit of learners, entrepreneurs and community.

Keywords: Lesson Learned; Community Communicators; Storytelling; Khanom La; Integrated Missions

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนรู้ของนักเรียนและนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ไม่ได้มีเฉพาะในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ผู้สอนนิยมนำศาสตร์ของการวิจัย การเรียนการสอน และการบริการวิชาการ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานเข้าด้วยกันให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน จนมีความสมบูรณ์ในตนเอง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เกิดองค์ความรู้ให้กับนักศึกษา ชุมชนที่รับบริการและมหาวิทยาลัย เป็นต้น (กลุ่มฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2557 : ออนไลน์) การเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าว ถือเป็นการเรียนการสอนที่มีลักษณะบูรณาการกับพันธกิจต่าง ๆ หรือที่เรียกว่าเป็นการบูรณาการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิตตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และต้องผลิตบัณฑิตที่มีลักษณะตรงตามความต้องการของสังคม กล่าวคือ บัณฑิตในสังคมแห่งการเรียนรู้จะต้องมีความสามารถเชิงวิชาการผนวกกับคุณลักษณะการเป็นมนุษย์ มีความรู้โดยเฉพาะคุณสมบัติผู้ที่ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศุภิสรา สุวรรณชาติ อนัญญา คูอาริยะกุล และ อูราภรณ์ เขยกาญจน์, 2562 : 158-175)

แนวความคิดข้างต้น สอดคล้องกับที่ Arimoto (2010 : 28) ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการวิจัย มีความจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ความเป็นสากล (universalization) ได้รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้น และยังสอดคล้องกับที่ Griggs (2005 : 1-5) แสดงความเห็นว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ มหาวิทยาลัยมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการวางตำแหน่งตัวเองในระดับสากล การเชื่อมโยงการ

สอนและการวิจัยเข้าด้วยกันเท่านั้นที่จะสามารถส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตได้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21

สำหรับในศาสตร์ด้านนิเทศศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยส่วนใหญ่เน้นการฝึกปฏิบัติที่บูรณาการกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม หรือกระแสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้องค์ความรู้จากการเรียน นำไปประยุกต์ใช้ศาสตร์ด้านการสื่อสารแก้ไขปัญหาหรือส่งเสริมสนับสนุนเรื่องราวต่าง ๆ เผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อฝึกให้นักศึกษาได้เป็นนักคิด นักปฏิบัติ ที่เข้าใจโลก เข้าใจสังคมท้องถิ่น

ผลการดำเนินการ

การจัดการเรียนการสอนแต่ละภาคเรียนของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณาจารย์ในหลักสูตรจะวางแผนการจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย สำหรับการบูรณาการการเรียนการสอนกับพันธกิจวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมา คณะผู้เขียนขอเสนอผลการบูรณาการในภาคเรียนที่ 2/2563 ในรายวิชาสื่อทางเลือกเพื่อชุมชน และต่อเนื่องมาในภาคเรียนที่ 1/2564 ในรายวิชา การสร้างแบรนด์และภาพลักษณ์ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิชาเอกสื่อสารมวลชนดิจิทัล ได้เรียนวิชาทั้ง 2 รายวิชาดังกล่าวต่อเนื่องกัน โดยได้วางแผนบูรณาการกับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มขนมลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ปี 2563 ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้เกี่ยวกับขนมลา ซึ่งเป็นขนมอัตลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มาจากการสำรวจปัญหาที่ผ่านมาพบว่า ผู้บริโภคที่บริโภคขนมลามากจะเป็นผู้สูงอายุ ขนมลามีความสำคัญและเป็นที่ต้องการอย่างมากในช่วงเทศกาลบุญสารทเดือนสิบ และเพื่อเป็นของฝากเท่านั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการสื่อสารเล่าเรื่องขนมลาผ่านสื่อสมัยใหม่ และพัฒนาช่องทางการตลาดเพื่อให้ไปถึงผู้บริโภคมากขึ้น

งานวิจัยชิ้นนี้มีลักษณะอยู่ในขั้นปลายน้ำ กล่าวคือ เป็นการสื่อสารเพื่อเล่าเรื่องขนมลา ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ขนมลา ทั้งที่มีอยู่เดิมและเรื่องราวของขนมลาที่ได้รับการยกระดับและพัฒนาภายใต้โครงการวิจัยผ่านสื่อสมัยใหม่สู่บริโภค ในขณะเดียวกัน มีการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของแต่ละกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดมุมมองใหม่ ๆ ต่อขนมลา โดยคณะผู้เขียนได้ดำเนินการบูรณาการการเรียนการสอนกับพันธกิจต่าง ๆ ตามแนวคิดของมานิต ไชยกิจ (2557 : 205-213) ในประเด็นการบูรณาการโดยการใช้การจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก กล่าวคือ คณาจารย์ผู้สอนนำผลงานวิจัย การจัดการความรู้ หรือนำประสบการณ์และผลการฝึกอบรม และการให้บริการวิชาการแก่สังคมมาใช้พัฒนา หรือไปประยุกต์ใช้กับ

การเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ และคณาจารย์ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์ วิจัยหน่วยงานของตนเองเป็นงานรายกลุ่มหรืองานส่วนบุคคล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แล้วสังเคราะห์ผลในเชิงวิจัย แล้วเผยแพร่ในยังหน่วยงานกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านผู้เรียน

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการบูรณาการกับการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำศิลปวัฒนธรรมในครั้งนี้ ทำกับชุมชน ดังนั้น คณะผู้เขียนได้คำนึงการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานคือ การเข้าถึงและการยอมรับจากชุมชน ดังนั้น จึงต้องสร้างให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทของตน โลกทัศน์การมองชุมชนและเทคนิคการทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงติดตามความก้าวหน้าการทำให้กิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยการสรุปบทบทน์ร่วมกับนักศึกษาถึงสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้จากชุมชนและสิ่งที่ชุมชนได้เรียนรู้จากนักศึกษา ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งวิธีการเช่นนี้จะทำให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และกระบวนการกลุ่ม เช่นเดียวกับเครื่องมือและวิธีการวัดประเมินผล ซึ่งควรมีลักษณะที่หลากหลาย เพื่อสอดคล้องกับสภาพจริงและครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ (รุ่งทิพย์ กล้าหาญ, 2551 : ออนไลน์)

จากแนวคิดการดำเนินการข้างต้น คณะผู้เขียนขอเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลา โดยการบูรณาการการเรียนการสอนกับพันธกิจวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีกระบวนการการดำเนินงานตามหลัก PDCA ดังนี้

Plan (การวางแผน)

คณะผู้เขียนได้มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละภาคเรียน และบูรณาการการเรียนการสอนกับพันธกิจต่าง ๆ ทั้งด้านการวิจัย บริการวิชาการ และทำนุศิลปวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา การพัฒนาทักษะของนักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

สำหรับการเรียนการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิชาเอกสื่อสารมวลชนดิจิทัล มีความต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ในภาคเรียนที่ 2/2563 รายวิชาสื่อทางเลือกเพื่อชุมชน และภาคเรียนที่ 1/2564 รายวิชาการสร้างแบรนด์และภาพลักษณ์ โดยได้มีการดำเนินการขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้เขียนได้ประชุมร่วมกับอาจารย์ในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการกับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มขนมลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้เขียนได้รับงบประมาณการวิจัยจำนวน 375,000 บาทจากกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปี 2563 ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์สารและสื่อเพื่อเล่าเรื่องขนมลาในมิติต่าง ๆ ให้มีความน่าสนใจ มากกว่าการเป็นเพียงขนมในเทศกาลบุญสารทเดือนสิบและมีจำหน่ายเพียงในช่วงเทศกาลดังกล่าวเท่านั้น และงานวิจัยดังกล่าวยังมีลักษณะการให้บริการ

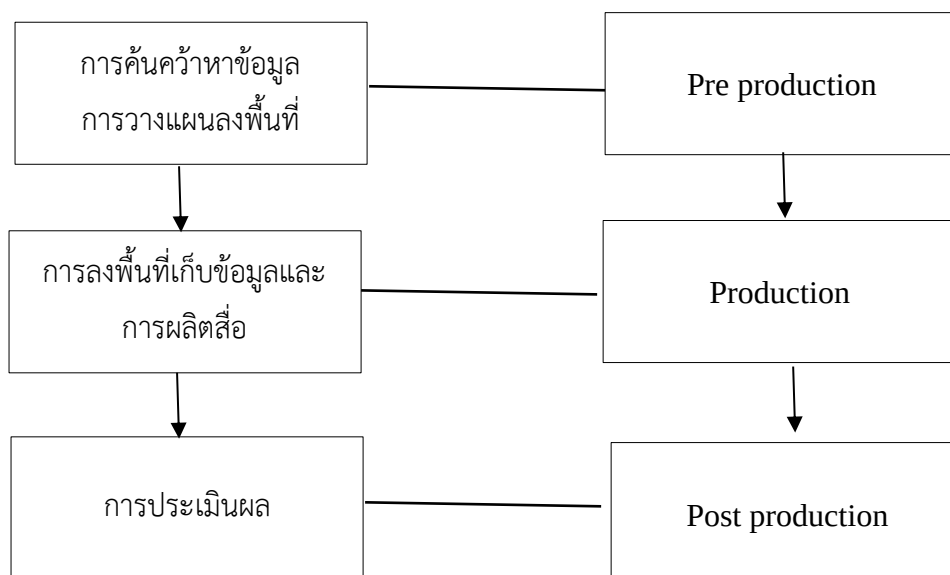
วิชาการแก่ผู้ประกอบการขนมลา ในประเด็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารขนมลาและการประยุกต์ใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มมูลค่าขนมลาและสร้างรายได้แก่ผู้ประกอบการมากขึ้น

2. คณะผู้เขียนวางแผนให้นักศึกษามีส่วนสำคัญในการผลิตสื่อร่วมกับชุมชนเพื่อเล่าเรื่องขนมลา

3. นักศึกษาจะเป็นวิทยากรร่วม ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตสื่อและการประยุกต์ใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้พัฒนาตนเองและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดต่อไป

Do (การลงมือทำ)

ในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการวิจัยเรื่องขนมลาดังกล่าว คณะผู้เขียนได้ให้นักศึกษาวางแผนกิจกรรมในการเรียนการสอน ซึ่งจะประกอบไปด้วย การค้นคว้าหาข้อมูล การวางแผนลงพื้นที่ การลงพื้นที่เก็บข้อมูลและการผลิตสื่อ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ คือ pre pro post production ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงการเชื่อมโยงของกิจกรรมการวิจัยกับขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์

การค้นคว้าหาข้อมูล และการวางแผนลงพื้นที่

นักศึกษาได้ค้นคว้าหาข้อมูลและวางแผนการลงพื้นที่กลุ่มผู้ประกอบการขนมลา จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพทำขนมลาบ้านศรีสมบุรณ์ และกลุ่มขนมลาน้องกี้ อำเภอปากพนัง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีแปรรูปอำเภอเมือง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมลา ตำบลท่าชอม อำเภอหัวไทร กลุ่มขนมลาป่าเตช อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ นักศึกษาทั้งหมด 12 คน ได้แบ่งกลุ่มกันดำเนินงาน กลุ่มละ 2-3 คน เพื่อให้ครอบคลุมการลงพื้นที่เพื่อผลิตสื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารให้แก่ผู้ประกอบการขนมลาภายใต้การวิจัยครั้งนี้

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลและการผลิตสื่อ

นักศึกษาได้ร่วมกับคณะผู้เขียน ภายใต้โครงการวิจัย การพัฒนาสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาช่องทาง การตลาดออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มขนมลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ลงพื้นที่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเพื่อหาแนวทางดำเนินการผลิตสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาโดยชุมชนมีส่วนร่วม และ เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ซึ่งผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม แต่ละพื้นที่สะท้อนความต้องการด้านสื่อเพื่อ สื่อสารขนมลาแตกต่างกัน ซึ่งนักศึกษาได้นำข้อมูลและความต้องการที่ได้ไปวางแผน ลงมือการผลิตโดยการ ร่วมคิดร่วมทำ การประสานกับผู้ประกอบการ และสามารถผลิตสื่อเพื่อส่งมอบให้แก่ชุมชนนำไปเผยแพร่ต่อไปได้

ภาพที่ 2 คลิปวิดีโอแนะนำศูนย์การเรียนรู้อาชีพการทำขนมลที่บ้านศรีสมบุรณ์

ภาพที่ 3 ป้ายเพื่อแนะนำศูนย์การเรียนรู้กลุ่มอาชีพการทำขนมลที่บ้านศรีสมบุรณ์

นอกจากสื่อคลิปวิดีโอและป้าย ที่นักศึกษามีส่วนในการผลิตกับชุมชน นักศึกษายังได้ลงพื้นที่ไปยังสถานที่ทำขนมลาที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ บ้านหอยราก ตำบลหูล่อง อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้นำข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับที่มาและกรรมวิธีการผลิตขนมลาที่เป็นอัตลักษณ์ ที่มีผลต่อรสชาติและคุณภาพขนมลาที่มีชื่อเสียง นำมาให้นักศึกษาเขียนดำเนินการประพันธ์เนื้อร้องและทำำในการแสดงระบำขนมลา (หอยราก) นำเสนอผ่านเพลงบอก โดยมีนักศึกษาจากหลักสูตรนาฏศิลป์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็นผู้แสดง และนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์มีหน้าที่บันทึกภาพและตัดต่อจนกลายเป็นสื่อวีดิทัศน์และจัดกิจกรรมถ่ายทอดการแสดงดังกล่าวแก่โรงเรียนในพื้นที่บ้านหอยราก ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสมบูรณ์ เพื่อใช้ในแสดงในประเพณีบุญสารทเดือนสิบประจำปีของอำเภอบางแพ และใช้ในการเรียนการสอน ในลักษณะเป็นสื่อการเรียนรู้ และเพื่อประชาสัมพันธ์ขนมลาและเทศกาลบุญสารทเดือนสิบต่อไป

ภาพที่ 4 ระบำขนมลา (หอยราก)

จากการลงพื้นที่ในแต่ละกลุ่มผู้ประกอบการขนมลาเพื่อผลิตสื่อ นักศึกษายังได้นำชุดข้อมูลมารวมกันผลิตการผลิตสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ขนมลาในฐานะขนมประจำเมืองนครศรีธรรมราชโดยได้จัดทำสื่อภายใต้รูปแบบขนมลาเดอะซีรีส์ 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 5 ตอน ความยาวตอนละไม่เกิน 5 นาที เผยแพร่เป็นคลิปวิดีโอสื่อสารทางสื่อสังคมออนไลน์และยังสามารถนำไปสื่อสารผ่านทางสื่อวิทยุกระจายเสียงได้อีกด้วย สื่อขนมลาเดอะซีรีส์ 5 ตอน มีประเด็นและรายละเอียด เกี่ยวกับ ขนมลาหอยราก ต้นทางแห่งขนมลา ขนมลา การแปรรูปเพื่อสร้างคุณค่า ขนมลาเกลียวใจ เกลียวไว้มากจากลา ภูมิปัญญา ขนมลาแห่งเชียรใหญ่ และขนมลา การสานต่อเพื่อพัฒนา

ภาพที่ 5 ผลงานสื่อเล่าเรื่องสมัยใหม่ ขนมลาเดอะซีรีส์

นอกจากการร่วมคิดร่วมผลิตสื่อส่งเสริมขนมลาทั้งในเชิงคุณค่าและเพิ่มมูลค่าแล้ว นักศึกษายังได้ร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตสื่อและการสร้างสรรค์เนื้อหาส่งเสริมช่องทางการตลาดขนมลา ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายภาพสินค้าแก่ผู้ประกอบการ การอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างเนื้อหา (content) เพื่อสื่อสารในแฟนเพจของกลุ่มและผู้ประกอบการเอง เป็นต้น

Check (การประเมินตรวจสอบ)

ภายใต้การวิจัยเพื่อสื่อสารสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลา “ขนมลาเดอะซีรีส์” ซึ่งนักศึกษามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อดังกล่าว จากการลงพื้นที่กลุ่มผู้ประกอบการทั้ง 5 กลุ่มของจังหวัดนครศรีธรรมราช คณะผู้เขียนใช้แบบประเมินประเมินความพึงพอใจของผู้รับสารทั่วไป สามารถสรุปแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับสารต่อสื่อเล่าเรื่องสมัยใหม่ทางแบบประเมินออนไลน์

จากผลการวิเคราะห์ ผู้รับสารจำนวน 417 คน พบว่า ในภาพรวมผู้รับสารมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และจากการประเมินแบบสอบถามโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการขนมลาทั้ง 4 กลุ่มผ่านการใช้แบบสอบถามออนไลน์ในลักษณะปลายเปิด และจากการนำผลงานสื่อเล่าเรื่องขนมลาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม การตลาด และสื่อสารมวลชน ส่งผลให้นักศึกษาได้รับข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงการผลิตสื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยพบว่า ผู้ประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิส່วนใหญ่มีความพึงพอใจในประเด็นความถูกต้องของเนื้อหาและภาพ ความน่าสนใจ/ความคิดสร้างสรรค์ ความทันสมัยของสื่อ ความโดดเด่นของสื่อ และการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง อย่างไรก็ตาม มีประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้สื่อมีความสมบูรณ์ขึ้นในประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น ซึ่งนักศึกษาได้นำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาปรับปรุงในขั้นตอนต่อไป

Act (การนำผลประเมินไปปรับปรุงแก้ไข)

จากการดำเนินการตามกระบวนการ PDCA ส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะทักษะนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลา โดยการบูรณาการการเรียนการสอนกับพันธกิจวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งการพัฒนาทักษะนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลาที่เป็นตัวนักศึกษาภายใต้รายวิชาที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามพันธกิจ และนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลาที่เป็นตัวผู้ประกอบการขนมลาเองที่มีทักษะในด้านการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมและการสื่อสารการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ขนมลาของกลุ่ม เป็นแนวทางการพัฒนาชิ้นงานการสื่อสารเล่าเรื่องสมัยใหม่และช่องทางการตลาดออนไลน์ เพื่อสามารถนำไปขยายผลในกลุ่มผู้ประกอบการอื่น ๆ ได้ กล่าวคือ คณะผู้เขียนในฐานะผู้สอนและนักวิจัยและนักศึกษาได้สำรวจอัตลักษณ์ของขนมลามาเป็นเนื้อหาหลักหรือ content เพื่อนำมาใช้ในการเล่าเรื่องขนมลา และเล่าเรื่องโดยแบ่งเป็นขนมลาแต่ละกลุ่มของผู้ประกอบการทั้ง 5 กลุ่ม ขนมลาที่พัฒนาขึ้นมาใหม่จากการวิจัยของโครงการวิจัยอื่นในแผนการวิจัยเดียวกัน และขนมลาภาพรวมของเมืองนครฯ โดยนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวผ่านสื่อใหม่และช่องทางการตลาดออนไลน์ และมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการตลาดออนไลน์ให้แก่ผู้ประกอบการ หลังจากนั้นจึงมีการประเมินสื่อและช่องทางการตลาดออนไลน์ดังกล่าว แล้วนำไปพัฒนาปรับปรุงก่อนเผยแพร่ต่อไป

ความสำเร็จที่เกิดการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการกับการวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในครั้งนี้ ประกอบด้วย

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในด้านการเรียนการสอน

1. นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าถึง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาและยกระดับการสื่อสารของชุมชน สามารถที่จะพัฒนาตนเองเป็นนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลาทั้งตัวนักศึกษาและผู้ประกอบการ ตลอดจนเป็นผู้ที่รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผลการประเมินสื่อจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อนำไปใช้พัฒนาสื่อเพื่อเผยแพร่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการสื่อสารแก่ชุมชน จากการบูรณาการเรียนการสอนกับการวิจัย นักศึกษาได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรร่วมอบรมการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการขนมลาเพื่อการสื่อสารเรื่องราวของขนมลาทั้งในเชิงวัฒนธรรมและเชิงการตลาด

3. นักศึกษาเกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้นในด้านวิจัย ซึ่งนักศึกษาสะท้อนว่า จากการได้ลงพื้นที่ทำให้เข้าใจความสำคัญของการวิจัยและกระบวนการในการวิจัยเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า การบูรณาการเรียนการสอนกับการวิจัยจะมีผลต่อความเข้าใจด้านวิจัยและจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้ในรายวิชาการวิจัยนิเทศศาสตร์และการวิจัยประยุกต์สื่อสารมวลชนที่จะเรียนต่อเนื่องในภาคเรียนที่ 1/2564 และภาคเรียนที่ 2/2564

4. นักศึกษาเกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ทั้งผู้สอน เพื่อนนักศึกษาในห้อง และคณะอาจารย์ที่ร่วมในกระบวนการวิจัย รวมถึงนักศึกษาหลักสูตรนาฏศิลป์ จากคณะครุศาสตร์ที่มีส่วนในการถ่ายทอดเรื่องราวขนมลาหอยรากผ่านการแสดงระบำหมล (หอยราก) โดยมีนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์มีส่วนในการค้นหาข้อมูลเพื่อให้นักวิจัยได้นำมาสร้างสรรค์บทเพลงและท่ารำ และยังมีส่วนในการบันทึกภาพและตัดต่อวีดิทัศน์เพื่อมอบให้โรงเรียนในพื้นที่อำเภอบางแพนำใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนต่อไป

5. นักศึกษาเกิดความรักความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญา อัตลักษณ์และความหลากหลายของภูมิปัญญาการทำขนมลาในแต่ละพื้นที่ เกิดความเข้าใจ และสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องและน่าสนใจ ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจที่ผลงานของตนได้มีโอกาสเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ

6. นักศึกษาสามารถนำผลงานส่งเข้าประกวด จำนวน 2 รายการ

ทั้งนี้ จากการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาต่อประเด็นการสื่อสารและการเป็นนักสื่อสารชุมชนเล่าเรื่องขนมลา นักศึกษาทั้ง 12 คน มีผลการเรียนรู้ในภาพรวมในระดับดีมาก เนื่องจากนักศึกษารู้สึกสนุกที่ได้ลงพื้นที่ เรียนรู้ร่วมกับชุมชน การพัฒนาผลงานที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน การมีโอกาสถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ชุมชน และภาคภูมิใจที่ผลงานได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณะ

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นภายใต้การวิจัย การบริการ และการทำศิลปวัฒนธรรม

การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาและช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มขนมลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีลักษณะบริการวิชาการในด้านการผลิตสื่อให้แก่ผู้ประกอบการขนมลา และการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการขนมลาด้านการสื่อสารขนมลาในเชิงวัฒนธรรมและการสื่อสารการตลาด ซึ่งถือเป็นการทำศิลปวัฒนธรรมนั้น ก่อให้เกิดผลดีกับกลุ่มเป้าหมายหลัก นั่นคือ ผู้ประกอบการขนมลาทั้ง 5 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ประกอบการขนมลาที่ได้มีส่วนร่วมคิดร่วมผลิตสื่อกับนักศึกษา ได้สื่อภาพเคลื่อนไหวไปสร้างความน่าสนใจในการสื่อสารในแฟนเพจของกลุ่มหรือของประธานกลุ่ม เพื่อใช้ในการสื่อสารขนมลา สร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการได้อีกทางหนึ่ง รวมถึงการที่สื่อมวลชนได้นำไปเผยแพร่เพื่อช่วยสื่อสารอีกทางหนึ่ง

2. ผู้ประกอบการขนมลาได้องค์ความรู้ด้านการพัฒนาการสื่อสาร ทั้งการสร้างเนื้อหา (content) ที่เป็นภาพและข้อความ การพัฒนาช่องทางทางการตลาดออนไลน์ (แฟนเพจของกลุ่มและของประธานกลุ่ม) โดยมีนักศึกษาร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าว จนผู้ประกอบการสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาเป็นนักสื่อสารเล่าเรื่องขนมลาได้ด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลทั้งด้านการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมและการสื่อสารการตลาดที่สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ

จากการร่วมกันสื่อสารของขนมลาทั้งในส่วนของการศึกษาและผู้ประกอบการ ทำให้ได้รับการดำเนินการติดต่อประสานงานกับรายการโทรทัศน์ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนนำผลิตภัณฑ์ไปแนะนำในรายการ เพื่อเป็นการสื่อสารอีกช่องทางหนึ่งเพื่อกระตุ้นยอดขายและการสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ขนมลาลู่สาธารณชนในวงกว้าง

3. การบูรณาการเรียนการสอนกับโครงการวิจัยโครงการการพัฒนาสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาและช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มขนมลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มมูลค่าขนมลาจากการสื่อสารเรื่องราวขนมลามานสื่อสมัยใหม่ให้เกิดการรับรู้ ความสนใจและการซื้อของผู้บริโภคผ่านทางช่องทางการตลาดออนไลน์ การสื่อสารให้รับรู้ถึงขนมลามีสามารถกินเป็นอาหารว่างได้ทั้งปี และได้ตลอดเวลา เหมาะกับทุกเพศทุกวัย และเกิดองค์ความรู้และการสื่อสารในเรื่องของภูมิปัญญาการทำขนมลาในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีเอกลักษณ์เชิงพื้นที่

4. การนำผลงานจากโครงการวิจัยซึ่งนักศึกษามีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ค้นหาข้อมูลเชิงลึก สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เช่น การจัดทำนิทรรศการขนมลาเพื่อเผยแพร่ในโอกาสต่าง ๆ การแสดงระบำลาหมล (หอยรอก) ซึ่งในการแสดงในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ซึ่งผลงานการแสดงดังกล่าวยังได้จัดทำเป็นวีดิทัศน์สื่อการเรียนการสอนมอบให้แก่โรงเรียนเทศบาลตำบลศรีสมบูรณ์ โรงเรียนในพื้นที่ชุมชนหอยรอกอีกด้วย

สรุป

การบูรณาการเรียนการสอนกับพันธกิจวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในครั้งนี้จึงมีลักษณะเป็นการบูรณาการพันธกิจหมายถึงการดำเนิน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างผสมผสานกลมกลืนกันเป็นองค์รวม อันส่งผลให้ สถาบันสามารถปฏิบัติพันธกิจได้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ (ธงชัย ยืนยงศรีมาส, 2557 อ้างใน ศุภิสรา สุวรรณชาติ อนุญาต คุวาริยกุล และอุราภรณ์ เขยกาญจน์, 2562 : 158-175)

ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับพันธกิจอื่น ๆ ผู้สอนอาจใช้แนวคิดการพัฒนาตนควบคู่กันไป ในที่นี้คือ นักศึกษาจะนำกิจกรรมดังกล่าวมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนด้วยตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิมเหมาะสมกว่าเดิม ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรม แสดงพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการ แรงจูงใจ หรือเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ บุคคลที่มีศักยภาพและมีความสามารถต้องพัฒนาความ “เก่ง” ในสามด้านด้วยกัน ได้แก่

1. เก่งตน คือ การเป็นผู้ที่หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อให้รู้เท่าทันคนอื่น และรู้เท่าทันโลก มีความประพฤติ การแสดงออกทางวาจาและอารมณ์ที่เหมาะสม มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความกระตือรือร้น

2. เก่งคน คือ คนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีพื้นฐานความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีตั้งแต่ในระดับครอบครัว เพื่อนฝูง ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สามารถเข้าสังคมได้ง่ายและเมื่อมีปัญหาก็มีผู้อื่นยินดีให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ และ

3. เก่งงาน คือ คนที่ได้ศึกษาและรู้ลึกกว้างเกี่ยวกับขอบเขตงานที่ตนเองทำ เป็นผู้รักและขยันในการทำงาน มีความมุ่งมั่นและอดสาเห ทุ่มเทให้กับการทำงาน อุปสรรคสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง คือ การที่บุคคลมีความคิดติดยึด ไม่ยอมปรับเปลี่ยนวิธีคิด และการกระทำ จึงไม่ยอมสร้างนิสัยใหม่หรือฝึกทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อตนเอง การกระทำ การตอบสนอง หรือการปฏิบัติ ที่เกิดจากการสั่งสมด้วยการกระทำซ้ำ ๆ อย่างสม่ำเสมอ จนทำให้การกระทำ การตอบสนอง หรือการปฏิบัตินั้นเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ปราศจากการคิดอย่างรู้สำนึก นั่นก็คือนิสัย (Tangkittiphaporn, 2013 อ้างใน จุติพร อศวโสวรรณ, 2565 : 170-183)

ในการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ คณะผู้เขียนยังได้นำโจทย์การวิจัยมาเพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการค้นคว้าหาข้อมูล วางแผน การสื่อสาร และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการผลิตรายการโทรทัศน์ ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการผลิต (pre production) ระหว่างการผลิต (production) และหลังการผลิต (post production) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน กล่าวคือ ในช่วงแรกชุมชนมีส่วนร่วมช่วยคิดเพื่อออกแบบการสื่อสารเล่าเรื่องขนมลาในแง่มุมต่าง ๆ โดยมีนักศึกษาร่วมคิดและร่วมผลิต และชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสารผลิตภัณฑ์ของตน และต่อมา ชุมชนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตสื่อและการส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์จากการถ่ายทอดองค์ความรู้ของนักศึกษาร่วมกับผู้สอน ในฐานะวิทยากรร่วม ซึ่งส่งผลให้ชุมชนสามารถผลิตสื่อได้เอง เป็นสื่อบุคคลและเป็น นวัตกรรมชุมชนที่สามารถต่อยอดสื่อสารผ่านทางเฟซบุ๊กแฟนเพจของกลุ่ม

นอกจากนี้ ภายใต้งานวิจัยยังได้พัฒนาสื่อสมัยใหม่ ทั้งรูปแบบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เพื่อสื่อสารผ่านทางสื่อออนไลน์ สื่อเพลงและการแสดง และสื่อป้าย รวมถึงช่องทางการตลาดออนไลน์ ซึ่งนักศึกษาได้ร่วมวางแผนและสร้างสรรค์สื่อเพื่อสื่อสารตลอดภาคเรียนทั้ง 2 ภาคเรียน

สำหรับขั้นสุดท้ายคือ การประเมินผลสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาและช่องทางการตลาดออนไลน์ซึ่งผลการวิจัย ได้พบว่า ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้บริโภคทั่วไป มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด และจากการวิจัยการพัฒนาสื่อสมัยใหม่เล่าเรื่องขนมลาช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มขนมลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้มีส่วนสร้างสรรค์ส่วนรายได้เข้าสู่ผู้ประกอบการขนมลา 100% เป็นการทำให้เกิดห่วงโซ่คุณค่าใหม่ในทุกผลิตภัณฑ์ขนมลา ซึ่งเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมพัฒนาของนักศึกษา

โดยการใช้กิจกรรมในลักษณะการให้บริการวิชาการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน เพื่อร่วมทำนุศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ขนบลาให้อยู่คู่จังหวัดนครศรีธรรมราชสืบไป

สำหรับผลที่เกิดกับผู้เรียนยังเป็นไปตามที่ ชัณธ์ชัย อธิเกียรติ และธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว (ม.ป.ป.: ออนไลน์) ศึกษาไว้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้หลาย ๆ ด้านประกอบ กัน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งด้านความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปพร้อม ๆ กัน เปิดโลกทัศน์ทั้งครูผู้สอน และผู้เรียนให้กว้างขึ้น ไม่ จำกัดเฉพาะด้าน เฉพาะทาง ช่วยให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจ น่าตื่นเต้น ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีความคิด และมุมมองที่กว้างขึ้น และผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม สามารถเชื่อมโยง ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีจุดมุ่งหมายและความหมาย สามารถแสดงหาความรู้ความเข้าใจ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างไม่จำกัด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ภูมิปัญญาและชุมชนเป็น แหล่งเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2557). คู่มือการจัดการความรู้การบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอนและการบริการวิชาการ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: http://km.ssru.ac.th/V2014/kb_upload/file/คู่มือการจัดการความรู้การบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอนและการบริการวิชาการ.pdf
- ชัณธ์ชัย อธิเกียรติ ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว. (ม.ป.ป.). การสอนแบบทันสมัยและเทคโนโลยีการสอนแนวใหม่. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <http://backoffice.thaiedresearch.org/uploads/paper/9fcd6bf647f949f6c0786117da6f6cbc.pdf>
- จตุพร อัสวโสรณ. (2565). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาตนเองโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์. 14 (1), 170-183.
- มานิตย์ ไชยกิจ. (2557). แนวทางการบูรณาการเรียนการสอน กับ การวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคม ของสถาบันอุดมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16 (2), 205-213.
- รุ่งทิพย์ กล้าหาญ. (2551). การบูรณาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <http://backoffice.thaiedresearch.org/uploads/paper/9fcd6bf647f949f6c0786117da6f6cbc.pdf>

- ศุภิสรา สุวรรณชาติ อนุรักษ์ คุณาริยกุล และอุราภรณ์ เขยกาญจน์. (2562). การบูรณาการพันธกิจ บทบาทที่ท้าทายของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. *The Journal of Baromarajonani College of Nusing, Nakhonratchasima*. 25 (1), 158-175.
- Arimoto, Akira. (2010). Differentiation and integration of research, teaching and learning in the knowledge society from the perspective of Japan. *RIHE International Seminar Reports*. 28.
- Griggs, Lynden. (2005). Comment: The Integration of Teaching and Research in Higher Education. *Herdsa News*. 25 (3), 1-5.

Is Globalization a Threat or Opportunity to the Local Culture of Spirit Worship?

Pakaus Poshakrishna

Sheffield Hallam university

E-mail : Pakaus354@hotmail.com

Abstracts

Globalization has several impacts on everyday life that change our habits by the information we receive. The modern-day young generation receives the foreign culture as a soft power. For example, Korean culture, which is K-pop or Animation from Japan. The foreigner's cultures are not perturbing the local culture at the moment. However, it is will slowly intervene as a soft power. As a result, young generation is interested in the foreigner's culture rather than the local traditional Thai culture. On the other hand, we can use the benefit of globalization to spread the information about culture to raise the awareness of preserving the culture.

Keywords: Globalization; Local culture; Spirit worship.

Introduction

Nowadays, the globalization is across the world that makes life more accessible than in the past. People can access information across the world to get new information and also can publish the information all time. Globalization positively or negatively impacts to everything, such as Economic, Politics, Language, Culture, and Identity (Croucher, 2018 :).

This essay will focus on a local culture in the North of Thailand, the spiritual worship of Pu Sae Ya Sae in Chiang Mai Province. Moreover, the author wants to find out that globalization impacts the Spirit ceremony in the way of positive and negative ways. What is intangible culture? Intangible culture is customs or living expressions inherited from our progenitors and passed on to our children. Intangible culture is very important. It is not just a cultural manifestation, but it is a Knowledge and skill that touch from generation to other generation. (Unesco) Nowadays, Several cultural heritage has been threatened by globalization. For example, The government change the policies after except the western-culture. The government declared policies some cultures were banned, like betel nut heritage. The spirit ritual in Thailand also got an effect from globalization.

The spirit ritual represents cultural value, which is social interaction in the community, such as sharing happiness, unity, and distinctive identity in the community. It is the uniqueness of an idea transmitted from generation to generation (Vajiraño, 2021 : 1-16). Therefore, spirit rituals have across the world in different areas will have a different process in the ceremony. This will show the specific identity in that areas. In the case of Spirit worship, Pu Sae Ya Sae, In the past, it did not have standard laws, so people used folkways and morals as a tool to organize the society. The spirits ritual reflects the people's relationship in the community, which shows the unity in the ceremony and is also social interaction. The folkways in the ritual make a people do good and avoid karma. Nevertheless, The identity of Lanna has gone day by day after globalization came to Thailand. That is why we should conserve Lanna's culture is passed it on to their descendants.

Globalization has been judged as a process of decreasing local cultural diversity (Wasana, 2012). For example, the case study of Thailand. Globalization came with Capitalism. Thailand has been changed the economic plan after the acceleration of economic and social development in Thailand by the state nationalism policy in the government of Field Marshal Plaek Phibunsongkhram in the early 1957's (Office of the National Economic And Social Development Council).

The policy produced people into the urban society, and the industrial sector has contributed to the abandonment of some ethnic groups, including the new generation, lack of opportunities to learn traditional cultural traditions. As a result, their own and several village sages had to die without an inheritor. In addition, as time goes by, some folklore or traditional rituals will disappear (Sukvun, 2008 : 105-129).

On the other hand, people can use technology that from globalization to access to the internet to receive information. In addition, it also represents the local culture on social media platforms to gain more prevalent in the past that only known in the indigenous group. However, technology can be a threat to the local culture too. For example, the young generation is interested in another country's culture more than they own culture. Such as Korean culture, which is K-pop etc. The foreigner's cultures are not perturbing the local culture at the moment. However, it is will slowly intervene as a soft power. (Beng Huat Chua, 2012 : 178).

Globalization

Globalization is the way our world changes, so economic, social, and political relations have become more intertwined than in the past (Croucher, 2018 : 105). It will connect with culture. One of the results of globalisation is that people can feel that the world is shrinking more than in the past. People can communicate with someone on the other side of the world through new technology and transportation and keep abreast of news worldwide. (Feigenbaum, 2002 : 255-264). Next, globalization affects the global society leading to political change. Global political relations are expanding and becoming more intense. (Mahler, 2004 : 1025-1053) This idea is demonstrated by the rapid growth and expansion of democratic processes, such as the expansion of the political role of the people. In addition, claims for rights and freedoms and the emergence of many movements and social groups nationally and internationally. Such as feminism and Human right. The issue of territorial sovereignty affects the increasing role of international organizations and the possibility of regional and global governance.

The role of institutions and political groups the existing political institutions include party and government, government, legislation, and judiciary. However, in the era of globalization, various interest groups have emerged in the new political system. The interest groups are women's rights groups, Animal rights groups, and private organization groups. Non-governmental organizations (NGOs) are Conserving natural resources.

In the case of Thailand, The government also change the law or the policies. The state also makes the policy more modern with international standards. I will focus are 1-4 economic plans.

1) National Economic and Social Development Plan or NESDP No. 1- 4. In addition, to the establishment of the Economic Development Council in 1961. The government also promulgated the 1st National Economic and Social Development Plan (1961- 1966) and this NESDP. There will be a continuation until the present, a total of 13 issues (mention 1-4 plan), each of which is important: (1) NESDP No. 1 (1961-1966), with the primary objectives: 1.1

Focusing on expansion economic by promoting investment in basic construction 1.2
Developing industries and encouraging the private sector to fully engage in business 1.3
Emphasis on increasing national income but not focusing on income distribution.

(2) The 2nd NESDP (1967-1971) has main objectives: 2.1 Emphasis on economic growth in basic infrastructure. 2.2 The integration and improvement of state-owned enterprises and local administrative agencies. 2.3 Emphasize the importance of social development and workforce development in the private sector. 2.4 Provincial and local development.

(3) The 3rd NESDP (1972-1976) has main objectives: 3.1 the state will promote investment and industrial development. 3.2 The government will support the economic roles of the private sector and Thai people under the free economic system. 3.3 Support. 3.4 Promoting education and vocational training. 3.5 Encourage the increase of economic activities. The type that requires a large number of workers to prevent unemployment problems.

(4) The 4th NESDP (1977-1981) has the main objectives: 4.1 Accelerate the recovery of the country's economy between 1977 and 1978. 4.2 The government narrows the gap in economic and social status among people. 4.3 The government reduces the unemployment rate also improves the quality of the population. Finally, 4.4 government will accelerate the restoration and improvement of the management of critical resources throughout the natural environment.

The expansion of the Thai economy between 1962-1980 from government investment promotion caused many foreign investors to invest in Thailand. Investment during 1962-1980 Appears to be mainly owned by the United States and Japan. The factory from that time to present is grown-up until 2-3 years ago. Now, the factories are entering the recession period because the global economy and Thai political problems affect the Thai economy. The problem is that the Thai government raises the minimum wage up to 300 baths, equal to 6.5 pounds that affect the entrepreneur (Rakkaew, Subruangthong & Anantathanachai, 2020). So the entrepreneur wants to move a base factory from Thailand to another country. Most operators want to relocate their production base. As a result, the rate of unemployed workers is high. As a result, the people came back to the countryside. People forget their tradition because they left the community for a long time (Li Renliang, 2014 : 90-102).

From economic plans, 1-4 are the turning point that changes the Thai people from agriculture to the industry by the power of capitalism. The markets are more significant than in the past. The people have supply and demand higher than in the past and want to gain more benefit. Moreover, the people that got an impact from this problem are the working class. The people from the countryside move into urban. If we look back about thirty years ago, at that time, there was the migration of young people from rural areas to cities. Unfortunately, due to immigration, the local culture may be forgotten (Li Renliang, 2014 : 90-102). Migratory migrants have to live in a destination area that differs in social, cultural, way of life, livelihood, and origin. Therefore, immigrants need to adapt, but Some migrants who cannot adapt need to return to their places of origin. However, If the rural peoples live or concentrate with many rural peoples from the same area (Sutinyamanee, 2015 : 102-112).

In addition, people with similar lifestyles living together in a network will reduce the impact of problems in turn to help each other. The rural people can adopt local culture to the urban culture society and create an integrated culture. In the above case, the inner and outer group theory can be used as an explanation. Groups of people from the same area tend to get along more easily than people from different areas (Junglin, 2019 : 5-23).

Globalization brings digital technology to develop society for numerous reasons. First, technology can be shown the data or News through the people when the people receive the information. The information will affect the people in a social habit. For example, the people will be interested in global trends or global culture than a nation or local culture. Besides, digital technology also links back to capitalism that people can use their technology to gain more benefits. (Chareonwongsak, 2002 : 191-206). Some people need to have new technologies. As we know, new technologies are expensive, so people have to work more to gain more money. Capitalism is transforming people's way of life into materialism. Materialism made people interested in money because money is the intermediary for exchange that the people can buy anything. The cause is that people will tend to be selfish and only focus on their work, not a culture or community. So, in the end, local culture with a long history from ancestors will be gone (Seangtian & Sodsongkrit, 2017 : 185-220).

Economic conclusion

Economic plans 1-4 show that the government strongly supports the private sector (multinational corporation) rather than worker welfare. The economic plans' details focus on investment in the private sector and training workers into the industrial. The government also declared that the economic plan would reduce the economic and social status gap. On the other hand, it creates more gap between every class because the government has not mentioned the worker's welfare enough. However, Rural people still move to the urban areas to work and earn money. This effect on the local culture in rural area that people focus on their life, not community. The next chapter will present the legendary of spiritual rituals and show the identity of spiritual rituals in different parts of Thailand.

Intangible & Local culture in Thailand

Intangible Cultural Heritages

Intangible Cultural Heritages (ICH) represent the various cultural heritage of humanity and cultural diversity. Intangible cultural heritage is the way of life, skills, and knowledge that people in a community are embedded as part of their community. This can be called a living cultural heritage and usually expressed in performing arts, community practices, oral traditions, rituals, and festive rituals which are the knowledge and practices regarding nature and traditional craft (UNESCO, 2020 : 142).

For several decades, the concept of preserving the heritage has been raised up an assessment of official heritage discourse and the demand for more inclusive and reflective heritages processes (UNESCO, 2020 : 96).

The most significant result becomes a UNESCO convention 2003 for safeguarding intangible cultural heritage. The ICH convention also seeks to return the preserving living culture particles and the value of the culture. This is the goal of UNESCO. In addition, UNESCO signs the ICH convention to reinforce performances, rituals, and handicrafts. This knowledge comprises intangible heritage (Stefano et al., 2014 : 85). The example of the ICH in Thailand. Such as Thai massages, Khon and Nora. It is crucial to be aware of the spirit ritual in Thailand to face the danger of losing the tradition through thread of globalization (Sae-Wang, 2017 : 133-160).

Local culture in Thailand

Back to the ancient world, the first religion is Animism. People at that time do not know the information like the people in the present day. Moreover, People apprehend things that they do not know or understand. As we know, humans are Social animal(said by Aristotle) that has to interact with others. (Torsee Et al.,2017 : 85). While they live together, it is easy to have a problem. In our life sometimes, we have to depend on people, or. Seldom may depend on natural things or sometimes have to rely on a supernature. Then, they start to worship to make them feel safe. It is a spiritual anchor. The spiritual anchor may be related to the hierarchy of needs.

In the case of Southeast Asia, before the arrival of Buddhists and Hindus. Southeast Asians advocate spirituality. Moreover, Animism pertains to shamanism and totemism. Shaman is the middleman between human and spirit. Shaman is also the person who creates an amulet. Moreover, in southeast Asia, the shaman is the woman. The woman role has several impacts on every day life. The woman can be a shaman, village chief, or head of the family. In the past, women have the right to inherits from their parents rather than men. Men are more in the labor status (Sungworachat, 2002 : 280). However, when the buddhism and Hindu came to Southeast Asia, the role has switched. Men had more impact than women in the past. In different regions of Thailand have their classification of spirit and their hierarchy of spirit. The classification includes both good and evil spirits. From the hierarchy of spirits, the first is Phi Fa Phaya Tan. The second is the spirit related to the protection of cities or villages. The last is the ancestral spirit and the forest ghost (Ketprom, 2015 : 32-55).

The story of Pu sae Ya Sae is relevant to the ethnic group of Lawa or Lua. Lawa is an indigenous group of people around Lanna. The owner of the original area before the creation of the Lanna nation (CMU, 2020). In the past, Lua had a prosperous evolution. Lawa has its own unique culture, Language (Austroasiatic), and way of life. When being invaded by the Tai people around 12 century, they retreated to the plains of the foothills and ridges. Nowadays, Lawa settled in Shan State, Union of Myanmar, northern Laos, and in the north of Thailand. Lawa is separated in Chiang Mai, Mae Hong Son, Chiang Rai, and Nan provinces (CMU 2020).

The legend is about the sacrifice of buffalo. The story of Lawa that often appears on the first pages of legendary relics such as the legend of Phra That Lampang Luang (Lampang), the legend of Phra That Cho Hae (Phrae), legend Phra That Chedi Luang (Chiang Mai), The Legend of Phra That Yang Kuang (Kengtung) (CMU 2020). The names in the brackets are the name of provinces in the north of Thailand. The Lua lived before, but now Lau lives in Kengtung, Shan State in Burma. We can see the culture move with the evacuation of Lua from the north of Thailand to Burma. However, The present-day Lua migrated to Thailand (Jougcharnsittho, 2020 : 26-39).

In addition, Lua cultures, therefore, influence indigenous culture such as the tradition of worshipping the Inthakhin pole that the Chiang Mai people have practiced is similar to the worship of the Sakang pole of the Lawa people in the village. Moreover, the ritual of worshipping Lua's ancestors according to traditional beliefs Like Pu Sae Ya Sae. Pu Sae Ya Sae ritual first appears in the Mangrai dynasty document. The document around 600-700 Years ago. Pu Sae Ya Sae ritual has a long story (Kumphu, 2012 : 99-122).

The story of Pu Sae Ya Sae

The legend of Chiang Mai and the legend of Wat Phra That Doi Kham said that when the Buddha came along with his arahants, his disciples stayed at the place of "Bupha Nakhon. Regarding the stories of these three giants, buddha has heard stories about the suffering of the

villagers. Therefore, the Buddha went to Doi Kham along with the arahant disciples hoping to preach the three giants' favorite sermons, but when the three giants saw the Buddha and his disciples.

The three giants witnessed the miracle and received the Buddha's mercy, and they all believed in their hearts. They bowed down to the Lord Buddha and listened intently to the sermons. Appreciate the taste of Dharma until the teeth of the Big Three fell and disappeared. The three giants are obsessed with committing many sins. You three must do good. Then the Buddha gave the three giants to practice the five precepts.

people hope that the two giants will help protect Buddhism and the country to be peaceful. Every year, there is a ceremony to worship the souls of the giants successively, which is called the "Liang Dong ceremony" or "The ceremony of raising Dong Pu Saya Sae." (Kumpha, 2012 : 99-122). The ceremony is set at the foot of the mountain Doi Kham every year on the 14th day of the Waxing Gibbous and the 14th Waning Crescent of the 9th lunar month (Tradition Thai calendar).

The belief about Pu Sae Ya Sae of the villagers seems to focus on the story of Pu Sae Ya Sae as a water giver, which is related to the lifestyle of the villagers living in the agricultural society. The People want an abundance of animal and natural resources. These ideologies of oracles appear in many rituals. In case of Pu Sae Ya Sae, Whether the direction of the buffalo's death. The way that the medium swaying of the Pha boat. *Pha boat* is a cloth depicting the Buddha and the rain will falling during the ritual or not (Chaleunsou, 2019 : 29-33). The faiths of fortunetellers reflect to people in the past. As the writer said, the idea of oracles appears in several rituals.

In the case of The Ploughing Ceremony is worshipping Spirit. Which is Ta-Hack spirit related to agriculture to make the land fertile and abundant. Also, Ta-Hack spirit does not make the owner of the farm and his family sick. Thus, farmers will offerings are propitiating to Phi Ta Hack every year, twice a year (Panyateepo.,et al. 2019 : 42).

The Royal Ploughing Ceremony in Bangkok is different from Ploughing Ceremony in another province. Rituals are more related to Hinduism and Buddhism. The Ploughing Lord (Phraya Raek Na) is the Permanent Secretary, Ministry of Agriculture and Cooperatives.

The Ploughing Lord will go to pray homage to the budda status and pray for the risk of grabbing three cloths. If caught big cloth water will be less. If caught, a piece of cloth in the middle of the water will fit. If caught a small piece of cloth that year, there will be plenty of water. After that, the brahmin will give the plow handle to Ploughing Lord. Ploughing Lord will plow longitudinally and horizontally three rounds. After finished, the four Consecrated ladies would carry two golden baskets, two silver baskets full of grain. Finally, Consecrated lady gives seed to Ploughing Lord to plants. Then, the cows go out to eat seven fortune-telling items: paddy, corn, beans, sesame, liquor, water, and grass. What else the cows eat can predict whether the future crop will be perfect or incomplete (Yukongdi, 2009). Another ritual that must be performed before raising Phi Ta Hack related to agriculture is paying respect to Phi Fa Phaya Thaen. Villagers to wish for rain and avoid drought.

The late safeguarding in Thailand culture

Thailand has a concept of document preserving the intangible culture, but in practice, the officer who is working on it did not concern much about the importance of intangible culture. (Kanchanapradit, 2014 : 1-23) The process of the intangible culture in Thailand will slowly of develop, and hard to preserve the culture. For example, Phi Khun Nam ritual has almost gone in Thai society. It has just a few people know about this ritual. Phi Khun Nam

resides in the eyes of streams. Therefore, it protects the watershed, such as Mae Ping Water conservation or Khun Nam Mae Ping. Before starting the ceremony, there must be a meeting of those who use the water of that river for farming. The ceremony to summon spirit, which is maintained at the source of the stream, has been recognized and received various sacrifices and begged for blessings to have abundant water with seasonal rain. Sacrificial offerings: candles, flowers cones, betels, white flags, coconuts, sugar cane, new soup, pork head, boiled chicken, liquor Miang and cigarettes (Ministry of Culture, 2020 : online).

The author can see the relationship between Spirit and village community and the way of life of the local people. Each society has a different culture or practice of raising spirits. Moreover, The main point for almost all the worship rituals is that people want the Spirit's protection and abundance of water. Focus on many rituals such as Pu Sae Ya Sae, Khun Nam spirit, and Phi Ta-Hack. This rituals is related to the worship of the water abundance and protection.

Besides, it is as social participation in the village for harmony. In the case of worshipping the Khun Nam spirit and the weir mining system is the Lanna people's social and cultural system. The system will be a tool to control people in society. Villagers will not destroy the forest that is the watershed. In addition, the villagers will make effective use of water resources. This ritual is almost gone because globalization came and laws. The law that forces people has to change their way of life. I will mention again in a Part of threat in next chapter.

Globalization threat and opportunity to local culture

Globalization threat to local culture.

First of all, the negative impact of Globalization is that the information received by the new generation will affect people's social habits. For example, people are more interested in global trends or global culture than national or local cultures. such as K-pop, songs from Korea, Blackpink, BTS. In addition, people may consume foreign films products like Korean series or Japanese cartoons instead of product films made by Thai people. The foreigner's cultures are not perturbing the local culture at the moment. However, it is will slowly intervene as a soft power (Beng Huat Chua, 2012 : 175). We can see the interest in taking in foreign cultures. For example, people are more likely to go to music festivals or global festivals. Rather than attending a local ritual, people tend to consume global culture than local culture (Karavekphan, et al 2019 : 83-95). This will affect to the local culture intangible in Thailand.

For example, In the past, there was a spiritual culture in almost every household. Nevertheless, nowadays, there is a significantly reduced respect (Potiwan, 2016 : 100-110). We can clearly see that the participant or the person who performed the ceremony was an older person. some teenagers participated in the ceremony. Moreover, people must go to work and make money, unlike in the past. Assume that the ceremony is not on the weekend. Then, fewer people will be able to participate than on weekends such as Friday and Saturday because they have to work on weekly (Litvin & Fetter, 2006 : 41-49).

In the olden days, people were constantly participating in the community more than now. People in the past are kind. People share food together. People help each other. The peoples are concerned about each other (Suwannal & Phutthisaro, 2021 : 325-336). These behaviors still persist in rural societies where people do not live in a hurry like an urban society. However, these behaviors are decreasing day by day. These behaviors are extremely rare in urban society because everyone is hurrying to work to earn money for life in a capitalist society (Seangtian & Sodsongkrit, 2017 : 185-220).

We can see that the rituals also contributed to the separation of people in society because they did not participate in each other like before. Which in the future will be more because between the lives of children and the ritual, the new generation seems to be far away. So when we talk about ritual, They will see that going to the ritual is very boring. This phenomenon is very worrying in the sense that if one day in the future. They grow up to be adults and do not instill the importance of ritual in the next generation's minds. So it may be that something gradually disappears from the thought system recognizing and seeing the importance. This will affect the people behaving in society. The problem is that It is not one ritual that will appear. It has several rituals that got an impact from globalization.

In this case, it can be relative to urban society in China. The economy is growing too fast. So, people want to focus on benefit rather than sharing. This reflects selfishness and an evident lack of generosity towards human beings in a capitalist economy. (Seangtian & Sodsongkrit, 2017 : 185-220) The rural of Chinese is likely same as in rural in Thailand that people are more sharing than urban cities. However, the Chinese government has strong policies to support solving this problem than Thailand.

As I mention at the end of Chapter 4. In political cases, the government changes the policy to follow the western country that affects the local people. In a case of raising the spirit of Khun Nam. In ancient times, various communities lived together and were related to each other along the river or stream. The river or stream is the same plain. It is both a transportation route, and sharing water resources, especially water, is essential for both consumption and cultivation. Hence, there must be a nature weir system to organize and share water resources. The nature weir system is the wisdom of the Lanna people since ancient times and the tradition of raising the spirit of Khun Nam. Therefore, it is part of the nature weir system (Ministry of Culture 2020). The state changes in the political system and democratic society enacting modern legislation Assign government agencies to be responsible for the operation, and many activities are inconsistent. The policy has an impact on the community and local cultural roots. The results of law are the destruction of social-cultural structures and systems of the community since ancient times. In addition, Laws make people abandon rules and traditions because they cannot enter the government area, such as laws governing forest and watershed maintenance.

This law gives power to government agencies as well as managing the irrigation system. Government agencies took over the community in the past. As a result, forest resources and the community's nature weir system were destroyed and lost.

Moreover, the future if government declare a new law. It might affect the ritual that has a long story. For example, there is a ceremony to require rain. In the past, we used a real cat and poured water to them. The time has passed, the government declares a law about an animal. The people have to change a real cat to a cat doll (Indhapañño, 2021 : 32-39). Culture has to change to survive in the future. In the case of Pu Sae Ya Sae might be affected to part of sacrifice the buffalo. Every continent in the world has blood sport cock-fighting and dog-fighting. Nowadays, in Europe or any part of the world, blood sports are illegal. Once, blood sport was legal but now policing cultural change, blood sports are banned (Woolnough, 2014 : 278-294). However, In Thailand, the government declare a law about blood sports. Those who want to do blood sports must have a license (MOI 2009). In my opinion, it is not different to permit to hurt someone. You get a license to kill animals with your fun and greed (money from

gambling), but the animals are ferocity and misery to die. I also agree with using a cat doll in the modern context instead of a real cat because cats are alive. Cat have felt pain, cold, and fear. Moreover, cats used in the ceremonies often died after several hours of poured with water. However, I am concerned about animal rights. Moreover, we can preserve the ritual by teaching children by example that cats were used in the past. Nevertheless, there has been a change in the concept of animal rights by making children realize the value of life. However, we still need to maintain the ancestors' culture to safeguard intangible heritage in Thailand. Also, protect several intangible cultural heritages that have disappeared, and many are threatened by globalization.

Globalization opportunity to local culture.

Globalization has its advantages and disadvantages. The advantages of globalization are to use technology to participate in the dissemination of information. For example, The dissemination time of the ceremony in advance. This information will help participants in the preparation of the in advance. Moreover, people can use technology to record photos and videos during the ritual and then publish them on the Internet to make it easier to access or study the rituals. In addition, it includes the preservation of rituals.

The local people should use the idea of a regeneration culture. In this case, people can use regeneration culture on Spirit ritual and turn local costume into commodities. This ritual will meet people's needs because of Spirit ritual has been attended by some foreigners. Local people want tourists to get the experience, join or appreciate in the ceremony and respond to the tourism industry. Moreover, participate in rituals using globalization as a driving force and feedback from the local community with local people turning them into products due to capitalism.

However, It might have tourists affect problem because of the ritual near a peak. If local people set the ritual larger than in the past. It may have to cut down the tree to create more space. This problem will affect climate change and wild animals life in local areas. (Janchaitaphum, 2017) The Lanna social situation experienced a change in connection ties and flowed with the global economy, politics, culture, and environment. Besides, the concept of national borders becomes less critical. The last era of globalization is the transformation of culture into systematic commodities. Capitalism is therefore associated with the promotion of tourism businesses.

Conclusion

In conclusion, If Thailand government still ignore, Thailand will face a loss of ICH Through the threat of globalization. Globalization also, threat and opportunity to the local culture. The local culture may gain an advantage from globalization. Such as technology, economic and political movement. However, some cultures got a lot of disadvantages that are impacted by globalization, such as the tradition of raising the spirit of Khun Nam and Rain Praying Rituals. In the future, globalization will impact more in many parts of our life. Moreover, globalization will make an impact on the local culture. The peoples attend local culture less than every year. Therefore, the writer thinks the local government much use technology to spread the news to gain more people to join the Spirit ritual.

Spirit ritual has cultural value as well. Therefore, it can be seen that the conservation and continued development of intangible cultural heritage is essential. Besides, being proud in the country also has useful value to the development of education in history, liberal arts, aesthetics, ethnography, and anthropology. It can also promote the economic development of

the community. However, The various of tourists can cause the deterioration of tourist attractions and cultural values.

It has no pure origin culture in the world anymore. The local culture has to change all the time to survive from the threat of globalization. Example from the case of Rain praying rituals. In the past, Some types of rain praying rituals used a cat in the ceremony. Now in this ceremony, use a doll of a cat instead real cat. The time has changed; everything will change following the values or ethics of the people at that time.

References

- Beng Huat Chua. (2012). *Structure, audience and soft power in East Asian pop culture*. Hong Kong Univ. Press.
- Croucher, S. L. (2018). *Globalization and belonging : the politics of identity in a changing world*. Rowman & Littlefield.
- Chareonwongsak, K. (2002). Globalization and technology: how will they change society? *Technology in Society*, 24 (3), 191–206.
- Feigenbaum, H. B. (2002). Globaloney: Economic Versus Cultural Convergence Under Conditions of Globalization. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 31 (4), 255–264.
- Jougcharnsittho, P. (2020). Tribal cloth in Lanna : Pattern, beauty and value of handicrafts of marginal people. *Walailak Abode of Culture Journal* 2020, 20 (1), 26–39.
- Li Renliang. (2014). The Development of Chinese Society with Innovation Management in the Cause of Reforming Deeply and widely: Forecasts and Analysis of the Chinese Society in the Year 2013 -2014. *Journal of Social Development*, 16 (2), 90–102.
- Junglin, C. (2019). In-Groups Bias On Performance Result (5–23).
- Karavekphan, B., Wattana, P., & Tanavarit, T. (2019). Research Paper on the perception of Thai contemporary arts and how it can strengthen the society: Thai Youths' Perception on Thai Contemporary Arts vis-à-vis foreign contemporary arts 2017. *Rajapark Journal*, 13 (28), 83–95.
- Kanchanapradit, J. (2014). The Loss of musical instruments of Lai-vo Karen. *Journal of Fine an Applied Arts, Khon Kaen University*, Vol. 06 No.1, 1–23.
- Ketprom, S. (2015). spirit of the lanna city. *Khuangpayaya: The Journal of Thai Lanna Wisdom*, Year 10 (2), 32–55.
- Kumphu, A. (2012). Pu SaeYa Sae with the Ritual of Spirit Worship of Chiang Mai. *Suranaree Journal of Social Science*, Vol.6 (No.2), 99–122.
- Litvin, S. W., & Fetter, E. (2006). Can a festival be too successful?A review of Spoleto, USA. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18 (1), 41–49.
- Lua - Office of the Promotion of Arts and Culture Chiang Mai University. (2020). The Center for the Promotion of Arts and Culture, Chiang Mai University. *Online*. Retrieved November 8, 2021, from <https://artculture.cmu.ac.th/Lanna/articleDetail/1255>
- Mahler, V. A. (2004). Economic Globalization, Domestic Politics, and Income Inequality in the Developed Countries. *Comparative Political Studies*, 37 (9), 1025–1053.
- Phra Pasitthideth Chaleunsouk. (2019). Analysis On The Philosophical Belief In Phee Dong Ritual Tradition. *Academic Journal of MBU Lanna ; Campus*, 8, 29–33.
- Potiwan, P. (2016). Social Space Construction of Spirit's Isan¹ *Journal of Cultural Approach*, 32 (8), 100–110.

- Phraatikarn Pankaew Indhapañño. (2021). A study of Praying for Rian in Lanna by Study of the Kaen chan Buddha Image Parade Ceremony, Wat Pa Tan Luang, Maeta dictric, Lampang Province. *Journal of MCU Haripunchai*, 5 (1), 32–39.
- PraathikanThipphanet Panyateepo, Phrakru Sirisutapon, & Phramaha Nattakitti Anarado. (2019). An Analytical Study on the Ritual of Worshipping and Beliefs about Ta - Kheag Ghost in Community Kasem Sub-Districttrakanphuetphon District Ubon Ratchathani Province. *Journal of Arts Management*, 3 (1).
- Sae-Wang, R. (2017). Cultural Heritage Management in Thailand: Common Barrier and the Possible Way to Survive. *Journal of Social Sciences, Humanites, and Arts*, Vol.17 No.1, 133–160.
- Seangtian, N., & Sodsongkrit, M. (2017). Reflections of Chinese Governmental Communications for Hospitality in Chinese Culture. *JOURNAL of LANGUAGE, RELIGION and CULTURE*, 6 (2), 185–220.
- Stefano, M. L., Davis, P., & Corsane, G. (2014). *Safeguarding intangible cultural heritage*. The Boydell Press.
- Sukvun, P. (2008). A Change of Relationship between Cultural Arts and a Community, s Way of Life: A Case Study of Wat Wieng Community, Tambon Wieng, Amphoe Chaiya, Surat Thani. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 4 (2), 105–129.
- Sungworachat, S. (2002). *Gender relations in matrifocal community in a transitional society : A case study of Banrai village Mae-Cham district Chiang Mai province*. (p. 280).
- Sutinyamanee, V. (2015). Rural to Urban: Factors and Effects from Migration. *KASEM BUNDIT JOURNAL*, 1 (8), 102–112.
- Suwannual, P., & Phrapalad Raphin Phutthisaro. (2021). Community Management According To Sangkhahawatthu 4 Principles. *Journal of MCU Nakhondhat*, 8 (2), 325–336.
- The tradition of raising the Spirit of Khun Nam*. (2020). Ministry of Culture. Retrieved November 3, 2021, from https://www.m-culture.go.th/th/article_view.php?nid=34396
- Torsee, T., Yensabai, A., Tungcharoen, W., & Surasonthi, K. (2017). The Meaning and Existence of the believe in “Pee Pob” in Thai society. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 9 (2).
- Unesco. (2020). Basic Texts of the 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, 2020 Edition.
- UNESCO - Browse the Lists of Intangible Cultural Heritage and the Register of good safeguarding practices. (n.d.). <https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country> Ich.unesco.org.
- Vajirañño, C. (2021). Lanna Tung: Iconography of Buddhism [Review of *Lanna Tung: Iconography of Buddhism*. *Journal of Buddhist Arts*, 4 (1), 1–16.
- Woolnough, G. (2014). Blood Sports in Victorian Cumbria: Policing Cultural Change. *Journal of Victorian Culture*, 19 (3), 278–294.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง ชุ่มชื้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

↑ 1. นิ้ว ← 1 นิ้ว ระบุนามเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)	
ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt) Articles English (14 pt)	
ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt) หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt) Name - Surname of Article author (12 pt) Agency (12 pt) E-mail (12 pt)	

บทคัดย่อ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน 350 คำ)	
คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt) Abstract (14 pt) (12 pt ไม่เกิน 350 คำ)..... 	
Keywords : 3-5 words (12 pt) บทนำ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ..... 	
เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ..... 	
สรุป (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ..... 	
เอกสารอ้างอิง (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ..... 	
↓ 1 นิ้ว	

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขวลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ. *เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิคม. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คำบารุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....
(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

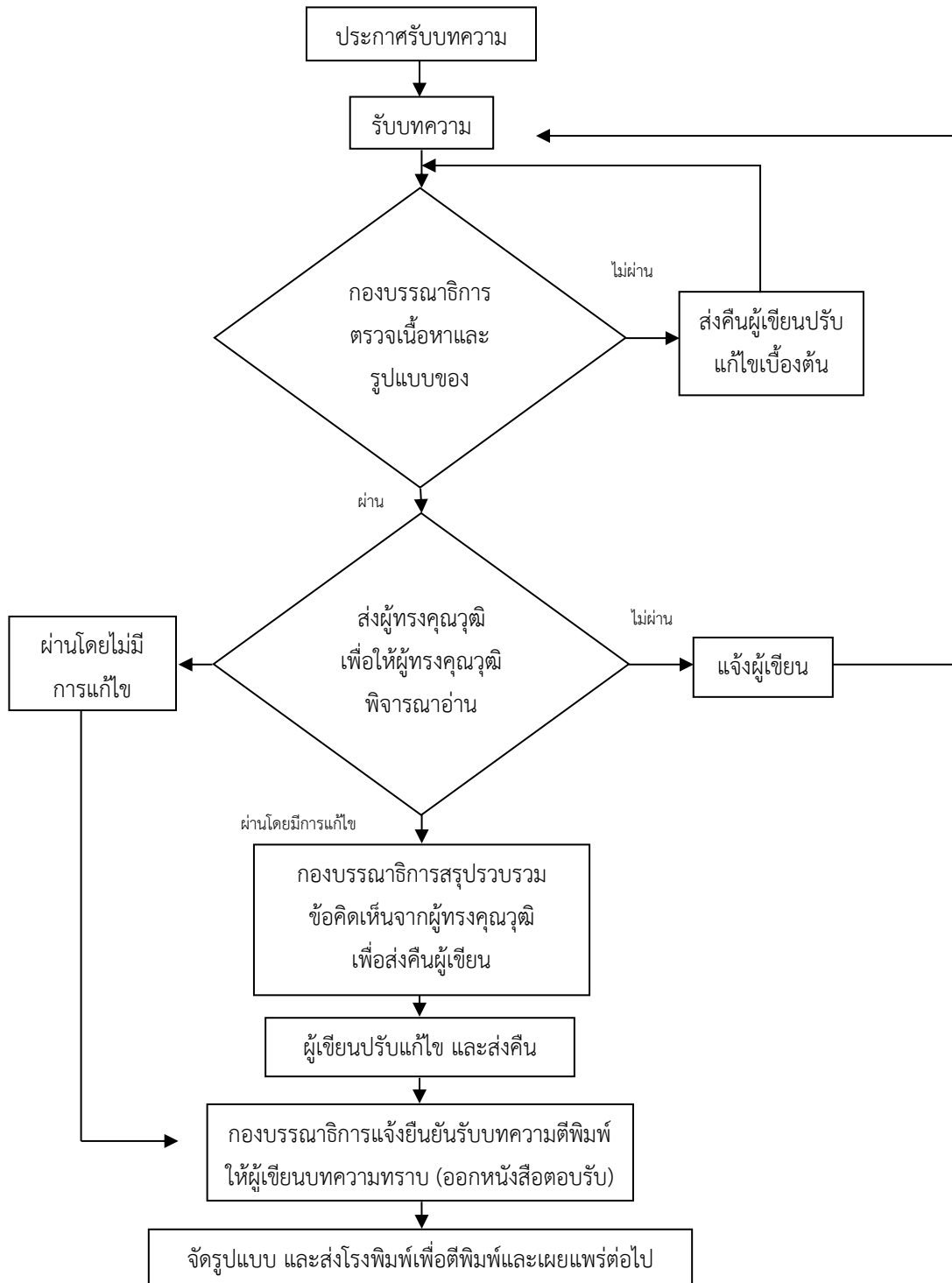
ID : Line

E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้าง

ถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์
ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.
2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.
3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.
4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).
5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.
6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.
7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.
2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.
3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.
4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.
5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.
6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.
7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.
8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRkSA/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

